ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جريدة أسبوعية

چاهاكير

ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél.915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին

Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 161 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967 ՀԱՏԸ ԶԵՐՕՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ١٦١ – الخميس ٥ يناير ١٩٦٧

ԱՅՍ ԾՆՈՒՆԴՆ ԱԼ…

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Այս Ծնունդն ալ խաղաղութիւն չբերաւ աշխարհին:

Անունով քրիստոնեայ ազգերը սակայն՝ անգամ մը եւս մեծաշուք նշեցին Ծնունդը՝ Յիսուսի: Անգամ մը եւս ղօղանջեցին եկեղեցիներու զանգակները, աւետելու համար «Եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»ը:

Տրուեցան գեղեցիկ քարոզներ՝ որպէսզի խաղաղ գոյակցին մարդիկ, ունենան բարոյական սկզբունք, սիրե՛ն իրենց նմանը, անգա՛մ թշնամին՝ այնպէս ինչպէս կը սիրեն իրենց անձը…

Երջանիկ կեանքի փիլիսոփայութեամբ իսկ՝ քրիստոնէութիւնը պարտք կը դնէ անհատին, ազգերո՛ւ վրայ ալ, յարգե՛լ մարդը, մարդուն ազատութիւնը, հոգիին սրբութիւնը, կեա՛նքը՝ որ ամենէն թանկագին բանն է՝ յաւիտենական Լոյսէն ծնած Տիեզերքին մէջ:

Որքա՜ն տխուր է սակայն մեր տեսածն այսօր, որքա՜ն ողբերգական իրականութիւնը՝ որ խորթ է Յիսուսի պատգամին տառին ու ոգիին:

Քրիստոնեայ աշխարհը քար դրած սիրտին, խաչն է հաներ անմեղ ժողովուրդները, կը քանդէ անոնց տունն ու տեղը: Կ'ոչընչացնէ ծերն ու մանուկը, այրն ու կինը, արիւն արցունքով մոխիր շաղելու համար եւ Ծնունդի օրով՝ կերախումի, ցնծութեա՜ն է նստեր…:

Շատ քիչեր — այն ալ իբր անհատ, երբեք՝ պետութիւն — կը հետեւին Անոր Պատգամածին՝ որ այնքան պարզ ու յստակ է Նոր Կտակարանին մէջ:

Կտա՛կ է ըրեր Յիսուս այս Գիրքը, որպէսզի մարդիկ տեսնե՛ն կեանքի խաղաղ ու սիրալիր ճամբան, քալե՛ն այդ ճամբէն՝ որ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ իբր ազնիւ դրութիւն՝ հիմնուած է Սիրոյ վրայ եւ ոչ թէ բռնակալ ու պարտադիր Ուժի վրայ, շահագործողներու եւ շահագործուողներու բանակներու միջեւ, հարուստի եւ աղքատի միջեւ:

Քրիստոնէութիւնը ի վիճակի է լուծելու մարդուն ցաւերը, վերադարձնելու անոր իր արժանապատուութիւնը, պատիւը, փա՛ռքը ու ասիկա՝ առանց իսկ մէկ հատիկ փամփուշտի, այլ հիմնելով ընկերային արդարութիւն, հաւասարութիւն, առանց որոնց չկայ եղբայրութիւն, խաղաղութիւն:

Քրիստոնեայ աշխարհի բոլո՛ր յեղափոխութիւնները իբր գլխաւոր առաջադրանք ունեցան Ազատութիւնը, Հաւասարութիւնը, Եղբայրութիւնը: Ձախողեցան սակայն, որովհետեւ ծայրայեղութեան գացին, շփոթեցան - ինչ ինչ պատճառներով - եւ մի՛շտ ալ զոհեցին մէկն ու մէկը՝ փրկելու համար զէթ մնացեալները:

Ի՞բր թէ քրիստոնեայ ճանչցուած մեծ ազգերը գէշ օրինակը տուին եւ կու տա՛ն տակաւին աշխարհին՝ որ չի հաւատար այլեւս Յիսուսի վարդապետութեան գեղեցիկ կարելիութիւններուն՝ կիրարական կեանքի համար:

Գործնապէս—նմոյշի՞ համար…— չէ փաստուած որ կարելի՛ է խաղաղութիւն հաստատել երկրի վրայ՝ հետեւելով քրիստոնէական սկզբունքներուն՝ առանց դիմելու Զէնքին:

Աշխարհ՝ հայութիւնը մանաւանդ…— կշռած ու պակաս գտած է քրիստոնեայ ազգերը:

Թող չկարծուի թէ կարելի է ճանչնալ Քրիստոսը՝ առանց հարկ տեսնելու երբեք գործադրելու Անոր Կտակը՝ եղբայրութիւն բոլոր ժողովուրդներու միջեւ, բացատրուած անհամար առակներու օրինակով, Իր անձով—Սիրոյ Վարդապետին:

Չկարծուի բնաւ՝ թէ կարելի է որեւէ պատճառով կամ պիտակի տակ՝ որեւէ վսե՜մ իտէալի սիրոյն, սպաննել մեղաւորն ու անմեղը, բնաջինջ ընել գիւղեր ու քաղաքներ, քանդել մարդուն քրտինքով ստեղծուածը, հրաշագեղն ու կոչուիլ «քրիստոնեայ», ծնրադրե՜լ Մսուրին առջեւ ու երգել փա՜ռքը Յիսուսի:

Տօնե՞լ Ծնունդը, երբ արիւն կայ խաչապաշտ աշխարհի ափին մէջ…:

Սքանչելի առիթ մը, ճակատագրական անկիւնադարձ մը պիտի ըլլայ Ծնունդը՝ երբ անցնող Տարիին հետ մեռնի նաեւ հին մտայնութիւնը, ըմբռնումը, ժամանակավրէպ ու ոճրային աշխարհակալութիւնը, որ գոյն գոյն զգեստ կը կրէ եղանակին համեմատ՝ «Գաղթարարութիւն», «Նոր-գաղթարարութիւն», «Գաղթապետութիւն», «Ազատ Աշխարհ», «Դրամատիրութիւն» անունով, մտայնութիւն՝ որ բաժներ է աշխարհը Մեծի եւ Փոքրի միջեւ, միշտ ալ իրաւունքը տալով միայն եւ միայն Զօրաւորին՝ գերիշխողին, գեր-ազգին, ոտնակոխ ընելով պզտիկը՝ թիւով եւ ուժով փոքրը, անոր իրաւունքը ՇԱՀԸ, ՀՈՂԸ, ԴԱՏԸ, ամէն ինչը:

Ատելի է Կայսերապաշտութիւնը՝ ինչ անունի, գոյնի, իտէալի, վարդապետութեան վարագոյրին ետեւ պահուած ըլլայ ան եւ որո՛ւ ձայնով որ խօսի ժողովուրդներուն:

(Շար. տես էջ 2)

★ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ★

650 ՀԱԶԱՐ ԹՈՆ ՑՈՐԵՆ Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆԷՆ

ԱՄՀի եւ Ս. Միութեան միջեւ եղած համաձայնութեամբ Եգիպտոս 650 հազար թոն ցորեն պիտի գնէ Ս. Միութենէն:

Երեքշաբթի, 3 Յունուար 1967, կէսօրէ ետք Ս. Միութեան եւ ԱՄՀի միջեւ կնքուեցաւ համաձայնութիւն մը, որուն համաձայն 1967ի առաջին ամիսներուն Ս. Միութենէն Գահիրէ պիտի հասնի 250 հազար թոն ցորեն:

Ասիկա առաջին առաքումը պիտի ըլլայ (մինչեւ 15 Մարտ), իսկ մնացեալ 400 հազար թոն ցորենն ալ, նոր համաձայնութիւններով, հետզհետէ պիտի հասնի մինչեւ 1967 տարուան վերջը:

Այս համաձայնութեան նախնական քայլերը առնուած էին Մոսկուայի մէջ՝ ԱՄՀի առաջին փոխ-Նախագահ եւ զինեալ ուժերու ընդհ. փոխ-հրամանատար մարշ. Ապտէլ Հաքիմ Ամէրի այցելութեան ընթացքին:

ՍՈՒՏԱՆԻ ՁԱԽՈՂԱԾ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒԱԾԸ

Վերջերս Սուտանի մէջ տեղի ունեցաւ պետական հարուած մը, որ ձախողութեան մատնուեցաւ:

Այս հարուածը ղեկավարուած էր Խալէտ Հիւսէյնէ եւ նպատակ ունէր ձերբակալել եւ մահուան դատապարտել Նախարարներն ու բանակին բարձրաստիճան սպաները:

400 կասկածելի անձեր ձերբակալուեցան:

Սակայն կը կարծուի թէ այդ ձախողած պետական հարուածը նիւթուած է արտասահմանի մէջ:

Իր կարգին վարչապետ Էլ Սատէք Էլ Մահտի ուզելով փարատել այն կարծիքը թէ կառավարութիւնը կազմակերպած է այս հարուածը, մամլոյ ասուլիսի ընթացքին յայտարարած է. «Պետական ձախողած հարուածը կազմակերպուած չէր կառավարութեան կողմէ, որեւէ քաղաքական նպատակներով եւ արդարացնելու համար ընդդիմադիր կողմերու դէմ իր ձեռք առած միջոցները»:

ՔԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՌՆԻԿԸ

ԱՄՀի Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէրի անդրանիկ դուստրը Հոտա՝ Դեկտ. 30ի գիշեր բախտաւորուեցաւ առաջնեկ աղջիկ զաւակով մը, որ անուանակոչուեցաւ Հալա:

Յաջորդ օրը, Նախագահն ու իր տիկինը այցելեցին հիւանդանոց, ուր առին յիշատակի լուսանկարներ:

ՍԷՈՒՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Սէուտ Թագաւորը յայտարարած է որ երբ յարմար ժամանակը գայ պիտի հրատարակէ իր յուշերը, ուր տեղ պիտի գտնեն նաեւ Սէուտական Արաբիայէն իր հեռանալուն պատճառները:

Ան յայտարարեց նաեւ որ ԱՄՀի մէջ իր բնակութիւնը անորոշ ժամանակի համար է:

Սէուտ Թագաւորի ԱՄՀ ժամանելէ ետք, Ֆէյսալ թագաւոր հրամանագրով մը ջնջեց անորամսական եւ տարեկան յատկացումները, ինչպէս նաեւ անոր զաւակներուն եղած յատկացումները:

Սէուտական Արաբիոյ մէջ ունեցած իր հարստութիւնը, որ կը հասնի 200 միլիոն տոլարի արգիլուած է արտասահման փոխանցել:

ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷ

Վարչապետ Սըտքի Սուլէյմանի հրամանգրով մասնաւոր կոմիտէ մը պիտի կազմուի ուսումնասիրելու համար ԱՄՀի մէջ գիտահետազօտութեան հետ կապ ունեցող հարցեր:

Այս նորաստեղծ կոմիտէին Նախագահը պիտի ըլլայ փոխ-վարչապետ Մահմուտ Եունիս:

ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ ՍՊԱՆԻԱ ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ

Սպանիոյ կառավարութիւնը հրաւէր ուղղած է ԱՄՀի Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէրի՝ Սպանիա այցելելու համար:

Կը կարծուի որ այդ այցելութիւնը պիտի կատարուի Յունուարի մէջ:

Սակայն Մատրիտի Արաբ. Միաց. Հանրապետութեան դեսպանատունը չէ հաստատած Նախագահի այցելութեան թուականը եւ ոչ ալ ժխտած է:

ՎԵՀԱՓԱՌԻՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ՔԱՐՈԶԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6ԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Էջմիածինէն ստացանք 31 Դեկտ. 1966 թուակիր հետեւեալ հեռագիրը.—

Վեհափառ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի Ս. Ծննդեան քարոզը պիտի հեռարձակուի Յունուար 6ի երեկոյեան՝ Երեւանի ձայնասփիւռի կայանէն:

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Հայրապետի անունից, Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռի դիւանը լիազօրուած է յայտարարելու, թէ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին չի մասնակցում Արեւելեան Ուղղափառ Քոյր Եկեղեցիների մշտական կոմիտէի կողմից հրաւիրուած հանդիպումին, որ տեղի է ունենալու Անթիլիասի մէջ 1967 թուականի Յունուարի 29ից մինչեւ Փետրուարի 10ը:

17 Դեկտեմբերի 1966 թ. ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ

ԾՆՈՒՆԴԻ ԳԻՇԵՐ

Այն աստղավառ Ծնունդի գիշեր
Ամպերեն ծաղիկ փափեր էր ձիւնէ,
Ինչպէս նշենին ճովեն տարուբեր
Արփագոյն լոյսէ աստղեր կը ձիւնէ:

Իմ մանուկ հոգին, իմ հոգին դեռ կոյս,
Ո՜հ, ի՜նչ ջերմեռանդ խանդով զգայուն,
Կարօտէն խնդրեց քեզմէ, ո՛վ Յիսուս,
Որ աստղ մ'ինձ դրկես երկինքէդ փայլուն:

Այն խորհրդաւոր Ծնունդին գիշեր,
Ճանանչի մը մէջ տեսայ ես Աստուած,
Սիրտը արիւնած, ճակատը փուշեր,
Թշուառ մարդկութեան երազին զոհուած:

Տաղկատի հոգիս, հոգիս խանդավառ
Խնդրեց որ կեանքով օծես, ո՛վ Յիսուս,
Դուն որ մեր անհուն պատրանքը տեսար:
Ոսկի սկիհը իմ երազներուս.

Հիմա Ծնունդի գիշերն է խաւար
Ու Բեթղեհեմի աստղին տեղ արծաթ՝
Հորիզոնին մէջ կը ճառուին երկար
Ծով անյուսութեան կուռ ամպեր էր կար:

Բայց միշտ ջերմեռանդ այլ հիւծուած հոգիս,
Կուգայ պաղատիլ քեզի, ո՛վ Յիսուս,
Զի շիջան աստղեր, երազներ կեանքիս,
Դուն ցոյց ինծի, Նոր ճամբաս, Նոր յոյս:

ՍԻՊԻԼ

00001

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԻՏԱԼԱՑԻ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Հռոմի Համալսարանէն շըրջանաւարտ խումբ մը իտալացի ճարտարապետներ, — Թոմազօ Պրեչիա, Փաուլօ Զունձօ և Մորիզօ Կիտի, – Հայաստան գացին անոր հին ճարտարապետութիւնը և այժմու քաղաքներուն ճարտարապետութիւնը ուսումնասիրելու համար։ Իտալացի հիւրերը յայտարարեցին թէ Հռոմի Համալսարանին մէջ ստեղծուած է Հայկական Հանրապետութեան ճարտարապետութեան պատմութիւնը ուսումնասիրող մասնաւոր խումբ մը, գլխաւորութեամբ Փրոֆ. Ֆրանքովիչի։

Իտալացի ճարտարապետները պտտեցան Հայաստանի զանազան շրջանները, ուսումնասիրեցին Զուարթնոցը և հայկական հին ճարտարապետութեան շատ մը յուշարձանները, ծանօթացան Երևանի կառուցման ընդհանուր յատակագծին։ Անոնք յայտարարեցին թէ Հայաստանի արդի ճարտարապետութիւնը սերտօրէն կապուած է հին ճարտարապետութեան աւանդութիւններուն և խորապէս ազգային է։ Ասիկա մասնաւորապէս կը տեսնուի Երևանի արդիական շէնքերուն մէջ։

ՆՈՐ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ

Քաղաքամայր Երևանի ուսումնական բարձրագոյն հաստատութիւններուն մէջ այս տարի իրենց ուսումը կը շարունակեն 280 սփիւռքահայ պատանիներ և աղջիկներ, որոնք ընդունուած են Երևանի Պետական Համալսարանի և միւս ուսումնական բարձրագոյն հաստատութիւններու նախապատրաստական բաժիններուն մէջ։

Սփիւռքահայ պատանիներն ու աղջիկները եկած են Սուրիայէն, Լիբանանէն, Յորդանանէն, Կիպրոսէն և այլ երկիրներէ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆՆԵՐԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Ամբո՜ղջ մէկ ամիս՝ մենք եգիպտահայ հայրենադարձներս վայելեցինք Տէր և Տիկին Սարգիս Պալաեանների ներկայութիւնը Երևանի մէջ։ Իսկապէս հաճելի և խանդավառ մթնոլորտ մը ստեղծուեցաւ մեր մէջ։ Ամբողջ մէկ ամիս, առանձին չէի՛նք թողնում «Ջահակիր» շաբաթաթերթի գլխաւոր խմբագիրին և նրա համակրելի տիկնոջը։ «Արմենիա» հիւրանոցի երկու շքեղ սենեակները, ուր կը բնակէին անոնք, միշտ այցելուներով լիքն էր՝ ցերեկ թէ գիշեր։

Մեր թանկագին հիւրերը միշտ ուրախ էին և պտոյտներ կատարեցին Հայաստանի մէջ, անոնք եղան նաև Լենինականում և Կիրովականում, ամէնուրեք շատ հաճելի և ուրախ ընդունելութիւններ եղան նրանց համար։

Մեր թանկագին հիւրերը եղան գործարաններում, թանգարաններում, պատմական վայրերում, թատրոններում և դեռ շատ ուրիշ տեղեր. դիտեցին մայրաքաղաքի տեսարժան վայրերը, ևայլն։ Ընկեր Սարգիս Պալաեանը մասնաւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ Վեհափառ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի հետ Էջմիածինում, և պետական ու հասարակական գործիչների հետ։ Ելոյթ ունեցաւ Երևանի հեռուստատեսիլէն, ուր հետաքրքիր տեղեկութիւններ հաղորդեց եգիպտահայ գաղութի կեանքէն, և իր տպաւորութիւնները Սովետական Հայաստանի մասին. գրեց յատուկ յօդուածներ տեղական թերթերու մէջ, մի խօսքով, գրեթէ ամբողջ մէկ ամիս նրանք ցանկալի հիւրերն եղան մեզ մօտ։

Արդարև, Դեկտեմբերի 23ին Էջմիածինի օդանաւակայանէն մեկնեցան Մոսկուա, (ճամբորդութիւն երեքուկէս ժամ), ուրտեղ պիտի մնան եւ պտոյտներ պիտի կատարեն երեք օր, ու յետոյ Մոսկուա-Պէյրութ օդանաւով կը թռչէին Լիբանանի մայրաքաղաքը, ուրկէ կը վերադառնան Գահիրէ։ Անոնք շատ բան ունին խօսելիք և գրելիք, աչքերնիդ լո՛յս ուրեմն, մի քիչ սպասեցէ՛ք։

ՍՏԵՓԱՆ ԵԿԵՆԵԱՆ
(Դերասան)

Երևան, 25 Դեկտ. 1966

ԱՅՍ ԾՆՈՒՆԴՆ ԱԼ···

(Ճար. Ա. Էջեն)

Սպասե՞նք ՅԱՋՈՐԴ—անվերջանալիօրէն «յաջորդ»···— տարիին՝ յիշելու համար այս ամէնը, նշելու Ծնունդը՝ շքեղ տօնակատարութիւններով ու անմիջապէս դարձեալ մոռնալու Յիսուսը։

Կրկնե՞նք կեղծիքը ամէն տարեվերջ՝ իբր «կրօնական» սովորութիւն — ուտել, խմել, քէյֆ ընելով··· — որ ծիծաղելի կը դարձնէ, կը սնանկացնէ բարոյապէս՝ քրիստոնեայ աշխարհը, անոր հիմե՛րը։

Բարեյոյս նշաններ կան սակայն. բողոքի ձայներ՝ որ կը բարձրանան քիչ մը ամէն կողմէ, Սիրոյ ու Եղբայրութեան աղաղակներ՝ որ միանալով պիտի զօրանան ու իրենց որոտին մէջ խեղդեն թշնամիները՝ Խաղաղութեան Իշխանին։ Ու պիտի փշրուին պատերազմի խենթերը՝ Սիրոյ անպարտելի Հեղեղին առջեւ։

Ահա, այն ատեն միայն՝ խաղաղած խիղճով պիտի կրնանք ՏՕՆԵԼ ու ըսել.

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ԾՆՈՒՆԴ։

Ա. Տ.

Հելիոպոլիս, 29 Դեկտ. 1966

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՆԻՆԵՐԸ Ի ՊԱՏՈՒԻ

Հունգարիոյ մայրաքաղաք Պուտափեշտի մէջ տեղի ունեցած միջազգային 5րդ մրցանակաբաշխութեան ընթացքին, «Արարատ» տրեստի կողմէ 1964ին հրապարակ հանուած «Նեկտարենի» գինին արժանացած է ոսկեայ մետալի։ Այս երկրորդ պարգևն է որ կը ստանայ այս գինին։ Անցեալ տարի ան արծաթեայ մետալ ստացաւ Թիֆլիսի միջազգային մրցանակաբաշխութեան ընթացքին։ Դարձեալ Պուտափեշտի մրցանակաբաշխութեան ընթացքին հայկական վարդագոյն «Մուսքաթ» գինին ստացած է արծաթեայ մետալ։

Վերջերս Հայաստանի գինեգործութեան, խաղողագործութեան և պտղաբուծութեան գիտահետազօտական հիմնարկի ստեղծած անուշաբոյր գինիներու երեք նմոյշները արժանացած են բարձր գնահատանքի։ Ատոնցմէ «Տոկուն» գինին Սոֆիայի մէջ տեղի ունեցած մրցանակաբաշխութեան ընթացքին արժանացած է ոսկեայ մետալի։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Իսթանպուլի մէջ եկեղեցական և աշխարհիկ հանդիսութիւններով և մեծ շուքով նշուած է Գալֆայեան որբանոցի հարիւրամեակը, նախագահութեամբ Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ. Շնորհք Արք. Գալուստեանի։

Պէյօղլուի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ Պատրիարք Հօր կողմէ մատուցուած յիշատակի Պատարագէն ետք, Փառք Օթէլի մէջ կայացած է ոգեկոչման հանդիսութիւն մը, ուր բազմաթիւ բանախօսներ ներբողած են այս զմայլելի հաստատութեան բարիքները հարիւրամեակի մը ընթացքին։ Գալֆայեան որբանոցի բազմաթիւ նախկին սանուհիներ սրտառուչ խօսքերով իրենց երախտագիտութիւնը յայտնած են բազմերախտ այս հաստատութեան գործին հանդէպ։

ՍՈՒՐԻԱ

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՋՈԼԱԳԵԱՆԻ Մահը եւ Յուղարկաւորութիւնը

Դամասկոսի հայութիւնը եւ Հ. Մ. Մ.-եան ընտանիքը սուգի մէջ էին 29 Դեկտեմբեր 1966, Հինգշաբթի օր, կորսնցուցած ըլլալով իրենց պատուական զաւակներէն մին՝ ընկեր Կարապետ Ջոլագեանը։

Տարիներ շարունակ, ողբացեալ ընկերը եղած էր Դամասկոսի մեր շրջանակի կորովի, ձեռներէց ու կազմակերպիչ ընկերներէն մին, երիտասարդութեան, սփորտի ու թատրոնի ճիւղերէն ներս հաւատարապէս։

Այս իսկ պատճառաւ ան կը վայելէր յարգանքը Դամասկոսի արաբական եւ հայկական բոլոր խաւերուն, որոնք լաւագոյնս խոնարհեցան իր անքառամ յիշատակին առջեւ։

Ընկեր Կարապետ Ջոլագեանի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի օր, կէսօրէ ետք ժամը 3.30ին։ Յուղարկաւորներու ճոխ բազմութիւն մը, առաջնորդութեամբ Հ.Մ.Մ.ի Դամասկոսի Շրջանի Արենոյշներու եւ Սկաուտներուն, Հ.Մ.Մ.ի ղեկավար ընկերոջ դագաղը, իր բնակարանէն ուսամբարձ բերին Ս. Սարգիս Եկեղեցին, ուր՝ թաղմանական արարողութեան կը նախագահէր Դամասկոսի եւ Շրջակայքի Հայոց բարեխնամ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Շաւարշ Ս. Եպիսկոպոս Գույումճեան, իր կողքին ունենալով Տէր Պարգեւ եւ Տէր Մեսրոպ քահանայ հայրերը եւ Հայ Կաթողիկէ Հայրեր։

Պատուիրակութիւններ եկած էին Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան եւ Հ.Մ.Մ.ի Լիբանանի ու Սուրիոյ Շրջաններէն։

Եկեղեցւոյն մէջ պերճախօս դամբանական մը խօսեցաւ Առաջնորդ Սրբազանը, վեր առնելով ընկերոջ նուիրումն ու ծառայութիւնը ազգային, հասարակական, մարզական եւ թատերական ասպարէզներէն ներս։

Ընկեր Կարապետ Ջոլագեանի դագաղը դարձեալ ուսամբարձ եւ փառաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ Դամասկոսի Ազգային Գերեզմանատուն, ուր՝ յաջորդաբար դամբանականներ խօսեցան ընկեր Գէորգ Տարօնի, յանուն՝ Հ.Մ.Մ.եան Կազմակերպութեան բոլոր Շրջաններուն եւ Մասնաճիւղերուն, ընկեր Տիրան Ակինեան, յանուն՝ Սուրիոյ Հնչակեանութեան եւ ընկեր Հրանդ Գանգրունի, յանուն՝ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Լիբանանի Շրջանին։

Հ.Մ.Մ.ի Դամասկոսի Շրջանի ղեկավար ընկերոջ ընծայուած այս վերջին յարգանքէն ետք, կատարուեցաւ թաղման յուզիչ արարողութիւնը։

Հանգի՜ստ ընկեր Կարապետ Ջոլագեանին։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՌԱՏԻՈՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Թիֆլիսի ռատիոյի խմբագրութիւնը դասախօսութիւններու շարք մը կազմակերպեց «Հայաստանի պատմութեան հանգրուանները» նիւթին շուրջ։

Ամէն օր, գիշերուան ժամը 6էն սկսեալ, Թիֆլիսի ռատիոն կը ձայնասփռէ յատուկ յայտագիր Հայաստանի բնակչութեան կեանքին և Հանրապետութեան ունեցած մեծ նուաճումներուն շուրջ։ Այս տարի, ունկնդիրները լսեցին ելոյթները նկարիչ Մարտիրոս Սարեանի, գրողներ՝ Նայիրի Զարեանի, Պարոյր Սևակի, Սիլվա Կապուտիկեանի, ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումեանի և այլ ականաւոր դէմքերու։

Այս հաղորդումներուն մէջ կարևոր տեղ յատկացուած է սփիւռքահայ մտաւորականներու կեանքին և գործերուն։ Խօսուած է, օրինակի համար, Սարոյեանի և Ազնաւուրի մասին, կը գրէ «Յառաջ»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ *վարժարաններէն ներս*

Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Ամանորի Ընդունելութիւնը

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Հոգաբարձութիւնը, Տիկնանց Խնամակալութեան ու Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան Վարչութիւնները գեղեցիկ գաղափարն ունեցած էին, անցեալ Հինգշաբթի, Ամանորի առթիւ, ճաշկերոյթի մը հրաւիրելու Քաղաքական Ժողովի եւ իրենց անդամները, ուսուցիչներ եւ մամուլի ներկայացուցիչներ։

Հրաւիրեալները տեղ գրաւած էին ճոխ սեղաններու շուրջ, որոնք շքեղօրէն պատրաստուած էին Ծնողաց Միութեան եւ Տիկնանց Խնամակալութեան անդամուհիներուն եւ օժանդակ տիկիններու կողմէ սիրայօժար կերպով։

Վարժարանի տեսուչ Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօղոսեան նախ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք ընդառաջած էին իրենց եղած հրաւէրին, Այսպ պարզեց ընդունելութեան նպատակը՝ վարժարանին շուրջ համախմբել բոլորը զայն կանգուն պահելու համար։ Շեշտեց, որ բոլորը միասնաբար պէտք է աշխատին վարժարանի գոյատեւման համար։ Արժ. Տէր Հօր խօսքերը ընդունուեցան բուռն ծափահարութիւններով։

Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան փոխ-ատենապետ Պր. Ալպեռ Գալըճեան իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին՝ իրենց ներկայութեան համար. ան իր խօսքին մէջ յիշեց գնահատելի աշխատանքը Տիկին Պայծառ Գալֆայեանի, որ երկար տարիներէ ի վեր ամէն օր կը պատրաստէ սաներուն ճաշը։

Օրուան կարկանդակը կտրեցին Տիկնանց Խնամակալութեան եւ ուսուցչական կազմին ամենահին անդամները՝ Տիկիններ Տիգրանուհի Թերզեան եւ Նազիկ Դուրեան, եւ որուն ընթացքին բոլորը միասին երգեցին «Սեղանն է առատ»։

Երեկոյթի վերջաւորութեան, Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօղոսեանի առաջնորդութեամբ այցելեցինք վարժարանի զանազան բաժինները։ Նախ մտանք ճաշարանը, որուն պատերը գեղեցկօրէն զարդարուած էին աշակերտներու գործերով. տեսանք նաեւ բարձրախօսներ՝ որոնք ճաշի ընթացքին լսելի կ'ընեն հայկական երաժշտութիւնը. սեղաններու եւ նստարաններու ճաշակաւոր գոյները մեզ ստիպեցին՝ որ նստինք եւ սուրճ մը առնենք։ Այցելեցինք նաեւ նոր գրատունը, ուր բոլոր դասագիրքերը (լեզուներու բաժնուած) կարգ ու կանոնով շարուած էին։ Եւ վերջապէս այցելեցինք տեսչարանը՝ որ գեղեցկօրէն եւ ճաշակաւոր կերպով յարդարուած էր։

Շատ գոհ մնացինք մեր այցելութենէն, կը մաղթենք որ վարժարանի տնօրէնութեան եւ բոլոր օժանդակ մարմիններուն (Հոգաբարձութիւն, Տիկնանց Խնամակալութիւն եւ Ծնողք-Ուսուցիչ Միութիւն) այս համագործակցութիւնը, որով կարելի է մեծ գործեր կատարել ի նպաստ աշակերտութեան եւ դպրոցին, յարատեւէ ի պատիւ մեր ազգին։

Այս առթիւ, կը մաղթենք նաեւ որ Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի օժանդակ մարմինները եւս բարի նախանձով համակուին եւ նման ձեռնարկներ կազմակերպեն։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻԻ ԱՆԿԵՂԾ ՁԱՅՆԸ

(ՇՈՒՇԻԿ ՍԱՖԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 50ԱՄԵԱԿԸ)

Շողիկ Սաֆեանի բանաստեղծութիւններու առաջին ժողովածուն՝ «Կարօտի Երգեր» խորագրով, լոյս տեսած է 1947 թուականին, երկրորդը՝ «Մեր Երգը»՝ 1953ին և «Մի հին հեքեաթ է սա» արձակ բանաստեղծութիւններու ժողովածուն ճիշդ տասը տարի ետք՝ 1963-ին։ Աւելցնենք որ ան ծնած է 1916 թուականին, Գորիսի շրջանի Խընձորեսկ գիւղին մէջ և այժմ կը բոլորէ իր յիսուն տարին՝ աշխարհի լաւն ու վատը արուեստագէտի հոգիով հասկցած և իր կարողութիւններու չափով յանձնած արուեստին։

Բանաստեղծութիւններու անոր վերջին գիրքը մարդկային, յատկապէս կնոջ հոգեկան բարդ ապրումներու անկեղծ ու անմիջական արտայայտութիւնն է, սիրոյ գեղեցկութիւններու և տառապանքներու յուզաթաթաւ մարմնաւորումը։ Մեղմ թախիծ մը ընթերցողը կը կապէ բանաստեղծուհիի կեանքին և կը տանի այդ կեանքը ուրախացնող ու տխրեցնող ուղիներով։

Շողիկ Սաֆեան գրած և թարգմանած է նաև մանուկներու համար։ Մանուկներու կողմէ լաւ ընդունելութիւն գտած է «Ամենալաւ նուէրը» մանկական պատմուածքներու ժողովածուն։

Շողիկ Սաֆեան իր նոր ստեղծագործութիւններով վստահ ենք որ պիտի ուրախացնէ հայ ընթերցողը։

Ստորեւ կու տանք անոր արձակ և յանգաւոր բանաստեղծութիւններէն նմոյշներ։

ՀՍԳ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՈՂՋՈՅՆԸ

Յարգելի Շողիկ Սաֆեան.

Հայաստանի գրողների միութեան վարչութիւնը ջերմօրէն ողջունում է Ձեզ՝ ձեր յիսնամեակի առթիւ և ցանկանում երկար տարիների քաջառողջ կեանք ու ստեղծագործական նորանոր յաջողութիւններ։

Դուք Ձեր յուզաթաթաւ ու ջերմ տողերով պատանի ու հասուն շատ ընթերցողների սրտեր էք կապել Ձեզ հետ և ապագայում աւելի կամրացնէք այդ կապը՝ շնորհիւ Ձեր ստեղծագործական կարողութիւնների և առոյգ հոգու։

ՀՍԳ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

«ՍԻՐԻ-ՍԻՐԻ»

Նա երդուեց սիրել ինձ յաւերժօրէն, և կեանքը կուտար, որ ես հաւատայի։ Նա երդուեց այդպէս տարիներ, բայց ինքն էլ չիմացաւ, թէ ինչպէս գնաց, հեռացա՞ւ։ Այդ ամէնից շուտ զգաց սիրտս, յետոյ ձեռքերիս որբութիւնը վկայ եղաւ նրա անհաւատարմութեանը։

Ափսոսա՞ց նա, չգիտեմ։ Մենք պաշտում էինք իրար, գուցէ ափսոսաց։ Սիրե՞ց նա յետոյ ուրիշի։ Չգիտեմ, գուցէ սիրեց, եթէ միայն հնարաւոր է սիրոյ մահը տեսնել ու նորի՞ց սիրել։

Իսկ ե՞ս...

Սիրտս քնեց յուսախաբութեան շղարշի տակ, և ոչ ոք չնկատեց այդ։ Ես նորից ծիծաղում էի ու նորից նայում, ինչպէս իմ սենեակի քնած ծաղիկները ձմրանը։ Միայն թէ նրանց կանաչ հրդեհի մէջ գարնա՛ն, զարթօնքի՛ կարօտը կար։ Նրանք ննջում էին, սպասելով գարնա՛ն։

Իսկ ե՞ս...

Սիրտս լի էր դեռ քնքշանքով, և այդ քնքշանքը ես տուի սենեակիս ծաղիկներին, գարնանը նրանց դուրս տարայ պատշգամբ, մի թեթեւ հով անցաւ թփերի միջով, օրօրեց զմրուխտ տերեւներն, ու նրանք արթնացան։

Իսկ իմ սիրտը մի ողջ գարուն չկարողացա՞ւ զարթել։

Բոլոր գոյներով գարունը զուգուեց իմ շուրջը. սկզբում ձնծաղիկին, յետոյ մանուշակի ու վարդի բոյրով բուրեց սրտիս մօտ, խնձորենու և դեղձի ծաղիկներով շորորաց աչքիս առաջ, ջահելութեան բոլո՛ր թրթիռներով, սիրոյ բոլո՛ր հառաչներով, անձրեւի քնքուշ արցունքներով երգեց լուսամուտիս տակ, բայց աւա՜ղ... Մեծ էր յուսախաբութիւնը, և սիրտս խորն էր քնած նրա տակ։

Բայց գարունը որոշեց ձեռք չքաշել ինձնից, նա խորամանկ խաղ խաղաց իմ գլխին։

Մի օր, առաւօտեան, երբ ելել էի պատշգամբ ծաղիկներս ջրելու, ետ ընկրկեցի փոքրիկ ծաղկամանից։ Ի՞նչը վախեցրեց ինձ, ինչո՞ւ։

...Գարնան քամին հեռու դաշտերից մի փոքրիկ հատիկ էր բերել ցանել իմ կաւէ ծաղկամանում։ Այդ խորամանկ գարո՜ւնը... Ծիլ էր տուել բարակ ու քնքուշ, կանաչ մի ձողիկ՝ երեք նրբին կլոր տերեւներով... Է՜հ, երեւի հասկացաք գարնան խաղը՝ կանաչ ձողիկի վրայ՝ երեք կլոր տերեւներ... Ո՞վ ձեզանից չի գուշակել։

Սիրտս փլուեց գարնան առաջ։ Նրա հովը խառնեց սրտիս հանդարտած փոթորիկներն ու փախաւ՝ դէմս թողնելով պարզեւի նման առաջ մեկնուած երեք կանաչ թերթիկներ...

— Ա՜խ, գարուն, ամենազօր գարուն, ասում ես, սիրի՛, սիրի՛, բայց ո՞ւմ սիրել...

Իմ այս հարցին գարունը չպատասխանեց։ Զեփիւռի թեւով քնքշօրէն շոյեց աչքերս և ամպի տակից դուրս եկած աւելի ժպիտով խորամանկ ժպտաց։

ՎԵՐՋԱԿԷՏԻ ՏԵՂԸ

— Կետադրութի՞ւն։ Գիտէ՞ք ինչ բան է կետադրութիւնը։ Դա չափի զգացողութիւն է։ Ես ձեզ կարող եմ ուսուցանել միայն նրա տարրական կանոնները, իսկ բուն երաժշտութի՞ւնը... Նա ընկալւում է սրտի զարկերին համապատասխան։

Այսպէս էր մեզ քերականութիւն սովորեցնում հին ճեմարանական, իրիտասարդ տարիներին վարդապետ, ամբողջ կեանքում բանաստեղծ, մեր ծերուկ ուսուցիչ Բիւզանդ Վարժապետը։

Եւ կետադրութիւնը ես այդպէս էլ ընկալեցի, որպէս երաժշտութիւն։

Միջակէ՛տ... Հա՛րց... Ստորակէտ... Բո՛ւթ... Շե՛շտ... Եւ կախման կէտեր... Եւ նորից շեշտ և նորից՝ կախման կէտեր...

Սիրտս չէր ընդունում միայն վերջակէտը։ Չէր կարողանում որոշել վերջակէտի տեղը։

Ուսուցիչս նայում էր շարադրութիւններս, գլուխն օրօրում և, չգիտես ինչու, մռայլւում։

Մի օր էլ ասաց.

— Քեզ համար դժուա՞ր կը լինի, աղջիկս...

Դու այդ ինչպէ՞ս իմացար, Բիւզանդ վարժապետ...

Ինձ համար արդէն դժուա՞ր է։

Օրերը վերջակէտեր են բերում, շարում են երազանքի, սիրոյ ու կարօտի դէմ, իսկ ես չեմ կարողանում ընդունել դրանք։ Ամէն ինչ «ընկալւում եմ սրտիս զարկերին համապատասխան»։

Ե՛կ, մի անգամ էլ ցոյց տուր վերջակէտի տեղը, Բիւզանդ վարժապետ, մի անգամ էլ ասա, թէ որտե՞ղ է դրւում այդ վերջա-կէ՜տը...

Խնդրում եմ, Բիւզանդ վարժապետ, սովորեցրու ինձ։ Թէ չէ ազնիւ խօսք, աշխարհով մէկ կը բողոքեմ քո դէմ և կը պահանջեմ, որ բանաստեղծներին թոյլ չտան լեզուի դասեր աւանդել։

ԱՌՈՒԱԿԸ

Գարնանը սարի ճամբեզրի առուակից դու մի օր ջուր խմեցիր։ Կռացար, ձեռքդ սուզեցիր նրա սառնութեան մէջ ու չկարողացար դիմանալ զուլալութեանը. մի բուռ խմեցիր։ Ծարաւդ չանցաւ։ Խմեցիր էլի մի բուռ, էլի՛ էլի...

Առուն այդպիսի ծարաւ չէր տեսել. վազեց ետեւիցդ, քչքչած, երգեց, կանչեց, բայց աւա՜ղ. նա իր ճամբան ունէր, դու՝ քոնը...

Ուրիշ ջրեր տեսար դու յետոյ, ուրիշ առուակներ երգեցին քեզ համար, աղբիւրներ յորդեցին առատաբուխ, շատրուաններ ցայտեցին արծաթացոլք... Դու նոյնիսկ չխորշեցիր քո դրան ժանգոտած ծորակից...

Իսկ առուա՞կը։ Այն բարակ, զուլալ առուակը, որ ծնուել էր սարի ձնծաղիկների արցունքից, մնաց քո ծարաւին կարօտ։ Եկաւ ձմեռը, բարակ սառոյց կապեց առուի երեսին, նեղ ափից ափ, սարի ծերպերից մինչեւ այն ճամբան, որով դու անցար... Մնաց առուակը սառցի տակ, զուլալ ու մաքուր, սպասելով գարնանն ու քո գալուն...

Ու ձմրան մի օր դու նորից անցար այդ ճամբով։ Եկար՝ կարօտած սարի սառնորակ ջրին, կռացար մի պահ, որ խմես, հիասթափուած ետ դարձար, տեսնելով սառոյցը...

— Առուն սառել է, ասացիր, ափսո՜ս...

Ու թողիր, գնացիր։

Ցիմա՛ր, յիմա՛ր ծարաւ։ Փորձէիր մի թեթեւ հար ուժով փշրել սառոյցը ու կը տեսնէիր նրա տակ վազող առուն... Բայց դու չարիր այդ, չհասկացար։ Թողիր, հեռացար։

Ետեւիցդ նորից կանչեց առուն, քչքչած, երգեց, լաց եղաւ անգամ, վազեց երկար տեղ, որ հասնի քեզ, բայց սառոյցը խեղդեց նրա ձայնը։ Յետոյ ձեր ճանապարհները բաժանուեցին. դու գնացիր մի կողմ, նա՝ մի ուրիշ։

Գուցէ գարնանը հանդիպէ՞ք նորից...

✿

Կայ մի ծաղիկ, որ թառամելուց առաջ հաւաքում է թերթերն ու կոկոնւում։ Եւ խաբո՜ւմ է մարդ նրան նայելիս, կարծում է՝ նոր պիտի բացուի...

Մի վերջալոյս կայ աշնան, մի հրաշք վերջալոյս, որ հրդեհում է երկինքը հորիզոնից-հորիզոն, ու թւում է՝ արեւը ո՛չ թէ հանգչում, այլ նոր է ծագելու...

●

Մի հին կարօտով, հին
տրտմութիւնով,
Աստծուց էլ հին մի սոսափիւնով
Գարուն է բուրում ծիների
միջից,
Գարուն է բուրում
Ինչի՞ց,
Ոչինչի՞ց...

Ես վախենում եմ գարնանամուտի
Այս յանկարծահաս ու օտարոտի
Չհրաւիրուած բոյր-մունետիկից,
Ինչո՞ւ
Չգիտե՜մ...

Գարուն է, թող որ գայ
ժամանակին,
Ո՛չ ծիւն ծմրան հետ, այլ
արեգակի,
Ո՛չ էլ ծեան բոյրով, այլ
մանուշակի,
Թէ չէ՝
Յունուարին գարո՞ւն
ի՞նչ գարուն...

●

Գարունըդ իմն էր,
Աշունըդ իմն էր,
Թէ ձմեռ չկար,
Ամառըդ իմն էր։

Ուր էլ գնայիր,
Ուր էլ լինէիր,
Անուններիդ մէջ,
Անունըդ իմն էր։

Թէ այս աշխարհում
Սէր ու կարօտ կար,
Ամենակարօտ
Կարօտըդ իմն էր։

Հիմա, երբ չկաս,
Ինչպէ՞ս հաւատամ,
Թէ այդ բոլորը
Բոլորը իմն էր։

●

Երբեմն քեզ քիչ է թւում
Այն ամէնը, ինչ որ ունես.
Երբեմն քեզ շատ է թւում
Այն ամէնը, ինչ որ ունես։

Ի՞նչ ես ուզում, կարծես աւա՜ղ,
Դու ինքդ էլ լաւ չգիտես,
Քեզ թւում է՝ ուրիշ մի բախտ,
Ուրիշ մի սէր պիտի գտնես։

Բայց լաւ պահիր ունեցածդ,—
Թեթե՜ւ լինի բախտիդ բեռը,
Թէ չէ, նայիր, մօտենում է
Քո խստաշունչ, պաղ ձմեռը...

●

Այս երեկոյի ծով լոյսերին
Թաքուն խառնուել է մի հին
կարօտ,
Մի անցած կարօտ, մի մտերիմ
Գրկում է սիրտս մեղմ ու
երկչոտ։

Չի կանչում, ու չի տանում
նորից
Լոկ օրօրում է նա փաղաքուշ,
Մի բաժակ գինու նման, որի
Ամէն ցոլքում կայ կորած մի
յուշ...

Հին կարօտի մէջ յանկարծկողո՞ք...
Դեռ սիրո՞ւմ եմ քեզ, ով իմանա՜յ,
Տուէք ինձ գինի, երգ ու մորմոք,
Գիշերն այս յուշով թող
լուսանայ...

ՇՈՂԻԿ ՍԱՖԵԱՆ

Սիրելի Անահիտ,

Տօնական այս օրերը սքանչելի առիթներ կ'ընծայեն մեզի նոր բաներ սորվեցնելու մեր զաւակներուն։ «Երբ մեծնայ կը սորվի» բացատրութիւնը ամէն ատեն ճիշդ չէ։

Կաղանդը տղոց համար է. նուէր ստանալու օր է. այս մասին տարակոյս չկայ. սակայն չէ՞ք խորհիր թէ տղուն սորվեցնելու է նաեւ նուէր տալ։ Ի վերջոյ կեանքի մէջ ան միշտ պիտի չառնէ, յաճախ պիտի տայ և պէ՛տք է տայ։ Սորվեցնենք ուրեմն ինչպէ՛ս ընտրել նուէր մը, ինչպէ՛ս ներկայացնել, ինչպէ՛ս յանձնել, եւայլն։ Յետոյ քաջալերենք տղան, որ յիշէ նաեւ իրմէ նուազ բախտաւոր տղաքը՝ այնպէս մը որ ոչ թէ փառասիրութիւն զարգանայ իր մէջ, այլ՝ անկեղծ այլասիրութիւն։

Դարձեալ առիթ է մղում տալու տղուն, որ գործածէ զանազան ձեռական արուեստներ։ Շնորհաւորական քարթեր իր ձեռքով գծէ ու նկարէ եթէ ունի շնորհ, կամ շինէ զանազան զարդեր Կաղանդի ծառին կամ սենեակ զարդարելու համար։ Երբեմն իսկական թաքուն արժէքներ ի յայտ կուգան։

Ճշմարիտ դաստիարակը գիտէ գործածել ամէն պատեհութիւն ի նպաստ տղուն, մղում տալ անոր ստեղծագործ աշխատանքին և թափ տալ անոր արդէն վառ երեւակայութեան։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

ՖՐԱՆ ՍԱ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ 38ՐԴ

Ֆրանսական Գիտութեանց Կաճառը ճշդած ու կազմած է աշխարհի մէջ խօսուած լեզուներու ցանկը։

Այդ ցանկէն կը պարզուի, որ համայն մարդկութիւնը այսօր կը խօսի 2796 զանազան լեզուներ, որոնց մէջ հայ լեզուն իր պատուաբեր տեղը ունի։

Կաճառը այս 2796 լեզուները դասաւորած է քաղաքական գիծով և առաջին տեղը կու տայ չինարէնի, զոր կը խօսին աւելի մեծ թիւով մարդիկ։

Բոլոր կենդանի լեզուները դասաւորելով՝ Կաճառը 38րդ տեղը տուած է հայ լեզուին, զոր կը խօսին այսօր 4.5 միլիոն մարդիկ։

Քաղաքական գիծով՝ 2758 լեզուներ, նաեւ ցեղեր, ժողովուրդներ ու ազգեր մեզմէ ետքը կու գան։

Դու էլ ես այդպէ՞ս։ Դու ի՞նչ ունես, սի՛րտ, աշխարհին տալու։ Եթէ՝ ոչինչ, փո՛խ առ մի կաթիլ վերջալոյսի շողից, մի քիչ տերեւաթափի շռայլ գոյներից եւ խորամանկ եղիր մի փոքրիկ անանուն ծաղկի պէս. կոկոնուելու նման հաւաքիր յոգնած թեւերդ ու կարօտով ժպտա աշխարհին, որ մարդիկ կարծեն, թէ դեռ նոր պիտի արթնանաս...

ՇՈՂԻԿ ՍԱՖԵԱՆ

ՅՈՒՍԱԲԵԿՈՂ «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»Ը

«Ցառաջ»ի 6 Սեպտ. 1966ի թիւին մէջ երեւցաւ յօդուած մը «Հաղորդագրութիւն» վերտառութեամբ, արտատպուած «Յուսաբեր»էն, ուր գրուած է. «Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւնը հրատարակած էր հաղորդագրութիւն մը, զոր հրատարակեցինք, այն մասին որ Պատուիրակութեան լիազօր ներկայացուցիչները անձամբ տեսակցութիւններ ունեցած են կարգ մը երկիրներու արտաքին գործոց նախարարներու հետ ու Հայ Դատի հետապնդման համար պատրաստուած յուշագիր ներկայացուցած անոնց, որոնց կողմէ ոչ միայն գտած են ջերմ ընդունելութիւն, այլ և սիրալիր վերաբերմունք թէ հայ ժողովուրդի և թէ իր դատին հանդէպ»։

Թէեւ վարը քանի մը տողով իր կարծիքը կը յայտնէ «ժպիտ» և «սիրալիր վերաբերմունք»ի մասին, բայց հարցը նոյնն է, սխալ չէք կարդացած, «Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութիւնը դիմում կատարած և ստացած է ջերմ ընդունելութիւն»։

Անշուշտ, հարց կը ծագի ձեր մտքին մէջ թէ ի՞նչ հանրապետութիւն է և ո՞ւր է այդ հանրապետութիւնը, աշխարհի ո՞ր մասին մէջ կը գտնուի, ո՞ւրտեղ է մայրաքաղաքը այդ հանրապետութեան, որ «Յուսաբեր» հինգ միլիոն հայերու անունով խօսելու իրաւասութիւնը տալ կը յաւակնի։

«Ցառաջ» իր 4 Օգոստ. 1966ի թիւին մէջ կը գծէ անոր սահմանը, երբ կը գրէ. «... Հոգեւոր հայրենիքը եղաւ Սփիւռքի ցիրուցան բազմութեան ղաւն մխիթարութիւնը ու սերունդ մը գարգացաւ համայնակուլ ափերու վրայ, առանց հասկնալու թէ ո՞րն է իր հայրենիքը»։

«Ցառաջ» և իր գաղափարակից գրչեղբայրները աշխատեցան, ջքնեցան ու ջանացին հեռու պահել Սփիւռքը իր մայր հայրենիքէն, Սփիւռքին ցոյց տալով «Հոգեւոր հայրենիք»ի ցնորամիտ երազը։

Աշխատեցան ամէն գինով սեւցնել մայր հայրենիքը, զայն խորթ ներկայացնելով, վարկաբեկելով անոր վարչաձեւը, անոր ղեկավարութիւնը, լեզուն, հարահրոց բարձրացնելով թէ՝ «կ'աղաւաղեն մեր ոսկեղենիկ լեզուն»։

Բայց կարաւանը քալեց։ Մայր հայրենիքը գլեց անցաւ բոլոր նախատեսութիւնները։ Զարգացաւ գիտութիւնը, գեղարուեստը, մեծ թափով առաջ գնաց շինարարութիւնը, հոյակապ պալատներ, նորանոր գիւղեր ու քաղաքներ զարդարեցին մեր հինաւուրց, արհամարհուած ոստանը։ Օտարներն անգամ հիացան հայ ժողովուրդի վերածնունդին լ տես։

Մայր հայրենիքի ղեկավարները, հայրենիքի հերոս աշխատաւորութիւնը աչք գոցեց այդ բոլոր զառանցանքներուն, որոնք կ'երեւէին այդ հայ լեզուով անհաւրզատ թերթերուն մէջ։ Բացաւ իր դռները իր տարագիր զաւակներուն անխտրաբար։

«Ցառաջ» և իր գրչեղբայրները փնտռեցին ուրիշ բան։ Իրականութիւնը՝ որ կ'ուզէին թաքցնել իրենց հետեւորդներուն աչքէն, կ'երեւար մերկապարանոց։ Այլ էր իրենց ներկայացուցած հայրենիքը, այլ էր այն որ կը տեսնէին թուրիսթները իրենց աչքերով, կը շօշափէին, կը հաղորդուէին հայ ժողովուրդի սրբազան սիրով։ Դաշնակ թուրիսթներ իրենց այցելութենէն յետոյ կը փոխակերպուէին։

Պէտք էր բան մը հակադրել այդ փոխակերպման, և դաշնակ ղեկավարութիւնը կարծեց գտած ըլլալ զարմանը՝ «Հոգեւոր հայրենիք»ը։ «Հոգեւոր հայրենիք»ը պէտք էր, անհրաժեշտութիւն մըն էր բոլոր անոնց համար, որոնք տարիներ շարունակ պայքարած էին մայր հայրենիքին դէմ, զայն ցոյց տալով իբր խորթ, հեռու պահել ջանալով սփիւռքի հայութենէն մաս մը և անով կազմել այդ երազական «Հոգեւոր հայրենիք»ը։ Հայ ժողովուրդի միասնականութեան թշնամիները կանգ չառին ոչ մէկ խոչընդոտի առջեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցիի Էջմիածնին հակադրելով Անթիլիասը, իբր լրացուցիչ մաս այդ «Հոգեւոր հայրենիք»ին, հաստատուած օտար տոլարներով, օտար հողի վրայ։ Բայց պէտք էր ընդարձակել «Հոգեւոր հայրենիք»ին հողերը. որով սկսաւ բանագրաւումը էջմիածնական թեմերու, օտար իշխանութեանց մեղսակցութեամբ։ Որպէսզի «Հոգեւոր հայրենիք»ը չպարպուի հայրենադարձով, անոր հակադրեցին «Անչար»ն։ «Անչար»ի նման հայրենադաւ կ'ազմակերպութեան գովքը միայն «Յուսաբեր», «Ազդակ», «Ալիք» և իրենց համախոհներն են որ կը կատարեն։ Ցաւալի և կսկծալի երեւոյթ։ Թաքուն կերպով, բայց յարատեւ այս խլըրդային աշխատանքը ամենամեծ փորձանքն է հայ ժողովուրդին և իր արդար Դատի ապագայ իրականացման տեսակէտէն։ Հեռաւոր Աւստրալիա, Գանատա կամ Զուլուլէնտ գացող հայ մը կորսուած է, կտրուած հայութենէն, դատապարտուած է անվերադարձ։

***

Այլ դեր վիճակուած է «Յուսաբեր»ին։ Անոր շատ դիւանագէտ խմբագիրը Նոր, արտակարգ գիւտ մը ըրած մարդու մը պէս կը գտնէ որ՝ մայր հայրենիքի ժողովուրդը եօ տէր է կանգնած իր պապենական հողերուն, և կը գրէ. «... Ազատ երկիրներու մեր ազատ հայրենակիցները այդ արիութիւնը չունեցան։ Այդ արիութիւնը ունեցաւ և գ'յն արժեցուց հայրենաբնակ մեր ժողովուրդը, որուն հաշուին մենք վախեր և տարակոյսներ կը սնուցանէինք դուրսը»։

«Յուսաբեր»ի խմբագիրը մինչեւ հիմա տարակուսեր է մայր հայրենիքի մեր հարազատ ժողովրդի հայրենասիրութեան վրայ, ասկէ վերջ ալ անշուշտ պիտի շարունակէ տարակուսիլ, կաս այդպէս ձեւացնել, խաբելու համար իր ընթերցողները։ Ատիկա անշուշտ իր դերն է։

«Յուսաբեր» կ'ուզէ կատարել իր Մաքիավէլի դերը։ Այս մեղրածորան գովեստները հայրենիքի ժողովուրդի հասցէին չուայլելէ վերջ, հրապարակ կը նետէ Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութեան խրտուիլակը, դուրս հանել վ զայն Նաֆթալինի փոշիներու մէջ ծրարուած իր մգլոտած հագուստներովը։

Անշուշտ հասկնալի է իր նպատակը, իր թաքուն նպատակը։ Հայրենիքին՝ մայր հայրենիքին հակադրել «Հոգեւոր հայրենիք»ը ու այդ անգոյ, եթերային մարմնին տալ պաշտօնական հանգամանք, իր «Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւն»ով, որովհետեւ քիչ մը վարը «Յուսաբեր»ի խմբագիրը կը գրէ խղճի ամենայն հանդարտութեամբ. «Մեր ձայնը, հինգ միլիոն հայու ձայնը, Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութեան հետ է»։

«Յուսաբեր»ի խմբագիրը սուտ խնթ կը ձեւանայ, երբ իբր եզրակացութիւն կը գրէ ու կը խոր՝ըրգածէ թէ՝ քանի որ Ներսի Հայ՝րն ալ իրեն պէս կը մտածեն, ուրեմն հարցը պարզ է, այդպէս կ'ուզէ հա․․․ [illegible]

(Շար․ [illegible] 6)

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԱՐԺԷՔՆԵՐ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԵՄԱԴՐԻՉ ԳՐԻԳՈՐ ԱԶԱՐԵԱՆ

Այս տարի, Վռաձլի պուլկար ժողովրդական թատրոնի ռեփերթուարին մէջ տեղ գտած է երիտասարդ թատերագիր Կէօրկի Մարքովի «Ծիածանի տակ տեղ գրաւել» փիէսը, որ եղանակի սկիզբէն մինչեւ հիմա քանիցս մեծ յաջողութեամբ ու թափով ներկայացուեցաւ՝ թատրոնի նոր ռեժիսէօր, Գրիգոր Ազարեանի ղեկավարութեամբ։

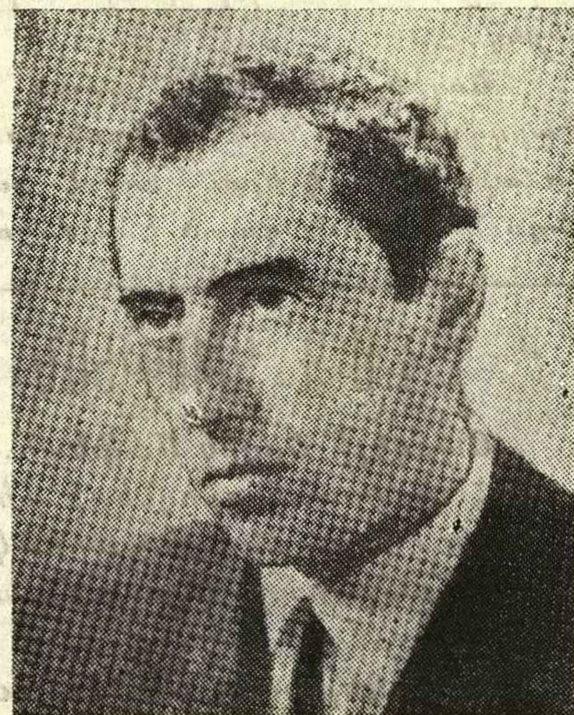
Տեղական և մայրաքաղաքի թերթերէն մէկ քանիները արձագանգեցին թատրոնին այս յաջողութիւնը վեր հանելով հայազգի երիտասարդ ռեժիսէօրին անվիճելի յատկութիւնները՝ իր հարուստ երեւակայութիւնը, ճաշակը, և յամարձակութիւնը, որոնք ի յայտ եկան դեռ առաջին ներկայացումով։

Ո՞վ է Գրիգոր Ստեփան Ազարեանը։ Նոր յայտնութիւն մը թատերական ասպարէզին մէջ։ Ծնած է Փլովտիւ 1934 թուին, սիրող դերասանի ընտանիքին մէջ։ Ան յաջողութեամբ աւարտած է տեղւոյն հայկական ազգ. վարժարանը, որմէ վերջ գործի է մտած և ապրուստը ճարելու համար՝ քաղաքիս «Զենկելով» կօշիկի գործարանը, միեւնոյն ատեն հետեւելով գիշերային լիսէի դասընթացքներուն։

Դեռ հոն, ի յայտ կուգայ իր անսահման սէրը դէպի թատրոնը, և մեծ եռանդով կ'աշխատի նոյն գործարանին մէջ սիրող–դերասանական էսթրատային խումբին հետ և երբ անոր վարիչը, շատ մը ելոյթներու մէջ մեծ յաջողութիւններ ձեռք կը ձգէ։

1959 թիւին, պուլկարական գեղարուեստական ինքնագործ խումբերու առաջին ստուգատեսին, որպէս արդիւնք իր անձանձիր աշխատանքին, ինքը, և իր վարած խումբը կը գնահատուին։

Այս մեծ յաջողութիւնը, զինքը շատ կ'ուրախացնէ և ան կ'որոշէ հասնիլ աւելի բարձրերը։ Աւելի վերջը, գիշերային լիսէն աւարտելէ յետոյ, կ'ընդունուի Սոփիայի «Քրիսթեւ Սարաֆով» թատերական բարձրագոյն հիմնարկը և հինգ տարի յամառ և յարատեւ աշխատանքէ մը վերջ, այս տարի կը վերջացնէ զայն։ Սոփիայի մէջ պետական քննութիւն կուտայ, ուր յաջողութեամբ կը ներկայացնէ Կօկօլի «Խենթի մը Օրագիրը» փիէսը։ Գրիգոր Ազարեան Փլովտիւ եղած ատեն քանիցս իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած է «Երեւան» մշակութային միութեան թատերախաղերուն, միշտ օգտակար հանդիսանալով։

Գրիգոր Ազարեան

Իսկ ի՞նչ կը վերաբերին իր ապագայ աշխատանքներուն՝ սա տեղեկութիւնները կրցանք քաղել։ Ինք՝ Փլովտիւի մէջ Ռովէլի «Դէպի ճանապարհ» փիէսը ներկայացնելէ վերջ, որ իր երկրորդ աշխատանքը պիտի ըլլայ, մօտակայ ամիսներուն Սոփիա հրաւիրուած է «Բանաստեղծութեան և էսթրատային» թատրոնը, ուր պիտի ներկայացնէ կարգ մը դժուարին և նոր փիէսներ։

Մենք կը շնորհաւորենք հայազգի երիտասարդ ռեժիսէօրը, մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ։

Երբ կը խօսինք Գրիգոր Ազարեանի մասին, երկու խօսք ալ պէտք է ըսել իր հօրը երկարամեայ փորձառու սիրող– դերասան Ստեփան Ազարեանի մասին, որուն շատ բան կը պարտի իր որդին և որուն անունը շատո՜նց ծանօթ է փլովտիւահայութեան և անկէ ալ դուրս։

Իր մարմնաւորած դերերէն «Զարչըլլը» և «Մեծապատիւ Մուրացկաններ»ու մէջ Աբիսողոմ աղան և ուրիշ շատ մը դերեր երկար ատեն պիտի յիշուին։ Այժմ թէեւ ան քաշուած է թատերական կեանքէն, ծանր հիւանդութեան պատճառով և հանգստեան կոչուած, և սակայն մօտէն կը հետաքրքրուի փլովտիւահայ թատրոնով։ Վարձատրուած է քաղաքային խորհուրդի կողմէ «Գեղազանցիկ ինքնագործութեան մէջ» մնայուն և «Երեւան» մշակութային միութեան կեդրոնական վարչութեան կողմէ պատուագրով։

Պէտք չէ մոռնալ նաեւ Գրիգորին կեանքի ընկեր Արշալոյս Արապեան-Ազարեանը, որ շնորհիւ իր բնածին դերասանական յատկութիւններուն և գեղեցիկ ձայնին՝ շատոնց համակրանքը գրաւած է Փլովտիւի հայութեան։ Մեծ յաջողութեամբ մարմնաւորած է Արմէն Տիգրանեանի «Անուշ» օփերային Անուշի դերը և ուրիշ կարեւոր դերեր, միշտ գնահատուելով և ծափահարուելով զինքը դիտողներուն կողմէ։

Արշալոյս Ազարեան

Շնորհալի սիրող-դերասանուհի մըն է նաեւ Գրիգորի քոյր Թերեզա Ազարեան-Սպասովան։

«ԲՈՒԼԻՍ» ԱՐԱՄԱԶՈՒՆ

1967 ՏԱՐՈՒՅ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՄԵՐ ՈԳԵԿՈՉԵԼԻ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ

ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ (Կլայեցի)

Ծննդեան 865ամեակը

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ պարծանք հայրերէն, աստուածաբան, բանաստեղծ, առակախօս և մեկնիչ, կրտսեր եղբայրը Գրիգոր Գ. Պահլաւունիի։ Հեղինակ հայ Ազգային եկեղեցւոյ շարականներու և աղօթքներու։ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս 1166-ին (1102- 1173)։

ՍԱՅԱԹ ՆՈՎԱ

Ծննդեան 255ամեակը

Հռչակաւոր աշուղ-երգիչ Նըւագածու Թիֆլիզեցի։ Հայ գրական աշխարհի ամենէն ծանօթ աշուղը իր ժողովրդական երգերով (1712-1795)։

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՑՐԱՊԵՏ ԳԱԼՖԱԵԱՆ

Ծննդեան 145ամեակը

Արուեստագիտուհի և հիմնադիր Գալֆաեան Աղջկանց Որբանոցի ի Կ. Պոլիս (1822-1889)։

ԾԵՐԵՆՑ (Յովսէփ Շիշմանեան)

Ծննդեան 145ամեակը

Նշանաւոր բժիշկ, հեղինակ և վիպասան։ Կիլիկեան ամբողջ շրջանէ վերջ, Կիլիկիոյ հայկական թագաւորութեան շրջանի ազգային կեանքէն գրած է «Թորոս Լեւոնի», «Երկու՛ն Թ. Դարու» և «Թէոդորոս Ռշտունի» վէպերը (1822-1888)։

ՆԵՐՍԷՍ ՄԷՋՊՈՒՐԵԱՆ

Ծննդեան 125ամեակը

Դաստիարակ, ուսուցիչ և բանաստեղծ, Կ. Պոլսեցի։ Անմահացած է «Ո՜վ մեծասքանչ Դու Լեզու» սրտայոյզ քերթուածով, որ տակաւին կը թրթռայ հայոց շըրթունքներուն վրայ (1842-1880)։

ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Ծննդեան 125ամեակը

Տաղանդաւոր երգիծաբան և հայոց Մոլիէռը, Ադրիանուպոլսեցի։ Իր գլուխ-գործոցներն են «Ազգային Ջոջերը», «Մեծապատիւ Մուրացկանները» և այլն (1842-1891)։

ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ

Ծննդեան 115ամեակը

Հովուերգակ և հայրենաշունչ բանաստեղծ, Կ. Պոլսեցի։ Յօրջորջուած «Սկիւտարի Սոխակը»։ Իր տաղերը կ'երգուին կամ կ'արտասանուին (1852-1872)։

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

Ծննդեան 105ամեակը

Ազգային վիպագիր, ինչպէս «Բանտէ Բանտ», «Ըլտըրկէ Սասուն», «Աւարայրի Ար իւր», «Վիշապաձորի Հերոսը», «Ինսունվեց» և այլն (1862-1915)։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

Ծննդեան 105ամեակը

Բանասէր և իրաւաբան, Կ. Պոլսեցի։ Հեղինակ՝ Գործնական Քերականութեան և Թանգրանի դասընթացքներու (1862-1928)։

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ

Ծննդեան 95ամեակը

Գրագէտ, բանաստեղծ, հրապարակագիր և բանասէր, Կ. Պոլսեցի։ Մեծագոյն անձը Եւրոպացիներու ծանօթացնող Հայը իր գրականութեամբ, արուեստով և պատմութիւնով, հրապարակը ողողելով բազմաթիւ յօդուածներով և դասախօսութիւններով այդ ուղղութեամբ։ Հեղինակ՝ ֆրանսերէն և հայերէն հատորներու (1872-1954)։

ՍՈՒՐԷՆ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

Ծննդեան 85ամեակը

Ծնած Այնթապ, 1902ին։ Բանաստեղծ և նկարիչ։

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆ

Ծննդեան 65ամեակը

Ծնած Դաւրէժ, 1902ին։ Բանաստեղծ։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ, ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ Հեռ. 934908	VULCAN ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ 35, Ապու Տարտաա փողոց Աղեքսանդրիա Հեռ. 27931	ՍԱՍԻՈ-ԹՈՐԳՈՄ	ELPAR SHOES ՎՐԷԺ Լ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 24073	STUDIO GARO ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 40, Քասր էլ Նիլ փողոց Գահիրէ Հեռ. 47240
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ՍԱՀԱԿԵԱՆ Աղեքսանդրիա	ՀԱՅԿ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ *ՈՍԿԵՐԻՉ* Գահիրէ Հեռ. 39825	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄՈՒՇԵՂ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ Աղեքսանդրիա Հեռ. 22239	ՕՆՆԻԿ Կ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 900186-26535	ԱՐԹՕ ՐԷԻՋԵԱՆ *ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ* Աղեքսանդրիա Հեռ. 29145-21439
LES MAGASINS GENERAUX DE MUSIQUE ԲԱԲԱՁԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. Գահիրէ-9, Ասլի փողոց Հեռ.914407 Աղեքս.11, Հոր էյա փողոց Հեռ.21780	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա	ՄԱՐՏԻԿ ԹԱԹԻԿԵԱՆ *ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ* 3, Սերակ էլ Տին փողոց Գահիրէ Հեռ. 901883	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄԿՐՏԻՉ ՓԵՄՊԵՃԵԱՆ Աղեքսանդրիա	ԵԴՈՒԱՐԴ ՋՕՐԱՅԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 906479
ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԵՐՋԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27873	MAISON ROYALE ԽՈՍՐՈՎ ՁԱՔԱՐԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 910402	ՎԱՀԱՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 23145	LA PRINCESSE ԵՐՈՒԱՆԴ ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1, Էմատ էլ Տին փողոց Գահիրէ Հեռ. 917231	ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՆՃԸԼԸՔԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27873
BIJOUTERIE DIRAN ՏԻՐԱՆ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 2, Պաղտատ փողոց Հելիոպոլիս Հեռ. 62309	ՅԱԿՈԲ ԱՆՍՈՒՐԵԱՆ *ԴԵՂԱԳՈՐԾ* Աղեքսանդրիա Հեռ. 72986	LILI ՅԱԿՈԲ Մ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ *ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ* *ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ* 22, Քասր էլ Նիլ փողոց – Գահիրէ	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 73406	BICHETTE ԳՈՒԹՆՈՒԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՊԵԱՆ *ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ* Հելիոպոլիս Հեռ. 871235
ՄԿՐՏԻՉ ԽԱՆՃԵԱՆ *ՈՍԿԵՐԻՉ* Աղեքսանդրիա	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՆՈՒՊԱՐ ՍԻՄՈՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 40281	ՅՈՎՍԷՓ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ *ՈՍԿԵՐԻՉ* Աղեքսանդրիա Հեռ. 27139	ՎԱՀԱԳՆ ՏԵՓՈՅԵԱՆ *ԵԼԵԿՏՐԱԳԷՏ* 93, Ռամսէս փողոց Գահիրէ Հեռ. 79381	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀՐԱՅՐ ՄԵՍՐՈՊ ՔԻՒՖԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԻՔ Աղեքսանդրիա Հեռ. 26335
STUDIO ANTRO ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 37, Թալաաթ Հարպ փողոց Գահիրէ Հեռ. 75542	ՄՈՒՐԱՏ ՔԻՐԷՃԵԱՆ *ՇԱՊԿԱԳՈՐԾ* 10, Բելիւզ փողոց, Իպրահիմիէ Աղեքսանդրիա	ՄԱԿԱՐ ԳՈՒՄՐՈՒԵԱՆ Արտ Շերիֆ Գահիրէ Հեռ. 919621	ՌՈՊԷՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ *ՈՍԿԵՐԻՉ* Աղեքսանդրիա Հեռ. 24701	ՍԵԴԻ ԳՕՉՈՒՆԵԱՆ Կը շնորհաւորէ իր բարեկամները, բեմընկերները, թատերասէր հասարակութիւնը, մաղթելով իրենց երջանիկ տարիներ:
ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ *ԴԵՐՁԱԿ* Աղեքսանդրիա Հեռ. 34572	ԱԼ ՇԱՐՔ ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ 18, Ապտել Ազիզ փողոց Գահիրէ Հեռ. 916531	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՌԱՖՖԻ ԳԱԼԸՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27931	ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆ Գահիրէ	ՆՇԱՆ ՊԷՆՏԷԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 21942

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
5 ՅՈՒՆՎ. 1967

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՆԴՐԱԽՏ ԽՈՒՄԲԻ Բ. ՄՐՑՈՒՄԸ

Գերմանիոյ Անդրախտ խումբը իր բ. մրցումը պիտի խաղար Զամալէքի հետ. բայց կարգ մը մարզիկներ վիրաւորուած ըլլալնուն՝ Զամալէքի վարիչները ստիպուած եղան ամբողջացնել իրենց խումբը Թերսանայի և Թաևարանի քանի մը մարզիկներով:

Երկու խումբերն ալ չկրցան տալ պէտք եղած խաղարկութիւնը. մարզասէր հասարակութիւնը աւելին կը սպասէր Անդրախտի խումբէն: Այս մրցումին միակ ու յաղթութեան կէտը նշանակեց Լուցզ բ. կիսախաղի 11րդ վայրկեանին։

Երկու խումբերն ալ քանի մը գեղեցիկ առիթներ կորսնցուցին, մրցումը վերջացաւ 1ով 0։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒ ՍԱՐԱԵՒՕ ԽՈՒՄԲԸ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՀԼԻԻ՝ 3ՈՎ 1

Ահլիի խումբը շատ գեղեցիկ ցուցադրութիւն մը ըրաւ առաջին վայրկեաններուն միայն. Սարաեւօ զգաց թէ կրնար անակնկալ մը պատահիլ՝ աւելի զօրացուց իր յարձակումները և իր Ա. կէտը նշանակեց 30րդ վայրկեանին Պրոտանովիչի կողմէ ու Ա. կիսախաղը վերջացաւ 1ով 0ի նպաստ հիւրերուն։

Բ. կիսախաղին հազիւ 3 վայրկեան անցած էր Անդիչչ նշանակեց բ. կէտը։ Հինգ վայրկեան ետք նոյնինքն Անդիչչ նշանակեց Գ. կէտը. այս կէտէն ետք հիւրերը սկսան հանգիստ ու հանդարտ խաղարկութիւն մը ցուցաբերել՝ մերթ ընդ մերթ յարձակումներ կազմակերպելով։

Ահլիի խումբը, նոր արթընցածի պէս, սկսաւ լաւ խաղարկութեան մը, որ շատ ուշ էր։ Տասը վայրկեան միայն մնացած էր խաղի վերջաւորութեան, ան երկու գեղեցիկ առիթներ փախցուց ու մրցումը վերջացաւ 3ով 0 արդիւնքով։

Այս մրցումին ներկայ էր մօտ 30 հազար հոգի։

ՍԱՐԱԵՒՕ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻՍՄԱՅԻԼԻԻ՝ 1ՈՎ 0

Սարաեւօ իր բ. մրցումը ունեցաւ Իսմայիլիի զօրաւոր խումբին դէմ և յաղթեց 1ով 0։

Սարաեւոյի խումբը անմիջապէս կ'անցնի յարձակողականի, որ կը տեւէ մօտ 15 վայրկեան՝ առանց որեւէ վտանգի ու նժարը կը հակի ի նպաստ Իսմայիլիի։

Բ. կիսախաղին դարձեալ Իսմայիլի յարձակող խումբն էր, ու քանի մը անգամ Սարաեւոյի պաշտպանողականը յանկարծակիի եկաւ՝ բայց անվտանգ։

Հիւրերը 10 վայրկեան մնացած մրցումի վերջաւորութեան՝ զօրացուցին իրենց յարձակողականները, և 37րդ վայրկեանին նշանակեցին միակ և յաղթութեան կէտը և մրցումը վերջացաւ 1ով 0 ի նպաստ Սարաեւոյի:

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՄՆ-Ի՝ 75ՈՎ 57

Արեւելեան Գերմանիոյ խումբը իր Ա. ելոյթը ունեցաւ Գահիրէի Կէզիրէի դաշտին վրայ, ԱՄՆ-ի զօրաւոր խումբին դէմ ու յաղթեց 75ով 57։

Այս խումբը կը գերազանցէր ԱՄՆ-ի խումբը իր մարզիկներու հասակի բարձրութեամբ, արագութեամբ և ճշգրիտ փասերով։

Խումբը կը բաղկանար 12 մարզիկներէ, որոնց միջին հասակը 1մ. 95սմ. և տարիքը 23։ Խումբին խմբապետը Դուլք (թիւ 8) խաղացած է 150 միջազգային մրցումներ Ամենաբարձրը՝ Սդուլ (թիւ 14) 2մ. 14սմ. է։

Մրցումը սկսաւ շատ արագ և հիւրերը նշանակեցին 4 կէտեր առաջին իսկ վայրկեանին. բայց 4րդ վայրկեանին ԱՄՆ-ի խումբը հաւասարեցաւ 8ով 8. վեց վայրկեան մնացած Ա. կիսախաղի վերջաւորութեան ցուցատախտակը կը ներկայացնէր 28ով 21 ի նպաստ Գերմանիոյ, երեք վայրկեան մնացած 33ով 28, ու Ա. կիսախաղը կը վերջանայ 41ով 28՝ ի նպաստ հիւր խումբին։

Բ. կիսախաղին սկիզբը ԱՄՆ-ի խումբը սկսաւ նշանակել քանի մը գեղեցիկ կէտեր և 10 վայրկեան յետոյ ցուցատախտակը կը ցուցնէր 51ով 41: ԱՄՆ-ի լաւագոյն խաղացողներէն Ֆարուք Պողտատի դուրս ելաւ 5 ֆաուլով. ասոր վրայ գերմանացիները առիթէն օգտուելով սկսան նշանակել քանի մը կէտեր, ու երեք վայրկեան մնացած վերջաւորութեան՝ սքորը 71ով 52 էր։ Մրցումը վերջացաւ 75ով 57՝ի նպաստ գերմանացիներուն։

ԱՄՆ-ի խումբի մարզիչ Մոհամէտ Հապիպ գրեթէ բոլոր մարզիկները փորձեց ու անկարելի եղաւ. բայց ձեռք ձգեց որոշ փորձառութիւն մը։ Գերմանիոյ մարզիչը իր մարզիկները փորձեց միայն վերջին հինգ վայրկեաններուն։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԳԼԻՒՊ ՍՓՈՐԹԻՒԻ ԻԳԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Պէյրութի Գլիւպ Սփորթիւը իր Բ. ելոյթը ունեցաւ Կէզիրէի հետ ու յաղթեց 45ով 32 (Ա. կիսախաղ՝ 17ով 14 ի նպաստ Պէյրութի):

Կէզիրէի խումբը միայն այս տարի է որ մաս կը կազմէ Ա. բաժնի և կրցաւ դիմադրել ու Բ. կիսախաղի առաջին վայրկեաններուն հաւասարիլ՝ 17ով 17։ Բայց ասկէ յետոյ լիբանանցիները հետզհետէ կէտեր նշանակել շնորհիւ Աստղիկի ճկուն ու ճշգրիտ արձակումներուն ու մրցումը վերջացաւ 45ով 32՝ի նպաստ Գլիւպ Սբորթիւի։

Այս խումբը զօրացուած էր երկու մարզիկուհիներով, որոնք մաս կը կազմեն Պէյրութի Անդրանիկ խումբին:

Այս խումբը իր Գ. ելոյթը ունեցաւ Հելիոպոլսոյ խումբին հետ, որ ԱՄՆ-ի Բ. խումբն է, և պարտուեցաւ 37ով 47 (Ա. կիսախաղ 17ով 19 ի նպաստ Հելիոպոլսոյ խումբին)։ Հելիոպոլսոյ խումբը կը [illegible] մինչ կէտերու [illegible] և ասիկա կը [illegible] պետութեան Գլիւլիայի։ Գալով Պէյրութի խումբին, լաւագոյն խաղացող Աստղիկ դուրս կ'ելլէ 5 ֆաուլով։ Պէյրութի խումբը կրնար յաղթել Հելիոպոլսոյ խումբին եթէ մարզիկուհիները նշանակէին վերջին վայրկեաններուն իրենց տրուած ֆաուլերը։

Այս խումբը իր Դ. և վերջին ելոյթը ունեցաւ անցեալ Կիրակի՝ Ահլիի դէմ և պարտուեցաւ 55ով 22 (Ա. կիսախաղ 24ով 13 ի նպաստ Ահլիի):

Պէյրութի խումբը իր Ա. մրցումը Ահլիին դէմ յաղթած էր. ասիկա փոխվրէժի մրցում մըն էր՝ որուն ընթացքին Ահլիի խումբը [illegible] պարտադրեց ու յաղթեց շատ [illegible]։

ՎԱՀԷՆ ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ

Պր. ՌՈՊԷՐ ԹԱՊԱԳԵԱՆ
Օր. ԱՐԱՔՍԻ ԿԱՃՈՅԵԱՆ
խօսեցեալք

Գահիրէ 31-12-66

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Մեր վերերան ընկերներէն Գրիգոր Նիկողոսեան, որ քանի մը ամիս առաջ Մոնրէալ (Գանատա) գաղթած էր՝ միանալու իր զաւակներուն, վերջերս վիրաբուժական (սամոնսի) գործողութեան մը ենթարկուած է։

Բարեբախտաբար գործողութիւնը յաջող անցած է եւ ընկ. Նիկողոսեան ապաքինման շրջան մը կը բոլորէ հիւանդանոցին մէջ։

Կը մաղթենք որ մեր սիրելի ընկերը շուտով վերագտնէ իր առողջութիւնը եւ վերադառնայ իր հարազատներուն մօտ:

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Գ. Տէր Յակոբեան (Մանսուրա) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Միհրան Զինիկեանի (Փլովտիւ, Պուլկարիա)։

Պր. Արամ Մուրատեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր եղբօր Պր. Վահրամ Մուրատեանի (Ժընեւ)։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Ռոպէր Թապագեանի ընդ. Օր. Արաքսի Կաճոյեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ, վասն խնդակցութեան, Տէր և Տիկին Յովսէփ Վայնաչարեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Փոքրիկն Ժանին Զափուրեանի մկրտութեան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Արմէն Տատուրեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Ռոպէր Թապագեանի ընդ Օր. Արաքսի Կաճոյեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ, վասն խնդակցութեան, կը նուիրեն.

	ե.դ.
Տէր եւ Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	200
« « Վահան Զէչճէնեան	200
Տոքթ. Ալեք Օհաննէսեան	200
Տէր եւ Տիկ. Նուպար Պալաեան	100

Ընկերուհի Սրբուհի Պետիկեան իր ողբացեալ ամուսնոյն քաղցր յիշատակին՝ կը նուիրէ 200 ե.դ.։

Նոր Տարուան եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ, Տէր եւ Տիկին Սուրէն Խաչատուրեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

Ընկեր Հայկ Օհաննէսեան 100 ե.դ. կը նուիրէ «Ջահակիր»ի մէջ լոյս տեսած Օր. Մայտա Պալաեանի «Հայ Դատը» ուսումնասիրութեան համար։

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Ծնողք-ուսուցիչ Միութիւնս Ամանորի ընդունելութեան առթիւ և առ ի քաջալերութիւն շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

	ե.դ.
Տէր և Տիկ. Վահէ Դերձակեան	1000
« « Խաչիկ Րէյիզեան	1000

ՅՈՒՍԱԲԵԿՈՂ «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»Ը

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

«Յուսաբեր»ի խմբագիրը շատ լաւ գիտէ որ «Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւն» բսուած մարմինը ոչ մէկ իրաւասութիւն ունի և ոչ ալ գոյութեան իրաւական պայման։ Շատ լաւ գիտէ որ մայր հայրենիքին համար գոյութիւն չունի այդ հակաօրինական մարմինը։

Եթէ պետական որոշ մարդիկ այդ բրածոյ պատուիրակութեան հանդէպ ցոյց տուած են «սիրալիր վերաբերմունք», պատճառը հասկնալի է։ Այդ վերաբերմունքը շատ վնասաբեր է և ողբալի մեր ժողովուրդի արդար Դատին։

Հայ ժողովուրդը երկու պետութիւն չունի: Հայ ժողովուրդը երկու հայրենիք չունի: Հայ ժողովուրդը երկու տեսակ չէ։

Բոլոր անոնք, որ գիտակցութեամբ, անգիտակցութեամբ ժխտել կ'ուզեն այս անհրաժեշտ ճշմարտութիւնը, դէմ կը գործեն մեր ժողովուրդի իսկական շահերուն։

Հայ ժողովուրդին ամենաանհրաժեշտ բանը կը կայանայ իր միութեան մէջ։ Միայն իր միասնականութիւնով է որ կրնայ շատ մը վտանգներու առաջքը առնել։

Մէկ է հայ ժողովուրդը, արդար է իր պահանջը, բաւ է կոկորդիլոսի արցունք թափել։

Հայ ժողովուրդին Դատը կը պատկանի համայն հայ ժողովուրդին, ատիկա հատուածի մը գործը չէ, ոչ ալ օտարին ծախուած գործակալներու:

Պարկեշտ, հայրենասէր մամուլին դերն է նախ գետին պատրաստել մեր ժողովուրդի միութեան. գոնէ հայ Դատի ոգեկոչութեամբ։

Մեր ժողովուրդին գերագոյն շահը այդ կը պահանջէ և այդ է նաև հայ իսկական հայրենասէր մամուլին դերը։

Մ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ
«ԱՇԽԱՐՀ»

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م." - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 162 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967 · ՀԱՏԸ ԶԵՒՐԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. · عدد رقم ١٦٢ - الخميس ١٢ يناير ١٩٦٧

ԿՈՉ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի եգիպտահայ ընտրողներ,

22 Յունուար 1967ը գաղութիս ճակատագրին մէջ կարեւոր շրջադարձ մը պիտի հանդիսանայ։ Այդ թուականին տեղի պիտի ունենան Գահիրէի Թեմական ընտրութիւնները, որոնցմէ կախեալ է գաղութիս հետագայ վերելքը կամ անկումը։

Եթէ ճիշդ է որ գաղութիս մէջ դժուարութիւններ ու հոգեր կան, ճիշդ է նաև թէ այդ դժուարութեանց դիմաց կայ պատրաստակամութիւն, կայ եկեղեցասիրական ու ազգասիրական նուիրում և ի վերջոյ կայ հաւատք մեր ներքին ուժերուն ու վճռակամութեան վրայ։

Ահա այս վերջին տուեալներով ներշնչուած է, որ Միացեալ Ազգային Ճակատը կ'իջնէ ընտրական հրապարակ՝ ԾԱՌԱՅԵԼՈՒ համար այս համայնքին։

Բարեբախտաբար ծառայելու և գաղութը վերակերտելու լայն հնարաւորութիւններ են ընծայուած այսօր մեզի ՍՄՀի բարեխնամ կառավարութեան հովանիին ներքև։

Մենք քաղաքացիական արի գիտակցութեամբ կուգանք մեր ուժերը ի մի բերելու, համադրելու և ընծայաբերելու մեր ժողովուրդին, որուն հաւատքի ակունքներէն կը բխին մեր առաջադրութիւնները և որուն տեսիլքներուն իրագործման կը ձգտին մեր ջանքերը։

Գահիրէի Թեմական ընտրութեանց Միացեալ Ազգային Ճակատը չի գար խոստումներ շռայլելու և վարդագոյն ապագայի մը ուրուանկարը տալու։ Այդ ճակատը բաղկացնող կազմակերպութիւններն ու անհատները կը հաւատան թէ խոստումներէն շատ աւելի կ'արժէ դրական ու սրտցաւ կեցուածք մը մեր ցաւերուն ու դժուարութեանց նկատմամբ։

Մեզ դիմագրաւող անմիջական ու հիմնական խնդիրները հետեւեալներն են.—

1.— Պահպանել մեր Թեմի ատենական էջմիածնականութիւնը և մեր դարաւոր նուիրականութեանց դէմ ցցուող ըմբոստութեան և անջատողականութեան պայքարի մէջ վճռական կանգնիլ մեր Սրբութիւն Սրբոց դարաւոր Մայր Աթոռի կողքին։

Որքան ալ մեղմացած ըլլայ այս գաղութի հակաէջմիածնական [illegible] պայքարը էջմիածնի դէմ, [illegible] մեր նուիրական [illegible] ու կողմնորոշման վրայ։

2.— Օծել եգիպտահայ Թեմը նուիրեալ, ծառայասէր և իր էջմիածնական անխախտ հաւատքով ու վարքով ծանօթ Առաջնորդով։

3.— Բարեփոխել եգիպտահայ կազմական կանոնագիրը, որ անբաւարար է գոհացնելու մեր համայնքի պահանջները, եւ չի համապատասխաներ մեր սփիւռքեան [illegible] պայմաններուն։

4.— Վերակազմակերպում հոգեւոր և կալուածներու մատակարարման։ Մեր երկրի արդարակարգ կառավարութիւնը բարեհաճօրէն զերծ պահած է մեր համայնքին նուիրական ազգային [illegible] ... [illegible] մեր կալուածները [illegible] մեր եկեղեցիներուն ու դպրոցներուն [illegible] անհրաժեշտ [illegible] մեր համայնքի [illegible] պիտի խնայէ նիւթական դժուարութիւններ և առիթ պիտի ընծայէ որ այդ հասոյթները [illegible] վարձատրուին [illegible] ծառայողներուն [illegible] ու օրուան պահանջներուն համեմատ։

5.— Բարեկարգում կրթական կեանքի։ Նկատի ունենալով որ առաջին հերթին հայ վարժարանն է, որ մեր մանկունքի նկարագրին մէջ պիտի նետէ մեր ազգային ու կրօնական տարրերը, Միացեալ Ազգային Ճակատի գլխաւոր առաջադրութիւնը պիտի ըլլայ ամուր հիմերու վրայ դնել մեր գաղութի կրթական կեանքը և արժանի վարձատրութիւն ապահովել մեր կրթական մշակներուն։

6.— Զօրացում քահանայից դասուն, պաշտօնի հրաւիրելով օծուեալ նոր քահանաներ։

Ահա ասոնք են մեր առջեւ պարզուող հիմնական հարցերը, որոնց լուծման աշխատող անձեր ու կազմակերպութիւններ համախմբուած են Միացեալ Ազգային Ճակատի շուրջ։

Սակայն մենք, հաւատացած ըլլալով մեր սկզբունքներուն կենսունակութեան, եւ թարգմանը հանդիսանալով մեր էջմիածնասէր և հաւատաւոր գաղութի աւանդական սկզբունքներուն, կուգանք հրապարակ՝ արժեցնելու համար մեր նպատակները և մեր թեմը օժտելու առողջ, ներոյժ, և նուիրեալ իշխանութեամբ մը։

Ուրեմն, կը հրաւիրենք բոլոր գիտակից և հաւատարիմ եգիպտահայերը, որ Յունուար 22ին իրենց քուէները կեդրոնացնեն Միացեալ Ազգային Ճակատի թեկնածուներուն շուրջ, որոնք-իրենց անձին հետ բայց իրենց անձէն վեր-կը ներկայացնեն ազգային ու հայրենասիրական սկզբունքներ։

Յունուար 22ին գաղութի բոլոր առողջ տարրերու գիտակից կեցուածքով վստահ ենք, որ եգիպտահայ գաղութը իր գեղեցիկ աւանդութեան վայել յաղթանակ մը եւս պիտի տանի՝ ի փառս Սուրբ էջմիածնին և մեր դարաւոր նուիրականութեանց։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏ

ԲԱՐՁՐ ՋՐԱՄԲԱՐԻ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Բարձր Ջրամբարի եօթներորդ տարեդարձին առթիւ մասնաւոր տօնակատարութիւն մը տեղի ունեցաւ Ասուանի մէջ։

Վարչապետ Սըտքի Սուլէյման սովետական և արաբական պատուիրակութիւններուն հետ մեկնեցաւ Երկուշաբթի, 9 Յունուար 1967, առաւօտեան ժամը 10.30ին օդի ճամբով Ասուան հասաւ։

Եգիպտական պատուիրակութեան մաս կը կազմէին Պետական Նախարար Ամին Էլ Հուէյտի, Արդարութեան Նախարար Իսամէտտին Հասունա, Ռազմական Նախարար Աբտէլ Ուահէպ Էլ Պիշրի, Ելեկտրականութեան Նախարար Տոքթ. Ազիզ Եասին։

Սովետական պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէր Խորհրդային Միութեան փոխ-վարչապետ Միխայիլ Եսիմով. մաս կը կազմէին Ելեկտրական Ուժի փոխ-Նախարար Ալեքսանտրով և Խորհրդային Միութեան արտաքին առեւտրական յանձնախումբի Նախագահ Սքաչիով։

Այցելեցին նախ Բարձր Ջրամբարի բոլոր բաժանմունքները, վարչապետն ու իրեն ընկերացող պատուիրակութիւնները ներկայ եղան մարզավայրին մէջ կատարուած մրցումներուն և մրցանակներ բաժնեցին յաղթողներուն։

Երեկոյեան՝ անոնք ներկայ գտնուեցան մշակոյթի պալատին մէջ «Գախչեսարայի Շատրուանը» պալէի ներկայացման։

Վարչապետն ու իրեն ընկերացողները յաջորդ օրը վերադարձան Գահիրէ։

Որոշուած է Բարձր Ջրամբարի շրջանին մէջ արաբեւսովետ բարեկամութիւնը խորհրդանշող յիշատակարան մը բարձրացնել։

Երեքշաբթի, 10 Յունուար 1967, երեկոյեան Գահիրէի Սովետական Մշակութային կեդրոնին մէջ մասնաւոր հանդիսութիւն մը սարքուեցաւ, և որուն ընթացքին «Ասուանի լոյսերը» և «Ելեկտրականութեան երկիրները» ժապաւէնները ցուցադրուեցան։

Վարչապետ Սըտքի Սուլէյման եւ Խորհրդ. Միութեան փոխ-վարչապետ Միխայիլ Եսիմով Ասուանի մէջ։ Ձախին Ընկ. Ս. Առաքելեան

Պարտաճանաչ Ընտրողներ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 22Ն Է՝ ՈՐՊԷՍ ՃՇՄԱՐԻՏ ԷՋՄԻԱԾՆԱՍԷՐ ԵՒ ԱԶԳԱՍԷՐ՝ ՁԵՐ ՈՒՍԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՔ Կ'ԻՅՆԱՅ ՎՃՌԱԿԱՄ ՄՕՏԵՆԱԼ ԴԷՊԻ ՔՈՒԷԱՏՈՒՓ ԵՒ ԱՆՎԱՐԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ՔՈՒԷԱՐԿԵԼ ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒՆ։

250 000 ԵՐԱԽԱՅ ՍՊԱՆՈՒԱԾ ՎԻԵԹՆԱՄԻ ՄԷՋ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ. — 1961էն ասդին 250.000 երախաներ սպանուած են Վիեթնամի մէջ։ Ասոնց մէջ կան 750.000 ուրիշ երախաներ, որոնք անդարմանելի վէրքեր ստացած են ռմբակոծումներու հետևանքով։ Նափալմ ռումբերը զիրենք ձգած են հաշմ, կիզուած ու այլանդակ։ Դեռ կան հարիւր հազարներ, որոնք կը մեռնին փոխանցիկ հիւանդութիւններէ, թերսննդառութենէ, խնամքի պակասէ ու բաւարար հիւանդանոցներու ու սարքերու չգոյութենէ։ Աւելի քան 10.000 երախաներ խճողած են որբանոցները։ Հազարաւոր երախաներ կը կոտորուին Թոքախտէ և Թիֆիւսէ՝ կեդրոնացման կայաններու մէջ։ Տասնեակ հազարներով փոքրեր ալ, անտէր-անտիրական, կը թափառին փողոցները իրենց կեանքը մուրացկանութեամբ քաշկռտելով։

Այս թուանշանները կը տրուին Նիւ Եորք նահանգի կաթողիկէ հետազօտական կեդրոնի տնօրէն Ուիլեըմ Փիփըրի կողմէ, որ վեց շաբաթ ամբողջ Հարաւային Վիեթնամ այցելած է։

ԱՀՌԵԼԻ ՆԿԱՐՆԵՐ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵՆ...

Փիփըրի փաստաթուղթին կ'ընկերանան ահռելի լուսանկարներ՝ որոնք իր իսկ կողմէ

(Շար. տես էջ 6)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.

ԵՌԱԿՈՂՄԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ Հնգամարտիկներու Միջեւ

ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԸ ԿԸ ԳՐԱՒԷ

Անցեալ ամիս տեղի ունեցաւ հնգամարտի եռակողմանի հանդիպում մը՝ Սովետ. Հայաստանի, Չեխոսլովաքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ։

Չորրորդ անգամ ըլլալով Պուլկարիա կ'այցելէին Սովետ. Հայաստանի յաւագոյն հնգամարտիկները։ Անոնց հետ էր նաեւ բազմաթիւ անգամներ աշխարհի ախոյեանութիւն շահած Իկոր Նովիկովը, որ այս անգամ կը մասնակցէր որպէս մարզիչ։

Հնգամարտի առաջին օրը եղաւ դժուարագոյն մրցումներէն մէկը՝ ձիարշաւը։ Մասնակցող 16 հոգիներէն միայն չորսը յաջողեցան յաղթահարել դժուարութիւնները։ Ա. տեղը գրաւեց Յովսէփ Սալմանեան (ՀՍՍՀ), որուն հետեւեցան Սարչեւ (Պուլկարիա) եւ Զերնի (Չեխոսլովաքիա)։

Երկրորդ օրը՝ սուսերամարտ։ Ա. տեղը գրաւեց Հայաստանի խումբը։

Երրորդ օրը՝ հրաձգութիւն։ Վ. Պօղոսեան 190 կէտերով Ա. տեղը ապահովեց իր խումբին համար։ Հայերը յաջող դուրս եկան վազքի եւ լողալու մէջ։

Խմբական վերջնական դասաւորումը սուաւ հետեւեալ արդիւնքը.
Ա. Սովետ. Հայաստան (14802 կէտ)
Բ. Պուլկարիոյ Ա. խումբ (14016 կէտ)
Գ. Պուլկարիոյ Բ. խումբ (13166 կէտ)
Դ. Չեխոսլովաքիա (12063 կէտ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Անցեալ Ուրբաթ, 6 Յունուար 1967, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տօնուեցաւ Ս. Ծնունդն եւ Աստուածայայտնութիւնը մեծ շուքով: Օրուան պատարագիչն էր Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շահբազեան, որ խօսեցաւ յատուկ պատշաճի քարոզ մը՝ զոր արաբերէնի թարգմանեց Պր. Արիս Արիսեան:

Թէ՛ արարողութիւնը եւ թէ քարոզը տրուեցան պետական ձայնասփիւռէն առաւօտեան ժամը 9էն սկսեալ: Երգեցողութիւնները ներդաշնակօրէն կատարուեցան «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ խառնաձայն՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի: Մեներգողներն էին՝ Տիկնայք Զապել Ոսկունի, Անժել Մինասեան, Մարկրիթ Յակոբեան, Տոքթ. Հրանդ Թերզեան, ՊՊ. Միքայէլ Գարանֆիլեան, Գրիգոր Փարթամեան, Վահրամ Պասմաճեան, Շաւարշ Գարանֆիլեան, խորանին՝ ՊՊ. Նշան Վարդեան եւ Արթին Լեւոնեան: Երգեհոնի վրայ՝ Օր. Հիլտա Պասմաճեան:

Ներկայ էր Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի ներկայացուցիչ զնդապետ Մոհամետ Կամիլ Ուահպին: Եկեղեցին, ներսը թէ դուրսը, լեցուն էր հոծ հաւատացեալներով:

Արարողութենէն ետք տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն եւ շնորհաւորանքի ընդունում Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան նախագահի ներկայացուցիչին, ազգային ժողովականներու, դասափառականներու, մամլոյ ներկայացուցիչներու եւ հիւրերու: Խօսք առաւ Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդը եւ շնորհաւորեց բոլոր ներկաները, արեւշատութիւն մաղթեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի, ԱՄՀի ժողովուրդին եւ իր մեծ առաջնորդ Կամալ Ապտէլ Նասէրին: Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի աշակերտուհիներէն Օր. Ն. Կէրիկեան կարդաց ողերձ մը: Խօսք առաւ նաեւ Եկեղեցւոյ եւ գերեզմանատան միացեալ Հոգաբարձութեան ատենապետ Պր. Երուանդ Թաշճեան, որ յանուն ներկաներուն շնորհակալութիւն յայտնեց Նախագահի ներկայացուցիչին եւ խնդրեց անկէ՝ որ իր կարգին Նախագահին ներկայացնէ եգիպտահայերու երախտապիտական զգացումները:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան Երիտ. Մարմնի կազմակերպած «Երիտասարդական փառատօնը» տեղի ունեցաւ անցեալ Ուրբաթ, 6 Յունուար 1967, կ.ե. ժամը 8ին Նայլ Հոլի մէջ, ուր հաւաքուած էր յոգնախուռն բազմութիւն մը:

Հանդէսը [illegible] էր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շահբազեան (Գահիրէի Առաջն. Փոխանորդ): Նախագահն էր երիտասարդներու բարեկամ Պր. Կարօ Վարժապետեան:

Այս տարի, յիշեալ հանդէսին կը մասնակցէին Պէյրութի Փորթուգալեան ակումբին, Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ» Ուսանողական Միութեան, քաղաքիս Կոկանեան Սրահի, Հ.Բ.Ը.Մ.ի, Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի Հ.Ա.Խ.ի և Հայկական Ընթերցասրահի երիտասարդ-երիտասարդուհիները:

Բացման խօսքը ըրաւ եւ ապա հանդէսը վարեց Տոքթ. Շաւարշ Քրիստեան: Գեղարուեստական յայտագրին մաս կը կազմէր մասնակցող միութեանց երիտասարդ-երիտասարդուհիներէն մեծ թիւ մը:

Յայտագրի աւարտին ներկայացուեցաւ «Հիւրեր [illegible] կանիներ» զաւեշտական թատերախաղը:

Ապա ներկայ հանդիսականներէն մեծ թիւ մը փութաց Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահը, ուր մինչև առաւօտեան առաջին ժամերը տեղի ունեցաւ խրախճանք և պարահանդէս:

Այս յաջող Փառատօնին համար շնորհաւորելի է կազմակերպիչ Երիտ. Մարմինը:

ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ՀԱՆԴԷՍԸ ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ Շաբաթ, 7 Յունուար 1967, կէսօրէ ետք ժամը 7էն սկսեալ, Հայկական Ընթերցասրահի մէջ տեղի ունեցաւ Ամանորի և Ս. Ծննդեան աւանդական հանդէսը, կազմակերպութեամբ Երիտասարդաց և Պատանեկան Մարմիններուն:

Օր. Մայտա Պալեանի բացման խօսքէն ետք՝ գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը՝ մանուկներու և պատանիներու կողմէ: Արտասանեցին, երգեցին, նուագեցին և պարեցին՝ Անի Գազանճեան, Նորա Պահատըրեան, Հայրի Չէչէճեան, Արշակ Տատուրեան, Աշոտ Տատուրեան, Նորիկ Գալընեան, Սոնա Սնակեան և ուրիշներ:

Երեկոյթի առանցքը կը կազմէին՝ Նուպարիկ Պահատրեանի արտասանութիւնը և Նայիրի Փարթամեանի դաշնամուրը: Ներկայացուեցաւ տրամախօսութիւն մը՝ մասնակցութեամբ Աւետիս Մովսէսեանի, Հերմինէ Պալեանի և Նուպարիկ Պահատրեանի:

Եկաւ Կաղանդ Պապան՝ նուէրներով բեռնաւորուած ու բոլոր ներկայ պզտիկները նուէրներ ստացան:

Ստեղծուեցաւ ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ՝ և սկսաւ խրախճանքի բաժինը: Ընտանիքներ մասնաւոր սեղաններու առջև ուրախացան մինչև ուշ գիշեր, մինչ երիտասարդութիւնը կը պարէր «Ֆոր Ֆլաշըս» խարդավառ նուագախումբի զուարթ չափերուն վրայ:

ՏԻԿՆԱՆՑ "ԱՅԾԵՄՆԻԿ" ՄԻՈՒԹԵԱՆ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Անցեալ Կիրակի, 8 Յունուար 1967, կ.ե. ժամը 5.30ին, Հելիոպոլսոյ «Աբիկեան Հանգստեան Տան» դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ խնամատար Տիկնանց «Այծեմնիկ» Միութեան աւանդական հանդէսը՝ Ս. Ծնունդի տօնին առթիւ, կազմակերպութեամբ Հայկ. Ընթերցասրահի Երիտասարդաց և Պատանեկան Մարմիններուն:

Օր. Մ. Պալեան կատարեց բացման խօսքը, ապա հետզհետէ ելոյթ ունեցան Նորա Պահատրեան, Անի Գազանճեան, Արշակ և Աշոտ Տատուրեաններ, Նուպարիկ Պահատրեան, Նայիրի Փարթամեան: Հանգստեան տան պատսպարեալներէն նախկին մանկապարտիզպանուհի Տիկ. Թերզեան դաշնակ իսկ Պր. Լուտէր Պըրըքեան ջութակ նուագեցին:

Խօսք առաւ ծանօթ գրող Արմէն Տատուր և բսաւ թէ իր առաջին Ա.Բ.Գ.ն սորված է Տիկ. Թերզեանէն ... [illegible] Հանգստեան տան մէջ կ'ապրի:

Եկաւ Կաղանդ Պապան և նուէրներ բաշխեց ամենուն:

Խօսեցաւ նաև տնօրէնապետուհի Տիկին Գայեանէ Փափազեան, և իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Հայկ. Ընթերցասրահի Վարչութեան, որ ամէն տարի այս օրերուն չի մոռնար Հանգստեան տան ծերերը ուրախացնել:

Տեղի ունեցաւ հիւրամեծարութիւն:

Ներկաները մեկնեցան ազգային պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ:

Ն. Մ.

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԳՆԱՑ

«Համաստեղի բաղձանքը՝ Հայաստան այցելելու չատոնց անզուսպ հրայրք մը եղած էր իրեն: Ամէն անգամ, որ կը պատրաստուէր ճամբայ իյնալ, արգելիչ պատճառ մը կը խափանէր իր մեկնումը: Ամենավերջին արգելքը հանդիսացաւ Սրբուհիին հիւանդութիւնը, որուն երկար տեւողութիւնը տակնուվրայ ըրաւ իր բոլոր ծրագիրները: Սրտի տագնապէն ապաքինելէ ետք, Հայաստան այցելելու իր իղձը զարմանալի ուժգնութեամբ սաստկացեր էր: Հաստատելու համար իր աննահանջ վճռամտութիւնը, մատը ձախէն աջ թափահարելով կ'ըսէր. «Պիտի երթամ Հայաստան. պիտի երթամ ժողովուրդին շունչը զգալու, հողին բոյրը առնելու»:

Համաստեղ լրջօրէն կը հաւատար, թէ Հայաստան և Լիբանան իր յառաջիկայ այցով, բոլորովին պիտի կ'ազդուրուէր և, իր բառով, պիտի տինջանար: «Ամերիկան մեր արիւնն ու աւիշը ցամքեցուցեր է. հոս ամէն բան կայ, բայց մեր ուզածը չկայ. չորցնող, գօսացնող, մեղ լափող միջավայր է: Այս երկրի մէջ մշտապէս ապրող Հայը մահուան դատապարտուած է: Առնէ մէկ մենք պէտք է Լիբանան, Իրան և Հայաստան երթանք, քանի մը ամիս հոն ապրինք, նոր արիւնի ներարկում ստանանք՝ թարմացած և վերանորոգուած վերադառնալու համար: Սա է միակ ապահով ճամբան Ամերիկայի մէջ մեր ազգային գիմադրականութիւնը զօրացնելու»:

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԱՀ ՀՐԱՆԴ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

Ցաւով տեղեկացանք յանկարծական մահը ծանօթ մտաւորական Հրանդ Թորոսեանի, որ տեղի ունեցած է 21 Դեկտ. 1966ին, սրտի տագնապի մը հետեւանքով:

Տարիներով ծառայած էր հայ եւ միջազգային մամուլին եւ յարգուած էր իբր միտք մը, եւ որ մեր լրագրութիւնը օժտած էր քաղաքական, ընկերային, հասարակական եւ բանասիրական հիւթեղ գրութիւններով: Աւարտած էր Իսթամպուլի իրաւաբանական վարժարանը եւ 1922ին հաստատուած էր Փարիզ: Հեղինակն էր բազմաթիւ գիրքերու:

Ազգային յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Փարիզի Հայոց Մայր Եկեղեցւոյն մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, մեծ մասամբ մտաւորականներ:

Դամբանականներ խօսեցան Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան եւ Պր. Սեդրակ Քարէեան: Դագաղը, ծաղկեպսակներով ծանրաբեռնուած, տարուեցաւ Պանեոյի գերեզմանատունը եւ զետեղուեցաւ հայ մտաւորականներու դամբարանին մէջ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ կեանք

ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ

Ուրբաթ 6 Յունուարին Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին լեցուած էր տօնական օրերու յատուկ հոծ բազմութեամբ:

Հանդիսաւոր [illegible] Լուսաւորիչ [illegible] ցող [illegible] տեսենք [illegible] բացեր [illegible] կան [illegible] ներու [illegible] Ազգ. [illegible] նութեան [illegible] րական մը:

Հանդիսաւոր Սբ. Պատարագ մատոյց Գերաշնորհ Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեան, օգնականութեամբ արժանապատիւ Տ. Վարդան Քհյ.ին, սարկաւագներու եւ դպրաց դասին: «Լուսաւորիչ» երգչախումբը իր հոգեպարար մասնակցութիւնը կը բերէր հանդիսութեան:

Հարիւրաւորներ հաղորդուեցան հայ քրիստոնեայի երկիւղածութեամբ...:

Սրբազանը խօսեցաւ իմաստալից քարոզ մը բնաբան առնելով— «Այսօր փրկիչ մը ծնաւ»: «... Արդարեւ չկայ մարդկային պատմութեան մէջ աւելի աւելի նշմարիս եւ գեղեցիկ խօսք քան՝ «ԱՅՍՕՐ ՁԵԶԻ ՓՐԿԻՉ ՄԸ ԾՆԱՒ»:

Աստուածորդին Քրիստոս ծնաւ, մարդացաւ, մարդկային կերպարանք եւ եղաւ առաւ, որպէսզի մարդկութիւնը առաջնորդէ Աստուածութեան... Ցիսուսի Սուրբ Ծնունդով մարդկային բովանդակ պատմութիւնը եկաւ մասին բաժանուեցաւ առաջին երկուքի կեանքի բաժինը՝ երկրորդին երբ եղաւ պատմութիւնը...»:

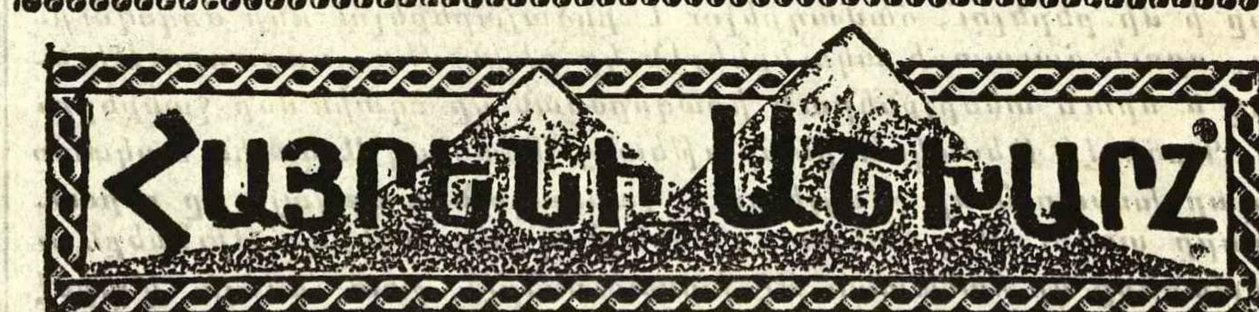
Առաջնորդարան եկած էին շնորհաւորութեան համար Աղեքսանդրիոյ Եգիպտական Ուղղափառաց Պատրիարքը, Հայր Պետրոս Վրդ., Թուրք եւ կաթողիկէ վարդապետներ եւ այլ կրօնականներ ու ազգայիններ:

Կատարուեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն եւ եղան սիրալիր խօսակցութիւններ:

Ներկաներուն մէջ նշմարեցինք պրն. Մ. Զարհանկլեան, Յ. Ամասունի, Եր. Րէիզեան, Վ. Արթինեան, Վ. Ալեքսանեան, Պէյրութեան բարերար Գ. Զաքալպաշեան, սուտանահայ՝ Վանեան եւ Լ. Հիւրմիզ:

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 7-1-67

ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ 1967 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Մայր հայրենիքի «Հայաստան» հրատարակչութիւնը 1967 թուականին լոյս պիտի ընծայէ գեղարուեստական գրականութեան մաս կազմող հետեւեալ գիրքերը:

Արձակ ստեղծագործութիւններէն լոյս պիտի տեսնեն ինչպէս աւանձին հեղինակներու երկերու ժողովածուներ, այնպէս ալ նոր գործեր՝ վէպեր, վիպակներ, պատմուածքներ: Լոյս կ'ընծայուին Ս. Խանզադեանի երկերու ժողովածուի առաջին և երկրորդ հատորները, Մ. Արմէնի երկհատորեակը: Ընթերցողները կը ծանօթանան Խ. Դաշտենցի «Ռանչպարներու կանչը» վէպին, Գ. Արշակեանի «Գնացքներ» վիպակին, Զ. Դարեանի, Ա. Բալանթարեանի, Ա. Զուրաբեանի պատմուածքներուն եւայլն:

Պատմավէպի սիրահարները հնարաւորութիւն պիտի ունենան ձեռք բերելու Հայաստանի պատմական անցեալին նուիրուած երկու գիրք: Մեր գրականութեան նահապետ Ստեփան Զօրեանի նոր պատմավէպը պիտի կոչուի «Վարազդատ»: «Հայաստան հրատարակչութիւն 1967 թ.» մակագրութեամբ լոյս պիտի տեսնէ նաև Ց. Խաչատրեանի «Տիգրան մեծ»ը:

Հաճելի անակնկալներ կը սպասեն նաև բանաստեղծութեան սիրահարներուն: Կը վերահրատարակուի Գ. Դուրեանի բանաստեղծութիւններուն ժողովածուն, Գ. Սեւակի «Անլռելի զանգակատունը» պոէմը՝ Գ. Խանջեանի նկարազարդումներով, և Հ. Սահեանի բանաստեղծութիւններու երկհատորեակը:

«ՀՐԱԶԴԱՆ-3»

Երեւանի էլեկտրոնային հաշուողական մեքենաներու փորձնական գործարանին մէջ պատրաստուած, «Հրազդան 3» միջազգային թուամեքենան կեանքի ուղեգիր ստացաւ: Ան աշխատեցաւ 26 ժամ անընդհատ և ոչ մէկ սխալ ըրաւ:

Մեքենան օժտուած է գերազանց յիշողութեամբ: Անոր յիշող մեքենական յարմարանքը կրնայ միտք պահել 32 հազար թիւ, իսկ յիշողութեան ընդհանուր ծաւալը կը հասնի 5.5 միլիոն թիւի:

Շուտով այդ հիանալի մեքենան, որ իր կարգի մեքենաներուն մէջ կը համարուի լաւագոյններէն մէկը, գործնական օգտագործման համար պիտի դրուի գիտնականներու տրամադրութեան տակ:

ԱՐԱԳԱՑՈՒՑԻՉԻ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ ԱՒԱՐՏԱԾ Է

Նոր տարուան նախօրեակին Երեւանի Ֆիզիկայի հիմնարկին մէջ աւարտեցաւ էլեկտրոններու 6 միլիառ էլեկտրոն-վոլթնոց արագացուցիչի կառուցումը:

Արագացուցիչի հանգոյցներուն մեծ մասը արդէն ենթարկուած է նախնական փորձարկման:

Սկսած է արագացուցիչի համակարգի կարգաբերումը, և մօտօրէն աշխատանքներ պիտի կատարին գործարկման ուղղութեամբ:

ՆՈՐ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁՆԵՐ

Նոր տարուան նախօրէին, 1966 թուականի Դեկտեմբերի 28ին, մայր հայրենիք՝ Ս. Հայաստան հասաւ իրանահայ հայրենադարձներու 16 հոգինոց խումբ մը:

ՅԵՏ ՄԱՀՈՒ ՄԵԾԱՐԱՆՔ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

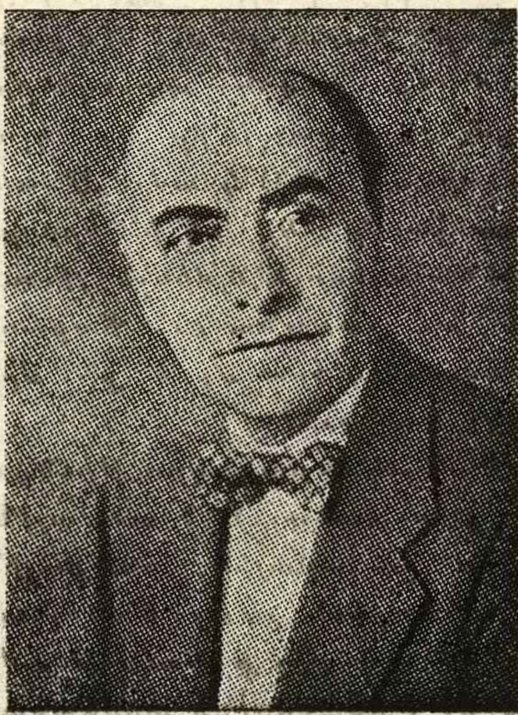
Առաւելապէս շինական ու արհեստաւոր դարաւոր հայ ժողովուրդին պատմութիւնը, իսկական պատմութիւնը գրողն է Համաստեղ, քանի որ իսկական պատմութիւն մը կրնան գրել միայն արուեստագէտները և ո՛չ այլապէս այնքան գնահատելի պատմագէտները։

Գաւառը պահ մը կը նկատուէր սահմանափակ մարզ և անոր մասին գրող Թլկատինցիներ, Զարդարեաններ և Մշոյ Գեղամներ կը դիտուէին մասնաւոր աչքով մը, որ կ'ենթադրէր մակերեսային, պարզունակ և քիչ մը յետամնաց տեսութիւն։

Սակայն, ինքզինք պարտադրող տաղանդը, հարուստ հոգին, հիմնականը խորը յաւերժականը և անցաւորին զատող խիղճը, անհաշւական ու անուղղելի բարութիւնը ու երթանկէն զանազանող ու առաջնորդող լոյսին մէջ բա, Երանք գ... Համաստեղ։

Հանրաւոր հայ հողին ու հայ կեանքին գոյսը ինկած ըլլալով, Համաստեղ, քանի մը ուրիշ արձանագրութիւններ հետ՝ որոնք Վահէ Հայկ, Բենիամին Նուրիկեան և Յակոբ Մնձուրի կոչուեցան (Յ. Օշականը զատ մը որ իր սեփական պատկանելութեան մէջն), վերակենդանացուց մեր աշխարհն ու կեանքը, յիշեալ տաղանդին, հոգիին, խիղճին, սիրտին ու մտքին գերազանցօրէն անկախ, անկաշկանդ և ինքնատիպ գործողութեամբը (ֆոնգսիոնման)։

Շատ չատեր ունէին յուշեր, այլազան ու տարասեռ, գիւղէն, արտէն, արջառէն, հաւկէն ու Թրիքէն, երբ մենք դուրս եկանք մեր պապենական հողերէն ու մեծ մաս մը մահուան տալէ ետք՝ ցրուեցանք աշխարհի չորս ծագերուն։ Շատ չատեր պահած էին խոր տպաւորութիւններ, ուրախութիւններ, ցաւեր, քէներ, ոխեր և քաղցր յիշատակներ՝ գիւղին մատրան խորանէն, աւանդարանէն, պահարանէն, փաւիթէն և զանգակատունէն։

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Շատ չատեր ապրեր էին և չէին մոռցած Օտանները ու Մարզպետները, գրողին մէջեր համագնցած նաարներու։ Սակայն գիւղը գացած և այդ քէյփուոն մէջէն Համաստեղ՝ յաղողելու այդ արժէքը փոխադրել ու մէկն չբնանալի մէջ և յաւերժացնել, արձակ գրելով։

Գրականութիւնը, զոր մշակեց Համաստեղ, իր նմանը չունէր ո՛չ իրմէ առաջ և ո՛չ իրմէ ետք։ Իր աշխատանքը, որ վերածնունդի ասպարէզ մը ըլլալէ աւելի եղաւ խոր գիւղացիներուն արդիականութեան, բիւրեղացուց, կնքեց ու վաւերացուց դարաւոր այն քաղաքակրթութիւնը՝ որ հայ շինական ժողովուրդինն էր, յաւերժական ու խորազգաց այն մարդկայնութիւնը՝ որ զարմանալի եղած էր և է հայ ժողովուրդին։

Անզգայնականութիւն չէ՛ հաստատել, որ մեծ է և խոր մեր խոհական ժողովուրդին մէջ հինէն, չատ հինէն եկող կարօտ մը մարդկային, հոգեբանական, զգացական և հոգեկան սկզբունքային առաւելութիւններ, որոնց քանակաւորը պատմութեան ասպարէզին վրայ և արտահայտ համաշխարհային պատրանին — այլապէս արդէն կատարուած մեր Մաշտոցով, Ս. Թարգմանիչներով և Մատենագիրներով — պէտք կոչուէր, եթէ Համաստեղ, ճակատագիրն նոր պայմաններու համաձայնական զխանիր, յլանաւէր Միաց իր առաւելութեան մէջ։

Գաղափարական նշանակութիւն ու կարեւորութիւնն այս առաւելութիւններն եսք՝ Համաստեղի գրականութեան մէջ ամենէն ազդուելին է անոր ինքնատիպութիւնը։ Այո՛, իր պատմուածքներուն տիպարներէն ոչ մէկը, իր պատմած սխրագործութիւններէն ոչ մէկ հերոսը, լեզուի հանած ոչ-առուններէն ոչ մէկը և ոչ ալ կեանք ու շարժում զգեցած իր թոյսերն ու խոտը, ոչ մէկը կը յիշեցնէ մեզի համաշխարհային այլ նկարագրի այլ տարրը, գրականութեան մէջ մաած։

Իր գործող անձերը՝ հարազատ հայեր ըլլալէն ետք, անվիճելիօրէն և անձկօրէն (սթրիքթըման) միայն Համաստեղեան են ու կը մնան։

Ցետամիաց, նեղ կամ նոյնիսկ գձուծ նկատուած գիւղի մթնոլորտին մէջ՝ ինչպիսի՜ բարձր հոգիներու, գողտր սիրտերու, տրութեան ու վեհանձնութեան արարքներու, և բարութեան, անթծութեան, պարզամտութեան վսեմութիւններուն կը հանդիպինք Համաստեղով։

«Գիւղը» հատորը, իր առաջին գլուխ գործոցը, որ կը շարունակուի «Անձրեւը» հաւաքածոյով, իր լրումը կը գտնէ «Քաջն Նազար» ու 13 պատմուածքներով։ «Սպիտակ Ձիաւորը», որ յորդահոսան վէպի տպաւորութիւնը կուտայ, տարանջատ կառոյցով, կը բովանդակէ դրուագներ ու տեսարաններ,

(Շար. տես էջ 4)

ՄԻ՛ ԶԱՐՄԱՆԱՐ...

Ըսի՛ քեզի հազար հեղ – Չար են մարդերը ամէն,
Քծնող, դաւող, ապերախտ աշխարհն ըրեր են զէնէն։
Ըսիր ինծի զարմացած – Ինչո՞ւ մարդերը չար են,
Սուտին իրաւ միշտ կ'ըսեն ու իրենցինին կը խաբեն։
Ինչո՞ւ չարին, խարդախին կը պաշտպանեն ու կ'օգնեն,
Իսկ արդարին, բարիին, կը հալածեն, կը խաչեն...։
Ինչո՞ւ մարդոց դատումի չափանիշներն խախտած են,
Վաւեր՝ ճերտս, պիղծը՝ սուրբ, լիրբ՝ ազնիւ կը կոչեն։
Ինչո՞ւ վատերն եասպաշտ այսօր եղերի կը կը տիրեն,
Ջարն աւելի ազդեցիկ կը բուի միշտ բարիին։
Ինչո՞ւ ձայներն աղօթքի անձամենաս ծղար են,
Զոր հայհոյանքն ամենի իրենց մէջ յար կը խեղդեն։
Ինչո՞ւ լաց, կոծ ու կական ամենուրեք կը տիրեն,
Մինչ խինդը, երգն ու ծիծաղ հազիւ խեղդուկ աւաղ մ'են։
– Մի՛ զարմանար բայց, ընկեր, մարդերը միշտ այսպէս են
Որ իրենց Տէրն կ'ուրանան ու բիւր ճիւղը կը պաշտեն։

Երուսաղէմ Գ. ՀԱՅՏԱՐ

Սիրելի Անահիտ,

Երուսաղէմէն հոս այցի եկած ուսուցիչ մը զարմանք կը յայտնէր թէ ի՞նչպէս կրնայինք երեք լեզու ուսուցանել տղոց՝ նախակրթարաններէ ներս։ Կը զայրանար մանկավարժական այս սխալ քայլին դէմ և անկեղծօրէն կը գթար տղոց վրայ։ Հապա մեր հայ տղա՞քը, կը մտածէի այդ պահուն, որոնք ոչ թէ երեք, այլ չորս լեզու պարտաւորուած են սորվելու։

Այս կացութիւնը նոր չէ մեր վարժարաններէն ներս. եղած է, կը մնայ և դեռ պիտի տեւէ քանի որ անկարելի է չորս լեզուներէն որեւէ մէկը զանց առնել։ Այդ մեր կրթական մշակներուն կը մնայ այլ կերպ դարման մը գտնել այս չատ լուրջ ցաւին։ Ծնողք ենք, կը տեսնենք մեր զաւակներուն դժուարութիւնները և չարչարանքը ու կը տառապինք մենք հոգեպէս։ Հարկաւ կան նոր մեթոտներ, արդի ըմբռնումներ լեզուներու ուսուցման համար։ Մեր ուսուցիչներուն և մեր վարժարաններու պատասխանատու մարմիններուն կը մնայ լրջօրէն զբաղիլ այս խիստ կարեւոր հարցով և ժամանակ անյապաղ։

Մեր կողմէ իբր թելադրութիւն պիտի առաջարկենք դասը դասարանին մէջ սորվեցնելու մեթոտը ուսումնասիրել։ Աշակերտը դասարանէն դուրս ելած պահուն գրեթէ մարսած պէտք է ըլլայ դասը և միայն կարճ վերաքաղ մը տան մէջ բաւարար ըլլայ վերյիշել ուսուցչին տուած բացատրութիւնները։ Զձանձրացնենք տղաքը երկար և դժուար տան պարտականութիւններով, այն աստիճան՝ որ արձակուրդ օրերուն ան մերժէ նոյնիսկ հեքեաթներու գիրք մը վերցնել ու կէս ժամ ընթերցանութիւն կատարել։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Փրցուած էջեր երգիծարանի մը յուշատետրէն

Այսօր, Հայաստանէն վերադարձող ամերիկահայ թուրիսթի մը հանդիպեցայ, պր. Խունկոյեանին, իմ հին ծանօթներէն մին, կատակաբան մէկը, որ ամէն առթի կը ջանայ դիմացինը խնդացնել, պայմանաւ որ ինք՝ կարծես երդում ըրած է բնաւ չխնդալ, կատարեալ երգիծաբան մը։

Ես չատ անգամ տեսակցեր եմ Հայաստան այցելող ամերիկահայ թուրիսթներու հետ և հետաքրքրուած եմ անոնցմէ լսել իրենց ստացած հայաստանեան տպաւորութիւնները. և այդ՝ ոչ թէ Հայաստանի չուրջ նորութիւններ իմանալու նպատակով, այլ ճանչնալու իւրաքանչիւրին հոգեբանութիւնը։ Օրինակի համար՝ թուրիսթներէն մին՝ ինծի ըսեր էր.— «Հայաստանի մէջ ամէն բան առատ է հիմա»... Իսկ ուրիշ մը՝ ատոր հակառակը պնդեր էր. — «Հայաստանի մէջ բան մըն ալ չկայ գովելու արժանի. ես տեսայ միայն աղքատութիւն, սղութիւն և դատարկաբանութիւն»։ Օր մըն ալ տեսայ, որ երկու հայ թուրիսթներ կը վիճէին իրարու հետ. մէկը կ'ըսէր.— «Հայաստանի մէջ գողութիւն ըսուածը անծանօթ բան է»... Իսկ անոր հակառակ՝ դիմացինը կ'ըսէր.— «Հայաստանի մէջ գողնալիք բան չէ մնացեր արդէն, գողը ի՞նչ պիտի գողնայ»... Այս բոլոր ըսի-ըսաւներ լսելով, ինծի կը թուէր, իմ միտքը բնաւ չէր չփոթեր. ես գիտէի որ մեր հայրենիքը իր նոր բազարդ Գարունը կ'ապրի, միայն թէ իմ լսածներէս դատելով կրնայի հասկնալ թէ ո՞վ էր իրական հայրենասէրը և ո՛վ էր հայախօս հայրենատեացը։ Այժմ, երբ ես պարոն Խունկոյեանին սկսայ խօսիլ, ուզեցի գիտնալ թէ ան ո՞ր դասուն կը պատկանէր։ Բայց մտադիր էի, որ եթէ աննպաստ բան մը խօսէր, գլխէն մինչեւ ոտքը պիտի լուայի զինքը։

— Է՜հ, խօսէ՛, պարոն Խունկոյեան, ըսի, Հայաստան գացիր, վերադարձար... կերածդ, խմածդ քիզի, տեսածդ պատմէ... Հաճոյացա՞ր, տխրեցա՞ր... զղջացի՞ր հոն այցելելուդ թէ գոհ մնացիր...։

— Հոգիիս մէկ մասը մեղրով լեցուեցաւ, պատասխանեց ան, միւս մասը մաղձով։

— Այդ ի՞նչ տեսակ պատասխան է, հարցուցի։

— Նիզակի պէս ուղիղ պատասխան է, ըսաւ խօսակիցս։ Հիմա ինծի երկար բարակ հարցում մի՛ ըներ, թո՛ղ որ ես խօսիմ։ Ես քեզի պէս գրոց-բրոց մարդ չեմ, բայց խելքս բանի կը հասնի. գիտեմ թէ ի՛նչ կը խօսիմ և որո՛ւ կը խօսիմ։ Երբ ես ըսի՝ թէ իմ հոգիիս մէկ մասը մեղրով լեցուեցաւ, միւս մասը մաղձով, չատ ճիշդ խօսք էր։ Հայաստանի մէջ իմ տեսած հրաշալի նորութիւնները, հոն կառուցուած աշխատանքի կոթողները, ժողովուրդի ուրախ ու կենսունակ ապրելակերպը. ծաղկող ու հասակ նետած նոր սերունդը, ատոնք մեղրով լեցուցին իմ հոգիս, իսկ մաղձ տուողներն եղան սա մեր ամերիկահայ թուրիսթները, բացառելով մատի վրայ համրուած մի քանիսը...։ Տօ՜, պապա՛մ, ատոնք ի՞նչ ճանավար են, չես գիտեր։ Օդանաւով Հայաստան են եկեր, կարծես թէ աշխարհի տէրն ու տիրականն են. սանկ հեգնական նայուածք մը աջ ու ձախ, ծաղրական ակնարկութիւն մը ասոր անոր. «Այս ի՞նչ է որ»...։ «Այս ալ մեծ բա՞ն է»... «Անունը գործարան է, հապա մեր Ամերիկայի Ֆորտի գործարանը տեսնեն, ի՞նչ պիտի ըսեն...»։ Այս ակնարկութիւնները երբ կը լսէի, ճինըս թեփէս կը զարնէր...։ Տօ՜, դուք Հայաստանը եթէ չէինք սիրեր, ձեր հոս ո՞վ կարմիր խնձոր զրկեց որ եկաք... Մեր խումբի ղեկավարը, որ անօթութենէ կմախացած ըլլալուն համար ատենօք Ջէփ Կարօ կը կոչուէր, բայց այժմ խոզի կը նմանէր, որովհետեւ հարստացեր էր, խումբին առջեւէն կը քալէր հրամանատարի պէս և ձախ ձեռքով նշան կ'ընէր որ հետեւինք իրեն, կատարեալ Միխօս մըն էր։ Մեր առաջնորդը՝ ընկեր Մեսրոպեան, որ խիստ համեստ՝ բայց պաշարաւոր մտքի տէր երիտասարդ մըն էր, երբ մեզի կը ծանօթացնէր Երեւանի տեսարժան չէնքերն ու վայրերը, մեր Ջալին անոր խօսածները մեզի կը թարգմանէր, կարծես թէ մենք անոր հայերէնը չէինք հասկնար։ — «Կը հասկնա՞ք... կ'ըսէ որ այս չէնքը Երեւանի թանգարանն է...» — Կը հասկնա՞ք... կ'ըսէ որ այս չէնքը Երեւանի Օփերան է...» — «Կը հասկնա՞ք... կ'ըսէ որ այդ չէնքը ժամացոյցի գործարանն է...»։ Այնպէս եղաւ որ համբերութիւնս հատաւ...։ «Տօ, հէրիֆ, հերի՜ք է, ըսի. հերիք է, մենք ալ հայերէն կը հասկնանք. հերիք է, չափն անցուցիր...»։ Ընկեր Մեսրոպեան, ժպտելով նշանացի ինծի հասկցուց որ լաւ ու կարեւորութիւն չտամ... Քիչ էր մնացեր որ իրեն ըսէի.— Ընկեր Մեսրոպեան, դուք այս մարդը չէք ճանչնար, այս մարդը որ ատենօք Ջէփ Կարօ կը կոչուէր. Թրիպէլի մէջ ինքզինքը յայտարարեր էր որպէս Հայաստանի դեսպան, հիմա երբ հարստացեր էր ու պարոն Ջալի կը կոչուի, անտանելիօրէն ամբարտաւան է դարձեր...», բայց նեհէլլէթ սատանային, ըսի ու լռեցի։ Ուրիշ օր մը, մեր առաջնորդը մեզ այգի մը տարաւ։ Այս Ջալին է, մէկ երկու թուփերու մէջ խաղողի ողկոյզները չօշափելէ վերջ՝ բերանը բացաւ։ — «Ընկեր Մեսրոպեան, ըսաւ, էսօր անունը այգի՞ էք դրեր...։ Եկէք Գալիֆորնիա, որ տեսնէք մեր այգիներուն մէջ ամէն մէկ թուփի վրայ տերեւներէն աւելի խաղողի ողկոյզներ են կախուած։ Այս ի՞նչ է... երկու հատ ճլնկլոզ ողկոյզ... հատիկները եթէ համրեմ քսան հատիկ չկայ...»։ Դիտողութիւնը չատ անտեղի էր ու վիրաւորիչ։ Ես կեցած տեղս ամչցայ...։ Ընկեր Մեսրոպեանը, սակայն, հանդարտօրէն պատասխանեց.— «Ընկեր Ջան, տուեալ պայմաններու մէջ մենք արել ենք ինչ որ կարելին է։ Մենք չատ ուրախ կը լինենք, եթէ դուք այստեղ փոխադրուիք և մեր այգեպաններուն սորվեցնէք ձեր տեղի այգեմշակութեան կերպերը»։

— Հիմա առի՞ր պատասխանդ, ըսի իրեն։

— Էտի պատասխա՞ն էր, ըսաւ. ես իմ վաթսուն էյքըր այգիս պիտի թողում ու հո՞ս գամ, էսոնց բա՞ն սորվեցնելու համար...։

Այդ ինչքան կոպիտ արտայայտութիւն էր։ Ընկեր Մեսրոպեան, ազնուութեան տիպար մէկը, ժպտեցաւ ու բան չխօսեցաւ...։

Օր մըն ալ ճաշարանին մէջ ճաշելու վրայ էինք, երբ մեր Ջալին ուզեց խոհանոց մտնել և քննութիւն կատարել. — «Տեսնեմ կերակուրները ի՞նչպէս կը պատրաստեն։ Ես Ամերիկայի մեծ ճաշարաններու մէջ գործեր եմ, գիտեմ...» ըսաւ...։ «Տօ՜, քու ինչ գործդ է», ըսի ու զինքը նստեցնել ուզեցի։ — «Ինչպէ՞ս թէ իմ գործս չէ», պատասխանեց։ Մենք ենք

(Շար. տես էջ 4)

ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՄԵՏԱՂՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լեռնային [illegible] Հայաստանը, իր բարձր սարերով և երկար լեռնաշղթաներով հարուստ եղած է հանքային արտադրութիւններով։ Այդ կը վկայեն պղնձի, պրոնզի, երկաթի և արծաթի բազմաթիւ ձեւերով օգտագործումը ժամանակի ընթացքին։ Պետական Թանգարանը և պեղումները այդ կը հաստատեն։

Սակայն նախնական միջոցները անշուշտ, չէին կրնար առաւելագոյն չափով շահագործել տալ մեր երկրի ընդերքի հարստութիւնները։

Ներկայիս փոխուած են պայմանները։ Թեքնիքը իր հզօր արդիւնաբերութեամբ, և գործնական միջամտութեամբ, նոր և լայն չափի վրայ հանքեր առաւելագոյն չափով երեւան բերելու, շահագործելու կը նպաստէ անտարակոյս։

1913 թուին, մեր հինգերորդը պղինձի արտադրութեան բաժնով Ռուսաստանի մէջ, արտահանուած է Հայաստանի հանքերէն։ Փրանսական ընկերութիւններ փրանսական դրամագլուխով կ'աշխատէին։

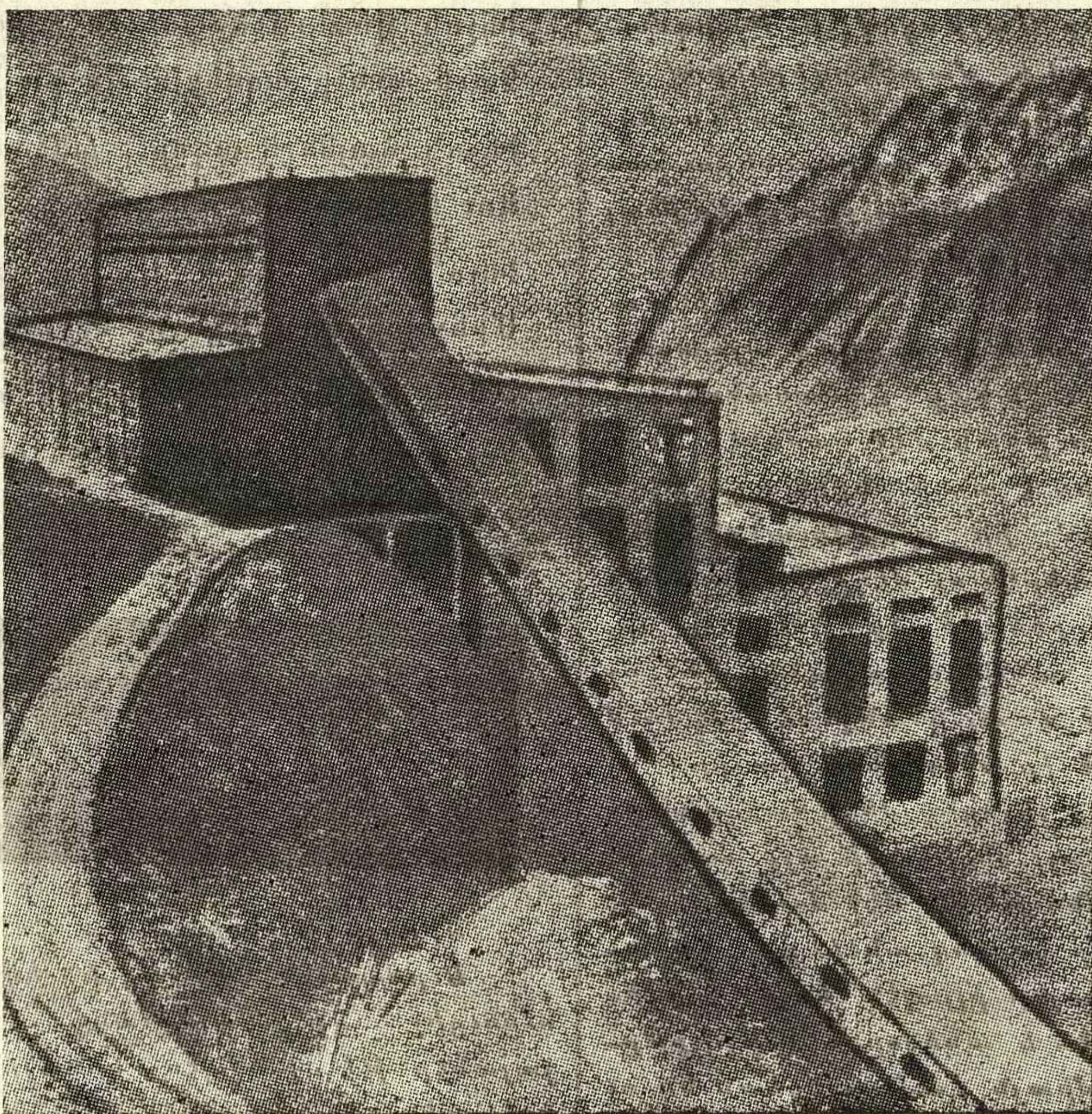
1914-18ի պատերազմը [illegible] անոնք դադրած էին գործելէ։

1918-20ի շրջանին, անտէրունչ [illegible], հանքերուն շատերը ջրով լեցուեցան, փլան, իսկ գործարանները զգալի վնասներ ստացան։

Ներկայիս հանրապետութեան ընդհանուր ելեկտրական կայանը մէկ մասը կ'ապահովէ մետաղի արդիւնաբերութեամբ։

Գունաւոր մետաղներու և անոնց ձուլման ընթացքին յա[illegible] բակցորէն ստացուող քիմիական նիւթերու օգտագործման հիման վրայ ստեղծուած են շարք մը նոր ճիւղեր։

Այդ առաջին առթիւ կը վերաբերի Հայաստանի ելեկտրոտեխնիկական արդիւնաբերութեան՝ որու ձեռնարկութիւններուն մէջ կը սպառի հանրապետութեան մէջ արտադրուած պղինձի և ալիւմինիումի զգալի մասը։

Ագարակի պղնձամոլիբբինային կոմբինատի հարստացուցիչ գործարանը

Վերջին շրջանին սակայն ամենէն աւելի արժէքաւոր եղող մետաղը անտարակոյս Մոլիբթինն է՝ որ մեծ հարստութիւն կ'ապահովէ զայն ունեցող երկրին։ Նշանակալի յառաջդիմութիւն ունի նաև երկիրը՝ պղինձի, ալիւմինիումի արտադրութեան մէջ։

Պղինձը գլխաւորաբար կը գտնուի և կ'արտահանուի Ղափան-Շամլուղի, Բաղջարանի, Ագարակի, Դաստակերտի շրջաններէն։

Ամենէն աւելի արտադրող շրջանները Ղափան, Մեղրի և Սիսեանն են։ Զանգեզուրի լեռնաշղթայէն մինչեւ Մեղրիի լեռները երկարաձգուող մարզը։ Ալլահվերտիի պղնձարդիւնաբերութիւնը ծանօթ է իր մեծ քանակով արտադրութեամբ։

Ախթալային շրջանը պոլիմետաղեայ հանքերով հարուստ է։ Հիմնականին մէջ այդ շրջանը կուտայ կապար և զինկ, մասամբ և պղինձ։

Հայաստանի լեռնահանքային արդիւնաբերութեան ձեռնարկութիւններէն ամենէն խոշորը՝ Քաջարանի պղնձամոլիբթինային բաժինն է։ 1953էն ասդին կը գործէ, տեսակին մէջ հազուագիւտ է և առատ պաշարներ ունի։

1963 թուէն սկսեալ Ագարակի պղնձամոլիբթինային կոմբինատը երկրորդ տեղը կը գրաւէ իր արտադրութեամբ, ապա յիշենք Դաստակերտի պղինձամոլիբթինային կոմբինատը, որ կը գործէ 1952էն ասդին։ 50ական թուականներէն ի վեր Ախթալայի շրջանին մէջ կ'արտահանուի զինկ ու կապար։ Հայաստանի լեռնահանքային ձեռնարկութիւններու թողարկած պղինձը կը զտուի Ալլահվերտիի մէջ և վերամշակման կ'ենթարկուի։

Ա. Ջրաղացպանեան «Ս. Հայաստան» ամսաթերթի մէջ խօսելով ալիւմինիումի արտադրութեան մասին, կ'ըսէ, թէ շատ կարեւոր ձեռնարկութիւն մըն է Քանաքեռի ալիւմինիումի գործարանը։ 1950էն ասդին կը գործէ։ Կ'արտադրէ ալիւմինիումի ձուլուկներ՝ թերթեր և լարեր։

Գործարանի թողարկած ալիւմինիումը յայտնի է իր բացառիկ բարձր որակով, 1963էն ասդին կազմակերպուած է մետաղաթերթերու, լարերու, մետաղաթաղանթներու արտադրութիւնը։ Մետաղաթաղանթները լայն գործածութիւն ունին սնունդի արդիւնաբերութեան մէջ որպէս փաթթելու նիւթ։

Յօդուածագիր Ա. Ջրաղացպանեան կը նշէ նաև, որ 1959-65ի եօթնամեակի ընթացքին աւելցած է պղինձի, մոլիբթինի և ալիւմինիումի արտադրութիւնը։

Ամբողջութեամբ առած, գունաւոր մետաղի համախառն արտադրանքի տարեկան միջին աճը կազմած է 15.4 տոկոս։

Այժմ հզօր մեքենաներ տրամադրուած են արտադրութեան և [illegible] անհրաժեշտ աշխատանքը աւելի արդիւնաւորելու համար։

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

որոնք նոյն այդ ջատագովուած հայկական ու մարդկային հոգեկան հարստութիւնները կը պանծացնեն։

Առաւելութիւն մը ես՝ Համաստեղի մօտ, այն է՝ որ մեր սփիւռքը — վստահաբար գալիք սերունդներն ալ — որ չէ տեսած գաւառը, չէ ապրած գիւղի կեանք, որ՝ եթէ տեսնէ ու ապրի իսկ չի կրնար այլեւս հանդուրժել եւ ընտելանալ անոր, այստեղ, Տափան Մարգարին, Մանօին, Զալոյին, Կար Ամուրին, Միջօին, Պալիկ Հօրքուրին և Աղջի Եղսոյին հետ ինքզինքը օտար չ'զգար, անոնց կեանքին, անոնց տագնապներուն, ձգտումներուն, ըսե'նք՝ բնազդներուն խորթ չ'զգար ինքզինք։ Եւ այստե՛ղ է Համաստեղին գերազանցութիւնը։

Հարուստ է Համաստեղի գրականութեան ընդերքը։ Բայց ատիկա պիտի մնար հում ու չմշակուած, այլապէս այնքան արժէքաւոր Գ. Սրուանձտեանցի նման, եթէ պատմելու և բացատրելու հաճելի եղանակ չունենար, ու մանաւանդ, եթէ խորքին մէջ Համաստեղ բանաստեղծ եղած չըլլար։

Վաւերական ըլլալու պայմանը եթէ հարազատութիւնն է և հայեցիութիւնը, ինչ որ գերոգիր վիճակ կը ներկայացնէ Համաստեղին մէջ, պարտիմ կրկնել՝ որ պատմելու և բացատրելու հաճելի եղանակը և բանաստեղծական շունչն ալ կ'ապահովեն սէր ու պաշտամունք ընթերցող հասարակութեան մէջ։

Դրական և յառաջդիմական ձգտումներով մշակուած գրականութիւն մըն է Համաստեղի գրականութիւնը, նոյնիսկ հո՛ն՝ ուր ան կը խօսի քիչ մը անպատեհ կարծըւած դէպքերու և նուաստացուցիչ նկատուած բարքերու մասին։ Համաստեղի գրականութիւնը բնազդական և գիտակից, առաջաւոր հակադրում մըն է նաև արդի կեանքին, զոր կ'ապրի ի մէջ այլոց՝ Ներկա՛յ հայ ժողովուրդը, Հայաստան և սփիւռք։

Սակայն քա՛նի գիտենք՝ որ ներկայ Հայաստանին մէջ ժողովրդական բարքերն ու ըմբռնումները աւելի կը պահեն մեր առհաւականութիւնն ու աւանդապահութիւնը, — և ասիկա՝ շնորհիւ պատմական յիշատակարաններուն և հայրենի հողին ընծայած առաւելութիւններուն — ուրեմն, դժուար չէ տեսնել, որ մինչ սփիւռքահայ հայրենահալած սերունդին շիջումէն ետք՝ արեւմտահայութեան մէջ, հետաքրքրութիւնը պիտի նուազի հանդէպ Համաստեղին, անդին, Հայաստանին մէջ, ընդհակառակն, պիտի պահուի ու զարգանայ Համաստեղի գրականութեան ժողովրդականութիւնը։ Պատմական և աւանդական հայոց ինքնուրոյն գոյնը պիտի պահուի միայն այսօրուան Հայաստանին մէջ, և ատոր համար ալ՝ Համաստեղ հոն աւելի պիտի սիրուի, պիտի ապրի, մի՛նչ պիտի ապրի, ժամանակին հետ աւելի մեծնալով՝ գեղարուեստական իր արժէքէն ետք մանաւանդ իր մարդկայնական և հայեցիական առաքելականութեամբը։ Խոնարհ մարդոց գիւցազներգակ Համաստեղը՝ հայ ոգ աշխարհի ընտրելագոյն գրողներէն մէկն է։

Հ. Ժ.

Քաքաօ եւ Շոքոլա

Քաքաօն կը պատրաստուի քաքաոյի ծառին պտուղներէն, որ կ'աճի Մեքսիկա և այժմ տարածուած է Հարաւային Ամերիկա, Ճաւա, Սումաթրա, ափրիկեան երկիրներ և մասնաւորապէս Գոնկօ, 1524ին Սպանիա և յետոյ ամբողջ Եւրոպա։

Քաքաոյի ծառին բարձրութիւնը մայրի վիճակին մէջ կը հասնի 12 մեթրի, բայց այժմու ազնուացած տեսակներու բարձրութիւնը վեց մեթրէն աւելի չէ, ինչ որ դիւրութիւն կ'ընծայէ պտուղները հաւաքելու։

Քաքաոյի ծառը մշտադալար է և կը կը բանայ 5-6000 ծաղիկներ և ծաղկումը կը տեւէ ամբողջ տարի մը։ Տարուան մէջ մէկ քանի անգամ կը քաղեն պտուղները, որոնցմէ իւրաքանչիւրը կը կշռէ մօտաւորապէս 600 կամ։ Ծառին պտղաբերումը կը սկսի երրորդ տարիէն և երեսունէն մինչև յիսուն տարի կը շարունակէ։ Քաքաօն մասնայատուկ հոտ մը և քիչ մըն ալ լեղի համ ունի։

Քիմիական բաղադրութիւնը.- Ջուր, բնասպիտային, ջածրային, իւղային, շաքարային, հանքային նիւթերէ, որոնց վրայ կ'աւելնան թէոպրոմէն և քիչ քանակութեամբ քաֆէին։ Թէոպրոմէնը ամենակարեւոր մասն է, որ բժշկութեան մէջ գործածական է որպէս միզաբեր և բարերար ազդեցութիւն ունի ամէն անոնց, որոնք արեան գերճնշումէ կը տառապին։ Երկար ժամանակ կարելի է գործածել առանց անպատեհութեան։ Քաքաոյի մասնակի խմորումէն յետոյ կը ստացուի շոքոլան։

Քաքաոյէ պատրաստուած ըմպելին քիմքի հաճելի ըլլալէ զատ, իբր սնունդ կարեւոր տեղ կը գրաւէ իր հանքային աղերով՝ որպէս փոսֆատ, բնասպիտ, քալսիում, երկաթ և ուրիշներ։ Պէտք է աւելցնել նաև հետեւեալ վիթամինները՝ վիթամին Փէ, Տէ և Է։ Մէկ քիլօ քաքաօն սնունդի տեսակէտով հաւասար է քիլօ մը միսի։

Ինչպէս յիշեցինք, քաքաոյէն կը պատրաստեն շոքոլա։ Ան կը պատրաստուի շաքար և իւղ աւելցնելով, որ աւելի հաճելի համ կուտայ և սննդային արժէքը կը բարձրանայ։ Ներկայիս հրապարակը լեցուն է ազնիւ տեսակներով, փաթթա, թուրթա, պոնպոն և խմորեղէն։

Կարգ մը երկիրներու մէջ շոքոլան զինուորներուն կը տրուի որպէս յաւելեալ սնունդ։ Գլոտ Պեռնար ֆիզիոլոկը ջերմագինս կը յանձնարարէ քաքաօն և շոքոլան։ Սրտի երեւելի մասնագէտ Փրոֆ. Քասթէն եւս կը ջատագովէ քաքաոյի և շոքոլայի գործածութիւնը, որ կ'ազդէ սրտի մկանային դրութեան վրայ և սիրտը կ'ուժեղացնէ։ Վիեննացի Փրոֆ. Փէնքեվալ սուրճէն և թէյէն աւելի կը գովէ շոքոլան և քաքաօն ստամոքսի թթուի գերարտադրութեան, աղիքային խանգարումներու, ջղայնութեան և սեռային անկարողութեան դէմ։

Մէկ կրամ կաթի մէջ աւելցնել 10 կրամ քաքաօ կամ շոքոլա։ Մասնաւորապէս փոքրիկները շատ ախորժակով կը խմեն։ Քաքաօն և շոքոլան չեն յանձնարարուիր ամէն անոնց, որոնք յօդացաւէ, երիկամունքներու աւազէ և պնդութենէ կը տառապին։

ՏՈՔԹ. Հ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սոֆիա

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Հաւը կտուցով կ'ածէ հաւկիթը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

Ամենէն անոյշ խօսքերն անգամ կնոջ վրայ չեն գործեր այն ազդեցութիւնը, զոր կը գործեն անխօս զարդերը։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ

Կինդ անձիդ պէս սիրէ. ու մուշտակիդ պէս՝ ծեծէ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ

Կիները սուրբ են եկեղեցին մէջ, հրեշտակ են փողոցին մէջ, կաչաղակ են դրան սեմին վրայ, այծ են պարտէզներուն մէջ, սատանայ՝ տան մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

(Շար. Գ. էջէն)

ուտողը չէ՞... Պէտք է ես գիտնամ թէ մեր կերակուրները ի՞նչպէս կը պատրաստուին»։

Լաւ էր, ճաշարանին ընդհանուր վերակացուն վրայ հասաւ և շատ քաղաքավարութեամբ դիտել տուաւ որ նոյնիսկ իրեն արգիլուած էր խոհանոց մտնել առանց արտօնութեան։

Ուրիշ ծիծաղելի դէպք մը պատահեցաւ մեր խումբի երկու անդամներուն՝ Պաղտիկեանի և Անուշաւանի միջեւ։ Երկուքն ալ կը ճանչնաք, չէ՞, առաջինը լուրջ ու ներհուն մարդ մը, երկրորդը հանրածանօթ, ինքնագով, շաղլաթան մը, որ ծանօթ է Ֆրիպէլի յաւ իտենական Ատենապետ անունով։ Հայաստանի պետական պաշտօնէութիւնը ուզեց որ Պաղտիկեանը թուրիսթներու խումբին կողմէն ելոյթ մը ունենայ Երեւանի ռատիոյէն։ Մարդը, ճիշդն ասած՝ շատ պատշաճ և գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ։ Ասոր վրայ մեր պարոն Անուշաւանը կրակ կտրեցաւ. — «Վա՜յ... ես Ֆրիպէլի Ազգային Խորհուրդին տասնըհինգ տարուայ ատենապետն ըլլամ ու ես չխօսիմ ռատիոյի վրայ ու դո՞ւն խօսիս... Անիծեա՜լ, դուն չխղճահարուեցա՞ր, չամչցա՞ր...»։ Բայց մարդը ի՞նչ յանցանք ունէր, երբ զինքն էին ընտրեր խօսելու։ — «Եղբայր, թող քեզ ընտրէին», ըսաւ Պաղտիկեանը։ Անուշաւանը, սակայն, ոտքը գետինը զարնելով կը պոռար.— «Դուն պէտք էր ըսէիր թէ Ազգ. Խորհուրդի Ատենապետը պէտք է խօսի. եթէ ան չխօսի, ես չեմ խօսիր...»։ Ասանկ տարօրինակ և ծիծաղելի բան ո՛չ տեսեր՝ ոչ ալ լսեր էի։ Երեւանցիները գիտե՞ս ի՛նչ կ'ըսեն ամերիկահայերուն համար..., «Աղբարները եկան», «Աղբարները գացին»... Եւ ես չեմ մեղադրեր զանոնք։ Տակաւին շատ տգեղ խօսքեր լսեցի, բայց չեմ ուզեր պատմել։ Մեր խումբին մէկ անդամը, օրինակ, Ենովք Գէորգեան, ափուր-զուփուր սկսեր էր խօսիլ...։ Մարդը խորհրդային երկրին մէջ մտեր էր, խորհրդային իշխանութեան կը հայհոյէր...։ Ծօ՜ շա՛ն որդի, դուն ո՞վ ես...։ Խորհրդային պաշտօնեաները բռնեցին զայն, մէկ օր բանտարկեցին, միւս օրը Արեւմտեան Գերմանիա ղրկեցին, ծիփի էր, Արեւմտեան Գերմանիայէն անցեր էր Ամերիկա Ծօրճ Մարտիկեանի միջնորդութեամբ. Ամերիկայէն Հայաստան եկեր էր։ Իր բերնի աղբերը հոն թափելու համար...։ Դէ՜հ, գնա՛, ըսին...։ Արդար չէ՞ր...։

Երբ պարոն Խունկոյեան վերջացուց իր խօսքերը, իրեն ըսի. — «Ընկեր Խունկոյեան, քու ծխած խունկդ այնքան անուշ չէր բուրեր...։ Բայց ես ինծի պէտք եղածը առի անկէ...»։

ԸՆԿԵՐ ՕՋՈՒՆԻ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՍՓՈՌԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԻՉ

ՅՈՎՍԷՓ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Օգտուելով իր արտասահման ուղեւորութենէն, մենք ժամադրուեցանք ընկ. Յովսէփ Ասատուրեանի հետ, որպէսզի մեզի ներկայացնէ իր մարզական եւ առ հասարակ Հայաստանի մարզական կեանքը։

* *

Որոշուած ժամուն մենք գացինք անոր մօտ։ Ժպտադէմ և համակրելի ընկ. Ասատուրեան դիմաւորեց մեզ և համեստօրէն պատասխանեց մեր բոլոր հարցումներուն։

Նախ կը ներկայացնեմ ընկ. Ասատուրեանի կենսագրութիւնը.

Ծնած է 1925 թուին, Ալեքսանտրէթ (Սանճագ) քաղաքին մէջ։ 1938 թուականէն մինչեւ 1944 մեկնած է Կիպրոս և ուսած Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան մէջ։ Վերադարձած է Պէյրութ՝ իր ծնողներու մօտ։ 1944–45 ուսումնական տարեշրջանին ուսած է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանի քիմիական ուսումնարանին մէջ։ 1946ին ընտանեօք ներգաղթած է Խորհրդային Հայաստան և հաստատուած Երեւանի մէջ։

Ընկ. Ասատուրեան փոքր տարիքէն սիրած է ֆութպոլը։ Արդէն ուսանողական շրջանին Կիպրոսի մէջ կազմած էր «Կայծակ» հայկական ֆութպոլի խումբը, որ այդ ժամանակ կը համարուէր Կիպրոսի ուժեղագոյն խումբը։

Լիբանանի մէջ ան կը շարունակէ մասնակցիլ առաջաւոր ֆութպոլի կազմերէն՝ «Անդրանիկ»ի, Հ.Մ.Մ.ի և «Բագրամեան»ի։

Ընկ. Ասատուրեան հայրենիքի մէջ կը շարունակէ իր ուսումը պետական համալսարանի քիմիական ուսումնարանին մէջ։ 1949ին ան կ'ընդունուի Երեւանի օտար լեզուներու ուսումնարանը, որ կ'աւարտէ 1954 թուին։ Ապա ան կ'ընդունուի Երեւանի Մանկավարժական Կուլտուրայի ինստիտուտը, որ նոյնպէս կ'աւարտէ մեծ յաջողութեամբ։

Յովսէփ Ասատուրեան

Բազմակողմանի զարգացում ունի ընկ. Ասատուրեանը։ Ան հայրենիքին մէջ կ'ընդունուի Երեւանի «Տինամօ» վարպետներու ֆութպոլի խումբը, ուր ան կը մասնակցի Խորհրդային Միութեան ֆութպոլի ախոյեանութեան մրցումներուն մինչեւ 1955 թուականը։ 1953ին «Տինամօ»ն կը վերանուանուի «Սպարտակ» անունով։ Ընկ. Յովսէփը հանդիսացած է, 5 տարի շարունակ, այդ խումբին աւագը, որ 1954ին մասնակցած է Խ. Միութեան բաժակի եզրափակիչ մրցումին՝ Մոսկուայի մէջ, Քիեւի «Տինամօ»ին դէմ։

1956ին ընկ. Ասատուրեան կ'անցնի մանկավարժական աշխատանքի։ Ան կը մարզէ Երեւանի «Սպարտակ»ը, «Նայիրի»ն, «Արարատ»ը և ապա «Սեւան»ը, որ բաղկացած է երիտասարդ մարզիկներէ, որուն հետ 1965ի Հոկտեմբերին՝ Պէյրութի մէջ մրցեցաւ Հ.Մ.Մ.ի Ա. խումբին հետ։

Խորհրդային կառավարութիւնը բարձր գնահատած է ընկ. Ասատուրեանի քրտնաջան աշխատանքը, մատաղ սերունդներու դաստիարակութեան գործը, մարզական մշակոյթը զանգուածականացնելու ուղղութեամբ և անոր արժանացուցած է Հայկ. ԽՍՀ Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութեան նախագահի «Պատուոյ Գիր»ին, Հայկ. Խ.Ս.Հ. «վաստակաւոր» մարզիչի և ԽՍՀՄ սփոռի «վարպետ»ի պատուաւոր կոչումներուն։

Հարցում.— Ինչ է ձեր կարծիքը այս տարի Անգլիոյ մէջ տեղի ունեցած Ֆութպոլի աշխարհի ախոյեանութեան մասին։

Պատասխան.— Այս տարի Անգլիոյ մէջ տեղի ունեցած աշխարհի ախոյեանութեան մրցումները, մէկ անգամ մը համար եւս, ցոյց

(Շար. տես էջ 6)

ԻՆՉ ԱՆՈՒՇ Է

Ինչ անուշ է, ինչ սրբազան,
Հայրենիքի հողը սիրուն,
Որուն վրայ արտ ու կածան՝
Նոր կեանք կուտան հայ արտերուն։

Ինչ անուշ է եւ ինչ զուլալ
Հայրենիքի ջուրը մաքուր,
Խմել անկէ եւ մարդ դառնալ...
Նոր սերունդի երազն է լուռ։

Ինչ անուշ է եւ ինչ հեշտին,
Հայրենիքի օդն արեւակէզ,
Ծծել անկէ վերջ տալ վիշտին
Հայ պանդուխտի փափաքն է մեծ։

Ինչ անուշ են լեռներն մեր՝
Ձիւնապսակ գագաթներով
Բուրումնաւէտ են մեր դաշտեր
Ծաղկով օծուն եւ հոգերով...

Ինչ անուշ է Ամանորին
Մոռնալ հինը, նայիլ նորին,
Պանդխտութեան ցուպը նետած
Երգել զուարթ «Խորհուրդ խորին»։

Հալէպ ՇԱՔԷ ԽԱՆՋԱԹԵԱՆ

ԿՈՉ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ազգ մեր սիրելի՝ ժողովուրդ հայոց,

Ծանր բայց միանգամայն քաղցր բեռ մը դրուած է մեր ուսերուն՝ սեպհական ու արդիական կրթական յարկով մը օժտելու վաղածանօթ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ, որ այսօր վերածուած է ԼԻՍԷԻ:

Մենք մեր վրայ առինք այդ դժուարին պարտականութիւնը՝ ապաւինելով քու ազնիւ ու կրթանուէր զգացումներուդ, որ գիտցար լինել թէ չլինելու օրերուդ՝ անապատի աւազը մագաղաթի, և քու մատդ գրիչի վերածելու, որպէսզի քու գոյութեանդ ամենազօր կռուանը չսահի քու ոտքերուդ տակէն, որ գիտցար հացին ու ջուրին հետ և անոնցմէ առաջ հրաշակերտել դպրոց ու եկեղեցի՝ կողք-կողքի որպէս քոյր ու իրարմէ անբաժան երկուորեակներ՝ անոնց մէջ պահպանելու համար ազգային քու սրբազան ու թանկագին գանձերդ, զորս պէտք էիր ջամբել նոր ու ապագայ սերունդներու։

Նման յղացքի մը ծնունդը եղաւ նաև Ազգային Սահակեան վարժարանը, որ իր անունը առաւ Երջանկայիշատակ Սահակ Խապայեան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսէն, որ մնաց անբաժան իր տառապակոծ ու թափառական ժողովուրդէն, որուն հետ եկաւ ու ի վերջոյ հաստատուեցաւ Լիբանանի ապնջական ու գեղածիծաղ ափերուն վրայ, եւ կերտեց յաղթական, լուսաւոր մեր ներկան:

Սահակեանը հիմնուեցաւ 1923ին՝ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ կողքին, որ իր անունը կ'առնէր քեզմէ՝ խաչեցեալ հայ ժողովուրդէդ։ Բայց հազիւ տասը տարուան գոյութիւն ունէին անոնք և առա հրոյ ճարակ կը դառնան և Սահակեան կը փոխադրուի ներկայ իր հողին վրայ՝ գերմանական զօրանոցին զոյգ և ընդարձակ սրահները վերածելով ուսումնարանի, ուր մօտ 50 տարիներէ ի վեր սերունդներ ամբողջ ուսում կ'առնեն ու կը հաղորդուին Սահակ-Մեսրոպեան երէց ու կրտսեր Թարգմանիչներուն և անոնց եռամեծար ուսուցիչներուն՝ Ս. Սահակ Պարթև Հայրապետի և Ս. Մեսրոպ Մաշտոց Վարդապետի անմեռ հոգիներուն հետ:

Ո՛վ հրաշք. զօրանոցը... ուսումնարան, ուր իրաւամբ պիտի երգէր Պէրպէրեանցի ուսանողը. «Ուր կապարն յոսկի, նիւթ հոգի դառնան», փոխանակ հոն ձուլելու մահաբեր ռումբ ու թնդանօթ:

Սահակեանի բարիքը տեղական կամ սահմանափակ չեղաւ: Անոր շրջանաւարտները աշխարհով մէկ ցրուած են քիչ մը ամէն տեղ և պատիւ կը բերեն քեզի: Անիկա տուած է բազմաթիւ ուսուցիչներ, ազատ ասպարէզի հետեւողներ, առեւտրականներ, բայց մանաւանդ հայրենասէր ու ազգասէր ծնողներ, ինչպէս և հասարակական գործիչներ, որոնք ամէն կողմ ոտքի կանգնած՝ կը մտածեն Սահակեանի մասին, որ եղաւ իրենց հոգեւոր ու անխարդախ մայրը։

Այո, անոնք ոտքի կանգնած են՝ ապահովելու համար գոյութիւնը Սահակեանի, որ պարտաւորուած է այս տարուան վախճանին թողուլ իր ներկայ կայքը՝ հողատիրոջ պահանջքին վրայ, նթէ ի վիճակի չէ 2 միլիոն լիբ. ոսկի վճարել անոր՝ դարձնելու համար զայն ազգային սեպհականութիւն:

Ցանծնաժողովս անկարելիութեան առջև գտնուելով՝ սկսած է որոնել և գտած է արդէն յարմար մէկ երկու հողեր, ոչ շատ հեռու Սահակեանի ներկայ հայահոծ կայքէն, ուր անհրաժեշտութիւն է ունենալ երկրորդական վարժարան մը, նման անոնց, որոնք գոյութիւն ունին Պէյրութի սրտին վրայ, և մասնագէտներու աջակցութեամբ ծրագիրներ կը մշակէ՝ մօտ ապագային հիմը նետելու համար Սահակեան Լիսէի սեպհական կառոյցին:

Մեծագոյն հաճոյքով կը յայտարարենք՝ որ հանգանակութիւնը բացուած է արդէն 125.000 Լիբանանեան Ոսկիի իշխանական նուիրատուութեամբ՝ քու մաքուր ծոցէդ ծնած ու սնած ազնուական հայու մը—ԼԵՒՈՆ ՄԿ. ՏԻՉԵԱՆի կողմէ, որ կը բնակի Ամերիկա։

Ասիկա պիտի հանդիսանայ թթխմորը միայն, որ պիտի հայթէ ու զանգէ քու կողմէդ ընծայուած մեծ ու փոքր նուիրաբերութիւնները, որոնցմով մենք հնարաւորութիւնը պիտի ունենանք կառուցանելու ու կոթողելու քու և եռամեծ զոյգ վարդապետներու անուններուն արժանի երկրորդական վարժարան մը՝ Հայ Մանկտւոյն դաստիարակութեան ու քու փառապանծ անունիդ յաւերժութեան համար։

ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼԻՍԷԻ ՀՈՂԻ ԳՆՄԱՆ ԵՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Պատուոյ Նախագահ	ԳԵՐՇ. ԳՆԷԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԵՐԵՃԵԱՆ
Ատենապետ	ՏԻԱՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒԺՈՒՆԻ
Ատենադպիր	ՏԻԱՐ ՕՆՆԻԿ ՃԱՄՊՈՒԼԵԱՆ
Նախագահ	ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԻՏԷՃԵԱՆ
Վարիչ Քարտուղար	ՏԻԱՐ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ
Գանձապահ	ՏՈՔԹ. ՅԱԿՈԲ ԳՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ
Հաշուապահ	ՏԻԱՐ ՓԱՐԱՄԱԶ ՏՕՆԻԿԵԱՆ

Խորհրդականներ

ՄԵԹՐ ՀՐԱՉ ՍԵԴՐԱԿԵԱՆ	ՏԻԱՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
ՄԵԹՐ ՆՈՒՊԱՐ ԹՈՒՐՍԱՐԳԻՍԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ԼԵՒՈՆ ՓԻԼՈՅԵԱՆ
ՏԻԱՐ ԿԱՐԳԻՍ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ՎԱՀԷ ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ
ՏԻԱՐ ԽՈՍՐՈՎ ԵՐԱՄԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ԳԷՈՐԳ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

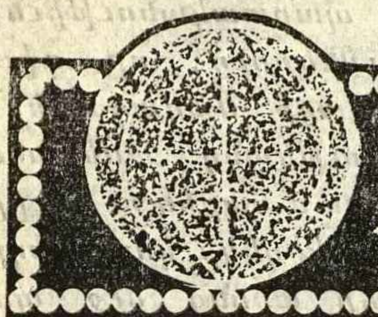
ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՄԵՏԱՂՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Հանքերու մէջ կատարելագործուած են օդափոխութեան սիստեմը։ Ղափանի մէջ աւտոմատ սիստեմը գործադրուած է։

Վերջին տարիներուն յայտնաբերուած են արդիւնաբերական հետաքրքրութիւն ներկայացնող ոսկիի քանի մը հանքավայրեր։ Ասոնցմէ առաջինը՝ Բասարգեչարի շրջանի մէջ (Սեւանայ լեռնաշղթայի հարաւը և Վարդենիսի լեռնաշղթային հիւսիսը — Վ.) կը գտնուի Զոթ գիւղի մօտերը և ըստ երեւոյթին հնագոյն ժամանակներու մէջ շահագործուած է։ Զոթի ոսկիի հանքերը իրենց պաշարներով Խ. Միութեան համանման ամենահարուստ հա քավայրերէն են։ Անհրաժեշտ աշխատանքներու ձեռնարկուած է։ Նոր հնգամեակին գործարանը կառուցուած և շահագործումը սկսած կ'ըլլայ։

ՎԱՆԻԿ

ՋԱՀԱԿԻՐ

12 ՅՈՒՆՎ. 1967

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՉՈՐՍ ԾԱԳԵՐԷՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԸ

Տասնըութը տարուան տաժանակիր բանտարկութեան դատապարտուեցաւ մարդասպան Տէր Թանասէն, որ անցեալները յունական գիւղի մը մէջ դաժանօրէն սպաննած էր 52ամեայ հողագործ մը։ Ասոր այս «հաւատարիմ» ծառան ոճրագործ դարձաւ մատ մը հողի համար։

Այո՛, մատ մը հողի համար անդենականի բնակիչ դարձուց խեղճ հողագործը, որ իր եղբօր ձգեց հայրենի երախաներ։ Զարմանալի թուեցաւ, գոնէ ինծի, յունական դատարանի այս վճիռը, որովհետեւ այնտեղ կացութիւնը միշտ անկայուն է եւ յանկարծ առաւօտ մը այդ որոշումը բեկանուելով յոյն տէր հայրը վերագտնէ ինքզինքը նորէն եկեղեցիի խորանին առջեւ...։

Լաւագոյնը չէ՞ր փամփուշտի մը պայթիւնը...։

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՆ ԿԸ ՍՊԱՍԷ...

Ցայտնի դերասանուհի Սոֆիա Լորէն կը սպասէ իր անդրանիկ զաւկին։

32ամեայ իտալուհիի մասին այս լուրը յայտարարուեցաւ ֆիլմարտադրիչ Տէյվիտ Կիւլֆերի կողմէ։ Ան աւելցուց որ Սոֆիա Լորէն ժամանակուան մը համար պիտի ընդհատէ 2-3 շարժանկարներու խաղարկութիւնը, որոնց սկսած էր ամիս մը առաջ։

Նշանաւոր դերասանուհին այդ երջանիկ եղելութեան կը սպասէ յառաջիկայ Մայիսին։

Ան՝ անցեալ Ապրիլին ամուսնացաւ, տարիներու սպասումէն ետք, բեմադրիչ Կարլօ Փոնթիի հետ։

ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

Փարիզէն հասած լուրերուն համաձայն, ընթացիկ տարուան մէջ սպիտակ մարմնի վաճառքի շահը բարձրացած է մօտաւորապէս մէկ երկլիոն ֆրանքի։

Իգական սեռի 40.000 հազար «ներկայացուցիչներ» պարարտացուցին Ֆրանսացի մարմնավաճառներու գրպանները։

Սպիտակ մարմնի շահաբեր վաճառքի արագ բարձրացման մասին այս տպաւորիչ թուանշանները տրուեցան ֆրանսական մամուլին միջոցաւ, աւելցուելով, որ մօտաւորապէս 4.300 կիներ «մութ» մարդոց թակարդին մէջ իյնալով առաջնորդուեցան սիրոյ վաճառքին։

Ոստիկանութիւնը ի զուր կը փնտռէ 20.000 կիներու հետքերը, որոնց աներեւութացումը 1966 թուականին յայտնի եղաւ իրեն։

Ահա ինչպիսի պտուղներ կ'արտածէ արեւմուտքի մշակոյթի օրրան Ֆրանսան։

Ֆրանսուհինե՛ր, ի կարգ...։

ՄԱԶԵՐԸ ԿԸ ԽԱՆԳԱՐԷԻՆ

Անգլիոյ մէջ, երիտասարդ մոթորսիքլէթ քշող մը իր մեքենայով ինկաւ մարդատար ինքնաշարժի մը վրայ։ Հակառակ անոր որ «բախումը» սոսկալի էր, սակայն երիտասարդը չվիրաւորուեցաւ, բայց եւ այնպէս դատարանէն չկրցաւ խուսափիլ։

Դատարանը «մեծ» պատիժ մը որոշեց երիտասարդին երկար մազերուն... որոնք արգելք հանդիսացած էին ճամբան լաւ տեսնելու համար...։

ԽԻՐՈՒԽԻԹՈՅԻ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԸ

Միմիայն վերջերս Ճափոնի Խիրոխիթօ կայսրը առաջին անգամ ըլլալով ինքնաշարժով ճամբորդեց։ Բնականաբար ան հասարակ մեքենայ մը չգործածեց։ Ճափոնական «Նիսան Փրենէ Մոթորզ» ընկերութիւնը յատուկ «Կայսերական ինքնաշարժ» մը պատրաստեց 8 ճամբորդներու համար՝ 6 մեթր երկարութեամբ եւ 2 մեթր լայնքով։

Ասիկա ամենամեծ ինքնաշարժն է, որ ցարդ պատրաստուած է Ճափոնի մէջ։

ԻՏԱԼՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՑՈՅՑԸ

Դէպի Հռոմ հսկայ ցոյց մը կազմակերպեցին մօտաւորապէս 20.000 իտալացիներ եւ գլխաւորապէս իտալուհիներ, որոնք այլեւս համոզուած են որ ձախողած են իրենց ամուսնութեան մէջ։ Հակառակ անոր, որ «դժբախտ» ամուսինները համաձայն են ամուսնալուծման, բայց չեն կրնար ատիկա իրականացնել, որովհետեւ իտալական օրէնքները ամուսնալուծումը կ'արգիլեն, եւ ցուցարարներու միակ պահանջքն էր վերցնել այդ տարօրինակ եւ հնամաշ օրէնքը։

Նայինք ե՞րբ պիտի իրագործուի «դժբախտ»ներու այս պահանջքը։

ՄԻՔԻ ՄԱՈՒԶԻ ՍՏԵՂԾԻՉԻՆ ՄԱՀԸ

Գալիֆորնիոյ հիւանդանոցին մէջ, 65 տարեկան հասակին մէջ մահացաւ Ուալթ Տիզնի։ Ան ստեղծիչն էր Միքի Մաուզի եւ անբաժանելի մեծ բարեկամը փոքրիկներուն։

Տիզնիի մահը մեծ սուգ յառաջ բերաւ արուեստի աշխարհին մէջ։ Բազմաթիւ արուեստագէտներ զայն անփոխարինելի կը նկատեն։ Քառորդ դար ան ուրախութեան աղբիւրը հանդիսացաւ թէ՛ փոքրերուն եւ յաճախ ալ մեծերուն համար։

Տիզնի աւելի քան 200 մրցանակներու արժանացած է, որոնցմէ 32ը՝ օսքար։

Իր հռչակաւոր ստեղծագործութիւններէն անմոռանալի պիտի մնան «Միքի Մաուզ»ը, «Երեք խոզիկները», «Տօնալտ Տաքը», «Փիթըր Փանը» եւ ուրիշներ։

ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Միլան

ՎԻԵԹՆԱՄԻ ՄԷՋ

(Շար. Ա. էջէն)

վերցուած են։ Հոն կը տեսնուին նափալմ ռումբերու տակ այրած եւ հալած մարդկային մարմիններ, դէմք մը՝ որ այլանդակուած է ռումբի մը կտորով, իրենց մարմիններէն անջատուած սրունքներ, թեւեր ու այլ մասեր, ինչպէս եւ հազարներով երախաներ, որոնք փշաթելի մէջ առնուած են իրենց գիւղերուն ռմբակոծումէն ետք։

Փաստաթուղթին մէջ կ'ըսուի որ Վիեթնամի մէջ ըսպանուողներուն փեցէն միայն մէկը պատերազմի[illegible] է։ Մնացեալները խաղաղ [illegible]ներ են։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պօյաճեան ընտանիք (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Տիկին Սիրվարդ Պապլանեանի (Ախս Ալեպպ)։

Տիկին Թագուհի Փալապըյըքեան (Աղեքս.) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Սարգիս Կարաճեանի (Պուլկարիա)։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Թաթիկեան առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային, ընկերային եւ հայրենասիրական ուղղութեան, Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծնունդի առթիւ կը նուիրեն 1000 ե.գ.։

Պր. Ռուպէր Թապագեանի ընդ Օր. Արաքսի Կաճոյեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Տիգրան Սաստէթեան (Հելուան) կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.—

— «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻԼԻԿԻԱ» (տեղագրութիւն). հ դինակ՝ Տոքթ. Յ. Տէր Ղազարեան։ Գեղատիպ եւ պատկերազարդ տպագրութիւն՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի տպարանին կողմէ (Պէյրութ)։ Հրատարակութիւն՝ Մարաշի Հայրենակցական Միութեան (Լիբանան)։ Գինն է 3 լիբ. ոսկի։

— «ՑՈՒՇԱՐՁԱՆ» (ժողովածու բանաստեղծութիւններու)։ Թարգմանեց Արտաշէս Խաչատրեան։ Մաքուր տպագրութիւն՝ տպարան «Մոտեռն»ի կողմէ (Թեհրան)։ Գինն է մէկ ու կէս տոլար։ Դիմել թարգմանիչին՝ Իրանօ-Ռաքոտա ընկ., Թախթէ Ճամշիտ պողոտայ, թիւ 162, Թեհրան (Իրան)։

— Հայկական Ընթերցասրահի «ԵՐԵՒԱՆ» պատի 1967 տարւոյ օրացոյցը, ամսական թերթիկներով եւ Երեւանի Սպենդիարեանի անուան օփերայի եւ պալէթի շէնքի գեղեցիկ լուսանկարով։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏՐՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՅԱՆՁՆԵՆՔ ԱՅՍ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ 6ՐԴ ԵՒ 7ՐԴ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1.— Գահիրէի ամբողջական Թեմական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 1967 Յունուար 22ին, Կիրակի առաւօտ, ժամը 8.30էն սկսեալ։

2.— Պիտի ընտրուին 24 անդամներ իբրեւ ազգային երեսփոխան։

3.— Համաձայն մեր կազմական կանոնագրի, քուէները պէտք է տալ միմիայն Ա.Մ.Հ.ի հպատակ եւ 30 տարիքը լրացուցած ազգայիններու։

4.— Անհամբեր է մինչեւ ընտրութեան օրը պատրաստել 24 թեկնածուներու անուններ իրենց հօր անունով, քուէարկութեան պահուն խճողումի տեղի չտալու համար։

5.— Ընտրութեան օրը իւրաքանչիւր ընտրող պարտի միասին բերել իր եգիպտական հպատակութեան վկայագրին ԲՆԱԳԻՐԸ, որպէսզի զայն ներկայացնելէ վերջ ստանայ իր ընտրական քարտը եւ կարենայ քուէարկել. այն անձը որ ի ձեռին չունենար եգիպտահպատակութեան քարտին բնագիրը՝ պիտի չկարենայ մուտք գործել Առաջնորդարանի բակէն ներս եւ քուէարկել։

6.— Իրենց հօր հպատակութեան վկայագրով ընտրելու իրաւունք ունեցողները պարտին միասին բերել իրենց հօր եգիպտահպատակութեան քարտին բնագիրը կամ ֆոթոգոփին, ինչպէս նաեւ իրենց ինքնութեան քարտը (պրքաքա շախսիյյա)։

7.— Քուէները կ'ընդունուին առաւօտեան ժամը 8.30էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5.30, որմէ ետք ներկայացողները կը մերժուին։

8.— Քուէաթուղթին վրայ ընտրելիներու համար որոշեալ 24 թիւէն աւելի գրուած անունները կը ջնջուին։

9.— Մէկէ աւելի քուէաթուղթ պարունակող պահարանները բոլորովին չեղեալ կը համարուին։

10.— Քուէաթուղթերը պէտք չէ որ ստորագրուած ըլլան։ Ամէն ստորագրուած քուէաթուղթ չեղեալ կը համարուի։

Ադօթարար՝

Առաջնորդական փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ

ՅՈՎՍԷՓ ՍՍԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

տուլին, ֆութպոլի նկատմամբ միլիոնաւոր ժողովուրդներու օրինաչափ հետաքրքրութիւնը, ֆութպոլը որպէս մարզական խաղ, դարձած է մշակութային չափանիշ։

Վերոյիշեալ աշխարհի ախոյեանութիւնը ցոյց տուաւ, որ առաջնակարգ խումբ կը նկատուի այն որ «հաւաքական» խաղի «խորհրդային դպրոց»ի սկզբունքը կրնայ կիրարկել, իր խումբի առաջաւոր սիստեմի 1 առաւել 4 առաւել 2 առաւել 4 եւ անոր տարբերակը հանդիսացող՝ 1 առաւել 4 առաւել 3 առաւել 3, ընտրելու ընթացքին, եւ այն հաւաքական խաղը կրնայ զուգացնել իր խումբին խաղացողներուն անհատական յատկութիւններուն հետ։ Գրեթէ բոլոր ֆութպոլի մասնակցող արտասահմանեան խումբերը հրաժարած են նախկին բացարձակապէս անհատական բնոյթ կրող իրենց խաղաձեւէն եւ այդ տեսակէտէն՝ պատահական չէր Անգլիոյ հաւաքականի ձեռք բերած պատուաւոր ախոյեանի կոչումը։

Հ.— Կը խնդրեմ, որ մեզ հաղորդ [illegible] դառնաք, թէ ի՞նչ կը խորհիք հայ ժողովուրդի ֆութպոլի պարծանք «Արարատ» խումբի մասին։

Պ.— «Արարատ»ը կը հանդիսանայ սփիւռքի մեր հայելին, Հայաստանի խումբային հաւաքականութիւնը չափազանց պահանջկոտ է եւ առարկայօրէն գնահատելու համար «Արարատ»ցիներու յաջողութիւնը կամ պարտութիւնը։ Մէկ բան կարելի է ըսել անոր մասին, այն որ մենք կ'աշխատինք առհասարակ «Արարատ» վարպետներու խումբը դնել ԱՐԱՐԱՏ լերան բարձրութեան վրայ։ Այդ իրագործելու համար, անհրաժեշտ է երիտասարդ մարզիկներէ բաղկացած «Արարատ» մը, եւ քրտնաջան աշխատանք իր ուսումնամարզական պարապմունքներով։ Խորհրդային ախոյեանութեան մասնակցող 19 ուժեղագոյն խումբերէն, ան 13րդ տեղը գրաւեց։

Հ.— Ինչ բելադրութիւններ ունիք արտասահմանեան խումբերու համար։

Պ.— Շատ կը ցանկայի, որ արտասահմանեան մեր երիտասարդական ակումբները իրենց շուրջ համախմբեն մեր երիտասարդ-երիտասարդուհիները եւ հնարաւոր բոլոր միջոցները տրամադրեն անոնց ֆիզիքականը կոփելու, իրար նկատմամբ սէր, հաւատք ներշնչելու, պատասխանատուութիւն եւ հաւաքական գիտակցութիւն դաստիարակելու գործին մէջ, առանց մոռնալու որ այս իրագործելու համար անհրաժեշտ է միշտ սերտ յարաբերութիւն մշակել Հայրենիքի ակումբներու եւ անոր լաւագոյն մարզիչներուն հետ, որոնց թիւը չափազանց շատ է այնտեղ։

Հ.— Ի՞նչ բարեմաղթութիւն ունիք Նոր Տարուան առթիւ։

Պ.— Կը մաղթեմ որ 1967 թուականին Սփիւռք-Հայրենիք կապերը աւելի ամրանան, եւ սփիւռքը ըլլայ բոլոր պետութիւնները իրար միացնելու միջոց։ «Արարատ»ը գրաւէ աւելի պատուաւոր ատեան եւ առհասարակ բոլոր մարզիկներուն կը մաղթեմ յաջողութիւն։

Շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք, բաժնուեցանք՝ կրկին հանդիպելու խոստումով։

ՅՈՎՍԷՓ ՄԵԼԻՔՍԷԹԵԱՆ

«Արարատ»

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ · ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م." - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرونيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 163 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967 | ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒԵ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٦٣ - الخميس ١٩ يناير ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Յառաջիկայ Կիրակի տեղի պիտի ունենայ Գահիրէի Թեմական Ժողովի ամբողջական ընտրութիւնը և մեր Ազգային Իշխանութիւնը պիտի վերստանայ իր օրինական ձեւը։

Բոլորիս յայտնի է, որ այս ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենային 1963ին, և մենք քանիցս շեշտեցինք մեր թերթով՝ որ այլեւս պէտք էր վերջ տալ այն կացութեան, որ ստեղծուած էր Թեմականի անդամներուն նուազեցումով, ըլլայ մահուան, ըլլայ մեկնումի և կամ հրաժարումի պատճառներով. սակայն գաղութիս ազգային մեքենան վերակազմելու և մեր ազգային գործերը օրինական ու կանոնաւոր հունի մը մէջ դնելու համար ոչ մէկ աշխատանք տանելու մտադրութիւն ցոյց կուտային ուրիշներ։

Վերջապէս կացութիւնը այն աստիճանի հասաւ, որ ներկայ իշխանութեան գլուխը գտնուողները զգացին թէ բեռը այլեւս սկսած էր ծանրանալ, ու որոշեցին ձեռնարկել նոր ընտրութեանց։

Մէկ տարուան ընթացքին ընտրական աշխատանքները կանոնաւոր կերպով տարուեցան և յառաջիկայ Կիրակի՝ 22 Յունուարին մեր Ազգային Իշխանութեանց գլուխը պիտի անցնին նոր երեսփոխաններ, օրինաւոր ընտրութեամբ գրաւելու իրենց աթոռները և վարելու մեր Ազգին գործերը:

Այս մէկ տարուան ընթացքին զանազան աշխատանքներ տարուեցան, որ բոլոր հայրենասէր և էջմիածնական տարրերը ի մի համախմբուին և կազմեն միացեալ ցանկ մը։

Ժողովուրդը լուսաբանելու համար թէ ինչո՞ւ և ի՞նչ պատճառներով կազմուեցաւ էջմիածնականներու այս ճակատը, անհրաժեշտ է յետադարձ ակնարկ մը նետել և մեր գիտակից ժողովուրդին յիշեցնել այն՝ ինչ որ ասկէ 10-15 տարիներ առաջ պատահեցաւ և ըստիպեց մեզի այս քայլը առնել։

1955ի ընտրութիւններէն առաջ, Ազգին գործերը կը ղեկավարուէին բոլոր հոսանքներու գործակցութեամբ, և ատիկա պատճառ մըն էր որ Հայ Ժողովուրդը նուազ հետաքրքրութիւն ցոյց տար ընտրութիւններու նկատմամբ։ (1946ի ընտրութիւններուն մասնակցեցաւ մօտ 360 հոգի միայն)։

Սակայն ի՞նչ դուրս եկաւ այդ համագործակցութենէն։

Կարգ մը մարդիկ սկսան փորձեր ընել մեր գաղութն ալ ենթարկելու իրենց մենատիրութեան։ Կարելի՞ է մոռնալ արդեօք 1948ի կռիւները, որոնք տեղի ունեցան Ազգային Առաջնորդարանի բակին մէջ, և կամ նման ուրիշ արարքներ, որոնք յեղափոխական կազմակերպութեան մը գործերն էին։ Այդ կազմակերպութիւնը կ'աշխատէր, կ'աշխատի և՛ այսօր, որ իր պատանիներն ու երիտասարդները մեծնան ֆետայիական և յեղափոխական տաքարիւնութեամբ։

Մենք յաճախ ըսած ենք ու կը կրկնենք, որ Հայ Ազգը, և մանաւանդ Սփիւռքահայը, պէտք ունի անդորր և շինարար կեանքի. անցած է այլեւս այդ ֆետայիական շրջանը և այսօր հայ ժողովուրդը, ի տես իր վերածնած Մայր Հայրենիքին, պարտի աշխատիլ խաղաղ և համերաշխ՝ ըլլալով օրինապահ և հնազանդ քաղաքացին իր ապրած երկրին:

Եւ սակայն երբ տակաւին գտնուին մարդիկ, որոնք փորձեն այդ խաղաղ կեանքը փոթորկեցնել և ալեկոծել յետին նպատակներով, այդ ժամանակ ամբո՛ղջ հայ ժողովուրդը ոտքի կ'ելլէ՝ միացեալ ճակատով դէմ դնելու և զօրաւոր ու վերջին հարուածը տալու այդպիսի մարդոց։

* * *

Թէ ի՞նչ պատահեցաւ, եւ ինչպէ՞ս ստեղծուեցաւ էջմիածնականներու հատուածը։

Հարկ է թարմացնել յիշողութիւնները և նորսերունդն ալ տեղեակ պահել գաղութիս մօտակայ անցեալի կեանքին։

1955ի ընտրութիւններու նախօրեակին, շատ մեծ աշխատանք տարուեցաւ, որ նախորդ դրութիւնը պահուի և իւրաքանչիւր կողմ ունենայ իր ներկայացուցիչները Ազգային Իշխանութենէն ներս: Սակայն դժբախտաբար մենատիրութեան ձգտող կազմակերպութիւնը, վստահ իր յաղթանակին, մերժեց եղած առաջարկները և ուզեց պարտադրել իր կամքը, գոչելով.—

«Կամ մեզի հետ, կամ մեզի դէմ»։

«Ան որ մեզի հետ չէ, մեզի դէմ է՝...» եւայլն ու իր մեծածաւալ և շեղ հաշիւներու հոտ բուրող խմբագրականներով սկսաւ քաղաքականութիւն խառնել ազգային գործերուն մէջ:

Ահա այս պատճառաւ, ստեղծեց հակա-հայրենասէրներու հոսանք մը, ու բոլոր հայրենասէր անձերը նկատուեցան անբաղձալի տարրեր իրենց համար։

Սակայն հայ ժողովուրդը, որ ինչպէս ըսինք, կ'ուզէր ապրիլ խաղաղ և շինարար կեանք մը, դէմ կեցաւ այսպիսի պարտադրանքներու և 1955ի Փետրուարին ջախջախիչ կերպով պարտադրեց

(Շար. տես էջ 6)

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22Ի ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ

ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ՕՆՆԻԿ, ԿՈՍՏԱՆ
Գոհարավաճառ, Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի անդամ և Հայ Ազգային Հիմնադրամի վարչական

ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ ՄԱՄԱՍ, ԿԱՐԱՊԵՏ
Առեւտրական, վարչական «Այծեմնիկ»ի Հանգստեան Տան

ԳԱՐԳՈՒՐ ԼՈՐԻՍ, ՋԱՔԻ
Մասնագէտ հաշուակալ, Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի անդամ

ԳԱԶԱՋԵԱՆ ՌՈՒԲԷՆ, ՄԻՍԱՔ
Իսթըրն ընկերութեան տնօրէններէն, Նուպարեան ազգ. վարժ.ի հոգաբարձութեան գանձապահ

ԳԱՐԱՅԵԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ, ՊԱՂՏԱՍԱՐ
Բաբազեան հաստատութեան տնօրէն, հրապարակագիր և հրապարակախօս, Հայ Ազգ. Հիմնադրամի և Կոկանեան Սրահի Ատենապետ, նախկին անդամ Ազգ. Թեմական և Քաղաքական ժողովներու

ԳՈՒԹՆՈՒԵԱՆ ՀՐԱՆԴ, ԱՐԹԻՆ
Առեւտրական և Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի վարչական

ԼՔՄԷՐՃԵԱՆ ՅԱԿՈԲ, ՍԵԲՈՆ
Եթովպիական օդանաւային ընկերութեան օդանաւակայանի տնօրէն, Օդանաւային ընկերութեանց ընկերակցութեան ընդհ. քարտուղար, Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի վարչական

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ, ԲԱՐՍԵՂ
Առեւտրական, Եկեղեցւոյ եւ Գերեզմանատան Միացեալ Հոգաբարձութեան ատենապետ

ԻՍԿԷՆԵԱՆ ԽՈՐԷՆ, ՆԵՐՍԷՍ
Հանգստեան կոչուած, Հայկական Ընթերցասրահի Հիմնադիրներու Խորհուրդի անդամ

ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ ՀՐԱՉ (ՅԱԿՈԲ), ԳՐԻԳՈՐ
Իսթըրն ընկերութեան հաշուապահութեան բաժանմունքի ղեկավարներէն

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ՅԱԿՈԲ, ՄԱՐԳԱՐ
Պաշտօնեայ, Կոկանեան Սրահի վարչական

ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՎԱՀՐԱՄ, ԼԵՒՈՆ
Մաքսոնալտ ընկերութեան տնօրէն, Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի անդամ

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵԱԳՈՒՊ, ՄԱՆՈՒԿ
Առեւտրական, Ազգաստախնամի վարչութեան անդամ

ՉԷՉՃԷՆԵԱՆ ՎԱՀԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ
Պաշտօնեայ, Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան վարչական

ՊԱԼԱԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍ, ՄԱՐՏԻՐՈՍ
Հայկական Ընթերցասրահի նախագահ եւ «Ջահակիր» շաբաթաթերթի խմբագրապետ, ազգային մարմիններու նախկին բազմակի անդամ

ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ, ՄԻՍԱՔ
Նուպարեան Ազգ. վարժարանի տնօրէն, Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի անդամ

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՍԷՍ, ՍԵՐՈՎԲԷ
Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի գրասենեակի գլխ. ատենապետ, Նուպարեան Ազգ. վարժարանի հոգաբարձութեան և Եղիայեան Սանուց Յանձնախումբի անդամ

ՊՈՂՈՔԵԱՆԵԱՆ ԱՐԹՕ, ՕՆՆԻԿ
Քիմիական ճարտարագէտ, գործարանատէր և Ազգ. Քաղաքական ժողովի ատենապետ

ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ, ԱՒԵՏԻՍ
Գործատէր, «Արեւ» Օրաթերթի արտօնատէր

ՔԵՀԵԱԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, ԿԱՐԱՊԵՏ
Գործարանատէր, Ատենապետ Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի, անդամ Ազգ. Թեմական ժողովի եւ Նուպարեան Ազգ. վարժարանի Հոգաբարձութեան

ՔԻԼԻՏՃԵԱՆ ՓՕԼ, ՄԱՐՏԻՐՈՍ
Գործարանատէր

ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ, ՂՈՒԿԱՍ
Առեւտրական, Ատենապետ Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի տեղական Մասնաժողովին եւ Նուպարեան Ազգ. վարժարանի Հոգաբարձութեան, անդամ՝ Ազգ. Թեմական ժողովի և Հ.Բ.Ը. Միութեան Գահիրէի Կեդր. Յանձնաժողովի

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԺԻՐԱՅՐ, ՄԱՏԹԷՈՍ
Նախկին գլխաւոր պաշտօնեայ «Իսթըրն» ընկերութեան, Այծեմնիկի վարչականներէն

ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՀԱՅԿ, ՕՀԱՆՆԷՍ
Ա․հեստաւոր ոսկերիչ եւ Հայկական Ընթերցասրահի Հիմնադիրներու Խորհուրդի անդամ եւ վարչական անդամ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Գահիրէի Մասնաժողովին

Ձեր ազգային նուիրական պարտականութիւնը կատարեցէք եւ վերոյիշեալ էջմիածնական ճակատի թեկնածուներուն վրայ կեդրոնացուցէք Յունուար 22ի ձեր քուէները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՕՍՔԸ

Թանկագին հայրենակիցներ, բարեկամներ, ծանօթներ.

Երեւանից հեռու գտնուելու հետեւանքով հասցէ եւ հնարաւորութիւն չունեմ ամէն մէկիդ առանձին գրելու: Ուստի Ձեր սիրելի թերթի միջոցով շնորհաւորում եմ Ձեր բոլորիդ Ամանորը եւ ցանկանում Ձեզ երջանիկ Նոր Տարի, Ձեր առօրեայ գործերին՝ յաջողութիւն, Ձեր ընտանիքներին՝ բարօրութիւն, Ձեր զաւակներին՝ անսպառ ծիծաղ ու ցնծութիւն: Յիշում եմ բոլորիդ, տխրում, կարօտում եւ մաղթում վերստին, որ գալիք 67 թուականը առաւել զօրացնի մեր կամքն ու ջանքերը՝ նուիրաբերուելու հայրենի ժողովրդին, բորբոք պահելու նրա կենսահաստատ ոգին, էլ աւելի ամուր եւ բազմաթիւ դարձնելու հայրենիքին ու սփիւռքը միացնող նուիրական թելերը:

Հայ ժողովուրդը ապրել է, հայ ժողովուրդը ապրում է, հայ ժողովուրդը պիտի ապրի:

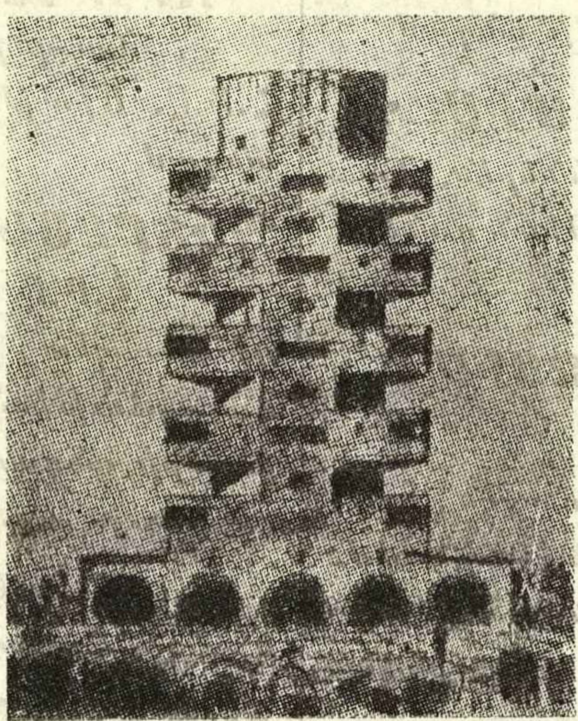
ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

«ԱՆԻ» ՀԻՒՐԱՆՈՑ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆԻ ՔԱՂԱՔԻ ԴԻՄԱՑ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարներու սովետի որոշումով սահմանամերձ Խարկով գիւղին մէջ պիտի կառուցուի շքեղ հիւրանոց մը՝ «Անի» անունով:

Հիւրանոցը պիտի կառուցուի Ախուրեան գետի ձախ ափին, այժմ Թուրքիոյ հողամասին վրայ գտնուող պատմական Անի քաղաքին դիմաց: Ճարտարապետ Ռ. Իսրայէլեան աւարտած է հիւրանոցի նախագիծը, ուր լայնօրէն օգտագործուած է Անիի հոյակապ ճարտարապետութեան ոճը:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՀԻՒՐԸ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆ Է

Հայ ժողովուրդը, ինչպէս ամէն մի ժողովուրդ, ունի զաւակներ, որոնց անունը առօրեական է: Այդպիսի անուն է Կոմիտասի՝ մեծագոյն երգչի, երգահանի, երաժշտագէտի անունը, որի ծննդեան հարիւր տարին հայ ժողովուրդը նշելու է երկու տարի յետոյ:

Տարեմուտի մի օր, մայրաքաղաքի լաւագոյն դպրոցներից մէկում՝ թիւ 118ում, կազմակերպուեց «Կոմիտասեան երեկոյ», որի նախաձեռնողներն էին «Աւանգարդ» և «Պիոներ կանչ» թերթերի խմբագրութիւնները, դպրոցի աշակերտները և Կոմիտասի անուան կոնսերվատորիայի ուսանողութիւնը: Երեկոյի պատուաւոր հիւրն էր Կոմիտասի հինգ նշանաւոր սաներից մէկը՝ Միհրան Թումաճանը: Մի քանի ամիս է ինչ նա գտնւում է հայրենիքում: Դպրոցի դահլիճում հաւաքուած աշակերտները և նրանց ծնողները երկարատեւ ծափերով են դիմաւորում Կոմիտասի ծերունազարդ աշակերտին:

Այս անգամ կոմիտասեան երգերի կատարումը սոսկ համերգային չէ, այլ գեղեցիկ համառօտ խօսքը ցուցադրող, պարզաբանող: Հիանալի կատարումով հանդէս են գալիս երգիչներ Լուսինէ Զաքարեանը, Խորէն Պալեանը, կոնսերվատորիայի շնորհալի ուսանողուհի, միջազգային մրցոյթի դափնեկիր Սվետլանա Նաւասարդեանը դաշնամուրի վրայ կատարում է Կոմիտասի չորս գողտրիկ պարերը: Իսկ Չայկովսկու անուան մրցոյթի դափնեկիր Ռուբէն Ահարոնեանը երգի նման յուզիչ ու մարդկային լեզուով ջութակի վրայ հնչեցնում է մեր խորհրդանշան «Կռունկ»ը: Հինգերորդ կուրսի ուսանողուհի Էմմա Խաչատրեանը երգում է դպրոցականների շատ սիրելի «Կաքաւիկ»ը: Կոնսերվատորիայի ուսանող Տիգրան Որբերեանը (Հայաստան) հայրենաբաղձ զգացումով երգում է «Կռունկ»ը: Նրա կատարումը նոյնպէս արժանանում է թէ դահլիճի և թէ Միհրան Թումաճանի բարձր գնահատականին:

Յետոյ բեմ է ելնում Թումաճանը և խօսում Կոմիտասի մասին: Նրա յուզումը հպարտութեան բերկրանքով է շաղախուած՝ որովհետև հայրենի հողի վրայ տարածուած է տեսնում այն շունչը, որ աւելի քան 50 տարի առաջ վերջին անգամ է զգացել:

— Թողէք որ անգամ մըն ալ նայիմ ձեր գեղեցիկ դէմքերուն, կշտանամ ձեզմով:

Երեկոյի վերջում նա մեծ խանդավառութեամբ ղեկավարեց դպրոցի [illegible] ..., իր զաւամեայ [illegible] ... առաջին [illegible]:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 15 Յունուար 1967, կէսօրէ ետք ժամը 4ին, Նուբարի Միրիի Ս. Խաչ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մէջ, ազգականներու եւ բարեկամներու խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը

ՕՐ. ՄԱՐՕ ՔՈՒՖԱՃԵԱՆԻ ԸՆԴ ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՆԼԱՃԵԱՆԻ (Ճարտարագէտ)

Արարողութեան կը նախագահէր Տ. Վաչէ Վրդ. Յովսէփեան, որ յատուկ պատշաճի խրատական մը խօսեցաւ՝ վեր առնելով երկու ընտանիքներու ու անոնց զաւակաց բարեմասնութիւնները, եւ այդ օտար երկրի մէջ ուրկէ իրենց կեանքի ընկերը հայ մը ընտրած ըլլալնուն գնահատական բառ:

Ապա ժամը 6ին, Նիլ Ճ ռսիի «Ռապին Հուս»ի շքեղ սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ նոխ ընդունելութիւն մը:

Մեր շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, անոնց ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Քուֆաճեանին, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Տէնլաճեանին, ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկին Հրանդ Քուֆաճեանին եւ Տէր եւ Տիկին Երուանդ Թաշճեանին:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 13 Յնվր. 1967, առաւօտեան հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու այցելութիւնը Պէյրութի «Ծիրակ» հրատարակչատան սեփականատէրերէն Ընկ. Կարապետ Հաննէսեանի և իր ազնուափայլ տիկնոջ:

Յարգելի հիւրերը մօտ երկու ժամ մնացին խմբագրատանս մէջ և մօտէն տեղեկութիւններ տուին Պէյրութի ազգային, կրթական, մշակութային և մեր ընկերական շրջանակի կեանքին մասին:

Ընկ. և Տիկ. Կ. Հաննէսեաններ մօտ 10 օր պիտի մնան քաղաքս և պիտի այցելեն տեսարժան վայրերը, թանգարաններն ու հայկական սրահները:

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ թերթիս աշխատակից եւ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի արաբերէնի ուսուցիչ Պր. Արամ Մովսէսեան, որ ծանրութեան հետեւանքով փոխադրուած էր Տար էլ Շիֆա հիւանդանոցը՝ Յունուար 12ին, ապաքինման շրջան մը կը բոլորէ: Իրեն կ'այցելեն պաշտօնակիցներ, աշակերտներ ու բարեկամներ: Կատարեալ առողջութիւն կը մաղթենք Պր. Մովսէսեանին:

×

Ցաւով տեղեկացանք, որ մեր բարեկամ Պր. Խոսնակ Շամլեան անկողնոյ կը ծառայէ քանի մը շաբաթներէ ի վեր՝ իր բնակարանին մէջ: Շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթենք:

ՏԽՐՈՒԻՆԻ

Ցաւով տեղեկացանք յանկարծական եւ կսկծալի մահը Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան անդամներէն Պր. ՎԱՀԷ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ, որ տեղի ունեցած է Կիրակի, 15 Յունուար, 1967:

Ազգային յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Երկուշաբթի, 16 Յունուար 1967, կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցիին մէջ:

Այս տխուր առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն, ազգականներուն, Տէյիրմէնճեան ընտանիքին եւ Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ Յունուար 22ի ընտրութեան մասնակցողներու ուշադրութեան կը յանձնենք այս ներկայ և վերջին յայտարարութիւնը. նախորդ յայտարարութիւնները չեղեալ կը նկատուին:

1.— Գահիրէի ժողովրդական թեմական ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 1967 Յունուար 22ին, Կիրակի առաւօտ, ժամը 8·30էն սկսեալ:

2.— Պիտի ընտրուին 24 անդամներ իբրեւ ազգային երեսփոխան:

3.— Համաձայն մեր կազմական կանոնագրի, քուէները պէտք է տալ միմիայն Ա.Մ.Հ.ի հպատակ եւ 30 տարին լրացուցած ազգայիններու:

4.— Անհրաժեշտ է մինչեւ ընտրութեան օրը պատրաստել 24 թեկնածուներու անունները իրենց հօր անունով, քուէարկութեան պահուն խճողումի տեղի չտալու համար:

5.— Ընտրութեան օրը իւրաքանչիւր ընտրող պարտի միասին բերել եգիպտական հպատակութեան վկայագրին ԲՆԱԳԻՐԸ, կամ իր ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐՏԸ—պըթաքա շախսիյա կամ պըթաքա աիլիյա – որպէսզի զայն ներկայացնելէ վերջ ստանայ իր ընտրական թուղթը եւ կարենայ քուէարկել. այն անձը՝ որ ի ձեռին չ'ունենար եգիպտահպատակութեան թուղթին բնագիրը, կամ պըթաքա շախսիյէն կամ պըթաքա աիլիյան, պիտի չկարենայ մուտք գործել Առաջնորդարանի արտաքին դռնէն:

6.— Իրենց հօր հպատակութեան վկայագրով ընտրելու իրաւունք ունեցողները պարտին միասին բերել իրենց ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐՏԸ ՄԻԱՅՆ (պըթաքա շախսիյա կամ պըթաքա աիլիյա):

7.— Քուէները կ'ընդունուին առաւօտեան ժամը 8.30էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5.30, որմէ ետք ներկայացողները կը մերժուին:

8.— Քուէաթուղթին վրայ ընտրելիներու համար որոշեալ 24 թիւէն աւելի գրուած անունները կը ջնջուին:

9.— Մէկէ աւելի քուէաթուղթ պարունակող պահարանները բոլորովին չեղեալ կը համարուին:

10.— Քուէաթուղթերը պէտք չէ որ ստորագրուած ըլլան: Ամէն ստորագրուած քուէաթուղթ չեղեալ կը համարուի:

Աղօթարար՝
Առաջնորդական փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ

ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՉԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԻՆ

Մեր նախանցեալ թիւով տուած էինք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դիւանէն ստացուած «Յայտարարութիւնը», որուն համաձայն Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին պիտի չմասնակցի Ուղղափառ Քոյր Եկեղեցիներու մշտական կոմիտէի Անթիլիասի մէջ գումարելիք հանդիպումին:

Ստորեւ կու տանք վերոյիշեալ կոմիտէի նախագահին ուղղուած նամակին պատճէնը՝ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի Ատենապետ Հայկազուն Արքեպիսկոպոսի կողմէ, եւ ուր բացատրուած է Հայց. Եկեղեցւոյ չմասնակցելուն պատճառները:

ՊԱՏՃԷՆ ՊԱՇՏՕՆԱԳՐԻՆ

Ս. Էջմիածին, 14 Դեկտեմբեր 1966

Գերաշնորհ Տ. Սամուէլ Եպիսկոպոսին
Գ ա հ ի ր է

Ամենայն Հայոց Հայրապետ Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Ա.ը ստացած է Ձեր 31 Հոկտեմբեր և 17 Նոյեմբեր 1966 թուակիր նամակները, որով Ձերդ Սրբազնութիւնը կը հրաւիրէ Հայ Եկեղեցին մասնակցելու Արեւելեան Եկեղեցիներու Ներկայացուցիչներու հանդիպումին, որ տեղի պիտի ունենայ Անթիլիասի մէջ 29 Յունուար — 10 Փետրուար 1967ին:

Նորին Սրբութիւնը զգացուած է Ձեր եղբայրական բարի մտածումներուն համար Հայ Եկեղեցւոյ և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի նկատմամբ և այսու կը յղէ Ձեզ մեր միջոցաւ իր հայրական օրհնութիւնը: Ամենայն Հայոց Հայրապետը բարձր կը գնահատէ այն եկեղեցաշէն շարժումը, որ սկիզբ առաւ Հաւատքի Պաշտպան Նորին Վեհափառութիւն Հայլէ Սելասիէ կայսեր նախաձեռնութեամբ և օգնութեամբ, որուն նպատակն է ամրապնդել կատարեալ միութիւնը Արեւելեան ոչ-Քաղկեդոնական Եկեղեցիներու միջև:

Նորին Սրբութիւն Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը իրապէս կը գնահատէ Ատտիս-Աբեպայի 1965 թուականի Արեւելեան Եկեղեցիներու պետերու հանդիպումով սկիզբ առած շարժումը, խորապէս ցաւելով անշուշտ, թէ ինքը, Նորին Սրբութիւնը, իբրև Հայ Եկեղեցւոյ Գերագոյն Պետ, պաշտօնապէս չկարողացաւ մասնակցիլ այդ ժողովին Ձեզի ծանօթ պատճառներով:

Նորին Սրբութիւնը 1964ին և 1965ին, Ատտիս-Աբեպայի ժողովէն առաջ և յետոյ, բազմաթիւ անգամներ յատուկ գրութիւններով բացատրած է հանգամանօրէն և ներկայացուցած յստակ կերպով պայմանները, որով կրնայ մասնակցիլ Հայ Եկեղեցին Արեւելեան Եկեղեցիներու շարժումին: Այդ նպատակով գրուած Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի վերջին նամակը, 24 Դեկտեմբեր 1965ին, ուղարկուեց Ատտիս-Աբեպա և այդ ճանապարհով նաև միւս Քոյր Եկեղեցիներին:

Մենք լիազօրուած ենք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմէ յայտնել Ձեզի, թէ ներկայ պայմաններու մէջ Հայ Եկեղեցին չի կրնար մասնակցիլ Անթիլիասի մէջ Ձեր Կոմիտէի կողմէ կազմակերպած միջեկեղեցական հանդիպումին: Պարզ է անշուշտ, թէ Կիլիկեան Աթոռի մասնակցութիւնը այդ հանդիպումին իրաւապէս և գործնապէս չի նշանակեր Հայ Եկեղեցւոյ մասնակցութիւնը:

Մենք կը մնանք աղօթող, որ Տէրը Իր հովանին տարածելով պահէ մեր Եկեղեցիներու և մեր հաւատացեալ ժողովուրդներու վրայ և լուսաւորէ մեր աշխատանքի ճանապարհը:

Հաճեցէք ընդունիլ մեր Եղբայրական սիրոյ ջերմագին բարեմաղթութիւնները Ձեր սուրբ գործոց յաջողութեան համար:

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Ատենապետ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի

Մ. ԿԻՒՐՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայ նոր գրականութեան նախատաւորներից է Միքայէլ Կիւրճեանը։ Արփիար Արփիարեանի, Գրիգոր Զօհրապի, Տիգրան Կամսարականի, Լեւոն Բաշալեանի, Երուանդ Օտեանի գրչակիցն է եղել, նրանց հետ անցել հայ գրողի դժուարին ճանապարհը։ Ցաւոք այդ ճանապարհին ընկել են բոլորը, միացել է ինքը՝ մին մենակ և հասել մինչեւ մեր օրերը։ Կեանքի վերջին տարիներին Կիւրճեանն ապրել է գրեթէ մեկուսացած, հոգեկան մեծ բաւականութիւնը գտնելով իր հարուստ գրադարանում։ 88-ամեայ անուանի գրողը վախճանուել է անցեալ տարի, Հելիոպոլիս ամառանոցային վայրում՝ թողնելով ձեռագրերի, նամակների ու թղթակցութիւնների հարուստ արխիւ։

Միքայէլ Կիւրճեանի յիշատակին էր նուիրուած Երեւանի Յակոբ Պարոնեանի անուան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնում կայացած երեկոն, որ Դեկտեմբեր 12ին կազմակերպել էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէն և Հայաստանի գրողների միութիւնը։

Միքայէլ Կիւրճեանի նուիրուած հանդիսաւոր երեկոյին պատւոյ ամպիոնին վրայ տեղ գրաւած էին՝ (ձախէն աջ) Շանէ Տասուրեան, Մանիա Ասլանեան (բեմադրիչ), Սիլվա Կապուտիկեան, Վարդգէս Համազասպեան, ժպիտին եւ Սարգիս Պալաեաններ։ Ետին՝ Մարօ Մարգարեան եւ Անահիտ Սահինեան։

Սիլվա Կապուտիկեանի բացման խօսքից յետոյ Կիւրճեանի կեանքի ու գործի նէութեան մասին զեկուցեց բանասիրական գիտութիւնների թեկնածու Գառնիկ Ստեփանեանը։ «Կիւրճեանը նոյն ոստանից է, արեւմտահայ գրականութեան բոլոր ականաւոր դէմքերին ծնունդ տուող Կոստանդնուպոլսից,— ասաց նա։— Մանկութիւնն անց է կացրել Դուրեանի ծննդավայր Սկիւտարում, մեծացել ռոմանտիկ երազներով, իր ժողովուրդին ծառայելու բուռն տենչով։ Նրա պատմուածքներն ու նովելները աչքի են ընկնում յղկուած լեզուով, պատկերաւոր, գերազանցապէս ժողովրդական մտածողութեամբ։ Մի նուրբ հումոր սահում է այդ բոլորի միջից, ամենուր մատնում երգիծաբան հեղինակին»։

Եգիպտոսում լոյս տեսնող «Ջահակիր» թերթի խմբագիր Սարգիս Պալաեանը, որ այս օրերին գտնւում է Երեւանում, եգիպտահայութեան անունից շնորհակալութիւն յայտնեց Մշակութային Կապի Կոմիտէին և գրողների միութեանը՝ սփիւռքահայ մտաւորականների նկատմամբ ցուցաբերած ջերմ վերաբերմունքի համար և աւելացրեց.

— Հպարտ ենք, որ մեր հայրենիքում մեծ տպաքանակով լոյս կ'ընծայուի սփիւռքահայ գրողների գործերը։

Ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին ռեժիսեօր, վաստակաւոր արտիստուհի Մանիա Ասլանեանի ելոյթը՝ «Զարշըլը Արթին Աղա» բեմադրութեան վրայ տարած աշխատանքի և հեղինակի հետ ունեցած նամակագրական կապի մասին։

«Մէկ տարիէ ի վեր գիտէի, որ Օտեանի և իմ Թատերախաղը կը ներկայացուի Հայաստանի մէջ,— գրել է Կիւրճեանը մի նամակում.— բայց կ'անգիտանայի, որ երկու տարուայ ընթացքին 114 անգամ խաղցուեր է։ Ուրախ եմ, որ այն կը զուարճացնէ այժմ Հայաստանի եղբայրներս ու քոյրերս, ինչպէս որ 60 տարիներէ ի վեր կը զուարճացնէ սփիւռքի հայութիւնը, Միջին Արեւելքէն մինչեւ հեռաւոր Ամերիկա»։

Երեկոյի երկրորդ բաժնում բեմադրուեց «Զարշըլը Արթին Աղա» կատակերգութիւնը։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ»

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տիգրանասար. հայ երկրաբանները այսպէս կոչեցին այն սարը, որուն վրայ ուսումնասիրութիւններ կը կատարէին այն օրը, երբ Տիգրան Պետրոսեան նուաճեց ճատրակի համաշխարհային թագը։

Տիգրանասարի կողմերը հետախուզութիւն կատարելու ատեն երկրաբանները ոսկիի բազմաթիւ բնաձոյլ բեկորներու հետ գտան աւելի քան 150 կրամնոց, ոսկիի մանր բիւրեղներէ բաղկացած բեկոր մը։

Հետաքրքրականն այն է, որ բեկորը արժէքաւոր գիտական հետեւութեան հիմք հանդիսացաւ նաեւ հնէաբաններուն համար։ Սեւանայ լիճի յատակը յայտնաբերուած իրերու, յատկապէս գործիքներու ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուած է, որ այդ բնակավայրը գոյութիւն ունեցած է 3.600 տարի առաջ։ Պեղումներու ժամանակ հնէաբանները գտած են նաեւ մօտ մէկ քիլոկրամ քաշ ունեցող մաքուր ոսկիէ պատրաստուած կանացի կրծքազարդ։ Ո՞ւր և ի՞նչպէս արդիւնահանուած է այդ կրծքազարդի ոսկին հազարամեակներ առաջ. այս հարցը չատոնց կը մտահոգէր գիտնականները։

Եւ ահա Տիգրանասարին մէջ գտնուած ոսկիի բնաձոյլ բեկորի և այդ կրծքազարդի բիւրեղներու ուսումնասիրութիւնը պարզեց, որ երկուքին ոսկին ալ նոյն հանքային ծագումը ունի։ Կը նշանակէ, Զոդի ոսկիի հանքերը շահագործուած են նաեւ մեր թուականէն առաջ երկրորդ հազարամեակին։

Մ. ՍԱՆԹՐՈՍԵԱՆ

ԺՊԻՏ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳՈՎ

Երեւանը կամաց-կամաց վերածւում է գրական հանրագիտարանի։ Անցէք նրա փողոցներով և դուք կը տեսնէք փողոցներ, որոնք կրում են Մաշթոցի, Սայաթ-Նովայի, Աբովեանի, Թումանեանի, Վարուժանի, Չարենցի, Իսահակեանի, Պուշկինի, Լերմոնտովի, Դէմիրճեանի, Մեծարենցի, Բակունցի, Մայակովսկու, Օմար-Խայամի, Տէրեանի, Ֆիրդուսու, Քուչակի, Քոչարի և բազում այլ գրողների անունները։

Փոխանակ խեղդուկ դասարաններում նստելու և ուսումնասիրելու գրականութիւնը, աւելի նպատակայարմար չէ՞ այս առարկայի դասաւանդութիւնն անցկացնել յիշեալ փողոցներում։ Սրանով մենք ամրացրած կը լինենք դպրոցի և կեանքի կապը...

ԲԱՐԻ ԳԱԼՈՒՍՏ

Ֆրանսայից վերադարձաւ բանաստեղծուհի Մարօ Մարգարեանը՝ զգալիօրէն ֆրանսականացած։

— Բարի գալո՜ւստ, տիկին Մարօ։

— Մերսի՛։

— Ի՞նչպէս էք։

— Մերսի՛։

— Լաւ անցուցի՞ք ժամանակը։

— Մերսի՛։

— Մերսիին հայերէնն ի՞նչպէս է...

— Եթէ չեմ սխալուեր...

— Շնորհակալութի՞ւն...

— Օ՜, ուի՛, մերսի՛...

Լաւ էլ յանգ է։

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ

ԹԱԳԱԴՐՈՒՄ

Հոգիս արբեցաւ գարնան բոյրից,
Ինձ է դուրս կանչում զեփիւռը նրա,
Ջինջ ու արեւի շռայլ համբոյրից
Ուրախ լալիս է դաշտերի վրայ:

Ելնեմ, ծաղկունք և ձնծաղիկների
Չինից ինձ նայող աչերն համբուրեմ,
Գնամ ետեւից ծիծեռնակների
Նրանց հետ ես գամ՝ գարունը բերեմ,—

Բարձրանամ կապոյտ գագաթը լեռների
Արեւն իբրեւ թագ իմ գլխին առնեմ,—
Հագնեմ ծիրանին առաւօտների,—
Դառնամ թագաւոր ինձ թագադրեմ,

Եւ հրովարտակ արձակեմ մի խիստ,
Որ աղբիւրները յաւերժ կարկաչեն,
Որ ծաղկեն լեռներն իմ արեւանիստ,
Որ ծով դաշտերը յաւերժ կանաչեն,

Որ գարունները գան ու չգնան,
Որ յաւերժանան զմրուխտ դրախտով,
Որ բոլորն իմ դէմ խոնարհ մնան,
Որ մարդը ցնծայ յաւերժ բախտով:

Եւ ես երջանիկ կը լինեմ այնժամ,
Եւ գուցէ այնժամ ես մահը սիրեմ,
Որբ անմահ լինեմ, երբ յաւերժանամ,
Երբ գարուններն ողջ թագաւորեմ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

Պարտաճանաչ Ընտրողներ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 22Ն Է, ՈՐՊԷՍ ՃՇՄԱՐԻՏ ԷՋՄԻԱԾՆԱՍԷՐ ԵՒ ԱԶԳԱՍԷՐ՝ ՁԵՐ ՈՒՍԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՔ Կ'ԻՅՆԱՅ ՎՃՌԱԿԱՄ ՄՕՏԵՆԱԼ ԴԷՊԻ ՔՈՒԷԱՏՈՒՓ ԵՒ ԱՆՎԱՐԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ՔՈՒԷԱՐԿԵԼ ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒՆ։

ՀՆՉԱԿԵԱՆՈՒԹԵԱՆ 80ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Տարուան Նոյեմբեր ամիսը 12 ամիսներուն մէջ է՛ն նշանակալիցն ու անմոռանալին է այն հանգամանքով, որ ողջ հայութիւնը 1887ին նոյն ամսոյ մէջ ողջունեց Հնչակեան Կուսակցութեան ծնունդը, իսկ Հայաստանի ազատագրութեան թուականը՝ 1920ին։

Երկուքին ալ ծնունդը եղաւ դժնդակ, տառապալից։

Երկուքին ալ ծնունդը եղաւ սոցիալիստական։

Հնչակեանութեան սոցիալիստական բիւրը անհերքելիօրէն կը փաստուի այն իրողութեամբ, որ 1887ին լոյս տեսած գաղափարական և մարտական օրկանի՝ «ՀՆՉԱԿ»ի առաջին թիւի խմբագրականը այսպէս կը սկսի.—

«Լինել միշտ ճնշուածի կողմը եւ դէմ ճնշողին, արդարութեան պաշտպանութեան տակ անցնել, մարտնչելով անարդարութեան դէմ, ազատութեան անձնուէր եւ բռնութեան հալածող, լուռ խեղճի ձայնին եւ բռնամի նախապաշարմունքին, լինել զարգացող ժողովուրդների կողմը եւ դէմ՝ փտած կառավարութիւններին,— ահա՛ մեր նշանաբանը, ուղղութիւնը ու պարտականութիւնը»։

Իսկ հայ պատմագրութեան Երկրորդ Հայրը՝ Լէօ (առաջինը անմահն Մովսէս Խորենացի), որ ողջ հայ մամուլը աչքէ անցուցած է, խօսելով Հնչակեանութեան մասին կը գրէ.— «Իր ծնունդը խոշոր դարագլխային նշանակութիւն ունի, որովհետեւ իր նմանը չունեցած մի երեւոյթ էր հայութեան մէջ — Յեղափոխութիւն, յենուած սոցիալիզմի վրայ։ «ՀՆՉԱԿ»ի էջերում հայ հրապարակախօսութիւնը սկսել է իր մայրենի լեզուով քարոզել «Սոցիալիզմ», «կապիտալիզմ», «համամարդկային» դերմինները, խօսիլ եւ շահագործողների ու շահագործուողների մասին։

«Այս բոլորը շատ լաւ էր, շատ նոր, շատ թարմ։ Եւ այս բոլորն, անշուշտ, անուրանալի ծառայութիւն էր, որ ծրնեւում սաղմնաւորուած շարժումը — ՀՆՉԱԿԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ — մատուցանում էր հայ ժողովրդական գործին դրական շինարար մի ծառայութիւն»:

Իսկ մեր պայծառափայլ հայրենիքի — Սով. Հայաստանի տաղանդաւոր և արդարակորով պատմագիրներէն Գ. Հայկունի «Երգ Մաfառմանն» խորագրով իր մէկ հատորին մէջ խօսելով Հնչակեան Կովկասեան հերոսական գործունէութեան մասին, կ'եզրակացնէ, որ «Հնչակեանութիւնը առաջին օրից յարեցաւ Սոցիալիզմին»։

Այդ յարումը իրեն՝ Հնչակեանութեան առջեւ բացաւ դժնդակ պայքարներու երկար շրջան մը՝ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին ճակատներու վրայ, որոնց քաջաբար դիմագրեց, չեղաւ դասալիք, չնահանջեց, կուրծքը միշտ բաց պահեց աջէն ու ձախէն արձակուած սլաքներուն և յաղթանակեց գաղափարականօրէն, երբ ռուս աշխատաւորութեան աջակցութեամբ Կովկասահայաստանի Եռագոյնը կարմիր դրօշը ամրացուց Արագածի կատարին, որպէս բովանդակ հայութեան քաղաքական և տնտեսական ազատութեանց սիմպոլ:

Արդարեւ, Հնչակեան Կուսակցութեան 80 տարիներու ընթացքին զանազան երկիրներու մէջ հրատարակած թերթերու՝ 6 տասնեակէն աւելի, հաւաքածուները աչքէ անցընողի մը պայծառօրէն տեսանելի պիտի ըլլայ երեք բռնապետութեանց (սուլթանական, ցարական եւ պարսկական) (*) դէմ մղած պայքարներու հետ զուգընթաց տարած է եւ սոցիալիստական աշխատանք իր ուժերու ներած չափով, որոնց անդրադառնալու հարկը չենք զգար, պահելու համար այս սիւնակին տարածքը։

Պատի՜ւ հայ աշխատաւորութեան։

Այս օրերուն, Հնչակեանութիւնը կանգնած իր 80րդ տարեսեմին, երկիւղածօրէն կը խոնարհի ազատութեան արիւնալի ուղիին վրայ ինկող բիւրաւոր նահատակներու անխտիր յիշատակին առջեւ, խորապէս գիտակցելով որ անոնց զոհաբերումով հայութեան անկախութիւնը իրականացաւ։

Ազատութեան արժանի հայութեան այժմեան պետականութիւնը խորհրդանշող մարգկայնական դրօշին 80 հազար անգամ յարգանք եւ համբոյր։

ՍԻՐՎԱՐԴ

(*) Առաջին պատերազմի տարիներուն Հնչակեանութեան Պարսկաստանի ներկայացուցիչն էր Ընկ. Գրիգոր Եղիկեան, որ իր մէկ թղթակցութեան մէջ նշած էր, որ Պարսկաստանի Նորակազմ կուսակցութիւնը իր ծրագիրը ձեւած է Հնչակեան ծրագրի վրայ եւ կը գործէ որպէս սոցիալիստ կուսակցութիւն, որուն հետ յարաբերութեան մէջ է ինք:

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Եւան չէ մնացած դեռ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ

Երիկ մարդը քեզի մէկ օր պէտք կ'ըլլայ, շունը՝ մէկ շաբաթ, կինը՝ մշտապէս։

Ֆ. ՆԼԱՆՏԱԿԱՆ

Ցոյսը դժբախտներուն հացն է.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

Ամուրին սիրամարգ է, նշանածը՝ առիւծ, ամուսինը՝ էշ։

ՍՊԱՆԱԿԱՆ

Մայր Հայրենիքին մէջ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԷՆ

Երկուշաբթի, 19 Դեկտ. 1966, երեկոյեան ժամը 7ին Երեւանի հեռուստատեսիլէն ելոյթ ունեցաւ «Ջահակիր»ի պատասխանատու-խմբագիր Ընկ. Սարգիս Պալաեան: Ցայտագրի սկզբնաւորութեան՝ պաստառին վրայ ցուցադրուեցաւ «Ջահակիր»ի անուանատախտակը։ Հեռուստատեսիլի խօսնակ Օր. Խաչատրեանի յայտարարութենէն ետք, տեղի ունեցաւ հարցազրոյցը Կոմիտէի աշխատակիցներէն Ընկ. Արման Նաւասարդեանի եւ թերթիս պատասխանատու-խմբագիրին միջեւ, որ տեւեց աւելի քան 15 վայրկեան։

Այս պատկերասփռումը մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեց հայրենի ժողովուրդին մէջ, որ յաջորդ օրը իր շնորհակալութիւնները յայտնեց թերթիս խմբագրին՝ անձամբ կամ հեռախօսով:

Զրոյցի ընթացքին Ընկ. Ս. Պալաեան տուաւ նախ իր տպաւորութիւնները Մայր Հայրենիքին մասին, ապա խօսեցաւ եգիպտահայ գաղութի մասին, անոր մշակութային եւ ազգային գործունէութեան վրայ ծանրանալով։ Խօսեցաւ եգիպտահայ գրողներու, նկարիչներու, դերասաններու, հասարակական գործիչներու, ակումբներու մասին, վեր առաւ հայ եւ արաբ ժողովուրդներու եղբայրութիւնը ինչպէս նաեւ արաբ եւ սովետ բարեկամութիւնը:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Երեւանի ձայնասփիւռի անօրէնութեան հրաւէրով, «Ջահակիր»ի պատասխանատու-խմբագիրը ելոյթ ունեցաւ Երկուշաբթի, 19 Դեկտ. 1956, Երեւանի ռատիոկայանին մէջ։

Սփիւռքահայութեան իր հաղորդումներուն ընթացքին, 23 Դեկտեմբերին ձայնասփռուեցաւ 13 վայրկեան տեւող այս ելոյթը, որ յատկօրէն լսելի եղած է Սուրիա, Լիբանան, Թուրքիա, Պարսկաստան եւ այլ երկիրներ։

Իր հայրենի տպաւորութիւններէն բացի, ան լայնօրէն խօսած է նաեւ եգիպտահայ գաղութի, ինչպէս նաեւ հայ եւ արաբ ժողովուրդներու եղբայրութեան եւ արաբ ու սովետ բարեկամութեան մասին։

Ընկ. Սարգիս Պալաեանի ելոյթին մէկ կարեւոր մասը արաբերէն թարգմանուած եւ հաղորդուած է նաեւ արաբերէն հաղորդումներու ընթացքին, ուղղուած արաբ ունկնդիրներուն։

Այլ առթիւ, Երեւանի ռատիոկայանէն ձայնասփռուեցան նաեւ Պր. Միքայէլ Կիւրճեանի յիշատակին նուիրուած հանդիսաւոր երեկոյթին Ընկ. Ս. Պալաեանի ունեցած ելոյթէն մասեր։

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՈՂՋԵՐԹԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Կիրակի, 18 Դեկտ. 1966, Էջմիածնայ Վեհարանին մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, Վեհափառ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը ողջերթի ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Դամասկոսի Առաջնորդ Տ. Շաւարշ Ս. Եպիսկոպոս Գույումճեանի, ինչպէս նաեւ Ընկեր Սարգիս եւ Ժագլին Պալաեաններուն:

Ներկայ էին նաեւ Տիրամայրը, Տ. Հայկազուն Ս. Արք. Աբրահամեան, Ընկ. Գրիգոր Բէքմէզեան եւ Տիկինը, Պր. Միհրան Թումաճեան եւ Էջմիածնայ դիւանապետ Պր. Հայկ Առաքելեան։

Ճաշկերոյթի ընթացքին Վեհափառ Հայրապետը իր հայրական օրհնութիւնները տուաւ բոլորին եւ ի մասնաւորի հայրենի հիւրերուն, մաղթելով անոնց լաւագոյն յաջողութիւններ սփիւռքի մէջ կատարած իրենց հայրենասիրական աշխատանքներուն:

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Հինգշաբթի, 22 Դեկտ. 1966, կէսօրին «Սովետական Հայաստան» օրաթերթի պատասխանատու-խմբագիր Ընկեր Խաչիկ Ցովակիմեանի մասնաւոր հրաւէրով, Ընկ. Սարգիս Պալաեան ներկայ գտնուեցաւ նոր խմբագրատան մէջ ի պատիւ իրեն սարքուած հաւաքոյթին, որուն ընթացքին թերթին խմբագրական կազմը մտերիմ զրոյց ունեցաւ թերթիս խմբագրին հետ։

Եղան ողջոյնի խօսքեր, «Ջահակիր»ի խմբագրութեան անդամներուն յաջողութեան մաղթանքներ, յուշանուէրներ ու յանձնուեցան ծանօթացում եգիպտահայ գաղութի ներկայ կացութեան։ Առնուեցան բազմաթիւ նկարներ։

Այս յիշատակելի հանդիպումը տեւեց երկու ժամ։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԵՒ «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՏ

Երկուշաբթի, 19 Դեկտ. 1966, մասնաւոր հրաւէրով թերթիս խմբագիրը հանդիպումներ ունեցաւ «Հայրենիքի Ձայն»ի խմբագրական կազմի և անոր պատասխանատու խմբագիր բանաստեղծ Վահագն Դաւթեանի հետ՝ այս վերջինոյն գրասենեակին մէջ։

Ջերմ ընդունելութեան ընթացքին երկուստեք տրուեցան ծանօթութիւններ «Ջահակիր»ի և «Հայրենիքի Ձայն» թերթերու աշխատանքներուն մասին։ Յիշատակի լուսանկարներ առնուեցան եւ եղան ընկերական ջերմ մաղթանքներ։

«Ջահակիր»ի պատասխանատու-խմբագիրը հանդիպում ունեցաւ նաև «Սովետական Հայաստան» ամսագրի խմբագրական կազմին հետ, անոր պատասխանատու-խմբագիր Ընկ. Ա. Թադեւոսեանի հրաւէրով:

Ներկաները մօտէն հետաքրքրուեցան «Ջահակիր»ի, ինչպէս և եգիպտահայ գաղութի աշխատանքներով և ստացան լայն ծանօթութիւններ։ Ընկերական ջերմ և խանդավառ մթնոլորտի մէջ եղան յաջողութեան բարեմաղթութիւններ։

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Հայրենիքէն իրենց մեկնումին առթիւ, Հինգշաբթի, 22 Դեկտ. 1966, կէսօրէ ետք ժամը 5ին «Արմենիա» պանդոկի ճաշարաններէն մէկուն մէջ տեղի ունեցաւ ողջերթի ճաշկերոյթ մը ի պատիւ Ընկեր Սարգիս և Ժագլին Պալաեաններուն։

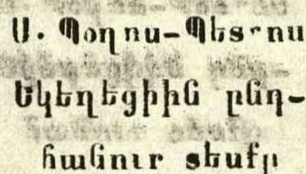
Ծոխ սեղաններու շուրջ պատուոյ հիւրերուն հետ համախմբուած էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ Ընկ. Վարդգէս Համազասպեան, Նախագահի տեղակալ Ընկ. Անդրանիկ Մարտիրոսեան,

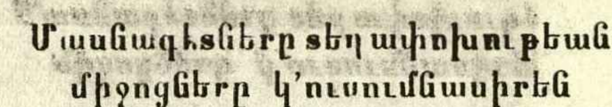
(Շար. էջ 5)

ՏԱՃԱՐԸ ԿԸ ՓՈԽԷ ԻՐ "ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԸ"

Հայկական յուշարձանները, որոնք կը գտնուին Արագածի ստորոտը, ստիպուած են հեռանալու իրենց «բնակավայրէն»։ Այնտեղ, ծովի մակերեւոյթէն 1800 մեթր բարձրութեան վրայ, կը կառուցուի Հայաստանի ամենամեծ արհեստական ջրամբարը, որ իր ջուրերուն տակ պիտի առնէ նաև հին Զովունի գիւղը, ուր 15 դար առաջ կառուցուած է ազգային ճարտարապետութեան ըսքանչելի նմոյշները։

Այդ յուշարձաններուն ամենամեծը Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին է, որ կը գրաւէ 200 քառ. մեթր տարածութիւն։ Մասնագէտները կը գտնեն, որ կեդրոնագմբէթ այս տաճարը այն հազուագիւտ շինութիւններէն է, որոնց հիման վրայ հետագային զարգացած է միջնադարեան հայ ճարտարապետութիւնը։ Արշաւախումբը արդէն համարակալած է տաճարի բոլոր քարերը, որոնցմէ շատեր 3 թոնոյէն աւելի կը կշռեն։ Այդ

Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին ընդհանուր տեսքը

Մասնագէտներ տեղափոխութեան միջոցներ կ'ուսումնասիրեն

քարերը պիտի տեղափոխուին ու նոյն կարգով պիտի հաւաքուին ջրամբարի միւս ափին վրայ, ուր պիտի ստեղծուի ջուրէն փրկուած ճարտարապետական հին կոթողներու նոր համոյթ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՍՈԽԱԿԸ ԼՌԵՑ…

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ՌՈԶԻ ԱՐՄԷՆԻ ԿՈԿՈՐԴԷՆ ԵՐԱԿ ՄԸ ՓՐԹԱՒ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԻ ՊԱՀՈՒՆ

Անցեալները, Սովետ Միութեան էլէկէնի (Երեւան) բեմին վրայ կ'երգէր Ռոզի Արմէն իր 24րդ երգը՝ «Սլաւ Հոգին»: Վեց հազար հանդիսականներ կ'ունկնդրէին զինք՝ անշարժ՝ իրենց թիկնաթոռներուն մէջ։ Երգի մը տունը… կրկնութիւնը՝ նոյն երգին… Ուրիշ երգ մը։ Յանկարծ, լռութիւնը կը խզուի: Սրահին մէջ մրմունջ մը կ'երկարի մէկ ծայրէն միւսը։

Ռոզի Արմէն երկու ձեռքերով կը բռնէ կոկորդը։ Իր բաց բերնէն ձայն չի լսուիր։ Քանի մը քայլ կը նահանջէ բեմին վրայ: Վարագոյրը կ'իջնէ եւ Ռոզի Արմէն հեծկլտալով կը փախչի քուլիսներուն մէջէն. իր արցունքները կը խառնուին շրթունքներէն հոսող արեան հետ։ Բժիշկ մը կը փութայ իսկոյն: Մասնագէտ մը կը հետեւի անոր: Ռոզի չի կրնար բառ մը իսկ արտասանել. փափուք մը միայն կ'արտաբերէ իր լեզուն դժուարաւ։ Բառ մը արտասանելու համար իր բրած ճիգը կը սաստկացնէ արիւնահոսութիւնը։ Յաջորդ առաւօտուն Մոսկուայէն փրոֆեսոր մը՝ օդանաւով կը փութայ քննել երիտասարդ երգչուհիին կոկորդը։ Ձայնական լարերու արիւնահոսութիւն է ախտաճանաչումը: Ռոզի Արմէն այլեւս պիտի չերգէ եւ նոյնիսկ խօսիլը արգիլուած է իրեն։

— Մինչեւ ե՞րբ, կը հարցնէ իր երաժիշտներէն մին:

Փրոֆեսորը չի պատասխաներ. բայց խօսիլ կը պատուիրէ, որ բացարձակապէս չխօսի երգչուհին, ոչ իսկ բառ մը:

Իր արկածէն ի վեր, Ռոզի Արմէն կը մնայ էլէկէնի հիւանդանոցը, ուր դարմանուած են սովետական բարձրաստիճան անձեր: Ժողովուրդը փութկոտ կերպով կ'երթեւեկէ հիւանդանոցին առջեւ։ Ամբոխին մէջէն երիտասարդ հայ մը, ամէն օր 18 քլմ. ճամբայ կը կտրէ իր բնակարանէն հիւանդանոց երթալու եւ ուրիշներու նման՝ կը սպասէ Ռոզի Արմէնի յարկաբաժինին առջեւ, դիտելու համար անոր պատուհանին առջեւ երեւնալը։ Անոր կը տանին կարկանդակներ, կողովներով պտուղներ, որոնք խիստ թանկագին են, եւ սակառանէն գնուած նարինջներ, պանան՝ որուն մէկ հատը յիսուն կոպէկէն աւելի կ'արժէ։ Բայց այս բոլորը ա՛ [illegible] կը թողուն Ռոզի Արմէնը, որուն խնդալու մխիթարութիւնն ալ զլացուած է։ Ամիս մը վերջ, հաւանաբար ապաքինած Ռոզի Արմէն, որ Կաղանդին կը սպասուէր Մոսկուա, ուր պիտի աւարտէր իր շրջապտոյտը Երեւանի օրուան մէջ։ Բոլոր տոմսերը Յուլիս ամիսէն սպառած էին արդէն։ Իր սնարին քով դրուած սեղանին վրայ հեռագիր մը կայ, որ քառասուն կալաներու հրաւէր մը կ'ընէ իրեն։ Բայց Ռոզի Արմէն մերժեց. թերեւս ալ ջնջէ Մարտ ամսուան իր ռեսիթալները Պոպինօ եւ Օլիմփիա թատրոններուն բեմերուն վրայ: Ինչպէս նաեւ Թեհրանի իր քսան ռեսիթալները:

Եւ սակայն, Իրանի ռեսիթալները իր իտէալն էին, որովհետեւ երգչուհին խիստ թանկագին յիշատակներ կը պահէ հոնկէ։ Արքունիքին ներկայութեան հրաւիրուած էր երգել Ռոզի Արմէն, որ մեծ ընդունելութեան արժանացաւ բոլորին կողմէ: Կայսրը փափաքեցաւ սորվիլ պարսկական այն երգին բառերը, զորս Ռոզի Արմէն երգած էր պարսկերէն լեզուով, իսկ Ֆարահ երկու թանկարժէք ադամանդակուռ օղեր նուիրած էր իրեն։ Բայց այսօր, Ռոզի Արմէնի մտքէն իսկ չեն անցնիր այդ բաները, այլ՝ օրը հարիւր անգամ ձեռքը կոկորդին կը տանի: Կը սպասէ եւ կը յուսայ հրաշքի մը ու կը մերժէ ըմբոստանալ ճակատագրի այդ անհեղ հարուածին դէմ: Մերթ ընդ մերթ, Ռոզի կը բանայ գոհարատուփը եւ մատներուն ծայրովը կը փայփայէ արքայական նուէրը ու թերեւս ժպիտ մը կը սփռէ իր դէմքը: Իրեն համար, այդ նուէրը, երկու թանկարժէք այդ օղերը յուռութք մը կը համարուին, որոնք իրեն նուիրուած են իր գեղեցիկ ձայնին համար: Ու երբ իր ափին մէջ կը տեսնէ անոնց պսպղալը, յոյսը կը վերածնի հոգւոյն մէջ։

Թաղեց՝ Զ. ՕՐՄԷՆ
«ԱՑԳ»

Ե Ր Գ

«Ջարերը միայն երգ չունին»

Ե՛րգ, մի՛ թողուր զիս մինակ երբ հոգերով ծանրաբեռ
Ամպերն հիմա կը փլչին ու կ'անձրեւեն վերստին․
Ե՛կ, զեփիւռ, բե՛ր հոգիիս, ցրուէ՛ ամպերն, արե՛ւ բեր,
Պարզուէ՛ ինչպէս ծիրանի՝ ներաշխարհիս կամարին։

Ե՛րգ, մի՛ թողուր զիս մինակ ամբոխին մէջ մարդկային,
Ուր կիրքեր կան սեղմուած, ատելութիւն սանձարձակ,
Հնչէ՛ զուարթ ու թեթեւ, թո՛ղ բարձրանայ իմ հոգին
Անջրպետէն դիտելու աշխարհը մեծ՝ գերթ գնդակ․․

Ե՛րգ, մի՛ թողուր զիս մինակ մինչեւ ժամը իմ վերջին։
Մետաղալար բոյնըդ դիր սրտիս մէջ տեղ մ'ապահով,
Բայց միշտ թռի՛ր շուրթէս դուրս, քեզ հետ ուրախ իմ հոգին
Ու վարակէ՛ բոլորին շեշտող խինդովն իմ գինով․․․

1964 — ՎԱՀԱՆ ՉԷՉՃԷՆԵԱՆ

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

(*Շարունակութիւն Դ. էջէն*)

«Սովետական Հայաստան» ամսագրի խմբագիր Ընկ. Ա. Թադեւոսեան, «Հայրենիքի Ձայն»ի խմբագիր Ընկ. Վահագն Դաւթեան, Կոմիտէի մամլոյ բաժինի վարիչ Ընկ. Գրիգոր Քէշիշեան, Կապի բաժնի վարիչ Ընկ. Գրիգոր Բէքմէզեան, բանաստեղծուհի Մարօ Մարգարեան, Կոմիտէի աշխատակից Ընկ. Արման Նաւասարդեան։

Կոմիտէի Նախագահ Ընկ. Վարդգէս Համազասպեան իր խանդավառ խօսքերով ելոյթներ ունեցաւ, ըրաւ լաւագոյն մաղթանքներ «Ջահակիր»ի յարատեւութեան, անոր խմբագրական կազմին ըրաւ բարեմաղթութիւններ, անոր աշխատակիցներուն յաջողութիւն մաղթեց եւ երկար կեանք ու առողջութիւն եւ ողջերթ մաղթեց հայրենիքի հիւր Ընկեր Սարգիս եւ Ժագլին Պալաեաններուն, փափաք յայտնելով որ անոնք կրկին այցելեն Մայր Հայրենիք։ Ընկեր Վ. Համազասպեան իր ողջոյնները յղեց նաեւ եգիպտահայութեան՝ մաղթելով բոլորին մեծ յաջողութիւններ։

Եղան բազմաթիւ բաժակաճառեր։ Առաջարկուեցաւ որ թերթիս արտօնատիրուհին եւ խմբագիրը ամիսով մը եւս երկարաձգեն իրենց հայրենիք այցելութիւնը։

Խօսք առնելով Ընկ. Սարգիս Պալաեան իր զգածուած եւ խորին շնորհակալութիւնները յայտնեց Կոմիտէին, ինչպէս նաեւ հայրենի պատասխանատուներուն՝ իրենց վերապահած ջերմ ընդունելութիւններուն համար եւ իր կարգին Եգիպտոս հրաւիրեց Կոմիտէի պատասխանատուները, որպէս զի անոնք եգիպտահայ գաղութին անձամբ եւ մօտէն ծանօթանալու առիթը ունենան։

Այս յիշատակելի ճաշկերոյթը, որ տեւեց մօտ երկու ժամ եւ որուն ընթացքին եղան յուշանուէրներու փոխանակում, վերջացաւ խիստ խանդավառ մթնոլորտի մէջ։

ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ԵՒ ԺԱԳԼԻՆ ՊԱԼԱԵԱՆՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ԵՐԵՒԱՆԷՆ

Ուրբաթ, 23 Դեկտ.ի առաւօտ կանուխէն բազմաթիւ բարեկամներ, ազգականներ, գրողներ եւ այլ անձնաւորութիւններ «Արմենիա» պանդոկի իրենց յարկաբաժինն ու հիւրասրահը փութացած էին ողջերթ մաղթելու թերթիս արտօնատիրուհիին եւ պատասխանատու-խմբագիրին, Մայր Հայրենիքէն իրենց մեկնումին առիթով։

Կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, թերթիս պատասխանատուները Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի կեդրոնը գացին իրենց շնորհակալութիւնները յայտնելու եւ հրաժեշտ առնելու համար։ Կոմիտէի Նախագահ Ընկ. Վ. Համազասպեանի գրասենեակին մէջ եղաւ ջերմ հանդիպում Կոմիտէի ղեկավարներու ինչպէս նաեւ պատասխանատու խմբագիրներուն հետ։ Առնուեցան յիշատակի նկարներ։

Կէսօրին՝ երբ ընկերները «Արմենիա» պանդոկը վերադարձան, հոն գտան հոծ բազմութիւն մը, որ համախմբուած էր ճամբու դնելու զիրենք։

Հիւրանոց ողջերթի եկած էր նաեւ եգիպտահայոց ծանօթ Ընկ. Եղիշէ Ածատրեանը։ Հայկական գոնեակներով ողջերթի խօսքեր եղան, ապա բոլորը ինքնաշարժերով եւ մասնաւոր օթոպիւսով ճամբայ ելան դէպի Երեւանի օդանաւակայանը։

Օդանաւակայանի մէջ ողջերթ մաղթելու եկած էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի անդամները՝ գլխաւորութեամբ Ընկ. Վարդգէս Համազասպեանի, թերթերու խմբագիրներ Վահագն Դաւթեան (Հայրենիքի Ձայն), Ա. Թադեւոսեան (Ս. Հայաստան ամսագիր), Վիլէն Մարտիկեան (Հայաստանի Ֆիզկուլտուրնիկ), Շաւարշ Աւետիսեան (Ս. Հայաստան օրաթերթի խմբագրի տեղակալ), Սարգիս Բայանտուր (Ս. Արուեստ ամսագիր), Մարօ Մարգարեան, Հայկազ Դանիէլեան, Վահան Տաքէսեան, Կամսար Աւետիսեան եւ բազմաթիւ այլ ղեկավարներ, գրողներ, ազգականներ եւ բարեկամներ։

Երեւան-Մոսկուա ինքնաթիռ Իլիուշին 18ը ծափողջոյններու մէջ եւ թաշկինակներու ճօճաններու հետ վեր բարձրացաւ ժամը 3ին։

ԵՐԳԻ ՓԱՐԱԻՈՆԸ

Շառլ Ազնաւուր արտակարգ հմայքի տէր երգիչ, բանաստեղծ եւ դերասան, նուրբ ու ճաշակաւոր երգահան է։ Վերջերս Փարիզի հեռատեսիլը բեմադրեց «Պարոն Գառնավալ» օփերէթը, որուն հոյակապ երաժշտութեան հեղինակը Ազնաւուրն է։

Փարիզի մէջ լոյս տեսաւ «Այսօրուան բանաստեղծները» մատենաշարի 121րդ հատորը՝ նուիրուած Շառլ Ազնաւուրի՝ յայտնի քննադատ եւ լրագրող Իվ Սալկի մենագրութեամբ։

Շառլ Ազնաւուր

Աշխարհահռչակ անուններու՝ Փօլ Էլեուարի, Լուի Արակոնի, Թակորի, Հայնէի, Պոտլէրի կողքին տեղ գրաւած է նաեւ Շառլ Ազնաւուր։

Ազնաւուր առիթով մը ըսած է. «Սայաթ-Նովա, Օմար Խայամ իմ երիտասարդութեանս առաքեալները եղած են․․․ Հայրս կ'երգէր Սայաթ-Նովայէն եւ ես կ'ուզէի թարգմանել զանոնք»։

Անոր բազմաթիւ գործերուն մէջ նկատելի է հայու յատուկ կարօտն ու թախիծը, խռովքն ու յոյզը, կենսասիրութիւնն ու մարդկայնութիւնը։

ԵՐԵՒԱՆԻ ՋՈՒՐԸ

Հպարտ մարդիկ են երեւանցիները, հպարտ՝ անցեալովը իրենց քաղաքին, որ կը մրցի «յաւիտենական քաղաք»ի՝ Հռոմի հիմնադրութեան՝ թուականով։ Հպարտ՝ իրենց քաղաքի պատմութեամբ, հպարտ՝ ներկայի գեղեցկութեամբ, գեղեցիկ իր լայնահուն պողոտաներով, իր տուֆակերտ շէնքերով, յուշարձաններով, պուրակ-պարտէզներով, օփերայով, իր նորակերտ թատրոնով, հպարտ՝ Արարատ սարով, որ Երեւանինը կը համարեն։

Երեւանցին հպարտ է նաեւ իր ջուրով։

— Աշխարհում մէկ Շուէյցարիան, մէկ էլ Երեւանն ունէ այս ջուրը։

Բայց եւ ակամայ կը համաձայնիս երեւանցիներու այս ինքնագովեստին ու հակառակ որ Զուիցերիոյ ջուրը չես խմած, բայց քանի Եւրոպայի կեդրոնը տեղաւորուած այդ հանրայայտ երկրին կը պատկանի, պէտք է բացառիկ կերպով սառն ու համով ըլլայ՝ հաւասար Երեւանի ջուրին։

Ջուրի առատութիւնը եւ որակը «երկնային օրհնութիւն» է երեւանցիներուն։ Այդ ես խոր զգացի, որովհետեւ կ'ապրիմ բաւական մեծ քաղաքի կեդրոնական մասին մէջ, բայց տանս ծորակը օրական հազիւ երկու ժամ ջուր ունի, այն ալ գիշերը։ Ինչ խօսք որ առատօրէն հոսող ջուրի կարօտ ունիմ։

Երեւանի ջուրը առատօրէն կը հոսի ծորակներէն, եւ ցայտաղբիւրներէն, եւ շատրուաններէն...

Ամառնային արեւոտ օրուան, երեկոյեան մօտ, երբ արեւը իր շողերը Արարատի ետեւը հաւաքելու կը պատրաստուի, անցէք Լենինի հրապարակէն, որ տպաւորիչ է իր գեղեցկութեամբ, ճարտարապետական մտայղացումով. շրջափակուած առաջին ակնարկով միատեսակ կառոյցներով, որոնք սակայն իսկութեան մէջ իրարու չեն նմանիր։ Հրապարակի այս գեղեցկութեան մասին շատ է խօսուած ու գրուած, բայց ջուրի մասի՞ն...

Ահա այդ շոգ միջօրէին անցէք այդ հրապարակի շատրուաններու մօտէն եւ դուք ականատես կ'ըլլաք ուրիշ անկրկնելի գեղեցկութեան մը։ Ցստակ ջուրը, որ անհամար ցայտերով ջրաւազանի մէջէն անխափան կը ժայթքէ, շոգ օրերուն զովութիւն սփռելով իր շուրջը, երեկոյեան այդ պահուն ներկուած կը տեսնէք ծիածանի գոյներով։ Երկինքը վար իջած է եւ իր նշանը դրոշմած Երեւանի ջուրին վրայ։ Ծիածանի մէջէն դուք կը նշմարէք ջուրին վրայ լողացող կարապները ու ձեզի ալ զովութիւն մը կը համակէ։ Կ'ուզէք ձեր շրթներն ալ զովացնել։ Քանի մը քայլ թեքելով արդէն կը խոնարհիք Երեւանի անմահական ցայտաղբիւրներէն մէկուն առջեւ եւ ձեր շրթները կ'ուռին ջուրի զովութենէն։

Դիպուկ է գրած Մահարին, «Նախանձում եմ քեզ, ցայտաղբիւր»։

Իրաւունք ունի Երեւանցին․ «Մէկ Շուէյցարիան, մէկ էլ Երեւանը ունէ այդ ջուրը»։

Գ. ՏԱՃԵԱՆ

Պուրկազ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
19 ՅՈՒՆՎ. 1967

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԼԻԿԻ ԺԶ. ՇԱԲԱԹ
ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՋԱՄԱԼԷՔԻ՝ 2ՈՎ 0

Անցեալ Ուրբաթ տեղի ունեցաւ ամենակարեւոր մրցումներէն մէկը՝ Ջամալէք-Թերսանա հանդիպումը, որ զուգադիպեցաւ [illegible]։ Թերսանայի դաշտը լեցուն էր ծայրէ ի ծայր, ինչ որ բնաւ չէր պատահած նախապէս։

Թերսանային համար այս մրցումին մուտքը մեծ էր (2600 ոսկի) ու վարչութիւնը [illegible] մարզիկներուն քաջալերել 20ական ոսկի նուէր տալով իրենց տարած յաղթանակին համար։

Երկու խումբերն ալ [illegible] մինչեւ վերջաւորութիւնը արագ և զօրաւոր խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին եւ երկուստեք կազմակերպուած յարձակողականներով [illegible] մարզասէր հասարակութիւնը։

Թերսանա իր լաւագոյն մրցումը խաղաց այս եղանակին և արժեցաւ իր յաղթանակը [illegible] Իսմայիլի (19 կէտ) և Ահլի (22 կէտ)։ բայց [illegible] Ջամալէքի (16 կէտ)։

Երկու խումբերն ալ գեղեցիկ առիթներ փախցուցին, մասնաւորաբար Ջամալէքի յարձակողական գիծը մարզիկները։

Թերսանա նշանակեց իր Ա. կէտը Ա. կիսախաղի վերջին վայրկեանին Մահմուտ Հասանի կողմէ։

Բ. կէտը նշանակեց Մուսթաֆա Ռիաս Բ. կիսախաղի 20րդ վայրկեանին [illegible] Մահմուտ Հասանէն և օգտուելով [illegible]։

Թերսանա այս յաղթանակը կը պարտի [illegible]։

Ջամալէք պարտուեցաւ այս մրցումին ու [illegible]։

ՕԼԻՄՓԻՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 2ՈՎ 1

Միջակ մրցումէ մը ետք, Օլիմփիք յաջողեցաւ յաղթել Սեքքա Հատիտի 2ով 1 արդիւնքով։

Սեքքա Հատիտ անմիջապէս անցաւ յարձակողականի և 6րդ վայրկեանին Սալահ Ռուշտի յաջողեցաւ նշանակել Սեքքա Հատիտի Ա. և միակ կէտը։ Սեքքա Հատիտ այս զօրաւոր յարձակողականը տեւեց մօտ 15 վայրկեան, որմէ ետք Օլիմփիք կրցաւ տիրապետել մրցումին ու 23րդ վայրկեանի բենալթիէ մը Էզզ Էլ Տին Եագուպ նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ՝ 1ով 1։

Բ. կիսախաղի 3րդ վայրկեանին դարձեալ Էզզ Էլ Տին Եագուպ նշանակեց Բ. և յաղթութեան կէտը, որմէ ետք երկուստեք յարձակողականներ կազմակերպուեցան բայց ապարդիւն, ու մրցումը վերջացաւ Օլիմփիքի յաղթութեամբ։

ԻՍՄԱԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԵՀԱԼԼԱՅԻ՝ 2ՈՎ 1

Երկու խումբերն ալ բաւական լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։ [illegible] Իսմայիլի [illegible] Բ. կիսախաղին։

Մեհալլա տիրապետած էր մրցումին Ա. կիսախաղին ու յաղթական գուշակուած, ու Ա. կէտը նշանակեց 10րդ վայրկեանին։

Բ. կիսախաղին Իսմայիլին ու տիրապետած էր մրցումին ու [illegible] Իսմայիլի երկու կէտերը, մէկը 19րդ վայրկեանին և միւսը 21րդ վայրկեանին, և մրցումը վերջացաւ 2ով 1՝ ի նպաստ Իսմայիլի, որ կը գրաւէ Բ. դիրքը Ահլիէն ետք։

ՏԱՄԻԵԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻ՝ 2ՈՎ 1

Տամիեթի խումբը այս եղանակի իր Ա. ճակատամարտը տարաւ [illegible] Փոր Սաիտի Մասրիին 2ով 1, այս երկու կէտերն ալ նշանակեցան Ա. կիսախաղին։

Այս մրցումին Տամիեթի խումբը մեծ մասը կը բաղկացնէ կրտսերներէ, որոնք արժեցուցին այս յաղթանակը իրենց արագ ու [illegible] մրցումը վերջացաւ 2ով 1՝ ի նպաստ իրենց։

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏԻՒ՝ 1ՈՎ 0

Մրցումը սկսելուն պէս Ահլի ամբողջապէս անցաւ յարձակողականի, որ տեւեց մինչև 10 վայրկեան, որմէ ետք Սուէզի մարզիկները յաջողեցան կազմակերպել զօրաւոր յարձակողականներ [illegible] Ահլիի յարձակողականները յաջողուեցան կասեցնել Ա. կիսախաղը վերջացաւ 0ով 0. Բ. կիսախաղը նոյն խաղարկութեամբ [illegible] վայրկեանին 20րդ վայրկեանին էր որ Ահլի [illegible] մրցումին կարեւորութիւնը և [illegible] մինչեւ Հասան Կամալ նշանակեց Ահլիի միակ յաղթութեան կէտը 32րդ վայրկեանին։

Այս մրցումին մուտքը եղաւ, միայն տասնական 3700 ոսկի։

ԹԱԵԱՐԱՆ-ԻԹԹԻՀԱՏ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 1ՈՎ 1

Բաւական լաւ մրցումէ մը ետք Թաեարան կրցաւ վերջացնել այս մրցումը հաւասար [illegible]

Իթթիհատ, որ յաջողեցաւ այս մրցումէն առաջ պարտութեան մատնել Օլիմփիքը, Թերսանան, Ջամալէքը և Ահլին՝ չկրցաւ իր զօրաւոր և արագ խաղարկութիւնովը յաղթել Թաեարանին ու Ա. կիսախաղը վերջացաւ՝ 1ով 1։

Թաեարանի աջ ծայր Շարշար 5րդ վայրկեան յաջողեցաւ նշանակել Ա. կէտը, 20 վայրկեան ետք Իթթիհատի մարզիկ Անմէտ Եագուպ նշանակեց հաւասարութեան կէտը։

Բ. կիսախաղին երկու խումբերն ալ փոխն ի փոխ յարձակողականներ կազմակերպեցին՝ բայց ի զուր։ Մրցումը վերջացաւ հաւասար՝ 1ով 1։

Այս շաբթուան մրցումներու արդիւնքներուն համաձայն առաջին 7ը՝ հետեւեալներն են.— Ահլի (22 կէտ), Իսմաիլի (19 կէտ), Ջամալէք (16 կէտ), Թերսանա (16 կէտ), Իթթիհատ — Ալեքսանտրի (15), Օլիմփիք ([illegible]) և Մասրի (12 կէտ)։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց քրոջ դստեր Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Երլանճեանի (Եունիըն Սիթի) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Երուանդ Թաշճեան կը նուիրեն 500 ե.պ.։

Տիկին Մարգրիտ Թաշճեան եւ զաւակները իրենց թոռնիկին և զարմիկին Ճարտարագէտ Գրիգոր Երլանճեանի ընդ Օր. Մարօ Թուֆայեանի (Եունիըն Սիթի) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն 400 ե.պ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Երլանճեանի (Եունիըն Սիթի) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի կը նուիրեն. ե.պ.

Տիկին Սրբուհի Պեաիկեան 100

Մօ. և Տիկ. Եդուարդ Յակոբեան 100

Ողբ. Կիւրեղ Պարոնեանի կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան Մօ և Տիկին Եդուարդ Յակոբեան կը նուիրեն 100 ե.պ.։

Ողբ. Վահէ Արթինեանի (Աղեքս.) կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան Տէր և Տիկին Նուպար Պալեան կը նուիրեն 100 ե.պ.։

ԱՌԻՒԾ ՄԸ ՓՐԿԵՑ
ԱՅՆ ԳԱԶԱՆԱԶՈՒՍՊԸ ՈՐ ՊԻՏԻ ՅՈՇՈՏՈՒԷՐ ՈՒՐԻՇ ԱՌԻՒԾԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ

ՄՈՍԿՈՒԱ – Սոֆիայի պետական կրկէսին փիլիպէի ներկայացումներէն մէկուն ընթացքին՝ անհաւատալի դէպք մը պատահած է անցեալներս։ Կրկէսին գազանազուսպը Ալ. Սբասով, որ Եւրոպայի մէջ անմրցելի կը նկատուի, երբ վանդակին մէջ ինը կատաղի առիւծներու հետ գլուխ գլխի մնաց, ձեռնարկեց ամենէն յանդուգն խաղին, այն է՝ գլուխը դնել 250 քիլօ կշռող Քէքէ բերուած առիւծի մը սարսափազդու ակռաներուն տակ...։ Երբ երկու հազար հանդիսական շունչերնին բռնած կը հետեւէին այս յանդուգն փորձին, մտրակի շաչիւնէն խրտչած առիւծներէն մին յանկարծ խոյացաւ գազանազուսպին վրայ։ Սբասովի մահը անխուսափելի կը նկատուէր երբ անսպասելի դէպք մը պատահեցաւ։ «Սէզար» անուն առիւծը յանկարծ խոյացաւ ցեղակցին վրայ և թաթի հարուածով մը գազանազուսպը մէկդի հրելէ յետոյ սկսաւ անխնայ մաքառիլ նախայարձակին դէմ։ Մաքառումը վերջ գտաւ նախայարձակին պարտութեամբը։

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼ

— Խորհրդային Միութեան Վոլէյպոլի խումբը կը յաղթէ Փոր Սաիտի Մարմնամարզական Միութեան՝ 68ով 32 (Ա. կիսախաղ 34ով 10՝ ի նպաստ ռուսերուն)։

Ռուսերը երկու կիսախաղերուն ալ կը տիրապետեն մրցումին իրենց հասակներով և ճկունութեամբ։

— Արեւելեան Գերմանիոյ զտեալը իր վերջին մրցումը կը խաղայ ԱՄՀի զտեալին հետ ու շատ դիւրութեամբ կը յաղթէ 85ով 60 (Ա. կիսախաղ 47ով 27՝ ի նպաստ հիւրերուն)։ Ինչպէս սակէ առաջ ըսինք՝ Գերմանիոյ մարզիկներու բարձրահասակ ըլլալը և արագ խաղարկութիւնը մեծապէս օգնեցին իրենց, որպէսզի կարողանան դիւրութեամբ տիրապետել մրցումին և յաղթել իրենց վերջին մրցումը՝ 85ով 60։

ԱՀԱՐՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

իր կամքը։(Այդ ընտրութեանց քուէարկեցին մօտ 1800 հոգիներ, եւ որ եգիպտահայ պատմութեան մէջ եղաւ աննախընթաց)։ Շատ մը զարտուղի միջոցներով փորձեր եղան, որ այդ յաղթանակը ապօրինի նկատուի, սակայն ԵՄՀի նոր կառավարութիւնը արդարամտութեամբ քննեց եղած բոլոր բողոքները և զանոնք գտնելով անտեղի, նորընտիր կազմը վաւերացուց ու այսպէսով գաղութս վերստին գտաւ իր խաղաղ ընթացքը։

Եգիպտոսի մէջ, որ միջնաբերդն էր այդ հատուածին, կրած իր ջախջախիչ պարտութենէն ետք՝ մենատիրութիւն երազող այդ խմբակին կը մնար ամէն գնով, առանց խտրութիւն դնելու միջոցներուն մէջ, նոր դաշտ մը ստեղծել իր գործիչներուն համար։ Եւ ամէն ապօրինի միջոց ի գործ դնելով, անշուշտ օժանդակութեամբը մեծ տէրութեան մը, որուն ամբողջութեամբ յանձնուած էր այլեւս, վերջապէս ձեռք ձգեց Անթիլիասի թափուր մնացած Աթոռը, ու անոր վրայ նստեցուց իր նպատակներուն ծառայող կղերական մը եւ զայն մեր ծէսերուն հակառակ եւ ոչ-օրինաւոր կերպով հռչակեց Կաթողիկոս, հակազդելու համար Հայ ժողովուրդին դարաւոր Սրբութիւն Սրբոց Ս. Էջմիածնայ Մայր-Աթոռին։

Ջրաւարարուեցաւ այսքանով եւ աւելի առաջ գնաց ու գաղութներու մէջ հայապահպանման ամենակարեւոր ազդակը հանդիսացող Հայ Եկեղեցիին դարաւոր միասնականութիւնը երկուքի բաժնեց։ Բազմաթիւ գաղութներու մէջ ալ նոյն խարդախ խաղերով անջատեց Հայ եկեղեցին իր Ս. Կեդրոնէն եւ միացուց Անթիլիասի ապօրինի հակաթոռին։

Ի՞նչ եղաւ հետեւանքը. բոլորիս ծանօթ է։ Հայ ժողովուրդը, որ պաշտած ու պաշտպանած է իր հաւատքի կեդրոն Ս. Էջմիածինը, արդար ցասումով թումբի մը նման դէմ կանգնեցաւ այս արարքին եւ ստեղծեց Էջմիածնականներու ճակատը։

* * *

Անցան հինգ տարիներ. 1960ին սկիզբները որոշուած էր որ տեղի ունենային մասնակի ընտրութիւնները։

Մենատիրութիւն երազողները փորձեցին անգամ մը եւս խառնակել մեր գաղութին խաղաղ կեանքը և բողոքներու շարքի մը ձեռնարկեցին առ որ անկ է՝ պնդելով որ ընտրողական աշխատանքները ապօրինի էին։Արդիւնք՝ քննութեանց համար ընտրութիւնները տարիով մը յետաձգուեցան։ Այդ միջոցին՝ նոյն մարդիկը սկսան գաղտնի թռուցիկներով պղտորել եգիպտահայերուն մտքերը՝ ստեղծելով անորոշութիւններ և վարկաբեկելով գաղութիս ազգայիններէն ոմանք։

Բայց այդ բոլոր խլրդային աշխատանքները ապարդիւն մնացին՝ որովհետեւ հայ ժողովուրդը հաստատ կեցաւ իր համոզումներուն վրայ։

1961ի ընտրութեան թուականէն երկու օր առաջ «մենատէրներու» խմբակը պաշտօնապէս հրաժարեցաւ իր փայփայած երազէն և յայտարարեց որ կարգ մը ապօրինութեանց (ենթադրեալ) պատճառաւ պիտի չմասնակցէր ընտրութեանց։ Սակայն իրողութիւնը այն էր՝ որ այս անգամ ան վստահ էր իր բացայայտ էր իր պարտութեան և ուրիշ ելք չունէր, որովհետեւ ան վարժ չէր պատւաւոր պարտութեան։

Գիտակից հայ ժողովուրդը անգամ մը եւս ապացոյցը տուաւ իր անխախտ համոզումին ու պարտականութեան գիտակցութեան եւ էջմիածնասէր ճակատը արձանագրեց իր երկրորդ յաղթանակը։

Պարտուած «մենատէրները» այս անգամ սկսան հեռու մնալ նոյնիսկ ազգային-բարեսիրական ձեռնարկներէն։

* * *

1965ին ընդառաջելով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի կոչին, էջմիածնասէր ճակատը մէկ կողմ դրաւ տեսակէտներու եւ մտածելակերպի տարակարծութիւնները եւ Համազգային շուքով ոգեկոչելու համար մեր բիւրաւոր նահատակներու Յիսնամեակը՝ առիթ տուաւ հակաէջմիածնական հոսանքին՝ որպէսզի միասին սեղանի շուրջ նստի եւ աշխատի։ Սակայն այդ մարդիկը ուզեցին օգտագործել իրենց հանդէպ ցոյց տրուած բարիացակամ մտադրութիւնը եւ «միասնականութիւն» բառին շուրջ սկսան աշխատանք տանիլ։

Էջմիածնասէր ճակատը շատ լաւ կը տեսնէր այդ բառին ետին թաքնուած թակարդը։

Սակայն «միասնականութեան» այդ ջերմ պաշտպանները սուտ խենթ կը ձեւանային և տեսնել չէին ուզեր նոյն այդ միասնականութեան համար Կիլիկիոյ Աթոռակալին բեմադրած Երուսաղէմի ողջագուրման կատակերգութիւնը։

Այդ կեղծ միասնականութիւնը, որ ուրիշ բան չէր եթէ ոչ իրենց փրոփականտային նոր ու քողարկուած միջոցը, շարունակեցաւ մարզական գետնի վրայ եւս։ Սակայն երբ տեսան որ հոն ալ պարտուեցան՝ իրենց շահերը չվտանգելու համար պատրուակներ գտան և ըստ սովորութեան, հրաժարեցան մասնակցելէ ու այստեղ ալ կազմեցին կողմ։

Այս համագործակցութենէն անջատաբար՝ այդ մարդիկը ջանացին օգտագործել ամէն առիթ, ուր հոծ ժողովուրդ ներկայ կ'ըլլար, որպէսզի կրկնեն նոյն յանկերգը. «Ո՞վ ըսաւ որ մենք էջմիածնասէր չենք, ո՞վ ըսաւ որ մենք կ'ուզենք թեմը բաժնել Կեդրոնէն, ո՛չ, բնա՛ւ երբեք...»։

Սակայն այդ նորելուկ «էջմիածնասէրները», որոնք ընտրութեանց նախօրեակին միայն փոխեցին իրենց լեզուն, ո՞ւր էին 1955էն ի վեր։ Այդ տարիներու ընթացքին ո՛չ մէկ առթիւ և ո՛չ մէկ գործով ցոյց տուին իրենց էջմիածնասիրութիւնը, ընդհակառակն միշտ պաշտպանեցին Անթիլիասի կողմէ գործուած ամէն արարք՝ անտեսելով և անգոսնելով Ամենայն Հայոց միակ Վեհափառ Վազգէն Ա.ի որոշումներն ու առաջարկները։

Մետասաներորդ ժամուն անոնց յանկարծական փոփոխութիւնը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ նոր թակարդ մը...։

* * *

Ուստի սիրելի՛ հայ ժողովուրդ, մի՛ խաբուիր միասնականութիւն քարոզող այդ կեղծ էջմիածնասէրներէն, որովհետեւ անոնց հետապնդած նպատակը մէկ բան է միայն. սպրդել ազգային գործերէն ներս և կրկին փորձել իրենց մենատիրական աշխատանքները՝ գործադրելով Բիւրոյի հրահանգները։

Մենք մի անգամ ընդ միշտ կը յայտարարենք՝ թէ գաղութներու ազգային-համայնական գործերուն քաղաքականութիւն խառնողներէն չենք, և մեր կրօնական-համայնական գործերուն միակ իրաւատէրն և պետը կը դաւանինք Ս.Էջմիածինը և Անոր առաքելատիպ Հայրապետը Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը։

Ուստի,կոչ կ'ընենք գաղութիս բոլոր քուէարկողներուն՝ որպէսզի խղճմտօրէն մօտենան քուէատուփին և անվարան կերպով իրենց քուէները տան Միացեալ Ազգային Ճակատի էջմիածնական թեկնածուներուն, կատարելով իրենց ազգային նուիրական պարտականութիւնը։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 164 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1967

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ١٦٤ - الخميس ٢٦ يناير ١٩٦٧

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԱՆԽԱՓԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

Երբ հայկական համաշխարհային մամուլը թերթենք, տեղեկութիւններ ստանալու համար հայ տարագիրներու բախտին մասին, ամենէն աւելի պիտի հանդիպինք այն իրողութեան, թէ ճերմակ ջարդը ահռելի աւերներ կը գործէ։ Գաղութներ կ'ամայանան, հայ լեզուն կը նահանջէ, հին սերունդը կ'անյայտանայ, իսկ օտարածին հայեր, հեռու մայր հայրենիքէն, զուրկ ազգային գիտակցութենէ, շփոթ ու տատանուտ վիճակ մը կ'ապրին։

Հայ մամուլ ունեցող գաղութներն անգամ՝ այս տխուր ահազանգէն չեն ցնցուիր: Այլեւս կարելի է երեւակայել ողբերգական դրութիւնն այն մեկուսացած զանգուածներուն, որոնք ո՛չ ձայն ունին, ո՛չ կազմակերպութիւն և ո՛չ ալ դիմադրական ոյժ: Մէկ խօսքով հայ ժողովուրդը կ'անճիտուի ու կը մահանայ օտար ափերու վրայ՝ առաւել կամ նուազ համեմատութեամբ։

Հայ մամուլը, սակայն, ողբի ճիչ մըն է միայն որ կ'արձակէ՝ առանց խնդրին էական լուծում մը ցոյց տալու հայ գաղութներու փրկութեան համար: Շատ թերթեր այլեւս կորսնցուցած իրենց հրապարակախօսական արիութիւնն ու ոգին՝ կը հրատարակեն այնպիսի տարտամ յօդուածներ ու խմբագրականներ, որոնք կապ չունին համասփիւռ հայութեան կենսական ու լուրջ հարցին հետ։ Առ առաւելն անոնք կը փորձեն տարեց մարդոց յուշերը վերադարձնել՝ տեսակ մը ժամանց սարքելու համար, մինչ նոր սերունդը անտեղեակ հայ լեզուին, պատմութեան, գրականութեան, մշակոյթին, ձուլման պատրաստ հող կը դառնայ:

Ի տես այս իրականութեան, երբեմն մեր հատուածականներն ու հոգեւորները, իրենց ենթարկած շարք մը օժանդակ մարմիններով, անապարծ մոլեռանդութեամբ կ'առաջնորդուին, թէ իրենք այնպիսի՛ արեան գետերէ անցած են, այնպիսի՛ դժուարութիւններ յաղթահարած, որ այժմ իբրև թէ իրենց գլխուն միայն դափնեպսակներ կը պակսին։ Սակայն անոնք լուռ կը մնան այն մասին, թէ ներկայիս փոքր առուին մէջ իսկ խեղդուելու կը դատապարտուին:

Ձուլման վտանգի ամենասաստիկ տարողութեան են ենթարկըւած այն գաղութները, որոնց եկեղեցիները բաժնուած են, հատուածականներու պառակտումները ծայրագոյն աստիճանի հասած են, ուր հայ դպրոցներ գոյութիւն չունին և կը տուժեն հայ լեզուն, գրականութիւնն ու մշակոյթը, հայրենասիրական ոգին և հայ ժողովրդի գոյատեւումը։

Այսպիսի երկիրներու ամենագլխաւորն է Ամերիկան, ուր ապաստան գտած են շուրջ 300-400 հազար հայեր։ Սակայն այս մեծ գաղութն այլեւս կը թերանայ պահել իր ազգային նկարագիրն ու ինքնուրոյնութիւնը։ Զունի համերաշխ գործակցութիւն՝ զարկ տալու համար իր գոյութեան պայքարին։

Ինչո՞ւ այս ողբերգական երեւոյթն ի յայտ եկած է ամերիկահայ բարեկեցիկ գաղութին մէջ, մինչ աւելի փոքր ու տկար գաղութներ իրենց ճղճիմ կարողութիւնները աւելի լաւ կ'օգտագործեն հայապահպանման ի խնդիր:

Ակներեւ է պատճառը։ Ամերիկահայութիւնը զոհ դարձած է հատուածային ու կրօնական սնապարծութեան, բաժանման ու պառակտումին: Այս դժբախտութեան ակունքները կը բխին միմիայն առաջնորդող տարրերէն, որոնք իրենց անձնական շահն ու պատիւը կը գերադասեն ընդհանուր հայութեան կեանքէն վեր, առանց նկատի առնելու որ այդ փառքը վաղանցուկ է և պատմականօրէն դատապարտելի:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին Ամերիկայի մէջ այսօր ունի երկու առաջնորդներ, մին՝ Էջմիածնական և միւսը՝ Անթիլիասական։ Այս առաջնորդարաններն իրարու քով եկեղեցիներ ալ ունին՝ մէկն զմիւսը անարգելու ցաւագար մտայնութեամբ։ Այս անհեթեթ պայքարին մէջ մոռցուած է մանուկներու հայեցի դաստիարակութիւնը՝ իրական առումով դպրոցներու բացակայութեամբ։

Մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ այս քայքայիչ երեւոյթը։

Ամերիկահայ գաղութը մեծ կարելիութիւններ ունի այս անիծապարտ կացութենէն դուրս գալու, իր վէրքերու միակ դարմանը՝ կրթական օճախներ հաստատելն է, եթէ մեր առաջնորդները (հատուածական թէ կրօնական) վեհանձնութիւնն ունենան համերաշխ գործակցութեան և իրենց փառասիրութիւնը ենթարկեն համազգային շահերուն։ Միասնական ուժով կարելի է հայկական դպրոցներ հիմնել հայաշատ քաղաքներու մէջ, փոխանակ անջատօրէն եկեղեցիներ կառուցանելով՝ կրկնակի ծախսեր բաշխել ժողովուրդին վրայ։ Այսպէսով ո՛չ միայն հայ կեանքը պիտի յարատեւէ Ամերիկայի մէջ, այլ նաեւ պիտի օգտուին քաղաքական կազմակերպութիւնները՝ երիտասարդ ուժեր ներգրաւելով։

(Շար. տես էջ 6)

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԸ

ՅԱՂԹԱՆԱԿԵՑ ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

Անցեալ Կիրակի, 22 Յունուար 1967, տեղի ունեցան Գահիրէի Թեմական ընտրութիւնները Ազգ. Առաջնորդարանին մէջ։

Ընտրական յանձնախումբի հրաւէրով՝ օրուան աշխատանքներուն լծուած էին բոլոր կազմակերպութիւններէն և կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք ամենայն բծախնդրութեամբ, յետ ընտրութեան իւրաքանչիւրին ընտրելու իրաւունքը ճշդող փաստաթուղթերուն, դէպի քուէատուփ կ'առաջնորդէին այն պարտաճանաչ ազգայինները, որոնք կիրակնօրեայ իրենց հանգիստն և զբաղմունքները զոհած եկած էին իրենց հայու և օրինապահ քաղաքացիի պարտականութիւնը կատարելու. միաժամանակ ցուցաբերելու իրենց հաւատարմութիւնը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի։

Ընտրութեանց կանոնաւորութեանը կը հսկէին ԱՄՀԻ պաշտօնական իշխանութեանց ներկայացուցիչները։

Միացեալ Ազգային Ճակատի ցանկը յաղթանակեց այս ընտրութիւններուն՝ Գահիրէի Դ. իշխանութեան գլուխը բռնելով օրինաւոր Թեմական Ժողովին մէջ, որ բաղկացած է հետեւեալ անդամներէն։

ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ՕՆՆԻԿ
ԳՈՒԼՓԻՔՃԵԱՆ ՄԱՄՄԱ
ԳԱՐԳՈՒՐ ԼՈՐԻՍ
ԴԱՋԵՋԵԱՆ ՌՈՒԲԷՆ
ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ
ԴՈՒԹՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՆԴ
ԷՔՄԵՔՃԵԱՆ ՅԱԿՈԲ
ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ
ԽՍԿԵՆԵԱՆ ԽՈՐԷՆ
ՀԱՄԲԱՐԿԵԱՆ ՀՐԱՉ (ՃԱՆԻԿ)
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ՅԱԿՈԲ
ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՎԱՀՐԱՄ
ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵՂՍՈՒԻԳ
ՉԷՉԵԼԵԱՆ ՎԱՀԱՆ
ՊԱԼԱԵԱՆ ՍԱՐԳԻՍ
ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ
ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՍԷՍ
ՊԸՐԸՔՃԵՆԵԱՆ ԱՐԹՕ
ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ
ՔԵՀԵՅԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
ՔԻՒԼԻՒՃԵԱՆ ՓՕԼ
ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ
ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԺԻՐԱՅՐ
ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՀԱՅԿ

Մեր յաջորդ թիւով կու տանք մանրամասն արդիւնքները, յետ պաշտօնական վաւերացման։

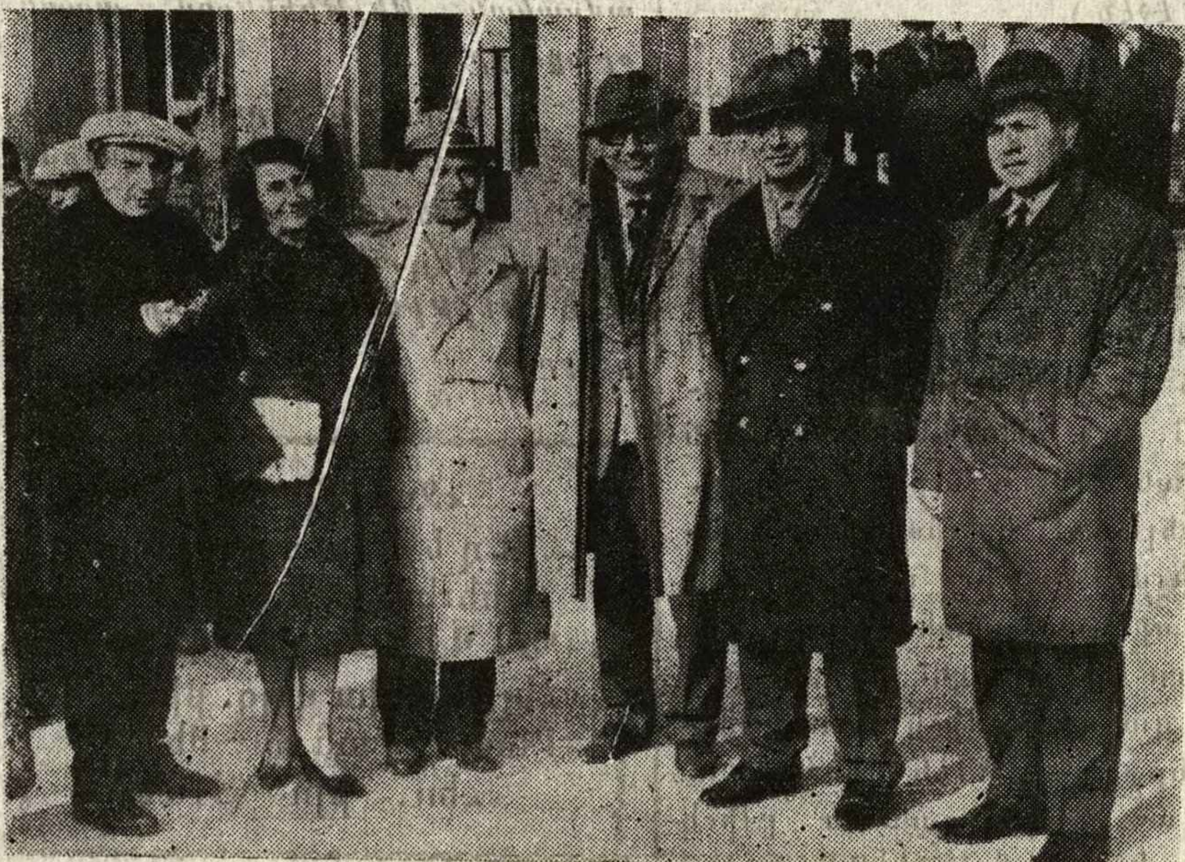
ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Թերթիս պատասխանատու խմբագիրը և արտօնատիրուհին Ընկեր և Ընկերուհի Սարգիս և Ժագլին Պալաեաններ երկու ամսուան բացակայութենէ մը ետք վերադարձան քաղաքս։

Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահութեան հրաւէրով՝ անոնք 18 Նոյեմբեր 1966ին մեկնած էին Մայր Հայրենիք։

Ինչպէս մեր նախորդ թիւով տուած էինք՝ Երեւանի օդանաւակայանը ողջերթ մաղթելու գացած էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի անդամները՝ գլխաւորութեամբ Ընկեր

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԵՒԱՆԻ ՕԴԱՆԱՒԱԿԱՅԱՆԻՆ ՄԷՋ
Ձախէն աջ. ընկերներ Վահագն Դաւթեան (խմբ. «Հայրենիքի Ձայն»ի), Մարօ Մարգարեան, Ա. Թադեւոսեան (խմբ. «Սով. Հայաստան» ամսագրի), Ս. Պալաեան, Վարդգէս Համազասպեան (նախագահ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի), Գրիգոր Քէօսեան (կոմիտէի մամլոյ բաժնի վարիչ)

ՄԱՀ՝ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓԵԹՐՈՅԵԱՆԻ

Չորեքշաբթի, 7 Դեկտ. 1966, Երեւանի մէջ անակնկալօրէն մահացաւ, նախկին պոլշեւիկեան վետերան եւ պայքարող մտաւորական Ընկեր Կարապետ Փեթրոյեան (Պետրոսեան), որուն յուղարկաւորութեանը ներկայ եղան աւելի քան երկու հազար հոգի։

Ընկ. Կարապետ Փեթրոյեան ծնած է 1901 թուականին Պանտրմա քաղաքի ... էսքիշեհիրի մէջ։ Իր նախնական ... ուսումը ստացած է Պանտրմայի ... Ազգ. Վարժարանին մէջ։ ... թէեւ չեն ստ... ... Մեծ Եղեռնին, ... թուականներուն ... 1915ի ... սակայն 1920-21 ... Պանտրմայի շուրջ ... ապստամբութիւն ... ընող ֆեմալական չեթ... ները սպանած են Կարապետի ... ը, որմէ յետոյ ան իբրեւ տան ... լխաւորը, 19-20 տարեկանին, կը ստիպ... ուի մօր եւ որբ մնացած եղբայրներ... ն ու քոյրերուն ապրուստի հոգովը բեռնաւորուիլ։

Հազիւ երկու տարի անցած՝ տեղի կ'ունենայ յունական բանակին նահանջը, որով ֆեմալականներ բանակները կը յառաջանան դէպի Պանտրմա։ Կեանքերնին փրկելու արտորանքին մէջ՝ հազարաւոր հայ գաղթական ընտանիքներու հետ

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՒՐԵՐԸ

Իբրեւ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի հիւր, իր տիկնոջ հետ Հայաստան այցելեց ֆրանսական շարժանկարի ականաւոր գործիչ Յակոբ Առաքելեան։

Երեւանի մէջ ան դասախօսութիւններ տուաւ թատերա-գեղարուեստական հիմնարկի ուսանողներուն։

«Հայֆիլմ» ստիւտիոյի մէջ իր պաշտօնակիցներուն ծանօթացուց ֆրանսական գրիմաւորման արուեստի մեթոտները։

Յակոբ Առաքելեան, որ մասնագիտութեամբ ելեքտրական ճարտարագէտ է, մեծ համբաւ կը վայելէ իբրեւ շարժանկարի գրիմաւորման վարպետ։

Մասնակցած է աւելի քան 300 ժապաւէններու պատրաստութեան, ճերմակ պաստառի յայտնի աստղեր Բրիճիթ Պարտոյի, Ժան Մորոյի, Ժան Մարէյի, Օթթօ Ֆիշէրի, Ֆերնանտելի եւ ուրիշներու վերամարմնաւորման աշխատանքներուն օժանդակելով։ Ան փափաք յայտնած է մասնակցիլ Երեւանի մէջ որեւէ գեղարուեստական ժապաւէնի նկարահանման աշխատանքներուն։

ԻԼ-14 ԻՆՔՆԱԹԻՌԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

Հայ օդագնացները պատրաստեցին 1967ի գարնանային-ամառնային օդագնացութեան ժամանակացոյցը։ Ուղեւորներուն համար հաճելի անակնկալներէն մին պիտի ըլլայ ԱՆ-24 ինքնաթիռը, որ պիտի փոխարինէ ԻԼ-14ը։

Այս յարմարաւէտ ինքնաթիռները, որոնք կը գտնուին քաղաքացիական օդանաւատորմի հայկական առանձին օդանաւախումբի տրամադրութեան տակ, կրնան փոխադրել 46 ճամբորդներ եւ կը թռչին միջին հեռաւորութեան օդային գիծերով՝ Թիֆլիս, Պաքու, Խարքով եւ այլ քաղաքներ։

40 ՄԻԼԻՈՆ ՇԻՇ «ՍԵՒԱՆ» ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

Կամօ քաղաքին մէջ, Յունուար 9ին սկսաւ «Սեւան» հանքային ջուրերու գործարանի շինարարութիւնը։

Այս նոր ձեռնարկութիւնը տարեկան պիտի արտադրէ 40 միլիոն շիշ հանքային ջուր։

«ՀԵՔԵԱԹ» ՍՐՃԱՐԱՆԸ

Երեւանի Թումանեան փողոցին վրայ բացումը կատարուեցաւ «մինչեւ 16 տարեկաններուն թոյլատրուած է» ցուցանակը կրող մանկական սրճարանին։

Երախաները այնտեղ կը ճաշակեն հայկական համեղ ուտելիքներ եւ կը լսեն երաժշտութիւն։

Այս նոր սրճարանը կը կրէ «Հեքեաթ» անունը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի գիտութիւն Աղեքսանդրիոյ եւ շրջակայից մեր ժողովուրդին, կը տեղեկացնենք թէ, համաձայն Եգիպտահայ կազմական կանոնագրի տրամադրութեանց, հարկ եղած կարգադրութիւնները ձեռք առնուած են որպէսզի անյապաղ սկսին Աղեքսանդրիոյ Թեմական ամբողջական ընտրութեանց նախապատրաստական աշխատանքները։

20 Յունուար 1967

Աղօթարար՝

ԶԱՒԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ

Առաջ. Փոխանորդ Հայոց Աղեքսանդրիոյ

ՄԱՀ՝ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓԵԹՐՈՍԵԱՆԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

միասին, մազապուրծ կ'ապաստանին Մարմարա ծովուն եւրոպական եզերքը գտնուող Ռոտոսթօ քաղաքը, ուրկէ ռոտոսթոցիներու հետ կ'ապաստանին պուլկար ազատագրական հողը։

Փեթրոսեան ընտանեօք կը հաստատուի Խասքովօ քաղաքը 1922ին անձամբ եւ իբր վարպետ կօշկակար կը զբաղի արհեստաւորի պատուաւոր աշխատանքով։ Կ'ամուսնացնէ եղբայրները ու քոյրերը, ինքն ալ կ'ամուսնանայ ու կը կազմէ տուն-բոյն։

Խասքովոյի մէջ մեր Ընկ. Վահան Չափուքեանի, Օննիկ Գարանեանի, Հանի Օննիկ Շիրինեանի եւ այլ ընկերներու հետ կը կազմակերպէ տեղւոյն վրայ Ս. Դ. Հնչ. մասնաճիւղ եւ կը կապուի Սոֆիայի Հնչ. Գործադիրին հետ, որ աքթիւ պայքար կը մղէր դաշնակցութեան հակա-հայաստանեան քաղաքականութեան դէմ։

1930ին, Փեթրոսեան ընտանեօք կը հաստատուի Փլովտիւ քաղաքը, ուր նոյնպէս կը մնայ հաստատ՝ հայաստանեան դիրքերուն վրայ։ 1946ին կը ներգաղթէ Սով. Հայաստան, ուր նախնական շրջանին բաւական դժուարութեանց յաղթահարելէ ետք, կը հաստատուի Երեւանի մէջ եւ իր զաւակներուն կու տայ լաւ դաստիարակութիւն։ Վերջերս կը կորսնցնէ իր խոստումնալից զաւակը՝ բժիշկ Պետրոս Պետրոսեանը, որ ամենէն սիրուած ու յարգուած ժողովրդական բժիշկ մըն էր։ Իր նիւան զաւկին կորուստը ծանր կ'ազդէ Ընկ. Փեթրոսեանի առողջական վիճակին վրայ եւ անցեալ Դեկտ.ին յանկարծամահ կ'ըլլայ։

Յարգանք իր յիշատակին։

Սոֆիա Ս. Փ.

ՊՐ. ԱՐԱ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ
ՕՐ. ՀՈՒՐԻ ՉԱՂԼԱՄԵԱՆ

ամուսնացեալք

Պէյրութ 18-12-66

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Տէր եւ Տիկ. Ընկեր Գէորգ Երեւանեանին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԾՆՈՒՆԴ

Հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ Պէյրութի յարգամեծար անձնաւորութիւններէն՝ Տէր եւ Տիկին Ընկեր Սարգիս Սարգիսեան բախտաւորուած են առաջին մանչ զաւակով մը։

Այս ուրախ առիթով, կու գանք մեր շնորհաւորութիւնները ներկայացնելու Տէր եւ Տիկին Ընկ. Սարգիս Սարգիսեանին եւ կողմերու պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տիկին Ազնիւ Հիւսիսեան (Հելուան) իր շատ սիրելի սանիկին Ռոպէր Թապագեանի ընդ Օր. Արաքսի Կամոյեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

	ե.գ.
Ազգատախնամին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Հ.Բ.Ը.Միութեան	100
«Այծեմնիկ» Հանգստեան Տան	100
Հայկական Ընթերցարանին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ընկեր եւ Տիկին Սարգիս Սարգիսեանի (Պէյրութ) մանչ զաւակով մը բախտաւորման ուրախ առիթով, Ընկեր եւ Ընկերուհի Վարդավառ Օղումուշեան (Կարդաշողեան – Դամասկոսէն) վասն խնդակցութեան կը նուիրեն 400 ե.գ.։

Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Եըլանճեանի (Նուպար Սիթի) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի, Տէր եւ Տիկին Նազարէթ Գասապեան կը նուիրեն 200 ե.գ.։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.—

— Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան (80ամեակին նուիրուած) ամսական թերթիկներով պատի օրացոյցը։

— Պէյրութի «Արարատ» օրաթերթի օրական թերթիկներով պատի օրացոյցը։

— Պէյրութի Հ.Մ.Մ.ի օրական թերթիկներով պատի օրացոյցը։

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ ներկայացուցիչն է Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ, Հելիոպոլիս փող. թիւ 18 Ռամլէ. Քան Տը Սեզար Հեռ. թիւ 21942

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԸՆԿԵՐ ՄԵԼՔՈՆ ՍԵՖԵՐԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Լիբանանի մեր պատուական ընկերներէն Մելքոն Սեֆերեան պարգեւատրուած է Լիբանանեան Արաբական Արեւելքի Ընդհ. ղեկավար եւ Պաղեստինի ազատագրութեան բանակի նախկին պետ Ֆաուզի Գաուքճիի կողմէ՝ իր կատարած ժողովրդական մեծ ծառայութիւններուն համար։

«ՀԱՅՈՑ ԳԻՐԸ» ՏԱՌԱՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԻ ՀԵՂԻՆԱԿ՝
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԻՉ

ՆԿԱՐԻՉ ԿԱՐՕ ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

«Տոլֆին» պանդոկի հիւրասենեակին մէջ՝ երեք հոգիներ մտերիմ զրոյցի մէջ են... այդ երեքէն մին՝ Հայաստանի Հանրապետութեան արուեստի վաստակաւոր գործիչ եւ «Հայոց Գիրը» տառատեսակներու գեղատիպ գիրքի հեղինակ՝ Կարօ Տիրատուրեանն է։

Խօսակիցներս պահ մը ձգելով՝ կ'երթամ տաղանդաւոր արուեստագէտին մօտ, բարի գալուստ մաղթելու եւ մեր ընթերցողներուն համար հարցազրոյց մը ունենալու իր հետ։

Իսկոյն կը ստեղծուի սիրալիր մթնոլորտ մը։ Մեր զրոյցին կը մասնակցի նաեւ բեմադրիչ Լ. Վաղարշեանը։ Նախ եւ առաջ կը շնորհաւորեմ զինք եւ իմ հիացումս կը յայտնեմ 1963 թուականին իր լոյս ընծայած «Հայոց Գիրը» տառատեսակներու ստեղծագործութիւններու հատորին համար, զոր նուիրած էր հայ գիրի ստեղծիչ Մեսրոպ Մաշտոցին։ Արդարեւ, հայրենի տաղանդաւոր նկարիչ Մարտիրոս Սարեանն այդ գիրքի հրատարակութեան առթիւ ըսած էր.—

«Կ. Տիրատուրեանի տառատեսակների փունջը զմայլելի է։ Այնտեղ արտայայտութիւն են գտել Մաշտոցից, Խորենացուց, Նարեկացուց սկսած մինչեւ մեր ժամանակների մշակութային երեւոյթները՝ իւրաքանչիւրն իր մեկնաբանութեամբ, բնոյթով, առանձնայատկութիւններով։ Ողջունելի պէտք է համարել մեծ ճաշակով ստեղծուած ներկայ աշխատութիւնը»։

Հայաստանի մէջ լոյս տեսած գիրքերու մեծ մասի գծանկարումները՝ Կարօ Տիրատուրեանի ստեղծագործութիւններն են։ Ինք նկարազարդած է դասական հեղինակներէն մինչեւ մեր ժամանակակից բոլոր գրողներու գիրքերը։

Վերջերս ան նկարազարդած է Եղիշէ Չարենցի ընտիր պոէմներու ժողովածուն եւ Մանուկ Աբեղեանի տասը հատորներու ձեւաւորումը։

Գալով «Հայոց Գիրը» գիրքին՝ հեղինակը կ'ըսէ, թէ տարիներու աշխատանքի արգասիքն է, այդ եւ իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ ի տես այն լայն արձագանգին, որ գտած է թէ՛ Հայրենիքի եւ թէ՛ Սփիւռքի մէջ ու այդ առթիւ ստացած բազմաթիւ նամակներուն եւ ողջոյնի խօսքերուն համար իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ։

Գծանկարչութեան («Կրաֆիք») արուեստի բնագաւառէն ներս գործող երիտասարդ արուեստագէտներու շարքին մասին խօսելով՝ Կ. Տիրատուրեան կը նշէ Մինաս Աւետիսեանի, Մանդակունի Մամեանի, Հ. Գասպարեանի եւ այլոց անունները, որոնք՝ արդէն մասնագիտացած են գիրքի նկարազարդման գործին մէջ։

Տաղանդաւոր նկարիչը՝ իր ապագայի ծրագիրներուն մասին եղած հարցումի մը պատասխանելով կը յարէ.—

«Այժմ կ'աշխատում Աւետիք Իսահակեանի շուտով հրատարակուելիք 12 հատորնոց ժողովածուի նկարազարդման վրայ։ Կ'աշխատում նաեւ «Հայ Երախտաւորները» գծագրական դիմանկարներու վրայ, որոնք կ'արտացոլացնեն տուեալ անհատի կերպարը, լրացուցիչ ամբողջականութեամբ մը։ Յոյս ունիմ որ այդ գործը կ'աւարտի 1967 թուականի կէսերուն»։

Նշենք նաեւ որ Կարօ Տիրատուրեան կատարած է նկարազարդումներ Քիեւի եւ Պաքուի ու Խորհրդային այլ հանրապետութիւններու հրատարակչութիւններու պատուէրներով։ Իսկ իր գործերուն նուիրուած ցուցահանդէսներ կազմակերպուած են թէ՛ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ թէ՛ Միութենական ու Անդրկովկասեան քաղաքներու մէջ։

Մեր հարցազրոյցի աւարտին հայրենի տաղանդաւոր արուեստագէտը՝ կը խնդրէ որ ջերմագին ողջոյնները փոխանցենք մեր ընթերցողներուն։

Նորանոր յաջողութիւններ հայ ականաւոր գծանկարիչին։

Պէյրութ

Գ. Մ.

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ (ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ)

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԽՈՐԷՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

Հասանք այնպիսի հանգրուանի մը, որ այլեւս պէտք է հրաժարինք ազգային անցուդարձերով զբաղելէ, անով տառապելէ, կարծիք յայտնելէ, Թելադրութիւններ ընելէ: Ընդհակառակն՝ ստիպուած ենք հետեւիլ արեւելեան ասացուածքին.

— Թող որ գինովը ինքն իրեն փուլ գայ: Անօգուտ է: Չեն ուզեր հասկնալ, չեն ուզեր ըմբռնել, կը վրդովին, կը գայթակղին, պեխաւոր պէպէք դարձած են: Ձեռքերնին չէ: Մեր արեան մէջն է: Ազգային պատմութիւն: Ամէն հորիզոններու տակ Բաբելոնի աշտարակի բանուորներ դարձած ենք: Լեզունիս խառնուած է: Անէծք կայ կարծէք վրանիս: Բաբելոնի մէջ ենք, վարդապետով, քահանայով, տիրացուով, Թաղականով: Ժամանակէ մը ի վեր մեր եկեղեցիները զոյգ էին: Էջմիածնական եւ Անթիլիասական: Հետզհետէ անոնք բազմածնութեան ճամբան բռնեցին: Զգարմանանք եթէ յանկարծ օր մը իմանանք թէ սկսած են մարմին առնել Եգիպտահայ եկեղեցի, Լիբանանահայ եկեղեցի, Յունահայ եկեղեցի, Պոլսահայ եկեղեցի, իրենց յարակից կլուբներով, փիճիճներով եւ Աբիսողոմ Աղաներով:

— Աբիսողոմ Աղային Թատերական ներկայացման գացի՞ր:

— Որո՞նց Աբիսողոմ Աղային, եգիպտահայո՞ց, լիբանանահայո՞ց, յունահայո՞ց թէ պոլսահայոց:

Կուլտուրական ծրագրով ճամբայ կ'ելլենք եւ իրար կուլ կու տանք:

Եկաւ ժամանակ մը երբ մեր տաղանդաւոր գրագէտ Մեթր Պարոյր Մասիկեանը քրտական դեսպանատուն կը փնտռէր իրեն համար: Ուրիշ մտաւորական մը այնքան յուսահատած էր, որ կ'աւաղէր.— «Հայրենակից ունինք որ իր հայրենակիցը աւելի կ'ատէ քան օտար թշնամի մը»: Սահմռկեցանք:

(Աստուած լուսաւորէ Արշակ Ալպօյաճեանի հոգին...):

Համիտեան շրջանին, ծուռ դրուած բարձր ֆէսով խափիէի մը երբ հանդիպէինք, իրար կը զգուշացնէինք: Հիմա ազատ հորիզոններու տակ երբ մեր հայրենակիցները իրարու կը հանդիպին, նո՛յնքան վերապահ են: Համակուած են ըզգուշութեամբ, չըսելու համար երկիւղով.— «Ո՞վ է: Ո՞ր կողմէն է: Ի նոցանէ՞ է թէ ի նոցանէ»:

Կան հայրենակիցներ, որոնք հայերէն թերթը կը բանան եւ վրան աչք մը կը նետեն՝ եթէ առանձին են չորս պատին մէջ եւ շրջապատուած չեն ազգակիցներով: Ճիշդ Խորէն Նարպէյին պէս, որ ըստ Յակոբ Պարոնեանի դիմաստուերին, աշխարհական եղած ատենը մարդոց ներկայութեան կնոջ երեսը չէր նայեր: Իսկ բնաւ չէր նայեր եթէ կիները աղուոր չըլլային:

Այսօր հայրենակիցներ կը խուսափին իրենց անծանօթ ծանօթներէն: Ահա, այլանդակ երկու ահաւոր բառեր՝ անծանօթ ծանօթներ...:

Պատճա՞ռը: Ճղճիմութիւններ:

Տանք այդ ճղճիմութիւններէն նմոյշներ:

— Գոյնդ ի՞նչ է:

— Գոյն չունիմ: Սպիտակամորթ եմ:

— Ո՛չ, ունի՛ս: Քիչ մը խամերի կը զարնես:

— Արեւէն է: Ձկնորսութեան արդիւնք:

— Կայէնն ալ խամեր էր...:

Երէկ գոյն ունեցող քահանային հետ էիր:

— Իմ գիտցածս բոլոր քահանաներուն գոյնն ալ նոյնն է, այսինքն սեւազգեստ:

— Դուն դուրսի գոյնը մի նայիր, ներսի գոյնն է կարեւորը:

— Ինծի համար ներսը եւ դուրսը կարեւորութենէ զուրկ են, Տէրտէրը Տէրտէր է:

— Կը տեսնե՞ս: Ահա ձեզ նմաններն են որ կը խրախուսեն ազգային ոճիրը: Անտարբերութիւն բոլոր սադրանքներու դէմ:

— Եղբայր, ի՞նչ օձիքիս փակեր ես, ես հացին փարային ետեւէն եմ այս սուղ ու կրակ մեմլեքեթին մէջ:

— Դուն հայ չե՞ս:

— Հայ ըլլալու համար անպատճառ բան գործ ձգած տէրտէրաբանութեա՞մբ պէտք է զբաղիլ:

— Բնականաբար, այլապէս գնա՛ հօճա մոլլա մը բեր տունօրհնէքի:

Այլ առակ լուարուք:

Ժամանակին քահանայագործութիւնը ամենէն ապահովուածն էր:

Ազգին մալն էր ան: Ազգը լիուլի կ'ապրեցնէր մեր տէրտէրը: Հիմա դարը փոխուած է: Քահանան պէտք է ինքզինքը ապրեցնէ: Կը դիմէ երկու Թեմերէն միոյն վարիչ մարմնոյն:

— Արդեօք ձեր եկեղեցին հովիւի պէտք ունի՞:

— Տէր հայր, մէյ մը միւսներուն գնա նայինք, կարելի է կ'ընդունին քեզ:

— Օրհնածնե՛ր, գացի՛, գացի՛, ըսին որ իրենք Զինիմաչունէն վարդապետ մը պիտի բերեն եղեր: Ասոր վրայ ըսի, թէ ի՞նչ պէտք կայ այդքան հեռաւոր վայրերէ հովիւ բերելու, քանի որ ես հոս ձեր մօտն եմ: Ձեզաւ: Այն ատեն ճարահատ ձեզի դիմեցի:

— Բարի եկար, հազար բարի: Մենք գիտենք թէ դուն մեզմէ ես, բայց հիմա տեղ չունինք մեր եկեղեցիին մէջ:

— Օրհնա՛ծ, կը զարմանամ շիտակը, եկեղեցւոյ դասը յիսուն հատ քահանայ կ'առնէ:

— Չհասկցա՛ր Տէր Հայր, այսինքն, զի քո է կարողութիւն, դուն այս ասացուածքին իմաստը կը հասկնաս:

— Հասկցայ, այսինքն քահանան ապրեցնելու պիտանէ չունինք, բայց ժողովուրդը գապարէններուն մէջ հարիւրաւոր տոլարներ կը թափէ եղեր:

Անկիւնը բազմած Թաղական մը:

— Գապարէն Տէրտէրին հե՞տ կը բաղդատես կոր Տէ՛ր Հայր:

— Կը նշանակէ գապարէն քահանայէն բա՞րձր է:

— Հա՛ պիլէյիսին, գապարէն վերամբարձ ոտնահարութեամբ է, դուն ասիկա «հրաժա՛րիմք»էն աղէկ տեղեակ ըլլալու ես:

Բարձրագոչ ծիծաղներ:

Ուրիշ անկիւն մը տեղ գրաւած աղա մը:

— Տէր Հայր, դուն աշխարհական եղած ատենդ ի՞նչ արհեստ ունէիր:

— Ժամագործ էի:

— Զարկի՛ր: Ի՞նչ կեցեր ես, սեղան մը դի՛ր խանութիս կռնակը, աղուոր փարա կը վաստկիս: Այստեղ ՏէՏէ մը կայ, ժամագործութիւն կ'ընէ, փարային խե՛րը կ'անիծէ, պարապ ժամերուն ալ ազգին կը ծառայէ, գրելով, տիրացուութիւն ընելով եւ թատրոն խաղալով: Դուն ալ նոյնը կ'ընես, կիրակիէ կիրակի, ձրիօրէն եկեղեցիին կը ծառայես անձնուիրաբար: Արդէն աղօթքը փարայով չ'ըլլար Տէր Հայր, մեծ մեղք է եւ ընդունելի չէ:

— Հապա՞, ոչ միայն հացիւ կեցցէ, այլ՝ բանիւն Աստուծոյ...:

Ուրիշ աղա մը.

— Ես քեզի բան մը ըսե՞մ Տէր Հայր, ես այս բոլոր ըսուածներուն հակառակ եմ: Եթէ ես քու տեղդ ըլլամ, ճիւպպէն խալփախը կը հանեմ, լմնցաւ գնաց, պէ պապա՛մ, դուն Մուշեղ Սրբազանէն աւելի՞ սոֆու ես «տինսիզին հաքքընտան իմանըզ կէլիր», կ'ըսէին մեր երկիրը:

* * *

Հայ Տէրտէրը հայկական աւանդատունէն դուրս կ'ելլէր, ճիւպպէն կը հագնէր, խալփախը գլխուն կ'անցընէր եւ ճամբու ընթացքին, ձիւնը գլխուն կը մրմնջէր, համբերէ ձեռին.

— Այս ի՞նչ ձիւն էր եկաւ գլխուս շայց... «Զի լուծ իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փոքրհոգի...»:

Նոյն պահուն պոլսահայ Ճօճ Սարգիս էֆէնտի իր սեփական ինքնաշարժը կը կանգնեցնէր Տէր Հօր մօտը եւ զայն ներս կը հրաւիրէր: Սարգիս էֆէնտի կը բարբառէր,

— Իմացա՛յ: Ե՛ս ալ քեզ կը փնտռէի. մեռաւ մի ըներ Տէր Հայր: Ա՛ռ սա հազարնոցը, ատեն մը ապրուէ: Մօտ ատենէն պոլսահայ եկեղեցի մը պիտի շինենք, քեզի ալ հովիւ կ'ընենք, խաղալէն ցատքելէն ճիճազքեար քիւրսիին «Ամէն հայր Սուրբ» մը կը կարդաս:

Գանասա

ԱՌԱՆՑ ՍԻՐՈՅ ՈՒ ԵՐԳԻ

Առանց սիրոյ ու երգի ինչո՞ւ ապրիլ յամենալ,
Երբ չես զգար ձեռքն անոնց՝ հոգիիդ խո՛րը մինչեւ
Իջած կեանքին բերելու ես՝ ապրումներդ անցեալ,
Որ մութին մէջ ներկայի բացխեր քեզ պաւ մը առեւ...:

Առանց սիրոյ ու երգի կրնա՞ս ապրիլ անհանգես,
Մենակեացի մը պէս լուրջ ու ինքնամփոփ ու խոկուն,
Երբ շուրջդ ամէն ինչ խաղաղ է անապատ մը ինչպէս,
Հեւասաւէր սիրտդ այդ ի՞նչպէս պիտի զսպել կրնաս դուն...:

Առանց սիրոյ ու երգի պիտի կրնաս բայց ինչպէ՞ս
Քու հոգիիդ աչքերով շողեր փնտռել ու գտնել
Խաւարին մէջ քու շուրջի ու երազիդ դուն քալել...:

Առանց սիրոյ ու երգի պիտի կրնա՞ս վերջապէս
Արիութեամբ հոգիի, անփառունակ սա կեանքին
Տալ դուն իմաստ մը վսեմ ու քաղցրութիւն մ'այգային...:

Երուսաղէմ Գ. ՃԱՐՏԱՐ

Հայրենի անուանի Լուսանկարիչ՝ ՎԱՐԱԶԴԱՏ ՍԵԽՈՅԵԱՆ

Վերջերս Սուրիա-Լիբանան այցելած հայրենի արուեստագէտներու հոյլին մէջ՝ ծանօթացանք տարբեր մարզերու մէջ ռրակաւորուած անձնաւորութիւններու, որոնք կը ներկայացնէին շարժանկարն ու թատրոնը, ասմունքն ու նկարչութիւնը, գրողներն ու մտաւորականութիւնը: Այս բոլորին արքիբեր, անձնական այցելութեամբ մը, իր տիկնոջ ընկերակցութեամբ, մեր հիւրընկալ ափերը կուգար նաեւ Հայաստանի եւ Մոսկուայի հանրածանօթ արուեստագէտներէն՝ ֆոթօ-լուսանկարիչ Վարազդատ Սեւոյեանը:

Իր անուան ծանօթ պէտք է ըլլան բոլոր անոնք՝ որոնք կը կարդան «Սովետական Հայաստան» պատկերազարդ եւ գեղատիպ ամսաթերթը: Իր գամերայի արտադրութիւններն են հոն լոյս տեսնող գրեթէ բոլոր գունաւոր լուսանկարները, որոնց մէջ առկայ են արուեստագէտի նուրբ ճաշակն ու յստակութիւնը: Ի՛նչ քան տարիէ ի վեր պաշտօնական լուսանկարիչն է նաեւ հայրենի երիտասարդական միութեան գլխաւոր օրկան «Աւանգարդ» Թերթին եւ անդամ՝ ԽՍՀՄի լրագրողներու միութեան:

ՎԱՐԱԶԴԱՏ ՍԵԽՈՅԵԱՆ

Վարազդատ Սեւոյեանի «Արարատի համայնապատկերը» լայնածաւալ եւ մեծադիր ֆոթօ-լուսանկարը՝ արժանացած է «Պատուոյ Տիփլոմ»ի, 1964 Թուականի Հոլանտայի Հաագա քաղաքի արքայական պալատին մէջ կայացած միջազգային ցուցահանդէսի ընթացքին: Բազմաթիւ անգամներ շահած է Հայաստանի ֆոթօ-լուսանկարչական հանրապետական ցուցահանդէսներու առաջնութեան մրցանակը: Իսկ վերջին երեք տարիներուն՝ գունաւոր լուսանկարներու առաջնութիւնը:

1963 Թուականէն ի վեր Վ. Սեւոյեան կը մասնակցի Մոսկուայի մէջ կայացող համամիութենական ֆոթօ-լուսանկարչական ցուցահանդէսներուն՝ (երկուքական գունաւոր նկարներով), որոնց գեղարուեստական որակին համար՝ արժանացած է յատուկ վկայականի:

1967ին Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան 50ամեակին առթիւ, Երեւանի «Հայաստան» հրատարակչատան կողմէ լոյս պիտի տեսնէ Վ. Սեւոյեանի շուրջ հարիւր նկարներու (սեւ-ճերմակ) հաւաքածոն: Անուանի արուեստագէտը՝ յառաջիկայ Փետրուար-Մարտ ամիսներուն, չորս նկարներով պիտի մասնակցի Մոսկուայի մէջ կայանալիք Համամիութենական Ֆոթօ-Լուսանկարչական ցուցահանդէսին:

Հայրենի այլ մտաւորականներու նման՝ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներուն՝ Վարազդատ Սեւոյեան զինուորագրուած է Կարմիր Բանակի շարքերէն ներս եւ մասնակցած բազմաթիւ ճակատամարտներու: Այդ շրջանին՝ Խորհրդային զօրքերուն հետ, ան գտնուած է Իրան, Լեհաստան, Աւստրիա, Էսթոնիա եւ այլուր, յաղթական մուտք գործելով նաեւ Գերմանիա: Այստեղ՝ ան որոնումներ կատարած է միանգամայն իր ասպարէզին վերաբերեալ, մարզէն ներս եւ բարենպաստ ալ դիւնքի հասած:

Սուրիա կատարած անձնական այցելութեան բարեպատեհ առիթով՝ Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ, կազմակերպուած են Վ. Սեւոյեանի ֆոթօ-լուսանկարչական ստեղծագործութիւններուն նուիրուած զոյգ ցուցահանդէսներ, առիթ ընծայելով սուրիահայութեան որպէսզի ծանօթանան Սեւոյեանի արուեստի գործերուն, որոնք ներկայացուած էին հայրենի բնաշխարհի, քաղաքներու եւ ժողովուրդի առօրեայի կենսախինդ այլեւ գեղարուեստական բարձր որակ մէջ ֆոթօ-լուսանկարներով (սեւ-ճերմակ): Ցուցահանդէսի աւարտին՝ Սեւոյեան իր գործերուն մեծ մասը նուիրած է կազմակերպիչներուն:

ԱՐԱՐԱՏ Լուսանկարը՝ Վ. ՍԵԽՈՅԵԱՆԻ

Դժբախտաբար ցաւալի անտեսում մը եղած է եւ սուրիական մամուլը չէ հրաւիրուած սոյն ձեռնարկներուն, որպէսզի արաբ գեղարուեստասէր հասարակութիւնն ալ իրազեկ դառնար այս իրադրութեան:

* * *

«Արարատ»ի խմբագրատան մէջ մեր ունեցած հարցազրոյցի ընթացքին, պարզուեցաւ որ հայրենի արուեստագէտը՝ մօտէն ծանօթ է իր ասպարէզի վերաբերեալ համաշխարհային բոլոր նորութիւններուն (մասնաւորաբար լուսանկարչական գործիքներու տեսակէտէն): Ան ըսաւ թէ մի միայն խորհրդային արտադրութիւններ կը գործածէ եւ ինք անձամբ կը զբաղի իր գործերու նկարահանման բոլոր աշխատանքներով (լուալ, տպել,

(Շար. տես էջ 5)

1967Ի ՇԵՄՔԻՆ

«ԱՐԱՐԱՏ»Ի 30ԱՄԵԱԿԻ ՄՈՒՏՔԸ

Լիբանան հրատարակուող «ԱՐԱՐԱՏ» Օրաթերթը, Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան օրկանը, թեւակոխեց իր 30-ամեակի շրջանին մէջ։

«ԱՐԱՐԱՏ» 30 տարի առաջ ծընաւ հրատարակուող նոյն Կուսակցութեան «ՀՆՉԱԿ»ի հարազատ թոռնիկն է։

Միեւնոյն միս ու արիւնով սնած ու ծնած գաղափարի օրաթերթն է, նուիրուած հանուր մարդկութեան ազատ ու երջանիկ ապրելու տեսլականին։

Տեսլական մը՝ որ իր ընտանիքի, ազգի, և ինչպէս նաև բոլոր դրացիներու բարօրութիւնը կը փնտռէ համագործակից և խաղաղ աշխատանքով ձեռք բերուած մթնոլորտին մէջ։

Առանց պայքարի որեւէ բարիք դիւրին ձեռք չի բերուիր։

Ահա իր նշանաբանը՝ ձեռք բերուած լաւագոյն մարդկութեան իմաստուն փորձառութենէն։

«Պայքարով միայն կրնաս գըտնել իրաւունքդ»։

Այդ իմաստուններն անուն ալ դրած են պայքարի եղանակին և ստացուած բարօրութեան. Սոցիալի՛զմ, այն ալ գիտական սոցիալիզմ։

Դարաւոր պատմութեան մէջ կեանք մաշեցուցած հայ ազգը՝ շատ պայքարներ մղած, բազում հարստութիւններու և փառքերու տիրացած ըլլալով հանդերձ, իր աշխատաւոր գիւղացին և արհեստաւորը միշտ մնացած է գերի, սորուկ փակած կօշտ քարին ու հողին, փակուած խրճիթի մը կամ աշխատանոցի մը անկիւնը։

3000 տարուան հայու թագաւորը, կալուածատէրը և կղերը միայն վայելած են «ձեռք բերուած բարիքները», իսկ գիւղացին և արհեստաւորին մնացած է շալակով երգել ու պարել.

«Դառը դատեմ, դատարկ նստիմ,
Է՛յ աշխարհ,
Էլ ինչու ես փարը բողում փարի
վրայ փար աշխարհ»։

×

80 տարի առաջ, ինչպէս ըսինք, 3000 տարուան դառն պայքարներէն ազատուած խումբ մը մտաւորականներ կազմեցին Կուսակցութիւն մը, որ հետեւեցան «պայքարով ազատութիւն ձեռք բերելու» նշանաբանին։

Կուսակցութիւնը գտաւ ազատագրութեան կարճ և կտրուկ ուղին, սոցիալիստական լոզունգը։

Կուսակցութիւն մը՝ որ, ռահվիրան եղաւ օսմանեան սեւաթոյր միապետութիւնը կացնահարող բոլոր յեղափոխականներուն։

×

Արաբ ժողովուրդը, 600 տարիէ ի վեր բախտակից էր հայութեան և Պարսից ծոցէն մինչև Ծիպրալթար տարածուած 90 միլիոն խլամութիւնը կը հեծէր Պոլսոյ Խալիֆա—Սուլթաններու լուծին տակ։

Սորուկ էր արաբն ալ Օսմանեան եաթաղանին տակ, զըրկուած իր դարաւոր խալիֆայական փառքէն։

Արաբ մտաւորականը երկրի մէջ թէ արտասահման՝ միշտ շփման մէջ էր հայ յեղափոխականներուն հետ։

Հնչակեան Գում Գափուի, Պապը Ալիի, Կարինի, Գաղատիոյ, Մարզուանի ցոյցերը, Սասունի և Զէյթունի արիւնալի ընդվզումները աչքերը բացին բոլոր գերուած ազգերու, ինչպէս էին խլամ արաբները, ալպանացիք, քիւրտերը և տիւրքերը։

Անոնք ամէն տեղ շփման մէջ մտան հայ յեղափոխականներու հետ, և դասեր առին անոնցմէ, իրենց կարգին, խըլըրտումներ հանելու՝ յանուն ազատագրութեան։

×

Ի՞նչ «բանեցաւ» «ԱՐԱՐԱՏ» 30 տարուան ընթացքին։ «ԱՐԱՐԱՏ», որ օրկանն է Հնչակեան Կուսակցութեան, բուռն կերպով լծուած է ոչ միայն հայ ազգային նեղ շրջանակին, այլ լայնատարած արաբ ժողովուրդի ազատագրութեան գործին։

«ԱՐԱՐԱՏ» չունի սեփական «գրպան» և «ես»ական ձգտում։ Ան Միջին Արեւելքի ճնշուած ազգերու, և շահագործման ենթարկըւած աշխատաւորութեան լեզուն է։

Կարդացէք իր կուռ ու իմաստալից խմբագրականները, որոնք գրուած են միշտ պատմափիլիսոփայական թօնով, պիտի համոզուիք որ միակ մտահոգութիւնը հասարակութեան շահերն են, տնտեսական և քաղաքական թընճուկներու լուծումով քրտնած։

Եթէ արաբ թերթերը մօտէն տեղեակ չեն անոր յարուցած բեքերուն, բայց իմփերիալիստական արգոսային աչքերը բութն անգամ չեն փախցներ, գտնելու հոն դեմոկրատական ջրաղացին մատուցուող ջուրի կաթիլները, և յեղափոխական ծուխը բոցավառելու համար մատուցուող կայծերը։

Այս եղած է իր նախահայրերու ընթացած ճամբան։ Դրացիդ խաղաղութեան եւ բարօրութեան մէջ ե՛ս բոյնս ձգուկներուդ։

Համոզուելու համար այն թէզին թէ հայ—արաբ յեղափոխական շարժումը, և ազատագրութեան ճամբան, և հետապընդուելիք նպատակը միեւնոյնը եղած է, կը բաւէ քննարկել այժմ ազատագրուած և լրիւ անկախութիւն ձեռք բերած արաբ պետութիւններէն Եգիպտոսը, Իրաքը, Սուրիան, Ալճերիան, Լիբանանը, պիտի տեսնէք որ բոլորն ալ հիմնըւած են դեմոկրատական և սոցիալիստական վարչակարգերու սկզբունքներուն վրայ։

Անոնք, ընդհանուր առմամբ, տապալած են ազգի շահագործող տարրերը և կը ձգտին բաւարարել աշխատաւորութիւնը։

Անոնք կ՚ատեն գաղութապետական բռնութիւնները, և կը խրախուսեն ազգային մշակոյթը։

Արաբական բոլոր հանրապետութիւնները կը յարգեն սոցիալիստական Հայաստանը, որ իրենցմէ առաջ հիմնաւորուեցաւ և համակրանքով և ոչ նախանձով կը յարաբերին մէկը միւսին հետ և կ՚օգնեն մէկը միւսին։

Անոնք սրտի զեղումով կ՚ընդունին հայ գիտունի, ճարտարապետի, մասնագէտի օժանդակութիւնը իրենց երկրի վերելքին նուիրուած գործերուն մէջ։

Հայաստան այցելող արաբ զբօսաշրջիկները՝ խանդաղատանքով կը գովաբանեն անոր վերելքը՝ իրենց հայրենիքը վերադառնալէն ետք։

«ԱՐԱՐԱՏ» Օրաթերթը հայելի՛ն է այս բոլոր բախտաւոր ելոյթներուն, եւ խանդավառանքով կ՚անդրադառնայ 80 տարուան թափուած ջանքերու անունին, Հայ—Արաբ գաղափարական միասնականութեան և եղբայրական կապերու ամրապնդումին։

«ԱՐԱՐԱՏ»ի գաղափարի ղեկավարները ջերմօրէն կ՚ողջագուրուին արաբ յառաջդիմականներու հետ, և պէտք եղած պարագային թեւ ու թիկունք կը կանգնին անոնց, երբ իրենց ուժերու օգտագործման պահը կը մօտենայ։

80ամեայ հասակ նետող աշտարակին գագաթը նայելու ատեն, հոն Հայ-Արաբ աստղերու փայլքը և Լուսինի մանրուքը կրնանք տեսնել եղբայրակից արաբներուն հետ, երբ մշակութային կապը մեզ երկու ժամուան մէջ կը հասցնէ Արագած, ընկեր Վիքթոր Համբարձումեանի դիտակին մօտ։

«ԱՐԱՐԱՏ»եաններն խոր համոզումը ունին, որ պիտի գայ օրը, երբ Թուրք աշխատաւորութիւնն ալ արաբներու ուղիէն քալելով պիտի հասնին Մասիս-Արարատը։

Հոն՝ հայը, քիւրտն ու միւս դրացիները հերթով Արարատի շուրջը պիտի դառնան Երեւանի Անսամպլի նուագով պարելու համար Զէյպէկը, Լոռկէն եւ Սասմապարը։

Ժողովուրդը մեր շուրջը համախմբուած պիտի պոռայ ծափելով.

— Կեցցէ ազգերու եղբայրակցութիւնը։ Ա. ԿԻՏՈՒՐ

ԽԱՂԱՂԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԶՈՒՆ ԱՊՏԱԿԸ ՍԱՅԿՈՆԻ ԽՐՏՈՒԻԼԱԿԻՆ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն)

Մինչ խաղաղասիրական և դեմոկրատական ուժերը մեծապէս մտահոգ և ուշի ուշով կը հետեւին ամերիկեան ուժերու բարբարոսութեանց և հիթլերանման արարքներուն, որոնք կը կատարուին վիեթնամեան ռազմաճակատին վրայ, անդին՝ Գոփենհակի պահպանողական կազմակերպութիւնները հրաւիրած էին Հարաւային Վիեթնամի կառավարութեան անդամ Թրան Վանը, որպէս զի ելոյթ ունենայ Դանիոյ մայրաքաղաքի հասարակութեան առջեւ։

Հեռատեսիլի մեքենաները պատրաստուած էին առաւօտեան ժամերուն, իսկ երբ «մեր հիւրը» բեմ բարձրացաւ սկսելու համար իր ճառը՝ ականատես եղաւ սառն լռութեան մը և ապա «առատաձեռնօրէն» ընդունեց նետուած հաւկիթներու կարկուտը…։ Բայց այսքանը բաւարար չհամարեցին խաղաղասէր հանդիսականները։ Սկսաւ գարշահոտ ռումբերու պայթիւնը։ Թրան Վան չչմած «ինքնապաշտպանութեան» դիմեց. բայց ի զուր։ 500է հասնող հանդիսականները սկսան ներդաշնակ բացագանչութիւններու՝ յանուն խաղաղութեան։ «Կեցցէ՛ Վիեթգոնկ» լոզունգը անընդհատ կը շարունակուէր աններդաշնակ սրահին մէջ։ Եւ երբ կարգադիր յանձնախումբի նախագահը փորձեց իր պաշտպանութեան տակ առնել Թրան Վանը՝ բռունցքի ուժեղ հարուած մը ստանալով գետին գլորեցաւ։

Վրայ հասաւ ոստիկանութիւնը և ահա սրահը վերածուեցաւ իսկական ռազմաբեմի։ Ոստիկաններու և բազմութեան միջև փոխանակուեցան բռունցքի հարուածներ։ Աթոռներ ու սեղաններ սկսան փոխանակուիլ իրարու միջև։ Վիրաւորներու թիւը նկատելի էր երկուստեք։ Եւ հակառակ այս լափիւրինթոսին, հանդիսականներու Վիեթգոնկի ազատութեան և կեղտոտ պատերազմի դադրեցման համար ուղղուած լոզունգները զօրաւոր կերպով կը լսուէին սրահին մէջ։

Փոքր աչքերով Թրան Վանը չա՛տ, բայց շատ բան տեսաւ այդօր Դանիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Ան անշուշտ իր հետ տարաւ խաղասէր դանիացիներու անէծքը Սայկոնի խրտուիլակներուն և ամերիկեան իմփերիալիզմին դէմ ուղղուած։ Ան իր հայրենադաւ կառավարութեան անդամներուն պիտի պատմէ նաև խաղաղասէր ուժերու, դեմոկրատական ուժերու պատրաստակամութիւնը ամէն ինչով օժանդակելու համար Վիեթնամի ազգային ազատագրական ճակատի սրբազան մարտին։

Այսպէսով՝ «սիրելի» Թրան Վան, եթէ մեր «ընդունելութիւնը» հաճելի չեկաւ քեզի, դարձեալ հրամմէ.. միշտ պատրաստ ենք քեզ ընդունելու…։

ԱՐՇԻ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Գոփենհակ, Դանիա

Ց.Գ.— Հազիւ ստորագրած էի այս թղթակցութիւնը և նստած ձայնասփիւռին առջեւ, ահա Սայկոնէն հասնող հեռագիրները կը յայտնեն Թրան Վանի սպանութիւնը Սայկոնի վարչապետ Քիի գործակալներուն կողմէ։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՍԻՐՈՅ ԵՐԳԵՐ

ԱՂԱՉԱՆՔԸ

Շնհրազատ, ակերու, աղբիւրներու եւ ձիւնի ջուրին ջրվէժին քոյրը։ Քոյրը զեփիւռին, որ երգել կու տայ ծառերուն տերեւները եւ նաւերուն պարանները։ Քոյրը անխոնջ մեղուներուն, որոնց մեղրը գանձ մըն է։ Քոյրը Աստուածութի թիթեռներուն, որոնց թեւերը գոյն կը փոխեն երբ գիշեր ըլլայ։ Քոյրը բոցին եւ ջուրին, երաժշտութեան եւ լռութեան։ Երդւընցի որ պիտի խնդրես եւ ձեռք ձգես մեր թագաւորէն՝ Հարուն Ալ Ռաշիտէն, որ քաղաքէն արտաքսուի Եսամինան, բրուտ Ապտալլա եւ Ապըտի աղջիկը։ Ան սէրէն խենթ դարձուցած է զաւակս։ Եթէ յաջողիս զայն Պաղտատէն հեռացնել, պիտի փառաւորեմ քու անունդ, ինչպէս Ալ Ծուֆի ուղտապանները կը փառաւորեն ակերը, աղբիւրները եւ Լիբանանի ձիւնի ջուրէն գոյացած ջրվէժները, ինչպէս նաւաստիները կը փառաւորեն զեփիւռները, որոնք կ՚ուռեցնեն իրենց նաւերուն առագաստները, ինչպէս բալասան շինողները կը փառաբանեն մեղուները, որոնք իրենց համար անհըրաժեշտ են։

Այսպէս է, Տէր, շնորհալի եւ պարզամիտ պաղատանքը, զոր ըստացայ։ Ես Քոյրն եմ մամուռներու, որոնք կը շրջապատեն ակերը, աղբիւրները եւ ձիւնի ջուրէ ջրվէժները։ Ես քոյրն եմ մեռած տերեւներու, զորս հովը կը թափէ ծառերէն։ Մի լսէր այս բրուտին փափաքը։ Եթէ զինք գոհացնես, պէտք է որ նոյնպէս արգիլես մեղուները՝ մեղր շինելէ, բոցը՝ բոցավառելէ, ջուրը՝ գովացնելէ, հովը՝ ծաղիկներուն բոյրը սփռելէ, եւ թիթեռնիկները՝ արբեցումով թրվռալէ Հատրամութի ովասիսին մէջ։

(Անտանտներ «Հազար ու մէկ գիշերներ»էն)։

ՍԷՐԸ

Երեք երիտասարդ կ՚իներ Նըւաճեցին սիրտս, զոր աննուաճելի կը կարծէի։

Երեք երիտասարդ կ՚իներ կ՚իշխեն սիրտիս։

Հսկայ ժողովուրդ մը գլուխ կը ծռէ իմ օրէնքիս։ Մինչդեռ երեք երիտասարդ կ՚իներ չեն հնազանդիր ինծի հրճուանքով, եւ ես իրենց ստրուկն եմ։

Սէրը, կը տեսնէք, աւելի զօրաւոր է քան ես։

Որո՞ւն պիտի կրնամ ըսել թէ որքան կը տառապիմ, քանի որ անկարելի է, որ ուրիշ մարդ մը տառապած ըլլայ այնպէս՝ ինչպէս ես։

Ո՞վ պիտի հասկնայ թէ ինչո՞ւ լացած եմ, երբ դուն գլուխդ դարձուցիր՝ փոխանակ բարեւելու։

Մինչեւ ե՞րբ պիտի օգտուիս տկարութենէս, զիս նուաստացնելու համար, Դրախտի ծաղիկ, որ կը մերժես որ քեզ շնչեն։

Որպէս արքայազուն, կը թափանցեմ իմ պարտէզներէն ներս, բայց արտեւանունքներուդ մէկ հարուածը բաւական է արգիլելու համար շրթներուս հանգչելու քու շրթունքներուդ վրայ, եւ ինչպէս սոված մուրացիկ, կը մնամ վշտահար։

(Հարուն Ալ Ռաշիդ)

(Զեմ կրնար հասկնալ թէ այս երեւելի գահակալը ինչպէս մեծարժէք մարդիկ կը նկատէ անոնք, որոնք ունած են միայն ճարպով)։

ՁԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչո՞ւ համար նետուած եմ այս պայքարին մէջ առանց իմնիզակիս եւ վահանիս։ Ինչո՞ւ համար նետուած եմ այս պայքարին մէջ երգելով յաղթանակի երգ մը։

Ան ինծի նայեցաւ։ Իր նայուածքին սլաքը մխրճուեցաւ սրտիս մէջ։

Ան ինծի ըսաւ. «Բարի եկար իմ վրանս»։

Կ՚ունկնդրէի իր ձայնին երաժըշտութիւնը, եւ կը մոռնայի ցաւերս։

(Ապու Թալեպ Էլ Մութանապպի)

ՎԷՐՔԸ

Երբ կ՚արձակես մազերդ, հարց կու տամ ես ինձ, թէ արդեօք ասիկա իջնող ծանր գիշերը չէ՞։

Երբ դէմքդ դէպի ինձ կը դարձնես, հարց կու տամ ես ինձ, թէ արդեօք լուսի՞նն է որ ինծի կը նայի։

Երբ կը ժպտիս, հարց կու տամ ես ինձ թէ արդեօք ակռաներդ չե՞ն, որ կը ցոլան կարկուտի շարքի նման։

Երբ որ կուրծքերդ ժայթքեն հագուստէդ, հարց կու տամ ես ինձ, թէ արդեօք փղոսկրէ երկու սրուակներ չե՞ն։

Եւ երբ շատ կը տառապիմ, հարց կու տամ ես ինձ թէ ասիկա խենթութի՞ւն է թէ սէր։

(Նազիբ իպն Մոաուիա)

Թրգ. Ս. Գ.

ԺՊԻՏ

Զըսթըրթըն եւ Պերնըրտ Շօ յաճախ կը կռուէին միատեղ իրենց հասակին մասին։ Պերնըրտ Շօ երկարահասակ եւ նիհար էր, Զըսթըրթըն կարճահասակ եւ գէր։ Օր մը Զըսթըրթըն կծու շեշտով մը ըսաւ.

— Շօ, քեզ տեսնողը պիտի խորհի թէ Անգլիոյ մէջ սով կը տիրէ։

— Ձեզի ալ տեսնողը, պատասխանեց Շօ, պիտի կարծէ թէ դուք էք այդ սովին պատասխանատուն։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

(Տաւուսեանութիւն Ա. Կյեն)

Վարդգէս Համազասպեանի, հայաստանեան թեմերու խմբագիրներ, գրողներ, բարեկամներ և ազգականներ:

Ի կ Հինգշաբթի, 19 Յունուար 1967ի առաւօտուն՝ Գահիրէի Միջազգային օդանաւակայանը փութացած էին «Ջահակիր»ի ընտանիքը, Հայկական Ընկերցասրահ ի ներկայացուցիչներ, բարեկամներ և ազգականներ:

Ժամը ճիշդ 10.20ին «Եռւ-նայթըտ Արապ Էրլայնզ»ի գամէթ տիպի ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց, իր հետ բերելով մեր սիրելիները:

Բ րի գալուստ կը մաղթենք Հայրենիքի ք դր ու թարմ յիշատակներով ծանրաբեռ Ընկ. և Ընկերուհի Սարգիս և Ժագլին Գալուստեաններուն:

Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանին մէջ

↑

Նեւանի օդանաւակայանին մէջ ողջերթ մաղթելու եկած նախկին եգիպտահայերէն՝ Նուարդ Նշանեան, Ա. Նշանեան, Մարի Հասրիկեան, Ա. Գնանեան, Տիգրան եւ Արուսեակ Չիքնեան, Սեփան Օկենեան, Արտէմի Շիշմանեան, Պերճուհի Օհաննէսեան, Լուսինէ Աւոյեան, Լուսաւորը Եարտըմեան եւ ուրիշներ:

ԿՈՉ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ազգ մեր սիրելի՝ ժողովուրդ հայոց,

Ծանր բայց միանգամայն քաղցր բեռ մը դրուած է մեր ուսերուն՝ սեպհական ու արդիական կրթական յարկով մը օժտելու վաղամանօթ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ, որ այսօր վերածուած է ԼԻՍԷՅԻ:

Մենք մեր վրայ առինք այդ դժուարին պարտականութիւնը՝ ապաւինելով քու ազնիւ ու կրթանուէր զգացումներուդ, որ գիտցար լինել թէ չլինելու օրերուդ՝ անապատի աւազը մագաղաթի, և քու մատդ գրիչի վերածելու, ուղէնցի քու գոյութեանդ ամենազօր կռուանը չսահի քու ոտքերուդ տակէն, որ գիտցար հացին ու ջուրին հետ և անոնցմէ առաջ հրաշակերտել դպրոց ու եկեղեցի՝ կողք-կողքի որպէս քոյր ու իրարմէ անբաժան երկուորեակներ՝ անոնց մէջ պահպանելու համար ազգային քու սրբազան ու թանկագին գանձերդ, զորս պէտք էիր ջամբել նոր ու ապագայ սերունդներուդ:

Նման յղացքի մը ծնունդը եղաւ նաև Ազգային Սահակեան վարժարանը, որ իր անունը առաւ Երջանկայիշատակ Սահակ Խապայեան Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսէն, որ մնաց անբաժան իր տառապանքոտ ու թափառական ժողովուրդէն, որուն հետ եկաւ ու ի վերջոյ հաստատուեցաւ Լիբանանի ապահովական ու գեղածիծաղ ափերուն վրայ, եւ կերտեց յաղթական, լուսաւոր մեր ներկան:

Սահակեանը հիմնուեցաւ 1925ին՝ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ կողքին, որ իր անունը կ'առնէր քաղմէ՝ խաչեցեալ հայ ժողովուրդէն: Բայց հազիւ տասը տարուան գոյութիւն ունէին անոնք և ահա հրոյ ճարակ կը դառնան և Սահակեան կը փոխադրուի ներկայ իր հողին վրայ՝ գերմանական զօրանոցին զոյգ և ընդարձակ սրահները վերածելով ուսումնարանի, ուր մօտ 50 տարիներէ ի վեր սերունդներ ամբողջ ուսում կ'առնեն ու կը հաղորդուին Սահակ-Մեսրոպեան երէց ու կրտսեր թարգմանիչներուն և անոնց նուամեծար ուսուցիչներուն՝ Ս. Սահակ Պարթև Հայրապետի և Ս. Մեսրոպ Մաշտոց Վարդապետի անմեռ հոգիներուն հետ:

Ո՜վ հրաշք. զօրանոցը... ուսումնարան, ուր իրաւամբ պիտի երգէր Պէշիկթաշլեանցի ուսանողը. «Իւր կապարն յուղի, նիւթ հոգի դառնան», փոխանակ հոն ծուլելու մահաբեր ռումբ ու թնդանօթ:

Սահակեանի բարիքը տեղական կամ սահմանափակ չեղաւ: Անոր շրջանաւարտները աշխարհով մէկ ցրուած են քիչ մը ամէն տեղ և պատիւ կը բերեն քեզի: Անոնցմէ տուած է բազմաթիւ ուսուցիչներ, ազատ ասպարէզի հետեւորդներ, առեւտրականներ, բայց մանաւանդ հայրենասէր ու ազգասէր ծնողներ, ինչպէս և հասարակական գործիչներ, որոնք ամէն կողմ ոտքի կանգնած՝ կը մտածեն Սահակեանի մասին, որ եղաւ իրենց հոգեւոր ու անխառդաւ մայրը:

Այո, անոնք ոտքի կանգնած են՝ ապահովելու համար գոյութիւնը Սահակեանի, որ պարտաւորուած է այս տարուան վախճանին թողուլ իր ներկայ կայքը՝ հողատիրոջ պահանջքին վրայ, եթէ ի վիճակի չէ 2 միլիոն լիբ. ոսկի վճարել անոր՝ դարձնելու համար զայն ազգային սեփականութիւն:

Ցանծնաժողովս անկարելիութեան առջև գտնուելով՝ սկսած որոնել և գտած է արդէն յարմար մէկ երկու հողեր, ոչ շատ հեռու Սահակեանի ներկայ հայահոծ կայքէն, ուր անհրաժեշտութիւն է ունենալ երկրորդական վարժարան մը, նման անոնց, որոնք գոյութիւն ունին Պէյրութի սրահի վրայ, և մասնագէտներու աջակցութեամբ ծրագիրներ կը մշակէ՝ մօտ ապագային հիմը նետելու համար Սահակեան Լիսէյի սեփական կառոյցին:

Մեծագոյն հաճոյքով կը յայտարարենք՝ որ հանգանակութիւնը բացուած է արդէն 125.000 Լիբանանեան Ոսկիի իշխանական նուիրատուութեամբ՝ քու մաքուր ծոցէդ ծնած ու սնած ազնուական հայու մը—ԼԵՒՈՆ ՄԿ. ՅԻՉԵԱՆԻ կողմէ, որ կը բնակի Ամերիկա:

Ասիկա պիտի հանդիսանայ թթխմորը միայն, որ պիտի հայսէ ու զանգէ քու կողմէդ ընծայուած մեծ ու փոքր նուիրաբերութիւնները, որոնցմով մենք հնարաւորութիւնը պիտի ունենանք կառուցանելու ու կոթողելու քու և եսամեծ զոյգ վարդապետներու անուններուն արժանի երկրորդական վարժարան մը՝ Հայ Մանկութեան դաստիարակութեան ու քու փառապանծ անունդ յաւերժութեան համար:

ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼԻՍԷՅԻ ՀՈՂԻ ԳՆՄԱՆ ԵՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Պատուոյ Նախագահ	ԳԵՐ. Տ. ԳՆԵԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԵՐԵՃԵԱՆ
Նախագահ	ԻՐԱՒԱԳԷՏ ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԻՏՃԵԱՆ
Ատենապետ	ՏԻԱՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՐՃՈՒՆԻ
Ատենադպիր	ՏԻԱՐ ՕՆՆԻԿ ՃԱՄՊՈՒՂԵԱՆ
Վարիչ Քարտուղար	ՏԻԱՐ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՃԱՆԿԻՕԶԵԱՆ
Գանձապահ	ՏՈՔԹ. ՅԱԿՈԲ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Հաշուապահ	ՏԻԱՐ ՓԱՐԱՄԱԶ ՏՕՆԻԿԵԱՆ

Խորհրդականներ

ՄԵԹՐ ՀՐԱՆՏ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ	ՏԻԱՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
ՄԵԹՐ ՆՈՒՊԱՐ ԹՈՒՐԻԱՐԴԻՇԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ԼԵՒՈՆ ՓԻԼՕՅԵԱՆ
ՏԻԱՐ ԿԱՐԳԻՍ ՄԱՄՊԱՐԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ՎԱՀԷ ՊԻՉԵԱՆԵԱՆ
ՏԻԱՐ ԽՈՍՐՈՎ ԵՐԱՄԵԱՆ	ՏՈՔԹ. ԳԷՈՐԳ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՉՈՐՍ ԾԱԳԵՐԷՆ

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Գետափի եզրին նստած Նիքոլան և Գարլոն գինի կը խմէին: Անոնց մօտեցաւ բազոսի նոր խրնկարկու մը՝ Ստեփանոն և դրպանէն հանելով գինիի զոյգ շիշեր, խնդրեց առաջիններուն հիւրասիրութիւնը: Նոր «գաղափարակից»ը ծոյլապատիկ նստաւ և երեքով սկսան դատարկել իրերայաջորդ բաժակները: Տաքցան անոնց գլուխները և մօտակայ կրպակէն Նորանոր շիշեր «օժանդակութեան» հասան: Քէյֆը շարունակուեցաւ մինչեւ արեւամուտը: Նիքոլան և Գարլոն թէեւ գանդաղ և համրաքայլ՝ բայց կրցան իրենց տան ճանապարհը կողմնորոշել: Մորփէոսի «յաւիտենական» գիրկին մէջ լռեցան «լքուած» Ստեփանոյի մոլտուքները: Անծանօթներ փութացին և ուժի օգնութեամբ զայն առաջնորդեցին մօտակայ հանրակացարանը, ուր կը բնակէր:

Երբ առաւօտեան ժամերուն արթնցաւ, ափ ի բերան մնաց, տեսնելով որ իր արուեստական ակռաները կը պակսէին: Գլուխը ձեռքերուն մէջ սկսաւ մտածել...: Միթէ՞... բայց ափսո՜ս, ոչինչ կրցաւ մտաբերել:

Այս չչմեցուցիչ պատահարը բերնէ բերան տարածուելով՝ բոլորին ծաղր ու ծանակին առարկան եղաւ ան:

Բայց պատահեցաւ և հրաշքը, ճիշդ շաբաթ մը ետք՝ գետեզրին վրայ գտնուեցան ակռաները և վերադարձուեցան իրեն: Զմռսուած ըսելու որ տասմնաշարք արհեստական ոսկորներէ պատրաստուած էր:

Ուրախացաւ Ստեփանոն և երդում պատառ եղաւ, որ այսուհետեւ այսպիսի «արարքի» մէջ պիտի չիյնայ:

Այս ալ իր «ինքնաքննադատականը» եղաւ:

Երկու տարուան հնութիւն ունեցող այս դէպքը, որուն ականատեսն ալ եղայ, վերյիշեցի այսօր, երբ «Սովետն և Ափրիկէն այսօր» պարբերաթերթին մէջ կարդացի նմանօրինակ դէպքի մը մասին:

Անօրինակ, զարմանալի է լուրը, բայց և իրագործուածն ալ լութիւն:

Օթոպիւսի մը մէջ ուժ...պառ քնացած էր ճամբորդ մը: Երբ արթնցաւ՝ չփ.թահար սկսաւ պաղ[illegible] թէ ա[illegible]մնաշարը գողցած են: Խառնաշփոթութիւն մը ծայր տուաւ ինքնաշարժին մէջ, և ամէն ինչ պարզուեցաւ մնաց: 2+2=4: Ոսկիէ ակռաները թեւեր առած էին:

Ինչպիսի յանդուգն և անօրինակ գողութիւն:

Եթէ տուժող ճամբորդը հասցէն ունենայի՝ նամակով մը ըՍտեփանոյի համբերութիւնը կը յանձնարարէի անոր:

Անօրինակ էր գողութիւնը. գուցէ օրինակելի ըլլայ ակռաներու «վերադարձ»: Հաւատա՞նք:

Միլան, ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Ե՞ՐԲ ՊԷՏՔ Է ՄԱՐԶԱՆՔ ԸՆԵԼ

Մի կարծէք, որ առաւօտը, անկողնէն ելլելէ ետք, միակ նպաստաւոր պահն է մարզանք մը կատարելու, մանաւանդ հապճեպով բան մը պիտի ըլլայ այդ, լարուած վիճակով եւ աչքերը սեւեռած ժամացոյցին:

Երբ ֆիզիքական նուազ դիմադրականութիւն ունինք, առաւօտեան մարզանքը ձեզ կը յոգնեցնէ և ամբողջ օրը գէշ տրամադրութեան մէջ կը պահէ:

Ըստ Ժորժ Լըռուսոյի, մեծ մասնագէտը այս հարցին, առաւօտեան մարզանքը հաւասարապէս յանձնարարելի չէ տկար, ջղային կիներուն, և անոնց, որոնց շնչերակային ճնշումը ցած է, կամ օրուան ընթացքին ծանր աշխատանք ունին կատարելիք, կամ ապաքինումի շրջանին մէջ կը գտնուին և կամ այն կիներուն, որոնք երբեք մարզանք չեն կատարած:

Անոնց համար լաւագոյն պահը երեկոյեան ժամը 5-8ի միջեւն է, այն ատեն երբ մարսողութիւնը վերջ գտած է: Մարզանքը օգտակար դեր մը կ'ունենայ օրուան աշխատանքէն ետք:

Միայն զօրաւոր և լաւ ուտող կիները, անոնք՝ որոնք կ'ուզեն նիհարնալ, և անոնք՝ որոնք իրենց մարզանքէն ետք կրնան հանգիստ ընել, անոնց համար առաւօտեան մարզանքը լաւ ազդեցութիւն կը գործէ:

Ի՞ՆՉ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏՈՎ.— Որքան որ նուրբ կազմուածք մը ունիք, այնքան լաւ պէտք է հագուիք: Մարմինին ջերմաստիճանի բարձրացումը կը նուազեցնէ դրնդերներու անաշխուժութեան վտանգը:

ԿԱՄ.— Լայնօրէն բացուած պատուհանի մը դիմաց, եթէ կարելի է, մեծ տեղ մը:

ԱՐԱ՞Գ ԹԷ ԴԱՆԴԱՂ.— Սկզբունքով արագ, նիհարնալ ուզողին համար, դանդաղօրէն՝ գիրնալու համար: Բայց կարեւորը մարզանքին շարունակական կատարումն է. Եթէ կ'ուզէք նիհարնալ, ձեր փորձերը ըրէք անընդմիջաբար: Գիրնալու համար, նուազեցուցէք յոգնեցուցիչ պահերը և հանգիստ ըրէք, լաւ ընտրելով մարզանքի ձեւերը:

ՎԱՐԱԶԴԱՏ ՍԵԼԻՈՍԵԱՆ

(Շար. Ե. էջէն)

եւայլն): Գասուեց նաեւ հեռագրաքրական դրուագներ, որոնք կը վերաբերէին այս ապագայ[illegible] ընծայ[illegible]ցիկ գործերուն:

Սոյն հարցազրոյցին մասնակցեցաւ նաեւ բազմաշնորհ «Սիրեփոյ Շիրազ» հասարակութեան սեփականատէրը ըսել Յովհաննէս Ճէրքէզեան: Հայրենի արուեստագէտը իր հետ բերած էր իր գործերէն կարգ մը փոքրամետաղ նմուշներ, որոնք բարձր գնահատութեան հանդիպման ներկայ գտնուող ընկերներուն կողմէ: Իսկ երբ հարց տրուեցաւ թէ ինչո՞ւ այս նկարները զերծ են ապագայ[illegible] ըլլալէ, [illegible] որոնցմէ կարգ մը թերթեր պատմականօրէն են, որոնք՝ մօտ ատեան [illegible]:

Նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք հայրենի ընդհանուր արուեստագէտ — [illegible] ջու[illegible]ի փայփայելի, որ մտացէր ու պաշտպան իր գործերուն [illegible]:

ԼԻԲԱՆԱՆ Գ. ՄՈԼՈՅԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ

Գործի, շահատուրքի, կառավարական վաւերաթուղթերու հանման աշխատանքներու և որեւէ տեսակի խորհրդակցութեան համար դիմեցէք «Ջահակիր»ի օրէնսգէտ խորհրդականին՝

ՄՈՀԱՄԷՏ ՖԱԹՀԻ ԱՊՏԷԼ ՐԱՀԻՄԻ

Ամէն օր. կ. ե. ժամը 2էն մինչեւ 9, բացի Կիրակիէ:
Հեռաձայն 915013 – 25 Պէյտաf փողոց (Օփերայի կռնակը), Գահիրէ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
26 ՅՈՒՆՎ. 1967

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ՄԱՐԶ.—ԵՐԻՏ. ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ ԹԻՒԸ

«Ջահակիր» Մարզական-Երիտասարդական Ամսօրեայ յաւելուածի Յունուարի թիւը լոյս կը տեսնէ Շաբաթ, Յունուարի 28ին. փնտռեցէք գրուիչներէն։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՖՈՒԹ-ՊՈԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ Բ. ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՄՀԻ ՋՏԵԱԼԻՆ

Մրցումը սկսելուն պէս Գերմանացիները անցան յարձակողականի և 32րդ վայրկեանին Ֆոգելը մէկ օժլոր Պաքենսուր գլխու հարուածով մը տեղաւորեց գնդակը ԱՄՀի երկրաստուր բերդին մէջ՝ նշանակելով Ա. կէտը։ Երկու վայրկեան ետք Պօգհոսսել մէկ լրջերն փաւորը բերդին առջեւ Ֆոկել կը նշանակէ կէտի Ա. կիսախաղը կը վերջանայ 2ով 0՝ ի նպաստ Գերմանիոյ։

Բ. կիսախաղին սակայն խաղարկութիւնը ինկաւ ԱՄՀին մեր խաղացողներ մէկն աւելի առիթներ փախցուցին։ 43րդ վայրկեանին յարձակողականով մը Գերմանացիները յաջողեցան նշանակել Գ. կէտը Ֆոկելի միջոցաւ, ու մրցումը վերջացաւ 3ով 0 ի նպաստ Արեւելեան Գերմանիոյ։

ՍՏՈՐԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՀԱՒԱՍԱՐ 1ՈՎ 1

Արեւելեան Գերմանիոյ խումբը Գ. խաղը ունեցաւ Ստորին Եգիպտոսի զանազան հետ Թանթայի մէջ և մրցումը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով 1ով 1։

Ա. կիսախաղի 9րդ վայրկեանին Ռիֆաաթ Էլ Ֆանաքիլիի մէկ օժլորը Եզզ Էլ Տին արագօրէն յառաջացաւ ու տեղաւորեց գնդակը մրցորդ խումբի բերդին մէջ նշանակելով ԱՄՀի Ա. և միակ կէտը։

13րդ վայրկեանին գերմանացիները մէկ կազմակերպուած յարձակողականը յաջողութեամբ պսակւեցաւ ԱՄՀի մարզիկ Կուպը Ֆեայի մէկ գլխու սխալ հարուածով, որ գնդակը տեղաւորեց ԱՄՀի իսկ բերդին մէջ՝ նշանակելով հաւասարութեան կէտը՝ ալ արդիւնքը մրցումին։

Բ. կիսախաղին երկու խումբերն ալ իրենց կարելին ըրին որպէսզի նշանակեն յաղթութեան կէտը, բայց անկարելի եղաւ որովհետեւ երկու խումբերն ալ թէ գոլ թէ յարձակողական և թէ պաշտպանողական խաղարկութեան մէջ նոյն ուժը ցոյց տուին և լաւ մը պաշտպանեցին իրենց բերդը ու մրցումը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով 1ով 1։

Այս մրցումին ԱՄՀի խումբը իր արագութեամբ և խելացի խաղարկութեամբ ստիպեց որ գերմանացիները զօրացնեն իրենց պաշտպանողականը՝ կասեցնելու ԱՄՀի յարձակողականները և զգալիօրէն կ'երեւէր ժողովուրդի երեսին վրայ գոհունակութեան ժպիտը։

ՎՈԼԻ-ՊՈԼ

ԼԻԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ԱԶԼԻ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՄԱՏՆԷ ԶՕՐԱՒՈՐ ՋԱՄԱԼԷՔԸ՝ 3ՈՎ 0

Երկու խումբերը դաշտ իջան մարզասէր հասարակութեան ծափահարութիւններով։ Ահլիի խումբէն երկու լաւագոյն մարզիկներ հիւանդութեան պատճառաւ փոխարինուեցան երկու երիտասարդ մարզիկներով, մինչ Ջամալէքի խումբը ամբողջ կազմով էր։

Ահլիի խումբը, որ բաղկացած էր մեծաւ մասամբ երիտասարդ ուժերէ՝ յաջողեցաւ անակնկալի բերել Ջամալէքի զօրաւոր խումբը ու յաղթեց 3ով 0։ Մրցումը տեւեց մօտ մէկ ժամ։

ՊԱՍՔԷԹ-ՊՈԼ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱԽՈՅԵԱՆ ՂՈՒԹԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՀԼԻԻ՝ 51ՈՎ 49

Սուրիոյ ախոյեան Ղութա մարմնամարզական ակումբի խումբը դժուարութեամբ կը յաղթէ Ահլիին 51ով 49 (Ա. կիսախաղ 30ով 24՝ ի նպաստ Ահլիի)։

Մրցումը սկսելուն պէս Ահլիի խումբը անմիջապէս կ'անցնի յարձակողականի։ 8 վայրկեան ետք՝ ցուցատախտակը կը ցուցնէր 11-6՝ ի նպաստ Ահլիի։ Քանի մը վայրկեան ետք սուրիացիները արագ և խելացի քանի մը խաղերով կը հաւասարեն Ահլիի՝ 14ով 14, բայց այստեղ Ահլի կը փոխէ մարզիկներէն մին ու կը փոխարինէ ուրիշով մը։ Ա. կիսախաղը կը վերջանայ 30ով 24՝ ի նպաստ Ահլիի։

Բ. կիսախաղին Ահլի իր խաղարկութիւնը կը փոխէ ու հետզհետէ կը նշանակէ կէտեր ու ցուցատախտակը կը ցուցնէ 45ով 34՝ ի նպաստ Ահլիի։

Սուրիացիները կը զօրացնեն իրենց հակայարձակումները ու կը յաջողին հետզհետէ նշանակել քանի մը կէտեր և երկու վայրկեան մնացած մրցումի վերջաւորութեան արդիւնքն էր 47-46 ի նպաստ Ղութայի։ Ահլիի մէկ սխալով՝ սուրիացիները կը նշանակեն երկու կէտեր և մրցումի վերջաւորութեան ցուցատախտակը կը ցուցնէր 51-49՝ ի նպաստ սուրիացիներուն։

ՆԱՅԼԱ ՀԱՆԱՖԻ ԲԱԺԱԿ ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՀԷԼԻՈՊՈԼՍՈՅ (ԻԳԱԿԱՆ)՝ 52ՈՎ 39

Ահլիի պասքէթ պոլի վարիչները գեղեցիկ գաղափարը ունեցան նուիրելու բաժակ մը՝ Նայլա Հանաֆի մահուան տարելիցին առթիւ՝ յաւերժացնելու անոր յիշատակը։ Այս պիտի կրկնուի ամէն տարի։

Այս մրցումին ներկայ էր ողբացեալին ընտանիքը և ֆետերասիոնի ամբողջ կազմը ու հոծ բազմութիւն մը։

Մրցումը սկսելուն պէս Հէլիոպոլսոյ խումբը անմիջապէս անցաւ յարձակողականի և յաջողեցաւ նշանակել առաջին երկու կէտերը. սակայն անմիջապէս Ահլի պատասխանեց։ Ա. կիսախաղին ամբողջութեամբ հաւասար կ'ընթանային երկու խումբերը, Հէլիոպոլիսը առաջնորդուած Գիլիայի կողմէ, իսկ Ահլի՝ Նաուալի կողմէ։ Բ. կիսախաղին սակայն Ահլիի մարզիկուհիները փոխեցին իրենց խաղարկութիւնը և շնորհիւ Լայլայի Ահլի նշանակեց հետզհետէ կէտեր և մրցումը վերջացաւ 52ով 39՝ ի նպաստ Ահլիի։

Այս մրցումին Հէլիոպոլսոյ խումբի լաւագոյն խաղացողն էր Գիլիա (խմբապետուհի), որ ստացաւ լաւագոյն խաղացողի բաժակը. իսկ Ահլիէն լաւագոյնն էր Լայլա։

Ահլիի խմբապետուհի Նաուալ ստացաւ Նայլա Հանաֆի բաժակը պր. Հանաֆիի ձեռքէն ի ներկայութեան Հէլիոպոլսոյ և Ահլիի վարչութեան անդամներուն։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎՈԼԿԱԿՐԱՏ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԿԷԶԻՐԷԻ՝ 75ՈՎ 50

Վոլկակրատ իր Բ. ելոյթը կ'ունենայ Կէզիրէի խումբին հետ, որ Գահիրէի զօրաւորագոյն խումբն է։

Երկու խումբերն ալ զօրաւոր խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին. երկու խումբերն ալ հաւասար կ'ընթանային։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 37ով 30 ի նպաստ հիւրերուն։ Բ. կիսախաղին Վոլկակրատ ապաւինած իր բարձրահասակ մարզիկներուն՝ հետզհետէ նշանակեց կէտեր և քանի մը վայրկեան ետք ցուցատախտակը կը ցուցնէր 51-30՝ ի նպաստ Վոլկակրատի։ Կէզիրէի խումբը յուսահատութեան և անշարժութեան մատնուեցաւ, այս տեսնելով Կէզիրէի մարզիչ Մոհամէտ Հայիպ առիթը տուաւ իր պահեստիներուն։ Իրաւարարներու մրցումի աւարտման սուլիչին ցուցատախտակը կը ցուցնէր 75-50՝ ի նպաստ Վոլկակրատի։

ՎՈԼԿԱԿՐԱՏ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՀԼԻ-ՋԱՄԱԼԷՔ ՄԻԱՑԵԱԼ ԽՈՒՄԲԻՆ՝ 87ՈՎ 60

Վոլկակրատ իր Գ. ելոյթը ունեցաւ Ահլի-Ջամալէք միացեալ խումբին հետ և դիւրութեամբ՝ յաղթեց՝ 87ով 60 (Ա. կիսախաղ 35ով 32 ի նպաստ Վոլկակրատի)։

Ռուսական խումբը իր այս յաղթանակը կը պարտի իր երեք բարձրահասակ մարզիկներուն Սերկէթի, Նեգեզենի և Պլյաշոֆի առաւել ևս արագ խաղարկութեան։

Միացեալ խումբը ամէն կարելին ըրաւ կէտերու տարբերութիւնը նուազեցնելու։ Մրցումը վերջացաւ 87ով 60՝ ի նպաստ Վոլկակրատի։

ՕՐՈՒԱՆ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ՊԱՀԱՆՋԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Այժմ մեծ պատասխանատուութեան տակ են ինչպէս Էջմիածնականները, այնպէս ալ Անթիլիասականները՝ միասնականութեան սուրբ գործը ի կատար հանելու համար։ Անհրաժեշտ է, որ երկու կաթողիկոսները՝ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Հայրապետը և Խորէն Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը լրջօրէն միջամտեն Ամերիկահայ ծախսեր խնդիրներուն՝ զօրաւոր կամքով, անկեղծ ոգիով ազգային եկեղեցական միասնութիւնն ու համերաշխ գործակցութիւնը ապահովելու համար։ Այն բոլոր գաղութները, որոնք կը պատկանին Էջմիածնին, պէտք է օրինաւորապէս անոր հովանաւորութեան ենթարկուին, նմանապէս Անթիլիասէն վերաբերող գաղութները հաւատարմօրէն ծառայեն նոյն շրջանին՝ կատարեալ համերաշխութիւնն ու միասնութիւնը տիրական և ազդու դարձնելու համար։ Ոմանց կարծիքով, գուցէ Անթիլիասի Կաթողիկոսարանը դժկամակի այսպիսի օրինաւոր կարգադրութեան մը հանդէպ, այն պատճառով, որ ան պիտի զրկուէր Ամերիկահայ թեմի նիւթական օժանդակութենէն։ Այս վախը բոլորովին անհիմն կարելի է նկատել, որովհետեւ Ամերիկահայ գաղութը միշտ ալ իր օժանդակութիւնը չէ զլացած արտասահմանի տարբեր երկիրներու կրօնական և կրթական հաստատութիւններու կարիքներուն։ Միակ վախը, որ կրնայ գոյութիւն ունենալ, այն է թէ ամերիկահայութեան նիւթական և բարոյական աղբիւրները պիտի ցամքին օր մը, եթէ հայ ժողովուրդն անհետանայ ամբողջովին։

Այս դրական կարգադրութիւններու մասին ժամավաճառութիւնն աններելի է, քանի որ ամերիկահայութեան մէջ յուսալքութիւնը ծայրագոյն աստիճանի հասած է։ Շարք մը «հայրենասէրներ» նոյնիսկ այսպիսի յոռեգոյն վճիռներ կ'արձակեն.— «Մենք արդէն ոչնչացման դատապարտուած ենք. այլեւս նոր սերունդէն յոյս չկայ։ Միայն Հայաստանն է որ կայ և պիտի ապրի»։

Իսկական հայրենասէրը, սակայն պարտաւոր է սփիւռքահայութիւնը կանգուն պահել՝ յօգուտ և ի փառս Մայր Հայրենիքին։ Ասոր հետ զուգընթաց պիտի ապրի նաև Հայ Դատի պայքարը երիտասարդական ուժերով՝ ընդդէմ այն անարգ Թուրք ջարդարար կառավարութեան, որ մեր ժողովուրդը ցիրուցան դարձուց։

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Նիւ Եորք, 15-1-67

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرونيان (بالأرمني)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՇՏԱ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 165 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1967 — ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. — عدد رقم ١٦٥ - الخميس ٢ فبراير ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՀԱՒԱՏՔՈՎ

451 Թուականին մղուած Վարդանանց հերոսամարտով հայ ժողովուրդը ապրելու և գոյատեւելու իրաւունքը ստացաւ:

Այդ տակաւին նախնական դարաշրջանին մեր նախահայրերը խորապէս ըմբռնած էին՝ որ պատմութեան մէջ գոյատեւել որոշած ժողովուրդի մը համար անհրաժեշտ է ազգային ինքնուրոյն դիմագիծը անաղարտ պահել և անոր պաշտպանութեան համար ոչինչ խնայել:

Հայ ժողովուրդը հա՛յ կրնար մնալ և յարատեւել իր Աւանդութիւններով, Հայրենիքով, իր Լեզուով և իր Հաւատքով: Եթէ ասոնցմէ մէկը կամ միւսը տկարանար կամ անհետանար՝ դժուար թէ կարելի ըլլար որպէս ամբողջական ազգ շարունակել ընթանալ պատմութեան ընդմէջէն:

Վարդանանք հաստատապէս համոզուած էին ասոր և այդ անխախտ համոզումն էր որ զիրենք մղեց ֆիզիքապէս անհաւասար պայքարի՝ ընդդէմ պարսից:

Այսօր իսկ՝ երբ առիթը կ'ունենանք մտածելու 451 Թուականին տեղի ունեցած ընդհարումին մասին՝ հայերուն այդ քայլը միայն «խենթութիւն» կրնանք որակել: Այո՛, խենթութիւն մըն էր անոնց ըրածը, բայց սրբազան և նուիրական խենթութիւն, որ ամբողջ ազգի մը ապրելու իրաւունքը ապահովեց, և անոր առիթը ընծայեց իր ունեցած արժանիքներն ու ստեղծագործ ոգին ի սպաս դնելու համայն մարդկութեան քաղաքակրթութեան զարգացումին:

Վարդանանց հերոսամարտը մեր առաջին արդար և կազմակերպուած ապստամբութիւնը եղաւ: Վերջինը չեղաւ սակայն:

Այդ ժամանակուան հզօրագոյն պետութիւններէն Պարսկաստան կարողութիւնը չունեցաւ ըմբռնելու, որ գոյատեւելու համար ֆիզիքական մեծութիւնն ու զօրութիւնը բաւարար չեն: անոնք ժամանակաւոր յաղթանակներ կրնան ապահովել՝ առանց կանխատեսելու գալիք օրերու անկումը: Անոնք չկրցան ըմբռնել՝ որ ազգի մը արդար իրաւունքն ու պահանջքը պաշտպանելու համար մղուած պայքարները թէ իսկ անյաջող ելք մը ունենան՝ կարելի չէ վերջնականապէս փակուած նկատել հարցը: ԱՄԷՆ ԱՐԴԱՐ ԴԱՏԻ ՀԱՄԱՐ ՄՂՈՒԱԾ ՊԱՅՔԱՐ ՍՈՒՐԲ Է ՆՒ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ ՄԻԱՅՆ ԱՅԴԱՏ ԼՈՒԾՈՒՄՈՎ, հոգ չէ թէ այդ լուծումը, իրաւունքի ճշդումը քիչ մը ուշանան:

Վարդանանց հերոսամարտը ոչ մէկ աշխարհակալական ծգտում կը հետապնդէր, այլ հայ ժողովուրդի իրաւունքները պաշտպանելու համար արդար ընդվզում մըն էր ան, և որ 33 տարի ետք պսակուեցաւ «Նուարսակ»ի պատուաբեր դաշնագրով:

Այսօր, երկրագունդիս վրայ գոյութիւն ունին բազմաթեւակ և բազմալեզու ժողովուրդներ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը ծանօթ է իրեն յատուկ արժանիքներով, կամ... յետամնացութեամբ:

Մեծ է թիւը քաղաքակիրթ, յառաջադէմ և զօրաւոր ազգերու որոնց գոյառումը սակայն ժամանակի որոշ շրջանի մը մէջ սահմանափակուած է:

Եւ այսօրուան այդ մեծ ժողովուրդները երբ տակաւին հաւաքականութիւն և ազգ կազմելու ըմբռնումն ու գիտակցութիւնը չունէին, ֆիզիքապէս փոքր՝ սակայն հոգեպէս վեհագոյն հայ ազգը իր հողի, լեզուի, հաւատքի և գաղափարի ազատութեան համար պայքար կը մղէր հզօր Պարսկաստանի դէմ և ինչ որ ամենէն «զարմանալին» է՝ այդ աշխարհակալ պետութեան ընդունել կուտար իր պայմանները: Մեր խօսքը Վահան Մամիկոնեանի կնքած «Նուարսակի» 484ի դաշնագրին մասին է:

Այլեւս պատմութեան կը մնայ ճշդել «մեծութեան» և «հզօրութեան» սահմանումը:

Մեծ ու հզօր պետութիւն մը ըլլալ, անսահման հողամասեր իր լուծին ենթարկել և գերութեան շղթան անցընել դրացի ժողովուրդներու վզին... և ժամանակ մը ետք անհետ կորչի՞լ, թէ փոքրաթիւ ըլլալ, գոհանալ բնութեան գծած սահմաններով, նիւթական աշխարհակալութեան ոչ մէկ ծգտում սնուցանել, հոգեկան ու իմացական նուաճումներո՛վ խանդավառուիլ և անոնց արգելք հանդիսացողներուն դէմ պայքարիլ... և դիմանալ դարերուն, անմահանալ:

Պատմաբան կամ աշխարհագէտ ըլլալու չէ այս բացորոշ ճշմարտութեան լուծումը փնտռելու համար. Հայ Ազգը մէջտեղն է որպէս մարմնացեալ փաստ և ապացոյց:

Ինչպիսի՛ տառապանքներ ու չարչարանքներ չէ համտեսած ան, քանի՛ քանի՛ անգամներ կոտորակուած ու անհետ կորսուելու դռները հասած է, սակայն այսօր ան կա՛յ, կ'ապրի՛, կը շնչէ՛, կը ստեղծէ՛, գիտական ու մշակութային նորանոր նուաճումնե՛ր կ'արձանագրէ:

Բաղդատմամբ բազմաթիւ քանակով մեծ ժողովուրդներու՝ ամենափոքրերէն ենք, սակայն բաղդատմամբ անոնց հոգեկան ու իմացական մեծութեան՝ ամենառաջին շարքերուն վրայ է մեր տեղը: Ո՛չ ինքնագովութիւն է այս հաստատումը և ոչ ալ եսամոլութեամբ կուրացածի արտայայտութիւն, այլ ուրիշներու կողմէ փաստուած ու հաստատուած իրականութիւն:

(Շարունակութիւնը ստս. էջ Բ.)

ՖԻՆԼԱՆՏԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ

Չորեքշաբթի, 25 Յունուար 1967, կ.ե. ժամը 2.20ին Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց Ֆինլանտայի Նախագահ Ուհօ Քիքքոնէն, որուն պաշտօնական այցելութիւնը Ա.Մ.Հ.ի մէջ տեւեց հինգ օր:

Պաշտօնական հիւրը դիմաւորելու համար օդանաւակայան կը գտնուէին Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, հանր. առաջին փոխ-Նախագահ և զինեալ ուժերու փոխ հրամանատար Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր, փոխ նախագահներ Զաքարիա Մոհիէտտին և Հիւսէյն Շաֆէի, փոխ Նախագահ և Ա.Ը.Մ. ընդհ. քարտուղար Ալի Սապրի, Խորհրդարանի Նախագահ Անուար Էլ Սատաթ, վարչապետ Մոհամէտ Սըտքի Սոլիման, փոխ վարչապետները, նախարարները, զինեալ ուժերու և բարձրաստիճան սպաներն ու պաշտօնատարները և դիւանագիտական մարմնի անդամները:

Երկու նախագահները ձեռնըսեղմէ ետք բարձրացան պատուոյ ամպիոնին վրայ: Բարի գալուստի թնդանօթի 21 հարուածներէ ետք՝ նուագուեցան երկու երկիրներու քայլերգները: Ապա Կամալ Ապտէլ Նասէր հիւր Նախագահին ներկայացուց օդանաւակայան եկած բարձրաստիճան անձնաւորութիւնները:

Զոյգ Նախագահները բաց ինքնաշարժով և ճամբու երկու կողմերը հաւաքուած ժողովուրդի ողջոյնի բացագանչութիւններով ուղղուեցան Քուպպէի պալատը, ուր բնակեցաւ Նախագահ Ուհօ Քիքքոնէն իր այցելութեան ամբողջ տեւողութեան:

Հինգ օրերու ընթացքին Ա.Մ.Հ.ի և Ֆինլանտայի Նախագահները պաշտօնական խօսակցութիւններ ունեցան: Առիթը տրուեցաւ պաշտօնական հիւրին այցելելու Եգիպտոսի տեսարժան վայրերն ու գործարանները: Ան գնաց Լուքսոր և Ասուան և մեծ հիացումով ծանօթացաւ Հին Եգիպտոսի քաղաքակրթութեան և ըսաւ. «Եգիպտոսի հնութիւններն ու արդիական կառուցումները իրենց նմանը չունին ամբողջ աշխարհի մէջ»:

Կիրակի, 29 Յունուար 1967, երեկոյ Նախագահ Ուհօ Քիքքոնէն ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, եւ որուն ընթացքին խօսած ճառին մէջ Ֆինլանտա հրաւիրեց Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը:

Պաշտօնական հիւրը Երկուշաբթի, 30 Յունուար 1967, մեկնեցաւ Գահիրէէն: Նոյն օրը Հելսինքիի եւ Գահիրէի մէջ հրատարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւն մը:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԵՐԵՔ ԱՍՏՂԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ ՄԱՀԱՑԱՆ

Շաբաթ, 28 Յունուար 1967, ժամը 1.30ին ցաւալի աղէտ մը պատահեցաւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու հրթիռներու արձակման կայանին մէջ:

Փորձի ընթացքին, երեք օդեւ-զերագնացներ՝ տեղակալ գնդապետ Վիրճիլ Կրիսըմ, որ նախապէս երկու անգամ ճամբորդած էր անջրպետին մէջ, գնդապետ Էտուարտ Ուայթ՝ անջրպետին մէջ քալող ամերիկացի առաջին աստղանաւորդը եւ տեղակալ Ռոճըր Չաֆի, որ իր առաջին թռիչքը պիտի կատարէր, տակաւին չճշդուած պատճառներով մէկ վայրկեանի մէջ մահացան եւ ածխացան իրենց խցիկին մէջ՝ նախ քան ազատարար խումբի ժամանումը:

Այս փորձը նախապատրաստութիւն մըն էր Փետրուար 21ին կատարուելիք թռիչքին, որ անորոշ ժամանակով յետաձգուեցաւ:

Սպիտակ Տունը անմիջապէս յայտարարեց, որ ազգային թաղում պիտի կատարուի, որուն արարողութեան պիտի մասնակցի Նախագահ Ճոնսըն: Անոնց մարմինները պիտի ամփոփուին Արլինկթընի գերեզմանատան մէջ, ուր թաղուած է նաեւ Նախագահ Քենետի:

Իւրաքանչիւր արկածեալ տիեզերագնացի այրիին անմիջապէս պիտի յատկացուի 100.000 տոլար՝ մահացողներու կեանքի ապահովագրութիւնը, եւ տարեկան որոշ գումարներ:

Տաղանդաւոր Նկարիչ Ս. Սամոնեանի Ընծայուած Նոր Պատիւը

Ա.Մ.Հ.ի պաշտօնաթերթ քաղաքիս «Ալ Կամհուրիէ» օրաթերթի 29 Յունուարի թիւին մէջ կը կարդանք՝ որ «պուրսիէ»ներ ընտրող և անոնց տրուելիք յատկացումները ճշդող յանձնախումբի որոշումով՝ երեք նկարիչ արուեստագէտներ (առաջին անգամ ըլլալով) Յուլիս (1967)ամսուընէ սկսեալ ձերբ պիտի կացուցուին իրենց առօրեայ աշխատանքներէն, ամբողջութեամբ կարենալ նուիրուելու համար միայն նկարչութեան:

Այս որոշումը, առ ի վաւերացում, ներկայացուած է փոխ-վարչապետ և Մշակոյթի նախարար Տոքթ. Սարուաթ Օքաշայի:

Մեծ ուրախութեամբ և մանաւանդ հպարտութեամբ նկատեցինք, որ ընտրուած նկարիչներու կարգին կը գտնուի նաև մեր բարեկամ տաղանդաւոր նկարիչ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ (միւս երկուքը՝ Նապիլ Ուահպա և Մուսթաֆա Րազզազ):

Սամսոնեան առաջին հայն է, որ կ'արժանանայ այսպիսի պատուաբեր և բացառիկ պատիւի:

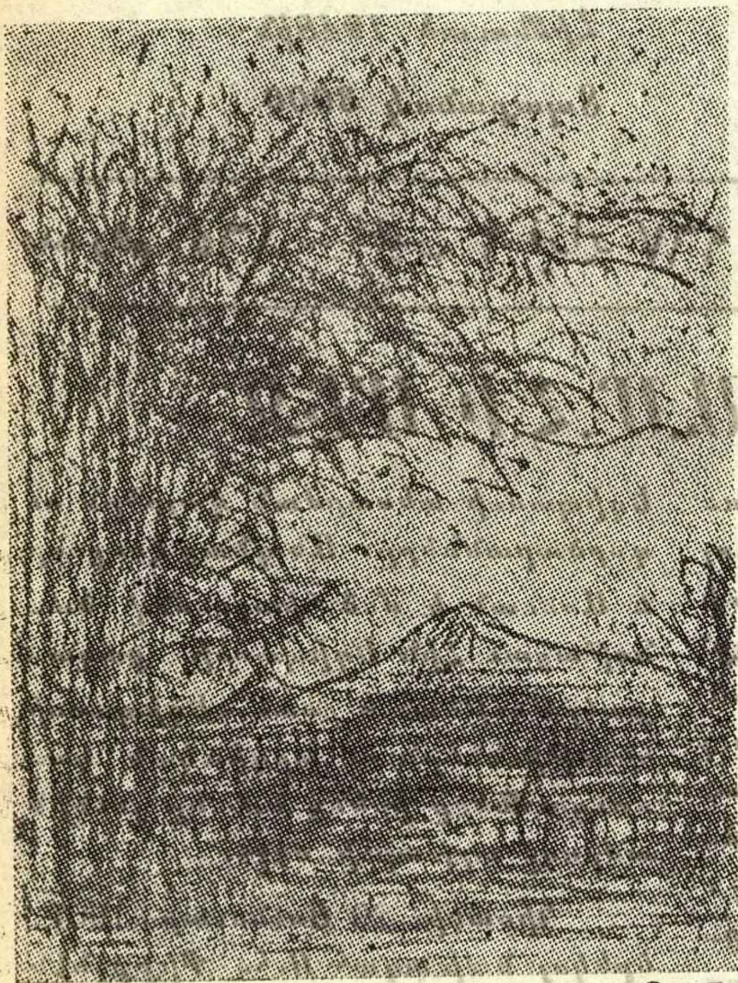
Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք համակրելի արուեստագէտին և նորանոր նուաճումներ կը մաղթենք անոր բարձրատաղանդ վրձինին:

Այս առթիւ, չենք կրնար մեր երախտագիտական անխառն զգացումները չարտայայտել՝ արուեստը քաջալերող և իսկական արուեստագէտները վարձատրող Ա.Մ.Հ.ի արդարադատ Կառավարութեան ու Մշակոյթի Նախարարութեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

«ԱՐԱՐԱՏ»Ը ԳԱՌԶՈՒԻ ՎՐՁԻՆՈՎ

Այս նկարը Նոր Տարուան առթիւ «Հայրենիքի Ձայն» թերթի խմբագրութեան ուղարկած է Ֆրանսահայ աշխարհահռչակ նկարիչ Գառզուն (Գառնիկ Զուլումեան)

Արարատն է, հայ ժողովուրդի յաւերժութեան խորհրդանիշը՝ Հայաստանի մէջ գտնուած օրերուն Գառզու շատ նայած է Արարատի ձիւնէ գագաթներուն, հմայուած անոր փառահեղութեամբ, Եւ ահա, պլպլիկան լեռը սկսած է մտնել մեծ ու ինքնատիպ նկարիչի ստեղծագործական աշխարհը, դառնալ ներշնչումներու ակունք, նոր իմաստ տալով անոր ստեղծագործութեան:

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԹԱՏՐՈՆ Ը ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԵՑԱՒ

Երեւանի Գ. Սունդուկեանի անուան հայկական ակադեմիական տրամադիկական Թատրոնը՝ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ ունեցած իր յաջող հիւրախաղերուն համար, Հայկական Ս Ս.Հ. Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան Յունուարի 17ի հրամանագրով՝ պարգեւատրուեցաւ Հայկական Ս.Ս.Հ. Գերագոյն սովետի պատուոյ գիրով։

«ՆԱՐԻՆԷ»

Այսպէս կը կոչուի Երեւանի Նորք Թաղամասին մէջ գտնուող մանկական առողջարանը, ուր երկու ամսուան տեւողութեամբ կը բուժուին եւ կը հանգստանան հարիւր երախաներ։

«Նարինէ»ն հանրապետութեան տասներկերորդ մանկական առողջարանն է։ Ամէն տարի Հայաստանի մանկական հիմնարկներուն մէջ կը բուժուին եւ կը հանգստանան 6000 երախաներ։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

Երեւանի երկաթուղայիններու մշակոյթի պալատին մէջ բացուեցաւ հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ մշակոյթի ցուցահանդէսը՝ նուիրուած մեծ լուսաւորիչ եւ հայերէն գիրերու ստեղծիչ Մեսրոպ Մաշտոցի ծննդեան 1600 ամեակին։

ԵԹՈՎՊԻԱ

ԵՐԳԻՉ ՏԻԳՐԱՆ ՈՐԲԵՐԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԱՏՏԻՍ-ԱՊԵՊԱՅԻ ՄԷՋ

Երեւանի Երաժշտանոցի ուսանողներէն երգիչ Տիգրան Որբերեանի երգահանդէսը մեծ յաջողութիւն գտաւ Ատտիս-Ապեպայի մէջ։ Ամբողջ երեկոյթի ընթացքին, Ատտիս-Ապեպայի համալսարանին հանդիսասրահին մէջ կը հնչէին դասական եղանակներ եւ սովետական, իտալական, ֆրանսական, ամերիկեան եւ այլ երգեր։

Մնած Ատտիս-Ապեպայի մէջ, Տիգրան Որբերեան մանկութենէն ի վեր կը սիրէր երաժշտութիւնը։ Ջութակահարի վարպետութեան տիրացած ըլլալով, յաճախ ելոյթներ կ'ունենար Եթովպիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Եւ սակայն, աւելի վերջ ի յայտ եկաւ, թէ ջութակէն աւելի իր ձայնին մէջ էր Տիգրանին իրական տաղանդը։ Արդարեւ, ընչեղ եւ ուժեղ թենորի ձայն մըն էր ան:

Սովետական Հայաստանի կառավարութեան հրաւէրով, Տիգրան Որբերեան այժմ օփերայի արուեստը կը սորվի Երեւանի մէջ եւ մէկ տարիէն իր ուսումը լրացնելով կրկին պիտի վերադառնայ Ատտիս-Ապեպա։

ԳԱՀԻՐԷ

«ՅՈՒՌՈՔ ՅԱՆԸՄ» ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ

Բեմադրութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ Կիրակի, 29 Յունուար 1967, Հակական Ընթերցասրահին մէջ, կազմակերպութեամբ սիրուած դերասանուհի Տիկին Արաքսի Օհանեանի եւ մասնակցութեամբ գաղութիս լաւագոյն ուժերուն։

Մանրամասն տեղեկատուութիւնը՝ յաջորդ թիւով։

ԱՆԱՅԻՍ ՊՈՂԱՊԱԼԵԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՍԿՈՎՏԻՈՅ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՕՓԵՐԱՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Աշխարհահռչակ հայ երգչուհի Անայիս Պողապալեան յաջողութենէ յաջողութիւն եւ յաղթանակէ յաղթանակ կ'ընթանայ։

Արդարեւ, պաշտօնական հեռագիրներէ երեւան կու գայ՝ թէ ան 10 Փետրուարին Վէրտիի Ֆալսթաֆ երկին Ալայս Ֆորտի դերը պիտի խաղայ Լոնտոնի Գովընթ Կարտընի Արքայական Օփերային մէջ:

Իտալացի բեմադրիչ մը, Ֆրանքօ Զեֆերէլլին է որ պատրաստած է համբաւաւոր օփերան, որուն երաժշտական մասը պիտի վարէ Էտուըրտ Տաունզ։

Գովընթ Կարտընի մէջ տրուելիք չորս համերգներուն ընթացքին այր մարդու գլխաւոր դերը պիտի ստանձնէ գերմանացի համբաւաւոր երգիչ Տիթրիխ Տիսքաու։

Մեծն Բրիտանիոյ մամուլը ակէ առաջ միաձայնութեամբ տարփողած էր հայ երգչուհիին բացառիկ տաղանդը, երբ ան բեմ եկած էր նոյն այս դերով՝ 1966ին, Սկովտիոյ Արքայական Օփերային մէջ։

Դիտել կը տրուի թէ յառաջիկայ գարնան, Անայիս Պողապալեան անգամ մը եւս հանդէս պիտի գայ Սկովտիոյ նոյն Օփերային մէջ, ստանձնելով Միմիի դերը՝ Բուչչինիի Լը Պոհէմին մէջ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Ուրբաթ, 20 Յունուար 1967, կ. ե. ժամը 5,30ին Սենթ-Գաթեռին եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Միջ-Քրիստոնէական աղօթք։

Հոյակապ եկեղեցին լեցուն էր միջազգային-ղպտի, յոյն, հայ, լիբանանցի, եւայլն — հոծ բազմութեամբ։

Ներկայ էին աւելի քան 30 բազմազգի եկեղեցականներ, որոնց կարգին Գաբրիէլեան եպիսկ., Ջօղպի եպիսկ., Պապական ներկայացուցիչ Գայար եպիսկ., Վառնավաս եպիսկ. եւ Գերաշնորհ Տ. Զաւէն Եպիսկ. Չինչինեան։

Ներկայ էին նաեւ բազմաթիւ մայրապետներ, հիւպատոսական մարմիններ եւ համայնքներու պետեր ու ներկայացուցիչներ։

Կատարուեցան ամէն լեզուներով Աւետարանի ընթերցումներ եւ ազգային երգչախումբերը զատ-զատ եկեղեցական շարականներ երգեցին։ Մեր «Լուսաւորիչ» երգչախումբն ալ ներդաշնակ եւ հոգեպարար կերպով երգեց հայկական շարականներ, տպաւորելով ներկաները:

Քարոզներ ալ խօսուեցան:

Վերջաւորութեան՝ եկեղեցին լեցուած կրօնականները եւ ժողովուրդը միաբերան աղօթեցին «Հայր Մեր»ը, իւրաքանչիւր ազգ իր լեզուով:

Ես հաւատացեալ եմ, այս 20րդ յարաբերաբար անհաւատ դարուն մէջ։ Բերկրանքով եւ երանութեամբ հաստատեցի, թէ այս բազմալեզու «Հայր Մեր»ը, որ կը բարձրանար հաւատացեալներուն կողմէ առ Աստուած, սրտաբուխ էր։ Յուզուեցայ եւ աչքերս տամկացան...:

ՄԻՋՅԱՐԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎԸ

Երեքշաբթի, 24 Յունուար 1967, կ. ե. ժամը 6ին, Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ աղօթք՝ Քրիստոնէական Եկեղեցիներու միութեան համար։

Ներկայ էին 20է աւելի օտարազգի կրօնական պետեր եւ ստուար թիւով մայրապետներ, նաեւ՝ Ազգ. իշխանութեան անդամներ:

Հայ երեք յարանուանութեանց պատկանող հաւատացեալներ փութացեր էին եկեղեցի:

Հայր Պետրոս վրդ. Քէնտիրճեան խօսեցաւ ֆրանսերէն խորիմաստ քարոզ մը, բացատրելով աղօթաժողովներուն նպատակը:

Գերշնորհ Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեան՝ շրջապատուած Հայր Պետրոս վրդ.էն, արժանապատիւ Վարդան քհնյ. Պօյաճեանէ եւ սարկաւագներէն կատարեց ընթերցում Աւետարանէն եւ մասնակցեցաւ «Եկեսցէի» արարողութեան։ Խօսեցաւ նաեւ օրուան յատուկ կուռ քարոզ. ի մէջ այլոց ըսաւ. — «1958էն ի վեր այս 9րդ աղօթաժողովն է, որ տեղի կ'ունենայ. 20րդ դարաշրջանը նաեւ Միջ-Քրիստոնէական միութեան դարը կոչուած է ըլլալ։ Ամերիկայի, Հնդկաստանի, Ռուսիոյ եւ Ատտիս-Ապեպայի Միջ-Քրիստոնէական ժողովները բարեդէպ նշաններ են այդ ուղղութեամբ...: Սկզբնաւորութիւնն է սակայն եւ թերեւս այս դարը չլրացած իրագործուի նուիրական եւ սուրբ միութիւնը Քրիստոսի եկեղեցիին:

Աղօթենք բոլորս ալ, որ Աստուած միացնէ բոլոր Քրիստոնեաներուն սրտերը եւ միութիւնը իրագործուի անյապաղ...»:

Ներկայ ժողովուրդին կողմէ ջերմեռանդօրէն եւ սրտաբուխ երգըւած «Հայր Մեր»էն ետք, Սըրբազան Հօր «Պահպանիչ»ով լրացաւ այս հոգեպարար եկեղեցական հանդիսութիւնը։

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 25-1-67

★ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ★

Այսու կուգանք համայնքի զաւակներուն ծանուցանել՝ թէ Կիրակի, 22 Յունուար 1967ին Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանին մէջ առտուան ժամը 8.30էն մինչեւ ժամը 5.30 յ.մ., տեղի ունեցան Գահիրէի Թեմական ամբողջական ընտրութիւնները։ Այդ ընտրութեանց մասնակցեցան 577 Եգիպտահպատակ ազգայիններ, որոնք օրինական պայմանաժամի շրջանին յայտարարագիրներ լեցուցած էին կամ նախապէս քուէարկած ըլլալով պահած էին իրենց ընտրելու իրաւունքը։

Ընտրական ընթացիկ աշխատանքներու կազմակերպութիւնը ստանձնած էր մեր Նախագահութեան ներքեւ գործող եւ ազգային զանազան հոսանքներու ներկայացուցիչներէն բաղկացած Յանձնախումբ մը, հսկողութեամբ Ներքին Գործոց Նախարարութեան ներկայացուցիչներուն՝ Բայէտ Իսմէթ Շուքրի, Նագիպ Մոհամէտ Րեզա Մութաուէյ եւ Նագիպ Ադէլ Իսմայիլ։

Ընտրական գործողութիւնները կատարուեցան օրինակելի կարգապահութեամբ եւ անթերի կազմակերպութեամբ եւ ձայներու օրինաւոր մեծամասնութեամբ Ազգային Թեմական ժողովի երեսփոխան ընտրուեցան հետեւեալ քսանըչորս ազգայինները.

1.—	Օննիկ Կոստան Ալեքսանեան	548	13.—	Տիգրան Միսաք Պապիկեան	500
2.—	Ռուբէն Միսաք Գազազեան	543	14.—	Մամաս Կարապետ Գալֆաքճեան	498
3.—	Յակոբ Սեդօն Էքսէրճեան	542	15.—	Սարգիս Մարտիրոս Պալեան	497
4.—	Յովհաննէս Կարապետ Քեհեաեան	542	16.—	Արթօ Օննիկ Պըլըքտանեան	496
5.—	Համբարձում Պաղտասար Գարայեան	540	17.—	Յակոբ Մարգար Մարգարեան	495
6.—	Վահրամ Լեւոն Մանուկեան	538	18.—	Հայկազուն Ղուկաս Քիւրքճեան	494
7.—	Փօլ Մարտիրոս Քիլիտճեան	536	19.—	Հրանդ Արթին Գուլթնուեան	492
8.—	Ժիրայր Մատթէոս Փափազեան	535	20.—	Երուանդ Բարսեղ Թաշճեան	492
9.—	Հայկ Օհաննէս Օհաննէսեան	533	21.—	Կարապետ Աւետիս Տէմիրճեան	492
10.—	Ներսէս Սերովբէ Պետրոսեան	532	22.—	Ժաք Մանուկ Մեսրոպեան	489
11.—	Լորիս Զաքի Գարգուր	502	23.—	Խորէն Ներսէս Իսկէնեան	488
12.—	Հրաչ (Յակոբ) Գրիգոր Համբիկեան	500	24.—	Վահան Գրիգոր Չէչճէնեան	485

Ընտրութեանց արդիւնքը նոյն օրն իսկ հաստատուելէ ետք պետական ներկայացուցիչներուն կողմէ, մեր համայնքին հանդէպ ցուցաբերած հոգատարութեան համար յղուած յատուկ շնորհակալագրի մը ընկերակցութեամբ անոնք ներկայացուեցան պատկան իշխանութեանց. եւ ուրախ ենք յայտարարելու թէ արժանացան պետական վաւերացման։

Աղօթարար

Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆ. ՇԱՔ ՐԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» Յաջորդ թիւով պիտի անդրադառնայ բեմական ընտրութեան մասին։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ (Շար. Ա. էջէն)

Վարդանանց դիւցազնամարտը սորվեցուց մեզի ՀԱՒԱՏԱԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՄԵՐ ԿՈՉՈՒՄԻՆ ՀՈԳԵԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՑԱԿԱՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆՑ ԵՒ ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ. ապրիլ անոնցմով, եւ ապրիլ անոնց համար, վասնզի անոնք են անկորնչելին եւ անմահը։

Մեզի կը մնայ Վարդանանց այդ Հաւատքը արմատացնել եւ խորացնել մեր նոր սերունդի հոգիին մէջ, որպէսզի անոնք չտարուին օտարաշունչ հովերէն, խոր համոզումով փարին մեր նուիրականութեանց, չվախնան «իմացեալ մահէն» եւ ամէն տեղ մնան ՄԻՇՏ ՀԱՅ ԵՒ ՄԻՇՏ ԱԶԳԱՍԷՐ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ

ՆԱԽՕՐԷԻՆ...

(ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ)

Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

449 թուի Յուլիսին, Ծաղկոտն գաւառի Անգղ մեծ գիւղաքաղաքին մէջ, Դուինէն 120 ասպարէզ հեռու, հայերը ջարդ մը տուեր էին զինեալ գունդի մը ընկերակցութեամբ եկող և Հայաստանը զրադաշտական կրօնքին դարձնել ուզող հարկահաւաքը մոգերուն։ Այս ընդդիմութիւնը կը կատարուէր Վանանդեցի Ղեւոնդ Երէցի ղեկավարութեամբ։ Ասիկա հայոց ապստամբական առաջին գործն էր։

Հայերն ազգովին զէնքի դիմեր էին պարզապէս պաշտպանելու ի՛նչ որ իրենց համար ամենէն աւելի մեծարգի և նուիրական էր, իրենց ուղղափառ հաւատքը, և յաջողութեան պարագային՝ ձեռք բերել նաև քաղաքական ազատութիւնը:

Վարդան Մամիկոնեան, հայոց սպարապետը, կատարելապէս իրազեկ էր ապստամբութեան խոշոր վտանգին, որուն մեծութիւնը քաղաքական պատերազմի միջոցին աւելի եւս շեշտուեցաւ։

Կշռելով պարսիկ Սասանեանց խրոխտ զօրութիւնը, որուն առջև հռոմէական կայսրութիւնն այնքան անարգ կերպով խոնարհած էր, Վարդան հայ արեան խնայելու համար, ազգասէր խնամով ուզեց հաշտութեան փորձ մը կատարել:

Ան կալանաւոր պարսիկ մը դեսպան ղրկեց իմացնելով Յազկերտին, թէ ամէն չարեաց արմատը Վասակի նենգութեանց մէջն էր։ Վասակ խաբեր էր պարսիկ արքան, ըսելով՝ «ես հայերը որմզդապաշտ կ'ընեմ», մինչ ինքն ալ գիտէր իր խոստացածին սուտ ըլլալը։ Վարդան նաև բացէ ի բաց կը յայտարարէր Յազկերտին, որ հայերը Իրանի դէմ յարձակողական որեւէ արարքի մէջ պիտի չգտնուէին, եթէ Թագաւորը Հայաստանին կրօնական ազատութիւն պարգեւէր։

Յազկերտ, Քուշանաց երկրորդ արշաւանքէ մը կուսակոր եւ զայրացած ըլլալով ի Տիզբոն, տարտամ էր՝ անմիջապէս զէնքի ուժով իր կամքը Հայաստանին պարտադրելու, վախնալով ձեռնարկին անյաջող ելքէն:

Առանց զգացնելու թէ Վասակի թելադրութեամբ կը գործէ, ներողութեան հրովարտակ մը հրատարակեց, ուր կրօնքի կատարեալ ազատութիւն կուտար իրեն հպատակ հայերուն։

Թողութեան այս հրովարտակին համար, որ խորամանկ խաղ մըն էր, բոլոր Վասակեանները եռանդուն երախտագիտութիւն ցուցուցին Յազկերտին։ Բայց ժողովրդեան բոլոր դասակարգերը հասկցան արքունի հրովարտակին խարդախութեան մեծութիւնը և դատապարտեցին Արքայից Արքային «յեղյեղուկ լեզուն», անոր վերագրելով «խաբեբայ ողոքանաց գիրը»։

Յազկերտ եզրակացուց, թէ կարելի չէր դիւանագիտութեամբ հայերն իր կամքին հնազանդեցնել, ուստի վճռեց բռնութեամբ յաղթել անոնց յամառութեան։

Արքունի հրամանով՝ Միհրներսեհ ղեկավարը իր թիկնապահներով Արաքսը անցաւ և 451ի գարնան սկիզբը հասաւ Փայտակարան քաղաքը։ Վասակ իշխան Սիւնեաց՝ խորհրդատուն էր Միհրներսեհի։

Արեւց Վզուրկին Փայտակարան ժամանումը և Վասակ Սիւնին պարսիկ բանակին խրատատու և առաջնորդ կարգելը՝ պատերազմի պաշտօնական յայտարարութիւն էր:

Այս ճգնաժամին մէջ, Հայաստան աւելի քան երբեք կզզիացած և արտաքին օգնութենէ զուրկ էր։ Բիւզանդիոնի արքունիքը ոչ միայն խուլ մնացեր էր իրմէ օգնութիւն խնդրող հայ պատգամաւորութեան, այլ նաև իմացուցեր էր Պարսից Դուռը, թէ Հայաստան կռնակ չունի։

Երբ հայերը Զատկի տօնը (451, Ապրիլ 13) նաև իբրև հայրենասիրական հանդէս մը կը կատարէին, յանկարծ լուր տարածուեցաւ որ պարսիկ բանակին վերին հրամանատարը Հեր (Խոյ) և Զարեւանդ (Սալմաստ) հասած, բանակ բոլորած, փոս բացած, պատնէշ կանգնած, շերտերով ամրացած «իբրև ամուր քաղաք» մը սկսեր էր ասդին անդին գունտեր ղրկել ապստամբութեան համար։

Սպարապետը, Արտաշատի մէջ զօրահանդէս մը կատարելէ և հայկոյտ բանակը զէնքով ու տարազով կազմակերպելէ ետք, հոնկէ պարսիկ ապստամբողներուն դէմ ղրկեց «քաջն» և «իմաստուն» սեպուհ Առանձար Ամատունին, որպէսզի լրտեսէ պարսից բանակը և հալածէ ապստամբող գունդերը, եթէ յանդգին յառաջ խաղալ։ Սա 2000 ընտիր ձիաւորներու գլուխն անցած՝ եկաւ տեսաւ թշնամի բանակը և անոր հզօր վերջապահ թեւին վրայ իյնալով, յաղթեց անոր, «շատերը սրէ անցընելով և մնացածները փախստական ընելով նետեց գլխաւոր բանակին մէջ»։ Յետոյ, ան լրտեսեց թշնամի բանակը, քննեց անոր ուժն ու անոր պատերազմի ծրագիրները, և «ողջանդամ հասաւ հայոց գունդին մէջ»։ Այս դէպքը հայոց կտրիճներուն եռանդը վառեց, և Առանձարի վերադարձն եղաւ խրախական տօն մը։

Դէմ յանդիման պարսկական արշաւանքին, Վարդան եւս կազմեց իր ծրագիրը։ Կազմակերպեց պաշտպանութեան գործը։ Կտրեց Հերի և Զարեւանդի ճամբան, որ պարսիկները չաւերեն Արարատեան դաշտը, յարձակումի պարագային և հինգ օրուան մէջ երկու հարիւր քիլոմեթր կտրելով, եկաւ հասաւ Վասպուրականի Արտազ գաւառը, Ապրիլի վերջերը (451):

Հայկական ուժերը կեդրոնացած էին Արտազու կամ Շաւարշանայ դաշտը (հիմա Մաքու), Աւարայր գիւղին քով, Արաքսի աջակողմեան վտակին Տղմուտ գետին եզերքը, լեռներով շրջափակ... Պարսկական ուժերը տարածուած էին Շաւարշանայ Աւարայրի մեծ ճակատին երկայնքը, Տղմուտի միւս եզերքը...։

. . . .

Ուրբաթ 1 Յունիս 451, Պենտեկոստէի տօնին, անմոռանալի պատերազմի հսկումի գիշերը, Վարդան ալ — կղերի երեսփոխան և իր բանակին երկրորդ սպարապետ բոցաշունչ Ղեւոնդի քաջալերական ճառէն ետք, — պէտք զգաց ճարտասանական և գեղեցիկ ատենաբանութեամբ մը յորդորելու «իր նիզակակիցները»։ Քրիստոնեայ հայ Մակարէն հոգեշունչ փրկչմունքով մը խելամտեցուց իր բերնէն կախուած բանակը, թէ «կռիւն այլեւս նիւթի վրայ չէ, երկրաւոր փառք, յաղթանակ և պատիւ շահելու համար, այլ գաղափարներու վրայ էր, պատիւը, հայրենիքն ու կրօնքը պաշտպանելով մեռնիլ, ջնջելով նախկին կեղտը, և քաջութեան անմոռաց անուն թողուլ երկինքի և երկրի վրայ»: Այս ճառերով ոգեւորուած, այն երիտասարդները որոնք դեռ երախայ էին՝ փութացին մկրտութեան աւազանը կանչելով. «Այս գիշեր ջրով, վաղն աստու արեամբ»։ Հաւախօսի՝ բանակը զօրացած կղերական դասի օրհնութեամբ՝ ներկայ եղաւ պատարագի սրբալի հանդէսին, կտրիճները անձամբ և զէնքով խոնարհեցան, երկրպագեցին, հաղորդուեցան, և կանգնելով ահագին խանդավառութեան մը մէջ, աղաղակեցին. «Թո՛ղ Աստուած մեր մահը արդարներու մահուան հաւասար համարի և իր Եկեղեցին հեթանոսներու ձեռքը չմատնէ»։

Ներկայութիւնը զօրավարի մը՝ որ քառասուն մեծ ճակատամարտի մէջ յաղթանակ տարած էր, կը շնչէր մահուան վսեմ արհամարհանքը հայ բանակին, որ անհամբեր կը սպասէր սուրբ պատերազմի նշանին։

Շաբաթ 2 Յունիս, հայոց հորիզոնը սկսած էր արշալոյսով կարմրիլ, երբ այնքան անհամբերութեամբ անձկացուած գալարափողերն որոտացին. և ամբողջ բանակը, ողջունելով իր անմահ Սպարապետը, կանգնեցաւ իբր մէկ մարդ։

ԳԵՂՕՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Հայ կանանց երկրին ու քաջ որդերուն՝
Խաւա՛րն էր նստած կապարի նման.
Պարսիկ պիղծ արեւն հոն հայ Աստուծոյն
Աստղը կ'ըսպառնար մոխրե՛լ յաւիտեան:
Բայց երբ Ղեւոնդեանք Աւարայրի վրան
Աղօքին սուրով զինուած քալեցին —
Իրենց հաւատքէն այգե՛ր վառեցան՝
Ճախճախուտ ու մութ Տղմուտի ափին…

Նիզակն ոսոխին ուղղուած էր Հոգւոյն,
Ուր կը փոթորկէր դրօ՛շն ազատութեան…
Բայց յորձանեստ Վարդանանք բոցուն
Խաչով կռուեցան դաշտին Շաւարշան
Եւ առուա՛կ առուա՛կ զարդարեցին զայն
Արիւնով սուրբի — դափնինե՛ր կ'անին
Վառ էջերն ի վար Վէպին Հայկազեան՝
Ինչպէս նախնախո՛տ Տղմուտի ափին…

Բուք մը կը փորձէր փլել բոյնն Հայուն…
Այն օրէն սակայն, ուր ցորեա՛ն ցորեա՛ն
Ինկան հայրենի սուրբ ակօսներուն
Հայեր, — պե՛րճ իշխան թէ խեղճ շինական,—
Հայ որդերուն մէջ սահմանէ սահման՝
Անքանդ ու անժանգ խաչե՛ր կը փայլին,
Մինչ կը ծածանի՛ արեւն յաղթութեան՝
Ա՛լ ծաղկած, լուսցած Տղմուտի ափին…

ՁՕՆ

Վարդա՛ն, հաւատքի ռազմի՛կ յաղթական.
Կեանքիդ հասկն ինկա՛ւ, որ հոգւոյդ անգին
Աւիշով ծաղկի՛ շուշանն Հայաստան՝
Ճախճախուտ ու մութ Տղմուտի ափին…

1955 ԺԱԳ Ս. ԵԱԿՈԲԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Փրցուած էջեր երջիմաքանի մը յուշատետրէն

— Եղբա՛յր, երբ մարդ աղքատ է, միայն իր ստամոքսին մասին կը մտածէ. դրամ դիզելու երազն անգամ՝ իրեն չի մօտենար իր քնացած ատեն։ Իսկ այն որ մի քանի հազար տոլար ունի, կ'երազէ կէս միլիոն. կէս միլիոն եթէ ունենամ, աւելի չեմ ուզեր, կ'ըսէ։ Երբ կէս միլիոն ունեցաւ, զայն միլիոնի կ'ուզէ հասցնել։ Երբ մէկ միլիոն ունենամ. անկէ մէկ տոլար աւելի եթէ ունենալ ցանկամ, Աստուած թող իմ աչքերս քոռցնէ կ'ըսէ...։ Բայց ես վստահ եմ, որ անիկա մէկ միլիոնով ալ չի գոհանար. պիտի ուզէ երկու, երեք միլիոն և դեռ աւելի... Այսպէս է դրամապաշտ ագահ մարդուն հոգեբանութիւնը...։ Այս խօսքերով սկսաւ անարմատ արմատական քարոզիչ իմ բարեկամ Վահրամ Տավուլեճեանը, երբ կ'ուզէր ինծի բաներ մը պատմել Ֆրիզլէ քաղաքի հայ միլիոնատէրերէն մէկուն կեանքէն, չնայած որ ինքն ալ կը մրցէր միլիոնատէրներու հետ տարօրինակ եղանակով։

— Ձեր խօսածին մէջ նորութիւն մը չկայ, ըսի իմ խօսակցիս. կարճ կապել տալու համար իր անհամ երկարաբանութիւնը։

Երկու խօսքով ծանօթացնենք այս մարդը «Ջահակիր»ի ընթերցողներուն։

Պարոն Վահրամ Տավուլեճեան կատաղի սոցիալիստ էր. ի ծնէ սոցիալիստ մը, ինչպէս ինք կը պնդէր յաճախ. սոցիալիստ մը, որ սոցիալիստական գրականութենէ անտեղեակ էր. Մարքսի, Էնգելսի, Լենինի անունները լսեր էր, բայց անոնց գործերէն ու գրքերէն տեղեկութիւն չունէր։ «Մարդ կարդալով սոցիալիստ չ'ըլլար», կ'ըսէր. գործքով սոցիալիստ պէտք է ըլլալ. ես գործքով սոցիալիստ եմ, ծնած օրէս սոցիալիստ եմ և որպէս սոցիալիստ կ'ապրիմ։ Մարդկային բոլոր պիտոյքները բնութեան արտադրութիւններն են, բնութիւնը մեզի ձրի տուած է ամէն ինչ, բայց մարդիկ բնութեան տուածները իւրացուցեր են և ելեր են անգամ մըն ալ իրարմէ կը յափշտակեն. ասոր համար է որ ոմանք՝ այսինքն ճարպիկ գողերն ու աւազակները հարուստ կ'ըլլան, իսկ անճարակները՝ աղքատ։ Եւ պարոն Տավուլեճեան, կ'ընդունէր որ ինք անճարակ ըլլալուն համար մնացեր էր չունեւոր։ Այսուհանդերձ՝ անիկա ապրեր էր ու կ'ապրէր ունեւորի պէս. ընտանիք կազմեր էր, երկու հատ ալ զաւակ ունէր և կը փորձէր հարուստներուն հետ մրցիլ։ Բայց թէ ի՞նչպէս ան կրցեր էր իր գործերը իր ուզածին պէս սարքաւորել, այդ ալ մի տեսակ հանելուկ էր։ Քաղաքի հայերը զինքը տօլանտուրճի կը կոչէին. առնող և չփոխարինող մէկը։ Շատերէն դրամ փոխ առած էր։ Բայց «չունիմ որ տամ» ըսելով բերանը սրբեր՝ ու քաշուեր էր մէկ կողմ։ Ատեն մը նպարավաճառի խանութ ունեցեր էր, ընկերութիւններն իրեն վարկով ապրանք տուած էին, ինքն ալ իր յաճախորդներուն վարկով ապրանք ծախեր էր. յաճախորդներն իրեն չէին վճարեր, ինք ալ ընկերութիւններուն բան չվճարեց, ատանկով սնանկութեան թնդանօթը նետեց ու խանութը փակեց։ Օր մը համարձակութիւնը ունեցայ իրեն ըսելու.

— Պարոն Տավուլեճեան, դուք ձեր վարկը շատ էք կոտրեր, երբ ասկէ անկէ դրամ առած էք և չէք փոխարիներ. հիմակ ալ ոչ ոք ձեզի դրամ փոխ կուտայ։ Այս խօսքիս վրայ մարդը անճոռնի քահքահ մը արձակեց և ապա՝ այսպէս պատասխանեց. - Կ'երեւայ թէ դուն ալ տգէտներու կարգն անցեր ես, որոնք բան չեն հասկնար և հասկնալու կարողութիւն ալ չունին։ Ես ասկէ անկէ դրամ փոխ առած եմ եղեր և չեմ փոխարինած... Այդ ի՞նչ յիմար արտայայտութիւն... նախ պէտք է գիտնան թէ դրամ ըսուածը ոեւէ մարդու չի պատկանիր. դրամը շրջաբերութեան հանողը Ամերիկայի կառավարութիւնն էր և այդ դրամը կը պատկանի Ամերիկայի կառավարութեան. իսկ Ամերիկայի կառավարութիւնն ալ մենք գիտենք որ ժողովուրդի կառավարութիւնն է։ Ես ո՞վ եմ...։ Ես այդ ժողովուրդի մէկ անդամն եմ։ Երբ ես դրամ չեմ ունենար, ըսել է՝ թէ ինծի բաժին ինկած դրամը ուրիշներու ձեռքն անցեր է։ Երբ Մարկոսը, Թորոսն ու Կիրակոսը իրենց պէտք եղածէն աւելի դրամ ունին, ըսել է թէ անոնք իմ բաժինս առած են այս կամ այն կերպով։ Եթէ ես անոնցմէ դրամ առնեմ. ես իրենց ինչո՞վ պարտական կը մնամ։ Սխալ է... սխալ...։ Ես ոեւէ մարդու դրամ պարտական չեմ մնացեր։ Ես իմ բաժինս առեր՝ ծախսեր եմ։ Դրամ շատ ունեցողներն ինծի պարտական են։ Մէկը, որ ինծի դրամ փոխ կուտայ, ըսել է պարտաճանաչ մարդ է. ուրիշ մը՝ որ կոպտօրէն կը մերժէ, ըսել է անպարկեշտ, անպարտաճանաչ մարդ է։

(Շար. տես. էջ 5)

ԿՆՈՋԱԿԱՆ ԷՋ

ԹԻՒ 10

1966-ԻՆ

Շահագործման յանձնուեց Երեւանի Ջերմաէլեկտրակենտրոնի վերջին՝ եօթներորդ բլոկը, աշխատեց տուրբոգեներատորը: Այժմ գործում է 550 հազար կիլովատ հզորութիւն ունեցող ջերմաէլեկտրակայանը: Այն միացուել է Անդրկովկասի միասնական էներգոսիստեմին:

Կեանք առաւ Կապոյտ լիճ-Երեւան ջրատարը:

Այս տարի սկսեց գործել Երեւանի «Դինամօ» մարզադաշտը: Այն տեղաւորում է 3000 մարդ:

Ծնուեց ու երթուղի դուրս եկաւ հայկական «Երազ» աւտոմեքենան: Երեւանի աւտոգործարանի առաջին շէնքը 27 հազար քառակուսի մեթր մակերես ունի:

Բացուեցին Սունդուկեանի անուան դրամատիկ թատրոնի նորակառոյց շէնքի դռները:

Էջմիածնի խճուղու վրայ կառուցուեց նոր աւտոկայան: Թամանցիների փողոցի վրայ բարձրացաւ մարդատար մեքենաների նորոգման նոր գործարանի շէնքը բազմաթիւ արտադրամասերով:

Սկսեց լոյս տեսնել «Երիտասարդ բանուոր» օրաթերթը:

Երկաթուղային կայարանի հրապարակում բացուեց երկաթուղայինների մշակոյթի պալատը:

Ծնուեցին բազմաթիւ նոր արտադրամասեր գործարաններում. պլաստմասսայի ձուլածոյ իրեր թողարկող նոր արտադրամաս «Պլաստիկ» գործարանում, փաթաթման արտադրամասի նոր շէնքը էլեկտրաշարժիչների գործարանում, կոնվէյերային նոր տեղամաս Մեասնիկեանի անուան կահոյքի ֆաբրիկայում, ինքնաղեկ հաստոցներով արտադրամաս Երեւանի Լենինի անուան մետաքսի կոմբինատում, նոր արտադրամաս Կաբելի գործարանում, նոր կորպուս Լուսիկ Լիսինեանի անուան տեքստիլ-գալանտերեայի ֆաբրիկայում:

Մոնտաժուել է Երեւանի սինխրոտրոնի օղակաձեւ էլեկտրամագնիսը: Ամրանների գործարանում իւրացուեց էլեկտրահիդրոուժերների արտադրութեան տեխնոլոգիան…

Երեւանում աւարտուեց բարձր լարման երկու հզօր էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցումը:

Աւարտուեց Նորքի բնակելի զանգուածը տանող մայրուղու կառուցումը:

Սկսեց արտադրանք տալ Երեւանի քիմիական ռէակտիւների գործարանը:

Նորքի զանգուածում կառուցուեց դպրոցի նոր շէնք: Կո-

(Շար. տես էջ 5)

1967

Սփյուռքի մեր քույրերին

ԱՄԱՆՈՐՅԱ ՈՂՋՈՒՅՆ

Սիրելի քո՛յրեր, մայրեր, անցաւ 1966 թուականը: Երկրի վրայ շատ ու շատ բարի գործեր, գեղեցիկ յիշատակներ, մարդկային մտքի ու ձեռքի բազում մեծագործութիւններ թողեց հին տարին:

Այն բարի տարի էր Հայաստանի ու հայ ժողովրդի համար: Սովետական Միութեան եղբայրական մեծ ընտանիքում Հայաստանը մէկ տարուայ ընթացքում տնտեսական ու մշակութային մի փառաւոր առաջընթաց ունեցաւ:

1966 թուականին աւելի սերտացան Հայրենիքի եւ Սփիւռքի կապերը: Աշխարհի տարբեր ծայրերից հարիւրաւոր ընտանիքներ վերադարձան հայրենիք մ․կընդմիշտ նրա արեւի տակ ապրելու: Հազարաւոր սփիւռքահայեր այցի եկան հայրենիք եւ ուրախացան նրա վիթխարի նուաճումներով:

Թող էլ աւելի պայծառ լինի Նոր տարուայ արեւը, թող կենարար լինեն նրա շողերը Հայաստանի ու հայ ժողովրդի համար: Այս Նոր տարում թող էլ աւելի ամրապնդուեն Հայրենիքի ու արտասահմանեան ապրող հայերի կապերը, թող տունդարձի ճամբաները աւելի շատ բանուեն:

Շնորհաւոր ձեր Նոր Տարին, հայրենակից մայրեր, քոյրեր, եղբայրներ:

«ԱՆԱՀԻՏ»

ԱՄԱՆՈՐԵԱՅ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐ

Հայրենիքից դէպի սփիւռք,
Տուր, Անահիտ, երգը մեր,
Հայրենակից մեր քոյրերին
Ամանորեայ մաղթանքներ:

Պատմիր նրանց քո յոյզերը
Մօր քնքշանքով ու սիրով,
Ու շռայլիր պատգամներդ
Հայրենաշունչ խօսքերով:

Հայ մայրերը այս Նոր տարում
Սպասումներ թող չզգան,
Հայ մանկիկի շուրթին գարուն
Հայոց բառեր թող զնգան:

Թող թոթովեն փոքրիկները
Հայր Մեսրոպի բարբառով,
Թող պարծենան հայ տատերը
Ճերմակ Մասսի կատարով:

Այս Նոր տարում թող ծովերով
Քարաւաններ նորից գան,
Թող [illegible] մեր երկնքում
Աստղաբոյլը հայկական:

Թեհրանից թող հողմածեծ
Սփիւռք բառը վերանայ,
Հայրենիքում հայը ծնուի,
Հայրենիքում ծերանայ:

Այս Նոր տարին թող տներին
Երջանկութիւններ բախէ նոր.
Ուրախութեան գրկում թող նա
Լինի վերջին ամանոր:

Դեռ Նոր ծնուած հայ մանկիկի,
Շուրթին որպէս ճերմակ վարդ,
Դաջեցէք Մասիսների
Ճերմակ պատկերն անաղարտ:

Այտերին փոքրիկների
[illegible] որպէս ջերմ համբոյր
Հայրենիքի զով սարերից
Փչի մի փունջ ծաղկաբոյր:

Մեծանալով արդէն նրանք
Թող անցնեն հազար ծով,
Թող միշտ արբեն յորդ հայոց,
Երգեն, պարեն այդ բոյրով:

Հայրենիքից դէպի հեռուն
Տուր, Անահիտ, երգը մեր,
Հայրենակից մեր քոյրերին
Ամանորեայ մաղթանքներ:

ՍՐԲՈՒՀԻ ԼԻՍԻՑԵԱՆ

Անցեալ դարից ես դու գալիս
Ու գնում ես եկող դարին
Ժողովրդի համար դու միշտ
Երգել ես լաւն ու բարին,
Նուիրուել ես հայոց պարին
Ու այդ պարի գաղափարին:

Ջափաձոյ գրութիւնները՝
Ն. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ

ՄԵՐ ՆՇԱՆԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

(ՀԻՒՄՈՐԻ)

ՈՐՊԷՍ ՆԱԽԱԲԱՆ

Գրել ժամանակակից բոլոր նշանաւոր հայ կանանց մասին, նշանակում է ամբողջ կեանքը նրանց նուիրել: Ամբողջ կեանքը նուիրել ժամանակակից բոլոր նշանաւոր հայ կանանց, նշանակում է անուշադրութեան մատնել սեփական եւ օրինական կնոջդ, մի բան, որ ես չեմ կարող անել, որովհետեւ ես իմ բնաւորութեամբ եւ խառնուածքով երդուեալ կողմնակից եմ խաղաղ գոյակցութեան: Ինձ մնում է կանգ առնել մի քանի նշանաւորուհիների… կողքին եւ թռուցիկ կերպով նկարագրել մի քանի կանանց դիմագծեր: Գուցէ ապագայում գտնուի մէկը, որ հերոսաբար իր ողջ կեանքը կը նուիրի այս գործին եւ կը գծագրի բոլոր հայ նշանաւորուհիների պատկերահանդէսը՝ սկսած Անահիտ չաստուածուհուց մինչեւ Անահիտ Սահինեանը…: Ինձանից այդպիսի հերոսութիւն մի սպասէք: Ես բազմազբաղ մարդ եմ եւ որ աւելի կարեւոր է՝ իմ ապրելիք մնացած տարիների թիւը շատ փոքր է նման մի մեծ եւ պատասխանատու գործի համար:

Մի նշում եւս. մահացած նշանաւոր կանանց մասին գրելուց մենք խուսափել ենք: Մեծ հերոսութիւն չէ թէկուզ Արա Գեղեցիկի կնոջ՝ Նուարդի, կամ Արտաշէս թագաւորի կողակցի՝ Սաթենիկի մասին հիմա գրելը, երբ նրանք չկան: Ես Արմենակ Եկարեանի տիկնոջ, Տիկին Անթառամի մասին գրեցի, երբ նա դեռ կենդանի էր, տուրն էր խմում, երազում Վան գնալու մասին:

Այս փոքրիկ, բայց մեր կարծիքով անհրաժեշտ ներածականից յետոյ անցնենք բուն նիւթին:

ՄԱՐԻ ԱԹՄԱՃԵԱՆ

Երբ ազատ Աստուած հանեցաւ շունչ փչել իր հողանիւթ չինուածքին, [illegible] պարգեւեց նրան եւ [illegible] Սիլվա Կապուտիկեանի [illegible], Փարիզում Արշակ Չօպանեանը նոյն ոգով գործի անցաւ, շունչ փչեց իր հողանիւթ չինուածքին եւ ստեղծեց Մարի Աթմաճեանին:

Մարի Աթմաճեան

Մարի Աթմաճեանն ինչպէս կանանց նշող տոկոսը, ծնուել է հազարինըհարիւր իր ուզած թուականին, Արեւմտեան Հայաստանում: Մեծ Եղեռնի քամին հազար-հազարների հետ Մարի Աթմաճեանին էլ քշեց անանց տեղեր նման հազար ու մի ուղղութեամբ: Այս հողմավար ընթացքի մէջ, մի անգամ, երբ Փարիզի վրայով կ'անցնէր, ականջին հասաւ երգի, երաժշտութեան տրտագրաւ ձայներ, եւ որովհետեւ ինքը բնութիւնից օժտուած էր հմայիչ ձայնով՝ չդիմացաւ, յուզմունքից դողաց, եւ բանաստեղծական լեզուով տուած արցունքի նման ընկաւ Փարիզի վրայ:

Այդ օրից Մարի Աթմաճեանը գրանցուեց որպէս փարիզաբնակ եւ հետագայում «տէ Լուրի» «տէ Ֆակսօ» ճանաչելով Ֆրանսայի անկախութիւնը՝ դարձաւ Ֆրանսահպատակ: Այդ այն ժամանակներն էին, երբ երեք ամսուայ ընթացքում վեց անգամ փոխւում էր Ֆրանսական կառավարութիւնը: Մարի Աթմաճեանն իր ամբողջ ձայնը տուեց եկող եւ գնացող կառավարութիւններին եւ ձայն չմնաց երգելու համար:— «Այն [illegible] է պիտի երգեմ», բացագանչեց Մարին, վերցրեց գրիչը եւ Չօպանեանի օրհնութեամբ բանաստեղծուհի օծուեց:

«Գողգոթայի Շուշաններ» քաղելով սկսեց Մարի Աթմաճեանն իր բանաստեղծական գործունէութիւնը: Ձանձրանալով այս երկրային զբաղմունքից, բանաստեղծուհին իր հայեացքը սեւեռեց դէպի գիշերային անամպ երկինքը եւ տարուեց «Աստղաքաղ»ով, որից յետոյ բարեյաջող կերպով ընկաւ «Յաւիտենական ուղիներ»ի վրայ: 1939 թուականին գրեց նաեւ «Տեւքրեչենսօ» ողբերգութիւնը: Իր վերջին գիրքը՝ «Գաղթաշխարհի երգեր»ը հանդիսացաւ, ինչպէս ընդունուած է ասել, բանաստեղծուհու հասունութեան վկայականը: Այս գրքում «Հայաստան եւ Ֆրանսա» բանաստեղծութիւնը տպուած է երկու անգամ եւ այս հանգամանքը նշուած է որպէս վրիպակ: Մեր կարծիքով այստեղ ոչ մի վրիպակ չկայ, ինչո՞ւ Հայաստանի բանաստեղծներն իրաւունք ունեն հինգ տարուայ ընթացքում տասը անգամ տպելու միեւնոյն բանաստեղծութիւնը, իսկ Մարի Աթմաճեանն իրաւունք չունի «Հայաստան եւ Ֆրանսա»ն երկու անգամ տպելու մի գրքի մէջ՝ մէկը Հայաստանի, իսկ միւսը Ֆրանսայի համար…:

Մարի Աթմաճեանը չսխալուեց, երբ ժամանակին ճանաչեց Ֆրանսայի անկախութիւնը: Յետագայում Ֆրանսական կառավարութիւնը վարձահատոյց եղաւ, ճանաչեց Մարի Աթմաճեանին եւ պարգեւատրեց նրան «Փարիզ քաղաք»ի արծաթէ եւ «Մերիթ Նասիոնալ Ֆրանսէ»ի ոսկէ շքանշաններով:

Զգայուն բանաստեղծուհի Մարի Աթմաճեանը օժտուած է ոչ միայն բանաստեղծական նուրբ հոգով, այլեւ բանաստեղծական արտաքինով: Անկարելի է նայել նրան եւ չյիշել Պետրոս Դուրեանի անմահ տողերը.

«Եթէ նայիս՝ կ'ըսես հիմա կը մարի…»:

ՊԵՐՃՈՒՀԻ

Բազմավաստակ դերասանուհի Պերճուհին ծնուել է Թիֆլիսում եւ ամուսնացել Լոս Անճելոսում բըժիշկ Բ. Գրիգորեանի հետ 1932 թ. Մայիսի 31ին, երեկոյեան, ժամը…

Պերճուհի

Պերճուհու կենսագիրները ամենայն բարեխղճութեամբ նշում են դերասանուհու ամուսնութեան տարեթիւն ու ամսաթիւը. քիչ է մնում ժամը յիշատակեն, բայց… բայց ո՞ր թուականին ծնուեց նա՛

(Շար. տես. էջ 5)

ՄԵՐ ՆՇԱՆԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն Դ· էջէն)

որ 1932 թուականին Մայիսի 31ին ամուսնացաւ՝ այս մասին ոչ մէկ խօսք։ Սեխլուած եմ ձեւակերպել այս անգամ՝ այսպէս.— դերասանուհի Պերճուհին ծնուել է Թիֆլիսում, հազար իննհարիւր [illegible] թուականին։

Աբէլեան, Մալյուտեան, Ալիխանեան,— անա Մելպոմենեան տաճարի այն ճրագակիրները, որոնց բոյնի տակ ընկաւ դեռ մանկամարդ Պերճուհին։ Նա կատարել է փոքրիկ տղաների եւ փոքրիկ աղջիկների դերեր մեծ ճշգրիտ եւ խմաշութեամբ։ Երեւան–Կարս–Ալեքսանդրապոլ, Պոլիս, Պուլկարիա, Ռումինիա, Իզմիր, Դամասկոս, Ալեքսանդրիա, Մարսել, Փարիզ, Ամերիկա, անա այն համառօտամ երթուղին, որով անցել է շնորհաշատ դերասանուհին՝ ծափերի եւ ծաղիկների ուղեկցութեամբ։ Նրա գործունէութեան հիմնական աշխարհագրական այնուամենայնիւ եղել է Ամերիկան, ուր միայն Գալիֆորնիայում բեմ է բարձրացել երկու հարիւր անգամ։

Ճիշդ է, որ այս թուականը փաստ չէ, որ Պերճուհին որպէս դերասանուհի կոչուած է. եթէ նոյն է, որ կան պիեսներ, որոնք բեմ են բարձրանում եւ այլեւս չեն իջնում բեմից ծայրայեղ բուլուշական պատճառով, այդպէս էլ կարող են լինել դերասան-դերասանուհիներ, որոնք մի կերպ բեմ են բարձրանում եւ մնում բեմում մինչեւ ծերութիւն ու մահ. այն պարզ պատճառով, որ բեմից իջնելու համար էլ ուժ է հարկաւոր··· Ի պատիւ Պերճուհու պիտի ասել, որ նա չի պատկանում այս անյաջողակների թւին, որովհետեւ Արշակ Զօպանեանի վկայութեամբ՝ «· · · Արցունքներ կային մեր աչքերուն մէջ··. մենք տեսանք Պերճուհին իր տաղանդի բովանդակութեամբ»։

Արշակ Զօպանեանին չհաւատալ՝ մեր ուժերից վեր է··.

Զաւէն Սիւրմէլեան, Դաւիթ Պէկ, Ահարոնեան, Աշոտ Երկաթ, Յովհ. Աւագեան, Ս. Որբունի, բազում հանդիսատեսներ եւ թատերագիրներ նոյնը կը վկայեն —«Պերճուհին տաղանդ է»․ «Պերճուհին տաղանդ է», «անձնական է», «քնքշագեղ զարդ է···», «հոյակապ դեմքերէն է», «զմայլելի է», «ճկուն տաղանդ է» եւ եթէ մամուլի այս վկայութիւնների միայն մի տոկոսը ճիշդ լինի, այդ էլ բաւական է, որ Պերճուհին Պերճուհի լինի։

Շաբաթներ առաջ Պերճուհին յայտնուեց Երեւանում։ Ես տեսայ նրան։ Հակառակ իր առաջացած տարիքէն, չէր կարելի չնկատել, որ յիրաւի վաստակաւոր դերասանուհին ծնուել է հազար իննհարիւր ամենայարմար թուականին։

ՍԻԼՎԱ (ՍԻՐՎԱՐԴ) ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

Մենք իրաւունք ունէինք Սիլվան առնել փակագծերի մէջ, որովհետեւ բանաստեղծուհին իր ծնողների եւ քահանայի կողմից կընքուած է Սիրվարդ անունով։ Ինչ գեղեցիկ անուն։ Բայց Սիրվարդը դեռ Սիրվարդ եղած տարիներին մի անգամ ընկաւ հայ նշանաւոր օպերետային խմբի մի ներկայացման՝ ուր Եւա Լուսինեանը խաղում էր «Սիլվա» օպերետում Սիլվայի դերը։ Բարեշնորհ եւ հեզաճկուն Եւան այնքան ծափեր խլեց հանդիսականներից, որ փոքրիկ Սիրվարդը ուշ գիշերին ներկայացումից յետոյ տուն գալով, որոշեց քնել որպէս Սիրվարդ եւ արթնանալ որպէս Սիլվա։ Մանկամարդ Սիրվարդը կատարեց իր որոշումը։ Առաւօտեան Լիա մայրիկը ասաց.

— Սիրվարդ, քէ մեռնեմ, գնա աղբիւրից մի փարխաջ ձուր բէ չայ դնենք···

Սիրվարդը, որն զբաղուած էր փոքրիկ հայելու մէջ իր խոպոպները ոլորելով, չլսելու տուեց։

— Սիրվարդ, քէ մեռնեմ··· երկրորդեց իր խնդիրքը Լիա մայրիկը։ Սիրվարդն անհաղորդ մնաց։

— Աղջի, վի՞ր կ'ասեմ,—բարկացաւ մայրը։

Ճիշդ այդ ժամանակն էր, որ Նորընծայ Սիլվան բացեց բերանը եւ ասաց.

— Մա, այսօրուանից ես ոչ թէ Սիրվարդ եմ, այլ Սիլվա··

— Աւար, սարսափեց մայրը, «Սիլվա»ն ներկայացում է··

— Ես էլ ներկայացում եմ,— ասաց անդրդուելի աղջիկը,— ես հիմա կ'երթամ ջուր կը բերեմ, դու ինձ ծափահարութիւններով պիտի ընդունես։

Սիլվա Կապուտիկեան

— Եսա աղջիկ ծոէ,— որոշեց մայրը։

Ոչ։ Ինչպէս հետագայում պարզուեց, Սիլվան չէր ծոել, նա շատ լաւ գիտէր իր գործը։ Իր կեանքի անցած ոլոր-մոլոր ճանապարհներին նա այնքան ծափերի ու խանդավառ ծափահարութիւնների արժանացաւ, որ քիչ էր մնացել իր ազգանունն էլ փոխեր եւ դառնար Ծափուռիկեան։

Մեր օրերում քիչ չեն եւ նամանաւանդ շատ են այնպիսիք, որոնք նկատի առնելով այս, այդ եւ այն հանգամանքները, որոշել են բանաստեղծ դառնալ։ Սիլվա Կապուտիկեանը Պառնաս մտաւ երկնային գերագոյն սովետի որոշումով եւ նրա լաւագոյն գործերը փայլում են երկնատուր շնորհքով։ 1963 թուականին Սիլվա Կապուտիկեանը Միջին Արեւելք մեկնեց որպէս բանաստեղծուհի եւ այնտեղից վերադարձաւ որպէս կազմակերպուած արձակագիր։ Արդիւնքը եղաւ այն, որ նա գրեց «Քարաւանները դեռ քայլում են» արձակ գործը, որն ստորագրեց նա մի ձեռքով, մի գործ, որը կը ստորագրէին բազում ժամանակակից արձակագիրներ տասը ձեռքով, եթէ ունենային։ Գրեց նաեւ մի պիես եւ այն անուանեց «Կոունկ, ուստի՞ կուգաս»։ Հիմա, երբ մենք գրում ենք այս տողերը, բոլորիս համար արդէն պարզ է թէ ուստի՞ կուգայ կռունկը, անհասկնալի է թէ ո՞ւր գնաց։ Իրազեկները պնդում են, որ այս կռունկի ցաւատանջ կռինչը յաճախ լսւում է Սունդուկեանի անուան թատրոնում տեղադրուած իննսունօրեայ պիեսներին հասկացուած սնդուկից։

Հակառակ իր առնական խառնուածքին, Սիլվա Կապուտիկեանը կանացի է ու եթէ նրան տեսնէր Պաղտասար աղբարը՝ չէր կարող չհրապարակել եւ կամաց-կամաց չյափշտակուել անոր շարժուածքին, խօսելու եւ մանաւանդ խնդալու եղանակին···։

ՔԱՆԴԱԿՈՎ ՋՈՒԳԵՐԳ

Նուարդ Զարեանն ու Այծեմնիկ Ուրարտուն,
Քանդակում են խաղաղ, հանգիստ ու արթուն,
Մէկը այստեղ, մէկը այնտեղ՝ Սփիւռքում,
Նոյն չոր քարն են շուռ մուռ տալիս ու յղկում,
Բայց չոր քարից երազներով արեւոտ,
Ստեղծում են նրանց կեանք, յոյզ ու արեւ։

Նուարդ Զարեան և Այծեմնիկ Ուրարտու

ԱՐԱՔՍԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻՆ

Աս Նոր Տարուայ ձիւնը ճերմակ
Տաք զարնան հետ երբ հալուի,
Թող Սորոնում քո գիտութեան
Նոր զարունը ծաւալուի···

ՈՂՋՈՅՆ, ԵՐԳՈՎ

Քեզ Գոհարիկ Ղազարոսեան,
Քեզ Անթառամ Ահարոնեան
Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս ես չափսոսամ,
Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս ձեզ մոռանամ··

Դայլայլում էք օտար հեռում
Գերում մարդկանց սիրտն ու հոգին
Թող ձեր ձայնը այս նոր տարում
Հասնի եւ Մայր Հայրենիքին։

Գոհարիկ Ղազարոսեան
Անթառամ Ահարոնեան

Չափածոյ գրութիւնները՝ Ն· ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆԻ

1966-ԻՆ

(Շարունակութիւն Դ· էջէն)

միտասի փողոցում սկսեց գործել «Արաբկիր» հիւրանոցը։

Կեանք մտան Երեւանի պատանի ըմբիշների և պատանի մարմնամարզիկների դպրոցները։

Մարտունի աւանում կառուցուեց հիւանդանոցի երեքյարկանի շէնք։ Բասարգեչարում բացուեց երաժշտական դպրոց։

Իջեւանում եւ նրա շրջանում սկսեցին աշխատել գարեջրի և պանրի նոր գործարաններ։ Եղեգնաձորում շահագործման յանձնուեց պահածոների մի նոր գործարան։

Երեւանի Սայաթ-Նովայի փողոցի վրայ բացուել է նուէրների խանութ, Կոմիտասի պողոտայում «Ծայ» ծաղկի խանութը։

Ու ամէն տարի նորանոր նուաճումներ։

1966ին հիմք են դրուել կամ շարունակւում են բազմաթիւ այլ գործեր։

Ցամառ գրոհը շարունակւում է Արփա-Սեւան ուղեգծում։ Շարունակւում է Հրազդանի լեռնաքիմիական կոմբինատի շինարարութիւնը։ Երեւանի Աւան թաղամասում կառուցւում է ՍՍՀՄ-ում խոշորագոյն դեղագործական ֆաբրիկան։ Քանաքեռում կառուցւում է Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի նոր շէնքը։ Երեւանում սկսուել է 450 մետրանոց ճոպանուղու շինարարութիւնը, որը քաղաքի կենտրոնական մասը կը միացնի Ծիծեռնակաբերդին։

Երեւանի «Պոլիվինիլացետատ» և Կիրովի անուան գործարանների մէջ կառուցւում է կենցաղային քիմիայի գործարան։

Սկսուել է Լենինական-Անի ուղեմասի էլեկտրիֆիկացումը։ Շարունակւում է Ծովագիւղ-Շորժա երթուղու կառուցումը։ Բզովդալ գիւղի մօտ սկսուեց Կիրովական-Ստեփանաւան քաղաքները միացնող թունելի շինարարութիւնը։

Դեփեդի ափին կառուցւում է թազանթաթիկնոցների ֆաբրիկա։

Երեւանի կենտրոնում կառուցւում է տիկնիկային թատրոնի բազմայարկ շէնքը, «Անի» հիւրանոցի տասներկու յարկանի շէնքը։ Ծայրամասերում ամենուրեք շինարարական հրապարակներ, մուրներ, մանկապարտէզներ, դպրոցներ, գիտա-հետազօտական հիմնարկներ···։ Երեւանեան լինը···։

66ին 1.372 հայ արտասահմանեան երկիրներից վերադարձաւ Հայրենիք։

Իսկ ինչքան երջանկութիւն, անձնական բախտաւորութիւն այս մէկ տարում։

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

(Շար· Գ· էջէն)

Մարդուն այդ տրամաբանութեան վրայ ինծի ուրիշ բան չէր մնար՝ միայն պապանձումն Զաքարիայի։

— Պարոն Տուվալճեան, ըսէ, հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՛ւ Սոցիալիստ եղեր էք և ինչո՛ւ հարուստները այնքան կ'ատէք։

— Չէ, բարեկա՛մս, չէ՛, պատասխանեց մարդը, կը սխալիս, ես հարուստները չեմ ատեր իրենց շատ դրամ ունենալնուն համար, այլ կ'ատեմ այդ դրամները դիզելու անմարդկային միջոցներ գործադրելնուն համար· մանաւանդ մեր սա Ձրիպէլ քաղաքի հարուստները···։ Քեզի բան մը պատմեմ, մտիկ ըրէ···։ Այսօր մեր քաղաքի դատարանին մէջ հետաքրքրական դատ մը կար։ Դուն լսեր ես շարժական իրերու զանազան տեսակի գողութեանց մասին. մէկը դրամ կը գողնայ, ուրիշ մը հագուստ կը գողնայ, մէկ ուրիշը՝ կնիկ կը գողնայ· բայց հող գողնալ, այգի գողալ լսե՞ր ես···։ Ես չէի լսեր, այսօր լսեցի···։ Պարոն Թագւորը հարուստ ագարակապան է, գիտես չէ՞։ Անագին տարածութեամբ այգիներ ունի։ Իր մէկ այգին Ձրիպէլ քաղաքին մօտ է· իրեն այդ այգիին կից՝ Ղազար աղբարը քանի էյքըր այգի մը ունի, որ փայտէ ցիցերով բաժնուած է Թագւորի այգիէն։ Պարոն Թագւորը, ամէն օր առտուն կանո՛ւխ կ'ելլէ եղեր ու իր այգիի սահմանին վրայ տընկըւած փայտէ ցիցերը քէլէկ-քէլէկ կը հեռացնէ Ղազար աղբօր այգիէն ներս. Մէկ քանի տարի կ'անցնի···։ Օր մը Ղազարին կինը իր էրկան կ'ըսէ.— «Ա՜յ մարդ, բան մը եղեր է նը, գիտե՞ս··»։ «Ի՞նչ է եղեր, կնիկ»· կը հարցնէ Ղազար աղբարը։ «Մա՛րդ Աստուծոյ, ի՞նչպէս փարղին չես գացեր. կ'ըսէ կինը զարմացած, մեր այգիին արեւելեան սահմանին կից երեք հատ խնձորի ծառ ունէինք, չէ՞···։ Հիմա կը տեսնեմ որ այդ ծառերը քալեր, գացեր ու մտեր են Թագւորի այգիին մէջ»։ Մարդուն բերանը բաց կը մնայ···։

— Ի՞նչ կը խօսիս, կնիկ. ծառերը ի՞նչպէս կը քալեն. տահա անցած տարին էր խնձորները քաղեցինք, եկան տարին.— «Էհ եթէ չես հաւատար, հետս եկուր երթանք, դուն ալ տես քու աչքերով»․կը պատասխանէ կինը, և երկուքը միասին կ'երթան այգիի սահմանը և կը տեսնեն որ իրաւցընէ խնձորի ծառերը գացեր՝ մտեր են Թագւորի այգիին մէջ։ Մարդուն խելքին չի պառկիր այդ հանելուկը, ծոծրակը կը քերէ և կը մտածէ։ Նոյն օր իր մէկ խելօք բարեկամը այցելութեան կուգայ իրեն···։ Ղազար աղբարը խնդիրը կը պատմէ անոր.— «Մօ՜, աւանա՜կ, կ'ըսէ մարդը, խելքդ բանի չի՞ հասնիր, Թագւորը տընկըւած փայտի ցիցերը կամաց կամաց քշեր է քու այգիին մէջ և գողցեր է քու հողը»։

Ղազար աղբարը հայ փաստաբանի մը միջոցով կը դիմէ դատարան։

Այսօր ահա այդ դատին ներկայ եղայ···։ Ինչ խայտառակ գողութիւն, ան ալ հարուստ հողատիրոջ մը կողմէն։

Դատաւորը կատարուած գողութիւնը ստուգելու համար որոշեց որ քաղաքի երկրաչափը տեղւոյն վրայ հարկ եղած քննութիւնը կատարէ։ Դիտելու էիր այդ անամօթ Թագւորի դէմքը, որ անգամ մը կը կարմրէր, անգամ մը կը դեղնէր·· Թհո՜ւ···։

Ես կարծեմ թէ օրէնքը պարոն Թագւորի պոչէն պիտի բռնէ և աղէկ մը պիտի թօթուէ և տոլարներուն մազերը պիտի փետտէ լաւ է··· շատ աղէկ կ'ընեն··· քէյֆս կու գայ։

Պարոն Տուվալճեան իր պատմութիւնը լրացնելէն յետոյ ժըպտելով ըսաւ···։ «Հէյ կիտի··· դո՞ւն միայն կաս Երուսաղէմ··· Դուն ի՞նչ բանէ լուր ունիս··· Ես վաղը կուգամ քեզի՛ ուրիշ բաներ ունիմ պատմելիք··»։

Եւ Տավուլճեան հրաժեշտ տալով դուրս ելաւ, զիս թողելով տխուր խորհրդածութեանց մէջ։

ԸՆԿԵՐ ՕԶՈՒՆԻ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

2 ՓԵՏՐ. 1967

ՖՈՒԹՊՈԼ

ՕԼԻՄՓԻՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻՆ՝ 1ՈՎ 0

Լաւ խաղարկութենէ մը ետք երկուստեք, Օլիմփիք կը յաղթէ 1ով 0։

Երկու խումբերն ալ շատ մեծ կարեւորութիւնն տուած էին այս մրցումին և ասոր համար ամէն ջանք ի գործ դրին յաղթելու համար։ Օլիմփիքը նշանակեց մրցումին միակ կէտը Ա. կիսախաղի 44րդ վայրկեանին Ֆարուք Էլ Սաիտի կողմէ։

Բ. կիսախաղին Մասրիի խումբը մեծաւ մասամբ տիրապետած էր մրցումին, սակայն մէկէ աւելի առիթներ կորսնցուց։ Մրցումը վերջացաւ ի նպաստ Օլիմփիքի՝ 1ով 0։

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 3ՈՎ 1

Միջակէն վար խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին երկու խումբերը։ Ա. կէտը նշանակեց Սեքքայի խմբապետ Քամալ Էթման՝ 13րդ վայրկեանին։

Այս կէտէն ետք Ահլիի մարզիկները չուարումի մատնուեցան ու սկսան անկազմակերպ խաղարկութիւն մը ունենալ, որ շատ չտեւեց։ Այս անկազմակերպ վիճակէն օգտուելով Սեքքայի խումբը աւելի զօրացուց իր յարձակողականները, որոնք բոլորն ալ կասեցուեցան Ահլիի պաշտպանողական գիծէն։

Ահլիի յառաջապահները տեսնելով իրենց պաշտպանողական գիծի զօրութիւնը՝ քաջալերուեցան ու 28րդ վայրկեանին Հասան Կապր նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Դարձեալ Հասան 10 վայրկեան ետք նշանակեց բ. կէտը գլխու գեղեցիկ հարուածով մը։ Ահլի զօրացուց իր յարձակողականները ու Հասան Կապր նշանակեց Ահլիի գ. կէտը 43րդ վայրկեանին։ Մրցումը վերջացաւ 3ով 1՝ ի նպաստ Ահլիի։

ՄԵՀԱԼԼԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՏԱՄԻՆԹԻ՝ 2ՈՎ 1

Մրցումը սկսելուն պէս Մեհալլա կ'անցնի յարձակողականի, բայց Տամինթի յետսապահները ամենայն ճկունութեամբ կը կասեցնէին յառաջխաղացքը։ 36րդ վայրկեանին Մեհալլայի մարզիկը Պապօ կը նշանակէ Ա. կէտը։ Տամինթի մարզիկները մինչեւ այդ վայրկեանը պաշտպանողական խաղարկութիւն մը ունէին, բայց անմիջապէս փոխեցին և անցան յարձակողականի։ Սակայն Ա. կիսախաղը վերջացաւ ի նպաստ Մեհալլայի։ Բ. կիսախաղի 6րդ վայրկեանին Աթէյա մէտ կը նշանակէ Մեհալլայի բ. կէտը, իսկ 13րդ վայրկեանին Տամինթի մարզիկ Ֆարուք Կոմաա կը նշանակէ Տամինթի Ա. և միակ կէտը։ Մրցումը կը վերջանայ 2ով 1՝ ի նպաստ Մեհալլայի։

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱԵԱՐԱՆԻ՝ 1ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ հանդարտ խաղարկութիւն մը ունեցան առաջին 10 վայրկեաններուն, որմէ ետք երկու խումբերուն ալ խաղարկութիւնը փոխուեցաւ և մասնաւորաբար Թերսանայի յառաջապահներէն Մուսթաֆա և Շ զլի իրենց արագ տեղափոխութեան շնորհիւ՝ վերջինին կողմէ նշանակուեցաւ Ա. և միակ կէտը՝ 24րդ վայրկեանին։

Բ. կիսախաղին Թաեարանի մարզիկները ոչ մէկ ճիգ կը խնայեն հաւասարութեան կէտը նշանակելու, բայց անկարելի եղաւ և մրցումը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Թերսանայի։

ԻՍՄԱՅԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՋԱՄԱԼԷՔԻ՝ 2ՈՎ 1

Այս շաբթուան ամենակարեւոր մրցումն էր և երկու խումբերուն ալ դիրքը մասամբ պիտի ճշդուէր։

Երկու խումբերն ալ շատ լաւ սկսան և մօտ 20 վայրկեան ժողովուրդը վայելեց ֆութպոլի գեղեցիկ խաղարկութիւն մը։

Ա. կիսախաղի 7րդ վայրկեանին Ջամալէքի խմբապետ Եագան նշանակեց Ա. և միակ կէտը։ Ասիկա քիչ մը ուժ տուաւ իր ընկերներուն և սկսան զօրաւոր յարձակումներու՝ բայց ապարդիւն։ 22րդ վայրկեանին Ալի Ապու Կրէշա նշանակեց հաւասարութեան կէտը։

Բ. կիսախաղի 29րդ վայրկեանին դարձեալ Ապու Կրէշա նշանակեց Իսմայիլիի բ. և յաղթութեան կէտը։ Մրցումը վերջացաւ 2ով 1՝ ի նպաստ Իսմայիլիի։

ՓԵԼԷ ՀԱՅՐ ԴԱՐՁԱՒ

Պրազիլիական ֆութպոլի նշանաւոր աստղ Փելէ, որ վերջերս ամուսնացած էր, հայր դարձած է աղջնակի մը։ Լուրը մեծ

Փելէ

ուրախութիւն պատճառած է «Թագաւորին (ֆութպոլի) բազմահազար հիացողներուն։ Սակայն երջանիկ հայրը քիչ ժամանակ ունի այս իրադրութիւնը տօնելու։ Իր խումբին՝ «Սանթոսի հետ Հարաւային Ամերիկա մեկնեցաւ շրջապտոյտով։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ ԿԱՏԱԿՈՂ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԸ ՔԱՀԱՆԱՅԻՆ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏԺՈՒԵՑԱՆ

ՌԻՕ ՏԸ ԺԱՆԷՅՐՕ.— Հինգ պրազիլիացի ոստիկաններ ծեծուեցան Գասիոս գիւղի ոստիկանատան մէջ, զայրացած քահանայի մը կողմէ։ Անոնք կը չարչարէին գիւղին բնակիչները կ'անարգէին կիները և յաճախ պատարագը կ'ընդմիջէին իրենց կատակներով։

Քահանան՝ Մարչելինօ Մաշատօ, 300 հոգինոց իր ծուխին գլուխը անցած կը յարձակի ոստիկանատան վրայ...

Ինքնապաշտպանումի համար Հայր Մարչելինօ բացատրած է թէ արդի բ... ...սային պաշտօնը ժողովուրդը պ... ...տպանելն է։

ԳՐ. ԱԲՐԱՀԱՄ ԱՆՕԼՐԵԱՆ
ՕՐ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱԴԱՄԵԱՆ

ամուսնացեալք

Պէյրութ 29-1-67

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Թաշգարուլեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն իրենց քեռայրին եւ քրոջ Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Նալպանտեանի (Երեւան)։

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Սիւրմէնեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն իրենց զաւկին՝ Յովհաննէս Սիւրմէնեանի (Մոնրէալ)։

Ընկ. Աստուր Կիւլվարդեան (Պէյրութ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Գրիգոր Լէյլէկեանի (Աղեքս.)։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ

Ողբ. Պերճ Տէօվլէթեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ, Պր. Միսաք Սարաֆեան կը նուիրէ.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Տէր և Տիկին Արմենակ Սահակեան (Աղեքս.) կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Տէր և Տիկին Թովմաս Մանճըլըքեան (Աղեքս.) 100 ե.գ. կը նուիրեն առ ի քաջալերութիւն թերթիս ազգօգուտ գործունէութեան։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Սրահիս նախագահ Ընկեր Սարգիս Պալաեանի անուան տօնին առթիւ կը նուիրեն. ե.գ.

Տէր և Տիկ. Ս. Սամսոնեան	100
Տէր և Տիկ. Ն. Քիւփէլեան	50

Ողբ. Օհաննէս Սիմոնեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Հայկ Օհաննէսեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Ողբ. Արուսեակ Սանդիկեանի մահուան քառասունքին առթիւ, վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Մինաս Պահատրեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Խորհրդային Հայաստանի Լենինական քաղաքէն Անժիկ Յովհաննէսի Դարբինեանը (ծնեալ Գարախանեան), կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ Երուանդ Գրիգորի Գարախանեանը, որ հայրենական պատերազմի տարիներուն մաս կազմած է Հայկական Թամանեան զօրաբաժնին և եղած է Քերչի ճակատը 1942 թուին։ Իրմէ վերջին անգամ նամակ ստացուած է Թուապսէէն։

Երուանդ Գարախանեան ծնած է 1902 թուին Կարսի շրջանի Թիկնիս գիւղը, ուրկէ 1918ին անցած է Լենինական և հաստատուած Ախուրեանի շրջանի Ախուրիկ գիւղը։ Հօր անունն է Գրիգոր, մօրը՝ Բեբրոն, եղբայրը՝ Յովհաննէս, կինը՝ Շուշիկ, զաւակները Մարկուշ, Լիտա, Ռազմիկ, Ռիմա, Ֆենիա, Ռաֆֆիկ։

Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի հաղորդել Անժիկ Դարբինեանի, Լենինական, Սլավերտեան փողոց՝ տուն 54 Սովետական Հայաստան։

(Ա... ...ման թերթերէն կը խնդրուի ...ատատպել)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի Հոգաբարձութիւնս պարտք կը համարէ իր շնորհակալութիւնները յայտնել ու զաղութիս կրթասէր ազգայիններէն Յարգելի Պր. Հայկ Պօտուրեանի, որ ազնուօրէն իր շատ թանկագին օժանդակութիւնը մատոյց Վարժարանիս ինքնաշարժներէն մէկուն հիմնական նորոգութեանց ծախսը նուէր ընելով Վարժարանիս (Ե.Ո. 223,250)՝ առ ի գնահատութիւն Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի կատարած կրթական եւ դաստիարակչական գործունէութեան։

Նոյնպէս շնորհակալութիւն կը յայտնենք հետեւեալ ազգայիններուն, որոնք Նոր Տարւոյ առթիւ կամ այլ առիթներով իրենց սրտաբուխ նուիրատուութիւններով սատարած են Վարժարանիս։

— Ոմն — որ տարիներէ ի վեր Տիկնանցի պատշաճեալ սաներուն մեկական զոյգ կօշիկ կը հայթայթէ կաղանդի առթիւ։

— ՈՄՆ — Ե.Դ. 3000

— Տիկ. Լիւսի Կիւրեղեան—Ե.Դ. 1500

— Տիար Մարտիկ Թաքիկեան — խաղցրեղէններ՝ Մանկապարտէզի փոքրիկներուն համար։

— Տիկ. Նուարդ Մեսրոպեան — Ե.Դ. 200

— Պր. Պետրոս Ոսկերիչեան — Երկաթեայ սանդուխ մը, օրօրոց մը եւ կրակ մարելիք գործիքներու նորոգութիւն։

— Պր. Սարգիս Վուլքուֆեան — փոքր մանրադէտ մը Վարժարանիս գիտական աշխատանոցին։

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

«Ջահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ ընթերցողներն ու բարեկամները, որոնք զանազան առիթներով կը փափաքին նուիրատուութիւններ ընել թերթիս՝ կրնան հետաձայնել Աղեքսանդրիոյ մեր ներկայացուցիչ պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆԻ (հեռ. թիւ 21942), որ փոխան պաշտօնական ընկալագիրի իրաւասու է ստանալ այդ գումարները։

Նուիրատուութիւնները անմիջապէս կը հրատարակուին թերթիս մէջ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ · ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م." - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 166 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1967 | ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԹ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٦٦ - الخميس ٩ فبراير ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԷՊԻ ՇԻՆԱՐԱՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Գահիրէի Թեմականի ընտրութիւնները, որոնք տեղի ունեցան անցեալ 22 Յունուարին, եկան անգամ մը եւս ապացուցանելու, թէ Սփիւռքահայութիւնը ուր որ ալ գտնուի եւ եթէ կամակատար գործիք չի հանդիսանար կայսերապաշտներու քաղաքական սադրանքներուն, միշտ հոգւով եւ սրտով ամրապնդուած է հայ ժողովուրդի հոգեւոր կեդրոն Ս. Էջմիածնին, եւ լուսաւորուելով ու առաջնորդուելով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի կանթեղէն, կը ձգտի ազգային եւ մշակութային շինարար աշխատանքի ամենուրեք։

Գահիրէի ընտրութիւնները եկան ապացոյցներէն մին հանդիսանալու այս համահայկական մաքուր ձգտումին:

Բնականաբար, ինչպէս միշտ, գտնուեցան անձեր՝ որոնք փառամոլութենէ մղուած կամ զանազան հաշիւներէ առաջնորդուած՝ ջանացին խոչընդոտ ստեղծել, առանց անդրադառնալու որ այդպիսի անտեղի եւ վատ արարքով միայն ու միմիայն եւ ուղղակի կամ անուղղակի ծառայած կ'ըլլային այնպիսի մարդկանց, որոնք պատեհապաշտօրէն կը գործեն ի շահ օտար եւ թշնամի պետութիւններու եւ ի վնաս մեր ժողովուրդին եւ մեր հինաւուրց Ս. Եկեղեցիին։

Իրենց արարքներուն անգիտակից այսպիսի անձեր ընտրութեանց առիթով խամաճիկները դարձան խառնակիչ մարդոց, որոնք էջմիածնասիրութեան ու հայրենասիրութեան դիմակին ետին ցարդ խլրդային աշխատանքներու լծուած էին ու այս առթիւ վերջնականապէս ցոյց տուին իրենց իսկական գոյնը, եւ հանրութիւնը յստակօրէն տեղեկացաւ այդպիսիներու հայրենադաւ եւ ազգավնաս աշխատանքներուն։

Փառամոլութենէ մղուած այդ աթոռատենչները չվարանեցան նոյնիսկ շահագործելու անունները գաղութիս պատուաւոր եւ պատկառելի ծանօթ անձնաւորութիւններու, որոնց վայելած լայն ժողովրդականութենէն կարծեցին բաժին որսալ, եւ իրենց անունները սպրդեցուցին անուանացանկի մը մէջ, որուն մաս կազմողներուն հաւանութիւնն անգամ չէր առնուած, պարզապէս խարդախօրէն իրենց չիւ նպատակներուն հասնելու միտումով։

Անոնք անպատկառօրէն օգտագործեցին նաեւ գաղութիս գործունեայ, պատուաւոր, հայրենասէր եւ փորձառու անձնաւորութիւններու անունները, անձնաւորութիւններ՝ որոնք իրենց երկարամեայ ազգային եւ հասարակական գործունէութեամբ մեծ փորձառութիւններ ձեռք ձգած էին՝ համայնքիս ազգային իշխանութեան մաս կազմելով երկար տարիներ եւ ցուցաբերելով զոհողութեան, նուիրուածութեան եւ աշխատասիրութեան բարձր ոգի։

Այս յարգելի անձնաւորութիւնները, որոնք անձնական զանազան զբաղմունքներու կամ նկատումներու պատճառով, եւ հակառակ բոլորին միահամուռ փափաքին ու բազում խնդրանքներուն, որոշեցին այս նոր շրջանին մաս չկազմել Թեմականի անդամացանկին, վստահ ենք որ իրենց փորձառութիւններն ու մասնագիտութիւնը միշտ ի սպաս պիտի դնեն յօգուտ հայ ժողովուրդին եւ եգիպտահայ համայնքին, եւ ամէն անգամ որ առիթը պիտի ներկայանայ եւ կամ պիտի խնդրուի իրենց բարոյական աջակցութիւնը, սիրով եւ յօժարակամ պիտի ընդառաջեն եւ ձեռք երկարեն Թեմական ժողովի Նորընտիր անդամներուն, ու իրենց օգտաշատ եւ գործունեայ խորհուրդներով սատար պիտի հանդիսանան եգիպտահայ ազգային եւ մշակութային գործերուն առաւելագոյն յաջողութեան։

Յառաջիկայ օրերուն գործի կ'անցնի նոր Թեմականի կազմը, որուն անդամակցող հայրենասէր եւ գործունեայ ազգայիններու ուսերուն վրայ կը ծանրանան բազմաթիւ պատասխանատու պարտականութիւններ։ Անոնք կոչուած են համերաշխաբար եւ իրարահասկացողական ոգիով առնելու գաղութիս ապագային համար խիստ կարեւոր որոշումներ եւ միջոցառումներ։ Վստահ ենք՝ որ նորընտիր մարմինը գործնական դասաւորումով մը պիտի կազմէ իր աշխատանքներուն ծրագիրը եւ աշխատի յարատեւ ոգիով, իրատեսութեամբ եւ անվհատօրէն իրագործել այն՝ ինչ որ անհրաժեշտ է ամուր եւ հաստատ հիմերու վրայ դնելու ազգային հաստատութիւններն ու հիմնարկները։

Նորընտիր Թեմական ժողովի անդամները վստահ են՝ որ եգիպտահայ գաղութի անկեղծ եւ անշահախնդիր իւրաքանչիւր անդամը բարոյական թէ նիւթական իր անվերապահ աջակցութիւնը պիտի չզլանայ իրենց ու ամէնքը ձեռք ձեռքի եւ անյապաղ պիտի լծուին մեղուաջան աշխատանքի, յօգուտ եգիպտահայութեան ազգապահպանման, յօգուտ նոր սերունդի հայկական դաստիարակութեան եւ ի պատիւ հայ ժողովուրդի դարաւոր համբաւին, ու իբր Ա.Մ.Հ.ի օրինապահ քաղաքացիներ պիտի ապրին ու գործեն հիւրընկալ եւ ազնիւ արաբ ժողովուրդին հետ, ջանալով ա՛լ աւելի ամրապնդել այն եղբայրական անկեղծ եւ անքակտելի կապը, զոր դարերէ ի վեր գոյութիւն ունի եւ պիտի մնայ առ յաւէտ։

Ամէնքս միասին եւ միակամ, դէպի շինարար աշխատանք։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՊՏԷԼ ՌԱՀՄԱՆ ԱՐԷՖ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ

Հինգշաբթի, 2 Փետր. 1967, կէսօրին, Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց Իրաքի Նախագահ Ապտէլ Ռահման Արէֆ, որ դիմաւորուեցաւ ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, փոխ Նախագահ եւ զինեալ ուժերու գերագոյն փոխ հրամանատար Մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէրի, փոխ Նախագահներ Զաքարիէ Մոհիէտտինի եւ Հիւսէյն Շաֆիի, հանր. փոխ Նախագահ եւ Արաբ. Ընկ. Միութեան ընդհ. քարտուղար Ալի Սապրիի, Ազգ. Ժողովի Նախագահ Անուար էլ Սատաթի, փոխ վարչապետներու, Նախարարներու եւ բանակի բարձրաստիճան սպաներու եւ դիւանագիտական մարմնի անդամներուն կողմէ։

Նախագահ Արէֆի առաջին այցելութիւնն էր այս։

Երկու Նախագահները ժողովուրդի ողջոյնի ծափերուն ընդմէջէն ուղղուեցան Քուպպէի պալատը, ուր հինգ օրերու այցելութեան ընթացքին պիտի մնայ հիւր Նախագահը։

Նախագահները բանակցութեան ընթացքին

Ուրբաթ, 3 Փետր. 1967, զոյգ Նախագահները իրենց Ուրբաթի աղօթքը կատարեցին Ազհարի մզկիթին մէջ, իսկ Շաբաթ օր Քուպպէի պալատին մէջ սկսան երկու պետութեանց միջեւ բանակցութիւնները։ Իսկ նոյն օրը երեկոյեան Ազգային Ժողովի նիստին կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Նախագահ Արէֆ։

Կիրակի առաւօտ, Նախագահ Արէֆ այցելեց զինուորական վարժարանը, ուր մնաց մէկ ու կէս ժամ եւ բացումը կատարեց իր ողբացեալ եղբօր անունը կրող կառոյցին: Ներկայ եղաւ զինուորական տօնակատարութեան մը։ Երեկոյեան Արաբ. Լիկայի կեդրոնատեղին եւ մզկիթը այցելեց, ուր աղօթեց արաբական միութեան համար:

Նոյն գիշերը հիւր Նախագահը ընդունելութիւն մը տուաւ ի պատիւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի։

Շաբաթ օրուան բանակցութիւնները շարունակուեցան Երկուշաբթի առաւօտ՝ դարձեալ Քուպպէի պալատին մէջ։

Գիտութեան օրուան հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Երկուշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 5.15ին Գահիրէի համալսարանի սրահին մէջ։

Այս պաշտօնական հանդիսութեան ներկայ եղան Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր եւ Ապտէլ Ռահման Արէֆ։ Անոնք օրուան պատշաճ ճառեր արտասանեցին եւ բաշխեցին մրցանակներ։

Յաջորդ առաւօտ, Երեքշաբթի 7 Փետր., Իրաքի Նախագահը վերադարձաւ իր երկիրը։ Նոյն օրը Գահիրէի եւ Պաղտատի մէջ հրապարակուեցաւ միացեալ հաղորդագրութիւնը։

МАСНАВОР

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՉԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՀՐԱՇՔ

1

Երազիս մէջ դուռը զարկին,
— Ո՞վ է, ասի ներսից ես,
Դրսից ինչ-որ պառաւ մի կին
Ասաց՝ մատաղ լինեմ քեզ:

Մի կտոր հաց ողորմացիր՝
Աղքատ կին եմ, որբ, անտէր,
Ու ես իսկոյն դուռս բացի՝
Հրա՜շք... մեռած մայրիկս էր։

Սարսափեցի բայց գիրկն ինկայ։
Մայրս ասաց՝ ես եմ, ես,
Քեզ փորձելու համար եկայ՝
Հո չի՞ փոխել կեանքը քեզ:

Մուրացկանի տեսքով եկայ,
Որ Աստուած էլ իմանայ՝
Տե՞ղն է խիղճդ, խիղճդ, որդիս,
Թէ՞ մեռել է ինձ հետ նա...

2

Երազիս մէջ հօրս տեսայ,
Մօրս նման յայտնուեց,
Խինդ ու վախով վրայ հասայ,
— Մի՛ վախենար, ձայն տուեց:

Մեռած թէ ողջ՝ ընկանք իսկոյն
Հայր ու որդի իրար գիրկ,
Ես առաւել համր ու դժգոյն՝
Քան մեռած հայրն իմ լռիկ։

Հեկեկացինք դառն ու անոյշ,
Հայրս նայեց իր չորսդին։
Արագածին ժպտաց քնքուշ՝
Ինձ սեղմելով իր կրծքին:

Բայց երբ նայեց Արարատին՝
Ինձ խեթ նայեց հայրս ծեր.
— Էլ ինչո՞վ ես դու իմ որդին
Երբ կիսատ է տունը մեր...»։

Վշտից նորից մեռաւ հայրս,
Ասաց՝ «Որդիս թէ կ'ուզես
Հողը թեթեւ լինի վրաս՝
Տունս կիսատ չթողնես»։

Երեւան ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԽԱՆԴԱՎԱՌԻՉ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անցեալ Ուրբաթ, 3 Փետր. 1967, երեկոյեան ժամը 8.30էն սկսեալ հոծ թիւով հայրենակարօտ ազգակիցներ փութացած էին Հայկական Ընթերցասրահ, ուր հայրենի իր տպաւորութիւններուն մասին պիտի խօսէր Հայաստանէն նոր վերադարձած Սրահի նախագահ եւ Թերթիս պատասխանատու-խմբագիր ընկ. Սարգիս Պալաեան։

Նախ քան ընկ. Պալաեանի ելոյթը՝ բոլոր ներկաներուն առիթը տրուեցաւ դիտել հայաստանեան արտադրութիւններու նմոյշներ, որոնք մեծ ճաշակով ցուցադրուած էին մասնաւոր սենեակի մը մէջ Իրական, հպարտացուցիչ եւ միեւնոյն ժամանակ յուզիչ վայելք մըն էր տեսնել հայրենիքի մեր քոյրերուն եւ եղբայրներուն ձեռքի աշխատանքի եւ ճակտի քրտինքի արգասիքը եղող այդ իրերը: Բազմաթիւ հանդիսականներու աչքերուն մէջ արցունքի կաթիլներ եւս նշմարեցինք: Անհաւատալի էր կարծէք. մեր փոքր հայրենիքը ի՛նչպէս կրնար այդպիսի նուրբ ու ճաշակաւոր իրեր արտադրել, իրեր՝ որոնք պատիւ պիտի բերէին նոյնիսկ մեծ ու քաղաքակիրթ ազգերու։

Բոլոր ներկաներուն փափաքն է՝ որ այդ ցուցադրութեան տրուի մնայուն հանգամանք, որպէսզի բոլոր եգիպտահայերը առիթը ունենան դիտելու, վայելելու եւ հպարտանալու մեր մայր հայրենիքի արտադրութիւններով։

Ժամը 9.30ին ներածական խօսքով հանդէսը բացաւ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան Ատենապետ ընկ. Ե. Վեցիկեան, որ հրապարակաւ բարի գալուստի արտայայտութիւններ ունեցաւ ընկ. եւ ընկերուհի Սարգիս եւ Ժագլին Պալաեաններուն

(Շար. տես էջ 2)

00039

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Հայկական Ս.Ս.Հ. Նախարարութեան Սովետի Նախագահ Բադալ Մուրատեան ընդունեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ը, անցեալ 20 Յունուարին։

Վեհափառ Կաթողիկոսին կ'ուղեկցէր Տ. Հայկազուն Ս. Արք. Աբրահամեան։

Տեղի ունեցած խօսակցութեանց ներկայ եղաւ նաև Հ.Ս.Ս.Հ. Նախարարութեան Սովետի հայ եկեղեցիի գործերու խորհուրդի նախագահ Կ. Դալլաքեան։

«ԳՈՀԱՐ» ՆՈՒԱԳԱՐԿԻՉԸ (ՓԻՔ-ԱՓ)

«Գոհար» նորատիպ նուագարկչի վրայ կարելի է նուագել 33 և 45 արագութիւններու փոքր չափի ձայնապնակներ։ Երկու քիլոկրամ կշռող այս նուագարկիչը կ'աշխատի գրպանի լապտերի մարտկոցով (պաթըրի) և կրնայ նուագել թէ հորիզոնական և թէ ուղղահայեաց դիրքի վրայ։

Գործիքի հեղինակն է ռատիոթեքնիք Կարօ Հալաճեանը, որ կ'աշխատի հեռուստացոյցի և ռատիոսարքաւորման նորոգման աշխատանոցին մէջ։

Հայաստանի ռատիոգործարանը շուտով կը սկսի «Գոհար»ի մասսայական արտադրութիւնը։

ԵՐԳԱՀԱՆ ԷՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՆՈՐ ՕՓԵՐԱՆ

Երգահան Էտկար Յովհաննէսեան իր նոր օփերային համար ներշնչուեցաւ Ֆրանսայի հերոսներէն բանաստեղծ Միսաք Մանուշեանի կեանքէն։

Յովհաննէսեանի «լիվրէ»ն կը բաղկանայ Մանուշեանի մասին Լուի Արակոնի, Աւետիք Իսահակեանի եւ Սիլվա Կապուտիկեանի կողմէ գրուած գործերէն։

Սովետահայ Էտկար Յովհաննէսեան անցեալ ամառ Ֆրանսա այցելելով ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղեց իր հերոսին Մանուշեանի կենսագրական պարագաներէն եւ անոր կեանքի ընկերներէն։ Ան Փարիզի մէջ [illegible] նաեւ Մ. [illegible] երաժշտութիւնը եւ հայրենասիրական երգերը։

Էտկար Յովհաննէսեան, որ 36 տարու է, իր դաստիարակութիւնը ստացաւ Երեւանի մէջ եւ աւարտեց Մոսկուայի Երաժշտանոցը, մեծահամբաւ երգահան Արամ Խաչատրեանի հովանաւորութեան ներքեւ։ Ունի 40է աւելի գործեր, որոնցմէ մէկ քանին սովետ եւ միջազգային մրցանակներու արժանացած են։

Յովհաննէսեանի գործերը ոչ միայն Ռուսիոյ, այլեւ Վրաստանի, Ջեխոսլովաքիոյ, Ուկրանիոյ եւ Արեւմտեան [illegible] մէջ ալ ծանօթ են։

Էտկար Յովհաննէսեան Հայկական Խորհրդային երաժշտութեան եւ Հայկական Օփերայի տնօրէնն է միաժամանակ։

ՄԵՐ ՆՈՐԱԾ ՍԱՐԿԱՒԱԳՆԵՐԸ

Կիրակի 29 Յունուար կէսօր [illegible] յական պարտականութիւն մը գիս կը մղէր Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին, ուր հոգեհանգիստ կար սիրելիներու հոգւոյն համար…։

Աւելի շատ սգաւորներ կային գասին մէջ, քան թէ ժողովուրդ՝ [illegible] ականջներս չէր ուզեր հաւատալ տեսնելով և լսելով սարկաւագներուն աշխուժութիւնը և երկիւղած Նուիրումի ոգին Հայաստանեայց եկեղեցիին հանդէպ։ Իբր վկայութիւն գրածներուս ճշգրտութեան՝

Նորընծայ սարկաւագներու «Հրաժարում»ը

նստարաններուն վրայ։ Ասիկա լիովին ըմբռնելի է… շատ ցուրտ էր օդը։

Հանդիսաւոր Սբ. Պատարագ մատոյց արժանապատիւ Տ. Վարդան քհնյ. Պօյաճեան, շրջապատուած Գրիգոր Մանուկեան, Մինաս Գանտոյեան, Խաչիկ Խաչատուրեան և Գէորգ Բիւփէլեան սարկաւագներէն։ «Լուսաւորիչ» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ պր. Յակոբ Թիւթիւնճեանի, հոգեպարար շարականներով կը մասնակ- կրնամ ըսել թէ քանի մը հաւատացեալներ իրենց զարմանքը և գոհունակութիւնը յայտնեցին ինծի։ Ես պարզա պէս հիացայ։ Եւ իմ հիացումս կ'երթար նորաօծ սարկաւագներուն, որոնք Տէր հօր հետ միասին, գրեթէ զգալի չըլլալ ձուլեցին Սրբազանին բացակայութիւնը։

Պահ մը խոստացայ ինքզինքիս այս խորհրդածութիւններս հրապարակել, սակայն խղճի ձայնս մղեց գիս գրելու։

ՄԻՐ. ՏԷՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
Աղեքսանդրիա, 29-1-967

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԳԵՂԱՆԿԱՐԻՉ ԲԻՒԶԱՆԴ ԹՕՓԱԼԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Երկուշաբթի, 24 Յունուար 1967, երեկոյեան «Կալըրի Մանուկ»ի մէջ բացուեցաւ Փարիզահայ ծանօթ գեղանկարիչ Բիւզանդ Թօփալեանի առաջին ցուցահանդէսը Պէյրութի մէջ։

Բացման հանդիսութեան ներկայ էին Լիբանանահայ բոլոր մշակութային միութիւններու, մամուլի և կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները։ Ներկայ էին նաև տեղական և օտար մամուլի ներկայացուցիչներ։

Շուրջ 40 պաստառներու այս առաջին ցուցադրութիւնը Պէյրութի մէջ բարձր գնահատական մը ապահովեց Բիւզանդ Թօփալեանի։

Ցուցահանդէսի աւարտին՝ յարգելի արուեստագէտը կը վերադառնայ Փարիզ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՈՂԲ. ԳՐԱԳԻՏՈՒՀԻ ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌՔԻ ՇԻՐԻՄԸ ԿԸ ԿԱՌՈՒՑՈՒԻ

Տաղանդաւոր գրագիտուհի Տիկ. Հայկանոյշ Մառքի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ, որ կը զուգադիպի 1967 Մարտ ամսուան, իր արուեստին համակիրները ձեռնարկած են անոր շիրմին շինութեան, Շիշլիի գերեզմանատան մէջ։

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒՆ Ի ՊԱՏԻՒ

Միացեալ Ազգային Ճակատը իր իրաւունքն համարած էր նորընտիր երեսփոխաններու ի պատիւ առաջին ընդունելութիւնը կազմակերպել։ Այդ ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 1 Փետր. 1967, երեկոյեան ժամը 9.30ին Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ, ուր փութացած էին հոծ թիւով ազգայիններ՝ իրենց կարգին շնորհաւորելու համար Ազգ. Իշխանութեան նոր անդամները։

Հաճելի զուգադիպութեամբ մը հոն ներկայ էին նաև Հ.Բ.Ը.Մ.ի Միջին Արևելքի քննիչ Պր. Մարտիրոս Իսկէնտէրեան, Լիբանանի «Ազդակ» և «Լը Սուար» թերթերու սեփականատէր-խմբագիր Պր. Տիգրան Թոսպաթ, ինչպէս նաև հիւրեր՝ Հալէպէն, Կահիրէն և Աղեքսանդրիայէն։

Շատ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ անցաւ ճաշկերոյթը, որուն աւարտին հանդէսը վարեց պր. Է. Կոտալազեան («Արեւ»ի խմբագիր)։ Ան հետզհետէ խօսք տուաւ նորընտիր երեսփոխաններէն ոմանց և կարգ մը ազգայիններու։

Առաջին խօսողը եղաւ նախկին Քաղաք. Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան։ Ապա յաջորդաբար խօսք առին ՊՊ. Կարօ Վարժապետեան, Խաչատուր Րէիզեան (նախկին Քաղ. Ժողովի անդամ), Թերթիս պատասխանատու խմբագիր ընկ. Սարգիս Պալաեան, Հայկազուն Քիւրքճեան (նախկին Քաղ. Ժողովի անդամ), Յակոբ Համբիկեան, Համբարձում Գարայեան (Կոկանեան սրահի ատենապետ) և Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան (Գալուստեան Ազգ. վրժ.ի տնօրէն)։

Խօսողները արտայայտուեցան Միացեալ Ազգային Ճակատի ձեռք բերած յաջողութեան մասին, ներկայացուցին առաջադրանքներ և խոստումներ ինչպէս նաև յաջողութիւն մաղթեցին նորընտիր երեսփոխաններուն։

Գեղարուեստական յայտագրին մասնակցեցան Պր. Տիգրան Ճերահեան (դաշնամուր), ընկերուհի Մարկրիթ Յակոբեան և Պր. Կարպիս Եազըճեան (մեներգ)։

Ստեղծուած ջերմ մթնոլորտը բոլոր ներկաները սրահին մէջ պահեց մինչեւ կէս գիշեր։ Ապա Արժ. Տէր Հօր «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ Միացեալ Ազգային Ճակատի կազմակերպած այս յաջող ընդունելութիւնը։

ԹԱՏՐՈՆ

ՀՈՌՈՓ ՀԱՆԸՄ («ԿԵՍՈՒՐԸ»)

Հայկական Ընթերցասրահի Վարչութեան նախաձեռնութեամբ և վաստակաւոր դերասանուհի Տիկ. Արաքսի Օհանեանի կազմակերպութեամբ Կիրակի, 29 Յունուար 1967, երեկոյեան ժամը 6.30ին ներկայացուեցաւ Ա. Պենլեանի «Հոռոփ Հանըմ» թատերախաղը, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան։

Երեք արարուած այս կատակերգութիւնը հին է, բայց շնորհիւ Տիկ. Օհանեանի ճարտար յարմարեցումներուն, վերածուած էր արդիական զաւեշտի մը։ Նոյն տեսարանը՝ երեք արարներուն համար ալ։ Տեքոր եւ կահ կարասիք՝ խիստ յաջող էին։

Նիւթը պարզ է. տարեքը առած նախանձոտ եւ բամբասող կեսուր մը, որուն չարափազանցութիւնները վերջ մնաց որ յանգէին աղէտի (ամուսնալուծման)։ Վերջաւորութիւնը բարեբախտաբար լաւ է. Հոռոփ Հանըմ (կեսուրը) կը զգաստանայ՝ անմիջապէս որ կ'իմանայ թէ մեծ-մայր պիտի ըլլայ։

Գալով խաղարկութեան՝ կեդրոնական դէմքը կեսուր Հոռոփ հանըմն է, զոր զմայլելիօրէն մարմնաւորեց Տիկին Արաքսի։ Ան ապրեցուց մեզ իր բնական, հասկցող, թափանցող եւ պատկերազարդուած խաղարկութեամբը. Արաքսի, այլեւս, բեմին վրայ դեր չի խաղար, այլ կ'ապրի…։

Ամուսինին՝ Սեփոնի դերը խաղաց Հայկ Պուղտաճեան։ Յաջող զգեստաւորում և դիմայարդարում, տպաւորիչ մուտքեր եւ զուսպ, բնական խաղարկութիւն։

Մարիամ տուտու, ղրացի կնոջ դերը յաջող կերպով կատարեց հիւբարար քաղաքս գտնուող, նախկին եգիպտաբնակ Տիկին Վ. Եաղճեան։

Հարսին դերը տրուած էր Օր. Մարօ Պալաեանին։ Ֆիզիքական ներկայանալիութիւն, բեմի յարմար ձայն և լաւ առոգանութիւն։ Մարօյին խաղարկութիւնը շատ բնական էր։

Հարսին հօրը դերով յաջող էր Պր. Հ. Արմէն։ Գալով Գ. Թաղագեանի եւ Վ. Նալպանտեանի (Կարպիսի և Արամի դերերով) ըրին իրենց կարելին, ներկայացման ը դհ. յաջողութեան նպաստելով։

Յուշարարի դժուարին պաշտօնը ստանձնած էր Պր. Յակոբ Շահնուր։

Անընդհատ խնդացինք՝ այս բարոյալից կատակերգութեան ներկայացումին։ Ուրախ ենք որ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը, յաճախ առիթը կ'ընծայէ մեզի գեղարուեստական այս տեսակ ելոյթներ վայելելու։

Մ. Պ.

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ուղղուած, և ապա բեմ հրաւիրեց ընկ. Պալաեանը որպէսզի ներկաներուն հաղորդէ հայրենական իր տպաւորութիւնները։

Ընկ. Ս. Պալաեան իր խօսքը սկսաւ նախ շնորհակալութիւն յայտնելով Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահութեան, որ զինք և իր տիկինը Հայաստան հրաւիրած է և ԱՄՀի կառավարութեան՝ որ թոյլատրած և դիւրացուցած էր իրենց մեկնումը։

Ապա՝ եգիպտահայ գաղութին հաղորդեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի ողջոյնները։

Ընկ. բանախօսը կրցաւ շատ դիւրահաղորդ կերպով իր տպաւորութիւնները փոխանցել բոլոր ներկաներուն, որոնք մեծ ուշադրութեամբ կ'ունկնդրէին զինք։

Ան խօսեցաւ մայր հայրենիքի բնութեան, գործարաններուն, զուարճութեան վայրերու, յարանուան շինարարութեան, հայրենադարձներու ուրախութեանց և ունեցած առաւելութեանց, ինչպէս նաև անոնց դժուարութեանց և դժգոհութեանց մասին։

Ընկ. Պալաեանի խօսքերուն մէջ ոչ մէկ ճիգ զգալի է գեղեցկութիւններն ու առաւելութիւնները ուռուցիկ կերպով ներկայացնելու և ներկաները շլացնելու. ան ամենայն անկեղծութեամբ պատմեց իր հանդիպումներուն եւ ունեցած տպաւորութեանց մասին, եւ այնքան հաղորդական ու վարակիչ էր՝ որ կարծէք բոլոր հանդիսականները իր հետ առած կը պտտցնէր Հայաստանի մէջ։

Ներկաները իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին բուռն ծափահարութիւններով՝ երբ ընկ. Պալաեան վերջացուց իր խօսքերը։

Ապա, ընկ. բանախօսին կողմէ առնուած գունաւոր ժապաւէնը ցուցադրուեցաւ։ Նկարահանումը շատ յաջող էր և մենք կրցանք յատակ կերպով տեսնել Լենինականն ու Կիրովականը, Երեւանը, Էջմիածինը եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, ինչպէս նաեւ եգիպտահայ հայրենադարձներէն ոմանք եւ անոնց բնակավայրերը։

Մեզի կը մնայ միայն շնորհակալութիւն յայտնել ընկ. Ս. Պալաեանին, որ կրցաւ հայրենակարօտ ներկաները քանի մը ժամով փոխադրել մեր պաշտելի հայրենիքին մէջ։ Դժուարաւ բաժնուեցանք հայրենաշունչ այդ մթնոլորտէն։

Չ

ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ԱՆԴՈՒԼ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

(Ա. ԱՐՇԱՐՈՒՆՈՒ ԾՆՆԴԵԱՆ 70 ԱՄԵԱԿԸ)

ՎԱՀԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

1920 թուականի Օգոստոսին էր։ Հայաստանում մոլեգնում էր սպիտակ տեռորը։

Հիւսիսային Կովկասի սովետական շրջաններից հաւաքագրուած և Հայաստան ուղարկուած մի խմբի մէջ էր նաև Արշալոյս Արշարունին։ Նա խնդիր ունէր՝ մասնակցել աշխատաւորների ազատագրման պայքարի ղեկավարմանը։ Բայց հենց Լոռու «չէզոք գօտում» Արշարունին ձերբակալւում է և ուղարկւում է Ալեքսանդրապոլի բանտը, որտեղ ներփակուած էին աւելի քան 70 ուրիշներ։ Այդ բանտարկեալների մէջ էին Ն. Ստեփանեանը, Թ. Մանդալեանը. Ս. Արշակունին, Մ. Խաչատրեանը, Ա. Տէր Մարտիրոսեանը և ուրիշներ, որոնց բախտակիցն է դառնում նաև Արշարունին։

Բանտային ծանր պայմաններում Արշարունին հիւանդանում է և մեկուսացւում՝ ոստիկանութեան հսկողութեան տակ։ Անկողնում պառկած նա տանջալի օրեր է ապրում, վերյիշում անցած տարիները։

Ութ տարեկան էր, երբ իր ծննդավայրից՝ Կաղզուան քաղաքից, ընտանիքով փոխադրուեց Ռոստով, աւարտեց Նոր-Նախիջեւանի հայկական թեմական դպրոցը, որտեղ աշակերտեց Ե. Շահազիզին, Հր. Աճառեանին, Գ. Զօրեքչեանին, Ա. Ջամինեանին և ժամանակի ուրիշ նշանաւոր մանկավարժների։ Արշարունին վերյիշում է, թէ ինչպէս, երբ սկսուեց համաշխարհային առաջին պատերազմը, Ռոստով էվակուացուեց Վարշավայի համալսարանը։ Առիթը բաց չթողնելով, նա ընդունուեց Վարշաւայի համալսարանի պատմափիլիսոփայական բաժինը։ Սովորում էր, միաժամանակ ուսուցչութեամբ զբաղւում Դոնի ու Ղրիմի մարզերի հայկական դպրոցներում։

Նա վերյիշում է Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան փոթորկալի օրերը Ռոստովում, թէ ինչպէս ինքը եւս ներգրաւուեց կարմիր գուարդիայի շարքերը և ռուս ընկերների հետ մասնակցեց սովետների յաղթանակի համար ծաւալուած մարտերին։

Ալեքսանդրապոլում գաւառային կուսակցական կոմիտէ ստեղծելու օրերից, Արշարունին նշանակւում է գաւառային կոմիտէի ագիտպրոպբաժնի վարիչ։ 1920 թուականի Նոյեմբերի 21ից Արշարունու խմբագրութեամբ Ալեքսանդրապոլում սկսւում է հրատարակուել մասնաւոր թերթ, որը լուսաբանում էր Սովետական Ռուսաստանի և Հայաստանի կեանքը։

Փրոֆ. Արշալոյս Արշարունի

1921 թուականին Արշարունին մասնակցում է քաղլուսաշխատողների համառուսաստանեան երկրորդ համագումարին։

Նա սովորում է ինստիտուտի փիլիսոփայական բաժնում, որն աւարտելով, ծաւալում է գաղափարական, գրական, գիտամանկավարժական և ժուռնալիստական բազմակողմանի գործունէութիւն։ Աշխատում է կարմիր բանակի գլխաւոր քաղվարչութիւնում, մասնակցում զինուորական մամուլի կենտրոնական մի շարք օրգանների կազմակերպմանը։ Այնուհետեւ մօտ եօթ տարի աշխատում է Համկ (բ) կենտկոմի մամուլի բաժնում։

Բեղմնաւոր է եղել Արշարունու գիտա-մանկավարժական գործունէութիւնը։ Նա մօտիկից համագործակցել է Լունաչարսկու, Կրուպսկայայի, Պոկրովսկու, Սկվորցով-Ստեփանովի հետ, դասախօսութիւններ կարդացել Կրեմլի ռազմական դպրոցում, Սվերդլովի անուան և Արևելքի ժողովուրդների համալսարաններում, ինչպէս նաև Մոսկուայի բարձրագոյն այլ դպրոցներում։

Աւելի ակնառու են Արշարունու ծառայութիւնները սովետական բազմազգ ժողովուրդների գրականութեան ու արուեստի զարգացման և կուլտուրական կապերի ընդլայնման գործում։ Նա սովետական գրական կազմակերպութիւնների ղեկավար գործիչներից մէկն է, տարիներ շարունակ, Մ. Գորկու անմիջական ղեկավարութեամբ, մասնակցել է ազգային գրականութեան սեկցիաների աշխատանքներին, հանրապետութիւնների գրական կեանքին։ Շատ ջանքեր է թափել ազգային գրականութեան լաւագոյն երկերը ռուս հասարակայնութեանը ներկայացնելու համար։ Որպէս կազմող կամ խմբագիր՝ նրա մասնակցութեամբ ռուսերէն հրատարակուել է ՍՍՀՄ ժողովուրդների գրականութեան աւելի քան 50 անուն գիրք։

Հասարակական-գրական և ժուռնալիստական գործունէութեան ընթացքում Արշարունին անդուլ կերպով ծառայել է և այժմ էլ ծառայում է հայ գրականութեանն ու արուեստին։ Նա գրել է ուշագրաւ շատ ուսումնասիրութիւններ, որոնցից են՝ «Հայ թատերագիտական մտքի պատմութիւնից», «Մոսկուայի համալսարանն ու առաջաւոր հայ ինտելիգենցիան», «Մոսկուայի հայ մամուլի պատմութիւնը»։ «Հայ ժողովրդական թատերական խաղերը»

(Շար. տես. էջ 4)

Ա. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

ՀՍՍՀ Գերագոյն Սովետի նախագահութեան 17 Դեկտ. 1966 թ. հրամանագրով՝ «Սովետահայ արուեստի զարգացման գործին մատուցած ծառայութիւններուն համար եւ ծննդեան 70ամեակին կապակցութեամբ», ՀՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործիչ փրոֆ. Արշալոյս Արշարունին պարգեւատրուած է Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի պատուոգրով:

«ՋԱՀԱԿԻՐ».— Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՄԻԽԱՅԼՈՎԻՉ,

ՍՍՀՄ գրողների միութեան վարչութիւնը եւ հայ գրականութեան խորհուրդը Ձեր պանծալի 70ամեակի առիթով, յղում են Ձեզ՝ աւագ գրողին, հայ գրականութեան տաղանդաւոր հետազօտողին, իրենց սրտագին ողջոյնները։

Ցանկանում ենք Ձեզ յաջողութիւն, ստեղծագործական նոր յաջողութիւններ:

ՎՈՐՈՆԿՈՎ, ԼԻԴԻՆ, ԵՒԳԷՆԵՈՎ, ՄԱՆԱՍԵԱՆ

* * *

ՅԱՐԳԵԼԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՄԻԽԱՅԼՈՎԻՉ,

Հայաստանի սովետական գրողների միութեան վարչութիւնը ջերմօրէն ողջունում է Ձեզ, Ձեր ծննդեան եօթանասունամեակի առթիւ:

Ձեր ամբողջ գիտակից կեանքի ընթացքում Դուք անձնուիրաբար, մեծ եռանդով եւ գործիմացութեամբ ծառայել էք հայ ժողովրդի մշակոյթի զարգացմանը:

Առանձին եռանդով եւ հմտութեամբ Դուք զբաղուել էք սովետական արուեստի յուզող խնդիրներով, գրել ու հրատարակել էք նշանակալից աշխատութիւններ հայ թատրոնի զարգացման տարբեր շրջանների մասին։

Նախանձախնդիր Ձեզ ծնող հարազատ հայ ժողովրդի գրականութեան զարգացմանը, Դուք ջանք չէք խնայել նրա լաւագոյն նմոյշները թարգմանելու եւ հրատարակելու ռուսերէն, միաժամանակ ամեն կերպ նպաստելով, որ հայ դասական եւ ժամանակակից գրականութեան արժէքաւոր երկերը դառնան ռուս եւ սովետական միւս ժողովուրդների սեփականութիւնը։

Կրկին ողջունելով Ձեզ, Ձեր բեղմնաւոր գործունէութեան, Ձեր ծննդեան եօթանասունամեակի առթիւ, ցանկանում ենք երկար կեանք, յաջողութիւն եւ ստեղծագործական նորանոր յաջողութիւններ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՐԴԵԳՐԵԱԼԸ

ԳԷՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ

Չէին խօսած իրեն իր երախայութեան ղաւն ու կսկծալի օրերէն ու իր ծնողքին վաղաժամ ու եղերական մահէն։ Զգուշացած էին անոր ներկայութեան անդրադառնալէ կամ հեռաւոր ու աղօտ ակնարկութիւն մը իսկ ընելէ այդ մասին։ Ու ան աճած էր հասակով շնորհագեղ ու հեզ այդ աղջնակը, որուն դէմքը տժգոյն էր մնացած սակայն հակառակ իրեն շռայլուած խնամքներուն, և որուն աչքերուն մէջ որբութեան թախիծը մնացած էր տիրական։

Բայց հակառակ ձեռք առնուած զգուշութիւններուն ու տան ընտանի ու ջերմիկ մթնոլորտին, բնազդաբար կը զգար կարծես իր օտարութիւնը, իր «դրսեցի»ի հանգամանքը, ու «այդ տունէն չըլլալուն» անսովոր այլ իր հոգիին մէջ յարաժամ ներկայ զգացումը դարձուցած էր զինք մելամաղձոտ ու խոհուն, ու նոյն ատեն ծայրայեղօրէն խոնարհ ու համակերպող։ Իր «պապա»յին ու «մամա»յին հրահանգներէն ո՛չ մէկ շեղում ու ո՛չ մէկ դժկամակութիւն՝ անոնց գործադրութեան մէջ։ Կը զգար կարծես թէ ինք պարտական էր անոնց, իր ամէն ինչով ու կեանքո՛վ իսկ, և թէ հարկ էր փոխադարձել այդ պարտքը, հոգ չէ թէ այդ ըլլար ճգնիլ ու աննշան։

Վեց տարեկանին դպրոց ղրկեցին զինք։ Ինչ հաճոյք էր Տիգրան աղբարին ու իր տիկնոջ ամէն երեկոյ, Շուշանիկի վերադարձին, ունկնդրել անկէ նոր երգ մը՝ զոր վարժուհին էր սորվեցուցած, և կամ լսել անոր մանկական անմեղ շրթներէն մայրենի՝ Հայկազեան լեզուի բառերուն, յստակ առոգանութեամբ և քաղցր ու գրաւիչ մանկական շեշտով։ Իրենցն էր ան ու իրն էին իրենք։ Հարազատ զաւակ մը ինչպէս անոր սէրը կրցած էր իջնել խորը իրենց հոգիներուն, կապելով զանոնք ծնողական անխառն գորովանքով ճակատագրէն զարնուած այդ փոքրիկ այլ քնքոյշ ու զգայուն էակին։

Օրերը թաւալեցան այսպէս, կէս-ուրախ, կէս-տրտում, մինչեւ որ պատահար մը եկաւ շեշտելու մելամաղձոտութիւնը Շուշանիկի, հիմնաւորելով անոր տուն տըւող պատճառը։ Ուրկէ՞ կրցած էր այդ լաճը կորզել գաղտնիքը իր որբութեան, զոր նախատինքի մը պէս կը շպրտէր անոր երեսին, դասարանին մէջ, մանկական պզտիկ վէճի մը ընթացքին.

— Որբի՛ կտոր, գո՞ւն ալ մարդու կարգ անցար։

Սուր ու թունաւոր սլաքի մը նման մխուած էին այս բառերը խեղճ այդ աղջկան սրտին մէջ, ու բացած հոն վէրք մը՝ որ պիտի չդադրէր արիւնելէ։ Մկրին ա՛յնքան ժպիրհօրէն իրեն ուղղած «որբի կտոր» բառերը մանաւանդ չփթթած երկաթի մը պէս գամուած էին իր երեւակայութեան մէջ ու կը տանջէին իր մանկական բարի այլ արի հոգին։

Ո՛ արչապնդող մնէր իր «ծնողք»ին, դուրս գալու համար չփոթ այն վիճակէն՝ որ անորոշութեան մէջ տուայտող աննկատելի է։ Իրա՞ւ էր Մկրին բառերը։ Իրապէս, ո՞րբ մըն էր ինք։ Ինչո՞ւ կը ծածկէին իրմէ։ Կ'ուզէր գիտնալ, իրազեկ ըլլալ իր երախայութեան հետ կապուած դէպքերու բոլոր մանրամասնութիւններուն։ Չէ՞ որ «մամա»ն անգամ մը խուսափած էր վճռական պատասխան մը տալէ այդ ուղղութեամբ ըրած իր մէկ հարցումին։

Միւս կողմէն սակայն, պահեր կային, ուր Շուշանիկ աներեւակայելի ճիգերով կը յաջողէր վանել իր մտքէն Մկրի չարակամ յայտարարութեան առթած վիշտը։ Ու անհիմն կը գտնէր իր հասցէին ուղղուած այդ բառերը։ Այս սիրագորով կինը՝ որուն ինք «մամա» կը կոչէր, զոր իր մօտն էր գտած գիտակցութեան գալու իր առաջին իսկ րոպէէն և որուն իր հանդէպ ցուցաբերած սէրն ու հոգածու վերաբերմունքը վար չէին մնար ուրիշ «մամա»ներու իրենց զաւակներուն նկատմամբ ցոյց տուածէն (չէ՞ր տեսներ իրենց դրացուհին, որ օրն ի բուն անէծքներ կ'արձակէր իր զաւակներու հասցէին, ու օր մը «փալախա» ծեծել տուած էր անոնցմէ մէկուն), կրնա՞ր միթէ օտար մը եղած ըլլալ։ Ու այս բարի ու ժպտերես մարդը՝ զոր իր գիտակցութեան գալուն առաջին օրէն իսկ իր «պապա»ն էր դաւանած, և որ իր մանկական հետաքրքրութիւններուն ամէն կերպ գոհացում էր տուած, կրնա՞ր հեռու եղած ըլլալ իր արիւնէն։ Ո՛չ։ Մարդ ինչպէ՞ս կրնար այսպիսի անկեղծ ու բուռն սէր ունենալ օտարի մը, իր «արիւնէն չեղող» մանուկի մը նկատմամբ։ Դժուար ըմբռնելի կէտ մըն էր այդ Շուշանիկի համար ու իր տրտմութիւնները փարատելու կոչուած լոյս մը։

(Շար. տես էջ 4)

Սիրելի Անահիտ,

Ամառուայ առթիւ ներկայ գտնուեցայ զանազան մանկական յայտագիրներու, ըլլայ վարժարաններէ ներս թէ սրահներու մէջ. ինչ որ ամենէն աւելի ակնբախ էր՝ տղոց ինքնավստահ և համարձակ ձեւերն էին։ Իսկապէս որ շատ բան կայ փոխուած մեր շրջանէն ի վեր։ Աղջիկ կար, որ կը կարմըրէր մինչեւ ականջները՝ երբ ուսուցիչը իրեն դասի կանչէր. տղայ մըն ալ կը կակազէր...։ Այս տկարութիւնները բոլորովին յաղթահարած է այսօր նոր սերունդը։ Շատ մը տղաք երբ բեմ կ'ելլեն կարծէք իրենց տունը կը մտնեն. երբ կ'արտասանեն կարծէք բարեկամի մը հետ կը խօսին...։ Այս բոլորը բացատրելի է։ Շատ փոքր տարիքէն տղաք կը վայելեն աւելի լայն ընկերական շրջանակ. իրենց ծնողներուն հետ յաճախ կ'երթան ակումբներ, մարզադաշտեր, հոն իրենք ալ իրենց կարգին կազմելու համար իրենց պզտիկ շրջանակը, կ'ընտելանան նոր բարքերու շատ արագ և դիւրաւ՝ դեռ դպրոցական տարիքին իսկ չհասած։ Տղոց այս համարձակութիւնը մեծապէս կը նպաստէ անշուշտ ուսուցչուհիներու աշխատանքին, մանաւանդ մանկապարտէզէն վերջ։

Հոս, սակայն, կ'ուզեմ ուշադրութիւնդ հրաւիրել հետեւեալ կէտին վրայ։ Համարձակութիւն քաջալերելու ատեն չըլլայ որ իյնանք ծայրայեղութեան մէջ և տղաքը դարձնենք ինքնահաւան երբեմն նոյնիսկ ամբարտաւան։ Սորվեցնենք տղոց պատասխանել իրենց ուղղուած հարցումներուն ինքնավստահութեամբ, բայց միշտ քաղաքավարութեամբ և անհրաժեշտ շնորհով։ Թող մեր տղաքը երբեք չկորսնցնեն հայու շնորհալիութիւնը։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

ԿԵՆԱՑ՝ ՏՈՒՆԴԱՐՁԻ, ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅԻ

ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Տեղի է ունեցել բնութեան հազուագիւտ երեւոյթ. ձմռան կէսին, Նոր տարուայ առաջին օրը, «Ծիածան» է երեւացել։

— Աննհարին բան է,— ասացին շատերը,— գիտնականօրէն հերքւում է: Ձմռանը ծիածան չի լինում։

— Հնարաւոր է,— բացականչեցին նրանք, ովքեր սիրում են, որ կեանքում լինի միշտ պայծառ արեւ, որ ծիածան լինի աշխարհում և իր կամարներով կապի երկրները, մարդկանց, անցեալը ներկային ու ապագային։ Նրանք, ովքեր հաւատացին «Ծիածանին», նաև ողջունեցին նրա երեւալը, և ահա տօնական ուրախ սեղան է բացուել բազմագոյն կամարի ներքոյ։

Հազար ու մի երանգով փայլատակում է շրջապատը։ Ճոխ սեղանին շարուած են... ծրարներ, լուսանկարներ, բարեմաղթութիւններով լի տողեր։ Ցատկապէս այսօր, երբ «Ծիածան»ը փակում է իր չորրորդ տարին, հաճելի է վերյիշել բարեկամներին, յիշել, թէ աշխարհի որ ծայրում ինչ ընկեր ունենք, ինչ հարազատներ յիշենք ու կենացը խմենք, կենացը մեծ բարեկամութեան, կենացը տունդարձի, կենացը ապագայի։

Տունն այնտեղ է,
Ուր ծիածան է կամարել շքեղ,
Ուր կայծ կայ կեանքի
ապրում են ուրախ,
Ուր արշալոյսն է բացւում
գունագեղ։
Իմ տունը հիմա նեղ չէ
ինձ համար:

Այսօր մեծ ուրախութեամբ, այս տողերի հեղինակին՝ իրանահայ բանաստեղծ ու երգիչ Արա Յովհաննէսեանին մեր ողջոյնն ենք յղում Նոր տարուայ առթիւ և ցանկանում, որ 1967ին էլ իր երգով ու խօսքով նորից գայ Երեւան ու հանդիպի իր բարեկամներին, տեսնի իր տունը, որի տանիքը մինչեւ հրաբոր արեւն է հասնում, իր տունը, որտեղ ծորում է գինին ցնծուն երգերով, որտեղ արեւն է ցոլում ու ծափւում ծիծաղը... Այդ տունն է, որ երազում են հարիւր հազարները, տունը, որ իր դռներն է բացել աշխարհի առաջ, հարազատների առաջ։

Տօնական այս օրը մի լուսանկար, փոքր-ինչ խունացած, մեծ հարազատութեան պատմութիւնն է անում. եգիպտական Աղեքսանդրիա նաւահանգիստն է ժամանել սովետական «Պոբեդա» ջերմանաւը։ Սովորական այց չէ դա, նաւը եկել է հայրենադարձների առաջին կարաւանը Հայաստան բերելու։ 1948 թուականի այդ արեւոտ օրը Յովհաննէս Ռոստոմեանն էլ, փոքրիկ, կարճ տաբատը հագին տղան, կանգնած էր նաւահանգստում ու դժուարութեամբ կարդում էր հայերէն. «Հայրենիքը ձեզ է սպասում։ Ողջոյն սովետական նոր քաղաքացիներին»։ Այն ժամանակ էլ փոքրիկ Յովհաննէսի հոգում ծնունց այն մեծ ըղձանքը, այն մեծ կարօտը, որ կոչւում է հայրենադարձութիւն։ Նաւը հեռացաւ, տղային թողնելով ծովափին։ Անցան տարիներ։ Այդ կարօտը խորացաւ, դարձաւ անհատնում ձգտում դէպի հայրենիքը, դէպի հարազատ օջախը։ Ու մի օր էլ «Արմենիա»ն ժամանեց Աղեքսանդրիա և Յովհաննէսին հանեց տունդարձի ճամբայ։

Նոր տարուայ ուրախ առիթով մեծ երջանկութիւն ցանկանանք կիրովականցի Յովհաննէս Ռոստոմեանին, նրա հարազատներին և ողջոյն յղենք նրանց, ովքեր հեռաւոր Եգիպտոսում էլ վառ են պահում հայոց ջահը: Այդ ջահը յուսալի ձեռքերում է, այդ ջահն անմար է: Այդ ջահակիրներից մէկի՝ «Ջահակիր»ի խմբագիր Ս. Պալաեանի ասելով, 22 հազար է եգիպտահայ գաղութը, բայց հայրենիքը սիրողների և գնահատողների բանակ է դա, որն այսօր հպարտութիւն է ապրում Հայաստանի բարգաւաճման համար և մեծ հպարտութեամբ էլ պատմում է ուղեւորներին, որ նոր Եգիպտոսի խորհրդանիշի՝ Ասուանի հսկայ ջրամբարի շինարարութեանն ակտիւօրէն մասնակցում են մասնագէտներ նաև Սովետական Հայաստանից: Դա մեր մեծ բարեկամութեան արտայայտութիւնն է: Արաբական Արեւելքում Եգիպտոսն այն ուժն է, որը դաշնակցած առաջդիմական միւս երկրների հետ, պատնէշ է պատերազմի սպառնալիքի, արաբական աշխարհում իմպերիալիստական ոտնձգութիւնների դէմ։

Թող 1967 թուականը դառնայ մեծ բարեկամութեան տարի, թող աւելի ջահակիրներ բարձր պահեն Հայրենիքի սէրը, մեր հպարտութիւնը, մեր գոյատեւման միջոցը։

ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ԱՆԴՈՒԼ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

իր գրքով նա սկիզբ է դրել մեր ժողովրդական մշակոյթի մի կարեւոր ճիւղի ուսումնասիրութեանը։

Արշարունին շատ բան է արել հայ-ռուս կուլտուրական կապերի ամրապնդման գործում, ռուսերէն է թարգմանել Սունդուկեանի, Շիրվանզադէի, Նարդոսի, Ակսել Բակունցի, Հրաչեայ Քոչարի մի շարք երկերը։ Ռուսական մամուլում տպագրել է հարիւրից աւելի յօդուածներ ու ակնարկներ, որոնցով նա ռուս ընթերցողներին է ներկայացրել հայ գրականութեան ու արուեստի գանձերը, լուսաբանել հայ մշակոյթի դասական ներկայացուցիչների և ժամանակակից գործիչների կեանքն ու ստեղծագործութիւնը։

Հայ գրականութեան և արուեստի զարգացման գործին մատուցած ծառայութիւնների համար դեռեւս տարիներ առաջ Ա. Արշարունուն շնորհուել է Հայկական ՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործչի կոչում։

Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին Արշարունին աշխատանքի անցաւ սովետական բանակի գլխաւոր քաղաքական վարչութիւնում, մեկնեց Անդրկովկասեան ռազմաճակատ, իր գիտելիքներն ի սպաս դրեց սովետական ռազմիկներին։ Յետպատերազմեան տարիներին խրախուսելի գործունէութիւն ծաւալեց սփիւռքահայ դեմոկրատական – առաջդիմական ուժերի հետ կապն ամրապնդելու ուղղութեամբ։ Նա թարգմանել է Ա. Ծառուկեանի «Մանկութիւն չունեցող մարդիկ», Գ. Ադդարեանի «Պատնէշին վրայ» երկերը, կազմել է «Օտար երկնքի տակ» ժողովածուն, ուր ամփոփել է սփիւռքահայ գրողների լաւագոյն երկերի մի գեղեցիկ փունջ:

Իր ծննդեան 70ամեայ և գրական, գիտական, հասարակական գործունէութեան 50ամեայ յոբելեանի օրերին Արշարունին նոր ուժով ու եռանդով շարունակում է անձնուիրաբար ծառայել հայ ժողովրդի հոգեւոր ու մշակոյթի զարգացման գործին.

Վ. Յ.

★ ԾՈՒՌ ՆՍՏԻՆՔ, ՇԻՏԱԿ ԽՕՍԻՆՔ ★

Ալբերտ Նալբանդեան, Սան-Ֆրանչիսկոյի երիտասարդ հայրենասէր մը, անցեալ տարի Հայաստան այցելելով իրեն հետ բերած է Օհաննէս Ասատուրեանի ձեռագործ բազմաթիւ նկարները, որոնք որպէս Խ. Հայաստանի նկարչական արուեստի ապացոյցներ՝ ցուցադրուեցան Ֆրեզնոյի Սթէյթ Գոլէճի սրահներէն մէկուն մէջ, Յունուար 8ի Կիրակի օր՝ ժամը 4էն (կէսօրէն վերջ) մինչեւ ժամը 7ը:

Այժմ ըսենք թէ ո՞վ է Օհաննէս Ասատուրեանը։

Օհաննէս Ասատուրեան Մեծ Եղեռնի վերապրողներէն է, որ նախ մնացեր է Տէօրթեօլի որբանոցը, անկէ անցեր է Պէյրութ։ 1926ին գացեր է Կիպրոս, հոն Մելքոնեան հաստատութեան մէջ հետեւեր է նկարչութեան։ 1932-39 տարիներուն ապրած է Սուրիոյ մէջ: Իր արուեստը առաջին անգամ ցուցադրած է Հալէպի մէջ 1937ին: 1946ին, ներգաղթած է Երեւան, ուր անդամակցած է Հայաստանի Արուեստագէտներու Միութեան։

Ցուցադրուած նկարներու մէկ մասը իւղաներկ՝ մեծ մասը ջրաներկ էին։ Շնորհիւ Թէքզէօ-Պիփիմէջ դրուած ներբողանքին և ռատիոյի միջոցաւ եղած յայտարարութեան՝ հետաքրքիրներու երկսեռ բազմութիւն մը լեցուած էր սրահը։ Արդար ըլլալու համար ըսենք որ, Պր. Նալբանդեան շատ մեծ աշխատանք տարած և մեծ ծախս քրած էր նկարները շրջանակներու մէջ առնելու և զանոնք դասաւորելու գործով։ Բայց մենք անոր այդ գործին պէտի նայինք ուրիշ տեսակէտով և ատոր համար հարկադրուած ենք ընել հետեւեալ հարցումը—Պր. Նալբանդեանի նպատակը ի՞նչ եղած է, Խ. Հայաստանի նկարչական արուե՞ստը ցուցադրե՞լ՝ թէ բերած նկարները ծախելով շահոյթ մը ապահովել։ Անտարակոյս եթէ Պր. Նալբանդեանի նպատակը առաջինը անտեսելով ուղղուած է երկրորդին, ոչ ոք իրաւունք ունի որեւէ դիտողութիւն ընելու, դրամատիրական աշխարհը պիզնեսային ճամբուն վրայ ազատութիւն տուած է ամէն անհատի՝ անուն մը, սկզբունք մը օգտագործել և օրինական գծով դրամ շահիլ։ Բայց երբ խնդրոյ առարկայ դարձնենք մեր Խորհրդային Հայրենիքի նկարչական արուեստը ամերիկահայութեան և ամերիկացիներու ծանօթացնելու նպատակը, այն ատեն ստիպուած ենք ընել ուրիշ հարցում մը։— Արդեօք Խ. Հայաստանի մէջ Օհաննէս Ասատուրեանը միակ նկարիչ արուեստագէ՞տն եղած է, որուն ձեռագործ նկարներուն միջոցով էր որ ամերիկահայերն ու ամերիկացիները պիտի ծանօթանային մեր հայրենիքին մէջ զարգացած նկարչական արուեստին։ Հայաստանի մէջ բացի Մ. Սարեանէն ուրիշ բազմաթիւ անուանի նկարիչներ ունինք, ինչպէս Յովհաննէս Թադեւոսեան, Սեդրակ Ռաշմաջեան, Ռուզան Քիւրքճեան, Վարդիթեր Կարապետեան, Արմենուհի Կարապետեան, Վանօ Խաչաբէկեան և դեռ ուրիշներ, որոնց անուններու կարգին հայաստանեան թերթիկներուն մէջ մենք երբեք չենք հանդիպած Օհաննէս Ասատուրեանի անունին։ Պարոն Նալբանդեան իրապէս գնահատելի գործ մը կատարած պիտի ըլլար, եթէ մեր նշած նկարիչներու հատընտիր գործերէն ալ հաւաքելով ցուցադրէր հասարակութեան՝ որպէսզի արուեստէն հասկցողները համոզուէին՝ թէ Հայաստանի մէջ ինչպէս գիտութիւնն ու գրականութիւնը նոյնպէս նաև նկարչական արուեստը հասած է հիասքանչ բարձրութեան և դեռ կը շարունակէ այդ վերելքը։

Պատկերասրահին մէջ ինծի հետ նկարները դիտող ծանօթ մը, որ նկարչական արուեստէն հասկցող մէկն էր, կամացուկ մը ականջիս տակ փսփսաց.— «Եթէ այս նկարները մեր Խորհրդային Հայաստանի նկարչական արուեստի բարձրացման աստիճանը կը ցուցնեն, իրապէս կ՚ափսոսամ, ասոնք սկսնակի գործեր են»։

Ես չեմ գիտեր թէ Պր. Նալբանդեան ի՞նչ պիտի ըսէր, եթէ լսեր այդ արդարացի դիտողութիւնը։ Միայն իմ կողմէն կ՚աւելցնեմ՝ հայրենասիրական գծով յօնքը շինելու տեղ աչքը հանելը օգտաշատ ծառայութիւն մը չէ։

Ծուռ նստինք, շիտակ խօսինք...։

Լ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՈՐԴԵԳՐԵԱԼԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Ու կը տարբերուէր ան երկու հակադիր, իրերամերժ մտածումներու միջեւ։ Այդ անստուգութիւնը կը տանջէր իր մանուկ ու միամիտ հոգին, ու կը դարձնէր զինք թախծոտ ու ինքնամփոփ։

Եթէ որբ մը եղած ըլլար, ինչո՞ւ պիտի գտնուէր այս տան մէջ։ Նունիկն ալ որբ աղջիկ մըն էր, գրեթէ իրեն տարեկից, որուն ծնողքը զոհ գացին տարի մը առաջ տիրող համաճարակին։ Բայց ան որբանոցն էր հիմա։ Իր տեղն ալ հոն եղած պիտի չըլլա՞ր արդեօք:

Կային պահեր, ուր Շուշանիկ բոլորովին օտար մը կը նկատէր ինքզինք այդ տան մէջ։ Մէկը՝ որ ամենադոյզն իրաւունքն անգամ չունէր մասնակից ըլլալու անոր բարիքներուն։ «Որբ» մըն էր ինք։ Այս գաղափարը կ՚արմատանար իր մտքին մէջ ու որդ մը ինչպէս կը սկսէր ներսէն կրծել իր հոգին, այն օրէն մանաւանդ՝ երբ ուսուցիչը, աշխարհագրութեան պահուն գոհացում տալու համար հետաքրքիր աշակերտներէն մէկուն հարցումին՝ թէ ինչո՞ւ հայոց մէջ ևս սեւամորթներ չեն ծնիր, յայտնած էր, փոքր շեղում մը ընելով դասանիւթէն, թէ զաւակներ իրենց հօրը կամ մօրը նմանութիւնը կը բերեն իրենց դիմագիծին վրայ կամ ալ յաճախ իրենց հասակին ու աչքերու գոյնին մէջ։

Ինք նկատած չէ՞ր արդէն այդ։ Չէ՞ որ իր դասընկերներէն ճերմակ մազերով Արամին հայրն ալ նոյն գոյն մազերը ունէր, ու իրենց նոր դրացիներուն երկու երիտասարդ զաւակները, Յակոբն ու Վարդանը, իրարմէ զանազանել այնքան դժուար գտած էր առաջին օրերուն։ Դիմագծի ա՛յնքան նմանութիւն երկուքին միջեւ։ Նոյն հասակը, նոյն մեղրագոյն աչքերն ու սեւ մազերը չունէ՞ին նաև իր «հօրեղբօր» կինն ու անոր մանկամարդ աղջիկը՝ Սեդան։ Մինչ իր խարտեաշ ու գանգուր վարսերը և մանրիկ ու ծաւի աչքերը հակադրութիւն մը կը կազմէին «մամա»յին սեւ-սեւ ու առատ մազերուն ու «պապա»յին թխագոյն մորթին ու մթին շագանակագոյն աչքերուն հետ։

Հարկ չկար այլեւս անվերջ հարցումներով նեղելու իր «ծնողք»ը հաստատ պատասխանի մը ակնկալութեամբ։ Առաւել քան երբեք Շուշանիկ համոզուած էր թէ որբ մըն էր ինք։ Ու դժուար է պատկերել այն լքուածութիւնը, հոգեկան այն տուայտանքը՝ զոր ունեցաւ ան, հակառակ «ծնողք»ին կողմէ շարունակուող նոյն ջերմ ու գուրգուրալից վերաբերմունքին։ Իր ի՞նչն էր պակաս։ Շաքարեղէ՞ն, խաղալիքնե՞ր, նորագոյն զգեստնե՞ր — առատօրէն կային այդ ամէնը։ Բայց ե՞րբ է որ մեր վրդոված խղճմտանքը խաղաղած է նիւթական բարիքներով ու մեր սիրտը յագեցած՝ աշխարհիկ հաճոյքներով։ Տեսանելի ու չօշափելի իրողութիւնները ե՞րբ է որ կրցած են գոհացում տալ մարդու հոգիին։

* * *

Չէի ճանչցած Շուշանիկը, ոչ ալ զինք որդեգրող ամոլը, մինչև որ օր մը դիպուածը ծանօթացուց զիս այդ գեղանի որբուհիին։

Կաթոլիկ եկեղեցւոյ Ս. Յարութեան Տաճարէն ներս ունեցած հանդիսաւոր արարողութիւններէն մէկուն աւարտին, մեծահանդէս թափօր տեղի կ՚ունենար Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին շուրջ։ Կեցած էի անկիւն մը, ու երգեհոնէն արձակուած եկեղեցական հոգեզմայլ մեղեդիներու ազդեցութեան տակ վերացած՝ կը դիտէի անցքը թափօրին՝ երբ անոր ետեւի շարքերուն տեղ գրաւող գիշերօթիկ դպրոցական աղջիկներու կարգէն ականջիս հասաւ հայերէն բառ մը — «կամաց» — զոր գանգատներ ու կապտաչուի աղջնակ մը կ՚ուղղէր իր դիմացի ընկերուհիին, երբ այս վերջինը ուշադրութիւն չէր ընծայած մայրապետին ձեռքի մէկ նշանին: Ուշադիր նայուածք մը խումբին վրայ՝ ուշագրաւ ու զիրենք միւսներէն զատորոշող յատկանիշներ գտած էր անոնց վրայ։ Հայու հոգին էր այդ, որ կարծես ներկայ էր այդ երկուքին դէմքերուն, ու անկէ կ՚աղաղակէր անո՛նց օտարութիւնը խումբէն։ Չես գիտեր ի՛նչ թաքուն զօրութիւն մը քեզ զանազանել կուտայ յաճախ ազգակիցդ օտարէն։

Թափօրէն ետք, մայրապետին խիստ ու անժպիտ նայուածքին տակ, աղջիկները — որբուհիներ — առաջնորդուեցան Տաճարէն դուրս։ Կարգը եկած էր Հայոց թափօրին։ Ու զգացի որ բան մը փլաւ Շուշանիկի հոգիէն ներս, երբ ան իր քայլերը դանդաղեցնել կը ջանար, րոպէ մը աւելի վայելելու համար ի՛ր իսկ ժողովուրդին, անոր եկեղեցիին հոգեպարար շարականները՝ որուն ընտելացած էին իր ունկերը իր վաղ մանկութեան օրերէն, և որոնց օրօրուն ու մագնիսացնող գնացքին բացուած էր իր անմեղ հոգին. Բայց չէր կրնար յամենալ։ Պէտք էր հետեւիլ խումբին։

Լատին լուսարարէն էր որ տեղեկացայ յետոյ թէ այդ երկուքը միակ հայերն էին՝ որոնք ընդունուած էին որբանոց վերջին տարուան ընթացքին: Մէկը մանաւանդ, աւելցուց ան, որ նոր էր մտած այդ յարկէն ներս, շատ ընկճուած վիճակ մը ունէր։ Ան որբ մըն էր, որ ժամանակին որդեգրուած էր անզաւակ հայու մը կողմէ՝ որուն կնոջ անժամանակ մահը կրկին որբացուցած էր այդ աղջնակը, ու առաջնորդած զայն որբանոց։

Անտարակոյս որ Շուշանիկն ու Նունիկն էին այդ երկու հայ որբուհիները։

Ազատած էր առաջինը զինքը տարիներով տանջող հոգեկան տուայտանքէն, իյնալու համար այս անգամ իր ժողովուրդի մեծ ընտանիքէն ջոկուած ու հեռացուած ըլլալու խռովալի կացութեան, անդոհալի վիճակին մէջ։

Երուսաղէմ Գ. Ս. Ճ.

ԱՐԱԲ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԱՀՄԷՏ ՌԱՍԻՄ

1) Վարդը պատճառ կ'ըլլայ, որ փուշն ալ ջրենք։
2) Իր փայտով միայն անտառը կը վառի։
3) Կը կուրնայ ան՝ որ երկինքին շատ կը նայի։
4) Վախկոտն է՝ որ միշտ կ'ազատի վտանգներէն։
5) Ոչ մէկ հովահար՝ դժոխքին մէջ։
6) Հրապարակաւ խրատ տալը անարգանք է։
7) Թող պատանք ծախէ անբախտը՝ ոչ ոք կը մեռնի։
8) Եթէ ծով նետես բախտաւորը՝ ձուկ մը բերանը դուրս կ'ելլէ ջուրէն։
9) Մէկ ձեռքով ծափ չի զարնուիր։
10) Քար մի՛ ձգեր այն հորին մէջ, ուրկէ ջուր կը խմես։
11) Աղտոտ լաթերդ փողոցը մի՛ լուար։
12) Քու եղունգը միայն քեզ լաւ կը քերէ։
13) Եթէ ամէն յաջող տան քար նետուէր՝ քարին գինը ոսկիէն աւելի կը բարձրանար։
14) Եթէ ցեխ նետես պատին, չփակի իսկ՝ հետքեր կը ձգէ։
15) Այն որ ծովափն է՝ լուղորդ չկայ իրմէ լաւ։
16) Ատելութիւնը կոյր է։
17) Անիծեալ ըլլայ այն ոսկէ ամանը, որուն մէջ արիւն կը թքնեմ։

Թրգ. ՀԱՑԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 1-2-1967

ԱՇԽԱՐՀԻ ՉՈՐՍ ԾԱԳԵՐԷՆ

ՍԽԱԼՄԱՄԲ ԿԵՆԴԱՆԻ ԹԱՂԵՑԻՆ

Փոքր Ասիոյ Գույումճաք գիւղի 88ամեայ բնակիչ Մուսթաֆա Քալէն ողջ թաղուեցաւ իր հարազատներուն կողմէ, որոնք պահ մը հաւատացած էին՝ որ ան մեռած է։ Թաղումէն երեք ժամ ետք, բախտի զուգադիպութեամբ, գերեզմանատունէն կ'անցնէին գիւղի հովիւները, որոնք հառաչներ լսեցին։ Իսկոյն աշխատանքի լծուեցան, դամբանէն դուրս բերին ծերունի Մուսթաֆան՝ որ կենդանի թաղուած էր նոյն օրն իսկ, որովհետև գիւղը բժիշկ մը իսկ չունէր անոր մահը հաստատելու համար...։

ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ Է ՍՈՎԸ

Նոր Տելհիէն հասած լուրերուն համաձայն, Պիհար և Ութար Բրատէշ փոքր պետութեանց մէջ յառաջիկայ 10-20 ամիսներու ընթացքին նախատեսուած է հինգ միլիոն հոգիներու սովահար մահը։

Այս ողբերգական կանխատեսութիւնը յայտնած է Հնդկաստանի նշանաւոր մեկնաբաններէն Ինտէր Ջիթը։

Անոր կարծիքով, սովը անխուսափելի է, եթէ նոյնիսկ ամէն կարելի միջոց ձեռք առնուի։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամերիկեան թերթի մը մէջ հետևեալ յայտարարութիւնները կարդացինք.

«Կ'ուզեմ բնակարան մը ծախու առնել, որ այնքան յարմար ըլլայ՝ որպէսզի կինս իր ծնողաց մօտ վերադառնալու ցանկութիւնը չունենայ»։

«Կ'ուզեմ բնակարան մը ծախու առնել, որ այնքան փոքր ըլլայ՝ որպէսզի կնոջս ընտանիքը իրենց աղջկան մօտ հաստատուելու ցանկութիւնը չունենայ»...։

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ճափոնի կենդանաբանները վերջերս Խաղաղական Ովկիանոսի ափերուն վրայ հիմնեցին հիւանդանոց մը, որ պիտի ընդունի միայն ծովու բնակիչները։ Հոն պիտի բուժուին դլֆինները, կըրեաները և այլ ձուկեր։

Անօրինակ այս հիւանդանոցը ունի վիրաբուժական բաժին, ինչպէս նաև ձուկերուն առողջապահական դաստիարակ առանձնացնելու համար մասնաւոր բաժին մը։

Ճաշերէն ետք՝ արդէն ձուկերը սկսած են իրենց ակռաները մաքրել։

ԱՆԳՐԱԳԷՏ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԸ

Պրազիլիացի մեծահարուստ Ռոնտրիկէզ տէ Բինիոն, որքան ալ զարմանալի թուի, բոլորովին անգրագէտ մըն է։ Ան կրնայ գրել միայն իր ձեռնարկութեան անունը՝ «Մանուէլ Ռոնտրիկէզ տի Բինիօ և Ընկ.»։ Այս միլիոնատէրը վերջերս ամուսնացաւ նոյնպէս մեծահարուստ աղջկայ մը հետ։ Երբ փեսան հրաւիրեցին ամուսնութեան վաւերագրերու ստորագրութեան՝ ան մեծատառ գրեց. «Մանուէլ Ռոնտրիկէզ տէ Բինիօ և Ընկերութիւն»...

ՌՈՒՍԵԱԼ ԳԱՅԼԸ

Լիթուանացի որսորդ Վ. Քէյրան երկու տարի առաջ անտառի մը մէջ փոքրիկ գայլ մը գտաւ։ Փոքրիկ անասունը մեծցաւ որսորդական շուներուն հետ և ոչ մէկ տրամադրութիւն յայտնեց դէպի անտառ վերադառնալու։ Հիմա, հսկայամարմին Ազան (այսպէս անուանեց որսորդը գայլը) արժանի «մրցորդ» եղած է ամենաուսեալ որսորդական շուներուն։ Քէյրան՝ ամէն անգամ երբ որսի կ'երթայ, իրեն հետ կ'առնէ գայլն ալ, որ հաւատարմութեամբ, և առանց իսկ համն առնելու, իր տիրոջ կը բերէ ըսպանուած անասունները։

Ափսոս որ այսպիսի փորձառութիւն ի յայտ չբերաւ մեր անուանի որսորդ և գրող Վախթանգ Անանեան...

Հաւաքեց ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Միլան

ԵՐԱԺԻՇՏ ԵԴ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ "ՔՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐԸ"

Ասպարէզով երաժիշտ է Եդուարդ Ղազարեան և ալթօ-ջութակ կը նուագէ Երևանի Ֆիլհարմոնիական սիմֆոնիք նուագախումբին մէջ։ Բայց իր մասին լոկ այսքան ըսել, կը նշանակէ ոչինչ ըսել այս մեծապէս ընդունակ ու կորովի մարդուն մասին։ Ղազարեան շատ լաւ կը նուագէ ջութակը, բայց ան չէ, որ զինք նշանաւոր դարձուց Հայաստանի ու Սովետ Միութեան սահմաններէն ալ անդին, այլ «քըմահաճոյքները», — ինչպէս կատակով կ'ըսեն նուագախումբի իր ընկերները։

Եդուարդ Ղազարեան միաժամանակ սրնգահար է, քարի ու մետաղի վրայ քանդակիչ, մանրանկարիչ ու մանրափորագրիչ։

Տասը տարի առաջ ամէն մարդ զարմացուց իր թրաքթորով։ Արդարև, այս հսկայ մեքենան զետեղուած էր... ցորենի կէս հատիկի մը մէջ։ Լաւ խոշորացոյցով մը կարելի էր տեսնել ոչ միայն մանրադիկտյին կտորները, այլև ռատիաթէօրին կցուած դրօշիկին վրայ կարելի էր կարդալ արձանագրութիւն մը։

Երիտասարդ Ղազարեանի այս աչքառու աշխատութեան լուրը շուտով տարածուեցաւ բազմաթիւ երկիրներու մէջ և հարիւրաւոր նամակներ ստացաւ ան։ Բայց գտնուեցան մարդիկ, որոնք կասկածեցան այդքան փոքր թրաքթոր մը ստեղծելու կարելիութեան մասին։ Անոնցմէ մէկն է Դեմոկրատական Գերմանիայէն ընթերցող մը՝ Ալպըրթ Սոփ։ Դժուար էր զինք համոզել, և որպէսզի ինք և բարեկամները համոզուին, հարկ էր փորագրիչին վարպետութիւնը հաստատել աւելի նուրբ ու աւելի մանրիկ գործ մը ստեղծելով։ Երկար խորհրդածութիւններէ ու երկարատև աշխատանքէ մը վերջ, Ղազարեան Գերմանիա ուղարկեց գերմաներէն պատգամ մը։ Երևանցին միայն մէկ նախադասութիւն գրեց.

«Հայ ժողովուրդէն ողջո՛յն գերմանացի եղբայրական ժողովուրդին»։

Ղազարեանի նամակը գրուած էր... մարդու մազի մը վրայ։

Եւ որպէսզի գնդակաձև մակերեսի վրայ չգրէ, ան ստիպուած էր «հարթել» մազը։

Մէկ սանթիմեթր երկարութեամբ «մազ-նամակ»ը, որ սուտակէ երկու յենակներու վրայ զետեղուած էր, «մարմարէ պահարան»ի մը մը մէջ դրուելով Գերմանիա ղրկուեցաւ։ Անկէ վերջն ալ Ղազարեան իր թղթակցութիւնը շարունակեց մազեր օգտագործելով։ Այսպէս, իր եզակի «նամակ»ներէն մէկը եղաւ կէս սանթիմեթրնոց մազ մը, ուր փորագրիչը իր առաջին «նամակ»էն երկու անգամ աւելի բառեր գրած էր։

Ղազարեանի երկրորդ քմահաճոյքը նոյնպէս չահագրգռական է։ Ոսկեզօծ եղնգաքարէ պատուանդանի մը վրայ հաստատուած

(Շ.ր տես էջ 6)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ ՀՆԱՐԱՒՈ՞Ր Է

Յիշողութեան տեղափոխումը հնարաւո՞ր է։

Կարելի՞ է յիշողութիւնը մէկ ուղեղէն տեղափոխել միւսը։

Մ. Նահանգներու Գալիֆորնիոյ համալսարանի բժիշկներէն ոմանք կը պնդեն, թէ այդ հնարաւոր է։ Անոնց պնդումը հիմնուած է ռիբոնուկլիէնաթթուի վրայ, որ կը նկատուի յիշողութեան հիմնական տարրը։

Անոնք փորձեր կատարեցին առնետներու վրայ։ Ա. խումբին սորվեցուցին կերամանէն ուտել այն ժամուն երբ զանգը կը զարնէր մէկ անգամ։ Այդ կենդանիներու ուղեղէն վերցուած էր որոշ քանակով վերոյիշեալ թթուէն, և մտցուցած էին Բ. խումբի անփորձ առնետներու ուղեղը։ Այս չսորված առնետները ինքնիրենքնին այնպէս կը պահէին ինչպէս սորվածները, զանգը հնչելուն պէս կը մօտենային ուտելիքին։

«Տեղափոխուած յիշողութիւնը» աստիճանաբար կ'անհետանայ, երբ չամրացուի հետագայ վարժութիւններով։ Փորձարկուող կենդանիներու մօտ սպասուող արդիւնքը կը յառաջանայ սոյն թթուի ներարկումէն 5 ժամ յետոյ և կը մնայ ազդեցութիւնը 24 ժամ։

Վերակենդանացած ուղեղը

Ճափոնցի փրոֆ. Իսամ Սուտայի յաջողեցաւ իրականացնել հետաքրքրական փորձ մը։ Սառեցնելով կատուի ուղեղը, պահեց 203 օր, որմէ յետոյ նորէն «կենդանացուց»։

Փրոֆեսէօրը կը հաղորդէ, որ հեռացնելէ առաջ ուղեղը գայն լուացեր է յատուկ բաղադրութիւն ունեցող նիւթերով, որպէսզի կանխուի արեան մակարդուիլն ու արիւնատար անօթներու խցանումը։ Այնուհետև ուղեղի բջիջները լեցուցած է 200 աստիճան սառած կլիսերինով։ 203 օր յետոյ ուղեղի մէջէն հոսեցուցած է 37 աստիճան տաքութեամբ արիւն և որմէ ետքն է որ ուղեղը վերակենդանացած է և արտացոլացուցած էր ողջ կատուի ուղեղի յատուկ աշխուժութեան ալիքներ։

Ալքոլի զոհեր

Ֆրանսայի մէջ ալքոլամոլութեան իբր հետևանք ամէն տարի կը մահանայ մօտ 20 հազար մարդ։ Պաշտօնական տուեալներու համաձայն, 1965 թուականի առաջին տասը ամիսներու ընթացքին ալքոլիզմի հետ կապուած հիւանդութիւններէն մահացած է 18.135 մարդ։

Քաղեց Վ.

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Առ ի քաջալերութիւն 24 Դեկտ. 1966ի ձեռնարկին կը նուիրեն.

		ե.դ.
Տէր և Տիկ.	Մ. Զարպհանէլեան	1000
» »	Ա. Պասմաճեան	500
» »	Վ. Վարձպետ	100
» »	Ե. Խունկաւեան	50

ՄՈՌԱՑՈՒՄ

Մեր նախորդ թիւով տպուած «ԱՆԱՀԻՏ» կնոջական էջի գրութեանց ծաղրանկարներու հեղինակին անունը ցաւալիօրէն մոռցուած էր։ Անոնք կը պատկանին Գ. ԽԱԼԱԼԵԱՆի։ Կը խնդրենք մեր ընթերցողներէն՝ նկատի ունենալ այս պարագան։

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
9 ՓԵՏՐ. 1967

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԿՌՓԱՄԱՐՏ

ՄՈՀԱՄԷՏ ԱԼԻ ԳԼԷՅ ԱՆՊԱՐՏԵԼԻ

Երեքշաբթի, 7 Փետր. 1967, առաւօտեան ժամը 5.30ին (Գահիրէի ժամով) կռփամարտի աշխարհի ախոյեան Մոհամէտ Ալի Գլէյ մրցեցաւ Էրնի Թերրելի դէմ: Այս մրցումը ծանր կշիռքի աշխարհի ախոյեանութեան տիտղոսին շուրջ տեղի ունեցաւ, որմէ յաղթական դուրս եկաւ Գլէյ, կէտերու տարբերութեամբ:

Այս մրցումը ճշդեց Մոհամէտ Ալի Գլէյի անպարտելիութիւնը:

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԼԻԿԻ 15ՐԴ ՇԱԲԱԹ
ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 1ՈՎ 0

Մրցումը սկսելուն պէս Սուէզի խումբը անցաւ յարձակողականի և քանի մը լաւ կազմակերպուած յարձակումներէ ետք՝ երեւան եկաւ Սուէզի մարզիկներուն ճկունութեան ու իրարհասկացողութեան առաւելութիւնը: Գալով Սեքքայի խումբին՝ ան իր կարելին կ'ընէր որպէս զի ճեղքէր Սուէզի պաշտպանողական գիծը, բայց չէր յաջողեր:

Բ. կիսախաղին Սուէզի մարզիկներուն շարունակական տեղափոխութիւնը խուճապի մատնեց Սեքքայի յետսապահները և 35րդ վայրկեանին Հասան էլ Իսնաուի գեղեցիկ օվըր մը հանեց և հովին օգնութեամբը նշանակեց Ա. և միակ յաղթութեան կէտը, որմէ ետք Սեքքա զօրացուց իր յարձակողականները՝ բայց միշտ հանդիպեցաւ զօրաւոր պաշտպանողականի մը: Մրցումը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Սուէզի:

ՏԱՄԻԷԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՋԱՄԱԼԷՔԻ՝ 2ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ շատ լաւ սկսան մրցումը հոծ բազմութեան մը առջև, որ եկած և տեղ գրաւած էր Տամիէթի սթատին մէջ առաւօտեան ժամը 11էն ի վեր:

Ջամալէք կը յաղթուի այս մրցումին. և ասիկա ամենամեծ անակնկալը կ'ըլլայ:

Տամիէթի մարզիկներու լաւ խաղարկութեան շնորհիւ 43րդ վայրկեանին Գարարդի նշանակեց Տամիէթի Ա. կէտը:

Բ. կիսախաղին Ջամալէք դեռ ինքզինք չէր գտած ու 7րդ վայրկեանին Տամիէթի մարզիկ Ռեդա երկար փաս մը տուաւ դէպի առջև ոչ մէկուն և զարնուեցաւ քանիցս երկու խումբերու մարզիկներու ոտքերուն ու հասաւ մինչև Գարարդիի, որ առիթը չփախցուց ու նշանակեց Տամիէթի Բ. կէտը:

Ջամալէքի մարզիկները այս Բ. կէտէն ետք շատ լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին ու ուժգնօրէն հարուածեցին Տամիէթի բերդը, բայց անօգուտ եղաւ՝ որովհետև Տամիէթի գրեթէ բոլոր մարզիկները վերադարձան ու պաշտպանողական զօրաւոր գիծ մը շինեցին պահելու համար այս արդիւնքը:

Մրցումը վերջացաւ 2ով 0՝ ի նպաստ Տամիէթի:

ՄԵՀԱԼԼԱ ԵՒ ՕԼԻՄՓԻՔ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 0ՈՎ 0

Միջակ խաղարկութենէ մը ետք մրցումը վերջացաւ հաւասար:

Մեհալլայի խումբը չկրցաւ իրեն ներկայացուած առիթները օգտագործել, մինչ Օլիմփիքի յետսապահները իրենց կարելին ըրին պաշտպանելու համար իրենց բերդը:

Երկու խումբերուն յարձակողականները ինչպէս նաև ամբողջ խաղարկութիւնը կեդրոնացած էին դաշտին մէջտեղը:

Մրցումը վերջացաւ հաւասար՝ 0ով 0:

ԻՍՄԱՒԼԻԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱԵԱՐԱՆԻ՝ 2ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ սկիզբէն մինչև վերջը արագ ու զօրաւոր խաղարկութիւն մը ունեցան և ամէն ջանք ի գործ դրին որպէս զի նշանակեն Ա. կէտը: Իսմաիլիի մարզիկ Ամիրոյի մէկ բարձր փասով Սայէտ Ապտել Ռազէք գլխու գեղեցիկ հարուածով մը կը նշանակէ Իսմաիլիի Ա. կէտը:

Բ. կիսախաղը շարունակուեցաւ նոյն խաղարկութեամբ և քիչ մնաց որ Թաեարանը նշանակէր իր հաւասարութեան կէտը բայց ափսոս...:

Իսմաիլի նշանակեց Բ. և յաղթութեան կէտը մրցումը վերջանալէն մէկ վայրկեան առաջ:

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻԹԹԻՀԱՏԻ՝ 1ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ պրկուած վիճակով սկսան մրցումը, որ տեւեց քանի մը վայրկեան, ապա սկսան լաւ խաղարկութեան, որ կեդրոնացած էր դաշտին մէջտեղը և գնդակը չէր հասներ բերդապաններուն:

Երկու խումբերն ալ կազմակերպուեցան և սկսան յարձակումներու և հակայարձակումներու: Խաղարկութիւնը բաւական արագ էր: 25րդ վայրկեանին Իպրահիմ էլ Խալիլի փասով Մուսթաֆա Ռիատ գլուխով նշանակեց Թերսանայի Ա. և միակ կէտը՝ անակնկալի բերելով Իթթիհատի բերդապահը:

Բ. կիսախաղին Իթթիհատ ամէն ջանք բրաւ նշանակելու հաւասարութեան կէտը՝ որ անկարելի եղաւ, որովհետև Թերսանայի մարզիկները գրեթէ բոլորը սկսան պաշտպանողական խաղարկութիւն մը: Մրցումը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Թերսանայի:

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻՆ՝ 2ՈՎ 0

Հոծ բազմութեան մը առջև բաւական դժուարութեամբ Ահլի կրցաւ յաղթել Մասրին՝ 2ով 0:

Խաղարկութիւնը միջակ էր երկուստեք. Մասրի յարձակողականները շատ աւելի լաւ կազմակերպուած էին՝ բայց միշտ կը հանդիպէր զօրաւոր պաշտպանողականի:

Ա. կիսախաղի 37րդ վայրկեանին Մասրի մէկ սխալին համար ֆաուլ սուլուեցաւ իրաւարարին կողմէ: Թահա հարուածեց գնդակը ուժգնօրէն մօտ 36 եարտայէն և նշանակեց Ա. կէտը ի նպաստ Ահլիի:

Բ. կէտը նշանակուեցաւ Հասան Կապրի կողմէ Բ. կիսախաղի 30րդ վայրկեանին մեծ դժուարութենէ ետք, և մրցումը վերջացաւ 2ով 0 ի նպաստ Ահլիի:

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԷՆ

Պր. Նազարէթ Խօմիւրեան (Օմտուրման, Սուտան) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Երուանդ Բագլայեանի (Սիտնէյ, Աւստրալիա):

Պր. Պետրոս Տընկճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Երուանդ Նալչաճեանի (Մոնրէալ):

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առ ի գնահատութիւն Միացեալ Ազգային Ճակատի 1 Փետր. 1967ի ճաշկերոյթին կը նուիրեն.

	ե.գ.
Տէր և Տիկ. Մարտիկ Թաթիկեան	1000
» » Կարօ Վարժապետեան	1000
» » Ալպէռ Գալընեան	1000
ՈՑ	500
ՈՑ	500

Ողբ. Հրանդ Վարժապետեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Օննիկ Ծալեան (Գանատա) կը նուիրեն. ե.գ.
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 200
(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Եգիպտահայ տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի արձանագրած պատուաբեր յաջողութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն. ե.գ.

Տէր և Տիկին Մ. Քիւփէլեան և իրենց դուստրը Անահիտ	100
Տէր և Տիկին Ն. Քիւփէլեան	50

Բարեկենդանի տօնին առթիւ, Պր. Վահրամ Փախչանեան իր վաղամեռիկ հօր անուան յիշատակին կը նուիրէ 300 ե.գ.:

Օր. Մարօ Թուֆայեանի ընդ Պր. Գրիգոր Եըլանճեան (Եունիըն Սիթի) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի կը նուիրեն. ե.գ.

Այրի Տիկ. Անժէլ Թուֆայեան և զաւակունք	200
Տէր և Տիկ. Ժիլպէռ Ցովակիմեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Եգիպտահայ տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի արձանագրած պատուաբեր յաջողութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն. ե.գ.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալաեան	100
» » Նուպար Պալաեան	100
» » Ջաւէն Պալաեան	100

ԵՐԱԺԻՇՏ ԵԴՈՒԱՐԴ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ «ՔՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐԸ»

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

է պրոնզէ անուափայտի մը մէջ դրուած ապակեայ շրջանակ մը: Ապակիին տակ կը գտնուի լուցկի մը, որ բնական մեծութեամբ ու շատ սովորական կ'երեւի: Լուցկին շատ կարծր փայտէ շինուած է: Բայց եթէ զայն դիտենք ապակեայ կափարիչին մէջ զետեղուած շատ մանր խոշորացոյցով, մեր աչքին առջեւ կը պարզուի Մոսկուայի ընդհանուր տեսարանը: Մանրանըկարային փորագրութեան մէջ կարելի է տեսնել Քրեմլինը իր Սփասքիի աշտարակով, Մոսկուայի ափունքին, որ հեռուները կ'երթայ, Քրեմլինի պատին ցոլքը ջուրին մէջ, Վասիլի Պլաժեննիի գմբէթներու ոսկեայ խաչերը, Պոլշոյ Թատրոնի ճակատին ձիերը, որոնք դէպի երկինք կը սլանան...:

Այս գործին եզակի բնոյթը լոկ այն չէ, որ մանրանկար է և ոչ ալ ընդհանուր տեսարանին բոլոր մանրամասնութիւններուն աչքառունրբութիւնը: Լուցկի-պատեանին մէջ դրուագուած փղոսկրեայ տախտակին նկարները գունաւոր են: Մանրափորագրութեան մարզին մէջ նորութիւն է ասիկա: Ղազարեան ստեղծած է անմիջապէս չորցող ներկեր և «տաշուած» մազէ «վրձին»ով մը «ներկած» է իր մանրանկարային փորագրութիւնները:

Ղազարեան տասը տարիներէ ի վեր մանրափորագրութեամբ կը զբաղի և այդ ժամանակաշրջանին ստեղծած է աւելի քան հարիւր եզակի գործեր, որոնք այսօր կը պահուին Սովետ Միութեան բազմաթիւ քաղաքներու, ինչպէս նաև Միաց. Նահանգներու, Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Վիեթնամի, Արժանթինի, Զինաստանի, Պուլկարիոյ, Քուպայի ու այլ երկիրներու թանգարաններուն մէջ:

Վերջերս այս տողերուն հեղինակը տեսաւ Ղազարեանի մէկ նոր գործը, որ ջութակ մըն է: Ցորենի մէկ քառորդ հատիկին մեծութեամբ մանրանկար պատեանի մը մէջ կը գտնուէր իսկական ջութակ մը: Անոր բոլոր կտորները առանձին առանձին շինուած ու ապա իրարու ագուցուած, փակցուած են:

Այս ոսկի ձեռքերով մարդը այսօր կ'երազէ երկու միլիմեթր բարձրութեամբ քանդակի մը մասին, ուր պիտի տեսնենք Փականինին (իր ամբողջ հասակով), որ մէկ լար ունեցող ջութակ մը կը նուագէ...:

ԵԴ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م." - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅԴԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 167 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1967 · ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. · عدد رقم ١٦٧ - الخميس ١٦ فبراير ١٩٦٧

ԳԱՀԻՐԷԻ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԹԵՄԱԿԱՆԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԺՈՂՈՎԸ

Անցեալ Ուրբաթ, 10 Փետրուար 1967, երեկոյեան ժամը 6·30ին, Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, գումարուեցաւ նորընտիր Թեմական Ժողովի առաջին նիստը։

Ներկայ էին բոլոր երեսփոխանները ի բաց առեալ Պր. Օննիկ Ալեքսանեանէ, որ երկրէն իր բացակայութեան պատճառաւ, նամակով մը կը տեղեկացնէր թէ պիտի չկարենար ներկայ գտնուիլ։

Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան «Հոգւոց» մը ըրաւ թեմիս վախճանեալ Առաջնորդ Հոգ. Տ. Մամբրէ Արք. Սիրունեանի հոգւոյն, ապա Աղօթքով բացումը կատարեց Թեմական Ժողովի նիստին։ Շնորհաւորեց և յաջողութիւն մաղթեց նորընտիր երեսփոխաններուն և երախտագիտական խօսք ուղղեց Ա.Մ.Հ.ի ժողովուրդին, Կառավարութեան և սիրեցեալ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի։

Առաջնորդարանի քարտուղար Պր. Արտաշէս Գարտաշեան կարդաց ընտրութեանց աշխատանքներուն և արդիւնքներուն մասին մանրամասն տեղեկատուութիւն մը։

Թեմականի առժամեայ դիւանի անդամ ընտրուեցան ՊՊ. Խորէն Իսկէնեան (ժողովականներուն երիցագոյնը)՝ ատենապետ և Վահան Չէչէճեան (կրտսերագոյնը)՝ ատենադպիր։

Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան անհանգստութեան պատճառով մեկնեցաւ, և ներկաներու համաձայնութեամբ ժողովին նախագահութիւնը ստանձնեց Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան։

Պր. Խորէն Իսկէնեանի հակիրճ խօսքէն ետք, կարդացուեցաւ նախորդ Քաղաքական Ժողովի քառամեայ գործունէութեան (1963-66) տեղեկագիրը և հաւաքական հրաժարականը։

Պր. Սարգիս Պալաեան, նկատի ունենալով հրաժարեալ Պատ. Քաղաքական Ժողովի գործունէութեան տեղեկագրին մէջ յիշատակուած Պր. Հրազդան Պալեանի սիրայօժար և անձնուէր ծառայութիւնները, առաջարկեց որ շնորհակալութեան գիր մը արձանագրուի Պատ. Թեմական Ժողովի օրուան ատենագրութեան մէջ։ Այս առաջարկը երկրորդեց Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան, որ առաջարկեց Պր. Հ. Պալեանի անուան հետ միասին յիշատակել անունները անձնուէր և զոհաբերուող ՊՊ. Ստեփան Լաչինեանի և Խաչատուր Րէյիզեանի։

Պր. Հ. Գարայեան առաջարկեց՝ որ հրաժարեալ Պատ. Քաղաքական Ժողովին ամբողջական կազմին համար միայն այդպիսի արձանագրութիւն մը ըլլայ, երբ Պատ. Թեմական Ժողովին ներկայացուի քննիչ յանձնախումբին տեղեկագիրը։

Կարճ դադարէ մը ետք, գաղտնի քուէարկութեամբ տեղի ունեցաւ Թեմականի դիւանի ընտրութիւնը, որ տուաւ հետևեալ արդիւնքը. —

Ատենապետ՝ Պր. Յովհաննէս Քեհեայեան՝ 17 ձայն։

Բ. Ատենապետ՝ Պր. Օննիկ Ալեքսանեան՝ 18 ձայն։

Ատենադպիր՝ Պր. Յակոբ Էքսէրճեան՝ 18 ձայն։

Կարդացուեցաւ և վաւերացուեցաւ Թեմական Ժողովի նախորդ նիստի ատենագրութիւնը։

Ապա գաղտնի քուէարկութեամբ տեղի ունեցաւ նոր Քաղաքական Ժողովի ընտրութիւնը և ընտրուեցան հետևեալ երեսփոխանները. —

ՊՊ. Ռուբէն Գազազեան՝	16	ձայն
Համբարձում Գարայեան՝	19	»
Յակոբ Համբիկեան՝	17	»
Վահրամ Մանուկեան՝	18	»
Սարգիս Պալաեան՝	23	»
Արթօ Պըլըքտանեան՝	17	»
Հայկազուն Քիւրքճեան՝	17	»

Խօսք առնելով, Պր. Սարգիս Պալաեան ժողովին դիտել տուաւ, որ իբրև Ա.Մ.Հ.ի օրինապահ քաղաքացիներ, իւրաքանչիւր ժողովական պարտաւոր է հսկել պետութեան կողմէ վաւերացուած թեմիս ներքին կանոնագրութեան բոլոր յօդուածներուն ճշգրիտ գործադրութեանը, և առ այդ՝ նախ քան նորընտիր Պատ. Քաղաքական Ժողովի կազմին վաւերացումը, խնդրեց յարգելի ատենապետէն, որ ներկաներուն կարդացուի ներքին կանոնագրին 34րդ յօդուածը՝ Քաղաքական Ժողովի ընտրութեան վերաբերեալ։

Սոյն յօդուածի ընթերցումը կատարեց Պատ. Թեմական Ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Էքսէրճեան։

Կազմական ներքին կանոնագրի 34րդ յօդուածն է հետևեալը. —

«Քաղաքական Ժողովին անդամները կ'ընտրուին երկու տարուան շրջանի մը համար։ Ներելի չէ, որ նոր (քաղաքական) ժողովը հին ժողովի անդամներէն աւելի քան երեք հոգի պարունակէ իր մէջ։ Այսուհանդերձ այս կերպով վերընտրուած անդամները չեն կրնար դառնալ ընտրուիլ յաջորդ երկամեայ շրջանին համար։»

Պր. Սարգիս Պալաեան դիտել տուաւ յարգելի երեսփոխաններուն, որ ըստ այդ յօդուածի տրամադրութեան, նորընտիր Պատկ. Քաղաքական Ժողովի անդամներէն ՊՊ. Արթօ Պըլըքտան-

(Շար. 4րդ էջ 2)

00045

ՍԵՆԵԿԱԼԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ Ա.Մ.Հ.

Անցեալ Շաբաթ, 11 Փետր. 1967, կէսօրէ ետք ժամը 2ին Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց Սենեկալի Նախագահ Լէոփոլտ Սենկոր՝ գլխաւորելով սենեկալեան պատուիրակութիւն մը։ Գաչտօնական այս այցելութիւնը պիտի տևէ եօթը օր։

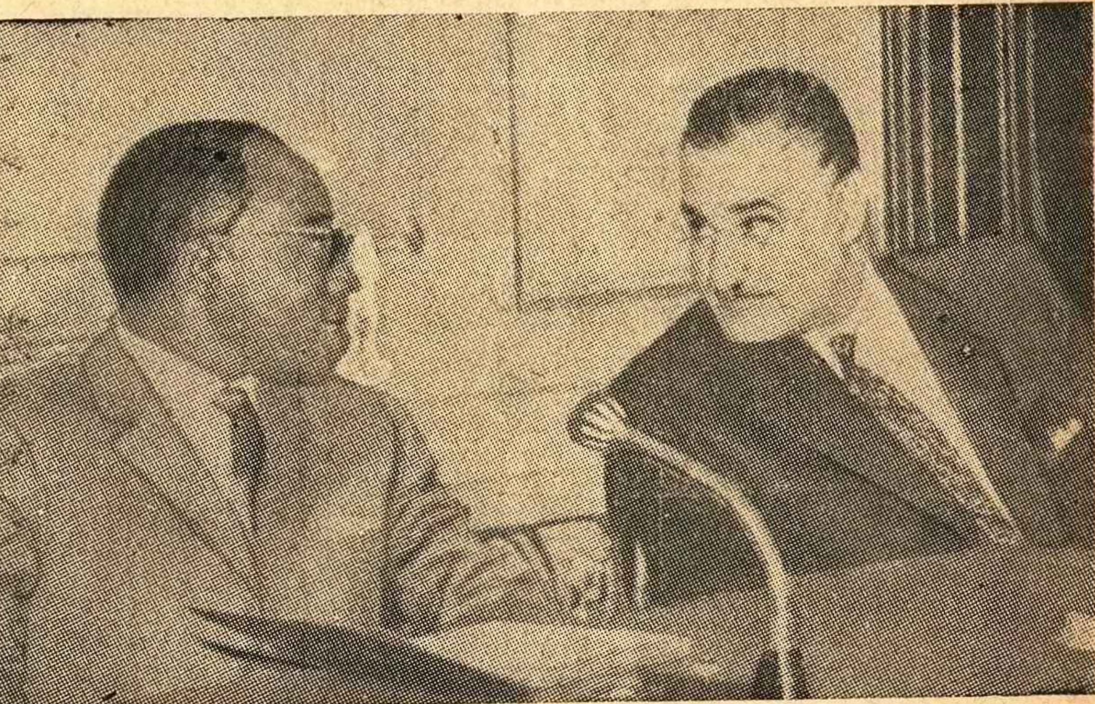
Օդանաւակայանի մէջ հիւր Նախագահը դիմաւորելու գացող պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուէր Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր։

Ընդունելութեան պաշտօնական արարողութիւններէն ետք՝ երկու Նախագահները բաց ինքնաշարժով մեկնեցան Քուպպէի պալատը, ուր պիտի մնայ պաշտօնական հիւրը իր այցելութեան ամբողջ տևողութեան։

Նոյն օրը երեկոյեան՝ Նախագահ Սենկոր այցելեց Նախագահ Նասէրի բնակարանը (Մանշիէթ էլ Պաքրի)։

Կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, սկսան պաշտօնական բանակցութիւնները Քուպպէի պալատին մէջ, որ տևեցին երկուքուկէս ժամ։

Երկու Նախագահները քննեցին Ափրիկէի կացութիւնը, Ափրիկէի Միութեան կազմակերպութեան զարգացման կարևորութիւնը և ափրիկեան պետութեանց միջև համագործակցութեան կազմակերպումը։

Նախագահներ Սենկոր եւ Նասէր կը խորհրդակցին

Նոյն օրը երեկոյեան՝ Ապտինի պալատին մէջ Նախագահ Նասէր ճաշկերոյթ մը սարքած էր ի պատիւ պաշտօնական հիւրին, և որուն ընթացքին երկու Նախագահները արտասանեցին յաւուր պատշաճի ճառեր։

Ինչ որ բոլորը զարմացուց՝ Նախագահ Սենկորի ճառն էր, որ գրուած էր բանաստեղծական բարձր ոճով։ Հիւր Նախագահը մտաւորական, գրագէտ, բանաստեղծ և պատմագէտ է։

Ան ի միջի այլոց ըսաւ.

«Ես չեմ կրնար Կամալ Ապտէլ Նասէրը անջատել Եգիպտոսէն, ներկայ և հին Եգիպտոսէն։

«Ու ո՛վ Եգիպտոս, անհաւասիկ ես կ'ըսեմ իմ մասիս. ոչ մէկ անուն հոգիիս խորը արձագանգ գտած է աւելի խորունկ, քան քու արձագանգիդ անդրադարձումը, ո՛վ Եգիպտոս. և ոչ մէկ գոյն լուսավառեց իմ երևակայութիւնը խանդավառ գինովութեամբ, որքան քու գոյներդ, որովհետև անոնք մեր ցամաքամասին գոյներն են, ոչ աւելի, ոչ պակաս։ Մէկ խօսքով, ոչ մէկ քաղաքակրթութիւն ինծի օգնեց կերտելու համար ափրիկեան գաղափարը, ինչպէս փարաւոնեան քաղաքակրթութիւնը.

«Հակառակ պատմութեան փաստերուն և ենթադրութեանց, ճշդուած իրականութիւն մը կայ, թէ Եգիպտոս աշխարհի տուած է առաջին քաղաքակրթութիւնը, քարէ հին դարու քաղաքակրթութիւնը»։

Երկուշաբթի առաւօտ Սենեկալի Նախագահը այցելեց Ինշասի հողային բարեկարգութեան շրջանը, իսկ երեկոյեան՝ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի հետ ներկայ եղաւ Պետական Օփերայի մէջ ժողովրդային պարերու ներկայացման։

Երեքշաբթի առաւօտ Նախագահ Սենկոր մեկնեցաւ Լուքսոր՝ այցելելու համար հին Եգիպտոսի պատմական յուշարձանները, ապա անցաւ Ասուան եւ այցելեց Բարձր Ջրամբարը։

Չորեքշաբթի կէսօրէն ետք ան վերադարձաւ մայրաքաղաքս եւ ԱՄՀի Նախագահին հետ վերսկսաւ պաշտօնական բանակցութեանց։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՅԱՐՄԱՐ ԾԱՌԱՆ

Լաւ ծառայ էր պէտք մի հարուստ մարդու,
Պատուէր է տալիս հայրը իր որդուն,
Որ գնայ, շրջի, ման գայ ամէն վայր,
Մի ծառայ գտնի իրենց տանն յարմար։
Շրջում է որդին ու գալիս է տուն։
— Հը՞, գտա՞ր, հայրը դիմում է որդուն։
— Գտել եմ, հայրի՛կ, ասում է տղան,
Հաց ու հագուստ է պահանջում միայն։
— Չէ՛, յարմար չէ մեզ, շրջի՛ր դու նորից,
Մի ուրիշ յարմար ծառայող բեր ինձ։
Շրջում է որդին ու գալիս է տուն։
— Հը՞, գտա՞ր, հայրը դիմում է որդուն։
— Գտել եմ, հայրի՛կ, ասում է տղան,
Սա էլ ապրուստ է պահանջում միայն։
— Չէ՛, յարմար չէ մեզ, ասում է նորից,
Մի ուրիշ յարմար ծառայող բեր ինձ։
Շրջում է տղան ու գալիս է տուն։
— Հը՞, գտա՞ր, հայրը դիմում է որդուն։
— Գտել եմ, հայրի՛կ, այնպիսի մէկին,
(Խօսում է տղան ժպիտը դէմքին),
Չի ուզում ո՛չ վարձ, ո՛չ հագուստ, ո՛չ հաց...
Խօսում է նորից հայրը սրտնեղած,
— Միթէ այնպիսի ծառայ չգտա՞ր,
Որ ծառայէր մեզ ու մեր ծախսն հոգար...

ՄԿՐՏԻՉ ԿՈՐԻՒՆ

ՔՈՐՏՈՊԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐԷՆ ՄԻՆ ԿՈՉՈՒԵՑԱՒ «ԳԱՀԻՐԷ»

Քորտոպայի կառավարիչ Անթոնիօ Կորմանէ նամակով մը տեղեկացուց Գահիրէի կառավարիչ Սաատ Զայէտի, որ Քորտոպայի (Սպանիա) Քաղաքապետութիւնը որոշած է քաղաքի հրապարակներէն մէկը անուանել Գահիրէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ ՊԻՏԻ ԲԱՑՈՒԻ 1967ԻՆ

Ծիծեռնակաբերդի նախատակաց յուշարձանը

Երեւանի քաղաքային սովետի 8րդ նիստին նշուեցաւ՝ որ 1967 թուականին պիտի աւարտի Մեծ Եղեռնի նուիրուած յուշարձանի շինարարութիւնը Ծիծեռնակաբերդի վրայ։ Յուշարձանը պիտի բացուի մինչեւ տարուան վերջը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒԸ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարներու սովետին առընթեր կեդրոնական վիճակագրական վարչութեան հաղորդագրութեան համաձայն՝ 1967 թուականի Յունուար մէկի տուեալներով, Հայաստանի բնակչութեան թիւը կը կազմէ 2.256.500 մարդ։

ԳՈՒՍԱՆ ՀԱՒԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 70 ԱՄԵԱԿԸ

Վերջացաւ հայ տաղանդաւոր գուսան Հաւասի ծննդեան 70ամեակը։ Այդ առթիւ՝ Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ Յունուար 30ին տեղի ունեցաւ յատուկ երեկոյ։

ԵՐԵՒԱՆԸ 1967 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Տեղի ունեցաւ Երեւանի քաղսովետի 8րդ նիստը, որ հաստատեց Երեւանի քաղաքային տնտեսութեան զարգացման 1967 թուականի նախագիծը եւ պիւտճէն։ Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաքի տնտեսութեան զարգացման համար նախատեսուած է այս տարի յատկացնել 130 միլիոն ռուբլի։ Տարուան ընթացքին շահագործման պիտի յանձնուին 300 հազար քառակուսի մեթր բնակելի տարածութիւն։ Յարմարաւէտ եւ բարեկարգ բնակարաններ պիտի ստանան 8.500 ընտանիք։ 1967ին շահագործման պիտի յանձնուի 15 դըպրոցական եւ 14 մանկապարտէզ-մանկամսուրի շէնք։ Երեք շարժանկարի նոր սրահներ պիտի բացուին Նորքի, Աւանի եւ Նոր-Արէշի մէջ, պիտի սկսի օգտագործուիլ Նորքի ճոպանուղին։

ՀՆՉԵՑ «ՌԵՔՈՒԻԵՄ»Ը

Փետրուարի մէկին եւ 2ին Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ Հայաստանի պետական երգչախումբը, որուն գեղարուեստական ղեկավարն ու գլխաւոր նուագավարն է Յովհաննէս Չէքիճեան, մեծ յաջողութեամբ կատարեց Պերլիոզի հանճարեղ ստեղծագործութիւնը՝ «Ռեքուիեմ»ը։

Հայաստանի պետական երգչախումբը քանի մը օրէն հիւրախաղերով կը մեկնի Մոսկուա եւ Լենինկրատ։ Մոսկուայի մէջ պիտի ձայնագրուի հայ երգչախումբի «Ռեքուիեմ»ի կատարումը։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100 ԱՄԵԱԿԸ

Յունուարի 31ին, Երեւանի մէջ գրողներու տան դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ գրող Յովհաննէս Մալխասեանի ծննդեան 100ամեակին նուիրուած յոբելեանական երեկոյ։ Բացման խօսքը բրաւ Սերօ Խանզադեան։ Յովհաննէս Մալխասեանի կեանքի ու գործունէութեան մասին զեկուցեց բանասիրական գիտութիւններու թեկնածու Գ. Յովսէփեան։

ՍԱՐԳԻՍ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Փետրուարի 3ին Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ Կոմիտասի անուան Հայկական ՍՍՀ վաստակաւոր լարային քառեակի համերգը՝ նուիրուած անոր կազմակերպիչներէն մէկուն՝ Հայկական հանրապետութեան ժողովրդական արթիսթ, փրոֆեսոր, թաւջութակահար Սարգիս Ասլանեանի ծննդեան 70 եւ ստեղծագործական գործունէութեան 50ամեակին։

Համերգէն առաջ յոբելեարը ողջունեցին արուեստագիտութեան տոքթոր-փրոֆեսոր Գ. Տիգրանով, Հայկական ՍՍՀ մշակոյթի նախարարութեան արուեստի վարչութեան պետ Ալ. Թադեւոսեան, Կոմիտասի անուան երաժշտանոցի տնօրէն Ղ. Սարեան, երգահաններու միութեան քարտուղար Է. Սրբազակեան, ֆիլհարմոնիայի գեղարուեստական ղեկավար Ալ. Յարութիւնեան։

ՀԶՕՐ ՇՈԳԵԿԱԹՍԱՆ ՍԿՍԱՒ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒԻԼ

72 ժամուան անընդմէջ փորձարկումէն ետք՝ սկսաւ օգտագործուիլ Կիրովականի ջերմաելեկտրակայանի 6րդ շոգեկաթսան։ Այսպէսով Կիրովականի ջերմաելեկտրակայանը սկսաւ գործել իր ամբողջ կարողութեամբ։ Այժմ արդէն ելեկտրական ուժ կը մատակարարեն բոլոր ժեներաթորները եւ բոլոր վեց շոգեկաթսաները։

Ներկայիս ջերմաելեկտրակայանը ժամը ... ... է ... բտադրել շուրջ 50 ... ... ելեկտրաւուժ ... 20 ... շոգի։

ԼԻԲԱՆԱՆ

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»
ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՆ

Շաբաթ, 28 Յունուար 1967ի երեկոյին, Հ.Մ.Մ.ի Տան մէջ տեղի ունեցաւ յիշատակի հանդիսութիւն մը՝ անմահ Եղիշէ Չարենցի ծննդեան 70ամեակին առիթով։ Հակիրճ մթնոլորտային վաւերապայմաններուն, գրողներու, մտաւորականներու, արուեստագէտներու, ամալի ներկայացուցիչներու եւ գրասէրներու կողքին բազմութիւն մը փութացած էր յարգելու հանճարեղ գրողին յիշատակը։

Բացման հակիրճ խօսք մը արտասանելէ ետք, օրուան ատենապետը՝ Վահրիճ Ճէր Ճեանկուրեան հրաւիրեց բանախօսներն ու գեղարուեստական յայտագրին մասնակիցները։

Առաջին բանախօսը՝ Պէպօ Սիմոնեան, ջերմ շունչով ու յստակ բնութագրումներով յաջողեցաւ տալ Չարենցի կեանքին ու գրականութեան հարուստ բովանդակութիւնը։

Երկրորդ բանախօսը՝ Վահէ Վահեան, զուգահեռ մը զուգադրելով Չարենցի կեանքն հանգուցային հանգրուաններուն եւ անոր գրական ստեղծագործութեանց միջեւ, հանգիստութեանց ընկ լեալ սովորութիւններէն տարբեր՝ գիտական ու վերլուծողական մօտեցումով, ներկաները հաղորդակից դարձուց Չարենցի գլխաւոր ստեղծագործութեանց ազգային - գաղափարական բովանդակութեան եւ գեղարուեստական առանձնայատկութեանց։

Օրուան գեղարուեստական կոկիկ յայտագիրը յաջողապէս կատարեցին՝ մեներգող Սեդրակ Տաղլեան (Կոմիտասի «Հայաստան»ը), ասմունքող Թորոս Սպիտոնեան, մեներգող Կարպիս Կարէեան (Կոմիտասի «Ծիրանի Ծառ»ը եւ Վ. Տիգրանեանի «Բացուիր իմ երկրի, չքնաղ դու գարուն»ը), եւ դաշնակահար Ստեփան Էլմիեան (Հայկական ժողովրդական պարեղանակներ)։

Իր ամբողջութեանը մէջ յաջող «Գրական երեկոյ» մըն էր մեզի մատուցուածը, որուն համար շնորհաւորելի են թէ՛ կազմակերպիչները եւ բանախօսները, կը գրէ «Յառաջ»։

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԹԵՄԱԿԱՆԻ ԱՆ՜ՐԱՆԻԿ ԺՈՂՈՎԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

եան եւ Հայկազուն Քիւրքճեան մաս կազմած ըլլալով Քաղաքական Ժողովի յաջորդական երկու շրջաններուն, 1961-65, (1965-66 ժամանակաշրջանը ակամայօրէն երկարաձգուած է, Պատ. Թեմական Ժողովը իր անդամներուն մեծամասնութենէն զրկուած ըլլալուն պատճառով) եւ համաձայն այս 34րդ յօդուածին, իրաւունք չէին վայելեր երրորդ շրջանի մը համար եւս մաս կազմելու Պատ. Քաղաքական Ժողովին, եւ իրենց վերընտրուելու իրաւունքը կը վերապահուէր երկու տարուան դադարէ մը ետք միայն։ Պր. երեսփոխանը դիտել տուաւ որ խնդրոյ առարկայ երկու պատ. երեսփոխաններուն գործօն եւ օգտակար մասնակցութիւնը փափաքելի պիտի ըլլար, եթէ ներքին կազմական կանոնագրի տրամադրութիւնը այդպէսով անտեսուած չըլլար։

Խօսք առնելով, Պր. Ռուբէն Գազազեան նկատողութեան ուզեց յանձնել ներկայ ժողովականներուն, որ Թեմական Ժողովի նոր շրջան մը սկսուած ըլլալով, այդ յօդուածի տրամադրութիւնն ալ կրկին սկիզբ կ'առնէր, ու պնդեց որ վերոյիշեալ երկու երեսփոխաններուն պարագան օրինաւոր էր, այսպէսով անոնք նոյնիսկ իրաւունք կը ստանային երկու շրջաններ (4 տարի) եւս յաջորդաբար անդամակցելու Պատ. Քաղաքական Ժողովին։

Պր. Սարգիս Պալեան կրկին դիտել տուաւ, որ այդ յօդուածին իմաստն է չթոյլատրել որեւէ երեսփոխանի, որ երկու շրջաններ (4 տարի) յաջորդաբար մաս կազմելէ ետք, շարունակէ մնալ այս Ժողովին մէջ, որ գործադիր մարմինն է համայնքին, այսպէսով առաջքը առնելու համար զանազան անպատեհութեանց։

ՊՊ. Լորիս Գարգուր եւ Վահրամ Մանուկեան, յետ 34րդ յօդուածի արաբերէն օրինակին ընթերցման, իրենց կարգին փափաք յայտնեցին ունենալու փորձառու եւ պետական օրէնսգէտներու կարծիքը այդ յօդուածին մեկնաբանութեան համար։ Նոյն կարծիքը յայտնեց նաեւ Պր. Ժագ Մեսրոպեան։

Պր. Համբարձում Գարայեան իր կարգին խօսք առնելով ըսաւ թէ Պր. Ս. Պալեան կրնար այս պարագան յայտնել ժողովականներուն նախ քան քուէարկութիւնը։ Միւս կողմէ պաշտպանեց այն տեսակէտը թէ վերընտրեալ երկու երեսփոխաններ միայն մէկ շրջանի համար մաս կազմած էին Պատ. Քաղաքական Ժողովին, հոգ չէ թէ Թեմական Ժողովին անդամներուն պակսելուն պատճառով անոնց գործունէութեան շրջանը երկարած էր եւ օրինաւոր նկատեց անոնց վերընտրութիւնը։

Պր. Տիգրան Պապիկեան տրամաբանական գտաւ Պր. Ս. Պալեանի տեսակէտը, «Անկայն փափաքելի պիտի ըլլար, ըսաւ ան, եթէ այս անպատեհութիւնը նախապէս տեղեկացուցած ըլլար ժողովականներուն»։

Պր Արթօ Պըլըքտանեան եւս այս հարցին մասին խօսք պահանջելով շեշտեց՝ որ ինք եւ իրեն պաշտօնակից Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան միայն մէկ շրջան բոլորած էին եւ հետեւաբար իրաւունք կը վայելէին երկրորդ շրջանի մը եւս անդամակցելու Պատ. Քաղաքական Ժողովին։

Ժողովականներու մեծամասնութիւնը որոշ կարծիք մը չկարողացաւ յայտնել, նկատի ունենալով որ անոնցմէ շատերը նորընտիր ըլլալով առիթը եւ ժամանակը չէին ունեցած մանրամասնօրէն ուսումնասիրելու մեր համայնքին ներքին կազմական կանոնագիրը։

Պր. Ս. Պալեան ի տես այս անորոշութեան, պահանջեց որ իր այս դիտողութիւնը արձանագրուի Ժողովի ատենագրութեանը մէջ՝ ինչպէս նաեւ արձանագրուի իր վերապահութիւնները՝ այս հարցի առնչութեամբ։

Օրակարգի վերջին հարցն էր հաշուեքննիչներու ընտրութիւնը, որ կատարուեցաւ ձեռամբարձ եւ ընտրուեցան՝ ՊՊ. Լորիս Գարգուր, Ներսէս Պետրոսեան եւ Վահան Չէչճէնեան։

Ժողովը վերջ գտաւ ժամը 8.45ին Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօղոյեանի Աղօթքով։

Չ.Պ.

«ՃԱՀԱԿԻՐ» — Ըստ մեր քաղած տեղեկութեանց՝ 1961 Յուլիս 12ի Պաշ. Թեմականի 28րդ նիստին, (տես ատենագրութեան տետր էջ 334 եւ 335, 6րդ օրակարգ) Պաշ. Քաղաքական Ժողովի անդամ ընտրուած է Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան։ Ժողովական երեք մի քանիին զանազան պատճառներով հրաժարելուն հետեւանքով, Պաշ. Թեմական ժողովը իր 10 Ապրիլ 1962ի 31րդ նիստին (10րդ օրակարգի հարց - էջ 365-392) ամբողջացուցած է Պաշ. Քաղաքական Ժողովի կազմը եւ ի միջի այլոց Պր. Արթօ Պըլըքտանեան ընտրուած է անդամ Պաշ. Քաղաքական Ժողովի 1961-63 շրջանին։

17 Մայիս 1963ին Պաշ. Թեմական Ժողովի 34րդ նիստին (էջ 414, օրակարգի 8րդ հարց) 553 համար, 16 Մայիս 1963 թուակիր նամակով մը Պաշ. Քաղաքական Ժողովը իր երկամեայ գործունէութեան օրինական շրջանը բոլորած համարելով՝ ըստ կազմական կանոնագրի տրամադրութեան ներկայացուցած է իր հրաժարականը։

Պաշ. Թեմական Ժողովի նոյն նիստին, վերընտրուած է Պաշ. Քաղաքական Ժողովի կազմը, որուն մէջ Պր. Յակոբ Էվէրէկլեանի տեղ նշանակուած է նաեւ Հրազդան Պալեան, ու նորընտիր Պաշ. Քաղաքական Ժողովը Բ. շրջանի մը համար սկսած է գործի։ Այս շրջանը կը վերջանար 1965 Մայիսին եւ սակայն երկարաձգուած էր մինչեւ օրս, որովհետեւ նոր թեմականի մը ընտրութիւնները կազմակերպելու աշխատանքները զանազան պատճառներով յետաձգուած էին։

ՖԷՅՍԱԼ ԳՐԱՒԵՑ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐԸ

Սէուտական Արաբիոյ Թագաւոր Ֆէյսալի հրամանով գրաւուեցան երկրին մէջ գտնուող արաբական դրամատուները, այն սուտ զրպարտութեամբ՝ որ եգիպտական դրամատուներու այս մասնաճիւղերը անտեսած են դրամատնային գործառնութեանց օրինաւոր սահմանները։

Գահիրէ անմիջապէս մխտեց այդ զրպարտութիւնները եւ իր կարգին որոշեց գրաւել ԱՄՀի մէջ գտնուող Ֆէյսալի եւ անոր անմիջական ընտանիքին պատկանող ըստացուածքները, որոնց գումարը կը հասնի 33 միլիոն ոսկիի։

ԹՈՒԹ-ԱՆԽ-ԱՄՈՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այսօր Փարիզի մէջ բացումը կատարուեցաւ Թութ Անխ Ամոնի ցուցահանդէսին, որ պիտի տեւէ չորս ամիս։

Պատմական նշանակութիւն ներկայացնող այս ցուցահանդէսը կը հովանաւորուի Ֆրանսայի Նախագահ զոր. Շառլ տը Կոլի կողմէ։

Բացման արարողութեան ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ԱՄՀի Մշակոյթի Նախարար տոքթ. Սարուաթ Օքաշա։

ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆ ԵՒ ԵՐ. ՕՏԵԱՆ

ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

«Վանն հայրենեաց մեռար, դու շա՛տ ապրեցար»
ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

1944 Թուականի Օգոստոս 15ին, անժամանակ՝ 34 տարեկան հասակին մէջ, Հիւսիսային Ֆրանսայի մէկ անկիւնը, գազազած Էսէսնե-րու գնդացիրի հարուածներուն տակ կ'իյնար հայ ժողովուրդի հերոս զաւակը՝ Պուքի քաղաքապետ և արձակազէններու հրամանատար Հայկ Դպիրեան։

Հայկ Դպիրեան

Հայկ կ'իյնար հերոսի մահով, զոհը սերունդներու ազատութեան և երջանկութեան համար, յաղթանակի լուսաշող արշալոյսին։

* *

Ցեղասպանական նախճիրին հընչակներուն, արցունքի ու ողբի մէջ հրաշքով ազատուած Դաւիթ քահանային զաւակն էր Հայկ։

Իր մայրը՝ Երէցուհի Աղնիւ (այժմ ալ հոս), որուն համար՝ «խուսկալէ չատ բարի և ազնիւ կին մը» — պիտի գրէր Ե. Օտեան իր յուշերուն մէջ, — եղած է Աստուածաշնչական դաստիարակ ուսուցչուհիներէն։

Հայկ, տակաւին մանուկ, ականատես կ'ըլլայ հայ ժողովուրդի աղէտալի ողբերգութեան, 1915 Թուականին իր ծնողներուն հետ աքսորուելով Պոզանթի անցնելով դէպի «անեծքի և անմահ ոսկալի ճամբորդութեան», որ Սուլթանիէ կը հասնէր։

Հոն էր, որ կիսաքաղց և բազմանգամ Դպիրեաններու հիւրընկալ երդիքին տակ ապաստան պիտի գտնէին աքսորական Օտեան և փախստական ընկերներ, վեց երկար ամիսներ սեղանակից ըլլալով և բաժնելով անոնց «մաւէզ ապուրը և որդնոտած ալիւրին հետ՝ ամբարին փտած փայտի փշուրովն չաղուած հացը»։

«Սուլթանիէէն մեկնած պահուս, — պիտի խոստովանէր հետագային Օտեան իր «Անիծեալ տարիներ» յուշերուն մէջ, — իմ միակ ցաւս էր բաժնուիլը այդ պատուական քահանայէն, որուն նմանը գոնէ ես չէի տեսած մինչեւ այսօր։

Անձնուրացութեան և անշահախնդրութեան մարմնացումն էր Դաւիթ քահանայ։ Իր չնչին հացը կը բաշխէր իրենց, այսուհանդերձ կարգ մը զրկանքներու յանձնառու կ'ըլլար որպէսզի կարենար օգնել իրեն դիմող և անօթի մնացած խեղճերուն»։

«Տառապեալներու հօր»՝ Օտեանի սրտապնդիչ ներկայութիւնը, անոր օրինակելի անձնազոհութիւնը և նուիրումը անօգնական և Թշուառ գաղթականները մխիթարելու վսեմ գործին մէջ, և մանաւանդ իր ոգեւորիչ «հայրական խրատները», հայերէնի և հայոց պատմութեան դասերը, աշխարհաբար հայ Միջը, իր կեանքի արկածները, մէկ մէկ աղամանդի նման պիտի ագուցէին Հայկի մտքին մէջ ու «իրենց չողերը պիտի տային Թանձր խաւարի մէջ Թաղուած սրտին»։

«Կը յիշեմ դեռ — պիտի գրէր Հայկ հետագային՝ Գալուստեանի իր չարադրութեան տետրակին մէջ — հիմակուան պէս, ծունկի չոքած իր առջեւ, երբ քիչ մը կարդալ եմ սորվել։ Ձեռքս ձեռքին մէջ տաքուկ սեղմեր է, պինդ ու չատ պինդ՝ և ըսեր է, որ ազատեմ զայն. և փորձեր եմ, չարչարուեր, տապալեր գետնէ գետին, բայց չեմ կրցեր՝ ու այսպէս կամքս է մարզեր»։

* *

1922 Թուականին Դպիրեան քահանայի բազմաչարչար ընտանիքը երկարամեայ խաչակրութենէ մը վերջ, Ռոտոստոյէն՝ Սելանիկի ճամբով կը տեղափոխուէր Գահիրէ։

Երեք տարի անց՝ Օտեան եւս՝ Թրիպոլիսէն կուգար միանալ աքսորի իր «հարազատներուն»։

Գահիրէի մէջ, աննման երգիծաբանը և իրաւ հայրենասէրը, իր կծու հրապարակագրութիւններով կը չարունակէ առաւել եւս ծաղրի և հեգնանքի ենթարկել վերածընուած հայրենիքի ոխերիմ Թշնամիները, մերկացնելով անոնց փանջունիական գործելակերպը՝ «հակառակորդները լռեցնելու, ջնջելու և իշխանութիւն ձեռք ձգելու և ձգելէ ետք զայն ձեռքին մէջ պահելու համար»։

Նոյն Թուականներուն բուռն պայքար մղելով նոր ծաւալ ստացող «ֆաշիզմ»ի դէմ՝ ի մէջ այլոց ան կը գրէր.

«Ֆաշիզմը ուրիշ բան չէ, այլ միայն դաշնակցութիւնը իտալերէնի Թարգմանուած, և ինչ որ այսօր ֆաշիստները ի գործ կը դնեն, արդէն դաշնակցութիւնը նոյն բանը կ'ընէ երեսուն տարիէ ի վեր»։

Հայկ Դպիրեան նկարուած 1927 թուին Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի իր դասընկերներու եւ մի քանի ուսուցիչներու հետ։ (Ձախէն աջ՝ Օշական, Արշակ Ալպոյաճեան եւ Մարտիրոս Պալաեան)։ Մէջտեղի շարքի կեդրոնը՝ Հայկ Դպիրեան։

Օտեան, բնական է. ամենօրեայ հիւրն էր Դպիրեաններու, ուր իր կատակաբանութիւններով կը ջերմացնէր կիսով անճիտուած և տառապած այդ օճախը։

Գալուստեան վարժարանի ուսանող 15ամեայ Հայկի յաճախակի հանդիպումները իր «մեծ բարեկամին» հետ՝ մեծապէս պիտի նպաստէին, որպէսզի ուսումնատենչ այդ սևաչեայ պատանիին նկարագիրը կոփուէր Օտեանի ազատատենչ, արդարադատ և հայրենաչունչ գաղափարներով։

Լուսամիտ պատանիին ինքնատիպ հարցադրումներուն, ուշիմ պատասխաններուն, վճռակամութիւն արտացոլող խիզախ գաղափարներուն մէջ Օտեանի խորաթափանց միտքը, պիտի կանխատեսէր գաղափարի ապագայ մարտիկը և պիտի չվարանէր հրապարակաւ իր հիացմունքը արտայայտելէ.

— Այս տղան բացառիկ կամքի տէր է. մեծ մարդ պիտի ըլլայ։

Չէր սխալած մեծանուն երգիծաբանը։ Հայկ ինկաւ հերոսի մահով իր դէմքը ճաճանչաւորուած անմահութեան լուսապսակով։

Բիւր յարգանք իր անԹառամ յիշատակին։

Զրոյց մայրերու հետ

Սիրելի Անահիտ,

Տղուն մէջ կարգապահութիւն, հնազանդութիւն մշակելու մեր ճիգէն տարուած յաճախ կը մոռնանք յարգել տղուն անհատականութիւնը և հետեւաբար անգիտակցաբար կը մեռցնենք իր մէջ ձեռներէցութեան ոգին, որ այնքան անհրաժեշտ է ստեղծագործ աշխատանքի համար։

Կարգապահութիւնը անհրաժեշտ է վարժարանէն թէ տունէն ներս, ժողովներու կամ հանդէսներու մէջ, մէկ խօսքով ամէն տեղ, ուր հաւաքական կեանք կայ։ Առանց կարգապահութեան՝ արդիւնաւոր աշխատանք գրեթէ անհնարին է։ Կարգապահ է ան՝ որ կը հնազանդի օրէնքներու և կանոններու, որոնք դրուած են կեանքը հեզասահ դարձնելու համար։ Անգամ մը որ տղան համոզուի թէ պէտք է հնազանդի որոշ օրէնքներու տունէն ներս կամ դպրոցը, ան սիրով կ'ենթարկուի. բայց երբ տղայէն կը պահանջուի ընել բաներ երեցներու աս կամ ան քմահաճոյքին համար, ան կրնայ ըմբոստանալ և լաւ է որ այդպէս ալ ընէ՝ որովհետև ատիկա ցոյց կուտայ անհատականութիւն, որմէ այնքան զուրկ են յաճախ հասուն մարդիկ։ Դաստիարակներ կը ձգտին մշակել տղուն բնածին յատկութիւնները՝ պատրաստելու համար վաղուան մարդը զանազան ասպարէզներու մէջ։ Երբ կարգապահական խստութիւնը կ'ըլլայ ծայրայեղ՝ տղան կը դառնայ խամաճիկ մը, ուրիշներու հետեւորդ պարզապէս։

Տղուն եսը զօրաւոր է։ Գիտնանք յարգել զայն ամէն ատեն։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

ԳԱՂԱՓԱՐԻ ԵՒ ԶԷՆՔԻ ՆԱՀԱՏԱԿ ԸՆԿԵՐՆԵՐ
ՄԻՍԱՔ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆ

Մանուշեան և Դպիրեան, հայ գեղարուեստական խօսքի երկու մշակներ, անուններ են, որ իրենց մէջ կը խտացնեն հայ գրողին և հայ ազատատենչ հոգիին ամենասրբազան առաքինութիւններն ու տենչանքները։ Անոնք, երկար տարիներ իրենց գրիչները ի սպաս դրին մարդերու առաջաւոր դաստիարակութեան, անոնց երջանկութեան ու բարօրութեան, ու երբ հասաւ վճռական ժամը, կուրծքով պաշտպանելու իրենց դաւանած տեսական առաքինութիւնները, անոնք չվարանեցան ոտքի ելլել, զէն ի ձեռին, մարտնչելու համար աշխարհը ստրկացնելու ձգտող, եկար դարերու տքնութեամբ կենսագործըւած հոգեկան, մշակութային և տնտեսական քաղաքակրթութիւնը ոչնչացնող, արիւնարբու Թշնամիին դէմ։

Ու պայքարի վճռական մէկ րոպէին, համակ նուիրում և ողջակիզում, անոնք ինկան՝ իրենց դէմքերուն վրայ պրկուած խոր ատելութեամբ մը ընդդէմ Թշնամիին, իրենց հոգիին մէջ անթեղուած կարօտովը հանդէպ կեանքին, հանդէպ իրենց սիրելի հայրենիքին։ Անոնք ինկան, անչէջ հաւատքը իրենց հոգիներուն մէջ, թէ իրենց և իրենց պէս միլիոնաւորներու մահովը պիտի բացուի երջանիկ այգաբացը նոր և ստեղծագործ կեանքին։ Անոնք ինկան Ֆրանսայի մը, Ֆրանսայի համար, Հայաստանի համար, ստրկացուած ժողովուրդներու համար, և մշակոյթի անկաշկանդ ու բեղմնաւոր ուռճացումին համար։

Ի՜նչ վեհ կոչում հայ գրողին համար, որ գրիչով ու զէնքով պաշտպանեց կեանքը, խաղաղութիւնն ու երջանկութիւնը։

Գերման դաւադիր գնդակը եթէ կտրեց հիանալի Մանուշեանին և Դպիրեանին կեանքի Թելը, չկրցաւ և պիտի չկարենայ սրբել անոնց յիշատակը ոչ միայն հայ՝ այլև բոլոր ազատատենչ մարդերու հոգիներէն։

«ԴԷՊԻ ԵՐԿԻՐ»

Կարծիքներ Հայկ Դպիրեանի Մասին

«Գրաւման շրջանին, երեւան եկան նոր ժամանակներու ոգիով կոփուած, նոր տեսակի մարտիկներ. անոնց համար թշնամին ամէն տեղ էր. նահանջի ճամբայ չկար, պէտք էր միայն հարուածել թշնամին ուր ալ ըլլար ան։ Անոնցմէ էր հայ ժողովուրդի զաւակ Հայկ Դպիրեան»։

ԶՕՐԱՎԱՐ ԺՈՒԱՆՎԻԼ

«Երբ նո՛ր արձանագրուած էի Հայ Արիներու անդամ, այդ կազմակերպութեան մէջ հանդիպեցայ երիտասարդի մը, որ անջնջելի տպաւորութիւն թողուց վրաս, թէեւ շատ քիչ առիթ ունեցայ հետը մօտէն ծանօթանալու։

Անունն էր — Հայկ Դպիրեան։

Խմբապետ էր, շատ համակրելի արտաքինով եւ փոքրերու հետ վարուելու գրաւիչ ու հմայող գործելակերպով։ Տաք ու համաստատ էր խօսքը, եւ նոյնքան տաք էր այն սիրտը, ուրկէ կը բխէին շրջնիու արտասանած խօսքերը։

Հիմա գիտե՛մ, թէ Հայկ խորապէս հա՛յ էր, սրտով, մտքով ու հոգիով։

Գիտեմ, նաեւ, թէ ան գաղափարակա՛ն տղայ էր, որ իտէալ մը կ'որոնէր՝ այլապէս անիմաստ ու աննպատակ նիւթեղէն այս աշխարհին մէջ։

Գիտեմ, վերջապէս, որ անիկա այն արդարութեա՛ն դառնացածներէն էր, որոնք «քէն» բռնած էին Արեւմուտքին հետ՝ անկարող ըլլալով հաշտուիլ առարկայական այն փաստին հետ, որ միշտ ու միշտ ու ամէն տեղ ու ամէն առթիւ, այս Արեւմուտքը հայ ժողովուրդին «խոստացած» էր ազատութի՛ւն, մարդկութի՛ւն եւ արդարութի՛ւն, եւ չէր պահած իր տուած խոստումներէն ոչ իսկ մէկ հատը։

Եւ գնա՛ց Հայաստան՝ Հայկ Դպիրեան, ասկէ 30-40 տարիներ առաջ։

Առասպելական ինչ որ հոգեղէն ու ոչ-իրական բան մը կար Հայկի այս «երթա՛լ»ուն մէջ։

Եւ այսպէս, միշտ ինչ որ «առասպելական» ձեւով ալ նահատակուեցաւ ան, իբրեւ Ֆրանսական «Ռեզիսթանս»ի վարիչներէն նացիներու դէմ կռուած ատեն։

Սակայն, Հայկ ու անոր ՀԱՅ հայրենասիրութիւնը անջնջելիօրէն դրոշմուած են յիշողութեանը մէջ բոլոր անոնց, որոնք առիթն ունեցան ճանչնալու գրաւիչ դէմքով ու հայ աչքերով այս տղան»։

ԲՕԿԼԱՐ Վ. ՆԱՎԱՍԱՐԴԵԱՆ
«Յուսաբեր», 21 Յունիս 1965

«Հայկ համակ կեանք էր. միշտ լաւատես եւ խանդավառ, եւ լաւ ընկեր։ Շատ կը սիրէր նաեւ երգն ու երաժշտութիւնը, կը նուագէր եւ կ'երգէր։ Չէր ուզեր մահ մը, որ չծառայէր իր ազգին, իր ժողովուրդին եւ մարդկութեան։ Ահա թէ ինչո՛ւ, Հայկը անմահացաւ իր նմաններուն պէս»։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
«Ժողովուրդ»

«Հայկ իր զինուորական պատասխանատուի ընդունակութեամբ եւ վարմունքով կը վայելէր ոչ միայն իր ընկերներուն համակրանքն ու վստահութիւնը, այլեւ շահած էր Լորէնի Ֆրանսացիներու հիացմունքը։

Անոր սրտի ու մտքի առաքինութեանց հետ, անոր օրինակելի գործերու յիշատակը ամէն վայրկեան, ամէն ժամ կ'ապրի մեզ հետ»։

Ա. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆԵԱՆ
«Ժողովուրդ»

«Ֆաշիստական զաւթիչների ու նրանց վիշիական կամակատարների դէմ մղուած հերոսական պայքարում Ֆրանսիական ժողովուրդը միայնակ չէր. Ֆրանսիական հայրենասէրների հետ կողք-կողքի մարտնչում էին շատ ազգութիւնների ներկայացուցիչներ, այդ թւում հայ շատ տղաներ եւ աղջիկներ։ Պանծալի այն շատ անունների թւում, որոնցմով կարող է հպարտանալ ամէն մի հայ հայրենասէր, յատուկ տեղ է գրաւում Ֆրանսիական դիմադրութեան հերոս Հայկ Դպիրեան»։

Տ. ԴՐԱՄԲԵԱՆ
Երեւանի Պետական Համալսարանի աւագ դասախօս

«ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ»

Հայկական ՍՍՀ գիտութիւնների ակադեմիայի հրատարակչութիւնը լոյս ընծայեց «Հայութեան ցեղասպանութիւնը օսմանեան կայսրութեան մէջ» փաստաթղթերի ու նիւթերի ժողովածուն՝ ՌՈՒՍԵՐԷՆ(ընդգծում «Ջ»ի): Մեծ ընթերցասրահ մտաւ հայ ժողովրդի Գողգոթայի մասին պատմող մի դատաստանագիրք: Այն բովանդակում է 245 փաստաթուղթ և բաղկացած է երկու մասից՝ «Հայերի ջարդը Աբդուլ Համիտ սուլթանի օրոք (1876–1908 թթ.)» և «Երիտթուրքերի կողմից հայութեան զանգուածային կոտորածը (1909–1918 թթ.)»: Առաջին բաժինն ընդգրկում է 89, երկրորդը՝ 156 փաստաթուղթ:

Ժողովածուի նիւթերի հիմնական մասը տպագրութեան է պատրաստել ակադեմիկոս Մկրտիչ Ներսիսեանը, որը և գրել է գրքի առաջաբանը: Նիւթերի մի մասը պատրաստել է պատմական գիտութիւնների թեկնածու Ռուբէն Սահակեանը: Ժողովածուի շատ փաստաթղթեր հրապարակւում են առաջին անգամ:

Այդ փաստաթղթերը վկայում են, որ դեռևս 19րդ դարի վերջում խոշոր պետութիւնները տեղեակ էին այն ահաւոր ժողովրդասպանութեան նախապատրաստութեանը, որ կատարւում էր Թուրքիայում: 1882 թուականի Վանի վիլայէթի հայութիւնը Ռուսաստանի կայսր Ալեքսանդր Երրորդին ուղղած նամակի մէջ գրում է. «Հայաստանի Վանի մարզում ապրող հայ քրիստոնեայ բնակչութեան անունից, ոչպէս լրացում մեր ամենախոնարհ այն դիմումին, որ մեր ժողովրդի թշուառ վիճակի մասին Ձերդ մեծութեանն է ուղարկուած 1880 թուականի Մարտի 10ին, նորից կրկնում ենք մեր աղերսանքը: Մենք համարձակուեցինք երկրորդ անգամ դիմել Ձեզ այն պատճառով, որ ներկայումս հայ ժողովուրդը գտնւում է կորստի եզրին, քանզի դրութիւնը անտանելի է և անյուսալի»:

Նամակի հեղինակները նշում են, որ Բեռլինի պայմանագրի 61րդ կէտը փոխանակ վերջ տալու հայերի հետապնդումներին, նոր զոհերի պատճառ է դարձել:

«Ահա թէ ինչու,— գրում են Վանի հայերը,— եթէ Ձերդ մեծութեան հզօր և մարդասիրական ազդեցութիւնը չփրկի մեզ, ինչպէս դա եղաւ Արեւելեան Ռումելիայում, որին տրուեց վարչական ինքնավարութիւն, և որը կը լինի մեր յոյսերի վարձահատուցումը, ապա տեղի կ'ունենայ աննկարագրելի մի թշուառութիւն, որը կը հասցնի նրան, որ Հայաստանը կը դառնայ տանջահար հայերի վերջին յոյսերի գերեզմանը»:

1890 թուականի Յունիսի 10ին Էրզրումում Ռուսաստանի գլխաւոր հիւպատոս Դեննետին Պոլսում Ռուսաստանի դեսպան Նելիդովին հեռագրում է. «Քրիստոնեայ բնակչութեան, իսկ նրանց հետ և մեր վիճակը ծայրայեղօրէն վտանգաւոր է»:

Աբդուլ Համիտի կողմից կազմակերպած հայկական կոտորածների մասին վկայութիւններ են տալիս այն փաստաթղթերը, որ ստորագրել են Հալէպում Պորտուգալիայի հիւպատոսը, Թուրքիայում Ռուսաստանի դեսպան Նելիդովը, ռուս զինուորական գործակալ, գնդապետ Պեշկովը, Սեբաստիայում անգլիական փոխ-հիւպատոսը, Սամսունում Ռուսաստանի փոխ-հիւպատոսը, կաթողիկոս Խրիմեան Հայրիկը և ուրիշներ: Գրքի առաջին բաժնում օգտագործուած են նաև հայկական աղբիւրները, կոտորածներին ականատես բազմաթիւ հայերի վկայութիւնները, մամուլում լոյս տեսած շատ յօդուածներ:

1908 թուականին Թուրքիայում իշխանութեան գլուխ անցան երիտթուրքերը, որոնք ամբողջովին ժառանգեցին Աբդուլ Համիտի արիւնոտ քաղաքականութիւնը: Ժողովածուի առաջաբանում ակադեմիկոս Մ. Ներսիսեանը գրում է. «Լինելով կատաղի ազգայնամոլներ և պանթուրքականներ, նրանք աւելի դաժան գտնուեցին: Բնորոշ է այն, որ երիտթուրքերի ղեկավարները, ճամարտակելով ազատութեան, եղբայրութեան ու դեմոկրատիայի մասին, արդէն 1909 թուականի Ապրիլին Ադանա քաղաքում կազմակերպեցին հայերի կոտորած, որի ժամանակ սպանուեց 30 հազար մարդ»:

Երիտթուրքերի ռազմամոլ կառավարութիւնը, նուաճողական նպատակներ հետապնդելով և չցանկանալով լսել ազգային փոքրամասնութիւնների որևէ իրաւունքի մասին, պատրաստեց նոր, պատմութեան մէջ աննախադէպ մի յանցագործութիւն: Որպէսզի վերջ տրուէր հայկական հարցին և վերացուէր Կովկասը նուաճելու ճանապարհին ծառայած խոչընդոտը, երիտթուրքերի կառավարութիւնը որոշեց կործանել, ֆիզիկապէս ոչնչացնել օսմանեան կայսրութեան մէջ ապրող բոլոր հայերին: Իրենց հրէշաւոր ծրագիրը երիտթուրքերը իրագործեցին առաջին համաշխարհային պատերազմի եռուն շրջանում, իրագործեցին խորամանկօրէն, մեթոդաբար և անողոք: Սկզբում նրանք գաղտնի և ուխտադրժօրէն ոչնչացրին մտաւորականութեանն ու մարտունակ հայ բնակչութեանը, ապա անցան կանանց, երեխաների և ծերերի բացայայտ կոտորածին:

Անզէն հայ բնակչութեան մի մասը ոչնչացուեց հայրենի գիւղերում ու քաղաքներում, միւս մասը՝ բռնի աքսորի ճամբաներին: Իսկ նրանք, ովքեր հասան Միջագետքի տօթակէզ անապատները, ընկան սովից ու հիւանդութիւններից ուժասպառ, ինչպէս և ոստիկանների ու վարձու մարդասպանների ձեռքով:

Իր սև գործը ծածկելու և համաշխարհային հասարակական կարծիքը ապակողմնորոշելու համար, Թուրքական կառավարութիւնը յօրինեց մի պատրուակ, որ, իբր թէ, ռազմական նկատառումներից ելնելով, ժամանակաւորապէս «վնասազերծում է» հայերին, աքսորելով նրանց կայութեան խորքերը: Բայց դա հրէշաւոր կեղծիք էր: Հայ ժողովրդի դահիճներ Թալէաթ պէյը, Էնվեր փաշան, Ջեմալ փաշան և նրանց ոճրագործ խումբը վարում էին հայերին կոտորելու կանխամտածուած, ջանադրաբար, մշակած քաղաքականութիւն: «Հայերի՝ կանանց, երեխաների ու ծերերի աքսորը,— իրաւացիօրէն գրում է ֆրանսիական հրապարակախօս Ռընէ Պինոնը,— եղել է միայն խարդախօրէն վարագուրուած մահուան դատավճիռ»:

1915 թուականի գարնանն սկսուած հայութեան զանգուածային կոտորածը շարունակուեց նաև 1916 թուականին:

Ժողովածուում զետեղուած են հայութեան ցեղասպանութեան դէմ բողոքի իրենց ձայնը բարձրացրած Մաքսիմ Գորկու, Վալերի Բրիւսովի, Եուրի Վեսելովսկու, Անատոլ Ֆրանսի, Ռոմէն Ռոլանի, Ֆրիտեոֆ Նանսենի, Գառլ Լիբկնեխտի, Եոզէֆ Մարկուարտի, Արմին Վեգների և աշխարհի ուրիշ առաջադէմ մտածողների ելոյթները, թուրքական ռուսական, անգլիական, գերմանական, ֆրանսիական, արաբական պետական ու հասարակական գործիչների բազմաթիւ փաստաթղթեր ու վաւերագրեր:

1921 թուականի Մարտի 15ին ուսանող Սողոմոն Թեհլիրեանը Բեռլինում սպանում է հայ ժողովրդի դահիճ Թալէաթ փաշային: Բեռլինի դատարանը արդարացնում է Թեհլիրեանին: Ժողովածուում տպագրուել է Ի. Լեպսիուսի այդ դատավարութեան ժամանակ արտասանած ճառի մի մասը:

1916 թուականի Յունուար 16ի Փարիզում արտասանած իր ճառում Էմիլ Դումերգը խօսելով հայկական կոտորածների մասին, ասել է. «Այսօր չկայ երկրներից ոչ մէկը դիւանագիտական իր յարաբերութիւնները չի խզել երիտթուրքերի կառավարութեան հետ, և նրանք բոլորը Յունուարի 1ին Նոր տարուայ շնորհաւորագրեր են փոխանակել:

«Իսկ մենք. ի՞նչ ենք արել մենք՝ ինքներս, երբ Աբդուլ Համիտը արիւնոտ ճամբայ բացեց, որով քայլում են երիտթուրքերը: Անցեալի ահաւոր ջարդերի և, ասել է, թէ ներկայիս ահաւոր կոտորածների համար առանց բացառութեան պատասխանատու են Եւրոպայի բոլոր ժողովուրդները»:

Սակայն Եւրոպան միշտ էլ աչք փակեց ժողովրդի թշուառութեան հանդէպ, դիւանագիտական խաղեր սարքեց հայկական հարցի շուրջը:

Թուրքերն իրենց կոտորածները կը շարունակէին նաև Արեւելեան Հայաստանում, եթէ չլինէր Հոկտեմբերեան յեղափոխութիւնը: Սովետական իշխանութիւնը փրկեց և կենդանութիւն ներարկեց մեռնող հայ ժողովրդին: ՍՍՀՄ անբաժան մաս կազմող Սովետական Հայաստանի հզօրութիւնը այսօր չափւում է Սովետական Միութեան ամբողջ հզօրութեամբ:

Փաստաթղթերի այս ժողովածուն, որ վերաբերում է հայ ժողովրդի անցեալի պատմութեան արիւնոտ էջին, ներկայումս աշխարհի բոլոր ժողովուրդներին ուսանելի շատ բան կարող է տալ՝ պատերազմի հրձիգներին նոր ցեղասպանութեան ջատագովներին սանձահարելու համար մղուող պայքարում:

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՀԵՐՈՍՈՒԹԻՒՆ

Իմփերիալիզմի գաղութային ուժերու դէմ Վիեթնամի մղած ազգային-ազատագրական պայքարի օրերուն՝ փոքրիկն Լէ Վան Թամբ հայրենական ջոկատի մը մէջ որպէս հետախոյզ կը ծառայէր: Իրեն հրամայուեցաւ թշնամի զինուորական պահեստի մը պայթեցումը, կործանումը: Փոքրիկ վիեթնամցին անխառն ուրախութեամբ ընդունեցաւ իրեն տրուած հրամանը և լիալոյս ինկաւ ճանապարհ: Սակայն թշնամին նկատեց զայն և սկսաւ կրակել: Լէ Վան Թամբ զգաց որ իր առաքելութիւնը պիտի չկարենայ իրագործել՝ դիմեց ուրիշ միջոցի: «Լօգցաւ» պենզինով և լուցկիի մը օգնութեամբ ինքզինք այրեց և ինկաւ թշնամիի պահեստին վրայ՝ զայն պայթեցնելու, ոչնչացնելու համար:

Ահա այսպիսի նախանձելի հերոսութեան համար, Վիեթնամի ժողովուրդը Լէ Վան Թամբը անուանեց ԿԵՆԴԱՆԻ ՋԱՀ:

ՍՈՒՐԻԱՑԻ ՆԱԽԿԻՆ ՍՊԱՅԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Հելլենօ-Թրքական սահմանագլուխին վրայ ձերբակալուեցաւ Մանթուզ Ջեչաքլի անունով սուրիացի նախկին սպայ մը, որ Դամասկոս կը բնակի:

Երբ սահմանապահները սկսան անոր ինքնաշարժը քննել՝ պահուած գտան 155 ատրճանակներ, բոլորն ալ «Պրեթա» տիպի: Ան ատրճանակները գնած էր Իտալիոյ մէջ և կը փոխադրէր Դամասկոս:

«Անխիղճ» սահմանապահները արգելք հանդիսացան անոր երազներուն և դատական իշխանութեան յանձնեցին զինք:

ԹՂԹԱԽԱՂԻ ԱՐՔԱՅԻ ՄԱՀԸ

Ամերիկա բնակող, սակայն ծագումով յոյն Նիկոս Տանտոյաս, որ կը համարուէր Միաց. Նահանգներու թղթախաղի արքան, վերջերս մահացաւ հիւանդանոցի մը մէջ:

Նշանաւոր խաղամոլը՝ անգամ մը 555 000 տոլար շահած էր փոքրի բարթիի մը ընթացքին: Ան իր ասպարէզը սկսած էր 18 տարեկան հասակին: 50է աւելի տարիներ ան թղթախաղով զբաղած էր և կ'ըսուի թէ անոր ձեռքէն անցած է մօտաւորապէս կէս երկիլիոնի գումար մը:

Դժբախտաբար հեռագիրը անորոշ կը ձգէ թէ Նիկոս իր վերջին օրերուն գրպաններուն մէջ դրա՞մ ունէր... թէ միայն խաղի թուղթեր...:

ՍՐՏԱՃՄԼԻԿ ՈՃԻՐ ՄԸ

Աննախընթաց ոճիր մը գործուեցաւ Մելպուրնի մէջ, որուն «հերոսը» 16ամեայ իտալացի մըն է:

Երիտասարդ իտալացին իր 43ամեայ հօրը հետ վիճելէ ետք, 10 մեթր բարձրութենէն իր հայրը նետեց գետի մը մէջ: Նախ հայրը ողջ վիճակի մէջ առաջնորդեց գետափ, ուրկէ ինքնաշարժով նետեց վար:

Դիակը տեսնողները ափի բերան մնացին, երբ տեսան որ անոր գլուխը ածիլուած էր և ձեռքերն ու ոտքերը խաչաձեւ կապուած:

Հայրասպանը ձերբակալուեցաւ և ոստիկանութեան պաշտօնեաններուն խոստովանեցաւ թէ հայրը յաճախ կը վիճէր իրեն հետ և այդ պատճառաւ կ'ատէր զայն:

Ս. ՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Միլան

00048

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին Մէջ

Նախանցեալ Ուրբաթ օր՝ 3 Փետրուարին, Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, հայրենակարօտ հոծ թիւով ազգայիններ, Ընկ. Սարգիս Գալաճեանի հայրենի խանդավառիչ տպաւորութիւններուն հաղորդակից ըլլալէ առաջ, հաճելի պատեհութիւնը և վայելքը ունեցան դիտելու և անձամբ դատելու մեր հայրենի երկրի արտադրանքները, որոնք ճաշակով ցուցադրուած էին Սրահին մեծ դահլիճին յարակից սենեակին մէջ։

Բնական է, որ Հայաստանի աշխարհահռչակ արեւահամ գինիները, գոնիակները և շամփանիաները կը գրաւէին պատուոյ տեղերը, ինչպէս նաև սատնին տնտեսութեան վերաբերեալ բազմաթիւ ուտեստեղէններու և թարմ պտուղներու պահածոները, որոնք պատրաստուած էին հայաստանցի փափկաճաշակ տանտիկիններու կողմէ։

Ցուցահանդէսին մէջ իրենց ուրոյն տեղը ունէին Հայաստանի բազմապիսի գլանիկները՝ չքեղ տուփերու մէջ տեղաւորուած։

բազմաթիւ գեղարուեստական լուսանկարներ և Հայպետհրատի լոյս ընծայած գիրքերու ճոխ հաւաքածոյ մը կուգային ամբողջացնել այս հետաքրքրական ցուցահանդէսը։

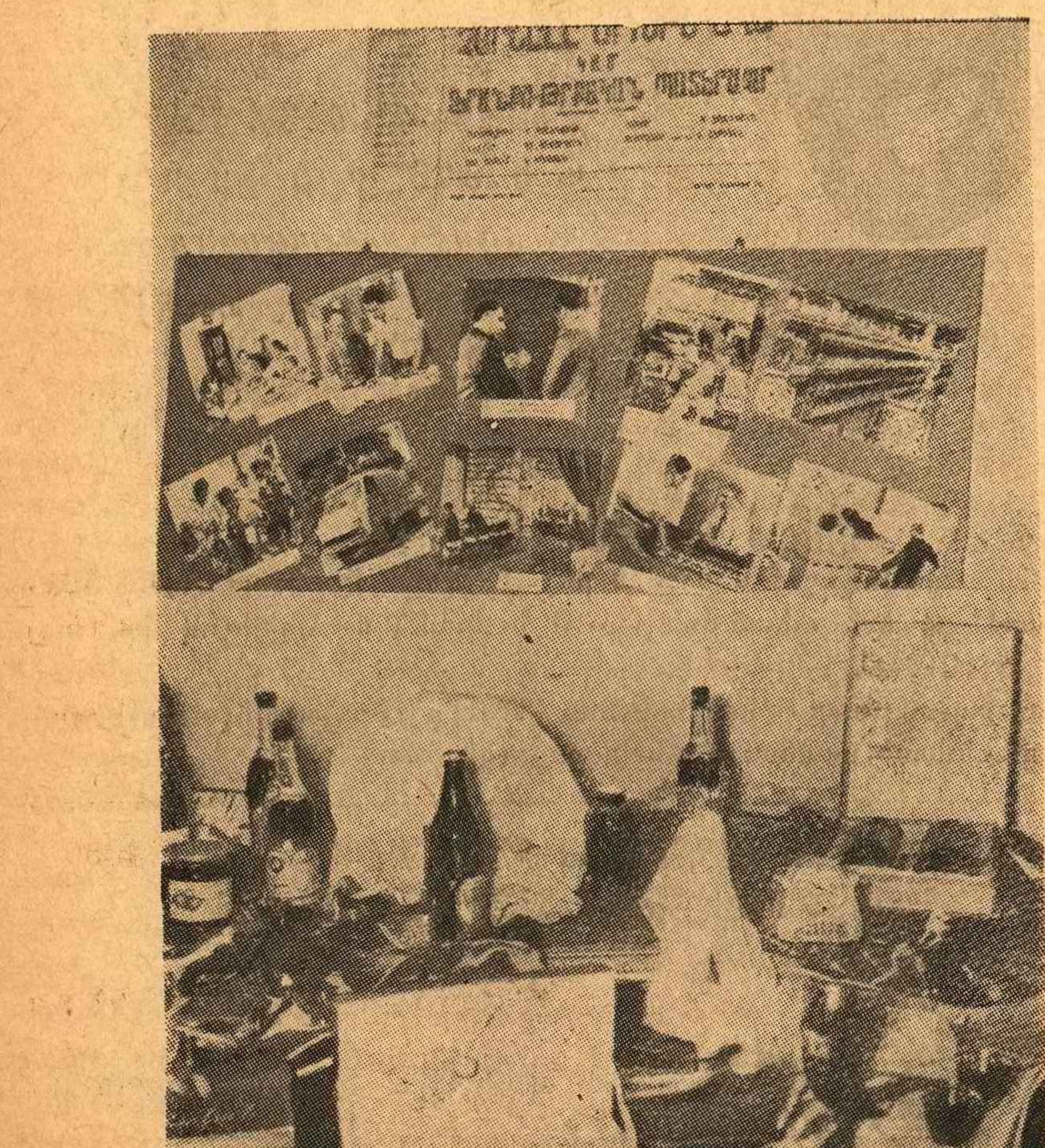
Խոստովանինք, որ այս ցուցահանդէսը արդար հպարտանքի մը առիթ տուաւ և այցելողները բաժնուեցան իրենց գոհունակութիւնը և շնորհակալիքը յայտնելէ ետք կազմակերպիչներուն և Ընկ. Սարգիս Գալաճեանին ու իր տիկնոջը։

Այս ցուցադրութիւնը, որքան որ մանրանկարային, և կազմուած հայաստանցի աշխատաւորին արգասիքը եղող իրերով, անգամ մը ևս եկաւ ապացուցանել մեր հայրենիքին մէջ տեղի ունեցած բազմապիսի նուաճումներուն իրաւացիութիւնը։

Ցուցադրուած իրերուն մէջ առաջին հերթին աչքի կը զարնէին Հայաստանի թեթև արդիւնաբերութեան արտադրանքներէն՝ նուրբ բրդեայ գործուածքները, կանանց ճաշակաւոր ներքնազգեստները,

արհեստական թելերով գործուած բազմապիսի այր և կնոջ գուլպաները, մետաքսեայ նրբահիւս մանուածքները, հեռուստատեսի և ռատիօ ընդունիչներու ծածկոցները՝ Սայաթ-Նովայի և Սասունցի Դաւիթի դիմանկարներով ևայլն։

Հաճելի տպաւորութիւն մը թողուցին արծաթեայ սրուակները և սեղանի ամանները ինչպէս նաև «Նայիրի» զարթուցիչը։

Հայրենի արդիւնաբերութիւնը, տնտեսութիւնը, մշակութային ի առօրեայ կեանքը ներկայացող

Որպէս յուշանուէր ներկայացուած հայկական նրբակերտ ժողովրդական գործիքներու երբեակը արուեստի բարձրօրակ նմոյշ մըն էր։

Կիրառական արուեստի գեղեցիկ նմոյշներ էին նաև Անույշի, Սարոյի և եղնիկներու արձանիկները։

Կանանց պերճանքի զարդարանքները ցոյց կուտային Հայաստանի հայուհիին նրբաճաշակութիւնը։

Փափաքելի է, որ այս ցուցահանդէսը կրկնուի Աղեքսանդրիոյ մէջ ևս։

ԱՅՑԵԼՈՒ ՄԸ

ՁՕՆ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒՆ

Գրեց ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Սիրելի և Յարգելի Նորընտիր Երեսփոխաններ,

Բնաւ մի սրտնեղիք այս գրութեանս համար։

Թէև ես ալ Ձեզի նման երեսփոխան չեմ ընտրուած, սակայն նոյն օրը երբ «Ջահակիր»ի թղթակից-ներկայացուցիչ 12 ժամ շարունակ նստայ քուէատուփին մօտերը և հետեւեցայ բոլոր անցուդարձներուն.. ուստի ես ինծի կը թոյլատրեմ տալու հետեւեալ «տասը պատուիրանները»։

Այդ թելադրութիւններուն համար ներողամիտ եղէք.. ես ալ Ձեզի համար քիչ մը յոգնած եմ։

Արդ՝ երբ ժողովի կ'երթաս

1.— Բնաւ մի' մոռնար որ քեզի համար չէ որ կ'երթաս. այլ քեզ ընտրողներուն կողմէ ազգային գործերուն բարւօք կարգադրման համար։

2.— Անձդ բնաւ գերադաս մի՝ համարեր միւս ժողովականներէն.. ոչ ալ ստորադասէ անձդ.. բոլորդ հաւասար էք իրարու...։

3.— Շատ լսէ՝ քիչ խօսէ. մանաւանդ խորհելով խօսէ... և միշտ նկատի ունեցիր՝ որ քիչ խօսողը աւելի տպաւորութիւն կը գործէ քան թէ շատ խօսողը...։

4.— Ժողովականի մը դրամը և դիրքը բնաւ նկատի մի' ունենար, այլ կշռէ անոր խելքը և արտայայտած գաղափարները...։ Այս է քսաներորդ դարու դեմոկրատ վարդապետութեան վերջին դասը...։

5.— Քեզ ընտրող ժողովուրդին առջեւ մի' ըլլար անբարտաւան և գոռոզ... այլ եղի'ր սիրալիր, բարեացակամ և մարդկային...։

6.— Բնաւ մի' յախուռնար որ երեսփոխան ես, այլ քեզ ընտրողներուն ներկայացուցիչն ես ու աշխատէ որ սիրուիս ու յարգուիս... ու վայելես ժողովուրդին վստահութիւնը քու մատուցած ծառայութիւններովդ ու դրական գործերովդ։

7.— Բարեւդ մի' գլանար ամենայետին և ամենահամեստ հայուն և ժպտէ'...։ Մի՝ սպասեր որ նախ անոնք քեզ բարեւեն՝ որպէս գերադաս անձ. գերդասութիւնը կը բխի համեստութենէն և հոգիի ազնուութենէն..։

8.— Ժողովներուն միշտ ներկայ եղիր, նկատելով զայն քու գործէդ գերադաս և նուիրական. քու գործդ քուկդ է, իսկ այս՝ հանրութեանը...։

9.— Ակադեմ կան ճառեր մի' խօսիր, այլ կարճ, կտրուկ և գործնական միտքեր յայտնէ...։

10.— Քեզ ընտրող ժողովուրդը մարդու տեղ դի'ր... հաշիւ տալով անոր, բերանացի, գրաւոր, թերթով, կատարած գործերուդ մասին կամ նոյնիսկ ձախորդութեանցդ մասին։ Ամէն ինչ հանրութեան կը պատկանի... և ոչ քե'զի, ու դուն մենատէր և ինքնագլուխ ըլլալու իրաւունք չունիս..։

Ապա թէ ոչ օր մը ժողովուրդը օծիքէդ բռնելով հաշիւ պահանջելու իրաւունք կ'ունենայ։

Այսպէս են ժողովրդավար սկզբունքները, ահա այս է Քամալ Ապտէլ Նասէրի ստեղծած դեմոկրասին։

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
16 ՓԵՏՐ. 1967

ԱՄՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ՖՐԱՆՍՖԱՐՈՍ ԽՈՒՄԲԻՆ՝ 2ՈՎ 1

Մրցումը սկսելուն պէս երկու խումբերն ալ կը ջանային որեւէ ձեւով նշանակել Ա. կէտը։ Հունգարացիները շատ աւելի արագ և ճշգրիտ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին. իսկ գալով ԱՄՆի գտեալին՝ զօրաւոր և խոհեմ խաղարկութիւն մը ունեցաւ շնորհիւ Ֆանակլիլի փորձառութեան և յառաջապահներու արագութեան։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 0ով 0։

Բ. կիսախաղին հունգարացիները սկիզբի 10 վայրկեանին կըրկնապատկեցին իրենց յարձակողականները ու 12րդ վայրկեանին յառաջապահ Ռագուչի և Ալպերդ իրարու տուած քանի մը փասերով յաջողեցան անցնիլ ԱՄՆի յետսապահներէն և բերդապահ Մարաուան դուրս գալով բերդէն փաուլ մը ըրաւ, որուն համար իրաւարարը բենալդի մը սուլեց, Պանչինը յաջողեցաւ նշանակել Ա. և միակ կէտը Ֆրանսֆարոսի, ճիշդ մէկ վայրկեան ետք հունգարացիներու բերդին առջեւի լիրաբանցումէն օգտուելով Մուսթաֆա Ռիատ նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Այս կէտէն ետք՝ երկու խումբերն ալ զօրացուցին իրենց յարձակումները։ Ռիֆաաթ էլ Ֆանակլիլի և Թահայի տուած երկար փասերով Էգզ էլ Տին յաջողեցաւ նշանակել ԱՄՆի Բ. և յաղթութեան կէտը՝ մրցումը վերջանալէն քանի մը երկվայրկեան առաջ։ Խաղը վերջացաւ 2ով 1՝ ի նպաստ ԱՄՆի։

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԼԻԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ 16ՐԴ ՇԱԲԱԹԸ

ՄԱՍՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏԻԻ՝ 2ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ միջակ խաղարկութիւն մը ունեցան փոխն ի փոխ տիրապետելով դաշտին։ 35րդ վայրկեանին Մասրիի մարզիկ Նակիմ կը նշանակէ Ա. կէտը։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 1ով 0՝ ի նպաստ Մասրիի։

Բ. կիսախաղին Մասրին բոլորովին տիրապետեց ու 25րդ վայրկեանին Շահին նշանակեց Մասրիի Բ. կէտը ու մրցումը վերջացաւ 2ով 0՝ ի նպաստ Մասրիի։

ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔՔԱՆՏԱՐԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏԻ՝ 2ՈՎ 0

Երկու խումբերն ալ զօրաւոր խաղարկութիւն մը ունեցան ու ամէն ջանք թափեցին յաղթելու։

Սեքքայի մարզիկները իրենց զօրաւոր խաղարկութեան հետ կոշտութիւն ալ ի գործ դրին, որ պատճառներէն մին եղաւ իրենց պարտութեան։

Երկու կէտերն ալ նշանակուեցան Ա. կիսախաղին, մէկը 28րդ վայրկեանին Ահմէտ Եագուպի կողմէ, իսկ միւսը՝ 33րդ վայրկեանին Սամիր Մուխէյմարի կողմէ։

Բ. կիսախաղին երկու խումբերն ալ տիրապետեցին դաշտին փոխն ի փոխ և մրցումը վերջացաւ 2ով 0՝ ի նպաստ Իթթիհատ Սաքանտարիի։

Այս մրցումին Սեքքայի յառաջապահները ոչ մէկ վտանգ կը ներկայացնէին։

ՃԱՄԱԼԷՔ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻ ՕԼԻՄՓԻՔԷՆ՝ 2-0

Երկու խումբերն ալ արագ, զօրաւոր և գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին, սակայն մէկէ աւելի առիթներ փախցուցին։ Օլիմփիքի խումբը օգտագործեց Էգզ էլ Տինի արագութիւնը և 7րդ վայրկեանին Մահմուտ Պատաուիի մէկ երկար փասով գլխու զօրաւոր հարուածով մը նշանակեց Ա. կէտը։ Բ. կիսախաղի 34րդ վայրկեանին Ազգիի երկար փասով Էգզ էլ Տին իր կարգին դիւրութեամբ անցաւ յետսապահներէն ինչպէս նաև բերդապահէն և նշանակեց Օլիմփիքի Բ. կէտը շատ դիւրութեամբ։

ԱՀԼԻ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՄԱՏՆԷ ՄԵՀԱԼԼԱՅԻ ԽՈՒՄԲԸ՝ 1ՈՎ 0

Ահլիի և Մեհալլայի մարզիկները 20 հազար հոգիի առջեւ շատ լաւ, զօրաւոր ու գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին Մեհալլայի սթատին մէջ։

Մեհալլայի խաղացողները իրենց ամենալաւ վիճակին մէջ էին ու քաջաբար դիմադրեցին Ահլիին, որ իր լաւագոյն խաղարկութիւնը տուաւ այս շրջանին։

Ահլիի մարզիկները անճանաչելի էին դաշտին վրայ ու այս մրցումը կը խաղային յաղթելու համար։

Բ. կիսախաղի 40րդ վայրկանին գնդակը անցաւ Իպրահիմ Հիւսէյնէն Ուսամային, անկէ ալ Հասան Կապրին և Թահային և վերջապէս հասաւ Ահլիի խմբապետ Ռիֆաաթ էլ Ֆանակլիլին, որ ուժգնօրէն հարո ածելով դէպի Մեհալլայի բերդը նշանկեց Ահլիի միակ և յաղթութեան կէտը, որուն դէմ բերդապահ Խորշիտ բան մը չէր կրնար ընել։

Նախապէս Խորշիտ շատ մը վտանգաւոր հարուածներ ստացած էր ու քաջաբար պաշտպանած իր բերդը։

ԹԱԵԱՐԱՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՏԱՄԻԵԹԻ՝ 2ՈՎ 0

Այս մրցումը շատ մեծ կարեւորութիւն ունէր երկու խումբերուն համար՝ որովհետեւ Թաեարան ունէր 8 կէտ, իսկ Տամիեթ 10 կէտ։ Երկու խումբերն ալ իրենց կարելին պիտի ընէին յաղթական դուրս գալու այս մրցումէն։

Թաեարանի խաղարկութիւնը շատ աւելի լաւ և ճշգրիտ էր քան Տամիեթինը։ Երկու խումբերն ալ արագօրէն կը փոխանցէին գնդակը իրենց ընկերներուն։

Թաեարանի յառաջապահ Մուսթաֆա Տարուիշ նշանակեց երկու կէտերը. մէկը Ա. կիսախաղի 20րդ վայրկեանին, իսկ միւսը՝ Բ. կիսախաղի 31րդ վայրկեանին, ու այսպէսով Թաեարան յաղթական դուրս եկաւ և ունեցաւ 10 կէտ, հաւասարելով Տամիեթի և Սեքքա Հատիտի։

ԻՍՄԱՒԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԵՐՍԱՆԱՅԻ 3ՈՎ 2

Թերսանա սկսաւ մրցումը շատ զօրաւոր յարձակողականով մը ու քանիցս սպառնաց Իսմաիլիի բերդին, որու բերդապահը և պաշտպանողական գիծը բաւական լուրջ վայրկեաններ անցուցին ու 11րդ վայրկեանին քանի մը գեղեցիկ փոխանցումներէ ետք՝ Հարպ նշանակեց Թերսանայի Ա. կէտը։ Ասիկա աւելի քաջալերեց Թերսանայի մարզիկները, մինչ Իսմաիլիացիները կազմակերպ[illegible] ու անցան յարձակողական[illegible] [illegible]Օրդ վայրկեանին Սայէտ [illegible] նշանակեց հաւասարութեան կէտը։ Թերսանա կը նշանակէ իր Բ. կէտը 33րդ վայրկեանին, որուն հերոսն էր Մահմուտ Հասան։ Բ. կիսախաղին Իսմաիլիացիները անմիջապէս կ'անցնին յարձակողականի ու 14րդ վայրկեանին Ռիօ կը նշանակէ հաւասարութեան կէտը, իսկ 23րդ վայրկեանին Արապի կը նշանակէ Գ. և յաղթութեան կէտը։

Շատ գեղեցիկ մրցում մըն էր և երկու խումբերն ալ արագ խաղարկութիւն մը ունեցան՝ մանաւանդ սկիզբի 15 վայրկեանին և Բ. կիսախաղի առաջին 30 վայրկեաններուն։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

«ՃԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիկին Արմինէ Տէյիրմէնճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ճահակիր» կը նուիրէ Օր. Վերոն Քրիստեանի (Մոնրէալ)։

Պր. Յարութիւն Պօյաճեան (Պր. Վաղինակ Լուսինեանի ձեռամբ, Խարթում) մէկ տարուան «Ճահակիր» կը նուիրէ Տիկին Ա. Սեմերճեանի (Երեւան)։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Խորհրդային Հայաստանի Լենինական քաղաքէն Անժիկ Յովհաննէսի Դարբինեանը (ծնեալ Գարախանեան), կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ Երուանդ Գրիգորի Գարախանեանը, որ հայրենական պատերազմի տարիներուն մաս կազմած է Հայկական Թամանեան զօրաբաժնին և եղած է Քերչի ճակատը 1942 թուին։ Իրմէ վերջին անգամ նամակ ստացուած է Թուապսէէն։

Երուանդ Գարախանեան ծնած է 1902 թուին Կարսի շըրջանի Թիկնիս գիւղը, ուրկէ 1918ին անցած է Լենինական և հաստատուած Ախուրեանի շրջանի Ախուրիկ գիւղը։ Հօր անունն է Գրիգոր, մօրը՝ Բեբրոն, եղբայրը՝ Յովհաննէս, կինը՝ Շուշիկ, զաւակները Մարկուշ, Լիտա, Ռազմիկ, Ռիմա, Ցենիա, Ռաֆֆիկ։

Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի հաղորդել Անժիկ Դարբինեանի, Լենինական, Ալավերտեան փողոց՝ տուն 54, Սովետական Հայաստան։

(Արտասահմանեան թերթերէն կը խնդրուի արտատպել)։

«Ճահակիր»ի Աղեքսանդրիոյ ներկայացուցիչն է Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԸՆՏԵԱՆ, Հելիոպոլիս փող. թիւ 18 Ռամլէ, Քան Տը Սեզար Հեռ. թիւ 21942։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة "ج.ع.م" - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél.915013
Adresse Télégraphique : TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 168 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1967 | ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٦٨ — الخميس ٢٣ فبراير ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ...

Մեր խորագրին քովի կախման կէտերը նշանակ են այն անբացատրելի հոգեկացքին, զոր կը զգանք այդ բարբարոս բառը, չըսելու համար այլանդակ բառը գրելու ժամանակ:

Արդարեւ, անիմաստ չէ՛ բառը՝ եթէ գործածուի ոեւէ անհատի կամ ընկերութեան, որ օտար է մեզի եւ օտարական, ու այդպէս ըլլալով մէկտեղ՝ կը սիրէ Հայաստանը։ Բայց խիստ անիմաստ կամ տգեղ է, երբ կը գործածուի հայու մը կամ հայկական հաւաքականութեան մը համար:

Հայուն համար ըսել Հայաստանասէ՛ր, — ասկէ աւելի վիրաւորական, նուաստացուցիչ եւ մարդը մանրցնող բառ չի կրնար գոյութիւն ունենալ։ Որովհետեւ, ՀԱՅԸ ԻՆՔՆԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՍԻՐԵԼԷՆ ԶԱՏ ուրիշ բան չի կրնար սիրել գերագոյն առումով։ Հայուն բոլոր միւս սէրերը կ'երկրորդուին, կը ստորադասուին մայր-հայրենիքի սիրոյն։

Երեւակայեցէ՛ք պատկերին դժոխայնութիւնը, երբ այս ակամայ բարբարոսութեան — Հայաստանասիրութեան — կը հակադրուի ահաւոր մէկ ուրիշ տարազ, որ է «Հայաստանատեացութիւն»ը: Ասիկա եւս իմաստ մը պիտի ունենար, եթէ գործածուէր՝ առնուազն՝ տաճիկին համար, կամ ընդհանուր առմամբ՝ արեւմտեան դրամատիրական կայսերապաշտներուն, որոնք այդպէս եղան ամենէն նեղ եւ ճակատագրական պահերուն, երբ կրնային չըլլալ այդպէս։

«Հայաստանատեացութիւն» գտնել հայու մը մօտ՝ սիրտ պատռող երեւոյթ է եւ արիւն քամող պարագայ։ Փորձեցէ՛ք, եթէ հանդիպած էք կամ կը հանդիպիք ՀԱՅԵՐՈՒ, թիւով շատ չնչին կամ մէկ-երկու հատ, եւ երբ անոնց մէջ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՀԱԿԱՌԱԿ կամ, ինչպէս իրենք կը բացատրեն, անոր կառավարութեան հակառակ զգացումներու եւ մտածումներու գոյութիւնը կը հաստատէք: Որքա՜ն կը տխրիք տեսնելով այս հայերը, որոնք՝

ա) թեթեւամտօրէն դատելով,
բ) անձնական հաշիւներով,
գ) խմբակցական նկատումներով,
դ) յետադիմական ախորժակներով՝ իրենց Հայաստանը կը դարձնեն թիրախ... եւ նոյնիսկ՝ քիչ մը շատ առաջ երթալով կ'ըսեն.

— Այս Հայաստանը իմս չէ՛. ասանկ Հայաստան ունենալէն աւելի լաւ է երբեք չունենամ...

Այսպիսի մարդիկ, որոնց Հայաստանատեաց ածականը տուինք, դատապարտուած են, աւելի ճիշդը իրենք զիրենք դատապարտած են առյաւէտ Հայաստան չունենալու, վասնզի Հայաստանը երբե՛ք, երբե՛ք պիտի չուզէ հոտած միսի տեղ անցնիլ՝ այլեւս նեխած ու փտած նմանօրինակ հոգիներու մէջ...։

Այժմ հետեւցնենք՝ ընդունումն ըսելէ ետք։

Ողբերգականն այն է, որ՝ ըլլա՛յ Հայաստանասիրութիւնը, իբրեւ որակում, ըլլա՛յ Հայաստանատեացութիւնը, կամ, ընթացիկ բառածնումով. Հակահայաստանականութիւնը, իբրեւ յատկանշում, ՉԵ՛ՆՔ ԿՐՆԱՐ ՉԸՆԴՈՒՆԻԼ... չե՛նք կրնար վանել, հեռացնել մեզմէ...

Հայութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը — անհայրենիք եղած ըլլալուն՝ երկար ատեն շատ տառապած ըլլալով — Հայաստանեան է եւ այդ մակդիրը կը կրէ ՀՊԱՐՏՈՒԹԵԱՄԲ։ Ամեն հայ, բնականէն, ի ծնէ, ինքնըստինքեան, մեքենաբա՛ր է՛ եւ պէտք է ըլլայ Հայաստանեան: Դերձակ մը կրնա՞յ դերձակութեան կողմնակից չըլլալ. գրագէտ մը կրնա՞յ գրագիտութեան կամ գրականութեան հետ չըլլալ. հայր մը կրնա՞յ հայրութեան եւ իր հայրութեան միացած չըլլալ. զատեցէք մայր մը իր մայրութեան իրականութենէն, անկարելի՛ է. եթէ նոյնիսկ մեռած է իր զաւակը, մեռած են իր զաւակները, ան մայրացած է անգամ մը, մայրութիւն ըզգեցած է, եւ այլեւս անկարելի է մայրն ու մայրութեան գաղափարը, ինքնութիւնը, էութիւնն ու հանգամանքը իրարմէ զատել: Խօսքո՞վ. այո՛, խօսքով ամեն բան կարելի է ընել։

Արդ, հայուն մէջէն, հայուն վրայէն Հայաստանականութիւնը, Հայաստանասիրութիւնը վերցնել անկարելի է։ Խօսքո՞վ. կարելի՛ է, եւ ասիկա է որ կ'ընեն անո՛նք՝ որոնք ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ։ Մեր տեսակէտով՝ անոնք իրենք զիրենք կը բաժնեն Հայաստանէն — խօսքով: Իսկ եթէ պնդե՛ն որ իրենք հոգիով ալ Հայաստանին հետ չե՛ն, վա՛յ իրենց...։

Ուրեմն, ողբերգականն այն է՝ որ չե՛նք կրնար մեզմէ վանել — անսիրելի ըլլալով մէկտեղ, այդ երկու այլեւս հանգամանք դարձած որակումները։ Չե՛նք կրնար հրաժարիլ թէ՛ Հայաստանականութենէն կամ Հայաստանասիրութենէն, եւ թէ՛ Հայաստանատեացութենէն կամ Հակահայաստանականութենէն, որով կ'ամբաստանենք կամ կը բնորոշենք սա քանի մը անգիտակից հայերը։

Բանուոր հայէն մինչեւ մտաւորական հայը, մանաւանդ այս վերջինը, հաւատացէ՛ք, ամէն անգամ որ՝

ա) ինքզինքը պիտի կոչէ Հայաստանասէր եւ
բ) իրեն հակադրուող հայը պիտի անուանէ Հակահայաստանեան, վստահ կրնաք ըլլալ՝ որ ան կ'ամչնայ ինքն իրմէն։ Ան ինքզինքը նուաստացած, իր արժանաւորութիւնը փշրուած կը տեսնէ ինքն իր մասին եւ միւսին մասին գործածելով այս շինծու որակումները։

(Շար. տես էջ 2)

«ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆ»Ը

«Միութեան Տօն»ին առթիւ, երէկ, Չորեքշաբթի 22 Փետրուար, Գահիրէի համալսարանի հանդիսութեանց սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ տօնակատարութիւն մը, որուն ներկայ եղաւ նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, եւ քաղաքական մեծ ճառ խօսեցաւ այդ առթիւ։

«Միութեան Տօն»ին առթիւ կառավարական հիմնարկները, դպրոցներն ու համալսարանները փակ մնացին երէկ։

ԱՐԱԲ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՄԱՄԲ՝ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԻ

ԲԱՄՊԱԿԻ

ԳԱՆԹԱՐԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՆՄԱՆ ՍԱԿԸ ԵՐԵՔ ԹԱԼԱՐԻԻ ՅԱՒԵԼՈՒՄ ՄԸ ՈՒՆԵՑԱՒ

«ԼԱՒ որակէն բարձր տեսակներ արտադրողներուն առ ի քաջալերութիւն պիտի յատկացուին նաեւ նիւթական նուէրներ, որոնք կրնան հասնիլ մինչեւ 12,5 թալարի, իւրաքանչիւր գանթարի համար», յայտարարեց Ա.Մ.Հ.ի Վարչապետը Ազգային Ժողովին մէջ։

Ա.Մ.Հ.ի վարչապետ Պր. Սըտքի Սուլիման Ազգային Ժողովին մէջ յայտարարեց, որ արաբական ընկերվարական միութեան գերագոյն գործադիր մարմինը որոշում առած է պետութեան կողմէ հողագործներէն գնուող ամէն տեսակի բամպակին քանթարին գինը բարձրացնել երեք թալարով։

Բաց աստի՝ մինչեւ 12,5 թալարի հասնող քաջալերական բացառիկ յաւելումներ պիտի տրուին «ԼԱՒ»էն աւելի որակաւոր տեսակներու իւրաքանչիւր քանթարին համար։

Իւրաքանչիւր քանթարի ամբողջական յաւելումը կրնայ այսպէսով հասնիլ մինչեւ 15,5 թալարիի։

Արաբական Ընկերվարական Միութեան
ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

Արաբական Ընկերվարական Միութեան Գործադիր Գերագոյն Խորհուրդը նիստ գումարեց Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի, փոխ նախագահներուն, Ազգային Ժողովի նախագահին, եւ վարչապետին մասնակցութեամբ անցեալ Կիրակի, 19 Փետրուար, եւ քննեց ներքին քաղաքականութեան, ինչպէս նաեւ տնտեսական, երկրագործական եւ ճարտարարուեստական զանազան հարցեր։

Գաղափար յայտնուեցաւ վարչական խորհուրդներու նախագահներուն համար համագումար մը հրաւիրել յառաջիկայ Մարտ ամսուան կէսերուն, որուն պիտի մասնակցին Նախագահ Նասէր, Ա. Ը. Միութեան Գործադիր Գերագոյն Խորհուրդի անդամները եւ արտադրութեան բաժանմունքի պատկան նախարարները, ինչպէս նաեւ բաժանմունքի հիմնարկութեանց, ընկերութեանց եւ կազմակերպութեանց նախագահները։ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր անձամբ պիտի մասնակցի վիճաբանութեանց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

«Մեր երկրագործական եկամուտը կրկնապատկուած է»

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՓՈԽ-ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՊՏԷԼ ՄՈՀՍԷՆ ԱՊՈՒԼ ՆՈՒՐ

Անուար Սատաթի նախագահութեան ներքեւ գումարուած Ազգային Ժողովին Շաբաթ 18 Փետրուարի նիստին, հողագործական եւ ոռոգման հարցերու փոխ-վարչապետ Ապտէլ Մոհսէն Ապուլ Նուր, իր երկար զեկոյցին մէջ խօսելով երկրագործական մարզին մէջ կատարուած յեղափոխական փոփոխութեանց մասին, շեշտեց ձեռք բերուած նուաճումները արտադրական քանակի եւ որակի առընչութեամբ։

Թուական մանրամասն տըւեալներ տալէ ետք՝ փոխ վարչապետը հաստատեց որ վերջին 15 տարիներու ընթացքին երկրագործին եկամուտները դրապէս կրկնապատկուած են. «Այս արդիւնքին հասնող երկիրները մատի վրայ կը համրուին», ըսաւ Պր. Ապտէլ Մոհսէն Ապուլ Նուր։

ԳՈՀԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՀԱՄԵՐԳՆԵՐ ՊԻՏԻ ՍԱՐՔԷ Ա.Մ.Ն.Ի ԵՒ ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅԱՇԱՏ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Հայ նշանաւոր երգչուհի՝ Գոհար Գասպարեան, մեր երկրագունտին չորս աշխարհամասերն ընդգրկող բոլոր երկիրներուն մէջ, մինչեւ 1966 Հոկտեմբեր արդէն տուած է 1997 համերգ։ Ան իր նոր համերգներով նուաճեց նաեւ Հարաւ. Ամերիկեան աշխարհամասը: Յառաջիկային Գոհար պիտի այցելէ նաեւ Հիւսիսային Ամերիկա եւ իր առաջին համերգը պիտի տայ Նիւ Եորքի մէջ 1967 Ապրիլին:

Հայաստանի սոխակը, սկսելով Նիւ Եորքէն, պիտի շրջագայի Ամերիկայի եւ Գանատայի բոլոր հայաշատ քաղաքները եւ ամեն տեղ պիտի սարքէ համերգներ, որոնց հասոյթը ամբողջութեամբ պիտի յատկացուի Նիւ Եորքի հայոց նորակերտ Մայր Տաճարի Ֆոնտին։

ԱԶԴԱՐԱՐԱԳԻՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ

Իր տեսակին մէջ առաջինն ըլլալով, Սէուտի Ֆէյսալ թագաւորը ազդարարագիր մը ուղղեց Լիբանանի, սպառնալով փոխվրէժի միջոցառումներ անոր դէմ, Լիբանանեան կարգ մը թերթերու կողմէ Սէուտական Արաբիոյ մէջ կատարուած իրողութեանց հրապարակումը պատրուակելով։

Մատնանշուած միջոցառումներէն են.

Ա — Արգիլել սէուտցիներուն Լիբանան երթալն ու լիբանանցիներուն ալ Սէուտական Արաբիա մուտքը:

Բ.— Սէուտի թագաւորին, իշխաններուն եւ անոնց ազգականներուն Լիբանանի մէջ պահ դրուած գումարները քաշել։

Գ.— Խզել Լիբանանի հետ ամէն յարաբերութիւն։

Դ. Ամերիկեան «Արամքօ» ընկերութեան սեփականութիւն՝ Զահրանի քարիւղին հոսումը դէպի Լիբանան դադրեցնել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ՅԱՒԵՐԺԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Քաղաքացիական կռիւներու առասպելական հերոս, սովետական բանակի ականաւոր զօրավար, Ս. Հայաստանի ռազմական գործերու ժողովրդական գոմիսեր ԳԱՅԻ (Հայկ Տմիտրի Բժշկեան) ծննդեան 80ամեակին առթիւ, Հայկ. ՍՍՀ նախարարներու սովետը որոշեց ԳԱՅԻ անունը շնորհել՝

Սովետ. բանակի Երեւանի զօրանոցի սպայից տան՝

Երեւան քաղաքի թիւ 129 միջնակարգ դպրոցին.

Լենինական քաղաքի թիւ 5 մանկական գրադարանին։

Աշխատաւորներու երեսփոխաններու Երեւանի քաղաքային Սովետի գործկոմին յանձնարարուած է Երեւանի մէջ կանգնել Գայի յուշարձանը, ինչպէս նաեւ յուշատախտակ փակցնել Ալավերտեան փողոցի թիւ 37 շէնքին ճակտին, ուր 1922-1923 թուականներուն աշխատած էր ան։

Հայկական ՍՍՀ նախարարներու սովետը մամուլի կոմիտէին յանձնարարած է լոյս ընծայել Գայի հատընտիրը։

ՀՍԿԱՅ ԱՐՏԱԴՐԱՄԱՍ

Լենինականի ելեկտրաթեքնիքական գործարանի հաւաքման նոր արտադրամասը կը դառնայ Հայաստանի արտադրական ամենամեծ տարածութիւն ունեցող շէնքը։ Շինարարները աւարտած են 36 հազար քառակուսի մեթր տարածութիւն գրաւող այդ վիթխարի շէնքին կառուցումը։ Անոր մէկ ութներորդ մասը արդէն յանձնուած է կառուցողներու տնօրինութեան, որոնք այնտեղ կը հաստատեն սարքաւորումները։

Հսկայ համակառոյցի առաջին արտադրանքը պիտի տայ այս տարուայ Սեպտեմբերին։ Լենինականի ելեկտրաթեքնիքական գործարանը կը պատրաստէ արտադրանքի վեց տեսակ։ Այստեղ կը պատրաստուին զօդման դրանսֆարմաթէօրներ, ջահեր եւ բարձրավոլթ բաժանիչներ։

ՍԻՆԵՄԱՅԻ ՆՈՐ ՍՐԱՀ

Աբովեան քաղաքին մէջ շահագործման յանձնուեցաւ 600 տեղնոց սինեմայի նորակառոյց շէնքը։

«ԱՐԱՐԱՏ»Ը ԿԸ ՄԱՐԶՈՒԻ

Երեւանի «Արարատ» ֆութպոլի վարպետներու խումբը այս օրերուն կը մարզուի Սեւ Ծովու ափին, Ատլեր քաղաքին մէջ։

Հայ ֆութպոլիստները բաղմակողմնակիօրէն կը պատրաստուին մեծ մենամարտին, որ պիտի սկսի Ապրիլին։

ՏԽՐՈՒՆԻ

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնն ու աշխատաւորները խոր ցաւով կ'արձանագրեն յանկարծական մահը Սաիտ Սալլամի, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի, 19 Փետր. 1967, կ. ե. ժամը 9.30ին իր տան մէջ։

Հանգուցեալը Գահիրէի Պետական Համալսարանի տպարանի եգիպտ. ձեւաւորման բաժնի վարիչներէն էր եւ մահուան օրն իսկ նոյն բաժնի տնօրէն կարգուած էր։

Ողբ. Սաիտ Սալլամ, որ շատ սիրուած անձնաւորութիւն մըն էր թէ իր պաշտօնակիցներուն եւ թէ իր շուրջիններուն, «Ջահակիր»ի նոր շրջանի առաջին օրէն իսկ մաս կազմած է թերթիս աշխատաւորական կազմին եւ յարգանքը վայելած բոլորին։

Այս տխուր առթիւ, խմբագրութիւնս իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն եւ բոլոր պարագաներուն։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(*Տար. Ա. էջէն*)

Եթէ կ'ամչնայ, ուրեմն ինչո՞ւ կը գործէ, ինչո՞ւ չի հրաժարիր գործելէ։

Որովհետեւ, դժբախտաբար, հայկական մթնոլորտը, ամենուրեք, բեմերու վրայ թէ գուլիսներու մէջ, տուներէն ներս, թէ թերթերու էջերուն վրայ, ներկայ Հայաստանն ու իր օրինաւոր 46ամեայ իշխանութիւնը չվաւերացնողներով է խանգարուած։

Եւ այս անպիտան արարքը, այսինքն ներկայ Հայաստանն ու իր իշխանութիւնը մերժելու արարքը (վասն երեւակայական Հայաստանի մը, զոր մեր հայրենապաշտ Ալիշանն անգամ չէ կրցած գիրքերու մէջ ստեղծել), կը բացատրուի «ազատատենչութեամբ», «ազատասիրութեամբ», «հայեցիութեամբ» եւ մասամբ նորին։

Քանի որ երբ այս կացութեան մէջ են, մենք ՍՏԻՊՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆՔ՝ նեղուելով բայց ողջախոհութեամբ զմեզ անուանել Հայաստանեան, ու նեղուելով բայց հարկադրաբար զանոնք որակել Հակահայաստանեան...

Կո՛չ կ'ընէ մեր անմահ Կաթողիկոսը՝ Վազգէն Ա., որ ըլլանք ՄԻ՛Ե ՄԻԱՑԵԱԼ, կո՛չ կ'ընէ անտարբեր Արամ Խաչատրեանը, որ դառնանք ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ, կո՛չ կ'ընեն բոլո՛րը։ Կը լսենք եւ կը գործադրենք մեծագոյն տոկոսով, բայց կը մնան անուղղելիներ, որպէսզի՝

— Մենք տառապի՛նք. տառապի՛նք զիրենք Հակահայաստանեան կոչելով...

Որպէսզի՝

— Իրենք հպարտանա՛ն, ապացուցանելով աշխարհին, թէ նկարագի՛ր ունին, սկզբո՛ւնք ունին, իտէա՛լ ունին, ազատատե՛նչ են... վերջապէս ունին հաւա՛տք, եւ «հաւատքը գործի վերածելու ոյժ»...

Այո՛, ողբերգական է հայ աշխարհի մթնոլորտը՝ մայր հայրենիքէն դուրս...

Մենք ալ մեր կարգին ընե՞նք կոչ մը, դնե՞նք պահանջ մը, թէ՝

— Պէտք է վերջ տալ այս խաղքութիւնը։

Օգուտ ունի՞ն կոչերն ու պահանջները, թէ՝

— Հայաստանասիրութի՛ւնը միայն ըլլալու է անհերքելի յօյսուն գերագոյն սէրը, անխտիր...

Պէտք է վերջ տալ «Հակա...»յին։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՀԱՅ ՄԸ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՇԻԳԱԿՕՅԻ 75ՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ

Գալիֆորնիոյ Սան Մաթէօ քաղաքէն արուեստագէտ - լուսանկարիչ մը՝ Քրիստափոր Տէր Մանուէլեան իրաւունք ստացաւ մասնակցելու Շիգակոյի 75րդ Լուսանկարչական Միջազգային մրցումին։

31 տարեկան այս արուեստագէտը, որ Լիբանանէն Ամերիկա մեկնած է տասը տարի առաջ, չորս դիմանկարներ ղրկեց Շիգակոյի վերջին լուսանկարչութեան միջազգային մրցումին եւ չորսն ալ ընդունուեցան։

Գալիֆորնիոյ նահանգէն միայն Քրիստափորի ղրկած նկարներն են, որ այս պատիւին արժանացան եւ ամբողջ Միացեալ Նահանգներէն միայն ինը լուսանկարներ ընդունուած են։

Քրիստափոր բազմաթիւ մրցանակներ շահած է, դէմքեր լուսանկարելու իր գերզգայուն թեքնիքին համար եւ իր ճարտարապետական լուսանկարները ընդհանուր գնահատանքի արժանացած են։

Հայ ծնողքի զաւակ, Քրիստափոր շատ կանուխէն ուսումնասիրած է լուսանկարչութեան գաղտնիքը, երբ դեռ ուսանող էր, հակառակ որ որոշած էր ճարտարապետ դառնալ։ Ան ուսած է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանը, Մեսեչուսեցի Պրատֆորտ - Տուրֆի Համալսարանը եւ Ֆրեզնոյի Սթէյթ Գոլէճը։ Ճարտարապետութեան ուսումը աւարտելու մօտ, ան որոշեց որ լուսանկարչութիւնն էր իր կոչումը եւ պէտք էր այդ ասպարէզին նուիրուէր։

Քրիստափոր չէր սխալած, որովհետեւ լուսանկարչական ասպարէզը չափազանց արդիւնաբեր պիտի ըլլար իրեն համար եւ մեծ յաջողութիւններ պիտի արձանագրէր այդ ասպարէզին մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԳՈՂԵՐ ՄՏԱԾ ԵՆ ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. ԽԱՉ ԵՒ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

15 Յունուար, Կիրակի օր կէսօրէ վերջ գողեր մտած են Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցին, ուր գանձանակները խորտակելով կողոպտած են պարունակութիւնը եւ խոյս տուած՝ երբ ժամկոչը վրայ կը հասնէր, իսկ Հինգշաբթի ալ նոյն պայմաններու տակ կողոպտած էն Ս. Խաչ եկեղեցւոյ գանձանակները։

Յայտնի կ'ըլլայ, թէ գողերը տեղեակ էին յիշեալ եկեղեցիներու պայմաններուն եւ ծանօթ ըլլալով տեղւոյն մանրամասնութեանց, իրենց արարքը գործած են մեծ դիւրութեամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Ռոպէր Թապագեանի ընդ Օր. Արաքսի Կաճոյեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ վասն խնդակցութեան՝ Տէր եւ Տիկին Վահան Գազանճեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Ողբ. Արամ Տէօվլէթեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան՝ Տէր եւ Տիկին Զաւէն Պալաեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Ողբ. Ալպէր Հաննայի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր եւ Տիկ. Նուպար Պալաեան եւ Տէր եւ Տիկ. Զաւէն Պալաեան կը նուիրեն 100ական ե.դ.։

ՀԱՅԿ ԴՊԻՐԵԱՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇ-ԵՐԵԿՈՅ

Հայկական Ընթերցասրահի Վարչութեան նախաձեռնութեամբ՝ Ուրբաթ, 16 Փետր. 1967, երեկոյեան ժամը 9.30ին իր սրահին մէջ տեղի ունեցաւ յուշ-երեկոյ մը՝ նուիրուած իմացեալ մահով անմահացած հրամանատար Հայկ Դպիրեանի։

Այս երեկոյթը կը հովանաւորէր Հ. Դպիրեանի մայրը՝ երիցուհի Ազնիւ Դպիրեան։

Սրահի մէկ պատին վրայ փակցուած էին Հայկ Դպիրեանի դպրոցական եւ ընտանեկան խմբանկարները, անոր ձեռագիր գրութիւններն ու զանազան թերթերու մէջ տպագրուած անոր մասին յօդուածներ։

Ներածական խօսքը ըրաւ Հայկ. Ընթերցասրահի վարչական Ընկ. Ն. Պալաեան, որ օրուան հաւաքոյթին նպատակը պարզելով՝ բեմ հրաւիրեց Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանը որպէս զի հանգամանօրէն արտայայտուի անմահն Հայկ Դպիրեանի մասին։

Բեմին վրայ զետեղուած էր Դպիրեանի մեծադիր նկարը, որ շատ յաջող կերպով գծուած էր Օր. Շուշան Խաչիկեանի կողմէ։

Մօ. Եդ. Ցակոբեան իր խօսքը այսպէս սկսաւ. «Այսօրուան կազմակերպուածը դասախօսութիւն մը չէ, այլ՝ յիշատակի երեկոյթ մը նուիրուած հերոսի մը՝ որ զոհուեցաւ հայրենիքին համար»։

Ապա ան խօսեցաւ Դպիրեան ամոլին (հայրը քահանայ էր) եւ անոր զաւակներուն մասին եւ ծանրանալով Հայկի վրայ պատմեց անոր մանկութեան, պատանեկութեան եւ երիտասարդութեան շրջաններու մասին։ Մօ. Ցակոբեան իր այնքան ջերմ ու հաղորդական խօսքով կրցաւ բոլոր ներկաներու աչքերուն առջեւ վերակենդանացընել հայ հերոսին կերպարը։ Ան մօտէն ճանչցած ըլլալով հրամանատար Հայկ Դպիրեանը (իր զարմիկն էր) կրցած էր թափանցել անոր հոգեկան փոթորկոտ ներաշխարհին մէջ եւ հոն գտած յոյզերը առաջնորդ ունենալով՝ բացատրել հայ նահատակին կեանքի շրջանները։

Ներկաներէն շատ շատեր ծանօթ չէին Հայկ Դպիրեանի կեանքի մանրամասնութեանց։ Մօ. Ցակոբեանի համոզիչ խօսքերն ու անկեղծ արտայայտութիւնները ամէն ինչ պարզեցին ու բացատրեցին։ Թէ ինչ պայմաններու տակ ան հաւաքուած ու կազմակերպուած Հայաստանէն ։ Անցած էր Ֆրանսա եւ փարիզեան խումբի մը գլուխն անցած պատերազմած նացի զինուորներուն դէմ։ Իր հերոսութեան համար քանիցս պարգեւատրուած էր Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ, եւ վերջին պայքարի ընթացքին հերոսաբար նահատակուած։

Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան իր խօսքի վերջաւորութեան ըսաւ՝ որ այս երեկոյթը երախտագիտութեան ցոյց մըն է նաեւ հանդէպ այն մօր՝ երիցուհի Ա. Դպիրեանի, որ ծնունդ տուած է նման հերոսի մը։

Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան եւ Հայկի պատկերը

Առաջին շարքին (աջէն ձախ) Հայկ Դպիրեանի հարազատները. Ստեփան Ցակոբեան (մօրեղբայրը), երիցուհի Ազնիւ Դպիրեան (մայրը) եւ Օր. Պերճուհի Դպիրեան (քոյրը)։

Այս յիշատակի երեկոյթին ընթացքին մէջ ընդ մէջ եղան ընթերցումներ. ընկերուհի Մարկրիթ Ցակոբեան յատուկ առոգանութեամբ եւ խոր ըմբռնումով կարդաց Դպիրեան ընտանիքի մասին գրուած Եր. Օտեանի գրութիւնը եւ վերջինիս մահուան առթիւ գրուած Հայկ Դպիրեանի մտածումները։ Իսկ Պր. Հայրօ Հինայէկեան իրեն յատուկ հաղորդական ոճով կարդաց Հայկ Դպիրեանի մէկ շարադրութիւնը։

Հաւաքոյթի վերջաւորութեան՝ ներկաները Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի ձայնակցելով՝ իրենց երախտագիտական արտայայտութիւնները յայտնեցին երիցուհի Ազնիւ Դպիրեանի եւ անոր դստեր Օր. Պերճուհի Դպիրեանի, եւ իրենց շնորհակալութիւնները՝ օրուան բանախօս Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ ԵԼՈՅԹ՝ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՄԿՐՏԻՉ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

Յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Մարտ 1ին, Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Մօ. Եդ. Ցակոբեանի, երաժշտական-գրական երեկոյթ մը պիտի տրուի նուիրուած Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի։ Գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն եգիպտահայ «Թաթուլ Ալթունեան» երգչախումբէն մենակատարներ եւ ասմունքողներ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶԻՆ

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ,Ն

Արար անապատների հայ արմաւենուն, մեր սուրբ ժողովուրդի դեռ ոտնահարուող բայց անհաղթ դարի աննկուն պաշտպաններից մէկին:

Յ. ՇԻՐԱԶ

ՄԵՂԱՅ ԱՐԱՐԱՏԻՆ, ՄԵՂԱՅ...

Ծունկի չոքել մայրիկիս
Գերեզմանին, ով Մասիս,
Սրտում իմ ահա քեզ
Ու մայրիկիս, որ եւ ես
Ձեզ խմելու բայց վերջին
Մի բաժ գինի կը պահեմ,
Որ Մասիսի սուրբ լանջին
Երբ ազատուի, ձոր խմեմ,
Երբ ես երգին իմ յոյսի
Դառնայ բաժին ու պատեան,

Ազգ իմ, երբ դու Մասիսի
Ոտքէ զօրն կը դառնաս
Այն ժամ ես էլ կը խմեմ
Բացած սրտիս ծով սիրին,
Վահաց ծովն էլ կը համեմ,
Որպես հայոց հին գինին,
Հազարամեայ գինին սուրբ.
Որ տիրօղ կը սպասէ,
Դատած մանեղ ու մասունք,
Հայոց կաներ կ'երազէ...

Երեւան Յ. Վ. ՇԻՐԱԶ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ 1967 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

«Հայաստանի ժողովրդական Տնտեսութիւն» հանդէսի 1967 փետրուարի Ա. համարին մէջ Հ. գլխաւոր Հանրապետութեան Պետական Պլանաւորման Մուդ-րումի փոխ-նախագահ Ա. Գէորգեան ընդարձակ յօդուածով մը կը պարզէ հանրապետութեան մէջ կատարուելիք նախաձեռնութիւններ ըթացիկ տարուան ընթացքին։ Ստորեւ «Ջահակիր»ի ընթերցողներուն ամփոփ կերպով կը ներկայացնենք այդ տնտեսկան յօդուածի բովանդակութիւնը։

Վ. Ա.

1967 թուականը երկրի հնգամեայ ծրագրի երկրորդ տարին է: Նախատեսուած է այդ տարուան ընթացքին զարգացնել ժողովրդային սպառման ապրանքներու արտադրութիւնը, աւելցնել գիւղատընտեսական մթերքներու արտադրութիւնը, եւայլն։

Ծրագրուած է Հանրապետութեան արդիւնաբերական արտադրանքի ծաւալը աւելցնել 11 տոկոսով։ Ելեկտրական ուժի արտադրութիւնը պէտք է աւելնայ 19.8 տոկոսով, կերպընկալ նիւթերու և ապակեթելի արտադրութիւնը 20.3 տոկոսով, մեքենաշինութիւնը՝ 14 տոկոսով, քիմիական արդիւնաբերութիւնը 9.2 տոկոսով:

1966 թուականին վերջացաւ Երեւանի և Կիրովականի ջերմաելեկտրակայաններու շինարարութիւնը և շահագործման յանձնըւեցաւ Հրազդանի ջերմաելեկտրակայանի առաջին բաժանմունքը։ Այս պատճառով 1967 թուականին ջերմաելեկտրակայաններու հայթայթած ելեկտրականութիւնը երկրի ամբողջ ելեկտրականութեան 77 տոկոսը պիտի կազմէ։ Այս տարի շահագործման կը յանձնուի Հրազդանի ջերմաելեկտրակայանի երկրորդ բաժանմունքը 50 հազար քիլովաթ ուժով։ Կը սկսի Հրազդանի նոր, շրջանային ջերմաելեկտրակայանի շինարարութիւնը և կը շարունակուի Արփա-Սեւան փապուղիի շինարարութիւնը, Արփայ գետի ջուրերը Սեւան հասցնելու համար։

Ինչ կը վերաբերի գունաւոր մետաղաձուլութեան, պղինձի արտադրութիւնը պիտի աւելնայ 1.6 անգամ, ծծմբաթթուինը՝ 4.8 անգամ: Այդ պիտի կատարուի Ալավերդիի պղնձաքիմիական կոմբինատի մեծացման շնորհիւ։

1967ին զգալիօրէն կ'աւելնայ սինթեդիկ քաուչուկի արտադրութիւնը, որուն 40 տոկոսը կը ստացուի բնական կազէն ասետիլէն ըստանալու հիման վրայ: Կիրովականի քիմկոմբինատը 17 տոկոսով կ'աւելցնէ պարարտանիւթերու և գարպասայտի արտադրութիւնը: Պիտի աւելնայ նաև անիւներու, ապակեթելի եւ արուեստական մետաքսի արտադրութիւնը։

Առաջուան նման կը շարունակէ զարգանալ մեքենաշինութիւնը: Կ'արտադրուի 11 հազար հաստոց (թորնօ), «Երազ» մակնիշով ինքնաշարժներ, մեկ թոն կարողութեամբ վերամբարձներ (վինչ), ժամացոյցներու արտադրութեան համար յատ ուկ հաստոցներ։

Խօսելով շինանիւթերու արտադրութեան մասին, ընկ. Գէորգեանը կը նշէ, որ երկաթ-պեթոնէ շինանիւթերու արտադրութիւնը պիտի հասնի 722 հազար խորանարդ մեթրի: Հոկտեմբերեանի մէջ կը կառուցուի ապակիի գործարան։

Թեթեւ արդիւնաբերութեան բնագաւառին մէջ, այս տարի պիտի արտադրուի 110 միլիոն մեթր ամէն տեսակի գործուածք, 52 միլիոն զոյգ գուլպա, 8.6 միլիոն զոյգ կօշիկ, 1 միլիոն մեթր գորգ, 13 հազար թոն շաքարաւազ, 164 միլիոն պահածոյ, եւայլն։ Պիտի ընդարձակուին Սովետաշէնի եւ Գորիսի հիւսուածեղէնի գործարանները: Լենինականի և Կիրովականի մէջ գաբեջուրի-լիմոնատի գործարաններ պիտի կառուցուին, Էջմիածնի մէջ ալ պահածոներու գործարան։

1967 թուականին պիտի ըսպառուի 4000 դաշնամուր, 76 հազար սառնարան, 85 հազար ելեկտրական արդուկ, 3 միլիոն ժամացոյց, եւայլն։

Ճանապարհաշինութեան համար կը ծախսուի աւելի քան ութ միլիոն ռուբլի եւ շահագործման համար կը յանձնուի 73 քմ. ճանապարհ։

Մեծ զարկ կը տրուի գիւղատնտեսական մթերքներու արտադրութեան։ Բամպակի արտադրութիւնը կ'աւելնայ 2.5 անգամ։ Ոռոգելի հողերը կ'աւելնան 4 հազար հեկտարով եւ կը չորցուի 2.5 հազար հեկտար տարածութիւն: Կը շարունակուի Արզնի-Շամիրամ ոռոգման սիստեմի կառուցողական աշխատանքը։ Ախուրեանի աջ ափին կը բացուի ջրանցք:

Մանրածախ ապ անքաշրջանառութեան ծրագիր է սահմանուած 900 միլիոն ռուբլի. կը վաճառուի 41 հազար հեռուստացոյց, 45 հազար ձայնասփիւռ, եւայլն։ Երեւանի եւ Կիրովականի մէջ կը սկսի նոր համայնախանութներու շինարարութիւնը:

Ընթացիկ տարուան մէջ կը կառուցուի 525 հազար քառ. մեթր բնակելի տարածութիւն։ Երեւանի, Ջերմուկի, Ծաղկաձորի և Իջեւանի մէջ կը կառուցուին պանդոկներ։ 46 հազար բնակարան կ'ապահովուի բնական կազով։

Աշակերտութեան թիւը այս տարի կը հասնի 556 հազարի։ Մանկապարտէզներու մէջ մանուկներու թիւը կը հասնի 12 հազարի։ Այս տարի շահագործման կը յանձնուի Երեւանի փոլիթեքնիք հիմնարկին դիրային աշխատանոցը, երաժշտական ուսումնարանը։ Երաժշտական և գեղարուեստական դպրոցներու թիւը կը հասնի 53ի։

Գրադարաններու թիւը այս տարի պիտի հասնի 1188ի, թերթերու տարեկան տպաքանակը՝ 138.7 միլիոնի, իսկ գիրքերու տպաքանակը՝ 122 միլիոն օրինակի:

Այս տարի կը վերջանայ գիտութիւններու Ակադեմիայի ռատիոֆիզիկայի և ելեկտրոնիկի հիմնարկի շինարարութիւնը Աշտարակի մէջ։ Կը շարունակուի օրկանական քիմիայի հիմնարկի շինարարութիւնը Երեւանի մէջ, միկրոկենսաբանութեան հիմնարկի շինարարութիւնը Աշտարակի մէջ։

Բանուորներուն և ծառայողներուն թիւը կը հասնի 740 հազար մարդու:

Կը մաղթենք, որ ինչպէս միշտ՝ այս տարի եւս մեր հանրապետութիւնը յաջողութեամբ իրագործէ իր առջեւ դրուած խնդիրները։

Ամփոփեց ՎԱՀԱՆ ԱՆՏՈՆԵԱՆ
Կիրովական

Թեւածող երգեր

ԳՐԻԳՈՐ ՋԻԳԻՆԵԱՆ

Բանաստեղծուհի, երգչուհի, դաշնակահարուհի, ջութակահարուհի, թաւջութակահարուհի... հասկացողութիւններ են, որ հաստատուն տեղ են գրաւում մեր կեանքում: Բայց կին երգահան՝ այդ արդէն քիչ է պատահում։ Ահա թէ ինչու Գեղունի Չթչեանի ըստեղծագործական դիմանկարը պատկերելու միտքը ինձ շատ գրաւիչ թուաց։

Գեղունի Չթչեանը երիտասարդ է, բայց արդէն հասուն երգահան է և ունի կազմակերպըւած գեղարուեստական սկըզբունքներ։ Նա լարային քառեակի, թաւջութակի սոնատի, բալետային սուիտի, դաշնամուրային պիեսների, սիմֆոնիկ նըւագախումբի համար գրուած նախերգանքի հեղինակ է, բայց թերեւս վոկալ երաժշտութիւնն է եղել և մնում երիտասարդ երգահանի նախասիրած բնագաւառը։

Թարմութիւն, գունագեղութիւն, կշռութային ինքնատիպութիւն եւ, գլխաւորը, ազգային նրբերանգների զարմանալի զգացողութիւն՝ այսպիսին է նրա ռոմանսների հետ առաջին ծանօթութիւնից ստացուող տպաւորութիւնը։

Յովհաննէս Շիրազի բանաստեղծութիւնների հիման վրայ ստեղծուած ռոմանսների շարքը երգահանին բերեց առաջին յաջողութիւնը: Ժողովածուի մարգարիտն է «Կարօտ» ռոմանսը, որտեղ զգացւում է ե'ւ թախիծ, ե'ւ սիրած էակի կարօտ։ Այստեղ շատ հեշտութեամբ կարելի է ընկնել զգայապաշտութեան ու հիւանդագին տրտմութեան գիրկը։ Բայց ստեղծագործութեան մէջ այդ վտանգը բոլորովին բացառուած է։ Գեղունի Չթչեանին յաջողուել է համոզիչ կերպով բացայայտուել սիրողի հոգեկան ապրումների անաղարտութիւնը: Հաւատը սիրոյ նկատմամբ՝ ահա թէ ինչ է բովանդակում այդ ռոմանսը, ահա թէ ինչով է բնորոշւում նրա լաւատեսութիւնը։ Ռոմանսում կայ իւրաքանչիւր բառի կշռի զարմանալի զգացողութիւն, որ միայն խոր ու անաղարտ զգացմունքի արտայայտութեան արդիւնք է։ Ինքնին գեղեցիկ այդ մեղեդին չափազանց արտայայտիչ է կատարուած դաշնամուրային վարպետ նուագակցութեան շնորհիւ:

Չթչեանին յատուկ է նաեւ բարձր քաղաքացիականութիւնը։ Եղիշէ Չարենցի բանաստեղծութիւնների վրայ ստեղծուած ռոմանսների շարքը ներծծուած է յեղափոխական հրայրքով։ Չարենցի պոեզիայի խոր հայրենասիրական մոտիւները հիանալի պահպանուած են երաժշտութեան մէջ։ «Անքնութիւն» գեղեցիկ ռոմանսում երգահանին յաջողուել է ստեղծել գիշերային ֆանտաստիկ հետապնդման երաժշտական նկարագիրը, որ բանաստեղծի երեւակայութեան մէջ զուգորդւում է բուն կեանքի՝ նրա անվերջանալի, սրընթաց վազքի հետ։

Վերջերս Գեղունի Չթչեանը աւարտել է Սիլվա Կապուտիկեանի խօսքերի վրայ ստեղծած երգային երեք մանրանկարներ: Ունկնդիրներին շատ է դուր եկել «Մոլորուել եմ» ռոմանսը։ Մեղեդին յագեցուած է քնքշութեամբ։

Երգահանի ստեղծագործական կենսագրութեան պայծառ էջերից է «Իմ Հայաստան» պոեմկանտատը՝ երգեցիկ խմբի համար։ Այն տոգորուած է հարազատ ժողովրդի յոյսերի ու երազանքների իրագործման առթած հպարտութեան զգացմունքով: Գեղունի Չթչեանը յուզմունքով է պատմում իր հայրենի երկրի անսպառ հարստութիւնների, սիրելի հայրենիքի կեանքում տեղի ունեցած հոյակապ վերափոխումների մասին:

Երգահանի յիշողութեան մէջ անմոռանալի կը մնայ 1963 թ. փետրուարի 18ը, երբ առաջին անգամ կատարուեց ծայնի համար նրա կոնցերտը՝ նուագախմբի հետ: Քննութիւնը յաջող անցաւ։ Ստեղծագործութեան ցայտուն, խորապէս ինքնօրինակ երաժշտութիւնը ունկնդիրներին մի անգամ եւս համոզեց, որ երիտասարդ երգահանը փնտռում է ինքնատիպ, իր սեփական ստեղծագործական ուղին։

Մեծ է երգահանի ծառայութիւնը մանկական ու երիտասարդական առոյգ, կենսուրախ զանգըւածային երգերի ստեղծման գործում։ Այնպիսի երգեր, ինչպէս «Ողջոյն դպրոցին», «Գնացք», «Պիոներական», «Ճամբարային», «Դպրոցական վալս», «Նոր տարին», լայնօրէն յայտնի են դարձել. սովորում են, երգում:

(Շար. տես. էջ 4)

Սիրելի Անահիտ,

Այսօր նիւթ պիտի ընենք ծնողքի մը նամակէն քաղուած սա հատուածը...։

«Գիտենք որ մեր զաւակը անհանդարտ է, երբեմն ալ շատախօս, բայց ուսումնատենչ է, ուսուցիչներէն մին սակայն, յաճախ զինք դուրս կը հանէ դասարանէն՝ նոյնիսկ ամենափոքր յանցանքի մը համար։ Արդա՞ր է։»

Ըսեմ անմիջապէս, որ տկար ուսուցիչն է որ հարկադրուած կը զգայ աշակերտ դուրս հանել դասարանէն։ Այն ուսուցիչը որ կը մտնէ դասարան ինքնավստահ, գիտէ թէ ուրկէ պիտի սկսի և ուր պիտի վերջացնէ աշխատանքը, ճարտարօրէն կը գործածէ իրեն տրըւած պահը, կը դարձնէ դասը շահեկան աշակերտներուն համար, շատ հազուադէպօրէն կ'ունենայ կարգապահական լուրջ հարցեր, որոնց լուծումը չկրնայ անմիջականօրէն տալ դասարանին մէջ իսկ։

Միւս կողմէ ծնողք մը պէտք է հետաքրքրուի և գիտնայ թէ տղան ինչո՞ւ այնքան անհանդարտ է։ Բախոսակա՞ն է, հոգեկա՞ն թէ պարզապէս չունի անհրաժեշտ նկատուած քունի ժամեր, հանդարտ մթնոլորտ, եւայլն։

Տղոց անհանդարտութիւնը սրբագրելու մէկ ուրիշ սխալ միջոցն ալ մարմնական պատիժն է։ Ծեծով կարելի չէ անհանդարտ տղան դարձնել հանդարտ։ Ապտակ մը հազուադէպօրէն տրուած՝ այն ալ ամբարտաւան կեցուածքի մը կամ խօսքի մը համար թերեւս ըլլայ բացատրելի երբեմն ալ արդարանալի:

Եթէ ուսուցիչ մը հարկադրըւի աշակերտ մը դասարանէն դուրս հանել, պէտք է բացատրական երկտողով մը ղրկէ զինք տեսչարան։ Այլապէս դասարանէն դուրս ելլելը անոր համար զբօսանքի համարժէք պիտի ըլլայ և ուսուցիչն ալ ձեւով մը օգնած անոր։

Ուսուցիչ-ծնողք փոխադարձ հասկացողութեամբ շատ բան կարելի է հարթել և լաւագոյն եղանակով։

Սիրով՝
ԱՍՏՂԻԿ

ԱՅՈՂ ԿԱԹՍԱՆ՝ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

Ս. ԳԵՂԱՐԴԻ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրեց ՀՐԱՉ ԳԱԼՃԵԱՆ

…ւականէս տասը տարիներ գաղափարը ունեցայ նամակ …ելու հայրենի հռչակաւոր … և գրագէտ Վախթանգ Ա-…նի՝ զայն Եգիպտոս հրաւի-… ու և անոր հետ Լիպիոյ անա-…տին մէջ որսորդութիւն ընե-…, անոր առիթը տալով՝ որ ու-…մնասիրէ անապատային կեն-…ներն ու թռչնազգիները… …տաղանդաւոր գրագէտ է, որ-…ը ըլլալէ զատ, և մեծ հմտու-…ն ունի կենդանիներու և թռչ-…զգիներու մասին:

Ընկեր Վախթանգ Անանեան …ո պարզօրէն տուաւ հետևեալ …տասխանը.

«Սիրելի,

Սիրտս տկար է և դժուար կը …ի ինձ ճամբորդել… Արէք …տեղ ձեզ տանեմ Սևանայ լիճը …միասին ձուկ որսանք այն-…ղ…»

— Ընկեր Վախթանգ, վաղը երկու տեղ ճաշի հրաւիրուած եմ, հիմա ժամանակը ուշ է և չեմ կըրնար անոնց լուր տալ, մանաւանդ որ անոնց հեռաձայնի թիւերն ալ չունիմ։

— Լաւ, որ այդպէս է, ես լուր կը տամ խօթը որսորդներին և ՋԻՄ կառքի տիրոջը՝ որ վաղը ցրուին…։ Բայց նկատի ունեցիր որ նրանք ամէնքն էլ քու ած են՝ առաւօտ կանուխ որսի գնալու… աւելցուց ընկեր Վախթանգ։

Ես անճրկած չկրցայ մերժել ինծի եղած այդքան մեծ հաճոյք մը և պատիւ մը՝ ու խոստացայ առտուն պատրաստ ըլլալ։

Երկու նամակներ գրեցի Գագոյին և Գերճին՝ ներողութիւն խնդրելով որ պիտի չկարենամ ճաշի երթալ, և յանձնեցի պանդոկին հայ տիկնոջ՝ որպէսզի երբ գան զ/ս…

դի…։ հիմա ինչպէս պիտի բարձրանայի այդ լեռները… պզտիկ եղած ժամանակս կը մագլցէի, բայց քառասուն տարիներէ ի վեր վարժութիւնս կորսնցուցած էի։ Դառնալով դէպի ընկ. Անանեանը հարցուցի.

— Իսկ դուք, կրնա՞ք մագլցիլ…

— Հրաչ սիրելիս, ըսաւ ան հանդարտօրէն, ես իմ այս սրտիս, դու ալ քու տարիքիդ ու անփորձութեանդ պատճառաւ այստեղ կը մնանք ու միւսները կ'երթան որսի, իսկ մենք հրացանների պայթիւնները լսելով կը զուարճանանք և ապա կը ճաշակենք…։

Ու հրամանատարի մը վայել լրջութեամբ հրահանգներ արձակեց խումբին. «Դու Խօսի՛կ՝ այս լեռը, դու այն լեռը, Լեւո՛նի՛կ դու Նարեկ ես՝ մօտի սարը»։ Խումբը … ելաւ, իսկ մենք դէմ դիճամբայ … հետ նաև վամաց …ցինք, … ու լորդը, քարերու վրայ նստա… սկսանք խօսիլ…։

— Ի՞նչ կարելի է որսալ այս շրջանին, ընկե՛ր Վախթա՛նգ, հարցուցի։

— Կաքաւ, նապաստակ և այլ թռչուններ, ըսաւ։

— Գայլեր կա՞ն այս կողմերը։

— Երբեմն կարելի է գտնել, պատասխանեց որսորդապետը։ Կառավարութիւնը 50 ռուպլի կը տայ այն որսորդին որ մի գայլ կը խփի, այս պատճառաւ բաւական քիչ է գազանը այս կողմերը։ Իսկ արջը կը լինի այս Խոսրովայ անտառների միջով, որոնք մեր աջին ինում են, և ցոյց տուաւ խիտ անտառը։ Մի օր, շարունակեց ան, մի

(Շար. տես էջ 5)

Վ. ԱՆԱՆԵԱՆ ԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
…որդներ՝ որոնք «Ջահակիր»ի աշխատակիցը առաջնորդեցին Գեղամայ սարերը կաքաւ եւ նապաստակ որսալու

Այդ օրէն յայտնի եղաւ՝ որ …ր Վախթանգը կատակասէր …դ էր. ես կենդանիներու որ-…ւթիւն կ'առաջարկէի… ան …անայ լիճին մէջ ձուկ որսալ կը …ւդրէր…

Անցան տասը տարիներ և ես …ակագրութեամբ բարեկամական …ստեղծեցի անոր հետ. Ես …կը սիրեմ կատակասէր մար-…, մանաւանդ՝ որսորդները։ Եւ …տարի մը առաջ առիթը ունե-… հայրենիք այցելելու՝ հանդի-…պ Վախթանգ Անանեանին. …ղ հրաւէրս և ժպտելով ըսաւ …

— Որ չես սիրում ձուկ բռնենք որսի մի օր…

— Սիրով, պատասխանեցի …

Ու մոռցուեցաւ խնդիրը, գոնէ …այդպէս կարծեցի։

Կիրակի օր մը, կէսօրուան … հրաւիրուած էի Նախկին ա-…անդրահայ և ծանօթ զինկո-…ի Գոգօ Սուլթանեանին, երե-…ն ալ իմ ազգականիս՝ գրա-… Գերճ Սուլթանեանի տունը։ …ւ հրաւէրներն ալ ընդունած … Շաբաթ գիշեր յանկարծ հե-…այնս հնչեց.

— Հրաչ սիրելիս (այսպէս կը …ր գիս), վաղը գնալու ենք որ-… մի ՋԻՄ մեքենայ և խօթը որ-…ներ լինելու ենք, քո հրա-… ու ճիզմէնները պատրաստ են, …ւ խօթին կը շարժուենք դէպի …ամայ սարերը, Գեղարդի լեռ-… մի քիչ կաքաւ և նապաս-… կը խփենք … Փրոֆ. Մանա-…եանն էլ խոստացած եմ կա-… հրամցնել, սա լաւ առիթն է … կը խփենք, ինքը կ'ուտէ…

Այս հրաւէրին վրայ պաղա-…ութիւնս կորսնցնելով ըսի.

փնտռելու անոնց տալ այդ գրութիւնները։

Երեկոյեան երբ պանդոկ վերադարձայ՝ հերթապահ ռուս օրիորդը ինծի տուաւ նամակներս, ըսելով որ առոնք ինծի համար են…

Երեւակայեցէք վիճակս։ Հերթապահներու միջև թիւրիմացութիւն մը եղած էր… և երկու ընտանիքներն ալ ինծի ճաշի սպասած։ Նատ դժուարաւ հարցը կարգադըրուեցաւ…։ Այս պատահարը պատմեցի որպէս հետաքրքրական միջադէպ։

Այժմ գանք որսորդութեան։

Առաւօտ կանուխ ՋԻՄը Արմենիա հիւրանոցին առջեւն էր. անոր մէջ կային Վախթանգ Անանեանի գիրքերուն հերոսները։ Խումբին պետն էր Վախթանգ Անանեան՝ իր կրտսեր մանչուն՝ Լեւոնիկի հետ։ Ներկայացուեցանք այդ առիթածնման և շատ հետաքրքրական հայրենի որսորդներուն հետ։

— Խօսիկ Գէորգեան, Ռընէ Ադամեան, Օննիկ Ներսէսեան. Հր. Սարգիսեան՝ մեքենայի վարորդը։

Անանեան զիս ներկայացուց որպէս Եգիպտոսի Լիպիոյ անապատի որսորդ և ճամբայ ելանք դէպի Գեղամայ սարերը։ Լեռները թեթեւ ձիւնով ծածկուած էին, գետինները ցեխոտ, բայց օդը հաճելի էր։

Ժամ մը ետք երբ լեռներուն ստորոտը հասանք՝ ընկ. Վախթանգ ինծի դառնալով ըսաւ.

— Կարո՞ղ ես մագլցիլ այս լեռները։

Արդէն ճամբու ընթացքին կը մտածէի որ ես վարժուած էի անապատի … փոք սուրայ և գայլ, աղուէս … իկ հետապնդ…

ԵԹԵՐՈՒՄ Է ԾԻԱԾԱՆԸ

Ամեն անգամ, երբ Հայաստանի հեռուստատեսային պաստառների վրայ գրւում է «Եթերում է Ծիածան»ը, հարիւրաւոր երիտասարդներ տեղ են գրաւում հեռուստացոյցների առջեւ եւ մեկ ժամ ըմբոշխնում սփիւռքահայ մեր բարեկամների կեանքին ու ստեղծագործական աշխատանքին նուիրուած հեռարձակ հաղորդումը։

Յունուարի 29ին կրկին «Եթերում էր «Ծիածան»ը»։ Սկսուեց 1967 թուականի առաջին հաղորդումը։

Անցած տարում բարեկամական շատ կամուրջներ են գցուել սփիւռքի եւ Հայաստանի երիտասարդների միջեւ. կապեր են ստեղծուել բազմաթիւ երիտասարդական-առաջադիմական կազմակերպութիւն… …ներ։ Իր ելոյթում այդ մա… …խմբի նախագահ… …սին էր պատ… …գահ Վլադիմիր Մուրադեան։

Հաղորդման առաջին մասը նուիրուած էր այն բարեկամութեանը, որ ստեղծուել է Եգիպտոսի «Ջահակիր» թերթի խմբագիր Սարգիս Պալաեանի եւ Երեւանի ալրաղաց կոմբինատի աշխատակցուհի Ռիմմա Ներսիսեանի նամակագրութիւնից։

«Ծիածան»ը առանձին էջ էր յատկացրել Հայկական մարմնամարզական միութեանը, որը ստեղծուել է Հալեպում, 1921ին։ Նշուած Միութիւնը մարզական կազմակերպութիւն է, բայց ունի նաեւ «Ալեմշահ» երգչախումբը եւ մի թատերախումբ, որոնք մեծ դեր են կատարում հայ երիտասարդների հայապահպանման գործում, սատարում հայ մշակոյթի տարածմանը։ Ցուցադրուեցին հայ երիտասարդների տողանցքը եւ սպորտային միջոցառումները ներկայացնող լուսանկարներ։

Հաղորդման «Սփիւռքահայ արուեստագէտներ» բաժինը նուիրուած էր եգիպտահայ անուանի նկարիչ Սիմոն Սամսոնեանին։

Հանրապետութեան երիտասարդները հնարաւորութիւն ստացան հեռուստացոյցով դիտելու Սամսոնեանի նկարներից մի քանիսը։

1962 թուականին Կիպրոսի Մելքոնեան կրթական հաստատութիւնն աւարտեցին երկու մտերիմ ընկերներ Արթօ Արթաշեսեանն ու Արամայիս Դելիքեանը: Ժամանակը բաժանեց նրանց: Արթոն վերադարձաւ հայրենիք, հաստատուեց Երեւ… …, իսկ Արամայիսը վական քաղա…

մեկնեց Լոնտոն՝ ուսման։ Արամայիսը հայրենակարօտ նամակներ է գրում ոչ միայն իր ընկերոջը, այլեւ մանկավարժ Ստեփան Մկրեանին։ «Ծիածան»ը իր հաղորդումն աւարտեց այդ նամակներից մեկի ընթերցանութեամբ։ «Պիտի խնդրեմ, — գրում է Արամայիսը, — որ գրես ինձ ամեն ինչ որ կը զգաս, կ'ապրիս ու կը տեսնես հայրենիքի մեջ, որպեսզի քու նամակներովդ հոգիս կամրջես նայիրեան երկրին եւ իմ հայրենաբաղձութեան մի քիչ սփոփանք տաս»:

«Հայրենիքի Ձայն»

ՓՐՈՖԵՍՈՐ ՄԱՐԿՈՒԱՐՏ, ԹՈՒՐՔ ՍՊԱՅ ՄԸ, ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Փրոֆ. Մարկուարտին 1919 թուականի կեսերին այցելում է միջին տարիքի թխադեմ մի արեւելքցի, բարեւում է գերմաներեն եւ փրոֆեսորի հրաւէրով՝ նստում է։ Մի քանի վայրկեանում, փրոֆ. Մարկուարտ սեղանի վրայ շարում է իր հայագիտական ուսումնասիրութիւնները եւ անմիջապես աւելացնում է.

— Ասոնք ես եմ գրել…

Կարծես ուզում է վստահութիւն եւ հաւատ ներշնչել այցի եկած «հայ»ուն, իր անձի նկատմամբ, քանի որ գերմանացիներից շատերը, այդ շրջանում, թուրքերի ազդեցութեան տակ՝ կա՛մ հայատեաց դարձել էին, կամ անտարբեր էին դէպի հայերը։

Փրոֆեսորը, ոգեւորուած, պատմում է այցելուին՝ թէ ի՛նչ է գրել եւ ի՛նչ է գրում, բայց շուտով նկատում է, որ գերմանախօս «հայ»ը շատ անտարբեր է իր պատմածների նկատմամբ: Մտածում է. «Թերեւս «հայ»ը կարեւոր գործ ունի հետս» եւ այդ իմաստով հարց է տալիս։

Այցելուն պատմում է, որ ինքը մի քանի ձեռագիր է ուզում վաճառել Պերլինի Ազգային Մատենադարանին, բայց որովհետեւ այնտեղ չեն կարողացել գնահատել, գրադարանի վարչութիւնը ուղարկել է ձեռագրերը՝ Փրոֆ. Մարկուարտին՝ ի գնահատութիւն:

Այս խօսքերի վրայ մեկնում է՝ Փրոֆեսորին հասցէագրուած Մատենադարանի վարչութեան գրութիւնը: Փրոֆեսորը խնդրում է ցոյց տալ ձեռագրերը: Այցելուն սեղանին է դնում չորս թէ հինգ ձեռագրեր, որոնց մեջ կային հրաշալի մանրանկարներով զարդարուած երկու մագաղաթեայ մատեաններ, մեկը՝ քարոզգիրք, միւսը կամ միւսները՝ ժողովածուներ էին:

— Ինչո՞ւ էք վաճառում, բա՛, ափսոս չէ՞. դրանք ձեր պապերից մնացած սրբութիւններ են. ո՞վ գիտէ՝ թէ քանի հարիւր տարիներ սերունդից սերունդ են անցել, մինչեւ հասել են ձեր ձեռքը։ Խորհուրդ եմ տալիս՝ չվաճառե՛լ։ Տարէք տուն, դուք էլ կը կտակէք ձեր որդիներին, թող պապակա՛ն սեփականութիւնը ձեր տոհմից դուրս չգայ:

— Փրոֆեսոր, ես հայ չեմ, ես թուրք սպայ եմ:

— Հապա որտեղի՞ց են ձեր ձեռքն ընկել այս ձեռագրերը, յանկարծակիի գալով հարցնում է ուսումնական մարդը:

— Գիտէ՞ք, Փրոֆեսոր, երբ մենք գերմանական մի վաշտի հետ յարձակուեցինք մի գիւղաքաղաքի վրայ, Վանի մօտերքում, եւ այնտեղից դուրս քշեցինք ռուսերին եւ հայերին, մեր զինուորները մտան վանքը եւ սկսեցին կողոպտել եւ ոչնչացնել այն ինչ չէին կարող իրենց հետ տանել…։ Ես նկատեցի գետնին թափթփած բազմաթիւ գրքեր. մի տասը գիրք ես վերցրի, դրանց մեծ մասն այսպէս նկարազարդ էին…: Դրանք բերել եմ Պերլին, ուզում եմ վաճառել եւ ընտանիքիս համար գնումներ կատարել:

— Ուրեմն դուք կողոպտի՞չ էք, ընդհատում է Փրոֆեսորը զայրացա՛ծ. Հայերի դարաւոր մշակութային յուշարձաններն էք կողոպտել, գողացել եւ ուզում էք վաճառել ու հայերի դժբախտութեան վրայ ձեզ համար վայելուչ ու բախտաւոր կեա՞նք ստեղծել… Դո՛ւրս կորէք իմ տնից, աւազա՛կ, ոճրագո՛րծ, անզգա՛մ…:

Թուրք սպան ձեռքը մեկնում է՝ որպէսզի ձեռագրերը վերցնի, բայց Փրոֆեսորը թոյլ չի տալիս, գոռո՛ւմ է, կանչո՛ւմ է տնտեսուհուն, որպէսզի ոստիկաններ հրաւիրի։

Տեսնելով որ միջադէպը խորանում է եւ զայրացած Փրոֆեսորից չի կարող վերցնել ձեռագրերը, թուրք սպան ընկրկում է եւ փախչում նրա բնակարանից։

Ձեռագրերը մնում են Փրոֆեսորի մօտ։ Երբ շաբաթ անց՝ Փրոֆեսորը ձեռագրերն ուղարկում է Վիեննայի Մխիթարեանց գրադարանը։

Կ. ՄԵԼԻՔ-ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ
Ակադեմական

ԹԵՒԱԾՈՂ ԵՐԳԵՐ

(Շար. Գ. էջէն)

Ինչո՞ւմն է Գեղունի Չթչեանի ռոմանսների ու երգերի ժողովրդայնութեան գաղտնիքը: Դրանք ոմանց գրաւում են իրենց մեղմութեամբ ու գունագեղութեամբ։ Միւսները այդ երաժշտական գործերը գնահատում են վառ ու ցայտուն կերպարների համար: Բայց գլխաւորը, ինչով դրանք բազմաթիւ համակիրներ են նուաճում այդ ստեղծագործութիւնների սրտակցութիւնն է, անկեղծութիւնը և ջերմութիւնը։

ԱՐՏԱՒԱԶԴ Բ.՝ ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ՀԱՅՈՑ

Բոլորս ալ գիտենք թէ Արտաւազդ Բ. Տիգրան Մեծի զաւակը թագաւորեց Հայոց Աշխարհին ք.ա. 55էն 34 թուականներուն եւ յետոյ գերի ինկաւ Կղէոպատրա թագուհիին ձեռքը եւ այս անառակ դշխոն ալ այդ դաւերուն յաջողութեամբ՝ Արտաւազդին գլուխը նուէր ղրկեց Մարաց թագաւորին (ք.ա. 30)։

Արտաւազդ արժան՝ թագաւոր ըլլալէ զատ հմուտ յունագէտ բանաստեղծ թատերագիր ալ էր (Պլուտարքոս պատմաբանը գովասանքը կ'ընէ անոր), եւ իր գրած ողբերգութիւնները յունական բեմերու խաղացանկը ճոխացուցած են յաջողապէս:

Տրուած ըլլալով որ այդ շրջանին յունարէնը համաշխարհային լեզու կը նկատուէր, ինչպէս այսօր անգլերէնը, մեր զարգացեալ դասակարգը, ի չգոյէ հայերէնի, միայն եւ կամ մասնաւորապէս յունարէն լեզուով թատերգութիւններ կ'ունկնդրէր եւ հաւանաբար Արտաւազդի գործութիւնները առաջին կարգին կու գային իր ծափահարութիւններուն։

Ուրեմն կրնանք ըսել թէ Արտաւազդ Բ. մեր թատերական պատմութեան մէջ առաջինը եղած է՝ իբր թատերագիր՝ հոգ չէ թէ յունարէն լեզուով:

Ինչո՞ւ ուրեմն, Հայաստանի մէջ մենք որ ունինք բազում թատրոններ եւ կինոներ, մեր հայրենիքի հարազատները մէկ թատրոն մըն ալ Արտաւազդի անունով չեն մկրտեր...

Արտաւազդեան թատրոն, ի՞նչ լաւ կը հնչէ, չէ՞,

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա 11-2-1967

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը հաղորդենք յարգոյ հասարակութեան՝ թէ 10 Փետրուար 1967 երեկոյեան ժամը 6.30ին, Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ գումարուեցաւ Գահիրէի Նորընտիր Թեմական Ժողովի առաջին նիստը, նախագահութեամբ Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժանապատիւ Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի։ Արժ. Տ. Հայրը հոգւոց մը ըսաւ մեր սիրելի Առաջնորդ հանգուցեալ Տ. Մամբրէ Արք. Արք. Սիրունեանի հոգւոյն համար եւ Պատկ. երեսփոխանները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեան, ապա Արժ. Տ. Սահակ հայրը, «զգործս ձեռաց մերոց» աղօթքէն ետքը բացումը կատարեց Թեմական Ժողովի Նիստին եւ շնորհաւորեց եւ յաջողութիւն մաղթեց նորընտիր Պատկ. երեսփոխաններուն եւ երախտագիտութեամբ ջերմ արտայայտութեամբ, շնորհակալութիւն յայտնեց Ա.Մ.Հ.ի ժողովուրդին եւ մեր սիրելի Նախագահ Ն. Վ. Կամալ Ապտէլ Նասէրի եւ պատկան իշխանութեանց, իրենց ցոյց տուած մշտական հոգածութեան համար հանդէպ մեր գաղութին, ամէն առիթներով։

Ցանուն Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ հօր, Պր. Արտաշէս Գարտաշեան կարդաց ընտրութեանց մասին մանրամասն տեղեկութիւն մը։

Ապա Թեմականի առժամեայ մայր դիւանի անդամ ընտրուեցան Տեարք Խորէն Իսկէնեան՝ երիցագոյն ժողովականը՝ Ատենապետ, եւ Վահան Չէչճէնեան՝ կրտսերագոյնը՝ Ատենադպիր։

Կարդացուեցաւ հրաժարեալ Պատ. Քաղաքական Ժողովի քառամեայ (1963-1966) գործունէութեան տեղեկագիրը եւ հաշուական հրաժարականը:

Յետոյ գաղտնի քուէարկութեամբ տեղի ունեցաւ Թեմական Ժողովի մայր-դիւանի ընտրութիւնը հետեւեալ արդիւնքով։

Տեարք

Յովհաննէս Քէհեայեան Ատենապետ

Օն. Ալեքսանեան Փոխ Ատենապետ

Յակոբ Էքսէրճեան Ատենադպիր

Յատենի ժողովոյ կարդացուեցաւ եւ վաւերացուեցաւ Պատ. Թեմական Ժողովի Նախորդ Նիստի ատենագրութիւնը. կարճ դադարէ մը ետք, գաղտնի քուէարկութեամբ տեղի ունեցաւ Նոր Քաղաքական Ժողովի ընտրութիւնը, եւ ընտրուեցան հետեւեալ ազգայինները.

Տեարք

Ռուբէն Գազազեան

Համբարձում Գարայեան

Յակոբ Համբիկեան

Վահրամ Մանուկեան

Սարգիս Պալեան

Արթօ Պըլըքտանեան

Հայկազուն Քիւրքճեան

Հրաժարեալ Քաղաքական Ժողովի քառամեայ գործունէութեան նիւթական հաշուեքննութեան համար, ձեռամբարձ քուէով, հաշուեքննիչ ընտրուեցան Տեարք Լորիս Գարզուր, Ներսէս Պետրոսեան եւ Վահան Չէչճէնեան։

Ժողովը փակուեցաւ ժամը 8.45ին Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեանի աղօթքով։

Պատ. Թեմական Ժողովի 10 Փետրուար 1967 Ա. Նիստին ընտրուած Նորընտիր Քաղաքական Ժողովը, իր Ա. Նիստը գումարեց 14 Փետրուար 1967ին երեկոյեան ժամը 6ին, Ազգային Առաջնորդարանի մէջ, նախագահութեամբ Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի։ Արժ. Տ. Հօր «հոգւոց»էն եւ «Տէրունական» աղօթքէն ետք Պատկ. ժողովականները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեան, եւ ապա բացաւ ժողովը եւ շնորհաւորեց Նոր Քաղաքականի անդամները, եւ այս առթիւ ունեցաւ գնահատական ջերմ արտայայտութիւններ Նախորդ Քաղաքականի չորս անդամներուն՝ Տեարք Հրանդ Պալեանի, Խաչիկ Րէյիզեանի, Արթօ Պըլըքտանեանի եւ Հայկազուն Քիւրքճեանի, որ դժուարին պայմաններու մէջ, կատարեցին իրենց ազգօգուտ աշխատանքները։

Նմանապէս չէզոք թանկագին աջակցութիւնը իբր մշտական խորհրդական Ազն. Տիար Ստեփան Լաչինեանի, որ տեւապէս կողքին գտնուեցաւ Նախկին Քաղաքական Ժողովին, և համար տալով իր խոհուն թելադրութիւնները եւ տեւապէս տրամադրելով իր սուղ պահերը եւ ճիգերը դժուարին հարցերու լուծման համար, ի մասնաւորի հողային, ժառանգական, դատական եւ այլ յոյժ կարեւոր խնդիրներու շուրջ:

Ապա Պատկ. Քաղաքական Ժողովը ձեռնարկեց դիւանի ընտրութեան, եւ վեց երեսփոխաններու ձեռամբարձ քուէով եւ միաձայնութեամբ ընտրուեցան հետեւեալ ազգայինները.

Տեարք

Արթօ Պըլըքտանեան Ատենապետ

Համբարձում Գարայեան Փոխ »

Յակոբ Համբիկեան Ատենադպիր

Հայկազուն Քիւրքճեան Գանձապետ

Սարգիս Պալեան Խորհրդական

Ռուբէն Գազազեան »

Վահրամ Մանուկեան »

Ժողովը փակուեցաւ ժամը 9ին:

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՇՈՒԿԱՀԵՐ ԱՂՋԻԿԸ ԵՒ ԹԱՒՋՈՒԹԱԿԸ

Մոսկուայի մէջ կ'ապրի երաժշտասէր հայ ընտանիք մը։ Թաւջութակը մինչեւ այսօր ալ այդ ընտանիքին համար կը մնայ որպէս ամենալաւ երաժշտական գործիքը։

— Ես շատ կը սիրեմ թաւջութակը, կը պատմէ Արմեն Գէորգեան։ Երբ ծնաւ մեր Կարինէն, տիկնոջս Կալինա Պետրովնայի հետ որոշեցինք մեր միակ աղջկան ծանօթացնել թաւջութակի արուեստին···:

Արդէն հինգ տարեկան հասակին Կարինէ սորվեցաւ նըւագել թաւջութակի վրայ։ Փոքրիկ, նրբակազմ աղջիկը հազիւ հազ կրնար յաղթահարել երաժշտական գործիքին, հակառակ անոր որ հայրը մասնաւոր չափերով թաւջութակ մը պատրաստել տուած էր։

1952 թուականին եօթը տարեկան Կարինէն ընդունուեցաւ Գնեսիններու անուան դպրոցը։

Դպրոցական տասը տարիներու ընթացքին՝ Կարինէ Գէորգեան քանի մը տասնեակ մրցանակներու կ'արժանանայ շրջանային, քաղաքային, հանրապետական և նոյնիսկ համամիութենական մրցումներու ընթացքին։

1962ին Կարինէ Գէորգեան ոսկեայ մետայլով կ'աւարտէ իր հօր՝ փրոֆ. Ա. Գէորգեանի դասարանը։ Երեք ամիս ետք՝ Կ. Գէորգեան փայլուն քննութիւններ տալով կ'ընդունուի Մոսկուայի Պ. Ի. Չայքովսկիի անուան պետական երաժշտանոցը՝ Լենինեան մրցանակի դափնեկիր փրոֆ. Մ. Ռոստրոպովիչի դասարանը։

1966··· Երաժշտական աշխարհի մէջ սկսած էր նոր եռուզեռ մը։ Աշխարհի տարբեր ծայրամասերու մէջ երիտասարդ երաժիշտները կը պատրաստուէին Պ. Ի. Չայքովսկիի անուան միջազգային Գ. մրցումին։

Կը պատրաստուէին նաեւ Մ. Ռոստրոպովիչի 16 աշակերտները, որոնցմէ միայն երեքին կը վստահուէր մասնակցելու այդ մեծ մրցումին։ Այս եռեակին մէջ կը գտնուէր Կարինէ Գէորգեան։ Տարբեր երկիրներէ 42 թաւջութակահարներ իրաւունք ստացած էին մասնակցելու այս կարեւոր մրցումին։

Կարինէ Գէորգեան

1966ի Մայիսի 30ին Քրեմլինի համագումարներու պալատին մէջ տեղի ունեցաւ մրցումի հանդիսաւոր բացումը։

Կարինէն մրցումի երեք բաժանումներու ընթացքին կը հանդիսանար թաւջութակահարներու ճանչցուած առաջնորդ։

— Թաւջութակահարներուն մէջ առաջին մրցանակը շահած է Կարինէ Գէորգեանը (ՍՍՀՄ), յայտարարուեցաւ բարձրախօսէն։

Այդ պահը երջանկութեան և անսահման ուրախութեան պահն էր Կարինէի համար։

Մաեսթրօ Ռոստրոպովիչը հանրագումարի բերելով թաւջութակահարներու մրցումին արդիւնքը, յայտարարեց. «Մրցումի մասնակցողներուն մէջ ամենաներդաշնակ ելոյթը ամէն տեսակէտով կը պատկանի, անշուշտ, յաղթանակողին՝ Կարինէ Գէորգեանին, որուն մօտ առարկայ է գերազանց ճաշակ, հիասքանչ թեքնիք»։

Առաջին մրցանակակիր Կարինէ Գէորգեան Օգոստոսին հանդէս եկաւ Սոչիի մէջ, ամերիկացի նուագավար Ցապլեան Սևեցկիի հետ։ Ապա՝ Քիև, Մինսկ... Այս անգամ երիտասարդ նուագավար Մաքսիմ Շոստակովիչի՝ Տիմիդրի Շոստակովիչի որդիին հետ···

Միայն վերջերս Կ. Գէորգեան վերադարձաւ Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետութենէն։ Պերլինի մէջ քանի մը համերգներու մասնակցած է և ամէն անգամ արժանացած է հանդիսատեսներու բուռն ծափահարութիւններուն···

Մեր զրոյցի վերջաւորութեան Կարինէն ըսաւ.

— Բազմաթիւ հրաւէրներ ստացած եմ մեր Միութեան տարբեր երկիրներէն։ Ամենէն յուզիչը ինծի համար իմ հայրենիք՝ Հայաստանի հրաւէրն է։ Շատ շուտով ես Երեւան պիտի մեկնեմ և պիտի տամ իմ առաջին համերգները հայրենակիցներուս համար։

Կարինէն կատարեց իր խոստումը։ Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ արդէն հնչած է անոր թաւջութակը:

Մոսկուա ԱԼՊԵՐԴ ՕՀԱՆԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Մրցանակաւոր Կարինէ Գէորգեան գնաց իր հայրենիքը և նուագահանդէսներ տուաւ Երեւանի և զանազան շրջաններու մէջ։ Ան իր բարձր արուեստով հպարտացուց իր հայրենակիցները։ «Ջ»

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

խորամանկ որսորդ լեռներու մի քարայրի մօտ կը նշմարէ մի գայլ, կը վերցնէ հրացանը որ խփի, յանկարծ նշմարում է որ վեց ձագուկներ նրան հետեւում էին. որսորդը մի պարապ կապար օդին պայթեցնում է և մայր գայլը փախչում՝ ձգելով իր վեց ձագերը։ Նա մօտենում է քոթոթներին և զանոնք իր պարկին մէջ դնելով անմիջապէս ուղղւում այն գրասենեակը, ուր իւրաքանչիւր գայլի յիսուն ռուպլի նուէր էին տալիս···։ Նա ներկայանալիս է հպարտ ու գոռոզ եւ խնդրում որ իրեն վճարեն վեց գայլի փոխարժէքը եղող երեք հարիւր ռուպլին...։ Պաշտօնեան զարմացած հարց է տալիս.

— Ի՞նչ բանի համար։

— Էս վեց գայլի ձագերի համար:

Պաշտօնեան մի քիչ կասկածոտ, մի քիչ էլ վախենալով պատասխանատուութիւնից՝ ասում է.

— Սրանք գայլ չեն:

— Հապա ի՞նչ են, գոչում է որսորդը։

— Սրանք շան ձագեր են, պատասխանում է պաշտօնեան։

Գայլի խորամանկ որսորդը մեծ պաղարիւնութեամբ ասում է.

— Որ այդպէս է ես զանոնք կը տանեմ ու կը կցեմ Բ. Նաքեուի սարոտը, մի տարի անց յայտնի կը լինի թէ գա՞յլ են թէ շուն...

Պաշտօնեան զգում է որ սա մի սպառնալիք էր և զանգ կը տայ աւելի պատասխանատու անձերի և նրանք կը գան ժողովի, քննում են և չեն կարող ասել թէ ի՞նչ էին այդ կենդանիները···։ Դիմում են ինծի և ես գնալով նրանց մօտ, որիչ որսորդների հետ քննեցի և գտանք որ սրանք իսկական գայլի ձագեր էին։ Ու որսորդը ստացաւ երեք հարիւր ռուպլին։ Եւ երբ նա ուրախ զուարթ դուրս կը գնար՝ ես ետեւէն վազելով հարց տուի նրան.

— Ա՛յ մարդ, ո՞նց չխփեցիր սրանց մօրը...

Նա խորամանկ ժպիտ ասաց.

— Եկող տարի դարձեալ վեց ձագ կը բերի ու կը գամ երեք հարիւր ռուպլի կը ստանամ···։Եթէ խփէի մօրը՝ այս եկամուտը ո՞նց կը ստանայի։ Ու բարձրաձայն խնդալով հեռանում է։

Ես ալ իմ կարգիս ինչպէս կուշտ ու կուռ, որսորդական այս իրական պատմութեան վրայ, որոնց մով լեցուն է ընկ. Անանեանի պատմուածքներու շտեմարանը։

(վերջը յաջորդով)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1967էն սկսեալ «Ճահակիր» Շաբաթաթերթի եւ «Ճահակիր» Մարզական—Երիտասարդականի բաժանորդագրութիւնները պիտի գանձուին միացեալ ընկալագիրով։

	Պարզ փոստ	օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուտանի »	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի »	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ »	—	18 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	7 տոլար կամ	
Գանատայի, Աւստրալիոյ	2.10.0 Սթերլին	
եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն		

Մեր բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրուի այս նկատի ունենալ եւ իրենց բաժանորդագրութիւնը ուղարկել թերթիս հասցէին.— JOURNAL TCHAHAKIR, B.P. № 2111 - Le Caire, (Egypte) R.A.U.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանի բոլոր թերթերէն, հեղինակներէն, տպարաններէն, հրատարակիչներէն եւ հաստատութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ հեղել որ «Ճահակիր»ի հասցէին ամէն առաքում անհրաժեշտ է հասցէագրել հետեւեալ երկու նամակատուփերուն միայն.

JOURNAL TCHAHAKIR, B.P. № 47 Le Caire (Egypte) R.A.U.

կամ B.P. № 2111 Le Caire (Egypte) R.A.U.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

00055

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

23 ՓԵՏՐ. 1967

Նոր Մտավախութիւնը Կիներուն

ՃԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Քանի մը տասնեակ տարիներու ընթացքին կիներուն 45 առ հարիւրը ճաղատ պիտի ըլլայ»։

Այսպէս կը գուշակէր ասկէ 5 տարի առաջ ամերիկացի նշանաւոր բժիշկ մը՝ Տոքթ. Լիւպով, Նիւ-Եորք քաղաքէն։

Ոչ ոք, այն ատեն, կարեւորութիւն տուաւ այսպիսի տրամաթիկ յայտարարութեան մը, որով միայն հեղինակին վրայ կ'իյնար ամէն պատասխանատուութիւն։

Բայց ահա, ուրիշ մը, այս անգամ Փարիզի Սէն Լուի հիւանդանոցի մորթի նշանաւոր մասնագէտներէն՝ Տոքթ. Սիտի, մօտէն ուսումնասիրութեան նիւթ դարձուց կիներու հերաթափութիւնը. գիտական բարբառով՝ «իգական ճաղատութիւն»ը։

«Թէեւ աւելի յաճախադէպ ըլլալ կը թուի, – կը գրէ ան, – բայց ծանրակշիռ երեւոյթ մը չի պարզեր, որովհետեւ կիները այրերու ճաղատութեան աստիճանին չեն հասնիր»։

Բայց ասիկա չի նշանակեր որ անտարբեր կենանք իրականութեան դիմաց. ինչո՞ւ, եւ ուրկէ՞ այս վտանգը որ կը սաւառնի գլուխներու վերեւ։

Կարգ մը բժիշկներ, մեր ներկայ եռուն կեանքին պատճառած ջղայնոտութեան եւ ջղասպառութեան մէջ տեսած կը կարծեն պատճառը։

Ջղային այս երկու վիճակներն են որ ճարպային գեղձերու գերարտադրութիւն պատճառելով՝ 10 կնոջ վրայ 7 հատը անպայման իւղոտ գլուխ կ'ունենան։

Ճարպի գերարտադրութիւնը յառաջ կու գայ գլխու ճարպային գեղձերու անկանոն աշխատանքէն։

Այս նոր եւ հաւաքական երեւոյթը, մեզ կը հեռացնէ մինչեւ օրս իգական ճաղատութեան ճանչցուած եւ ընդունուած պատճառներէն, որոնք կապուած են օրկանիզմի գործունէութեան հետ։

Այս պատճառները կրնան կապուած ըլլալ վարակիչ հիւանդութեան մը, վիրաբուժական գործողութեան մը, ջղային ցընցումի մը եւ կամ մղձաւային դարմանումի մը։

Տակաւին առանց խօսելու նիհարնալու դեղերու եւ միջոցառումներու մասին, որոնք բնախօսական հաւասարակշռութիւնը խանգարելու բնոյթ ունին։

Կը թուի որ հերաթափութեան մասին նոր բացատրութիւն մը գտած են, որ է՝

Գլխու մորթին վիրաւորումը, թէեւ աննշան, անզգալի եւ անտեսանելի։

Ուրիշ խօսքով՝ արդի կիները շատ կը չարչարեն իրենց մազերը, յաճախ անոնց բնական ուղղութիւնը փոխելով։

Երբեմն չափը կ'անցընեն իրենց գործածած «Ռուլօ»ներուն, «Պիկուտի»ներուն եւ գնդասեղներուն, որոնք անհրաժեշտ են «Միզ ան փլի»ի համար։

Մազերու բժիշկներուն կողմէ յանձնարարուած մարձումն ու թրմումը (բէթրիսաժ) պէտք եղածին պէս չեն ըներ։

Զօրաւոր խոզանակումները, քաշումները կը վիրաւորեն մազերու արմատները։ «Ձիու պոչ»ի ձեւով յարդարումները շատ մը կիներու ճակատները մերկացուցած են։

Վերջապէս, վերջին տարիներու պարտադրած նորաձեւութիւններէն՝ ծայրագռուզումը (քրէբաժ), որ մազերուն խաւերը դարձնելով՝ վնասակար տարրերու եւ փոշիներու մուտքը կը դիւրացնէ մեծապէս։

Կարճ խօսքով, կիները կը մոռնան, որ մազը դիւրաբեկ, նուրբ տունկ մըն է, որ կը սնանի արիւնով։

Մազերու համար գործածուած դեղերը շատ քիչ անգամ կրնան պատճառ ըլլալ. օրինակ երբ շատ անկանոն կիրարկուած են։

Այսուհանդերձ, գունաթափող դեղերը, եւ յաճախակի «շամփոինկ»ները կրնան երբեմն թեթեւ հերաթափութեան մը պատճառ ըլլալ։

Գալով կեղծամներու գործածութեան՝ անոնց մեռած մազերուն տակ, ողջ մազերը կը խեղդուին, կը հիւծին։ Թշնամի մըն է նաեւ ճենազնարակը (լաքա), ալքոլի զօրաւոր համեմատութիւն մը պարունակած ըլլալուն համար, եւ երբ զայն կը շոգիացնեն 30 սանթիմեթրէ պակաս հեռաւորութեան մը վրայ։

«Շամփոինկ»ները զօրաւոր մաքրողներ ըլլալով, կրնան սակայն վնասակար ըլլալ ճարպային գեղձերու գրգռումով, արտադրութիւնը շատցնելով։

Ո՛չ մէկ ատեն մազերու խնամքը այսքան կարեւոր նիւթի մը հանգամանքը ստացած էր։

Ամէն վարսայարդար ունի իր մեթոտը, նոյնիսկ գաղտնիքներ՝ մազերու վերաբուսման համար, որովհետեւ բոլորն ալ գիտեն որ իրենց յաճախորդներէն շատերը ցանցառ մազեր ունին։

Այսուհանդերձ լաւատես են, քանի որ մասնայատուկ աշխատանոցներ բուռն աշխատանքներ կը տանին ճաղատութեան դէմ պայքարելու համար։

Վարսայարդարները տկար, պզտիկ մազերը կը կտրեն, որպէսզի վերաբուսած ժամանակ աւելի զօրաւոր ըլլան։

Կայ նաեւ մազերու մարզանքը. մարձումի մասնաւոր թեքնիք մըն է այս իր զանազան շարժումներով։

Բայց գիտական փնտռտուք կատարողներուն բոլորն ալ մէկ նպատակ ունին՝ արեան շրջանը յառաջ մղել դէպի մազերուն արմատը։

Կիները լաւ գիտեն թէ ի՛նչ կը նշանակէ «գլխու մորթի խճողում». իր առաձգականութիւնը (էլասթիսիթէ) կորսնցուցած մորթ մըն է այս, եւ ճարտար մարձումներ անհրաժեշտ են զայն վերագտնելու համար։

Բաց աստի, կարգ մը այլազան մեթոտներու շարքին, կան մազերը զօրացնող կարգ մը իւղեր, զանազան նիւթեր՝ որոնց նպատակն է սնուցանել մազերը. օրինակ՝ կովու ողնածուծ, բուսային մղձեր, ծծումբ, պտուղներու մզածոյներ (էսանս), հընդկախիղ, հաւկիթի դեղնուց, ռոմ, բրոթէիններ, պտուղներու կամ կենդանական իւղեր, կենսանիւթեր եւ նոյնիսկ պլակինդի (բլասանթա)։

Ինչպէս կը տեսնուի՝ բուժիչ եւ կանխարգելիչ դարմանները այլազան են։

Ախտաճանաչումը կը կատարուի դարմանումէն առաջ մազի եւ գլխու մորթի քննութեամբ։

Մասնաւոր գործիք մը - ռատիօ միքրոսքոպ — մազ մը 6000 անգամ մեծցնելու կարողութիւն ունի, որով ո՛չ մէկ բան կը ծածկուի եւ կ'անտեսուի մասնագէտին համար։

Գալով նախապէս մեր յիշած Տոքթ. Սիտիին՝ ահա ինչ որ կը թելադրէ ան.

«Շփեցէք ձեր մազերը ամէն օր ճարպային եւ գրգռիչ լոգաջուրերով (լոսիոն)։ Ցաճախակի «շամփոինկ»ներ թթու օճառներով կամ մայրիի էսանսով, շաբաթը երկու անգամ՝ դարմանման սկիզբը, յետոյ՝ 8 օրը անգամ մը։ Մի՛ սարսափիք մեռած մազերու թափուելէն որ տեղի կ'ունենայ այս շփումներու եւ շամփոինկներու ընթացքին»։

Մեծ աշխատանոցներու վարիչները շատ ինքնավստահ են եւ կտրուկ. «Բոլոր միջոցները ունինք արգիլելու անհաճոյ վիճակները», կ'ըսեն անոնք։

Այսուհանդերձ անոնք կ'ըսեն, որ քաղաքի մէջ ապրող կիներու մազերը աւելի դիւրաբեկ են քան գիւղերու մէջ ապրողներուն մազերը։

Նոյնիսկ կը կարծուի, որ ներկայ ժամանակներուն կնոջ ճաղատութեան վտանգ կայ, եթէ ան շարունակէ այրերու պէս եռուն կեանք մը վարել։

Կեղծամի վաճառականները այս հեռանկարին դիմաց չափազանց խանդավառուած կ'երեւին։

Արդէն հիմա Ֆրանսայի մէջ ամիսը 6000 կեղծամ կը պատրաստուի ֆրանսուհիներուն եւ երկրէն դուրս եղած պահանջները գոհացնելու համար։

Մեծ մխիթարութիւն կեղծամի վաճառականներուն այս պահուն, երբ արդէն իրենց արհեստը կորսուելու դատապարտըւած վիճակի մը հասած էր։

Թատրոնի համար բազմաթիւ կեղծ մօրուքներ կը պահանջուին, իսկ Թիֆոիտի պատճառաւ ճաղատ դարձած կիներն ալ կեղծամներ կը պահանջէին։

Միքրոպասպան դեղերու գիւտը իրենցմէ խլած էր վերջին յաճախորդուհիները, բայց ահա նորաձեւութիւնը կրկին տեղ տալ սկսաւ կեղծամներուն:

Կիներու ճաղատութեան դատի ընթացքին ամբաստանեալի աթոռին վրայ դրուած կեղծամը՝ նորէն պատուըուած՝

Մարդուն մազերը փետտելը կու գայ...։

«ԲԺԻՇԿ» ՏՈՔԹ. Գ.

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺ.Ի ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Պր. Վարդ Ալեքսանեանէ որպէս Նուէր՝ Մանկապարտէզի աշակերտներուն համար (10 դպրոցական պայուսակ) 700

Տիկ. Վարդ Ալեքսանեանէ Նուէր՝ Տնտեսագիտութեան դասընթացքներու վերսկսումին առիթով, 300

Տէր եւ Տիկին Վահէ Դերձակեանէ, Նուէր Նոր Տարւոյ առթիւ՝ 1000

Տէր եւ Տիկ. Խաչիկ Րէիզեանէ, Նուէր Նոր Տարւոյ առթիւ 1000

Տէր եւ Տիկին Աւետիս Զագըճեանէ, Նուէր Նոր Տարւոյ առթիւ 2500

Տէր եւ Տիկին Ալպէր Գալինեանէ, Նուէր Նոր Տարւոյ առթիւ, 2000

Պր. Արմանտօ Ֆերհատի ընդ Օր. Արաքսի Գիպուրեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Էտուար Եաղճեան կը նուիրեն 200

Տէր եւ Տիկին Հայկ Իրատեանէ. Նուէր Նոր Տարւոյ առթիւ, 500

Իրենց մօր՝ ողբ. Սգնիւ Ղազարեանի մահուան 10րդ տարելիցին առթիւ, Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Ղազարեան կը նուիրեն 200

Ողբ. Տիկ. Մարի Մանուկեանի (Աղեքսանդրիա) մահուան տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Ղազարեան կը նուիրեն 100

Ողբ. Զարուհի Պուտաքեանի մահուան տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Ղազարեան կը նուիրեն 50

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ · ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 169 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1967 — ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. — عدد رقم ١٦٩ — الخميس ٢ مارس ١٩٦٧

«ՍՊԱՆՆԵԼՈՒ ԳԻՆԸ...»

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն երկու ծերակուտական (*) հաշիւ են ըրեր ու կը յայտնեն աշխարհին, թէ ամէն մէկ վիեթնամցի սպաննելը Ամերիկայի կ'արժէ շուրջ երեք հարիւր հազար տոլար։

Թէ վիեթնամցին այնքան սուղ կը ծախէ իր կեանքը հայրենիքի պաշտպանութեան սիրոյն կամ իր մարմին տալու համար, կը մղէ մեզ յարգանքի երկու խօսք ընելէ աւելի բան մը ըսելու։

Տոնքինի արդիականագոյն մեթոտներով մղուած պատերազմի ընթացքին գործածուած հաւաքական բնաջնջումի մահասփիւռ զէնքերուն, քիչ անգամ յլլեր քանի մը զրուշ արժող փամփուշտը մէկ հոգի մեռցնելու կը ծառայէ։

Ինքնաթիռ մը կը փճանայ քանի մը վիեթնամցի սպաննելու համար։ Զինուորական խարիսխ մը կը քանդուի բուռ մը վիեթնամցիներու կեանքին գնով։

Վիճակագրական թիւերը որ կը տրուին մեզի՝ սոսկ են և կարելի չէ կասկածիլ, թէ սուտ են բնաւ ըսուածները։

Այսքան հազար միլիոն ծախս եղած է և մինչև հիմա այսքան վիեթնամցի սպաննուած։ Պարզ բաժանում մը՝ ատոր է երեք հարիւր հազար տոլար՝ սպաննուած իւրաքանչիւր վիեթնամցիին արժէքը Ամերիկեան Պետական Գանձին։

Բայց մ'յս է արդեօք ամբողջ արժէքը Ամերիկայի, որ տասնեակներով կը չափէ անգամ մարդկային կեանքը։ Չկա՞ն արդեօք մահացողներ նաև Ամերիկեան մարտիկներէն։ Չկա՞ն մայրեր ու հայրեր, կիներ ու զաւակներ, քոյրեր ու եղբայրներ, որոնց սիրտին արցունք կը յորդի։ Վիեթնամցիներն ալ ունին անպայման հարազատներ որոնց ոչ մէկին արցունքը, կարօտը, փշրուած ու մոխրացած երազը հաշուի առնուած է, սպանուած անձ գլուխ երեք հարիւր հազար տոլարին մէջ։

Գեղեցիկ իտէալներու՝ ռամկավարութեան, ազատութեան, արդարութեա՛ն Ամերիկեան՝ որ մեղրի ու կաթի, առատութեա՛ն երկիր է, պէտք է եղբայրութեան, բարեկամութեան, խաղաղութեա՛ն ազնիւ, անհունապէս վսեմ ճամբով պահէ իր հմայքը աշխարհի մէջ՝ ազգերու մօտ, և ամէն մէկ վիեթնամցի սպաննելու համար վճարած գինին մէկ հազարերորդը նուիրէ ընտանիքներ փրկելու համար՝ անօթութենէ, տգիտութենէ, հիւանդութենէ ու տայ իւրաքանչիւրին՝ ապրելու, երջանի՛կ ապրելու հնարաւորութիւնը, ամենէն գեղեցիկը՝ բոլո՛ր իտէալներուն։

Պէտք է մտածէ, թէ ԱՊՐԻԼԸ ի՞նչ կ'արժէ, ոչ թէ մեռնիլը...։

Այլապէս, տոլարի հաշիւով, յարգելի Ծերակուտականները վիճակագրութիւն մը եւս պէտք է ընեն ու խորհին՝ թէ ի՞նչ ձեւով կարելի է աւելի աժանի նստի ամէն մէկ վիեթնամցիի մահը...։ Պարզ է պատասխանը. աւելի շատ վիեթնամցի սպաննել։ Կէսի կ'իջնէ գինը, եթէ կրկինը սպաննուին, օրինակ։ Կը հետևի ուրեմն՝ որ ահաւոր հեռանկար մը կը պարզուի ամերիկացի ծերակուտականներուն աչքին՝ եթէ, այսքան բազմահազար միլիոններ ծախսուին առանց ոեւէ վիեթնամցի սպաննուելու...։

Ա՛յս է հաւանաբար պատճառը որ պատերազմը կը շարունակուի՝ Վիեթնամի մէջ...։

26—2—67

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

(*) Ճօզըֆ Քլարք (Փէնսելվանիա նահանգէն) եւ Ռիչըրդ Ռասսըլ (Ճորճիա նահանգէն)։
Ծ. Յ.

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱՅՐԻՆ ՄԱՀԱՑԱԾ

Զօրավար Անդրանիկի այրին՝ Տիկ. Նուարդ Օզանեան-Վարդանեան, 25 Յունուար 1967ին մահացած է Վիեննա, հիւանդանոցի մը մէջ։

Հանգուցեալը երկար տարիներէ ի վեր կ'ապրէր Պուլկարիա, իսկ վերջերս գացած էր Վիեննա դարմանուելու համար, կը գրէ «Արարատ»։

00065

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ, ԱՐԱԲ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ 9ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԲԱՑՄԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ

Սահմանեց Արաբ Յեղ. Ուժերու Միաւորման Պայմանները

«Առաջին հերթին իրենց ժողովրդական մասսաներուն եւ հայրենիքին հետ չմիացուլուող ազգային շարժումները ոչինչ կրնար տալ միացեալ յեղափոխական գործին», հաստատեց պետութեան նախագահը։

Երկուշաբթի, 27 Փետրուար, Գահիրէի համալսարանի հանդիսասրահին մէջ բացումը կատարուեցաւ արաբ փաստաբաններու 9րդ համագումարին, որուն մասնակցեցան ինը արաբ երկիրներէ, տասներկու սենդիքաներու 1800 փաստաբան ներկայացուցիչներ։

Այս համագումարը, որ տևեց հինգ օր, օրակարգի վրայ ունէր մասնաւորաբար արաբական աշխարհի հարցերը, գաղութարարութեան հաշուեյարդարը, ինչպէս նաև ընկերվարութեան, միութեան, քարիւղի, յառաջդիմութեան կարգ մը հարցեր և օրէնսգիտական ու արհեստակցական նիւթեր։

Այս համագումարէն կը բացակայէին Թունուզի, Յորդանանի և Սէուտական Արաբիոյ ներկայացուցիչները։

Ա.Մ.Հ.ի փաստաբանական կարգի գլխաւորը Մէթր Ահմէտ էլ Խաուակա արտասանեց բացման ճառը։ Յաջորդաբար խօսք առին Իրաքի, Պէյրութի, Դամասկոսի, Հալէպի, Սուտանի, Թրիփոլիի (Լիբանան), Լիպիոյ, Լաթաքիայի, Պաղեստինի, Ալճերիոյ, Մարոքի, Քուէյթի, Արաբական Լիկայի ներկայացուցիչները, ինչպէս նաև Միջարաբական փաստաբաններու Միութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Մէթր Շաֆիք Արշիտաթ։

Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր այս առթիւ արտասանեց քաղաքական հոյակապ ճառ մը, որուն մէջ գլխաւորաբար նշեց.

«Այսօր, արաբական հայրենիքը կարիքը ունի ուժի ամբողջութեան՝ հեռացնելու համար ամենէն բուռն յարձակումները, որոնք կեդրոնացած են մեր վրայ, ատոնք են աշխարհակալութեան և յետադիմութեան ուխտերու յարձակումները մեզի դէմ, ամէն տեսակի պատերազմով, ցեղերու պատերազմով և զինուորական միջոցներով։

«Յեղափոխական ազգային ուժը ամենէն առաջ կը պահանջէ, որ կառուցուին հիմնական խարիսխները մեր հայրենիքներուն մէջ եւ մեր ժողովուրդներուն հետ։ Բոլոր այն ազգային շարժումները՝ որոնք իրենց խարիսխները չեն հաստատեր իրենց հայրենիքներուն մէջ և իրենց ժողովուրդներուն հետ, չեն կրնար ներկայանալ յեղափոխական միացեալ աշխատանքով։ Այդ ձեւով յեղափոխական միացեալ աշխատանքը կը տկարանայ և ոչ թէ կը զօրանայ»։

ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ՍՓԻՒՌՔԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԻՋԵՒ

ԿԱՊԵՐՈՒ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սփիւռք — Հայրենիք կապերու սերտացման համար աշխատողները գնահատութեան արժանի են։

Մշակութային, մարզական և գրական կապերը զգալի յառաջդիմութիւն մը արձանագրեցին 1960էն ասդին։

Հազարաւոր հայեր գացին, տեսան և հաստատեցին այն վերելքը՝ զոր արձանագրած էր բանուորներու և գիւղացիներու ընկերվարական ռէժիմը Հայաստանէն ներս։

Վերջին տարիներուն «Սով. Հայաստան» և «Հայրենիքի Ձայն» թերթերը աւելի շատ սկսան ըՍփիւռքի հայ կեանքը ծանօթացնել Հայաստանին։

«Սփիւռքահայութեան հետ Մշակ. Կապի Կոմիտէն» ունեցաւ իր առանձին բաժինները՝ որոնք մերթ արձագանգ կը հանդիսանան Հայաստանէն դուրս ապրող հայ ժողովուրդի գրական նուաճումներուն՝ յատկապէս մշակութային, ուսումնական մարզերէն ներս անոնց կատարած գործին և կը գնահատեն ալ այդ աշխատանքները։

Հայաստանի կառավարութիւնը ամէն դիւրութիւն և միջոց տրամադրած է այդ Կոմիտէին, որպէսզի լայն գործունէութիւն մը և կազմակերպուած աշխատանք մը տանի իրաւ գործակցութիւն մը ստեղծելու համար Սփիւռքի և Հայրենիքի հայերուն միջև։

Հայաստանի հանդէպ սփիւռքահայութիւնը նոյն կեցուածքը չի ցուցաբերեր դժբախտաբար և հետևաբար այդ կապերու ամրացման ճանապարհին ամէն առիթով ալ նոյն գնահատականը չէ՛ որ կը տրուի սփիւռքի հայ մամուլին մէջ։

Այս առթիւ մեր թերթը միշտ ալ գնահատողներէն եղած է հայրենի պետական մտահոգութիւնները և ուզած է, որ այդ կապերը հիմնական առաջադրանքներ իրականացնելու ձգտին և չշահագործուին զգացական տարրերու կողմէ և նկատի առնուին մեր բոլոր այն գործօն ուժերը՝ որոնց աշխատանքը լոկ սահմանուած չէ «հանդէս» մը կազմակերպելու կամ «բարեգործութիւն» խաղալու։

Աւելին՝ իրաւ հայրենասիրութի՛ւնը իրաւ կապեր կրնայ ստեղծել։

Ժամանակաւոր և հաշուով կատարուած գործունէութիւնները, կեղծիքի դռները լայն բանալու կը ծառայեն և չեն օգներ ճիշդ կողմնորոշման։ Ասիկա պատճառ կրնայ հանդիսանալ, որ մարդիկ լրջօրէն նկատի ունենան Կոմիտէի կողմէ «յառաջ քշուած» տարրերու մասին տրուած գնահատական եզրոյթները։

Կոմիտէի պարտականութիւնը աւելի բարդ բնոյթ ունենալուն՝ չենք կրնար չնկատել՝ որ շատ անգամ սխալներու մէջ կ'իյնայ ան, երբ դիմակաւորն ու անդիմակը չի կրնար զանազանել...

Ի վերջոյ վերջին տասնամեակին «դիմակաւոր» հայրենասէրներու մասին լայն ծանօթութիւն մը, ինկապէս որ պիտի փրկէր կացութիւնը և մարդիկ պիտի համոզուէին, թէ խօսքն ու գործը տարբեր բաներ են։ Իսկ գործը աւելի ճիգ, զոհողութիւն և կեանքի գին պահանջող գիծ է։

Բոլորը ունենալու համար հիմնականը ընդվզեցնելը և կորսնցնելը որքա՞ն ճիշդ մօտեցում է...

Այս մասին լաւ պիտի ըլլար լսել Վ. Համազասպեանի տեսակէտը։

Տակաւին, Հայրենիք - ըՍփիւռք կապերու զօրացումը կ'ենթադրէ Սփիւռքը անձամբ ճանչնալու պարագայ։

Հարց է, թէ եկող գացողները այդ Կոմիտէի անդամներուն, երբ այցելեն Սփիւռք, կը մօտենա՞ն բոլորին, ի՞նչ չափով իրազեկ կը դառնան այդ բոլորին, ի՞նչ չափով կը թափանցեն հոսանքներու և մամուլի ներկայացուցիչներուն ծանօթ կամ անծանօթ քաղաքական կամ մշակութային իրաւ մտահոգութիւններուն, ի՞նչ չափով կը զանազանեն կեղծը՝ իրաւէն և ի՞նչպէս կը ներկայանան Երևանի, ի՞նչպէս կը ներկայացնեն Սփիւռքի մէջ Հայրենիքի իրականութեան մօտեցողներու պրկումները։

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՄԸ

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Ս. Հայաստանի գիտական ակադեմիայի նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած է պատմական, գիտական և ճարտարագիտական թանգարան մը, որուն նպատակն է՝ ուսումնասիրել Հայաստանի գիտական մտածողութեան յառաջացումը, Լենինականի յեղափոխական շարժումը, ինչպէս նաեւ հաւաքել յեղափոխականներու եւ հանրապետութեան գիտական ներկայացուցիչներու կեանքին եւ գործունէութեանց մասին նիւթեր։

Նպատակադրուած է կանոնաւորաբար կազմակերպել, Լենինականի ճարտարարուեստի զարգացումը արտայայտող նիւթերու ցուցահանդէս։

Թանգարանին աշխատակիցները արդէն իսկ սկսած են հաւաքել եւ ուսումնասիրել Կոշտոյեանցի, Շահինեանի, Մնոյեանի եւ այլոց մասին փաստաթուղթեր եւ իրեր։ Տիգրանեանի ընտանիքին վերաբերեալ նիւթերը խիստ հետաքրքրական են, մանաւորաբար ծանօթ երգահան Նիկողայոս Տիգրանեանի նկարները, գրութիւններն ու փաստաթուղթերը։

Ա.Փ.Ն — Վ. ԹԵՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ԿՈՒՐՂԻՆԵԱՆԻ ԱՆՈՒՆՈՎ

Հայաստանի կրթական նախարարութեան կողմէ եղած առաջարկին վրայ, Նախարարաց Խորհուրդը որոշած է Լենինականի թիւ հինգ գիշերօթիկ վարժարանը կոչել անուանի բանաստեղծուհի Շուշանիկ Կուրղինեանի անունով։

Լենինականի Քաղաքապետական Խորհուրդի գործադիր կոմիտէին յանձնարարուած է, դպրոցին առջեւ կանգնեցնել բանաստեղծուհիին կիսանդրին։

———⁂———

ՍԵՒԱՆ լճին շուրջ հետզհետէ կը զարգանայ Սեւան քաղաքը, որպէս արդիւնաբերական կեդրոն։ Քաղաքին մէջ կը գործեն տասը մեքենաշինական գործարաններ։

ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ երկրորդ խոշոր քաղաքին, Կիրովաբադի մէջ հայերէն լեզուով սկսած է լոյս տեսնել «Բանուորական Կիրովաբադ» թերթը։ Ազրբէյճանի մէջ լոյս կը տեսնեն տասը հայերէն թերթեր։ Ազրբէյճանի հայ գրողները ունին «Գրական Ազրբէյջան» ամսագիրը։ Պաքուի ռատիօն կանոնաւորապէս հայերէն լեզուով հաղորդումներ կը կատարէ։

ՄԱՐՍԷԼ ՄԱՐՍՕ Հայաստանի մէջ կը պատրաստէ ժապաւէն մը Րոզա Ֆրանկուլեանի եւ Գուրգէն Եղիազարեանի բեմադրութեամբ։ Այս ժապաւէնին մէջ առնուած են Երեւանի տեսարժան վայրերը, Սեւանը եւ այլ մշակութային կեդրոններ։

«ՓՐԱՒՏԱ» օրաթերթը թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ Ս. Միութեան փորձարկող-օդաչուներու մասին։ Օրաթերթը յատկապէս կը խօսի Գր. Անաստաս Միկոյեանի զաւկին զօրավար Ստեփան Միկոյեանի մասին, որ փորձարկած է վաթսունէ աւելի զանազան օդանաւեր։

Երիտասարդ զօրավար մըն է ան, որ մասնակցած է համաշխարհային երկրորդ պատերազմին և շատ կը սիրէ բանաստեղծութիւնը։

Զօր. Միկոյեան փորձարկած է «Միկ» հալածիչները, հնարուած իր հօրեղբօր՝ Արտեմ Միկոյեանի կողմէ։ Ինք առաջին անգամ փորձարկած է կասած մեքենայով օդանաւի էջքը, կը յայտնէ «Փրաւտա»։

Օդակայանին մէջ իր պաշտօնակիցները կը վկայեն թէ ան շատ համեստ ու պարկեշտ է, սիրահար՝ օդանաւորդութեան։ Շրջան մը՝ որպէս ճարտարագէտ, հետազօտութիւններ կատարած է, եւ օդանաւեր շինած ու ղեկավարած։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Արտասահմանի բոլոր թերթերէն, հեղինակներէն, սպառաներէն, հրատարակիչներէն եւ հաստատութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ եւ ճշդել, որ «Ջահակիր»ի հասցէին ամէն առաքում անհրաժեշտ է հասցէագրել հետեւեալ երկու նամակատուփերուն միայն.

JOURNAL TCHAHAKIR, B·P· № 47 Le Caire (Egypte) R·A·U·
կամ B·P· № 2111 Le Caire (Egypte) R·A·U·

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խոր ցաւով տեղեկացանք յանկարծական մահը մեր համակրելի բարեկամներէն՝

ՀՐԱՉ ԹԱՊԱՔԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 25 Փետր. 1967, կ. ա. իր բնակարանին մէջ։

Այս տխուր առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն և սգակիր բոլոր պարագաներուն։

———

Խոր կսկիծով կը տեղեկանանք նաև մահը՝

ՂՈՒԿԱՍ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցած է Ուրբաթ, 24 Փետր. 1967, կ. ե. ժամը 2ին։

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք ողբացեալի զաւակներուն և սգակիր պարագաներուն։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ՕՐ. ՊԷԱԹՐԻՍ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

ՍՊԱՆԱԳԻՐ ՆՈՐԱՎԻՊԱԳՐՈՒՀԻ

Պուէնոս-Այրէսի մէջ, երիտասարդ հայուհի մը, 21 տարու Օր. Պէաթրիս Թիւթիւնճեան վերջերս սպաներէն լեզուով և «Մեռնելու Ձեւերէն» խորագրով հրատարակած է պատմուածքներու հաւաքածոյ մը։

Ներսօ Մշակութային ու Գեղարուեստական Տունը, Արժանթինահայ Ուսանողական Միութեան նախաձեռնութեամբ ներկայացուցած է այս գործը։

Օր. Պէաթրիս Թիւթիւնճեան 1962ին գրած է «Էլիաս Լին Հովիւը» պատմուածքը, որ արժանացած է «Ամերիկացի Վիպագիրներ»ու երկրորդ մրցանակին։ Մրցումը կազմակերպած է «Էլ Խոքարապախօ Տէ Օրօ» ծանօթ գրական հանդէսը։

1966ին, Օր. Թիւթիւնճեան ներկայացուցած է իր առաջին գործը «Լա Գամփանա Տէլ Բոէթա»ն, «Սինկլար» գրական խմբակի բացօդեայ ցուցահանդէսին մէջ, որուն վարիչը եղած է այդ օրը։

Հուսկ, 1966 Յուլիս 1ին ներկայացուցած է իր երկրորդ գործը։

Զինք հետաքրքրող նիւթերն են, ժամանակակից մտաւորական աշխարհը յուզող հարցեր, որոնց շուրջ կը յածի նաև իր միտքը։

Իր պատմուածքներուն մէջ կան Մահուան, Ազատութեան, Աստուածաշունչի և այլ հարցերու մասին ինքնուրոյն կարծիքներ։

«Մենք ու մեր զաւակները» ամսաթերթը, վերջերս տուած է հայազգի սպանագիր այս նորավիպագրուհիին հետ ունեցած տեսակցութիւնը։

Օր. Թիւթիւնճեան փիլիսոփայութեան ուսանողուհի է ներկայիս։ Կը հետեւի նաև լրագրութեան դասընթացքի։ Միեւնոյնատեն, օրիորդը նշանակուած է Արժանթինահայ Համալսարականներու «Կանա»» ամսօրեայ տեղեկատուի միայուն քարտուղարուհի։

«ԱՑԳ»

ՖՐԱՆՍԱ

ԼԻԶ ՏՈՒՐԵԱՆ

Յունուար 28ին, Շաբաթ իրիկուն ժամը 20ին, Փարիզի Օփերայի մէջ ներկայացուեցաւ «Գարմէն»ը, գլխաւոր դերակատարութեամբ Լիզ Տուրեանի։

Ինչպէս ծանօթ է մեր ընթերցողներուն, «Տոն Գարլոս»ի իշխանուհի «Էպոլի»ի դերով, Լիզ Տուրեան ինքզինքը պարտադրեց, Օփերայի բեմին վրայ և կը շարունակէ իր դժուարին ասպարէզը։ Յունուար 28ին, առաջին անգամն է որ ան ներկայացաւ Գարմէնի դերով։

ՀԱՅ ԵՐԳԱՀԱՆԸ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Հայ անուանի երգահան Արա Պարթեւեան՝ Կիրակի 12 Փետր. կ. ե. ժամը 9.10ին խօսած է «ՄԱՐՍԷՅԼ ՓՐՈՎԱՆՍ» ձայնասփիւռի կայանէն, նիւթ ունենալով՝ «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ»։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Իսիի Հայ Աւետարանական Երիտասարդութեան կողմէ 12 Փետրուար 1967 Կիրակի կ.ե. ժամը 3ին, «Սալ տէ Ֆէթ»ի մէջ Ներկայացուած է Վարդանանցէն երկու դարեր առաջ հայ իշխաններու պատերազմներէն առնուած «ՀԱՅ ԱՐԻՒՆԻ ՈՅԺԸ» ողբերգութիւնը՝ հինգ արար։

Այս ներկայացումը հայերէն լեզուով բեմադրուելու համար մեծ ջանքեր թափած են Իսիի մեր հայ երիտասարդները։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐ

Կետիկփաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ Դպրաց Դասի կազմութեան 75րդ և «Զուարթնոց» երգչախումբի 30րդ կրկնակի տարեդարձները տօնուեցան մեծ հանդիսութիւններով՝ Ամեն Տ. Շնորհք Ս. Պատրիարք Հօր Նախագահութեամբ։

Եկեղեցական արարողութիւններէ ետք՝ Տնօրէն Խորհուրդը սիրոյ սեղանի մը շուրջ հաւաքեց 200 հոգի։

———⁂———

ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Իսթանպուլահայ ծանօթ երգչուհի և օփերայի արուեստագիտուհի Տիկին Ալիս Մանուկեան, որ իր մարմնաւորած իւրաքանչիւր դերին մէջ յաջողութիւններ կ՚արձանագրէ և անվերապահ գնահատանքին կ՚արժանանայ բոլոր արուեստասէրներուն ու գեղարուեստական քննադատներուն, գլխաւոր դերը ստանձնեց Վերտիի «Ռիկոլեթթօ» օփերային մէջ, մարմնաւորելով Ճիլտայի դժուարին դերը, որ վստահուած էր իրեն։

19 Յունուարին, բացառիկ ներկայացումով մը բեմադրուեցաւ սոյն օփերան մամուլի ներկայացուցիչներուն և դիւանագիտական կազմին համար, որոնց առջեւ Ալիս Մանուկեան անգամ մը եւս առիթը ունեցաւ հպարտանք պատճառելու հայութեան՝ իր արուեստով ու կատարողական բարձր յատկութիւններով։

Ալիս Մանուկեան (Ճիլտա) եւ Է. Սեվկեն (Ռիկոլեթթօ)

ՄԵՐ ՎԻԳԷՆԸ

(ՎԻԳԷՆ ԽԷՉՈՒՄԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 50 ԱՄԵԱԿԸ)

Յոբելեանական շոյանքի խօսք չէ, որ պիտի ասեմ մեր հիանալի գրողի, իմ հին բարեկամ Վիգէն Խէչումեանի մասին։ Այս խօսքերը ես նրան կ'ասէի վեց ամիս, վեց տարի առաջ էլ, երբ դեռ նա հեռու էր իր կեանքի միջօրէից:

Երջանիկ է այն գրողը, որ հենց իր առաջին գործով, լինի դա պատմուածք, վէպ, վիպակ կամ ոտանաւոր, իր վրայ է գրաւում ժողովրդի ուշադրութիւնը։ Կրկնակի երջանիկ է նա, ով գրող է ծնւում: Այս առաքելութեան մէջ արտաքին ազդակները արդէն աւելորդ են: Այստեղ խառն է բնութեան մասը։

Վիգէն Խէչումեանը վերջիններից է, գրող է ի բնէ:

«Աստուածամայրը» պատմուածքը Խէչումեանի առաջին երկունքն էր, որ կատարուեց մօտ երեսուն տարի առաջ։ Եղաւ չեղածը, ծնուեց «Աստուածամայրը» եւ ժամանակի մեծերը լիաբերան օրհնեցին նրա ու նրա հեղինակի ճանապարհը:

Իսկապէս գրող էր աշխարհ եկել: Վճռուած, որոշուած էր նրա ուղին։ Այն էլ ինչպիսի՜ տարիների։ Նման ծնունդներ մեր գրականութեան մէջ այդ օրերին եթէ կային էլ, ապա գրականութեան ագարակը յափշտակած կոպիտ ձեռքերի մէջ դատարկ ճոռոմութեան մահակներ էին շաչում։ Խորթ ծնունդները սովոր էին ջարդել հարազատ ու բնաշխարհիկ, սիրելի ու սքանչելի գրական աստուածներին...

Բարեբախտաբար ժամանակը ջարդեց այդ մահակները։

«Աստուածամայրը» նոր զաւակներ ունեցաւ, թէեւ ծանր կռիւ էր ու աշխարհաքանդում: Խէչումեանական նոր ծնունդները հաւաքուեցին յաղթականօրէն եւ քառասունհինգ թուականին միաւորուելով դարձան «Զուարթնոց»։

Վիգէն Խէչումեան

Խաչիկ Վարդապետը ի յայտ բերեց հողի տակ կորած Զուարթնոցի հրաշք տաճարը։ Դէ՛ թող սերունդները գան ու հմայուեն նրանով։ Մեր Վիգէնը ստեղծեց իր արուեստի «Զուարթնոցը», որ չկար ոչ հողի տակ, ոչ էլ նրա վրայ: Նա դա քաղեց մագաղաթների մոռացուած էջերից, Հաղպատի մամռոտուած քարերից, Անիի գերուած տաճարներից, բեկոր-բեկոր նախշելով՝ կպցնելով՝ մեղուի նման հիւսեց յօրինեց իր հոյակապ «Զուարթնոց»ը: Ժամանակի մեծերը, լաւերը, ազնիւները հիացան այս նոր «Զուարթնոցով» եւ ուրախացան որդան կարմիրով նախշած նոր, չխամրող գոյներ տեսնելով նրա մէջ։

Եւ կարծում էք հին մասի՞ն ու հնաբո՞յր էին այդ նովելները: Բոլորովի՛ն: Արմատն էր հին, պտուղը նոր էր, ինչպէս Մեղրու Վահռակարի ժայռերի մէջ խրուած նռնենին, որը, ասում են հազար տարեկանից էլ հին է, բայց թէ ամեն տարի նոր պտուղով է զարդարւում ժայռերը, հաղորդելով մարդկանց ձեռք ու շրթունք, ճաշակելիք զգայարանն ու լեզուն, մանաւանդ լեզուն...

Խէչումեանի պատմական նովելների ու վիպակների մարդիկ, ահա ապրում են մեզ հետ, մեր օրերի մարդիկ են՝ ժամանակների քաղցր բան ու եղի բեռով ծանրացած.

Ինչո՞ւ Խէչումեանը հենց պատմութեան կապեց կառուցեց, յօրինեց իր չխորտակուող «Զուարթնոցը», Զարմացնելու համա՞ր։ Բնա՜ւ... Համոզուած եմ, որ խոշոր մտածողը, պէտք է քաղաքացին ու ջերմ հայրենասէր արուեստագէտը գիտէր դա արեց մեծ նպատակի համար։ Պատմութի՞ւն էր։ Աղէ՞տ էր։ Գրիգոր Տաթեւացին Լենկ Թեմուրի օրերին լոյսի, գիտութեան ու գրականութեան ջահով դիմաւորեց խաւարն ու մահը։ Դուք էլ սեւ չարի դէմ, զօշեցէ՜ք։ Է՛յ վայրենական սերունդներ, կա՛ց առէք։ Նայեցէ՛ք, թէ ի՛նչ բանական լուսաւոր ազգի վրայ էք սուր քաշում։ Դուք խաւարի՛կ էք կանխելու լոյսը։ Զգաստացէ՛ք, բռնաւորնե՛ր։

Հիտլերեան յորդաների դէմ կռուող զինուոր Յուսան Աւետիսեանի ու զեներալ Նուէր Սաֆարեանի համար էին ստեղծում խէչումեանական ներաշխարհը։ Պիտի աշուղ բոլորին, թէ ի՜նչ լոյս է աւերելու գալիս համեմատ դարի Լենկ Թեմուր Հիտլերը, եւ ոչնչացնելով ի՞նչ է պաշտպանում իր կեանքը հայրենիքի գոհաբանութեան դրած զինուորը։

Զրահանաւ էր գրականութեան զէնքը։

(Շար․ տես էջ 4)

ՈՂՋՈՅՆՆԵՐ ՅՈԲԵԼԵԱՐԻՆ

ՍՍՀՄ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՍԻՐԵԼԻ ՎԻԳԷՆ ՀԱՅԿՈՎԻՉ,

Գոհունակութեամբ, սրտի խորքից ողջունում ենք Ձեզ, Հայաստանի առաջատար արձակագիրներից մէկին՝ ծննդեան յիսնամեակի առթիւ։ Ցանկանում ենք Ձեզ հետագայ ստեղծագործական յաջողութիւններ, յուրախութիւն սովետական բազմազգ գրականութեան։

Ամուր սեղմում ենք Ձեր ձեռքը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՍԻՐԵԼԻ ՎԻԳԷՆ ԽԷՉՈՒՄԵԱՆ,

Հայաստանի գրողների միութեան վարչութիւնը սրտանց շնորհաւորում է Ձեր ծննդեան յիսնամեակը: Դժուար է գնահատել Ձեր այն թանկ վաստակը, որ Դուք, մեր դասական անընդգրկելի գրականութեան կողքին, իսկական արուեստագէտի փայլուն գրչով, մատուցում էք հայ և օտարազգի ընթերցողին։

Ձեր առաջին՝ «Զուարթնոց» գրքի, ինչպէս նաև հետագայում գրած մի շարք լաւագոյն պատմուածքներ թարգմանուել են աշխարհի շատ լեզուներով և արժանացել այլազգի ընթերցողների ուշադրութեանն ու յարգանքին: Հայ ընթերցողն ու գրական հասարակութիւնը բարձր են գնահատում ձեր ստեղծագործութիւնները, առանձնապէս վերջերս լոյս տեսած «Գիրք լինելութեան» վէպի առաջին մասը և անհամբեր սպասում են այդ գործի հոգեմօտ շարունակութեանը։

Ձեզ ցանկանում ենք երկար տարիների քաջառողջութիւն՝ Ձեր տաղանդի ծաւալման բոլոր հնարաւորութիւններով և մեր սպասելիքների կատարման լուսաւոր մտածումներով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

Վ․ Հ․ ԽԷՉՈՒՄԵԱՆԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՊԱՏՈՒԱԳՐՈՎ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սովետահայ գրականութեան զարգացման գործին մատուցած ծառայութիւնների համար և ծննդեան յիսնամեակի կապակցութեամբ գրող Վիգէն Հայկի Խէչումեանին պարգևատրել «Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն սովետի» պատուագրով։

Հայկ․ ՍՍՀ Գերագոյն սովետի նախագահութեան նախագահ
Ն․ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Հայկ․ ՍՍՀ Գերագոյն սովետի նախագահութեան քարտուղար
Ա․ ԳԱԼՍՏԵԱՆ

ԻՄ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

ՎԻԳԷՆ ԽԷՉՈՒՄԵԱՆ

Իմ դիմաց՝ փոքրիկ նաւակում նստած է իմ առաջնորդը — հասակն առած մի տղամարդ՝ հնամաշ բաճկոնով, լայնեզր գլխարկն արծաթին տուող խուիւ մազերի վրայ։

Նրա խիտ յօնքերը մէջտեղից բեկուած են, բազմաթիւ ճառագայթ-կնճիռների միջից նայում են կեանք տեսած մարդու մշտապէս տամուկ, սեւ աչքերը: Բայց նրա դէմքի ամենաբնորոշը շուրթերն են, որոնք իրենց գոյնով հազիւ են տարբերւում թուխ, քիչ գունատ դիմամաշկից․ նրանք հաստ են, յատկապէս ներքին շուրթը, ճաքճքուած տարիներից, ծխախոտից, քամուց, ինչպէս հողը անապատում։

Չնայած իր պատկառելի տարիքին, նա պատանեկան ոգեւորութեամբ ցոյց է տալիս ինձ Վենետիկի հրաշալիքները եւ պատմում է նրանց մասին միջնադարեան պատմիչի հմտութեամբ՝ միահիւսելով իրականն ու լեգենդարը, երբեմն, հետաքրքրութեան համար, խառնելով պատմական վայրերի անունները:

—Այս պալատում ապրել է Ծիւլիետան,— բացատրում է նա՝ նկատելով, որ ես նայում եմ հնամենի եռայարկ տան կողմը, որի պատշգամբներն ու նեղ, մետաղէ զարդացանցով լուսամուտները ծածկուած են բաղեղի տակ։— Իսկ այս կորամէջք կամուրջով, սինեօ՛ր, իր սիրուհուն գողունի այցի էր գալիս Ռոմէօն...:

Ես նրան չեմ ուղղում, չեմ ասում, որ յայտնի սիրավէպի հերոսներն ապրում էին Վերոնայում եւ ոչ թէ Վենետիկում։ Չէ՞ որ այսպէս գեղեցիկ է ստացւում...։

Մենք լողում ենք Կրանտ Գանալով։

Արեգակը թեքուել է դէպի արեւմուտք։ Նրա ոսկով եւ իրիկնամտի մեղմ ստուերներով պարուրուած ջրերի վրայ, գլխիվայր օրօրւում են շէնքերի սլացիկ սիւները՝ ականտի կիսածալ տերեւներից հիւսուած կլասիկական խոյակներով, արձաններն ու խորաքանդակները, փոքրիկ պատշգամբներն ու վենետիկեան բաց պատուհանները՝ վերում կախուած քարակերտ յօնքով...։ Ես հիանում եմ մէկը միւսից գրաւիչ, իսկական անտիկ, հռոմէական երիզներով, քանդակածեփ դռներով, որոնք բացւում էին կանալի վրայ, կախուած վիւերով...։

Բայց ահա, վերջանում է ջրանցքը, եւ մենք ելնում ենք բաց ծով, հեռւում թողնելով ե՛ւ գրավիչ ճարտարապետական բեկորները, ե՛ւ կամրջակները, որոնց յենապատերին կռթնած, հայեացքով ուղեկցում էին մեզ ուրախ վենետիկցիներն ու վենետիկցուհիները։

Դանդաղ մօտենում է հռչակաւոր Դոժերի պալատը: Մեր նաւակը փշրում է նրա անդրադարձումը կանաչ-կապտաւուն ջրերի հայելու երեսին։

Իմ առաջնորդը նկատելի յոգնել է, բայց շարունակում է խօսել նոյն արտակարգ ոգեւորութեամբ:

— Ա՜խ նայեցէք, խնդրեմ, այս պալատին,— բացականչում է նա։ — Չէ՞ որ իսկապէս գեղեցիկ է Վենետիկը, սինեօր։ Դուք նկատում էք, թէ որքա՜ն խորն է երկինքը, որքա՜ն կապոյտ։ Իսկ այս խաղաղ վերջալո՞յսը ծովի վրայ...։ Ինչպէս միշտ, հիանալի ամառ է Վենետիկում, սինեօ՛ր...։

Նա այնպիսի սիրով է խօսում Վենետիկի հողի ու ջրի, օդի ու երկնքի, նոյնիսկ ամառուայ հմայքների մասին, որ ես ակամայ հիշում եմ իմ հայրենի Հայաստանը։ Իմ մէջ անզուսպ ցանկութիւն է առաջանում պատմել նրան, որ այնտեղ, այն հողում, որտեղից ես լեզու եմ առել — Արարատեան դաշտում հիմա նոյնպէս տաք է, աւելի ճիշդ՝ շոգ: Շիկացած են այնտեղ քարն ու հողը արեգակի կիզող տապից, օդը փոշեբոյր է, լցուած չոր խոտի եւ հասուն մրգի բոյրով...։ Այնուամենայնիւ այնտեղ էլ հիանալի ամառ է։

Սակայն պատմելու հերթը նրանն է, եւ ես միայն լսում եմ՝ մտածելով, որ աշխարհում ամէն տեղ հայրենիքը հայրենիք է, սիրելի ու թանկագին, թերեւս բոլոր հարազատներից ամենից հարազատը։

Արեգակի ոսկեկարմիր սկաւառակը դանդաղ ընկղմւում է ծովի կապոյտի մէջ, փոխում են իրենց երանգը երկինքը, ջուրը, ծովափը։

Իմ առաջնորդը ինձ սիգարէթ է հիւրասիրում։

— Ծխախոտից չէ՞ք զգո՞ւմ, սինեօ՛ր, նարինջի ու լիմոնի բոյրը, — հարցնում է նա՝ մի ակընթարթ լռելուց հետոյ։ — Ասացէ՛ք, խնդրեմ, կա՞յ աշխարհում որեւէ այլ տեղ այսպիսի ծխախոտ։

Ես ծխում եմ եւ նայելով սիգարէթի կրակին, մտաբերում, որ այսպիսի ծիրանի գոյն է ստանում կրակը մեր բարձրիկ լեռներում, որտեղ յստակ ու մաքուր է օդը...:

— Օտարականի համար այստեղ բոլոր գոյներն արտասովոր են թւում,— նկատելով իմ հայեացքը, իսկոյն ասում է նա։ — Այդ կրակը ձեզ չի՞ յիշեցնում գինու գոյնը՝ վենետիկեան նշանաւոր բիւրեղապակեայ գաւաթներում...: Եթէ դուք ցանկաք, սինեօ՛ր մենք մի-մի գաւաթ վենետիկեան գինի կը դատարկենք առափնեայ գինետանը։ Մե՞ղր,— տեսնելով, որ ժպտում եմ, ինքն իրեն հարցնում է նա:— Ո՛չ, այդպիսի համեղ ու քաղցր գինի, չեմ կարծում, թէ երբեւէ փորձած լինէք։

Եւ նորից իմ մէջ բնական ցանկութիւն է առաջանում՝ պատմել նրան իմ երկրի մասին, գոնէ ասել, որ հիմա ամառուայ այս շոգին այնտեղ հասնում է այն նշանաւոր խաղողը, որից հազուագիւտ գինի է ստացւում, ճիշդ է, քիչ պակաս քաղցր, քան վենետիկեան գինին, բայց ուժեղ եւ արեւահամ...։

Սակայն առաջնորդն իմ ուշադրութիւնը հրաւիրում է այլ տեղ։ Ծովի վրայ տարածւում է կիթառի հնչիւնն ու բարձր, ելեւէջող մի ձայն։ Երգում են նաւակներից մէկում։ Արծաթի նման զնգում է երգչի ձայնը, թովում է մեզ իտալական հոգեխօս երգը:

— Երգում է ի սրտէ, ա՜խ, ինչպէ՜ս է երգում,— բացականչում է իմ առաջնորդը՝ հաճոյքից կկոցելով թրթռացող աչքը։— Իսկ դուք երաժշտութիւն սիրո՞ւմ էք, սինեօ՛ր։ Ուրեմն կը հասկանաք ինձ։ Դժուար է երաժշտութեան մասին խօսել բառերով, այն պէտք է հասկանալ անխօս: Իտալացին հասկանում եւ երգում է: Երգում է, որովհետեւ չի կարող ապրել առանց երգի...։

Այդ ճշմարիտ է։ Ես միայն կարող եմ ասել նրան, որ իմ երկրում նոյնպէս սիրում են երաժշտութիւնը, ասել, որ մենք երգեր ունենք, որոնք եկել, մեզ են հասել հարիւրամեակների միջով, անցել են շուրթից շուրթ, սրտից սիրտ...

Մինչ ես մտածում եմ այսպէս, իմ առաջնորդը կիսափակում է աչքերը եւ ես լսում եմ նրա կոկորդից դուրս թռչող մեղմ ու յուզական մի երգ.

Ես չգիտեմ որտե՞ղ է աւելի
Կապոյտ երկինքը՝ քո երկնքի պէս,
Օ՛ Վենետի՛կ, օ՜, Իտալիա՛...
Իմ լուսամուտը դէպի ծով է
բացւում,
Կապոյտ ու կապոյտ քո աչքերի
պէս,

Նրա ձայնը յստակւում է բարձր հնչիւն վերցնելիս, նա ուրախ աչքով է անում ինձ եւ ետ նետելով գլուխը՝ շարունակում է երգել.

Օ՛ սինիորինա՜...
Ես չգիտեմ որտե՞ղ է աւելի
Լուսեղ արեգակը քո արեգակի
պէս,
Իմ Վենետի՛կ, հայրենի հող...

Ես զգում եմ նրա ձայնը, զգում եմ երգը, որի մէջ ինձ շատ ծանօթ ինչ-որ ելեւէջ կայ, ինչ-որ մտերիմ ջերմութիւն։

Նա շնորհակալութիւն է յայտնում՝ թէք ժպտալով եւ, քիչ յետոյ նոյն ոգեւորութեամբ, պատմում է ինձ ծովափին նստած նկարիչների մասին։

Նրանք նստած են շարքով, երեսները դէպի ծովն ուղղած, եւ նկարում են վրձինով, մատիտով, կաւիճով, նկարում են կտաւի, թղթի, նոյնիսկ ասֆալտի վրայ...։

(Շար․ տես. էջ 5)

ԵՌԱՑՈՂ ԿԱԹՍԱՆ՝ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

Ս. ԳԵՂԱՐԴԻ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գրեց ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Այդ խորամանկ որսորդի մասին պատմած ընկ. Անանեանի իրական պատահած պատմութեան վրայ ես ալ իմ կարգիս կուշտ ու կուռ խնդացի: Ապա մեծանուն գրագէտը առաջարկեց որ այցելենք Ս. Գեղարդի վանքը, որ մեր որսի վայրէն հինգ քիլոմեթր հեռու կը գտնուէր: Նստանք ինքնաշարժը և ճամբայ ելանք դէպի Գեղարդ: Հսկայ և ամեհի ծայռերու ստորոտը՝ ձորին մէջ կը գտնուէին Ս. Գեղարդի եկեղեցիները: Մեծ թիւով ժողովուրդ կար. ագորտէոնի ձայն լսեցինք և տեսանք՝ որ խումբ մը երիտասարդներ հայկական շուրջպար բռնած կը զուարճանային: Մօտեցանք, ոչխար մատաղ ըրած էին ու գինին ջուրի պէս կը հոսէր. գինովցած էին. ժողովուրդ, պար, երգ. յանկարծ պաղ ջուր մը իջաւ վրաս՝ ագորտէոնը սկսաւ թրքական «գոնեալըմ երի» եղանակը նուագել.. :

Ռումանահայեր Գեղարդի առջեւ շուրջպար կը պարեն:

Զարմացած հարցուցի.

— Ո՞վ են ասոնք:

— Ռումանիայէն եկած զբօսաշրջիկներ, պատասխանուեցաւ ինծի:

— Ինչո՞ւ թրքերէն կը նուագեն, ըսի:

— Գինովցած են, դարձեալ պատասխանուեցաւ:

Յանկարծ երեք անձեր մեզի մօտեցան, երկուքը օտարի կը նմանէին, միւսը կը ճանչնայի «Ինթուրիստէն», հայ շարժավար մըն էր: Վերջինը ինծի մօտենալով ըսաւ.

— Այս պարոնը Մոսկուայէն եկած է, իսկ օրիորդն ալ ռուս է, Մոսկուայի «Ինթուրիստ»ի առաջնորդն է:

Խօսակցութեան ընթացքին մէջտեղ ելաւ, որ զբօսաշրջիկը Ուրուկուէյէն եկած կարեւոր բանաստեղծ և լրագրող մըն է: Ընկ. Անանեան սկսաւ օրիորդին հետ ռուսերէն խօսիլ, իսկ ես ալ գաղիերէն՝ բանաստեղծին հետ: Ան գլուխը շարժելով ըսաւ.

— Ի՛նչ զարմանալի ժողովուրդ էք դուք հայերդ. ի՛նչպէս այս ժայռերը ծակելով կրցած էք մէջը հրաշալի եկեղեցիներ շինել...:

Ընկ. Անանեան ցոյց տուաւ ապառաժներուն մէջ որջեր ու բացատրեց, որ ժամանակին այդ ծերպերուն մէջ ապրած են ճգնաւորներ, որոնք տարիներ շարունակ տաշած են ժայռերը և եկեղեցիներ շինած:

Ուրուկուէյցի բանաստեղծը գլուխը դարձեալ շարժելով ըսաւ.

— Միայն անգործ ճգնաւորներ կրնան այսպիսի հրաշալիքներ կերտել, որոնք տասնեակ տարիներ կը պահանջեն:

Բաժնուելով բանաստեղծէն՝ մենք շարունակեցինք մեր ճամբան դէպի վանք: Բակերուն մէջ հաւաքուած էին ծեր կիներ, երախաներ և մեծ բազմութիւն մը: Ո՛չ ոք մեզմով զբաղեցաւ: Պահապան չկար. կին մը մեզ լաւ մը զննելով ըսաւ.

Աջէն «Ջահակիր» Աշխատակիցը, կողքին ուրուկէյցի բանաստեղծը, Վ. Անանեան, եւ բանաստեղծին կինը, որ զինք առաջնորդած է Հայաստան:

— Տեսա՞ք այս սրբութիւնները, մեռնեմ ես նրանց զօրութեանը...:

— Ընկե՛ր Վախթանգ, սա ձեր բառով փրովոքացիա է, ըսի ես խնդալով:

— Ճիշդ է սա կարող ես պատմել արտասահմանում որպէս հայ ծեր կնոջ թիփիք արտայայտութիւն և ըմբռնում:

Այդ հրաշակերտ վայրերը ամբողջութեամբ պտտելէ ետք՝ ներկաներէն մէկուն հարցուցինք.

— Ո՞ւր է այս տեղերու պատասխանատուն:

— Վարը էն խմբի հետ մատաղ կ'ուտի և գինի կը խմի՝ Գեղարդի կենացը, պատասխանեց ան ժպտելով:

Մենք սկսանք յառաջանալ, նկատեցի որ եկեղեցիին դիմացը ծառերուն տակ նկարներ ցուցադրուած են: Մօտեցայ. մէկը Յիսուսի խաչելութեան, Աստուածամօր և ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿի մեծադիր նկարները կը վաճառէր: Ի յայտ եկաւ որ գեղարդցիները Յիսուսէն ետք, կամ անոր հաւասար կը դասէին մեծն Անդրանիկը, որուն պատկերները կը զարդարէին լեռնականներու տուները: Ես քիչ մը զարմացած վաճառորդին հարցուցի.

— Յիսուսը ի՞նչ կապ ունի Անդրանիկին հետ...:

Ան ժպտելով պատասխանեց.

— Անդրանիկ Յիսուսի պակաս ձգած գործը շարունակում էր, բայց կիսատ մնաց...: Յիսուս խօսքով էր քարոզ տալիս, իսկ Արդրանիկը զէնքո՛վ արդարութիւնը պաշտպանում էր...: Տեսնում էք որ իրարմէ շատ հեռու չեն...:

Ես զարմացայ այս սրամիտ պատասխանին վրայ և գլխիկոր հեռացայ:

Քիչ մը ետք մէկը շարժելով մօտեցաւ մեզի և ժպտագին ըսաւ.

— Աստուած և Ս. Գեղարդը երկար կեանք տան ձեզ, ու դուք ապրէք հարիւր տարի, միայն թէ ձեր փորը քաղցած լինի... ու հեռացաւ խնդալով:

Ես զարմացած ընկ. Վախթանգին երեսը նայեցայ՝ բացատրութիւն մը առնելու մտքով, ան ալ խնդաց ու ըսաւ:

— Ա՛յ մարդ, չհասկացա՞ր... սրամիտ գինով ա, էս վարի քէյֆ անողներից ա...: Ու մենք հեռացանք այս եռացող վանքէն տարօրինակ զգացումներով լի...: Ժողովուրդը ամբողջ կ'եռար անհաւասարակշիռ, խուլ ու մունջ...:

Մենք «զիմ»ով վերադարձանք մեր որսկան եղբայրներուն քով. երբ լերան ստորոտը հասանք՝ լսեցինք հրացանի պայթումներ: Յանկարծ կաքաւ մը լերան գագաթէն դէպի ստորոտը սկսաւ իջնել: Ընկ. Վախթանգ զէնք մը երկարելով վարորդին հրահանգեց.

(Շար. տես էջ 6)

Ս. Գեղարդի վանքին բակին մէջ ծախուող նկա[illegible] Յիսուսի խաչելութիւնը եւ Անդրանիկը ..

ՄԵՐ ՎԻԳԷՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Հասու եւ գիտակ լինելով մեր պատմութեան հոգեւոր թեւին, Խեչումեանը տակաւին երիտասարդ՝ հաղորդուեց արուեստի մասունքով, մկրտուեց նրա դժուարամատչելի աւազանում ու դարձաւ ժողովրդի իր համայն:

Մեր հին ձեռագրերի պատառիկներն ու բրդուջ նշխարները նրա համար անսպառ աղբիւր են եղել՝ Սարգիս Պիծակի ներկապնակի բոյրն առնելու, գրիչ Մարտիրոսի հոգու խորերը թափանցելու, հին յանգած հոգիներին յարութիւն տալու համար: Այդ աղբիւրները սոսկ մագաղաթեայ չէին: Նրանք աղբիւր էին ինչպէս Հաղպատինը՝ ճանապարհը բաց, Գանձասարի Սուրբ Ծորակը, որ թէեւ փոքր է ու անաղմուկ. բայց զուլալ է եւ ծարաւ յագեցնող:

Խեչումեանի նովելներում, վիպակներում, մանաւա՛նդ «Գիրք լինելութեան» խոհափիլիսոփայական (սակայն արուեստի լոյսով) երկերում հին կարասի մէջ սմքած նռան մի հատիկը գինու հեղեղ է դառնում. արցունքի մի կաթիլը՝ համազգային վիշտ: Ժայռի ուսին մոռացուած մի արտը մի ժողովուրդ է կերակրում, վանքի խեղն «եղբայրը» դարաշրջանի ընդվզող ոգին է դառնում, գրչի անձուկ խուցը՝ լոյսի օջախ, մի գիւղը, Անիի մի պալատը՝ մի ողջ աշխարհ՝ միջնադարեան կենդանացած գոյներով ու հմայքներով:

Փառաւոր է եղել «Աստուածամօր» ծնունդը եւ օրհնեալ:

Խեչումեանը մի նոր բան էլ գտաւ: Որքան սիրելի, որքան պաշտելի է Վարդանանց արի գործը եւ հենց իրենք Վարդանանք, ոչ պակաս սիրելի ու պաշտելի է նաեւ ծաղկողի, գրողի, ստեղծողի, քարագործի, նաղաշի արածը: Երկուսն էլ երկիր են պահել: Իր՝ Խեչումեանի խօսքով ասեմ.

— Քոնդ է ճշմարտութիւնը, լսո՞ւմ ես... Քոնդ է, Հայոց պահապանին մահ չկայ:

Դպրութեան անմահութիւնն է:

Լեզուաոճական նրբութիւն եւ նորութիւն էլ բերեց մեր Վիգէնը մեր այսօրուայ գրականութեան մէջ: Նրա լեզուից հողի, գրի, մարդկային ոգու համ ես զգում՝ հին դարերի համ, եւ ուզում ես, երբեմն, նրա նման խօսել, որ միտքդ դիպուկ լինի, ասելիքդ կարճ, լեզուդ նուագային, քաղցր: Ի՛նչ լաւ է, որ հին դպրութեան փակ լեզուի կորած բանալին է գտել մեր Վիգէնը: Հարուստ է այն գրականութիւնը, որի գրող այրերը խօսում են միեւնոյն լեզուի տարբեր երանգներով, իւրովի հմայիչ ու իւրովի կենդանի: Միասնականութեան տաղտուկը գրական դանդաղ ինքնասպանութիւն է:

Մեծ է մեր Վիգէնի վաստակը մեր գրականութեան համար: Նա տառապում է: Նրա տառապանքը երկունք է, նոր ծնունդների սկիզբը, եւ արարում է: Յիսուն տարեկան է մեր գրականութեան Զուարթնոցը: Եւ դեռ էլի հին տաս երկեր կ'երկնի՝ խաչքարերի նման մաշուած, բայց չեղծուած այդ չորիկ— բարակ ստեղծողը:

Ես համոզուած եմ որ իրեն լաւ ճանաչող ու սիրող ժողովրդի, գրական իր բարեկամների սրտին ասած կը լինեմ, երբ շնորհաւորելով նրա կեսդարեայ լիովին արդարացուած գոյութիւնը, իրեն յիշեցնեմ իր մի ստեղծածի ասածը.

— Եկայ, որ աշխարհում մնանք, աշխարհում մնալու կամքով լինենք:

Այդպէս էլ կայ: Խեչումեանը եկել է՝ չգնալու կոչումով: Շնորհաւոր աշխարհում մնալուդ բանը, հաստատուն լինելիութիւնդ, սիրելի՛ Վիգէն:

ՍԵՐՕ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ

ՍՓԻՒՌՔԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԻՋԵՒ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Օրինակ մը տալու համար ըսենք, թէ վերջերս մտաւորականներու խումբ մը այցելեց Լիբանան, անոնց մէջ կը գտնուէին գրողներ եւ «Հայրենիքի Ձայն»ի խմբագիրներ, անոնցմէ ոմանք նոյնիսկ չայցելեցին խմբագրատուներ, շփում չունեցան եւ վերադարձան Հայաստան: Շատ հետաքրքրական պիտի ըլլար իմանալ, թէ անոնք ինչպիսի՞ տպաւորութիւններու մասին զեկուցեցին կոմիտէութեան ժողովին...

Ուրիշ օրինակ մը. Սահակեանցի ուսանողներ Հայաստանի մէջ իրենց ամսականներէն կտրելով հանգանակութիւն կատարած էին՝ դպրոցին օգտակար ըլլալու համար եւ հաւաքուած գումարով գնած էին երկու դաշնամուր եւ Կոմիտէի յանձնած էին 6 ամիս առաջ, որպէսզի Պէյրութ ուղարկուին:

Ցարդ չեն ղրկուած այդ դաշնամուրները. այս թերացումը «ցաւալի մոռացո՞ւմ» որպէս նկատի պիտի առնուի արդեօք...

Ի՞նչպէս բացատրել այն պարագան, որ Սփիւռքի մէջ լոյս տեսած գիրքերու մասին նուազագոյն «ստացանք» մը չի տեղաւորուիր «Հայրենիքի Ձայն»ին մէջ: Կարելի՞ է բացատրել, թէ ինչո՞ւ չեն յիշատակուիր Նոյեմբեր 29ի, Քսան Կախաղաններու, Սունդուկեանի ի պատիւ կազմակերպուած ելոյթները կամ աշխատաւորներու դատին նուիրուած հրապարակային ձեռնարկները... 12 ամիս կանոնաւոր լոյս տեսած ամսագրերու մասին չենք կարդար, և դեռ չենք խօսիր Հայաստանի շքեղ ներկայի շուրջ գրուած յօդուածներու մասին երբ ՏՈՂ մը անգամ չի դրուիր Կոմիտէի թերթերուն մէջ...

Որո՞նք են այս անկազմակերպութեան պատասխանատուները:

Ատիկա պետութեան գործն է անշուշտ, եւ մենք դեռ կ'անդրադառնանք:

Հ.Գ.

«ԱՐԱՐԱՏ» Պէյրութ

ԻՄ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Երբ ափ իջնենք, եթէ դուք ցանկաք, սինեօ՛ր, ես ձեզ համար ձեռք կը բերեմ ամենաթարմ նկարը՝ այսօրուայ ծովի պատկերը։ Կը պահէք ի՛ յիշատակ։ Ա՜խ, ինչքան գոյն կայ, որքա՜ն երանգ այս ծիծաղկոտ ծովի պեյզաժներում։...

Մենք լողում ենք ափին առընթեր, նկարիչների կողքով, իսկ նա նորից կրկնում է իր երգի մի տողը.

— Իմ Վենետի՛կ, օ՜ Իտալիա՛..

Գլխարկը հանելով, թափահարում է օդում նկարիչներից մէկը։ Ես պարզ տեսնում եմ նրա սրած, թուխ դէմքը և սև ու մեծ ջերմոտ աչքերը։

— Է՜յ, Անտոնիօ՛,— բացականչում է նկարիչը, — ես աւարտում եմ իմ ամենալաւ ծովանկարը...։

Իմ առաջնորդը չփոթւում է, բայց բարձրացնելով գլխարկը, պատասխանում է նկարչի բարևին, ապա շրջելով մի կողմ ինձնից թաքցնում է հայեացքը։

Ես ցոյց եմ տալիս, թէ չեմ նկատում նրա շփոթութիւնը, նայում եմ դէպի ծովափ, ուր երիտասարդ մի աղջիկ քայլում և կրկնում է Վենետիկի մասին նրա երգը։

Ես սիրում եմ քեզ, ես սիրում եմ
քեզ,
Օ՜ սինիորա...

Մենք լողում, հեռանում ենք։ Նկատելով այդ՝ աղջիկը դադարում է երգել, վազում է առաջ և գլխից վեր ճօճելով ձեռքը, բացականչում է իր զրնգուն, կրակոտ ձայնով։

— Մի-մի գաւաթ վենետիկեան գինի՛...։

Ես, ի հարկէ, ամէն ինչ հասկանում եմ. կարելի է և ձեռք բերել իմ առաջնորդին ծանօթ երիտասարդ նկարչի ծովանկարը, և ըմպել մի-մի գաւաթ վենետիկեան նրա գոված գինուց։ Մտածում եմ առաջարկել այս ամէնը, բայց, չգիտեմ ինչու, հարցնում եմ.

— Դուք Վենետիկո՞ւմ էք ծնուել։

Նա ցնցւում է, զարմացած նայում ինձ, մի ակնթարթ բանալով բերանը, ինչպէս ափ ընկած ձուկ, խեղդուելով ներս է քաշում օդն ու արագ պատասխանում։

— Ո՛չ, սինեօ՛ր։ Իսկ մի՞թէ այդ կարևոր է...։

— Կարևոր չէ։ Դուք իտալացի էք և այդ հիացնում է ինձ,— հաւաստացնում եմ ես։

— Դուք սխալւում էք,— ատամների արանքից սառը նետում է նա, զննելով ինձ՝ հետզհետէ աւելացող հետաքրքրութեամբ։— Ես հայ եմ...։ Երբևէ լսե՞լ էք այդ ազգութեան մասին։

— Եւ... ծնուել էք Հայաստանո՞ւմ, — վրայ եմ բերում ես, որպէսզի չբացականչեմ նրա անըսպասելի յայտնութիւնից։

—Ծնուե՛լ եմ... — դառն ժպտով կրկնում է նա։ — Այո՛, սինեօ՛ր, ծնուել և ապրել եմ Վանայ լճակի ափին...։ Այժմ նա գտնւում է Թուրքիայում... ասում և կասկածանքով նայում է ինձ, լարուած քիչ առաջ է ձգում գլուխը։

Անցնում է կրկին մի ծանր լուռ րոպէ։

Ես զգում եմ, որ անշշունչ շարժւում են շուրթերս, դժուարանում եմ խօսել։ Նա ամբողջովին կենտրոնացած դիտում է իմ դէմքի արտայայտութիւնը, ապա, ինչ-որ հասկանալով՝ յուզմունքից այնպէս ուժեղ է կծում ճաքճքուած ներքին շուրթը, որ դուրս է ցայտում արիւնը։ Ընկնում է առաջին կաթիլը, երկրորդը... Սակայն նա ոչինչ չի նկատում, նստած է՝ փակած աչքերը, և կաթացող արեան հետ նրա շուրթերից դուրս է լողում մեր մայրենի — հայերէն լեզուով, հարիւրամեակների միջով մեզ հասած հայ ղարիբի երգը։

Կռունկ, ուստի կուգաս, ծառայ
եմ ձայնիդ.
Կռունկ, մեր աշխարհէն խապրիկ
մի չունի՞ս...։

Մեր կողքով լողացող նաւակների թիերն անշարժանում են օդում, տասնեակ հետաքրքիր հայեացքներ շրջւում են մեր փոքրիկ գոնդոլի կողմը։

Իմ առաջնորդը բանում է աչքերը՝ լի անսահման կարօտով, կաթում է շուրթից մարջանի պէս կարմիր արեան կաթիլը, և երգը թախծի ու կարօտի, դարաւոր բողոքի հեւքերով թև առած՝ թռչում դէպի ափ...։

Ղարիպին սիրտն է սուգ, աչերն
ի լաց է.
Կռունկ, մեր աշխարհէն խապրիկ
մի չունի՞ս։

Մենք արդէն երգում ենք միասին։ Նայում է նա ինձ արցունքների միջից երջանիկ հայեացքով, և մենք երգում ենք, ժպտում իրար։ Իմ առաջնորդը խոր հոգոց է հանում, թևքով սրբելով շուրթից պոկուող արեան վերջին կաթիլը, բարձրացնում է ձայնը.

Աշունն է մօտեցեր, գնալու ես
պէտքիր,
Երամ ես ժողովեր հազարներ ու
բիւր.
Ինձ պատասխան չտուիր, ելար,
գնացիր...։
Կռունկ, մեր աշխարհէն գնա՛,
հեռացի՛ր։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1967էն սկսեալ «Ճահակիր» Շաբաթաթերթի եւ «Ճահակիր» Մարզական—Երիտասարդականի բաժանորդագրութիւնները պիտի գանձուին միացեալ ընկալագիրով ։

	Պարզ փոստ	օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուտանի «	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի «	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ «	—	18 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	7 տոլար կամ	
Գանատայի, Աւստրալիոյ	2.10.0 Սթերլին	
եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն		

Մեր բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրուի այս նկատի ունենալ եւ իրենց բաժանորդագրութիւնը ուղարկել թերթիս հասցէին.— JOURNAL TCHAHAKIR, B.P. № 2111 - Le Caire, (Egypte) R.A.U.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԻՍՄԱԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏԻԻ՝ 1ՈՎ 0

Իսմաիլիի զօրաւոր խումբը կը յաղթէ Սուէզ էլ Ռիատիի շատ մեծ ճիգերէ յետոյ՝ 1ով 0. այս միակ կէտը նշանակուեցաւ բ. կիսախաղի 5րդ վայրկեանին, Սայէտ Ապտէլ Ռազէքի կողմէ։

Այս մրցումին Սուէզի խումբին խաղարկութիւնը աւելի լաւ էր քան Իսմայիլիինը. անոնք մէկէ աւելի առիթներ փախցուցին, եւ կրնային շատ դիւրութեամբ զետեղել գնդակը Իսմայիլիի բերդին մէջ։

ՏԱՄԻԷԹ-ՄԱՀԱԼԼԱ՝ 0-0

Միջակ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին երկու խումբերն ալ և քանիցս երկուստեք կազմակերպեցին յարձակումներ՝ բայց անվտանգ։

Տամիեթի խումբը երեք առիթներ փախցուց, որոնցմով շատ դիւրաւ կրնար նշանակել գոնէ երկու կէտեր։

ՋԱՄԱԼԷՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԹԱԵՐԱՆԻ 3ՈՎ 1

Ջամալէք լաւ խաղարկութիւն մը ունեցաւ. իր յարձակողական գիծը կը յառաջանար բայց անկարելի կ'ըլլար ճեղքել Թաերանի պաշտպանողական գիծը, որ ամէն յարձակողական ետ կը մղէր ու ինք կ'անցնէր հակայարձակողականի։ 12րդ վայրկեանին Ֆաուզի հասաւ գընդակը, որ մօտ 30 մեթրէն նշանակեց Թաերանի միակ կէտը, անակնկալի բերելով Ջամալէքի բերդապահ Սամիր Մոհամէտ Ալին։ Այսպէս շարունակուեցաւ մրցումը մինչեւ վերջանալէն 15 վայրկեան առաջ, երբ գործըրէ մէկ օվըրը Օմար Նուրը անցուց Համատային ու ան ալ Ահմէտ Ռիֆաթին, որ գնդակը հրեց ու զարնուելով կոլ փոստի փայտին, մտաւ բերդին մէջ։

Այս հաւասարութեան կէտը քաջալերեց Ջամալէքի մարզիկները ինչպէս նաև իր հասարակութիւնը. հազիւ անցած էր քանի մը վայրկեան, Օմար էլ Նուր նշանակեց Ջամալէքի Բ. կէտը ու 33րդ վայրկեանին, Թաերանի բերդապահ Հաշամ կէտ մը նըւիրեց, գնդակը տալով Համատային, որ առանց վարանելու նշանակեց Գ. կէտը, ու մրցումը վերջացաւ 3ով 1՝ ի նպաստ Ջամալէքի։

ԻԹԹԻՀԱՏ-ԹԱՆԹԱ՝ 1ՈՎ 1

Իթթիհատի պակասաւոր խումբը շատ մեծ դժուարութեամբ կը հաւասարի Թանթայի բ. կիսախաղի 37րդ վայրկեանին։

Ա. կիսախաղի 5րդ վայրկեանին, Զօգլոթ կը նշանակէ Թանթայի Ա. և միակ կէտը. իսկ Իթթիհատի մարզիկ Խասուի բ. կիսախաղի 37րդ վայրկեանին կը նշանակէ հաւասարութեան կէտը։

Թանթայի խումբը կրնար յաղթական վերջացնել այս մըրցումը եթէ շարունակէր իր յարձակողականը բ. կիսախաղին ալ, փոխանակ պաշտպանողական խաղալու։

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՊԵՆՀԱՅԻ՝ 3ՈՎ 1

Ահլիի խումբը կը յաղթէ Պենհայի 3ով 1 (Ա. կիսախաղ 2ով 1՝ ի նպաստ Ահլիի)։

Այս մրցումին Ահլի լաւ խաղարկութիւն մը ցոյց տուաւ և արժանացաւ յաղթանակին։

Մրցումի ընթացքին Ահլիի խումբը ինքզինքը բնաւ օտար չզգաց, որովհետեւ ժողովուրդին մեծ մասը կը քաջալերէր զայն։

Խաղի առաջին վայրկեաններուն Պենհայի խումբը մի քանի յաջող յարձակողականներ կազմակերպեց, վախ պատճառելով Ահլիի մարզիկներուն, որոնք հետզհետէ սկսան զօրացնել իրենց յարձակողականները և 29րդ վայրկեանին Ահլիէն Ուսամա նշանակեց Ա. կէտը։ 42րդ վայրկեանին Պենհայէն Սաատ Մուսթաֆա նշանակեց հաւասարութեան կէտը, որմէ երկու վայրկեան ետք կրկին Ուսաման նշանակեց Ահլիի Բ. կէտը։

Բ. կիսախաղին Ահլի աւելի ինքնավստահ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեց ներկաներուն և քանի մը կազմակերպուած յարձակողականներէ ետք, 18րդ վայրկեանին, Հասան Կապր նշանակեց Ահլիի Գ. կէտը, որ բոլորովին վստահեցուց իր համակիրներուն Ահլիի յաղթանակը։ Պենհայի խումբը մինչեւ վերջին վայրկեանը դիմադրեց՝ առանց կարենալ բարելաւելու արդիւնքը, ու մրցումը վերջացաւ 3ով 1։

ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱՍՐԻԻՆ՝ 1ՈՎ 0

Այս մրցումին Սեքքա Հատիտի խումբը լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեց ու արժանացաւ յաղթանակին։

Սեքքա Հատիտի յարձակողականը բաւական առիթներ փախցուց, այլապէս արդիւնքը կրնար աւելի յաջող ըլլալ։

Գալով Մասրիի տղոց, անոնք չտուին իրենց սովորական լաւ խաղարկութիւնը, մասնաւորաբար իրենց յարձակողական գիծը անշարժութեան մատնըւեցաւ Սեքքայի երիտասարդ պաշտպանողական կազմին կողմէ, որ կը կասեցնէր ամէն յարձակողական։

(Շար. տես էջ 6)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
2 ՄԱՐՏ 1967

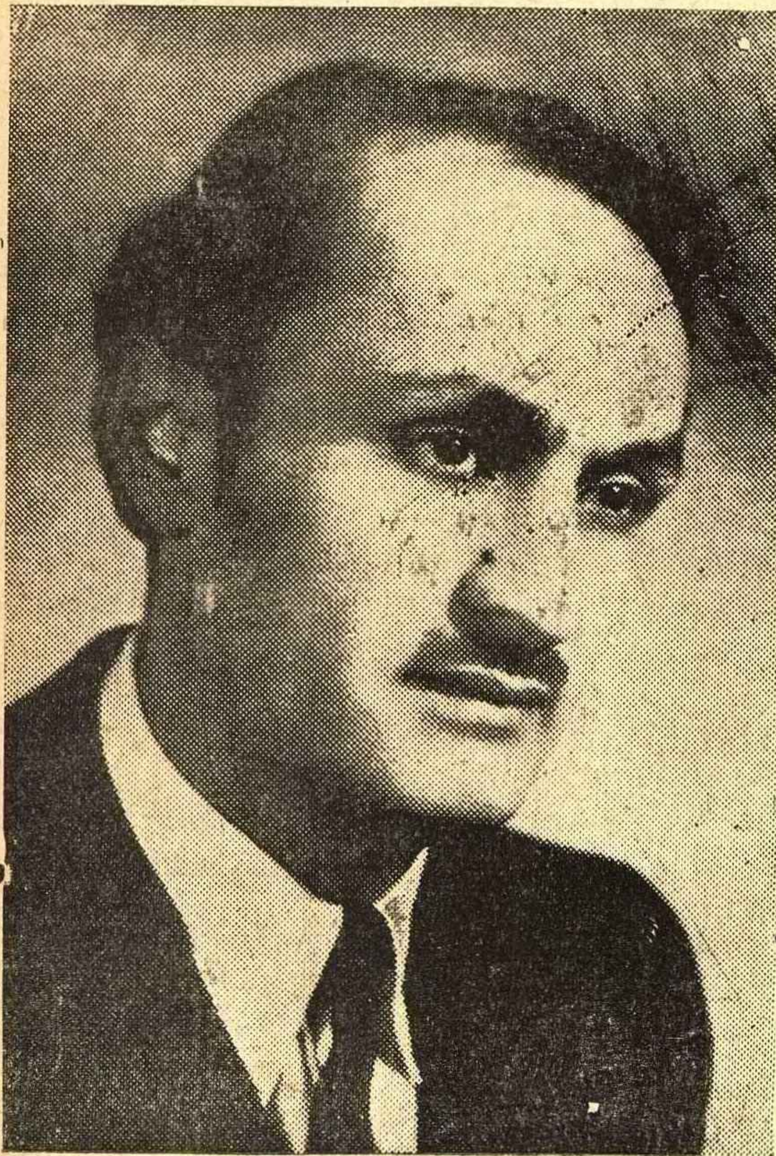
ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

— Գնա՛, խփի՛ր այդ կաքաւին ու բե՛ր։

Վարորդը զէնքը առած անհետացաւ։

— Հրաչ սիրելի՛ս, ուզում եմ իմ զէնքերից մին քեզ նուէր տալ, կարող ես հետդ տանել, խնդրեմ հրամմէ՛...։ Ու ինծի երկարեց

Մանկասարեան՝ ...ցի նկարիչ եւ եղինակը պախ... րին՝ որ նո... իրեցին ...անի հետ յօդուա-

Թիչ ետք հրացանի պայթուն մը... ու տեսանք որ վարորդը մեր կողմը կուգայ բաւական մեծ կենդանի մը բռնած։ Ան յաղթականօրէն ըսաւ.

— Ես գագաթից վար իջած կաքաւին էի հետապնդում, երբ ժայռին տակից այս նապաստակը դուրս ցատկեց, ու ես ալ խփեցի։

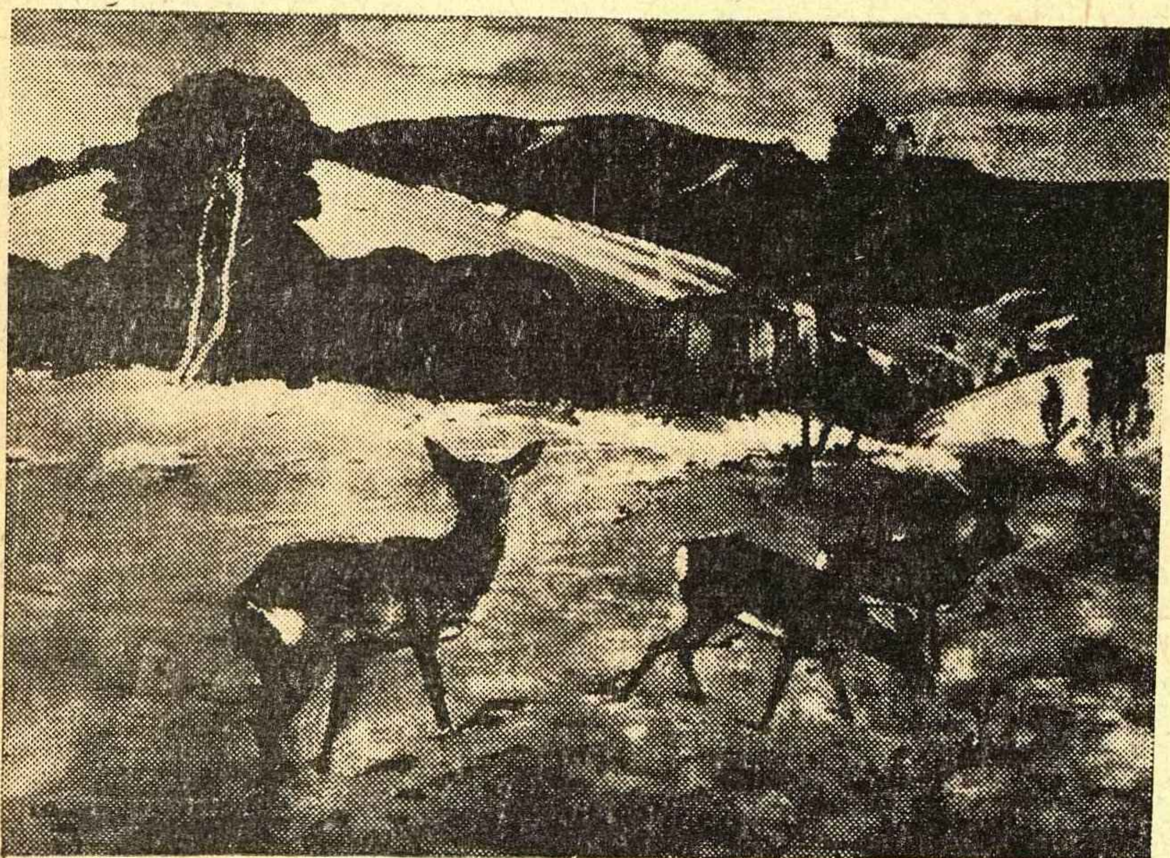
Հինգ քիլոնոց հէանալի նապաստակ մըն էր։

Հետզհետէ որսորդները սկսան լեռներէն իջնել։ Բոլորն ալ կաքաւ որսացացած էին։ Ամենամեծը ընկ. Վախթանգի կրտսեր տղուն Լեւոնիկի զարկածն էր։ Հայրը շատ ուրախացաւ ու ըսաւ.

...ուշալի ...էնք մը երեք խողովակներով, մէկը արջի, միւս երկուքն ալ թռչունի կամ փոքր կենդանիներու համար։

Կը ցաւիմ որ այդ հրաշալի նուէրը պիտի մերժեմ, ըսի, որովհետեւ եթէ այս զէնքը առած մտնեմ «Ինթուրիստ»... բոլորը կասկածոտ ակնարկներ պիտի ուղղեն ինծի. վերադարձի նաւուն վրայ եւս նոյնը պիտի պատահի, և այդ զէնքին պատճառաւ ես շատ հեշտ աչքով պիտի չդիտուիմ ամենուրեք։

«Հասկանում եմ, հասկանում եմ» պատասխանեց և դառնալով վե...իչած անձիս՝ ըսաւ.

Պախրաներ Զանգեզուրի լեռներում

— Ե՛կ Լեւոնիկ ջան քեզ համբուրեմ, սա քո առաջին կաքաւն է... պէտք է շնորհաւորել։

Որսորդական մեր խումբը իր գործը վերջացուցած ըլլալով՝ վերադարձանք Գառնի, ուր որսորդներէն մէկուն տունը ճաշեցինք։ Գառնեցիները իրենց գիւղին անունը կը հնչեն Կիյառնի՝ փոխանակ Գառնիի։ Երեկոյեան կիյառնէին վերադարձանք Երեւան գոհ և ուրախ։

Երբ ընկ. Վախթանգի բնակարանը հասանք, հոն մեզի կը սպասէր չոր ու ջղուտ կազմուածքով, դիւրաշարժ ու աշխոյժ համակրելի անձ մը։ Նախ քան զայն ինծի ներկայացնելու, ընկ. Վախթանգ ըսաւ.

—Քեզ ներկայացնումեմ լաւագոյն բարեկամս մէջ՝ զանգեզուրցի մեծ որսորդ և առաջնակարգ նկարիչ ՍԱՐԳՈ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆԸ։

Մեծ հաճոյքով ձեռնուեցայ այդ շատ համակրելի զանգեզուրցիին հետ, որ իր կեանքը անցուցած էր Ղափարանի լեռներուն մէջ որսորդութիւն ընելով և գծելով։ Իսկապէս որ ընկ. Վախթանգի սենեակի պատէն կախուած էր հրաշալի բնակարան մը, որ կը ներկայացնէր նաև Զանգեզուրի ձիւնապատ լեռներուն վրայ անդունդին վրայէն ցատկելու դիրքով հսկայ քարայծ մը։

-- Սա իր գործն է, ըսաւ ընկ. Վախթանգ. ...՛ կ'որսայ, թէ՛ կ'սպրի և թէ՛ կը գծէ, ի...ական

մի արուեստագէտ՝ լեռնական ու վեհ, համեստ ու քաղցր։

Ապա, ընկ. Ս. Մանկասարեան և Վ. Անանեան ինծի նուիրեցին նկարիչի գործերէն Զանգեզուրի տեսարան մը։ Եւ այսպէս մակագրեցին.

«Որսորդներ Վ. Անանեանից Ս. Մանկասարեանից՝ որսորդ Հրաչ Կալինեանին՝

«Երեւան»

Շատ գգացուած այս անակընկալ նուէր...ն՝ համբուրեցի զիրենք։

Ընկ. Ս. Մանկասարեան մեզ հրաւիրեց Ղափարան որսորդութեան համար։ Սակայն տրուած ըլլալով որ ընկ. Վախթանգն ու ես բաւական յառաջացած տարիք ունինք, ան սիրով յանձն առաւ Անանեանի տղան Լեւոնիկը և իմ Ֆրիկ կըրտսերս, որ կ'ուսանի Հայաստանի մէջ, որպէս իր աշակերտները ու որսի ընկերները ընդունիլ։

Ահա այս այն անձն է, որուն մասին ընկ. Անանեան իր մէկ նամակին մէջ կը գրէր (Նամակը տպուեցաւ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ի մէջ).

«Սագոն դրկեցի լեռներ, լիճերն ու գետերը՝ ոռպեսզի իշխան ձուկի հաւկիթները տարածի, որ իշխանը հասարականայ եւ ամեն մարդ ուտի առատ»։

Կը նկատէք անշուշտ, որ մեր հայրենի գրագէտները, նկարիչներն ու որսորդները չեն գոհանար իրենց զբաղումներով, այլ կ'աշխատին նաև երկրին տնտեսութիւնը զարգացնել...

Այսպէս է մեր հայրենիքը, այսպէս է այդ մեծ եռացող կաթսան...։ ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Հրաչ Թապաքեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան, կը նուիրեն՝ ե.դ.

Տէր և Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	100
Տէր և Տիկ. Վահան Չէչճէնեան	100
Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեան	100
Տէր և Տիկին Նուպար Պալաեան	100

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

(Շար. Ե. էջէն)

Սեքքայի յաղթութեան կէտը նշանակեց Քամալ Էթման Ա. կիսախաղի վերջին վայրկեանին ու մրցումը վերջացաւ 1–0։

ԹԵՐՍԱՆԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԱՌՈՒԱԶԵԼԻՆ՝ 2ՈՎ 0

Թերսանա այս մրցումը կը յաղթէ 2ով 0 Մուսթաֆա Ռիատի անձնական ճկուն խաղարկութեամբ։

Սառուահելի խումբը մրցումի ամբողջ տեւողութեան տիրապետած էր և յաջողեցաւ յառաջանալ մինչեւ Թերսանայի բաժինին մէջ, բայց ոչ մէկ վտանգ հասաւ Թերսանայի բերդին։ Միւս կողմէ երկու հակայարձակողականներուն, գնդակը հանելով Մուսթաֆայի, մին Ա. կիսախաղի 30րդ վայրկեանին և միւսը Բ. կիսախաղի 36րդ վայրկեանին, ան յաջողեցաւ նշանակել Թերսանայի 2 կէտերը։

Թերսանայի խումբը մրցումը գրեթէ խաղաց պաշտպանողական կերպով և միայն այս երկու հակայարձակողականներէն օգտուեցաւ ու յաղթանակեց։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

ԲԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

ՈՒՐԲԱԹ, 10 ՄԱՐՏ 1967, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Կը խօսի ծանօթ գրող

ՊՐ. ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Նիւթ ունենալով՝

"ԿԻՊՐՈՍ՝ ԶՔՆԱՂ ԿՂԶԻՆ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ"

Մոգական լապտերով պիտի ցուցադրուին կիպրական տեսարաններ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

—— ⁂ ——

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Հինգշաբթի, 9 Մարտ 1967, երեկոյեան ժամը 7.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Կազմակերպուած Հայկ. Ընթերցասրահի Մարտ ամսուան յանձնախումբին կողմէ եւ մասնակցութեամբ Գահիրէի բոլոր ակումբներու երիտասարդական մարմիններուն։

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ԵՐԻՏ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

—— ⁂ ——

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ, 19 ՄԱՐՏ 1967, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 6.30ին

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ԱՌԹԻՒ

Երիտասարդական Ծաղկատօն

Մանրամասնութիւնները յաջորդով

ԵՐԻՏ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ և ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ՇԱԲԱԹ 11 ՄԱՐՏ 1967
ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի Նպաստ իր Մշակութային Ձեռնարկներուն

ՕՐՈՒԱՆ ՅԱՅՏԱԳՐԻՆ ՄԱՍ ԿԸ ԿԱԶՄԵՆ ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏԻ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐԸ
ԵՒ ԾՊՏԵԱԼ ՏՈՂԱՆՑՔ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋԷՆ...
ԱԴԱՄ ԵՒ ԵՒԱՅԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՃԱՇ՝ 265 Ե.Դ.

Վիճակահանութեան տոմսերէն մէկը պիտի շահի Գահիրէ—Աթէնք—Սալոնիկ երթուդարձի տոմս մը՝ նուիրուած OLYMPIC AIRWAYSէն

Տոմսերուն համար դիմել Գահիրէի մէջ Հայ Գեղ. Միութեան սրահը՝ հեռ. 76282, Սեմիրամիս պանդոկը՝ Պր. Օննիկ Ալեքսանեանին՝ հեռ. 26535, Հելիոպոլիս՝ Կոկանեան Սրահ՝ հեռ. 65172, Աղեքսանդրիա՝ «Տիգրան Երկաթ»ի Սրահը՝ հեռ. 26202։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ · ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيردبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 170 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՄԱՐՏ 1967 | ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒՔ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٧٠ – الخميس ٩ مارس ١٩٦٧

«ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ»

Քոսիկին իր Փարիզ այցելութեան ատեն ըսած է, թէ Խորհրդային Միութենէն կրնան դուրս ելլել բոլոր անոնք, որոնք որեւէ կառավարութեան կողմէ նախապէս առած կ'ըլլան համապատասխան արտօնութիւն։

Այս յայտարարութիւնը ան ըրած է քիչ մը դառնութեամբ ըսելով՝ *«մեր երկիրէն գժգոհները կրնան ԿՈՐՍՈՒԻԼ, ուր որ կը կարծեն աւելի լաւ պայմաններ կը սպասէ իրենց»*։ Արդարեւ, յայտնի կ'ըլլայ որ խորհրդային կառավարութիւնը ներկայիս կը թոյլատրէ իր երկրէն արտագաղթը, բան մը որ աւելի կը հաստատէ իր վարչաձեւին համար ունեցած հաւատն ու վստահութիւնը։

Տասնեակ տարիներ Խորհրդային Միութեան զանազան մասերուն մէջ տրամադրութիւն ցոյց կը տրուէր երկրէն դուրս ելլելու, սակայն կառավարութիւնը չէր արտօներ։ Ներկայիս փոխուած է կացութիւնը։ Այդ իրողութիւնը հաստատուեցաւ նաեւ Հայաստանի մէջ, ուր կառավարութիւնը մասնաւոր յայտարարութիւն մըն ալ հրատարակեց այդ մասին։ Նոյնիսկ եղան շատ մը արտագաղթի դէպքեր ալ Հայաստանէն դէպի Միջին Արեւելք, ուրկէ որ անոնք մեկնած էին։ Սակայն պարագայ մը կայ, որ պէտք չէ անտեսուի մեր մամուլի եւ ազգային իշխանութեանց կողմէ։ Հազար դժուարութիւններով ու զրկանքներով արտասահմանէն տասնեակ հազարաւոր հայեր իրենց հայրենիքը փոխադրուեցան աւելի քան եւ աւելի տարիներու ընթացքին։ Հայաստանի հերոսական ժողովուրդը իր աշխատանքը, իր բնակարանը, իր հացի պատառը կիսեց անոնց հետ՝ ապաստան ու գործ տալով անոնց։ Քսան տարիներու ընթացքին այդ հայրենադարձները շատ դժուար օրեր անցուցին բնիկներուն հետ միասին, եւ հիմակ է որ հետզհետէ պայմանները կը բարւոքուին՝ ամէն տեսակէտով։ Այսպիսի դժուարութիւններով ձեռք բերուած հայրենադարձը պէտք է որ գնահատուէր ամենէն առաջ ներգաղթողներու կողմէ, որոնք ազատելով օտար երկիրներու տնտեսական եւ նիւթական դժուարութիւններէ, կրցան իրենց զաւակները մեծցնել, անոնց ձրի ուսումը ապահովել եւ իրենց բազուկը տրամադրել հայրենաշինութեան սրբազան գործին։ Սակայն, ենթարկուելով հայրենադաւ քարոզչութեանց ազդեցութեան, Հայաստանի մէջ սկսած է արտագաղթի տրամադրութիւն մը, ինչպէս կը յայտնեն համբորդներն ու զբօսաշրջիկները։ Հայաստանէն արտասահման արտագաղթողներու այդ խումբը շատ յուսախաբ եղած է ներկայիս, որովհետեւ շատ մը անակնկալներ չէին նախատեսած իրենք։ Այսպէս, աւելի քան տարի առաջ բոլորովին տարբեր էր տնտեսական կեանքը Միջին Արեւելքի կամ Եւրոպայի մէջ։ Պատերազմի տարիներուն — շահադիտութեան, չարաշահութեան այդ շրջանին — շատ դիւրին էր դրամ վաստկիլը, որ կը յորդէր ամէն կողմ։ Այն ատեն դրամը առատ էր, գործը՝ դիւրին, շահը՝ շատ։ Այդ տպաւորութեամբ ալ անոնք հայրենիքէ մեկնեցան, ուր իրենց յուսախաբութիւնը կը սպասէր՝ առաջին հերթին։ Այնտեղ չարաշահութիւն, շահադիտութիւն չկար. հոն պարկեշտ մարդոց, հայասէր անձանց երկիրն էր, ուր ամէն մարդ չարաչար պէտք է աշխատէր նախ իր գոյութիւնը պահելու եւ ապա՝ հայրենիքը կառուցանելու համար։ Գտնուեցան սայթաքողներ, որոնք փորձեցին ապօրինի գործերով եւ արգիլուած միջոցներով զբաղիլ. անոնց հանդէպ կառավարութիւնը խիստ գտնուեցաւ, մինչեւ որ համոզուեցաւ, մինչեւ որ համոզուեցան պայմաններուն հետ։ Այդ հայերէն ոմանք կ'ապրին հին երազներով եւ կը կարծեն թէ արտասահմանի մէջ կեանքը նախկին հետ պայմաններու մէջ կը գտնուի, այնպէս, ինչպէս որ իրենք ձգած մեկնած էին։

Ուրիշ ողբերգական կացութեան պատճառ մըն ալ կայ Հայաստանէն արտասահման արտագաղթած այդ հայերուն համար։ Ասիկա ալ իրենց զաւակներուն պարագան է։

Բազմաթիւ ընտանիքներ, որոնք քսան տարի առաջ Ֆրանսայէն կամ ուրիշ երկիրներէ մեկնած էին, անոնց զաւակները հո՛ն մեծցան, հո՛ն դաստիարակուեցան եւ որոշ գաղափարաբանութեամբ իրենց խառնուածքը կերտուեցաւ։ Անոնք ներկայիս կ'ապրին ողբերգութիւն մը, որ միայն երիտասարդը կրնայ հասկնալ. Հայաստան ձգած են իրենց մանկութեան բոլոր յիշատակները, ընկերները, երբեմն՝ նշանածը կամ սիրածը։ Այդ երիտասարդութեան համար այլեւս Ֆրանսան կամ այլ երկիր մը իսկական ՕՏԱՐ երկիր մըն է, իր հոգեբանութեամբ, իր միջավայրով եւ տնտեսական ու ընկերային պայմաններով։ Ո՛չ միայն ՕՏԱՐ, այլ նաեւ՝ ԽՈՐԹ ու ԱՆՀԱՐԱԶԱՏ։ Անոնք կրկին հայրենադարձ կը փնտռեն. իրենց հարազատ միջավայրը կ'ուզեն վերադառնալ, հոն՝ ուր մեծցան, դաստիարակուեցան բոլորովին տարբեր հոգեբանութեամբ։ Սակայն Հայաստանի կառավարութիւնը այս անգամ անզիջող է անոնց հանդէպ։ Անոնք որ չգնահատեցին հայրենիքին իրենց պարգեւած բարիքները, հայրենիքի ծոցին մէջ ապրելու երջանկութիւնը, հայրենիքը վերաշինելու հաճոյքը եւ հայրենի պետութեան պաշտպանութիւնը վայելելու հպարտութիւնը, անոնք պէտք չունին այդ հայրենիքին եւ անոր բարիքներուն։

Հայաստանէն արտագաղթի այս տրամադրութեան մեծապէս նպաստեց դէպի Գանատա, Աւստրալիա,

(Շար. տես էջ 2)

ԹԱԼԱԱԹ ԽԱՅՐԻ ԲԱՑՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ԱՍՈՒԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆԻՆ

Երիտասարդական հարցերու պետական նախարարը շեշտեց ազգային կառուցման գործին երիտասարդներուն կատարելիք պաշտօնը։

Նախագահ Կամալ Ապտել Նասէրի կողմէ, երիտասարդական հարցերու պետական Նախարար պր. Մոհամէտ Թալաաթ Խայրի, ամսոյս 5ին Ասուանի մէջ բացումը կատարեց այդ նահանգին երիտասարդական փառատօնին, որուն մասնակցեցան շուրջ 1500 երիտասարդ երիտասարդուհիներ։

Նահանգապետ Պր. Մաքքուր Ապուլ Էզզ, փառատօնը բացուած յայտարարեց եւ բարի գալուստ մաղթեց պր. Նախարարին։

Պր. Թալաաթ Խայրի լաւագոյն մաղթանքները փոխանցեց փառատօնին մասնակցողներուն, եւ ապա ըսաւ. «Այս փառատօնները լաւագոյն առիթներն են ցուցադրելու երկրին յառաջդիմութիւններն ու վերելքը։ Երիտասարդութիւնը, աւելցուց ան, գլխաւոր պատասխանատուութիւնն ունի շինելու եւ կառուցանելու, մասսաները առաջնորդելու գործին մասնակցելու եւ հաւաքականութեանը ծառայելու, իւրաքանչիւրը իր կարելի միջոցներով։

Երիտասարդութիւնը երկրին վերածնունդի հիմն է եւ պարտի իր բոլոր ուժը գործածել հայրենիքի ծառայութեան գործին, մանաւանդ այս կառուցման շրջանին։

Սովետ Մշակոյթի Նախարար Տիկին Էքաթերինա Ֆուրցեւա եւ Ասուանի կառավարիչը նոյն քաղաքին մէջ բացումը կատարեցին սովետական մշակութային փառատօնին, կազմակերպուած Ա.Մ.Հ.— Ս. Միութիւն բարեկամութեան ընկերակցութեան կողմէ։

ԿԻԶԷԻ ՄԷՋ

Նոր գտնուած Հնութիւններ

Կիզէի Քեփրէն բուրգի արեւմուտեան կողմը կատարուած պեղումներու ընթացքին փարաւոնեան Հին Հարստութեան (Ն.Ք. 2600 տարի) պատկանող ժայռերու մէջ փորուած դամբարաններու խումբ մը գտնուեցաւ։

Այս դամբարանները երեւան հանեց հնութեանց քննիչ Ալի Հասան։

Դամբարաններու պատերուն վրայ կան սեպագիր արձանագրութիւններ, իսկ դագաղներուն վրայ ալ կան բազմաթիւ փորագրութիւններ։

Համաձայն հնութեանց քննիչի տեղեկագրին՝ գլխաւոր դամբարանը կը պատկանի Քեփրէն Թագաւորի թիկնապահներու Պետ Ուաշփթահի։

Իսկ երեւան բերուած հնութիւններէն ամենէն արժէքաւոր առարկան Սեշեն Նեֆեր քահանայի արձանն է՝ բազկացած երեք մասերէ, անոր գլուխը ծածկուած է կեղծամով։

Գտնուած առարկաները ձերբազատելու համար մօտ հինգ հազարամեակներու խոնաւութենէն, պիտի պահուին մասնաւոր սենեակի մը մէջ։

ՔԱՐԻՒՂԸ Ա.Մ.Հ.Ի ՄԷՋ

Ներկայի հանքերը 1970 թուականին պիտի հայթայթեն 29 միլիոն թոն, եւ 100 միլիոն Սթերլինի եկամուտ պիտի բերեն։

Օրերս ԱՄՀի մէջ քարիւղի հետազօտութիւններ կը կատարուին 200000 քառ. քմ. տարածութեան վրայ եւ մօտ ատենէն այդ տարածութիւնը պիտի բարձրանայ 500000 քառ. քմ.ի, այսինքն ընդհ. հողամասին կէսին վրայ։

Իւ Ալամէյնի շրջանին մէջ վերջերս յայտնաբերուած հանքերը ենթադրել կու տան որ արեւմուտեան անապատը քարիւղի հարուստ ցանցեր ունի։ Այս առթիւ Մարսա-Մաթրուհի շրջանին մէջ այժմ փնտռտուքներ կը կատարուին։

Ներկայիս ԱՄՀի երեք գլխաւոր շրջաններու մէջ կը կատարուին հետազօտութիւններ, Սուէզի ծոցին, արեւմտեան անապատին եւ Մանզալա լճին մէջ։

Հիմնուելով միմիայն ցարդ գտնուած հանքերուն վրայ, մեր սեւ ոսկիին արտադրութիւնը 1970 թուականին պիտի ըլլայ 29 միլիոն թոն եւ որուն եկամուտը պիտի հասնի 100 միլիոն սթերլին ոսկիի։

Այսօր կը հաշուուին 23 քարիւղի եւ բնական կազի հանքեր, որոնցմէ 17 երեւան հանուած են Յեղափոխութենէն ասդին։

Լոնտոնի մէջ աճուրդի դրուած Հայկական թանկարժէք ձեռագիրներուն կապակցութեամբ՝

ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՅՍՏԱԿ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԸ ՍՊԱՍԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Եգիպտական անգլիագիր թերթերը («Իճիփշըն Կազէթ» եւ «Իճիփշըն Մէյլ»), Լոնտոնէն ստացուած, հայկական թանկարժէք ձեռագիրներու աճուրդի մը լուրը հաղորդող հեռագիրներով, մեծ վրդովում ստեղծեցին եգիպտահայութեան մէջ։

Ողջ սփիւռքահայութիւնն ու Մայր Երկրի ժողովուրդը անհամբերութեամբ եւ մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասեն յստակ ճշգրիտ տեղեկութիւններ պարունակող պաշտօնական հաղորդագրութիւններու, այդ ձեռագիրներուն Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքէն մինչեւ Լոնտոնի շուկան հասնելու պարագաներուն մասին։

Հայ ժողովուրդը միակ սեփականատէրն է եւ կը մնայ Հայ Եկեղեցւոյ բոլոր ինչքերուն, մանաւանդ պատմական եւ արուեստի մեծ արժէք ներկայացնող իր գրչագիր եւ գեղագիր մատեաններուն եւ մագաղաթներուն, որոնք թէեւ ի պահ կը մնան զանազան պատրիարքութեանց, վանքերու եւ թանգարաններու մէջ, սակայն այս վերջինները պատասխանատու պահակներն են հայ ժողովուրդի այդ անգին յիշատակներուն։

Ուրախ ենք որ ոճրային աճուրքի համահաւասար այդ աճուրդը կասեցնելու ամէն ջանք ի գործ կը դրուի Լոնտոնի մէջ, ըլլայ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին լիազօր ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպիսկոպոսի, ըլլայ լոնտոնահայոց առաջնորդ Գերշ. Տ. Պսակ Արքեպիսկոպոսի, ըլլայ Ս. Էջմիածնայ իրաւունքներուն իրաւական պաշտպանութեան պետական ներկայացուցիչ՝ Լոնտոնի Սովետ դեսպանին կողմէ։

Կը յուսանք որ մինչեւ մեր յաջորդ թիւին լոյս ընծայումը, մեզի հասած կ'ըլլան մանրամասն եւ ճշգրիտ տեղեկութիւններ, կարենալ յստակօրէն լուսաբանելու մեր ընթերցողները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

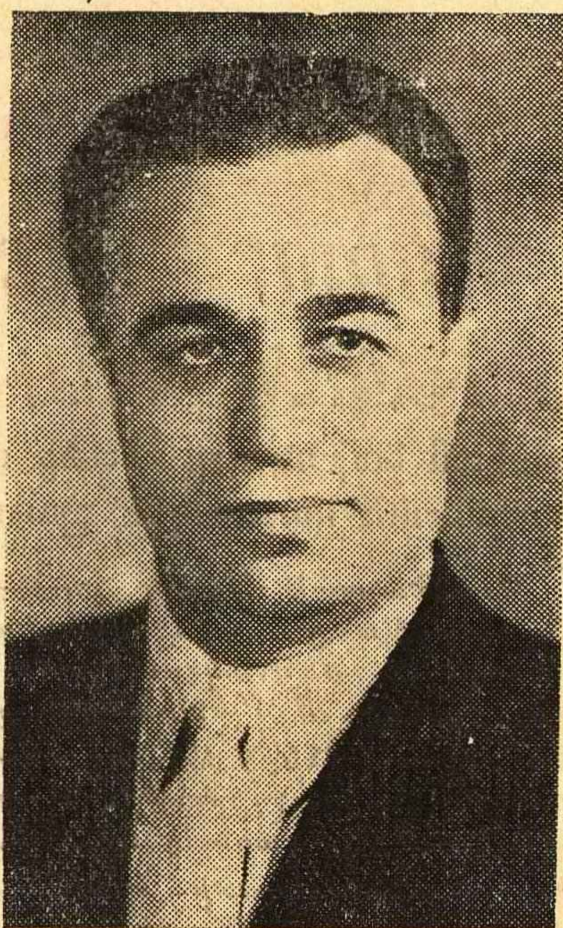
ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

Անտոն Քոչինեան եւ Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը

Երեւանի մէջ, կեդր. ա. քարտուղար Անտոն Քոչինեան դատապարտութիւն որակեց դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը: «Դաշնակցականները կը յամառին ուրանալ Սովետական Հայաստանի իրականացումները, հայ ժողովուրդի վերածնունդին իրողութիւնը եւ հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ ճառագայթումն ու կարեւորութիւնը», — յայտարարեց Քոչինեան:

— Բաղքենի – ազգայնական այդ կուսակցութիւնը հակասովետական յետադիմական ուժերուն կը ծախուի եւ այդպէսով կ'ուզէ իր խղճալի գոյութիւնը երկարաձգել, շարունակեց Քոչինեան: Անոր քանդիչ քաղաքականութիւնը ամենացայտուն կերպով արտայայտուեցաւ հայրենադարձութեան դէմ իր ծաւալած արշաւով: Այս իրողութիւնը միայն կը բաւէ դաշնակներուն հակաժողովրդական բնոյթը սահմանելու համար, ինչ որ ալ ըսեն անոնք իրենց հայրենասիրութեան մասին:

Քոչինեան ըսաւ, թէ հայրենադարձութիւնը պիտի շարունակուի: Արտաշատի մէջ պիտի կառուցուի հիւսուածեղէնի ու ներքնազգեստի կոմպլեքս մը, որ Հանրապետութեան մէջ ամենակարեւորը պիտի ըլլայ: Հագուստ, կօշիկ ու կօշիկի ձեռնարկութիւններ նոյնպէս պիտի աւելցնեն իրենց արտադրողականութիւնը: Ներքնազգեստի նոր ֆապրիք մը պիտի շինուի հայրենադարձներու աւան Սովետաշէնի մէջ:

Անտոն Քոչինեան

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՀԱՅ ՖԻԶԻԿՈՍՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ամերիկեան ականաւոր գիտնական, Ռիլիւսըի համալսարանի ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Պիտըր Ռոպինսոնը յայտարարեց, որ «Հայ ֆիզիկոսները ուշագրաւ հետազօտութիւններ են կատարում, որոնք կարեւոր նշանակութիւն կունենան կառուցուող էլեկտրոնային արագացուցիչը գործադրելիս»:

Հիւրը ընդգծեց, որ այդ աշխատանքներն իր վրայ խոր տպաւորութիւն են թողել: Նա ակնարկեց, որ [illegible] տեղեկութիւնների փոխանակումը նոր յաջողութիւնների [illegible] ֆիզիկական պրոբլեմների [illegible] հետազօտման գործում:

ԱՄՆի, ԳՖՀի, Ֆրանսիայի գիտնականները ծանօթացան Երեւանի ֆիզիկական ինստիտուտի գործունէութեանը ու դիտեցին [illegible] տեսարժան վայրերը: (ՀԵԴ)

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆԸ՝ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻՆ

— Հայաստանեան «Սովետական Գրականութիւն» ամսագրի խմբագրութեան հրատարակութեան խնդրանօք, ստացած ենք հետեւեալ գրութիւնը:

«Սովետական գրականութիւն» ամսագրի խմբագրական կոլեգիան 1966 թ. Դեկտեմբերի 8ին նիստում քննարկեց ամսագրի ու նրա հասցէին Հայաստանի գրողների 5րդ համագումարում Պ. Սեւակի ունեցած ելոյթը [illegible]

[illegible]

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԳԻԱ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՀԱՅ կեանք

ՈԳԵԻՈՐԻՉ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

«Տիգրան Երկաթ»ի Ցոբելինական տարուան Գ-րդ ձեռնարկը տեղի ունեցաւ 2 Մարտ կ. ե. ժամը 8.30ին: Գահիրէէն հրաւիրուած էր Պր. Նուպար Քիւփէլեան խօսելու Զօրավար Անդրանիկի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ: Ընտիր բազմութիւն մը փութացած էր ներկայ գտնուիլ:

Պր. Բենեամին Մամուրեան բացումը կատարելով հանդիսութեան, հետզհետէ բեմ հրաւիրեց Պրն. Շիշմանեան, Բ. Գարթալեան և Ցովսէփ Մամուրեանը: Առաջին երկուքը՝ գեղեցիկ առոգանութեամբ ընթերցումներ կատարեցին, «Ասք Անդրանիկի մասին» (Ն. Զարեան) և «Սպիտակ ձիաւորը»: Իսկ վերջինը՝ Պր. Փիլիկեանի դաշնակի նուագակցութեամբ, մեներգեց «Իբրեւ Արծիւ սաւառնում ես»ը, թովելով մեր հոգիները: Ուշադրութեան և գնահատանքի արժանի երգիչ մըն է Ց. Մամուրեան:

Օրուան բանախօսը բեմ բարձրացաւ ծափերու մէջ:

Ու սակայն փակագիծ մը:

1966 Հոկտեմբերի կէսերուն Գահիրէ կը գտնուէի և ստիպուեցայ վերադառնալ 18ին Աղեքսանդրիա: Ծիշդ 19ին պիտի խօսէր Ն. Քիւփէլեան Զօր. Անդրանիկի մասին...: Զրկուած էի: Եւ ահա՛ 1967 Մարտ 2ին առիթ կ'ընծայուէր լսելու զինք:

Գացի վստահութեամբ. գիտէի թէ մտա-հոգեկան վայելք մը պիտի ունենայի: Առաջին անգամը չէ, որ պիտի ունկնդրէի զինք:

Պր. Ն. Քիւփէլեան իր կուռ խղճամիտ և բովանդակալից ուսումնասիրութեամբ ոգեւորեց և մագնիսացուց ունկնդիրներուն հայօ'ւ հոգիները: Կարելի չէ՛ մէջբերումներ չընել. ան ի միջի այլոց ըսաւ — «Հայկ Նահապետով սկսած ազատութեան համար պայքարը, դարերու ընդմէջէն շարունակուեցաւ մինչեւ Անդրանիկ: Ան Նախախնամութեան պաշտպանութիւնը կը վայելէր և անխոցելի էր ու մնաց անխոցելի ամենավտանգաւոր մարտերուն մէջ իսկ: Անդրանիկ կը կախարդէր, կը գերէր իր զինուորները, որոնց պաշտելին էր: Իր հրամանները անսխալ էին...:

Պալքանեան պատերազմին իր խումբով կը փրկէ պաշարուած պուլկարական բանակը:

Անդրանիկ քաջութեան, արթնամտութեան և արդարամտութեան մարմնացումն էր: Հայ հոգիներուն մէջ կ'ապրի միշտ Անդրանիկ, իբր ոգեւորող կենդանութիւն...: Ան կ'ըսէր — հայ ազգին ճակատագիրը Ռուսիոյ կապուած է...: Շատ շքանշաններ ստացաւ, սակայն ամենամեծ շքանշանը հայ ժողովուրդի տուած տիտղոսն էր իրեն — Ազգային Հերոս:

Անդրանիկ անուղղակիօրէն ազդած է Արարայի ճակատամարտին: Զօր Աւէնպի 3 օր տուած էր հայ կամաւորներուն գրաւելու համար Արարան: Մէկ օրէն գրաւեցին զայն, թշնամի բանակին մէջ տարածայնելով թէ, Անդրանիկ կը գայ...» (կուգայ):

Երբ Անդրանիկ Ամերիկա կ'երթայ, ամերիկացիները կը լսեն, թէ ան հայերու Ուաշինկթընն է: Եւ Ֆիլատելֆիոյ մէջ կը նստեցնեն Ուաշինկթընի աթոռին վրայ: Բացառիկ պատի'ւ...:

Ան պիտի փափաքէր անշուշտ մահը գտնել պատերազմի դաշտին վրայ:

Կը մեռնի Ամերիկա 40 տարի առաջ: Աղջնակ մը ուղերձ պիտի կարդար դագաղին մօտ, բայց հազի՛ւ կրնայ «Անդրանիկ» անունը միայն արտասանել, յուզումէն: Եւ... յուղարկաւոր բազմահազար ժողովուրդը միահամուռ պոռթկումով կը սկսի երգել «Իբրեւ Արծիւ»ը...:

Վառ է իր յիշատակը: Ան չէ՛ թաղուած, չի թաղուիր: Ան մեր սրտերուն մէջ է: Հերոսները կը ծնին, բայց չէ՞ որ հերոսները չեն մեռնիր...:

Հայրենի հողին պաշտպան զինուորն էր, Անդրանիկ: Ինչո՞ւ սակայն հերոսին աճիւններուն զլացուեցաւ ափ մը հայրենի հող...»:

Բ. Մամուրեան փակման խօսքին մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց բանախօսին, խոստովանելով, թէ բոլորը խորապէս տըպաւորուած և յուզուած էին իր խօսքերէն: Եւ աւելցուց — «մենք հայերս խնդրելով կը պահանջենք, որ ազգային հերոսին աճիւնները այլեւս փոխադրուին... Փարիզէն մայր հայրենիք»:

* * *

Ցետոյ թէյով և կարկանդակով ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն ընթացքին ազգային նիւթերու շուրջ կարծիքներու շահեկան փոխանակութիւններ կատարուեցան:

Այսօրինակ բանախօսութիւնները անհրաժեշտ են, հրամայականօրէն անհրաժեշտ, վա՛ռ պահելու համար Արմենական աննման և ճամբուրելի ոգին:

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա

«ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ»

(Ծար. Ա. էջէն)

Հարաւային Ամերիկա գաղթի շարժումը, զոր կազմակերպեցին խումբ մը հայրենադաւներ, ձախողեցին օտար կառավարութեանց սպասարկութեան մէջ աշխատող նախկին հայեր եւ գործադրեցին խորհրդային Հայաստանի երդուեալ դաւաճանները:

Օտար երկրներուն հանոյք պատճառելու եւ դրամ շորթելու սոսկ նպատակով, այդ հայերը ներկայիս կը հրաժուին, տեսնելով որ տարիներու իրենց ջանքերը սկսած է իր արձագանգը գտնել նաեւ Հայաստանի մէջ, ուրկէ ոմանք ուզած են դուրս ելլել՝ վերը յիշուած երկիրները փախչելու եւ կորսուելու:

Հայրենասէր մամուլը Գաղթաշխարհի մէջ պէտք է ամենէն կորովի մէջոցներով պայքարի այս հայրենադաւ շարժման դէմ, բացայայտելով արտասահմանի ներկայ տնտեսական դժուարութիւնները, քաղաքական անապահով պայմանները գործազրկութիւնը, բնակարանի տագնապը եւ այս բոլորի հետեւանքով ստեղծուելիք բռնի կացութիւնը, որպէսզի Հայաստանի մէջ արտագաղթի խաղողին հմայքին կուրաբար հետեւողները եւ օտար երկիրներու մէջ հեշտացին պայմաններով դրախտային կեանք երազողները պարապ պատրանքներով չտարուին, արկածախնդրութեան չդիմեն եւ մանաւանդ՝ չդժուարացնեն հայրենադարձի մեր ջանքերը:

«ԵՐԻՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

ՑԻՒՐԻԽԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

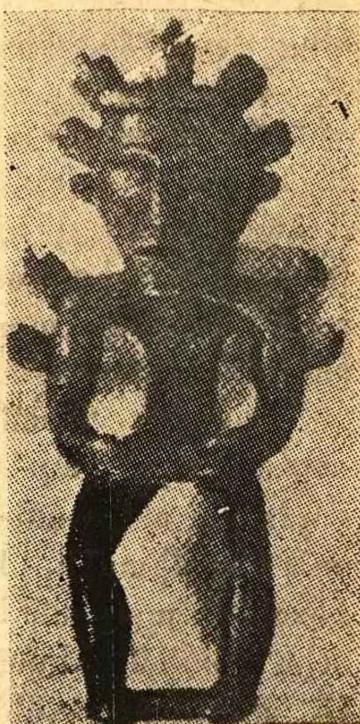
Զուիցերիոյ «Նայէ Ցիւրիխ Ցայթունկ» թերթը կը գրէ.

— Ցիւրիխի Գեղարուեստան Տան մէջ կայացած ցուցահանդէսը պիտի տեւէ երկու ամիս: Հոն ցուցադրուած են Սովետական Միութեան հնագիտական գանձերը՝ մօտ 200 կտոր:

Այն ցուցահանդէսը կազմակերպած է Սովետ. Միութիւնը, իր 22 պատմական թանգարաններու մասնակցութեամբ:

Ցուցադրուած առարկաները Սովետ. Միութեան մշակութային ու պատմական անցեալի մասին լոյս սփռող իրեր են, որոնք վերջին տարիներու պեղումներու ընթացքին ի յայտ բերուած են:

Հոն ցուցադրուած են գործիքներ, որոնք 100.000 տարի առաջ Նախնական մարդը կը գործածէր:

Մարդու պրոնզէ արձան (Ք. Ա. երրորդ հազարամեակ)

Մամութի ժանիքէ շինուած կնոջ արձան (Ք.Ա. 30.000-25.000 տարի)

Դամբարան Նեոլիդ շրջանէ Գ. դար (մեր թ. ա.)

Այս ցուցահանդէսին մէջ մասնաւոր արժէք կը ներկայացնէ Ս. Հայաստանի հողին պատկանող մամութի ժանիքէ և փայլեցուած քարէ կնոջ արձանները:

ՀՐԱՆԴ Ս. ՈՍՏՈՒՆԻ

Նոթեր Կիպրոսի Կողմերէն...

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

ԵՐԿԻՆՔԻՆ ԿԱՊՈՅՏԸ

Ծովին կապոյտը կու գայ երկինքէն։ Իսկ երկինքին կապո՞յտը...։ Գտնելու համար պատասխանը՝ կը կատարեմ այս ճամբորդութիւնս դէպի Կիպրոս...։

Մարդիկ ամառը կ'երթան օդափոխութեան։ Պայման չէ ատիկա. կրնաք որեւէատեն ճամբորդել, եթէ այդ է ձեր ուզածը։ Հիմա ցուրտ ձմեռ է, Դեկտեմբեր տասը։ Կ'ուզեմ ըսել այնտեղի հարազատներուս՝ թէ «Կարօտ» բառը այս ձեւով — իրենց այցելելով — կրնամ բացատրել միայն։ Յետոյ՝ կ'ուզեմ նաեւ տեսնել ձիւնը՝ շօշափել, համտեսել...։ Այս մէկը՝ չեմ ըսեր իրենց։ Կրնան շրջուած գաղափար մը կազմել իմ մասին...։ Շրջուած՝ ինչպէս կը տեսնէք լուսանկարի գործիքի մը ոսպնեակին մէջէն։ Այդ ձեւ դիտելը՝ ինծի համար դարձած է օրէ՛նք՝ առանց որուն չեմ կրնար պատկերը տալ սա թուղթին՝ հարազատ ձեւով։ Ու տեսածս միայն կ'արձանագրեմ արդէն։ Տեսածս՝ որ կրնայ ընդունելի ըլլալ կամ — շատ հաւանաբար-չըլլալ։ Բայց որ իրականութիւն է։ Մարդիկ չեն հաւատար թռչող սկաւառակներուն։ Ատոնց լուսանկարները կա՛ն իբր փաստ։ Ու թռչող սկաւառակին գոյութեան հաւատալը կամ չհաւատալը ի՞նչ կը փոխէ իրականութենէն։ Կամ երկինքին կապոյտէն։

Երբ Դրախտին դռները չէին բացուած հասարակ մարդուն առջեւ ու սուրբեր ու հրեշտակներ գրաւած էին երկինքը,կոյր կոյր կը հաւատայի դասագիրքիս մէջ ըսածին՝ թէ կապոյտը որ կայ ծովին մէջ՝ կու գայ երկինքէն։

Ո՞վ այդ օրերուն գացած էր երկինք՝ ջրելու համար ատիկա...։ Գացողն ալ՝ չէր վերադարձած աշխարհ՝ պատմելու համար մեզի՝ իր տեսածները։

Հակառակ որ կէսօր է եւ պայծառ՝ արեւը, ցուրտ հով մը անապատէն կը սուրայ ու սուրի պէս կը մխուի ոսկորներուս մէջ։ Կրնամ երեւակայել թէ ի՞նչպէս պիտի ըլլայ օդը՝ այնտեղ։ «Այնտեղ»ը՝ Կիպրոսն է, ուր «Շատ անձրեւոտ եւ ցուրտ է», կ'ըսէ ինծի օդակայանի պաշտօնեան։ «Գէշ լուր, գէշ լուր», կ'ըսեմ ես ինծի։ Ու կը սպասեմ որ բարձրախօսէն յայտարարեն՝ թէ «օդանաւը ճամբայ պիտի չելլէ...»։ Ո՞ր մէկն է քաջը. այն՝ որ կը շարունակէ իր ճամբան, ինչ ուզէ պատահի, թէ այն՝ որ կը սպասէ գարնան...։

Հագեր եմ նոր գնած մոյկերս, փուլովըր, ժաքէթ եւ վրաս՝ անձրեւարգելս...։ Չեմ կրնար աւելի համբերել՝ միւս ճամբորդներուն պէս։ Օդի բառեխառնութիւնը սրահին, հաճելի է։

ՈՍԿԻ ԳՐԻՉ

Ծախու լեցուն ապրանք, այստեղ։ Աքանչելի գրիչներ՝ ոսկի, արծաթ։ Ո՞ր մէկն ընտրեմ։ Գիտեմ՝ քանի մը ոսկի կայ գրպանս ու կրնամ մոռնալ ճամբորդութիւնս, Կիպրոսը, հարազատներս՝ կապոյտը, ա՜հ ձիւնը եւ ունենալ գրիչ մը։ Ետ դառնալս ալ կը բացատրեմ այս ձեւով։ Ընտրութիւն մը՝ փայլուն ամէն կերպով։

Գիտէք. գրողին համար որքա՜ն կարեւոր է գրիչը, ոսկի՛ գրիչը...

Ոսկի գրիչով գրուածք մը մի՛շտ ալ տարբեր է հասարակ գրիչով գրուածքէն։ Հասկցողը կրնայ ըսել՝ թէ գրողը ժանգոտա՞ծ գրիչ, թէ փայլուն ծայր է գործածեր։ Իբր գանձ ալ՝ արժէքաւոր է ոսկին՝ որ կրնամ պահել իբր թանկագին առարկայ, զարդ՝ ու այնպէս կարծել թէ կատարեր եմ ճամբորդութիւնս։ Ի՞նչ բան կը մնայ արդէն՝ ճամբորդութենէն, կեանքէ՛ն, կարօտէն, կապոյտէն կամ ձիւնէն...։

Կը մնա՛յ սակայն Գրիչը՝ որ կրնամ հպարտ հպարտ ցոյց տալ մարդոց ու ըսել՝ «Ունիմ ոսկի գրիչ մը», կամ՝ «ոսկի է գրիչս...»։

Հմայուած՝ կը դիտեմ թանկարժէք գրիչները եւ մատիտներու զմայլելի հաւաքածոն, երբ կու գայ ամերիկուհի մը — Մի՛ հարցնէք ի՞նչպէս գիտեմ անգլուհի չըլլալը — ու կ'ըսէ վաճառորդուհիին, «Աւելի ԱՄՆ տեսակէ գրիչ մը կ'ուզէի՝ ճամբորդութեանս համար»։ «Կը ցաւիմ, չունինք», կ'ըսէ օրիորդը։ Ցաւի՜լ աժան գրիչ մը չգտնուելուն համար, երբ աշխարհ լեցուն է աժա՛ն գրիչներով...։ Մինչդեռ իմ ցաւս ատոր ներհակն է. ոսկի գրիչ չունենալս...։ Յետոյ՝ գրիչ չեմ գործածեր արդէն։ Կը մեքենագրեմ անունս։ ՄԵԾ մարդիկ պէտք ունին ոսկի գրիչի՝ չեք ստորագրելու համար...։

Ու դուրս կը նետուիմ սրահէն՝ բաց օդին։

ԱՆԹՈՆՈՎԸ ԵՒ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԸ

Երկինքի սահմանը կը սկսի այստեղէն՝ Գահիրէի Միջազգային օդանաւակայանէն՝ ուրկէ պիտի առնեմ, կէս ժամէն, զոյգ պտուտակաւոր Անթոնովը՝ որ զիս պիտի բարձրացնէ երկինք՝ հրեշտակներուն քովը։ Ա՛յս ալ՝ շրջըրուած պատկեր. Անթոնովը եւ հրեշտակները։ Ուրիշ ճամբայ չկա՛յ այստեղէն։ Ասիկա է մուտքս՝ քսաներորդ դարէն ներս։ Մինչեւ հիմա — ի՜նչ յետամնացութիւն— անիւի վրայ կը ճամբորդէի։ Այժմ՝ թեւերու վրայ։ Ու թռիչքը կարեւոր է մարդուն՝ գրիչին չափ։ Գրողին համար՝ բան մը աւելի՛ նոյնիսկ...։ Սռանց թռիչքի չկայ երեւակայութիւն՝ որ տեսակ մը ճամբորդութիւն է։

Գաղտնի անհանգստութիւն մը կ'ալեկոծէ հոգիս։ Վախ՝ չեմ

(Շար. տես. էջ 4)

00073

ԳԱՅԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ)

ԱԼ. ՏՈՒՆԱՅԵՒՍԿԻ

Նրա կեանքի կովկասեան էջերն ինձ պատմեց պատմական գիտութիւնների դոկտոր Արամայիս Մնացականեանը, երբ Հայկ Բժշկեանցի մասին նիւթերի համար, 1957 թուականին առաջին անգամ եղայ Երեւանում։

Մնացականեանը ինձ դիմաւորեց ուրախութեամբ, սիրով յայտնելով այն ամէնը, ինչ գիտէր իր հիանալի հայրենակցի մասին։ Սկսեց նա հին Թիֆլիսից, երբ այնտեղ նստած էր փոխարքայ իշխան Գոլիցինը՝ «Սեւ ագռաւը» ինչպէս կոչում էր ժողովուրդը։ Նա ձգտում էր հայերից խլել նրանց հողը, փակել դպրոցները։ Հնչակեան կուսակցութիւնը վճռեց սպաննել աստէ՝ լի փոխարքային եւ դրա համար առանձնացուեցին մի քանի խումբ. դրանցից մէկի՝ պահեստայինի մէջ էր նաեւ տասնվեցամեայ Հայկ Բժշկեանցը։

Մահափորձը կատարուեց օրը ցերեկով, սակայն ցարական սատրապը ողջ մնաց։

Մնացականեանն իսկոյն չանցաւ հետագայ դէպքերի նկարագրութեանը։ Բանալով սեղանին դրուած թղթապանակը, հանեց մի թուղթ։ Դա 1920 թուականի Դեկտեմբերի սկզբներին Սերգօ Օրջոնիկիձէի առաքած գրութեան պատճէնն էր։ Անդրկովկասում նշանաւոր յեղափոխական գործիչ Ասքանազ Մռաւեանը, Մոսկուայում հանդիպելով Վ. Ի. Լենինին, պատմել էր դաշնակցական իշխանութիւնից ազատուած Հայաստանի կարիքների մասին։

Երիտասարդ հանրապետութիւնն ստեղծում էր իր ազգային բանակը, որ մտնում էր խորհրդային զինուած ուժերի կազմի մէջ։ Բանակ՝ ընդունակ պաշտպանելու Հայաստանը նէրքին ու արտաքին թշնամիներից։

Խորհրդային Հայաստանի գոյութեանը լուրջ վտանգ սպառնացող եւ բնակչութեան որոշ մասի վրայ ազդեցութիւն ունեցող դաշնակ խմբապետներ կային, յայտնի իրենց քաջութեամբ։ Անհրաժեշտ էր դրանց հակադրել ժողովրդից ելած զինուորական այնպիսի մի հրամանատարի, որը ընդունակ լինէր խմբել հանրապետութիւնը՝ պաշտպանելու պատրաստ բոլորին։ Այդ էր մտածում Մռաւեանը. երբ Մոսկուայից Երեւան վերադառնալով, գրում էր Սերգօ Օրջոնիկիձէն,

«Կարծում եմ, այդ իմաստով անփոխարինելի է Գայը։ Նա կռուել է Կովկասեան ճակատում եւ փառաբանուել է քաջութեամբ»։

— Մռավեանն ի նկատի ունէր տասնհինգ թուականը։ Գերմանիայի դաշնակից սուլթանական Թուրքիայի դէմ պատերազմը։ Գայը կամաւոր էր գնացել կովկասեան ճակատ, — յայտարարեց Մնացականեանը։

— Կամաւո՞ր,— հարցրի ես։

Չէի պատկերացնում, թէ ինչպէ՞ս կարող էր յեղափոխականը, քաղաքային ատող մարդը, որ մասնակցել էր Կովկասի փոխարքայի դէմ մահափորձին, դառնալ կամաւոր։ Չէ՞ որ հէնց բոլշեւիկներն էին շահագրգռուած, որ պատերազմում պարտութիւն կրէր ցարական բանակը։ Այդ բանակի պարտութիւնը կը խախտէր ցարական գահը, կը տապալէր եւ կը յաղթանակէր յեղափոխութիւնը։

Իսկ պարզւում է, որ Բժշկեանցն ոչ թէ զօրակոչուել, այլ կամաւոր մեկնել է Կովկասեան ճակատ։ Երիտասարդական սխալ չէ՞ր սա։

— Ո՛չ,— վճռականօրէն ընդգծեց Մնացականեանը, երբ ես կասկած յայտնեցի։ Եւ իսկոյն աւելացրեց.

— Ոչ, բոլորը ամէն բան գիտեն, թէ յիսուն տարի առաջ ինչ էր կատարւում Արեւմտեան Հայաստանում։ Խորացէք այդ նիւթի մէջ. եւ դուք կը հասկանաք, թէ ինչո՞ւ Հայկ Բժշկեանց կամաւոր էր մեկնել Կովկասեան ճակատ։

Ստիպուած եղայ «խորանալ»։ Փաստաթղթեր, հին լրագրեր եւ կրկին զրոյցներ կենդանի վկաների հետ։

Հետզհետէ իմ առջեւ կանգնեց ամբողջ մի ժողովրդի ողբերգութեան պատկերը։

Դա սկիզբ էր առել վաղուց, երբ թուրքական փաշաները, զաղթելով բուն հայկական հողերը, լուծ էին դրել պարտուած ժողովրդի վզին։

Մասսայական դարձան զազանութիւնները, երբ Թուրքիան մտաւ համաշխարհային պատերազմի մէջ։ Հայկական գիւղերը մոխրակոյտերի էին վերածւում, երիտթուրքերը ոչնչացնում էին բոլոր նրանց, ովքեր կարող էին զէնք վերցնել, դառնալ ժողովրդական վրիժառուներ։ Ծերերին, կանանց, երեխաներին քշում էին, անջուր անապատները։ Խեղդուելով փոշուց, ծարաւից տապակուելով, սովից եւ հիւանդութիւններից հալածուած, նրանք գնում էին՝ չիմանալով ուր։ Շատերն այդպէս էլ տեղ

(Շար. տես էջ 4)

ՄԱՐԱՇԱԼ ԺՈՒԿՈՎԸ ԳԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Հայ ժողովրդի հաւատարիմ զաւակ, կարմիր բանակի ականաւոր զօրապետ Հայկ Դմիտրիի Բժշկեանի (Գայի) անունը պատկանում է զօրավարների այն պլեադային, որոնք քաղաքացիական պատերազմի տարիներին արիաբար պաշտպանում էին մեր սովետական պետութեան անկախութիւնը։ Այդ անունը ոսկէ տառերով պէտք է գրուի սպիտակ գուարդիականների եւ ինտերվենտների դէմ կարմիր բանակի զինուած պայքարի պատմութեան մէջ։

Զինուած պայքարի առաջին օրերից Գայ Դմիտրիեւիչը իրեն դրսեւորեց որպէս քաջ, խիզախ եւ տաղանդաւոր հրամանատար, որի կազմակերպչական եւ մարտական յատկութիւնները բազմիցս նշուեցին կարմիր բանակի գլխաւոր հրամանատարութեան եւ սովետական կառավարութեան կողմից։ Նրա փայլուն յատկութիւնները յատկապէս վառ կերպով երեւան եկան, երբ Գայը Սիմբիրսկեան 24րդ Երկաթէ դիվիզիայի, Արեւելեան ռազմաճակատի առաջին բանակի եւ Արեւմտեան ռազմաճակատի երրորդ հեծեալ կորպուսի հրամանատարն էր։ Հ. Դ. Գայի հրամանատարութեան տակ գտնուող զօրքերի գործողութիւնները արժանի կերպով կարող են անուանուել պատմական, լեգենդար գործողութիւններ։

Եւ Գայ Դմիտրիեւիչի հետ անձնապէս ծանօթացայ 1923 թ. Այն ժամանակ ես նոր էի ստանձնել 39րդ Բուզուլուկեան հեծեալ գնդի հրամանատարութիւնը, իսկ Հ. Դ. Գայը ստանձնել էր Սամարեան 7րդ հեծեալ դիվիզիայի հրամանատարութիւնը։ Գայը մեզ հրաւիրեց իր ճամբարային վրանը։ Մեր առջեւ կանգնած էր զինուորի զգաստ կեցուածքով, գեղեցկատես, խիզախ մի հրամանատար։

Երկար տեւեց Հայկ Դմիտրիեւիչի զրոյցը զօրամասերի հրամանատարների հետ։ Դա բովանդակալից, ուսանելի եւ հաճելի զրոյց էր։ Գայը բոլորիս վրայ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց։

Հայկ Դմիտրիեւիչի հետ անձնական զրոյցների ժամանակ հաճելի էր լսել, թէ նա ինչպիսի մեծ յարգանքով եւ անկեղծ սիրով էր վերաբերում Մ. Վ. Ֆրունզէին, Մ. Ն. Տուխաչեւսկուն, Վ. Վ. Կույբիշեւին, Ս. Ս. Կամենեւին, իր մերձաւոր զինակիցներ Ա. Սեդեակինին, Է. Վալուխսոնին, Մ. Վելիկանովին, Բ. Լիվշիցին, Ն. Պանովին, Ն. Շվերնիկին, որոնց հետ նա իրագործեց Սիմբիրսկի, Սիզրանի, Սամարայի, Օրենբուրգի եւ միւս քաղաքների համար մղուած ճակատամարտերը։ Նրա դատողութիւնները միշտ էլ սպառիչ օբեկտիւութիւն ունէին եւ բոլոր մարտական յաջողութիւնների մեծ մասը նա վերագրում էր իր մարտիկներին, հրամանատարներին եւ քաղաշխատողներին։

1924 թուականին Հայկ Դմիտրիեւիչը ինձ խորհուրդ տուեց մեկնել Լենինկրատ հեծելազօրի հրամկազմի միամեայ դասընթացներում սովորելու, եւ ես մինչեւ օրս շնորհակալ եմ նրանից այդ խորհրդի համար։

1925 թուականին վերադառնալով դասընթացներից, ես կորպուսում այլեւս չհանդիպեցի Հայկ Դմիտրիեւիչին։ Նա մեկնել էր զինուորական ակադեմիայում ուսանելու, որտեղ իրեն յատուկ եռանդով փայլուն կերպով աւարտեց ուսումը եւ յետոյ անցաւ ռազմադասախօսական աշխատանքի, որտեղ, ակադեմիայի ունկընդիրների կարծիքով, աչքի ընկաւ ռազմագիտութեան խոր ըմբռնումով, մտածողութեան մշտական թարմութեամբ եւ պատերազմների փորձի համարձակ քննադատական վերլուծութեամբ։ Ռազմական գիտութիւնների բնագաւառում ունեցած աչքի ընկնող յաջողութիւնների համար Գայը արժանացաւ պրոֆեսորի կոչման։

1937 թուականին, 50 տարեկան հասակում ստեղծագործական ուժերի ծաղկման մէջ, Հայկ Դմիտրիեւիչը զոհուեց։ Ժողովրդի յիշողութեան մէջ նա մնացել է որպէս մեր մեծ հայրենիքի հաւատարիմ զաւակ, աննկուն լենինեան հրաշալի մարդ եւ տաղանդաւոր զօրապետ։

(Հատուածներ)

ԽՐԱՏԱԿԱՆՔ

Կեանքի ճամբէն մէ՛կ անգամ պիտի անցնիս դուն միայն,
Ու տառապիս ու գիտնաս թէ ամէն ինչ է ունայն...։

Պիտի միշտ ալ տառապիս, ուղիղ ըլլայ նեղ կամ լայն,
Բայց լաւ է որ, ո՛վ եղբայր, կրես վիշտը քու անձայն։

Մի՛ խորհիր թէ կը սփոփուիս զայն ցոյց տալով ուրիշին,
Թէ ցաւդ պատմես մարդերուն՝ անոնք քեզմէ կը փախչին։

Վիշտերու մօտ սրբազան կան այլ հոգեր ալ չնչին,
Գիտցիր մոռնալ դուն զանոնք ու թաղել ծոցն Ոչինչին։

Մի՛ ընկճուիր վիշտերէն, այլ անոնց դէմ պայքարէ՛,
Եթէ պայքարն ալ չօգնէ, մի՛ վհատիր, համբերէ...։

Վիշտը մի՛շտ կայ, այլ սակայն Սէրը հոգւոյդ երբ տիրէ,
Մարդերը քեզ կը ժպտին, ու Տէրն իսկ քեզ կը ներէ...։

Երուսաղէմ — Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՆՈԹԵՐ ԿԱՐՕՏԻ ԿՂԶԻԷՆ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

կրնար կոչել։ Մտավախութիւն՝ թերեւս։ Կը խորհիմ վրան անոնց՝ որ պիտի ձգեմ ետեւս... եթէ ԲԱՆ ՄԸ պատահի ինծի։ Չեմ գիտեր՝ Ի՞ՆՉ։

Այստեղէն քանի մը քիլոմեթր հեռու չէ՞ր որ աւազաբլուրի մը վրայ — երէ՛կ տակաւին — հարազատ մը կորսնցուցի, երբ զինք մեզի բերող Անթոնովը ջախջախուեցաւ ու հետը մոխիր դարձաւ կեանք ու կարօ՜տ...։

Ինչո՞ւ մարդ ստիպուած է ճամբորդելու՝ երբ ժամանակը հասնի...։

Թէ. ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ժամանակը հասեր է, կը ճամբորդէ...։ Շրջըւա՛ծ պատկեր։

Դուրսը մինակ եմ։ Կը քալեմ ցուրտին։ Կը չափեմ պարտէզին երկայնքը։ Ճամբորդները հանդարտ նստեր են ներսն ու կը սպասեն մեկնումի յայտարարութեան։

Գրաւ կը բռնեմ — ես ինծի անշուշտ — որ այդ պահուն՝ բոլոր ճամբորդներուն մէջ միակն եմ առաջին անգամ օդանաւ նստելու պատրաստուողը։ Ժամացոյցս կ'աշխատի, ժամը չի սահիր, չի՛ սահիր։

Կ'անցնի մեկնումի ժամը ու տակաւին համբերե՛լ կը սորվեցնեն ինծի...։ Կը մտնեմ տեղեկատուութեան բաժինը։ Տուփը նստած օրիորդը կ'ըսէ ինծի.

— Հինգ վայրկեանէն։

— Ուշացումին պատճա՞ռը։

— Ոչինչ...։ Ճամբորդ մը ուշացաւ։

Վա՛տը, կ'ըսեմ ես ինծի՝ յանդիմանելով անծանօթը որ յապաղումին պատճառ եղաւ ու կը միանամ ուղեկիցներուս խումբին՝ անոնց հետ կապուած նո՛յն բախտով։ Ոչ սակայն նոյն նպատակով։ Ի՞նչպէս գիտնան թէ կապոյտը գտնելու, ծի՛ն տեսնելու կ'երթամ...։

Երերուն սանդուխներէն կը բարձրանամ, նոյնքան յողդողդ քայլերով։ Ձեռքով — վերջի՞ն — բարեւի նշանը կ'ընեմ՝ պատշգամը սպասող ինծի ճամբելու եկած սիրելիներուս, կը բարեւեմ հիւրընկալուհին ու կը գրաւեմ աթոռս։ Անմիջապէս կը կապեմ մէջքի գօտիս — կը պրկեմ զայն ջիղերուս պէս — յետոյ լայն շունչ մը կ'առնեմ։ Հետաքրքիր՝ ներքնամասը կը դիտեմ։ Կոկիկ պըսի մը երեւոյթն ունի։ Պարզ, մաքուր, նպատակայարմար՝ նըւազագոյնով։

ԴԻՏԵ՛ՆՔ ՔԻՉ ՄԸ...

Դիտե՛նք՝ քիչ մը աւելի լաւ։ Իմաստ չունի արդէն ճամբորդելը՝ եթէ չէք սիրեր դիտել։ Դիտելը՝ ճամբորդութիւն մը ամբողջ, կեա՛նք մը։

Ինծի հետ նոյն շարքին վրայ նստեր են՝ շատ ծեր կին մը և մարդ մը՝ բարձրահասակ, շեշտըւած դիմագիծով — ցցուած ծնօտ, կավռօշեան քիթ, կիւլպէնկեան թաւ յօնք ու աղեբեկ մազ։ Տիկինը խորշոմեր է ու կքեր՝ ձմեռներու ձիւնին տակը...։ Կարելի չէ մարդուն կինն ըլլայ։ Մայրը, մեծ մայրը՝ թերեւս։

Հանդարտ՝ մեռած ըլլալու չափ խաղաղ նստեր են, կարծէք թէ իրենք չեն որ պիտի ճամբորդեն։ Կամ թէ սայլով որոշեր են ճամբորդելու։ Իրաւունք ունին։ Կ'ակընկալէին, ո՞վ գիտէ, գերձայնային ինքնաթիռ կամ... տիեզերանաւ մը նստիլ՝ պուտ մը սքանչացում, փշուր մը բերկրանք բերելու՝ իրենց սառած դէմքին վրայ։ Ու եթէ դէմքը հայելին է հոգիին—ինչո՞ւ զարմանալ։

Ահա երիտասարդ մը՝ որ փունջ մը կարմիր վարդ կը տանի իր մէկ սիրելիին՝ թափանցիկ, շքեղ տուփի մը մէջ։ Միւս ճամբորդները նստեր են արդէն։ Կը հաշուեմ՝ կապուած տեղէս վիզս ջայլամի պէս երկարելով ու դարձեալ մտածումներուս, մտավախութիւններուս աւազին մէջ պաշտպանութիւն փնտռելով. քսանութ հոգի...։

ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԹՌԻՉՔԸ

Կ'աշխատի շարժակն ու կը դողայ մեր նաւը։ Կը դառնան պտուտակներն ու թափանցիկ շրջանակներ կը կազմեն։ Ձեռքս կը տանիմ բազկաթոռիս թեւերուն՝ որ կը բռնեմ ամուր կերպով և անմիջապէս կը ձգեմ՝ ծիծաղելով ըրածիս վրայ։ «Հողին վրայ ենք, տակաւին», կ'ըսեմ ես ինծի։

Ուժ կը հաւաքէ շարժակն մեր մօտալուտ թռիչքին համար։ Ժամը. մէկը քսան կ'անցնի։ Կը շարժինք դէպի մեկնակէտ։ Աչքս փակեր է գետինին՝ որ կը սահի՝ արագ արագ, աւելի՛ ու աւելի՛ արագ՝ մեր քովէն։ Լարուած՝ կը դիտեմ անիւները։ Ու, ահա, անհաւատալի բայց իրաւ. օդին մէջ կը դառնան՝ անհող...։ Օդին մէջն ենք։ Անիւները կ'ամփոփուին թեւին տակը ու կը տեսնեմ օդակայանը՝ որ կը փախչի մեզմէ։ Աննշան կղզի մը՝ ծով դեղինին մէջ։ Ձեռքերս դարձեալ թիկնաթոռիս են փակչեր... անփորձութեան մածուցիկով։ Իբր թէ կը մագլցինք անտեսանելի Արարատէն վեր...։

Չկայ ուրիշ երա՛զ բարձունք՝ անապատին [illegible] երբ ապրող հայուն համար...։

ԳԱՅԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

չհասան. մահ գտան ճանապարհներին։ Դաշնակցականների սակաւաթիւ խմբերը, ահից խելակորոյս, շարժուեցին դէպի Արեւելեան Հայաստան, Վրաստան, Հիւսիսային Օսեթիա եւ այլ երկիրներ։

Մնացականեանը ցոյց տուեց Սերգոյ Միրոնովիչ Կիրովի «Տառապող ժողովուրդ» յօդուածը, տպագրուած 1916 թուականի «Թերեք» թերթում, որ լոյս էր տեսնում Վլադիկավկազում։ Այստեղ էր շարժւում մարդկային մի հսկայական հոսանք։

Յենւելով պատմական փաստաթղթերի, անհերքելի փաստերի վրայ Ս. Մ. Կիրովը մերկացրեց թուրքական փաշաների հրէշաւոր նպատակները՝ հայ ժողովրդին ֆիզիկապէս ոչնչացնելու նրանց ծրագիրը։ Խորապէս ապրելով հայ ժողովրդի ողբերգութիւնը, Սերգէյ Միրոնովիչը նշում էր ցաւով.

«Թուրքերի դէմ պատերազմի առաջին իսկ օրերից մենք գիտենք, որ թուրքերը բոլորովին ոչ երկիմաստ արդարացնում էին իրենց կատարած խայտառակութիւնները։ Օր առ օր Թուրքահայաստանից ըստացւում են միեւնոյն մղձաւանջային տեղեկութիւնները. Թէ այնտեղ ինչ են անում թուրքերը, այդ չեն կարող պատմել հայ կանանց եւ երեխաների արցունքները, իսկ անպատմելի ահ ու տանջանք ապրած խաղաղ հայ բնակչութեան բարբարոսաբար թափուած արիւնը տալիս է միայն որոշ, բաւականին հեռաւոր պատկերացում հայ ժողովրդի Գողգոթայի մասին»։

Կարդալով Կիրովի տողերը, դժուար է հաւատալ, որ դա կատարուել է ընդամէնը մի կէս դար առաջ։ Թուրքական սուլթանի եւ նրա համախոհների գործած չարագործութիւնները ոչ մի բանով չեն տարբերւում Հիթլերի եւ նրա կամակատարների յանցագործութիւններից։ Դա չի կարելի մոռանալ ոչ քսան տարի յետոյ, ոչ յիսուն, ոչ հարիւր տարի յետոյ։

Եւ սկզբում ծնուած հարցը՝ ում էր օգնում կամաւոր Բժշկեանցը, դուրս եկաւ մէջտեղից։ Պատմութեան լոյսով լուսաւորուած, նա կանգնեց իմ առջեւ իբրեւ իր ժողովրդի հաւատարիմ զաւակ։

Մի՞թէ քաջասիրտ եւ մեծահոգի Հայկը կարող էր չլսել ծերերի տնքոցները, երեխաների ճիչերը եւ մայրերի լացը։ Կարո՞ղ էր նա անտարբեր շրջել հայեացքը իր ժողովրդի համար ստեղծուած Գողգոթայից։

Ահա ինչու նա մտաւ կամաւորների վեցերորդ ջոկատը եւ միւս նման հայրենասէրների հետ, մեկնեց Էրզրում։

Ուզում էի տեսնել այդ մարդկանցից որեւէ մէկին, գրել նրանց յուշերը, առանձին դէպքեր։ Բայց ինչպէ՞ս նրանց գտնել։

Մնացականեանը ցոյց տուեց կամաւորական շարժման մասնակիցների լուսանկարների մի ալբոմ։ Սպիտակամօրուք ծերեր եւ տասնչորսամեայ տղաներ, հագնուած ով ինչպէս կարող է, զինուած՝ ինչով հնարաւոր է. որսորդական հրացան, ատրճանակ։ Սա կադրային բանակ չէ, սրանք իսկական պարտիզան-կամաւորներ են։

— Ահա Արտակ Վարդանեանը,— բացականչեց Մնացականեանը, ցոյց տալով փափախաւոր մի պատանու։

— Ճանաչում եմ նրան, հին կոմունիստ է, այժմ զօրացրուած գեներալ-լէյտենանտ։ Գայի հետ մասնակցել է հայրենասիրական շարժմանը։ Նրան հեշտ է գտնելը. Մոսկուա, Հայկական Նրբանցք, Ասիայի ժողովուրդների ինստիտուտ։ Ի հարկէ, նա ծանօթ է Հայկին Կովկասեան ճակատից։

Դեռեւս տասնութ տարին չէր լրացրել Վարդանեանը, պետրոգրադեան համալսարանի ուսանող էր, երբ կամաւոր գրուեց։

Գայ եւ իր զինակիցները

— Իմ տարիքը զօրակոչային չէր — յիշում է գեներալը.— բայց իմանալով սուլթանի չարակամ ծրագրերը, ես եւ իմ ընկերները վճռեցինք, որ այլեւս գործ չունենք Պետրոգրադում։

Նրանք մեկնեցին Թիֆլիս, որտեղ հայկական ջոկատներ էին կազմաւորւում։ Այստեղ էին գալիս կամաւորներ Ամերիկայից, Ֆրանսիայից, Բուլղարիայից եւ այլ երկրներից։ Երիտասարդներ եւ տարիքաւորներ։ Նրանցից ոմանք առաջ էլ պարտիզանութիւն էին արել Արեւմտեան Հայաստանում, կամ ինչպէս կոչում էին մի ժամանակ, Թուրքահայաստանում։ Մասնակցում էին գիւղացիների ազատագրական շարժումներին, օգնելով նրանց կռուել անձնազերծուած թուրքական բռնապետների դէմ, ովքեր առեւանգում եւ պղծում էին աղջիկներին, սպանում էին ծերերին ու կանանց։ Իսկ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ սուլթանը սրի քաշեց ամբողջ հայ ժողովրդին։ Եւ օգնութեան եկան նախկին պարտիզանների որդիներն ու թոռները։

Կովկասեան ճակատում հետախոյզ էր Վարդանեանը։ Նրա ջոկատը Գայի ձախ թեւում էր գտնըւում։ Հայկի, ինչպէս այն ժամանակ կոչում էին Բժշկեանցին, քաջութեան համբաւը տարածուել էր ամբողջ ճակատում։ Սկզբում նրան ճանաչում էին որպէս քաջ ռազմիկի, իսկ յետոյ՝ որպէս համարձակ հրամանատարի։

Գեներալի բոլոր ասածները հաստատուեցին Հայաստանի կոմկուսակցութեան Կենտկոմին կից կուսակցութեան պատմութեան ինստիտուտում պահուող հին մի փաստաթղթով։ Այդ վկայութիւնից երեւում է, որ Հայկ Բժշկեանցը, մասնակցելով «Կարադերբենդի լեռանցքի եւ Նուրիափի դաշտը յունիսեան մարտերին, վիրաւորուել է երեք անգամ՝ ճակատից, գլխից եւ աջ ձեռքից», եւ որ նա «հմտօրէն ղեկավարեց ջոկատը՝ ջոկատի պետ, ենթասպա Գ. Աւշարովի սպանուելուց յետոյ»։

Աւշարովն սպանուեց Դարեար բնակատեղի մօտ։ Մնալով առանց հրամանատարի, խուճապի մատնուեցին զինուորները։ Հենց այդ ճակատագրական պահին շղթայում յայտնուեց Հայկը։ Գլուխը վիրակապած, ձեռքը վիրակապով վզից կախ. նա մարտի տարաւ կռուողներին։

Այդ օրը թշնամուց մաքրուեցին չորս բնակավայր, փրկուեցին հարիւրաւոր ընտանիքներ։ Քաջութեան համար Բժշկեանցը պարգեւատրուեց երկու Գէորգեան խաչով եւ մէկ Գէորգեան մեդալով։

— Մեր օրերում փառաբանուած զօրավարը,— շարունակեց Վարդանեանը,— չէր ամաչում խաչերից եւ մեդալներից, քանի այդ պարգեւները ստացել էր հին բանակում։ Նա հպարտանում էր դրանցով, ինչպէս հպարտանում էին Բլիւխերը, Չապաեւը, որ շարքային զինուորից մինչեւ զօրավարի ճանապարհ էին անցել։ Չէ՞ որ Հայկը չէր պարգեւատրուել կեանքը թագաւորի համար տալու պատրաստակամութիւն ցուցաբերելով։ Նա ատում էր թագաւորին այնպէս, ինչպէս թուրքական սուլթանին։ Նա պարգեւատրուել էր իր ժողովրդին հարազատօրէն ծառայելու համար։ Հայ կամաւորների համար, որոնց մէջ էին նաեւ Անաստաս Միկոյեանը, հայկական յեղկոմի առաջին նախագահ Սարգիս Կասեանը. պայքարը երիտթուրքերի դէմ՝ ազգային-ազատագրական պայքար էր։

Պատմական գիտութիւնների դոկտոր Ա. Ն. Մնացականեանը, որին հետագայում ես հանդիպեցի Մոսկուայում, կուսակցական կենտրոնական արխիւի ընթերցասրահում յայտնեց երկու թիւ, որոնք խորապէս ցնցեցին ինձ. Արեւմտեան Հայաստանում սպանուել է մէկ միլիոնից աւելի հայ, աւելի քան վեց հարիւր հազար մարդ է քշուել Միջագետքի անապատները (*)։

Արեւմտեան Հայաստանում տեղի ունեցած կոտորածը բարձրացրեց ամբողջ առաջաւոր մարդկութեան բողոքի ձայնը։ Գերմանական պառլամենտում Կարլ Լիբկնեխտը խայտառակութեան սիւնին գամեց եւ կայզերին եւ սուլթանին։ Իսկ Անատոլ Ֆրանսի ելո՞յթը։ Նա գրում էր, թէ խեղդւում է Հայաստանը, հոգեվարքի մէջ է, բայց կը վերածնուի վերստին։ Այն ժողովուրդը, որ ուզում է ապրել, չի մեռնի։

— Հայկ Բժշկեանցի մարտական կենսագրութեան աւելի մեծ մասշտաբի էջեր կան, քան կովկասեանն է,— շեշտեց Արամայիս Մնացականեանը։— Բայց սա յատկապէս թանկ է հայ ժողովրդի համար, ինչպէս Գայի համար թանկ էր Ա. Մռավեանի նամակը Սերգօ Օրջոնիկիձէին, որ նրան՝ Գային, տալիս էր արժանւոյնը։ Հայ ժողովրդի համար ազգային հերոս էր Հայկ Բժշկեանցը։ Խորհրդային Ռուսաստանում նա դարձաւ ինտերնացիոնալ հերոս, շատ ժողովուրդների սիրելին, այդ թւում եւ բելոռուսների։

(*) 1965 *թուականի Ապրիլ 24ի «Պրավդա» թերթում ես վկայութիւն գտայ, որ հաստատում էր իմ լսածները. «Յիսուն տարի առաջ երիտթուրքերի կառավարութիւնը ոչնչացրել է մօտ մէկուկէս միլիոն հայերի։ Սկզբում գաղտնի և ուխտադրժաբար ոչնչացուել են հայկական մտաւորականութիւնը և տղամարդիկ։ Յետոյ կոտորածի կազմակերպիչները անցան կանանց և երախաների մեթոդական ոչնչացման։ Հարիւր հազարաւոր հայեր ստիպւած էին փախչել օտարութիւն։ Շատերը զոհուեցին, փորձելով փրկուել դաժան հետապնդումներից։*

ԱՐԱԲ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԱՀՄԷՏ ՌԱՍԻՄ

1) Խենթը կը խօսի, իմաստունը մտիկ կ'ընէ։
2) Կուրութիւնէ եւ խուլութիւնէ զատ ոչինչ կայ ձրի:
3) Մարդ կայ որ արմաւ կ'ուտէ, մարդ ալ կայ որուն վրան արմաւի կուտ կը նետեն:
4) Ասեղով մը իսկ ճարպիկը հոր կը փորէ:
5) Անգործը՝ դատաւոր ըլլալ կ'ուզէ:
6) Խամրած վարդն ալ իր հոտը կը պահէ:
7) Այն որ օձը խածած է, երբ կտոր մը չուան տեսնէ՝ կը դողայ:
8) — Ապարանջան, քեզ որքան ալ սիրեմ, դաստակս կը նախընտրեմ։
9) Ճշմարտութիւնը դժուարաւ կոկորդէն կ'ելլէ եւ շատ աւելի դժուար կը մտնէ ականջէն ներս:
10) Պատուաւոր գողը բնաւ իր թաղին մէջ չգողնար։
11) Թաղին երգիչին՝ թաղին մէջ մարդ ականջ չտար։
12) — Ինչո՞ւ կը հաչէ քանի կը յաւակնի առիւծ մ'ըլլալ:
13) Աւելի վախցիր վագրէն՝ քան առիւծէն եւ ալ աւելի չար ապուշէն քան վագրէն:

Աղեքսանդրիա 1-3-67 Թարգմ. ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

★ ԳԱՆԱՏԱ ★

(ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

Այս տարի օգտուելով մեր արձակուրդէն, այցի գնացինք մեծ ու սահմանակից Գանատա։ Ինը ժամուան երկաթուղային հաճելի ճամբորդութենէ մը ետք հասանք Մոնթրէալ։ Եղանք քիչ մը ամենուրեք:

Թէեւ պաշտօնական վիճակագրութիւն չկայ, այսուհանդերձ մեզ հաւաստեցին թէ տասը հազարի մօտեցած է գանատահայոց թիւը։ Մօտաւորապէս վեց հազար հայեր կ'ապրին Մոնթրէալի մէջ:

Այր, կին, զաւակները կ'աշխատին։ Կը բնակին արդիական սարքաւորումներով օժտուած բնակարաններու մէջ։ Եկւորները առհասարակ մեծ նիւթականով մը եկած չըլլալնուն պատճառով, կահկարասիքը և յարակից անհրաժեշտութիւնները կ'ունենան մասնավճարներով։ Այս պարագան անբնական երեւոյթ չէ նոր աշխարհներու համար, երբ ասացուածք մը կայ, ըստ որուն «Նոր աշխարհներու բնակչութիւնը պարտքով կը ծնի և պարտքով ալ կը մահանայ»:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՀԱՐՑԵՐ

Հայոց պատմութիւն։ Ալյսինքն մշուշապատ։ Երկու հայկական եկեղեցի։ Մին Էջմիածնական, միւսը Անթիլիասական։ Երկու կլուփ։ Երկու եկեղեցական ամսաթերթ (օթէնսիլ)։

Այս կլուփներուն մէջ երգչախումբ, թատրոն և առատ կերուխումներ։

Դասախօսութիւնները սակաւաթիւ են: Ա՛յդ առթիւ Հայաստանը կը յիշուի։ Մաղթանքներ անոր անուան: Պիտի փրկենք: Փրկուած է: Անոր կենացը։ Անցեալին կենացը։ Ներկային կենացը։ Ապագային կենացը։ Բայց լաւ է դարձեալ: Օր մը կրնայ մոռցուիլ: Մեր գաղութը այստեղ նոր է։ Այդ պատճառաւ հայու օրինուած տունը որուն մէջ թափուր չ, ուրվհետեւ առհասարակ մայրիկն ալ կ'աշխատի։ Միացեալ Նահանգներու պատկերը այլ է։

Հայրագորով կառավարութիւն։

Խտրականութիւն չի դներ բնակչութեան մէջ։ Կոկորդիդ ներած չափով «կեցցէ'» պոռայ։

Եթէ խենթեցած ես, առաւել ևս բարեացակամութիւն կը վայելես։ Հայը աւելի ազատ է օտարին առջեւ ազատօրէն արտայայտուելու քան իր ազգակցին առջեւ: Ծիծաղելի ողբերգութիւն:

Արտագաղթողները կ'ուզեն բազմանալ:

Առոյջ կը քշուի «բազմանանք զօրանանք» կարգախօս մը, հոգ չէ թէ այդ զօրացումը կ'ըլլայ Սրբազան Սեփականը տկարացնելով...: Եւ ինչ է զօրացումը: Անհուրը ազգային կորուստի մը զօրացումը: Դարձեալ հայոց պատմութիւն:

Արտագաղթող մը թէեւ չ'ուրախանար երբ աննախանձելի ըսի ըսուներ կ'ունկնդրէ անպատասխանատուներէ, արտաքին աշխարհին նկատմամբ, բայց կը մխիթարուի իր առած քայլին համար...:

Ջանացինք կարելի եղած չափով նրբացնել այս հոգեբանութիւնը։ Էջէ հոմօ:

* * *

Եւրոպական Ծնունդի օրը ձիւնամրրիկ կար Գանատայի վրայ։ Ձիւնը ծածկեց Մոնթրէալ քաղաքը երեսուն սանդիմեթր բարձրութեամբ։ Ջերմաչափը իջաւ զերոյէն տասնըհինգ սանթիկրատ վար:

Հովը փչեց յիսուն քիլոմեթր արագութեամբ։ Օդանաւակայանը 24 ժամ փակ մնաց: Երթեւեկութիւնը կաղացաւ։ Կառավարութիւնը երեք հազար աշխատաւոր գործի լծեց ձիւնէն մաքրելու համար Մոնթրէալի եօթ հարիւր քառասուն հազար փողոցները, միլիոնաւոր ծանրութիւն ներկայացնող ձիւները։ Աշխատանքը տեւեց շաբաթ մը։ Սահուն սառը յաճախակի սկսաւ դառնալ: Կը յանձնարարուի զգուշութիւն:

Կառավարութիւնը ամենուրեք է։

Քէպէքի նահանգին մէջ, ուր կ'ապրին վեց միլիոն բնակիչ, կառավարութիւնը ծերութեան թոշակ կը յատկացնէ 70 տարիքը ունեցողներուն, պայմանաւ որ նուազագոյն տասը տարուան բնակութիւն հաստատած ըլլան Գանատայի մէջ: Ամսականը 75 տոլար է։

Ոչ մէկ խտրականութիւն սակայն օտարահպատակի մը և Գանատահպատակի միջեւ։ Ծերութեան թոշակը կը վճարուի անխտիր, առանց նկատի առնելու հպատակութիւնը և անձին հարուստ և բարեկեցիկ ըլլալը։

Գանատա նոր երկիր մըն է։

Բնականաբար կան թերիներ։

Գանատա և Միացեալ Նահանգները ոչ մէկ ճնշում կը բանեցնեն գաղթողներուն ազգային զգացումներուն և համոզումներուն վրայ։ Պետական մարդիկ գիտեն թէ երկիրը բացաւեզու հնոց մըն է որուն մէջ կը հալին բազմատեսակ կարծրագոյն մետաղները, և կը դառնան ուրոյն ամբողջութիւն մը՝ Ամերիկացի, Գանատացին։

Վերեւի հնոցաբանութեան հետ համաձայնող, ինքզինքը և իր զաւակները այդ հնոցին մէջ նետելու պատրաստակամութիւնը ունեցող հայուն համար, նոր աշխարհներու արտագաղթը մարմին առած է ատենէ մը ի վեր։

(Նիւ Եորք) ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հայկական Ընթերցասրահի Վարչութեան Բարեկենդանի առթիւ կազմակերպած դիմակաւոր և անդիմակ պարահանդէսը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 25 Փետրուար 1967, որուն ներկայ էին հոծ թիւով ժողովուրդ, երէց և երիտասարդ։

Նախապէս ապահովուած սեղաններուն շուրջ կը տիրէր խանդավառութիւն, սրահի տիկնանց և երիտասարդաց մարմիններուն հոգածութեամբ պատրաստուած և սպասարկուող համադամ ճաշերուն և աղանդերներուն հետ:

Ս.Դ.Հ.Կ.ի 80ամեակը խորհրդանշող զանգակը։

Ժամը 9.30էն սկսեալ «Սթար Լայթ» ընտիր նուագախումբի ոգեւորիչ նուագածութեամբ զոյգեր սկսեր էին արդէն պարել։

Մեծ թիւով ծպտեալներ, անհատներ և խումբեր, այլազան և ինքնատիպ զգեստաւորումներով, ներկաներուն հետաքրքրութիւնը կը հրաւիրէին իրենց վրայ։

Ցայտագիրը կը ղեկավարէր սրահի պատասխանատուներէն Ընկ. Նուպար Պալեան։ Վիճակահանութեան իբր արժէքաւոր նուէր դրուած էր հայաստանեան արտադրութիւն «Նայիրի» զարթուցիչ ժամացոյց մը:

Ժամը 12ին տեղի ունեցաւ դիմակաւոր և ծպտեալ մասնակցողներու և խմբակներու տողանցքը իրենց ինքնատիպ զգեստաւորումներով։

Գնահատիչ յանձնախումբ մը, բաղկացած տիկիններ Գ. Էքսէրճեանէ, Ազատնի Առաքելեանէ, Շ. Դարմանեանէ, ՊՊ. Ժագ Մեսրոպեանէ, Երուանդ Շիմշիրեանէ և Տոքթ. Արէգ Օհաննէսեանէ, որոշեց պարգեւատրեալները, որոնք ստացան արժէքաւոր նուէրներ, իսկ քաջալերական նուէրներ ստացան բոլոր ծպտեալները:

Ուրախ մթնոլորտը տեւեց մինչեւ առաւօտեան ժամը 2.30։ Շատ ուրախ և անմոռանալի երեկոյթ մը ըլլալու գոհ տպաւորութիւններով ներկաները մեկնեցան սրահէն։

Սրահի երիտասարդներէն ծպտեալներու խումբ մը

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺ.Ի ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վարչութիւնս իր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ իր կողմէ հրապարակ հանուած շնորհաւորական քարտերու հեղինակ, նկարիչ մեր ուսանողներուն՝

— Շանթ Աւետիսեանին,
— Վահէ Արթինեանին,
— Վահէ Վարժապետեանին,
— Նայիրի Ղազարեանին,
— Իրենց ուսուցչուհիին՝ Նորա Իփէքեանին,
— Տպագրական գործը յաջողութեամբ իրականացնող՝ Պր. Էսի Եաղճեանին,
— Բոլոր Հայկական սրահներուն, Նուպարեան եւ Պօղոսեան Վարժարաններուն,
— Պր. Ժօրժ Միքայէլեանին,
— Պր. Արմէն Սարգիսեանին,
— Պր. Աւետիս Աւետիսեանին,

որոնք տարածեցին եւ սպառեցին քարտերը եւ բոլոր անոնց, որոնք քաջալերեցին մեզ, իրենց օժանդակութեամբ եւ նուիրատուութեամբ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
9 ՄԱՐՏ 1967

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ ԵՒ ԹԱԵԱՐԱՆ (ԿՐՏՍԵՐՆԵՐ)
ՀԱՒԱՍԱՐ ՄՆԱՑԻՆ 1-1

Անցեալ Կիրակի տեղի ունեցաւ Ֆութպոլի մրցում մը ընդմէջ Հ.Մ.Ը.Մ.Նուպարի եւ Թաեարանի, «Սենթ Ֆամիլ»ի դաշտին վրայ։

Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի մարզիկները իրենց կարելին ըրին այս մրցումէն յաղթական դուրս գալու, հակառակ անոր որ մրցորդ խումբի մարզիկները տարիքով եւ ֆիզիքականով աւելի մեծ եւ զօրաւոր էին։ Երկու խումբերն ալ բաւական լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԽՈՒՄԲԸ

9րդ վայրկեանին Թաեարան նշանակեց Ա. կէտը, իսկ հաւասարութեան կէտը նշանակեց խմբապետ՝ Աւետիս Տէմիրճեանը, 32րդ վայրկեանին եւ արժանացաւ ներկաներուն գնահատանքին։

Հայ մարզիկները այս կէտէն ետք մէկէ աւելի առիթներ փախցուցին որոնք կրնային արդիւնքը փոխել։ Անոնք իրենց շարունակական յարձակումներով սպառնացին Թաեարանի բերդապահին, որ մեծ ինքնավստահութեամբ կը խաղար ինչպէս մեր բերդապահ Շահէնը, որ իր կարգին յաջողեցաւ պաշտպանել իր բերդը, օգնութեամբ յետսապահ գիծին եւ որոնցմէ լաւագոյններն էին Լեւոն Գավալճեանը (16 տարեկանէն վար) եւ Սարգիս Էմիրզեանը։ Գալով յարձակողականները կազմակերպողներ Աւետիս Տէմիրճեանի (խմբապետ) եւ Մարտիկ Պալաեանի, անոնք լիովին կատարեցին իրենց պարտականութիւնը միշտ երկար փասեր տալով յառաջապահներուն, որոնք յաճախ դժուարութեամբ կը յաջողէին անցնիլ մրցորդ խումբի պաշտպանողական գիծը եւ սակայն գնդակը կ'երթար բերդապահին ձեռքերուն մէջ։

Եթէ մեր յառաջապահները արագօրէն տեղափոխուէին, ինչ որ գրեթէ չի պատահեցաւ, կրնային շուարումի ենթարկել մրցորդ խումբին պաշտպանողական գիծը ու աւելի նպաստաւոր արդիւնքով մը վերջացնել այս մրցումը։

Մեր մարզասէր հասարակութիւնը պարտի քաջալերել մեր այս երիտասարդ Ֆութպոլիստները, ինչպէս նաեւ խումբին պատասխանատու՝ Պր. Ժորժ Մարանկոզեանը ու մարզիչը՝ Մամտուհ Մարզուքը։

«ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԲԱԺԱԿ»Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ Բ. ՇԱԲԱԹՈՒԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Օլիմփիք-Սուէզ էլ Ոիասի	0-0
Մասրի եւ Սաուահել	1-1
Զամալէք եւ Թանթա	1-1
Անլի եւ Տամիեթ	5-0
Մեհալլա եւ Պենհա	1-1
Իսմայիլի եւ Շուրթա	4-1
Իթթիհաս-Թաեարան	4-2
Թերսանա-Սեքքա Հատիտ	1-0

ՍԳՈՒՈՇ ՌԱՔԷԹ

— Աւստրալիոյ կազմակերպած սգուաշի համաշխարհային ախոյեանութեան մրցաշարքը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Յուլիսին. ԱՄՀ եւ մաս պիտի կազմէ այս մրցաշարքին, ու ամէն ջանք պիտի թափէ որպէսզի 1968ի մրցաշարքը ինք կազմակերպէ Գահիրէի մէջ։

— Անլի մարզական ակումբը հրաւէր ստացած է Աթէնքի ակումբէն Սգուաշ Ռաքէթի մրցումի համար, որ պիտի տեւէ 19էն 26 Մարտ։ Այս մրցումներուն ընթացքին Յունաստանի թագաւոր Կոստանդին պիտի մրցի Անլիի և միեւնոյն ժամանակ ԱՄՀի ախոյեան Իպրահիմ Ամինի հետ։

Խումբը ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Յունաստան Մարտ 22ին առաջնորդութեամբ Տոքթ. Իպրահիմ էլ Ուաքիլի. մարզիկներն են Իպրահիմ Ամին, Կալալ Ալլամ և Ապպաս Գատուս։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ՄՐՑԱՆՔԸ

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԼԻԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

1.— Ո՞ր խումբը պիտի գրաւէ առաջին տեղը.
2.— Ո՞ր խումբը պիտի գրաւէ երկրորդ տեղը.
3.— Ո՞ր խումբը վերջինը պիտի ելլէ։

Վերոյիշեալ հարցումներուն պատասխանել մինչև Մարտի 30։

Ճիշդ պատասխանողներէն հինգ հոգին վիճակով պիտի ստանան պարգեւներ։

Հասցէ. Concours Tchahakir, Sport et Jeunesse
B.P. 2111, LE CAIRE (R.A.U.)

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տիկին Ազնիւ Հիւսիսեան (Հելուան) իր շատ սիրելի փեսին՝ Հրաչ Թապագեանի տխուր մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ.

	Ե.Դ.
Աղքատախնամին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
«Այծեմնիկ» Հանգստեան Տան	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

Նոյն առթիւ՝ Տիկին Վերոնիկ Քիւրմիւզ 100 Ե.Դ. կը նուիրէ Գալուստեանի ճաշի սեղանին։

(Ստանալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկին Վահան Գըզըլեան, իրենց սիրելի եղբօր Սարգիս Գըզըլեանի մահուան Գ. տարելիցին և իրենց եղբօր կնոջ ողբ. Զապէլ Գըզըլեանի մահուան Բ. տարելիցին առթիւ և անոնց քաղցր յիշատակին կը նուիրեն 200 Ե.Դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Հրաչ Թապագեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան Տէր և Տիկին Զաւէն Պալեան կը նուիրեն 100 Ե.Դ.։

Պր. Գրիգոր Ներսէսեանի ընդ Օր. Պերճուհի Սարգիսեանի (Աղեքս.) նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, փոխան ծաղկեփունջի, Տէր և Տիկին Մեսրոպ Ճիկուեան կը նուիրեն 50 Ե.Դ.։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ընկեր Կիրակոս Տօնիկեան (Պէյրութ), գնահատելով «Ջահակիր»ի ազգային և մշակութային մեծ ծառայութիւնները, բաժանորդագրութիւններ կը նուիրէ իր հարսին և զաւակաց՝

— Տիկին Անահիտ Տօնիկեանի (Պէյրութ).
— Տէր եւ Տիկին Նշան Էրվանեանի (Պաղտատ).
— Տէր եւ Տիկին Նորայր Թորիկեանի (Լոնտոն)։

دار شوشة للطباعة

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالنيابة)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 171 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՐՏ 1967 | ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒԲԷ 2,5 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. | عدد رقم ١٧١ - الخميس ١٦ مارس ١٩٦٧

ԲՈՂՈՔԻ ՀԶՕՐ ՁԱՅՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՑԷՔ ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐ

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Թրքական նեխած ճահիճի բնակիչները դարձեալ խռոված են կատաղի մոլուցքով: Մեծ եղեռնի երկու միլիոն սպանուած հայերու արիւնով դեռ չեն յագեցած վատանուն գահիճները: Անհրաժեշտ կը նկատեն անոնք Պոլսո, և չըրջակայքի վերապրող հայ բեկորները ևս զոհ դարձնել եաթաղանին, որպէս զի կարողանան իրենց գազանային կիրքերուն գոհացում տալ:

Ի՞նչ է պատրուակը այս խելագար սպառնալիքին: Ինչո՞ւ կը զառանցեն Թուրքերը:

Ոյժլնետեւ աշխարհասփիւռ հայ տարագիրները յանդգնած են յուշարձան բարձրացնել Սուլթան Համիտի, Թալէաթի և Մուստաֆա Քեմալի ցեղասպանութեան միլիոնաւոր դժբախտ ու անմեղ զոհերու յիշատակին, որովհետև արտասահմանի հայերը կը պահանջեն ցեղասպանին պատժումը, վնասուց հատուցում և իրենց բռնագրաւուած հողերու վերադարձը, ինչ որ անառարկելի, արդար գործ է:

Թուրքը չի հանդուրժեր, Թուրքը կը զայրանայ, Թուրքը կը կեղծէ և իւրայատուկ չողոքորթութեան դիմելէ վերջ՝ կը սպառնայ նորանոր ոճիրներու ծնունդ տալ:

Ահա թէ ի՞նչ կը գրէ Թուրք «Ենի Գազեթա» թերթը.—

«Ի՞նչ է եղեր, որ Պէյրութէն գրգռութիւններ կ'արձագանգեն մինչև Գալիֆորնիա և կը պահանջեն որ Մոնթեպելլոյի մէջ Թրքութեան դէմ յուշարձան մը կանգնուի: Եթէ այսպէս բան մը ըլլայ, Պոլսոյ հայերը կրնա՞ն հանգիստ նստիլ իրենց տեղը: Հանգիստ ձգեցէք սա համակրելի, աշխատասէր Թուրք հայրենակիցները, զանոնք ալ Պոլսոյ յոյներուն վիճակին մի՛ ենթարկէք»:

Ապա կ'աւելցնէ Թուրք թերթը.— «Մեր դարուն ցեղասպանութիւնը առաջուան պէս չ'ըլլար, ոչ ոք կրնայ ուրիշ մը ջարդել, բայց եթէ անշնչելի մթնոլորտ մը ստեղծուի, այն ատեն Պոլսոյ մէջ ո՛չ մէկ հայ կը մնայ»:

Ուրեմն ծրագիրը որոշ է.— Պոլսոյ մէջ ոչ մէկ հայ կը մնայ,— կը բացագանչեն առաջին ցեղասպանութեան հեղինակ արիւնարբու Թուրքերը և կ'ուզեն վերսկսիլ յօշոտումները՝ անշնչելի մթնոլորտ ստեղծելով:

Թրքական ուրիշ թերթ մը՝ «Ենի Իսթանպուլ» տարբեր պատրուակներ կը փնտռէ և կը կըշտամբէ կառավարական պաշտօնեաները, որ «լուրջ միջոցներ ձեռք չեն առած» հայերու դէմ: Ան կ'ամբաստանէ Թուրքիոյ հայ վաճառականները և միլիառատէր Նուպար Կիւլպէնկեանը, որոնք իբրև թէ յուշարձաններու կառուցման և հայկական իրաւանց դատին ի նպաստ դրամական յատկացումներ կ'ընեն:

Անհաթեկչութեան ոճրային գրգռութիւնները այն քան առաջ են գացած Թուրքիոյ մէջ, որ ոստիկանութիւնը շարժման մէջ է դրուած: Այս առթիւ Պոլսահայ օրաթերթ մը կը գրէ.—

«Արտասահմանի հայոց հակաթուրք գործունէութեան և զանազան թերթերու կատարած հրատարակութեանց առթիւ՝ Ապահովութեան տնօրէնութիւնը պէտք տեսաւ ոստիկանութեան պաշտպանութեան տակ առնել Գումգափուի հայոց Պատրիարքարանը որևէ միջադէպի տեղի չտալու համար: Երկու օրէ ի վեր, մեր Պատրիարքարանը կը գտնուի Ապահովութեան ոյժերու հսկողութեան տակ»:

Մենք գիտենք արդէն, թէ «պաշտպանութիւն» ի՛նչ կը նշանակէ Թուրք ոճրագործ կառավարութեան համար: Եթէ ան իրական

(Շար. տես էջ 2)

00077

ԺԱՆ ՓՈԼ ՍԱՐԹՐԸ ԵՒ ՍԻՄՈՆՆ ՏԸ ՊՈՎՈՒԱՐ Ա. Մ. Հ. Ի ՄԷՋ

«Ալ-Ահրամ» օրաթերթի հրատարակութեան համաձայն 25 Փետր.էն ի վեր Ա.Մ.Հ. կը գտնուին Ֆրանսացի հռչակաւոր գրող եւ փիլիսոփայ Ժան Փոլ Սարթրը եւ երեւելի գրագիտուհի Սիմոնն Տը Պովուար:

ԺԱՆ ՓՈԼ ՍԱՐԹՐԸ

Մեծանուն հիւրերը այս երկու շաբաթներու ընթացքին այցելեցին Ա.Մ.Հ.ի մշակութային, ընկերային, պատմական, ճարտարարուեստի եւ այլ կեդրոնները, եւ իրենց հիացմունքը յայտնեցին Ա.Մ.Հ.ի արձանագրած մեծ յառաջդիմութիւններուն համար:

Անոնք այցելեցին նաեւ Կազայի շրջանն ու այնտեղ ապաստանած պաղեստինցի արաբ գաղթականներուն:

Հիւր անձնաւորութիւնները տեսան Գահիրէն իր բոլոր կողմերով, սկսեալ հնութիւններէն մինչեւ ամենաարդի իրականացումները, ժողովուրդին բոլոր խաւերուն հետ, համալսարանի ուսանողներէն մինչեւ Հելուանի բանուորները, ինչպէս նաեւ թատրոնի արուեստագէտներուն ու Ա.Մ.Հ.ի ղեկավարներուն հետ տեսակցութիւնները ունեցան:

Հետաքրքրուեցան երկրէն ներս կիրարկուող ընկերային իրաւակարգով:

Սարթրը Գահիրէի համալսարանին մէջ տուաւ խիստ շահեկան դասախօսութիւն մը ի ներկայութեան բազմաթիւ լրագրողներու:

Սիմոնն Տը Պովուար հանդիպումներ ունեցաւ եգիպտացի կիներուն հետ, ինչպիսին տիկիններ Սեզա Նապարաուի, Ամինա էլ Սաիտ, Ինժի Ռուշտի եւ ուրիշներ: Ան մասնաւորաբար հետաքրքրուեցաւ ընկերային նոր կեանքին մէջ եգիպտացի կնոջ պաշտօնին եւ անոր բերած մասնակցութեան մասին:

Ա.Մ.Հ.ի այս երեւելի հիւրերը ամենուրեք մեծ գովասանքներով

ՍԻՄՈՆՆ ՏԸ ՊՈՎՈՒԱՐ

արտայայտուեցան Ա.Մ.Հ.ի խաղաղասիրութեան եւ ժողովուրդներու միջեւ բարեկամութեան գործունէութեանց, ինչպէս նաեւ գերեալ ժողովուրդներու ազատագրութեան բերած իր անվերապահ աջակցութեանց մասին:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՍՊԱՍԷ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

Ուրախութեամբ տեղեկացանք՝ որ անուրդի հանուած հայկական թանկարժէք ձեռագիրները, բաւական դժուարութիւններէ ետք, վերջապէս վերադարձան իրենց պատկանած վայրը՝ Երուսաղէմի գանձարանը:

Մինչեւ այսօր, սակայն, հայ թէ օտար թերթեր զիրար հակասող բազմաթիւ լուրեր հաղորդեցին այս ձեռագիրներուն Երուսաղէմի վանքէն անհետացման պարագաներուն եւ անուրդի հանուելու առեղծուածին մասին:

Դժբախտաբար Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը տակաւին ոչ մէկ պաշտօնական հաղորդագրութիւն հրատարակեց այդ ազգային գանձերու խորհրդաւոր պարագաներուն առնչութեամբ: Հայ ժողովուրդը անյապաղ կը սպասէ լուսաբանութեանց:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.

ելոյթ ունեցաւ Լոնտոնի հեռատեսիլէն

Մարտ 6, Երկուշաբթի գիշեր՝ Լոնտոնի հեռատեսիլէն խօսած է Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը՝ Վազգէն Ա. եւ յայտնած իր զայրոյթն ու բաղձանքը՝ վերադարձուած տեսնելու հայ ազգի սեփականութիւնը եղող այդ սրբազան գոյքերը: Աւելցուցած է նաեւ որ այդ սրբութիւնները կը պատկանին համայն հայ ազգին եւ ոչ թէ սա կամ նա կղերականին:

ԵՐԵՒԱՆ.— Հայաստանի օրաթերթերը հրատարակած են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետի յայտարարութիւնը գողցուած ձեռագիրներու մասին: Վեհափառը՝ իր զայրոյթը յայտնելէ ետք ըսած է. «Մեզ կը վըրդովէ այն հանգամանքը, որ մէկ շաբաթ ետք վաճառքի պիտի հանուին այդ ձեռագիրները: Իւրաքանչիւր ազնիւ մարդ պէտք է աշխատի փրկելու համար զանոնք»:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ» ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ.— «Հայկական ձեռագիրներու խորհրդաւոր վաճառորդը հայկական եկեղեցիէն ստացած է տնտեսական հատուցում մը», կը գրէ «Իզվեստիա» թերթը:

Խորհրդային կառավարութեան պաշտօնաթերթին համաձայն, հետեւեալ պարագաներու

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

սրբապղծութիւն կը համարէ այս արարքը

ԵՐԵՒԱՆ.— Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի և պետական Համալսարանի ու բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններու գիտնականներն ու դասախօսները, ինչպէս նաև ուսանողական և աշխատաւորական շրջանակները խոր վըրդովմունքով լսած են գողցուած ձեռագիրներու լուրը և կը դատապարտեն անոնց Լոնտոնի մէջ աճուրդի հանուիլը և այս մէկը կը համարեն սրբապղծութիւն:

Հայ գիտնականները կը դատապարտեն...

ԵՐԵՒԱՆ.— Երեւանի ռատիոկայանը իր երեկոյեան հաղորդումներու ընթացքին, «Նիւթեր թերթերի այսօրուան համարների էջերից» բաժնին մէջ, անդրադարձաւ Երուսաղէմի Ս. Յակոբայ Հայոց վանքի երկարաժամկէն գողցըւած 23 ձեռագիրներու խնդրին շուրջ: Խօսնակը կարդաց հայաստանեան թերթերու մէջ այս առընչութեամբ լոյս տեսած տեղեկագրութիւնները:

Իր հերթին՝ Երեւանեան թերթերու մէջ յայտարարութիւն մը հրատարակած է հայրենի ականաւոր գիտնական եւ Երեւանի Մեսրոպ Մաշտոցի անուան պետական Մատենադարանի տնօրէն՝ Փրոֆ. Լեւոն Խաչիկեանը: Ան կ'ըսէ՝ թէ

(Շար. տես էջ 2)

ԳԱՀԻՐԷ

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ ԽՕՍԵՑԱՒ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ

Ընդառաջելով Հայկական Ընթերցասրանի վարչութեան հրաւէրին, յայտնի մտաւորական եւ գրող Պր. Արմէն Տատուր անցեալ Ուրբաթ, 10 Մարտ, կ.ե. ժամը 9.30ին խօսեցաւ դէպի Կիպրոս վերջերս կատարած իր ճամբորդութենէն կրած տպաւորութիւններուն մասին եւ մանրամասնօրէն ներկաներուն ծանօթացուց Կիպրոսի հայ գաղութը, անոր մշակութային, ընկերային ուսումնական կեանքին վրայ տալով պատկերալից եւ լայն տեղեկութիւններ:

Կիպրոս կղզիին պատմականէն ետք՝ յարգելի բանախօսը ծանրացաւ Կիպրացի ժողովուրդին ծագմանը վրայ ապա խօսեցաւ կիպրահայ գաղութի պատմութեան եւ մանաւանդ անոր ներկայ գոյավիճակին մասին։

Երկու ժամ տեւող այս խիստ շահեկան բանախօսութեան վերջաւորութեան, Արմէն Տատուր մտաւորական լսողներու միջոցաւ ներմակ պաստառին վրայ ցուցադրեց բազմաթիւ պատմական, աշխարհագրական եւ ազգային կեանքէ նկարներ, միաժամանակ տալով անոնց բացատրութիւնները:

Ներկաները ծափերով իրենց շնորհակալութիւնը յայտնեցին յարգելի բանախօսին։

ԲՈՂՈՔԻ ՀԶՕՐ ՁԱՅՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

պաշտպան ըլլար Պատրիարքարանին, նախ և առաջ արտօնութիւն պիտի չտար Թուրք մամուլին ցեղասպանութեան գրգռութիւններ արծարծել գազանացած խուժանին մէջ։ Բացայայտ է այլեւս թէ ի՛նչ է կատարուածը Թուրքիոյ մէջ։

Անամօթութեան չափն ու սահմանը անցած Թուրք կառավարութիւնն ու մամուլը շատ լաւ գիտեն, որ վերապրող Թրքահայերը ո՛չ մէկ գործակցութիւն ունին արտասահմանի յուշարձաններու կառուցման մէջ։ Անհուն սարսափի տակ անոնց մեծամասնութիւնը նոյն իսկ իրենց մականունները փոխած են իրենց հայկական ծագումը չերեւցնելու համար։ Թուրք դահիճները չբաւականալով ասով՝ դարերէ ի վեր մարդկային գանկերով բլուր կազմելը իրենց հաճոյք կը նկատեն և մեռելներու ոսկորներով սնանիլը՝ պարծանք։

Բոլոր երկիրներու հայե՛ր, բողոքի հեռագիրներ տեղացուցէք ձեր պատկան կառավարութիւններու պաշտօնատուները, որպէս զի անոնք միջամտեն և ի դերեւ հանեն Թրքական ցեղասպանութիւնը անմեղ ու անօգնական հայերու դէմ։ Անհրաժեշտ է դիմում կատարել Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն, Սովետ Միութեան, Հռոմի Պապին, կրօնական և կառավարական հաստատութիւններու, բոլոր անոնց, որոնք կարող են ազդեցութիւն ի գործ դնել Թուրքին անզէն ու անտիրական հայ ժողովուրդի ապահովութեան համար։

Սփիւռքի և Հայաստանի ժողովո՛ւրդ, Թուրքիոյ հայոց կեանքը, պատիւն ու ինչքը վտանգի տակ են որևէ ժամանակ և որևէ պատեհութեամբ։ Ձեր ջանքերն են միայն որ կարող են փրկել Թուրքիոյ աննեցուկ ու դժբախտ հայութիւնը։

Բողոքի ցոյցեր կազմակերպեցէք, դիմումներ կատարեցէք, հեռագիրներ, նամակներ ուղարկեցէք աշխարհի ազնիւ ու ազատասէր մարդոց՝ զսպելու համար բարբարոսներու խոչտանգիչ տրամադրութիւնները։ Այլապէս «խոհեմութեան» կրաւորական քարոզները օգուտ մը չեն բերեր։

Դեռ մեր յիշողութեան մէջ թարմ է այն պարագան, երբ Թուրքիոյ Նախագահ Ճելալ Պայար Ամերիկա ժամանեց։ Կարգ մը «խոհեմ» հայեր ի պատիւ անոր ճաշկերոյթ մը տուին՝ այն յոյսով որ Թրքահայ զանգուածին վտանգ մը չսպառնայ։ Սակայն Նախագահ Ճելալ Պայար իր վերադարձին, իբրեւ վարձատրութիւն իր մեծապատիւ հիւրասիրողներուն, կազմակերպեց 1955 Սեպտեմբեր 6-7ի ահաւոր խժդժութիւններ Հայ և Յոյն բնակչութեան դէմ։ Պոլսոյ և Իզմիրի մէջ տեղի ունեցան վայրագ սանձարձակութիւններ Թուրք բարբարոսներու կողմէ. հրդեհը, թալանը, կողոպուտն ու աւերածութիւնը անհամեմատ չափերու հասան Հայ և Յոյն հաստատութիւններու, խանութներու և եկեղեցիներու դէմ։

Այս տարուայ Յունուար 12ին «Նիւ Եորք Թայմզ» թերթի պաշտօնական հաւաստիքով Թուրքիան դարձեալ իր նախագահը՝ Ճեվտէթ Սունա պիտի ղրկէ դէպի Ամերիկա։

Ճեվտէթ Սունա Ամերիկա պիտի այցելէ Ապրիլ 3-5, եւրոպական հագուստով և նորագոյն արուեստական չպարով ծածկելու համար Թրքական արիւնռուշտ ու աղտոտ կերպարանքը։ Ան պիտի ձգտի խաբել Ամերիկեան մեր կառավարութիւնը և չորթել զայն անխնայ։

Լաւատեղեակ ամերիկահայ մտաւորական մը խոր յուզումով կը գրէ մեզի.—

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի բազմամեայ և վաստակաւոր ուսուցիչներէն հայագէտ Պր. ՔԵՐՈՎԲԷ ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆ, որ քանի մը տարիներէ ի վեր հանգստեան կոչուած է, վերջերս ենթարկուեցաւ վիրաբուժական լուրջ գործողութեան մը։

Ուրախութեամբ կ՚արձանագրենք՝ որ գործողութիւնը յաջող անցած է և Պր. Կոստանդեանի առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարելաւուի։

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը և Գահիրէաբնակ միջին և նոր սերունդի պատկանող իր բոլոր աշակերտները չուտափոյթ ապաքինում կը մաղթեն իրենց սիրելի ու վաստակաւոր դաստիարակին։

***

Ցաւով տեղեկացանք՝ որ մեր բարեկամ ու աշխատակից Ընկեր ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂԻԿԵԱՆ ինքնաշարժի ցաւալի արկածի մը հետեւանքով ստիպուած է երկու ամիս անկողին մնալ։

Մեր սիրելի ընկերոջ կը մաղթենք կատարեալ առողջութիւն։

«Ջահակիր»ի
Աղեքսանդրիոյ
ներկայացուցիչն է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԷՆՏԵԱՆ,
Հելիոպոլիս փող. թիւ 18
Ռամլէ, Քան Տը Սեզար
Հեռ. թիւ 21942։

«Այս Ամերիկացիք, որ Թուրքը ոճրագործ անուանեցին 1915-1920ին և յետոյ Քեմալական ռեժիմը՝ արիւնարբու, ի՞նչպէս այսօր կը յարգեն զայն։

«Թուրքիոյ Ճեմալ փաշան ալ, 1913ին ֆրանսայէն միլիոններ ապահովելէ յետոյ, «ԽԱԲԵՑԻ ՑԻՄԱՐՆԵՐ» ըսելով պատերազմ յայտարարեց Ֆրանսայի դէմ 1914ին։ Այս ամէնը մոռցուեցա՞ւ»։

Օրինակը պարզ է։ Ի՞նչ երաշխիք կայ որ Ուաշինկթընի օժանդակութիւնը՝ Թուրքիոյ վարիչներուն՝ պիտի չգործածուի ամերիկացիներուն դէմ։ Կամ թէ՝ Սովետներուն օժանդակութիւնը կրնա՞յ արգիլել համաթուրանական խըրտուիլակին ձգտումը։ Ընդհակառակն, երկու մեծ պետութիւններուն շահը կը պահանջէ զինաթափել և տկարացնել Թուրքիան, որ դարերով մարդկութեան համար ամենամեծ չարիքը հանդիսացաւ՝ Եւրոպայի, Ասիոյ և Ափրիկէի հողամասերուն վրայ։ Անոր կոխած տեղը խոտ անգամ չբուսաւ և քաղաքակրթութեան կոթողները ի սպառ աւերակոյտերու վերածուեցան։

Աշխարհագրականօրէն Արեւելքի և Արեւմուտքի բախման կէտն է Թուրքիան, որուն զօրացումը վտանգաւոր է երկու կողմերուն, խաղաղութեան և աշխարհի բարօրութեան համար։

Հայ ժողովուրդը, որ ամենադառն փորձառութեամբ գիտակից է այս բոլոր դաժան արհաւիրքներուն, աւագ պարտականութիւն ունի ցոյց տալու մարդկութեան Թուրք ճիւաղին բնաւորութիւնը։

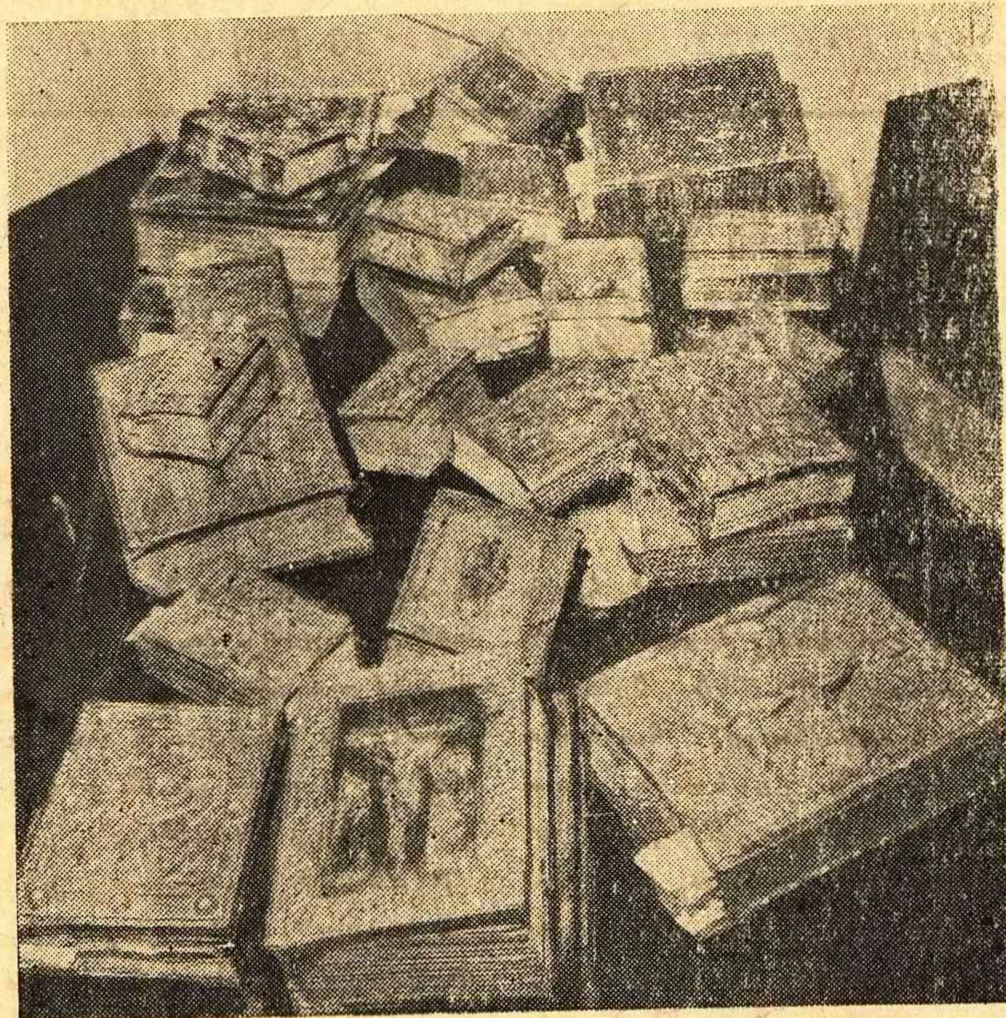
Ամէն հայ պարտաւոր է բարձրաղաղակ բողոք բարձրացնել Ճեվտէթ Սունայի Ամերիկա այցելութեան առթիւ։ Հեռագիրներ ու նամակներ տեղացնել Ուաշինկթընի վրայ որպէս բողոք՝ Ապրիլեան Մեծ Եղեռնի միլիոնաւոր նահատակներու կամքի դրոշմով։ Անոնք թէև չկան այսօր, բայց անոնց ժառանգորդները ողջ են և կը պայքարին անվեհեր մարտիկի ոգւով՝ ցեղասպանի դատապարտութեան և հայ դատին յաղթանակին համար։

Նիւ Եորք Ո. Ց.

Ի՞նչ է Սովետական Հայաստանի դիրքը

Ձեռագիրներու գողութեան և աճուրդի ձեւով Սաթպի՛զի հաստատութեան կողմէ վաճառքի լուրն իմանալուն պէս՝ Հայաստանի կառավարութեան պատկան սպասարկութիւնը իսկոյն շփման մէջ մտած է Մոսկուայի հետ և ապա իր հերթին Լոնտոնի Խորհրդային դեսպանատան միջոցով՝ հարկ եղած միջամտութիւնները կատարած է բրիտանական մայրաքաղաքի պատասխանատու շրջանակներու մօտ, աճուրդէն առաջքն առնելու համար։ Արդարև, հայրենի պետութիւնը անօրինական կը համարէր նման վաճառք մը։

Հայրենի պատկան մարմինները կը գնահատեն Երուսաղէմի Հայոց վանքէն գողցուած ձեռագիրներու փրկութեան համար արտասահմանի հայկական կարգ մը գաղութներու և հոգեւորականութեան կողմէ ցուցաբերուած աշխատանքներն ու ճիգերը։

ԱՃՈՒՐԴԷՆ ՓՐԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՀԱՅ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՆ...

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Երուսաղէմի Հայոց վանքին մէջ գոյութիւն ունին 3805 հայկական ձեռագրեր, որոնց 130ը՝ գրչագիր ու ծաղկազարդ են։ Անոնց մէջ կան խիստ մեծարժէք ձեռագիրներ, որոնցմէ կ՚արժէ յիշել Թորոս Ռոսլինի կողմէ 1262 թուականին գրուած ձեռագիրը, որուն մէջ բացառաբար կը տեսնենք Կիլիկիոյ Հայոց Լեւոն Գ. թագաւորի եւ այլ անձնաւորութիւններու պատկերները։ Թորոս Ռոսլինի գիրքերը մեծ ճիգերով փրկած են Մալաթիա քաղաքի հայերը։ Ապա Փրոֆ. Լեւոն Խաչիկեան կ՚եզրակացնէ «Ոչ ոք իրաւասու է աճուրդի հանելու հայոց հոգեւոր արժէքները»։

«Իզվեստիա» կը գրէ (Շար. Ա. էջէն)

տակ է որ Սաթպի՛զ որոշած է վերադարձնել Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ անգնահատելի Աւետարանները։

Դատական հետապնդումի մը սպառնալիքին առջեւ գտնուելով, Սաթպի՛զ աճուրդի տունը Գերշ. Շահէ Եպս. Աճէմեանին յայտնած է ձեռագիրները վաճառողին ինքնութիւնը հրապարակելու իր սպառնալիքը»։

Ըստ Ֆրանսական Մամլոյ Գործակալութեան, «Իզվեստիա» հասկցնել կ՚ուզէ թէ կարգ մը եկեղեցականներ կրնան մատ ունեցած ըլլալ այս ձեռագիրներու քանի մը տարի առաջ անծանօթի մը վաճառման։

«Գայթակղութիւնը մարելու» համար պէտք էր վճարել այն անծանօթին, որ ձեռագիրները Սաթպի՛զին տրամադրած էր, ինչպէս նաև աճուրդի ընկերութեան։ «Իզվեստիա»յին համաձայն, Սաթպի՛զի պատասխանատուներուն հետ իր ունեցած վերջին խօսակցութենէն ետք, Գերշ. Աճէմեան Եպիսկոպոսը ուղղակի Երուսաղէմ չվերադարձաւ, այլ նախ գնաց Լիզպոն, ուր այնպէս կը թուի թէ կրցաւ ձեռք ձգել անհրաժեշտ գումարը՝ որով Լոնտոն վերադարձաւ։

«Իզվեստիա» կ՚եզրակացնէ.— «Դժուար է ըսել, թէ՝ որքանո՞վ այս ենթադրութիւնը ճիշդ է. սակայն կասկած չկայ որ ան ճշմարտութեան շատ մօտ է։ Իրականութեան մէջ, մազ մնացած էր որ հայ ժողովուրդին պատկանող այս անգնահատելի ձեռագիրները կորսուէին, եւ նման բան մը կրկնուելու չէ որեւիցէ ժամանակ»։

Իր Շաբաթ օրուան թիւին մէջ, «Իզվեստիա» արձագանգ հանդիսացած էր այն մեծ յուզումին, զոր ձեռագիրներու գողութեան խնդիրը յառաջացուցած էր յատկապէս Մեծն Բրիտանիոյ մէջ, և բուռն կերպով բողոքած էր ձեռագիրներու վաճառման դէմ, հաւաստիացնելով որ անոնց միակ տէրը հայ ժողովուրդն է։

ԱՐԱՐԱՏ

(ԱՒ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

ԱՏ. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

Արշաւում էին բաղմամբոխ բարբարոսները։

Այրուձին սմբակներով տրորում էր ցորեանի ոսկի արտերն ու մրգառատ այգիները, արիւն ու աւեր բերում հայոց աշխարհին։ Այդ դաժան օրերին՝ ժողովրդեան վըշտի, ցասման և ծով արեան միջից ծնուեց բոցահեր ու բոցակն մի մանուկ, որին կոչեցին Արարատ։ Հրաշք մանուկ էր նա, որ աճում էր օրաւուր, ժամ առ ժամ։ Սնում էին նրան հայոց բոլոր մայրերն ու այրերը. ամբողջ շինական ժողովուրդը։

Շուտով մի հսկայ դարձաւ մանուկը։ Նրա սոսկալիթխար հասակն ու լեռնակուռակ ուժը տեսնելով՝ շինական ժողովուրդը փառք տուեց Արեւ աստծուն, որ վերջապէս ամենազօր փրկիչ-պահապան էր պարգեւել իրեն։

Հսկայատիպ պատանուն Նըւիրեցին Նախնիներից ժառանգութիւն մնացած հայկեան լայնալիճ աղեղը, նետն ու թուրը։ Վահանի կարիք չունէր, քանզի լինելով ժողովրդի ցասումից, վշտից և արիւնից ծնուած՝ անխոցելի էր։

Արարատի անհնարին քաջ գործերը տեսնելով՝ հայոց երկրի ալեհեր թագաւորը կամեցաւ իր զօրաց սպարապետ կարգել նրան։

Լսելով թագաւորի կամքը։ Արարատն ասաց.

— Երդւում եմ ծառայել Արեւ աստծուն ու արքային. միայն թէ տէ՛ր իմ արքայ արձակիր շինական զօրագնդերը բոլոր, արձակիր ստրուկներին՝ թող գնան խաղաղ աշխատեն ու ապրեն։ Ինձ բաւական են երեսունինը քաջեր։ Երդւո՛ւմ եմ բոլոր աստուածների անունով՝ անպատիժ չթողնել մաճկալի արտն ու արօտը տրորող ոչ մի բարբարոսի...

Ծերունի թագաւորը լսեց Արարատին, հպարտ եղաւ։

— Թող կամքդ ի կատար, ո՜վ քաջազուն, և թող արեւը անպակաս լինի գլխիցդ,— ասաց նա,— եկ այսու քեզ եմ վըստահում Հայոց աշխարհի պաշտպանութիւնը։

Այնժամ Արարատը հանեց իր թուրը և դրեց թագաւորի առջև։

Ալեհեր թագաւորը երկիւղածութեամբ իր ձեռքն առաւ հայկական թուրը, գլխից վեր բարձրացրեց և յանձնեց Արարատ սպարապետին։

***

Այդ օրերին հեռաւոր Հռովմից Հայոց աշխարհը սուրհանդակներ ժամանեցին և թագաւորին մատուցեցին մի հրովարտակ։ Բարբարոսները արշաւել էին ելել Հռովմի մեծ կայսրութեան դէմ և կայսերական բանակն ի զօրու չէր կործանարար հեղեղի առաջն առնել։ Աղերսում էր կայսրը, ի կատարումն երկու երկրների հնօրեայ դաշինքի, հայոց այրուձին քառասմբակ ուղարկել Հռովմ՝ միասեղ դիմադարձ լինելու վանդալներին։

Կարդալով աղերսագիրը, հայոց թագաւորն ընկաւ մտքերի ծովը։ Ինչո՞վ զօրավիգ լինել Հռովմին՝ կանխելու համար աղէտը։ Չէր ուզում դրժել հնաւանդ դաշինքը, երդմնազանց լինել. բայց գնդերնու այրուձի ցրել էր ու քառասուն աղեղնաւորներ միայն ունէր։

Թագաւորը խորհրդի կանչեց իր սպարապետին։

— Ո՜վ դու թագաւորդ հայոց, հրամայի՛ր երեսունինը քաջերիս հետ գնամ օգնութեան,— խօսեց Արարատ սպարապետը։

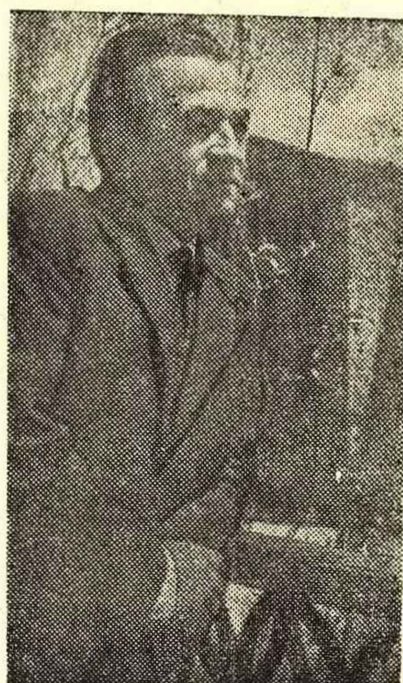
Երկար խորհեց թագաւորը, միտք առաւ, միտք մաշեց ու վերջապէս վճռեց.

— Գնա՛, որդեակ իմ, գնա։ Մեր նախնիների հրաշագործ թուրը և հայրենիքի սէրը քեզ ուժ ու զօրավիգ։ Գնայ ու միշտ յիշիր. ժողովուրդը հայոց քո քաջերի յաղթական դարձին է սպասում...

***

Քառասուն կտրիճներ հրեղէն ձիեր հեծած առաջ էին սլանում դաշտավայրով, թռչում էին ձիւնագագաթ լեռների և անյատակ անդունդների վրայով. և հողմը չէր հասնում նրանց ետեւից։

Արքան խոժոռեց դէմքը. սրտովը չէր, որ սպարապետն անպաշտպան թողնի հայրենի երկիրը և գնայ Հռովմ։ Ցեղոյ, առանց հայրենի հողից ուժ ստանալու, քառասուն հոգով դժուար չէ՞ր լինի կռուել բարբարոս հորդաների

Ատ. Կուրտիկեան

դէմ, որոնք պարտութեան էին մատնում Հռովմի մեծահռչակ լեգէոններին։

— Հրամայի՛ր, և այսօր իսկ կը ճանապարհուեմ, արքա՛դ իմ,— կրկնեց սպարապետը։

Հայոց քառասուն աղեղնաւորներին տեսնելով՝ կայսրը գազազեց սաստիկ.

— Դրուժա՛ն,— գոռաց հայոց թագաւորի հասցէին։

Բարբարոսներն ահա մօտենում էին Հռովմին, իսկ հայոց թագաւորը չարաչար ծաղրի էր առնում իրեն։ Մի՞թէ ամենակործան հեղեղի առաջ կարող էին պատնէշ կանգնել քառասուն ռազմիկ... Հեգնանք էր դա, անարգանք կայսեր հանդէպ։

— Ե՛տ դարձէք անյապաղ, քանի դեռ հրաման չեմ արձակել գլխատելու բոլորիդ և ձեր քառասուն գլուխները ուղարկելու նենգաղաւ ծերունուն,— գոռաց կայսրը Արարատ սպարապետի երեսն ի վեր,— ետ դարձէք և ասէք ուխտադրուժին, որ նուազագոյնը յիսուն հազար ռազմիկ էի սպասում ես... Իմ սրբազան հողի վրայ չեմ ուզում թափել ձեր արիւնը։ Բայց կը գամ ձեր երկիրը յաղթանակով, և այն ժամանակ, վա՜յ ձեր թագաւորին։

Արարատ սպարապետը, սակայն, ետ չդարձաւ հայրենիք, այլ կայսրից թաքուն գնաց ընդառաջ՝ Հռովմի վրայ արշաւող բարբարոսներին։

Երբ բարբարոսների առաջնորդը տեսաւ քառասուն աղեղնաւորներին, որ իր դէմ էին գալիս ձիերը խաղացնելով, հրամայեց հազար հոգի ուղարկել՝ նրանց հետ մարտի բռնուելու։

Մարտը բորբոքուեց և, ո՜վ զարմանք, հազարն էլ ջարդուեցին։ Այդ տեսնելով, բարբարոս զօրավարն այս անգամ երկու հազար հեծեալ ուղարկեց այրուձիի դէմ։

ԱՆՑՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Մոռնալ անցեալը ամբողջ,
Իր յուշերով մեռիմ,
Ապրիլ ներկան հոգիով,
Ոչինչ յուսալ գալիքէն.
Ինչ որ կու տայ քեզ ներկան
Ա՛յն է միայն իրական,
Զայն ընդունիլ անվարան,
Ու մեռնել յուսալով
Թէ լաւագոյնը պիտի
Քեզ կրնայ տալ ապագան.
Մինչ, վերջին ումպը խմել
Ներկային քեզ երկարած
Բաժակը նոր գինին.
Անցեալն երազ մըն է լոկ
Ու պատանքը սէրերուդ,
Իսկ ապագան՝ խաբուսիկ,
Զոր կրնայ քուկդ չըլլալ,
Որմէ յաճախ կը յուսաս
Պսակումը իղձերուդ.

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

Բայց իր բանակատեղից ահով նկատեց, որ երկու հազարն էլ բնաջնջուեցին։ Երրորդ անգամ նա ուղարկեց տասը հազար ձիաւոր։ Եւ ահեղ մարտում սրանք էլ դիտապաստ ընկան։

— Ո՞ր հողից են այս քառասուն քաջերը, որտեղի՞ց են եկել,— գոռաց ահարեկ առաջնորդը։

— Հայոց այրուձին է... հեռու հեռաւոր հայոց աշխարհից են օգնութեան եկել Հռովմին, պատասխանեց սուրհանդակը, որ անցել էր քաջերի մօտով։

Այս անգամ բարբարոսների առաջնորդն իր հարիւր հազարնոց զօրքի գլուխն անցած, իբրեւ սանձազերծ մրրիկ, սլացաւ քառասուն աղեղնաւորների դէմ։

Հանգիստ ու անսասան իր քաջերի առաջն էր կանգնել Արարատ սպարապետը և յաղթալանջ կուրծքը դէմ արած թշնամուն՝ մնում էր անխոցելի։

Քառասուն քաջերը նետերի տարափն արհամարհելով, ոչնչացնում էին թշնամուն։

Լիճ կապեց բարբարոսների արիւնը և նետահարուածների դիակները ծածկեցին ռազմադաշտը։

Վիրաւորների հառաչը լսելով՝ Արարատ սպարապետը յուզուեց սաստիկ, վճռեց վերջ տալ արիւնահեղութեանը։ Պատեանից քաշելով՝ երկինք պարզեց իր հայկեան թուրը, սլացաւ բարբարոսների առաջնորդի դէմ հանդիման և մի հարուածով թռցրեց գլուխը։

Խուճապ ընկաւ թշնամու շարքերը, անձնատուր եղան բարբարոսները։

Արարատ սպարապետը ազատ արձակեց գերիներին, որ խաղաղութեամբ գնան իրենց տները, իսկ բարբարոս առաջնորդի գլուխը վերցնելով՝ յաղթարշաւ Հռովմ մուտք գործեց ու ներկայացաւ կայսեր։

Թշնամու չարաչար պարտութեան լուրը լսելով՝ անհուն ուրախութիւն և անսահման երկիւղ ըրգաց կայսրը։ Ուրախութիւն, որ թշնամին ջախջախուած էր, Հռովմը փրկուած. երկիւղ՝ կայսրութեան վիճակից. եթէ պատերազմ ծագէր արժէնների ու հռովմէացիների միջև։

Եւ այդ ժամանակ կայսրը նենգամտեց...

Նենգամտեց ու մեծ խնճոյք սարքեց ի պատիւ յաղթողների։ Քառասուն գեղեցկուհի ըմպելիք էին մատուցակում քաջերին, պարում կիսամերկ ու յարուցում տարփանքի զգացումներ, որոնց դէմ կռուելն աւելի դժուար էր, քան բարբարոսներին հալածելը։

(Շար. եւս էջ 4)

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ ԵՒ ՄԱԹԱՐԻԷԻ ԾԱՌԸ

Հելիոպոլսոյ տուները, ծառուղիները, երկար պարտէզները՝ անծայն շարժանկարի պէս կ'անցնին պաստառին վրայէն։ Տուները խաղալիկ են՝ մէկ մէկ։ Կը փնտռեմ մեր տունը՝ ուր մայրս, ամէն օդանաւ անցնելուն կ'ըսէ. «Երով բարով երթան...»։ Ես գիտեմ՝ ԱՑՍ ՄէԿՆ Ալ չի մոռնար, որքան զբաղած ըլլայ ճաշ պատրաստելով թոռնիկին՝ որ նոր է վերադարձեր մեր ազգային Վարժարանէն։

Ամուր բռնած աթոռս, կը մտածեմ. քանի՞ մեթր բարձր ենք՝ հողէն։ Որքա՜ն սիրելի է ամուր հողը, մա՛յր հողը։ Որքա՜ն գեղեցիկ է աշխարհ, մեր քաղաքը՝ դիտուած վերէն։ Ամայի կը թուի ըլլալ։ Երեւոյթ՝ պարզապէս։ Գիլսու պտոյտ պատճառող բարձրութիւն։ Չեմ ուզեր աւելի խորհիլ...։

Հելիոպոլի՛ս, Արեւաքաղաք՝ լոյսով ողողուած, ուր կեանքիս արեւը ծգեր եմ ապահովագոյն ձեռքերու մէջ։ Մնաս բարո՜վ...։

Ահա՛ սիրելի Մաթարիէն, ուր տասնեակ տարիներ ապրեցաւ մեր Պապան՝ Արշակ Ալպօյաճեանը։ Ամէն շաբաթ անգամ մը գէթ՝ կ'երթայինք տունը, կը խօսէինք հայութիւնը յուզող հարցերու մասին, առանց մոռնալու ընտանեկանը, անձնականը։ Կու տար իր իմաստուն խորհուրդները մեզի ու պոռթկումով կը խօսէր, կը դատապարտէր գործըւած աններելի սխալները, եղած թերացումները՝ ազգային կեանքի մէջ։ Միշտ ալ կ'ուրախանար՝ աշխատանքի այդ Տիտանը, երբ պատմագրութեան հաշւոյն ճշգըրիտ փաստերով հաստատէր իր մէկ գրածը։ Տունը տեսակ մը Մէքքէ էր, բոլոր անոնց՝ որ կու գային Գահիրէն, բուրգերը և ՋԻՆԻ տեսնելու։ Հրաշալիք մը՝ ինք, Ալպօյաճեան։ Հիմա կը տեսնեմ միայն մեծ Ծառը՝ Մաթարիէին...։ Երկհազարամեայ այն թզենին՝ Մարիամին Ծառը, որուն տակ, կ'ըսեն թէ Յիսուսի Ծնողքը ապաստան գտաւ։ Կերպով մը այդ ծառը և Պապան՝ կը նոյնանան աչքիս տակ։

Ահա ֆելլահին ներկած թաւիշը՝ կանաչ, Եւ մայր Նեղոսը՝ կապոյտ երակ՝ որ կեանք կը պարգեւէ անապատին։ Տուներ չեն երեւնար այլեւս։ Քաղաք և գիւղ՝ իբր հանգոյց՝ լոկ։

Անդին՝ մշուշին մէջ՝ Դեղինը...։

ՀԵՐՈՍ ՔԱՂԱՔԸ

Ահա, քանակով քաշուած արծաթ գիծ մը ծոյլ ոսկի՝ ամբողջ...։ Սուէզի Ջրանցքը՝ որ մեզի կը մօտենայ տակաւ։ Մի՛ մոռնաք. մենք ենք անշարժ մնացողը՝ օդին մէջ։ Ամբողջ Տելթան մոգական գորգի պէս — «Արաբական Գիշերներ»էն բերուած — կը բացուի մեր ոտքին տակ։ Փոր Սայիտը, նաւամատոյցը, շարքով սպասող շոգենաւերը։ Հերոս քաղաք՝ որ յաղթեց Բռնութեան և այսօր նոր կեանք է առեր աւելի՛ շքեղ ու փառաւոր՝ շնորհիւ իր զոհաբերուող զաւակներուն կամքին, քրտինքին, այո՛. արիւնին։ Գո՞րգը կը բացուի՝ թէ աշխարհ կը դառնայ։ Աշխա՛րհ՝ անտարակոյս։ Քսան վայրկեանէն՝ Փոր Սայիտը։ Անկարելի՛ է։ Ժամեր կ'առնէ շոգեկառքով՝ հոս հասնելու համար...։

ՑՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵԳԻՊՏՈՍ

Կը վերջանայ ցամաքն ու Միջերկրականը կու գայ անոր տեղը։ Ցտեսութի՜ւն Եգիպտոս, կ'ըսեմ միտքէս ու կամացուկ մը կը փորձեմ նայիլ աթոռիս տակը, ապահով ըլլալու համար թէ մէկը չէ առած ազատարար գօտիս...։

Պզտիկ փորձ մը. կը հանեմ մոյկերս՝ որ ծանր են ու վար կը քաշեն մարդը՝ ջուրին մէջ...։ Մէջքի ապահովութեան գօտիս կը քակեմ, կը կապեմ ծածուկ։ Անձնակազմէն մէկը կը յայտարարէ. «Կը գտնուինք Միջերկրականի վրայ՝ քանմէկ հազար ոտք բարձր, ութ հարիւր քիլոմեթր արագութեամբ»։ Չեմ հաւատար։ «Սայլը ավկէ արագ է, կ'ըսեմ, օդանաւին ակնարկելով։ Գոնէ կը տեսնե՛ս, կը զգա՛ս՝ յառաջանալդ»։ Ու տեսնելը, զգալը, պատրանքը, հաւատալ է՝ անկախաբար իրաւէն, ճշմարիտէն։ Ճշմարիտը՝ որ տարբեր է, վեր՝ այս ամենէն։ Գիտեմ՝ որ սայլով օդակայանէն տունին կէս ճամբան հասած չէի ըլլար մինչեւ հիմա։

Այսպէս՝ մուտքս քսաներորդ Դարէն ներս...։

Որքան ալ գամուած ըլլամ աթոռիս ու ձեռքովս ես զիս կապած՝ չեմ մտածեր իսկ քակելու «ապահովութեան» գօտիս՝ մէջքէս...։

«Եթէ իմաստութիւն է կապուած մնալը, միշտ բանի մը կապուած...», կ'ըսեմ ես ինծի, ուրեմն ԽԵՆԹ պէտք է ըլլան սա միւս ճամբորդները՝ որոնք քաջութիւն կը ծախեն»։ Խենթութեան ալ վարժուիլ պէտք է, ապրելու համար։ Միայն ծեր զոյգէն մէկ կարգ առջեւ նստող երիտասարդ կնոջ ծոցի մանկիկն է իսկական հերոսը, որովհետեւ ՋԻ ԳԻՏԵՐ վախն ի՞նչ է, չի ճանչնար ոչ մէկ վտանգ։ Գոյութիւն չունի իրեն համար սայլը, օդանաւը, տիեզերանաւը։ Կը ճանչնայ միայն իր մօր թեւերը, կաթը՝ որ կը լեցնէ իր փորիկը։ Մօր թեւերը՝ ամենէն ապահով գօտին՝ կեանքի։ Երեխան կաթ կը ծծէ։ Աթոռին վրայ պառկեր է հիմա ու ձայն չի հաներ։ Չեմ կրնար ստուգել՝ իմ տեղէս, թէ կը քնանա՞յ մշիկ մշիկ։ Չեմ կրնար հարցնել՝ մօրը։

Գեղուհի մը՝ իսկ և իսկ. շագանակագոյն մազ, շատ նուրբ դիմագիծ, սպիտակ մորթ։ Հագած է վերջին նորոյթ՝ նեղ փէշիկ ու իր բարեձեւ սրունքներուն ամբողջ գեղեցկութիւնը կը ցուցադրէ՝ իբր թէ անտարբեր՝ մարդոց նայուածքներուն...։ Երկինքի

(Շար. եւս. էջ 5)

ՅՈՅԶ ԵՒ ՆԵՐՇՆՉԱՆՔ

Ո՞րն է Լուսինէ Զաքարեանի արուեստի ուժը։ Ի՞նչն է նրա մօտ հրապուրում, առինքնում։

Այս հարցերը շատերին են հետաքրքրում։ Ու իրենք էլ՝ նրա տաղանդի բազմաթիւ երկրպագուները, պատասխանում են. գաղտնիքը այն անկեղծ ներշնչանքն ու զգացմունքայնութիւնն է, որ յատուկ է նրա կատարողական արուեստին։

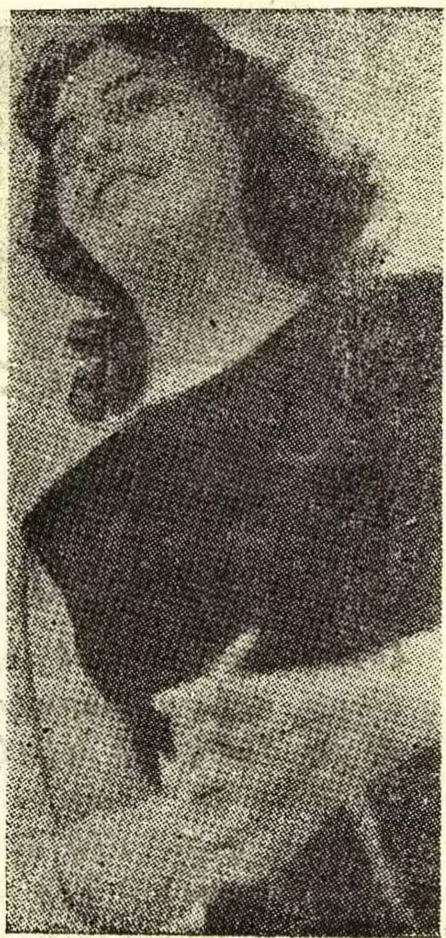
Օրեցօր աւելանում է Լուսինէի երկրպագուների թիւը, նրանք արդէն չեն տեղաւորւում երգահանների տան դահլիճում, որտեղ հիմնականում ելոյթ է ունենում նա։

Օրերս Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում Լուսինէն տուեց իր անդրանիկ մենահամերգը։

Նարեկացի, Կոմիտաս, Եկմալեան, Սպենդիարեան, Կանաչեան, Ալեմշահ, Պեթհովեն, Շուբերտ, Մոցարտ և ուրիշներ...

Կատարում է Լուսինէն կլասիկներին, կերպարանափոխւում է, դառնում համակ յոյզ և ներշնչանք։

Մեծ յաջողութեամբ նա առաջին անգամ կատարեց Արմէն Տիգրանեանի Անուշի խելագարութեան տեսարանը և Պեթհովէնի «Արիա» ստեղծագործութիւնը։ Երաժշտասէրներն էլ ետ չմնացին ու արժանին փոխհատուցեցին՝ սրտաբուխ ու անաչառ ծափեր, գարնանաբոյր ծաղիկներ։

Լուսինէ Զաքարեան

Լուսինէի յաջողութեանը նըպաստեց նաեւ նուագակցող Մարիանա Ցարութիւնեանը։

ԳԱՅԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆԻՍՏ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

Այս օրերին Մոսկուայում, Ուլյանովսկում, Օրենբուրգում, Ուկրաինայում, Բելոռուսիայում, Ուզբեկստանում, Վրաստանում, Լիտվայում, Ադրբեջանում և միւս հանրապետութիւններում ու քաղաքներում սովետական մարդիկ լայնօրէն նշում են հայ ժողովրդի պանծալի զաւակ Գայի՝ Հայկ Բժշկեանի ծննդեան 80ամեակը։

Փետրուարի 11ին հանդիսաւոր տեսք ունէր Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմիական դրամատիկական թատրոնը։ Դահլիճում հաւաքուել էին Երեւանի աշխատաւորների ներկայացուցիչներ, հին բոլշեւիկներ, քաղաքացիական կռիւների ու հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ, կուսակցական, սովետական, արհմիութենական աշխատողներ, բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնների սովորողներ, որպէսզի մասնակցեն սովետական ականաւոր զօրավար, քաղաքացիական կռիւների հերոս, Հայկական ՍՍՀ ռազմական գործերի նախկին ժողովրդական կոմիսար Գային նուիրուած հանդիսաւոր նիստին։

Նախագահութիւնում են Ա. Քոչինեանը, Բ. Մուրադեանը, Գ. Տէր-Ղազարեանցը, Գ. Արզումանեանը, Մ. Մելքոնեանը, Ռ. Խաչատրեանը, Լ. Դարիբջանեանը, Ա. Գրիբկովը, Ս. Առաքելեանը, Ե. Ասծատրեանը, Գ. Ղարիբջանեանը, Ա. Ստեփանեանը, Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների սովետի նախագահի տեղակալներ Լ. ըՍտեփանեանը, Գ. Պետրոսեանը, Երեւանի քաղսովետի գործկոմի նախագահ Գ. Հասրաթեանը, մինիստրներ ու սովետական ղեկավար աշխատողներ։ Նրանց հետ են Գայի դուստրը՝ Թամարա Հայկի Գայը, Ուլեանովսկի աշխատաւորների պատուիրակութիւնը, որի կազմում են քաղաքային կոմիտէի քարտուղար Բ. Լանցովը, Երկաթեայ դիւիզիայի մարտիկ Ա. Կուլիկովը, աշխատանքի հերոս Մ. Տրուբաշեովան, ինչպէս նաև պատերազմի վետերանների սովետական կոմիտէի նախագահի տեղակալ, Մոսկուայում Գայի յիշատակի յաւերժացման յանձնաժողովի նախագահ, բանակի գեներալ Ի. Տիւլենեւը, Անդրկովկասի զօրքերի հրամանատար, բանակի գեներալ Ա. Ստուչենկօ, Անդրկովկասի ռազմական խորհրդի անդամ, գեներալ գնդապետ Փ. Ստեպչենկօն, Գայի զինակից, գեներալ-լէյտենանտ Գ. Խալիւզինը, Երկաթեայ դիւիզիայի պատուիրակներ Գ. Եաշկինը, Ա. Կոմարովը, կապիտան Գ. Պրիլուցկին, աւագ լէյտենանտ Եու. Մարտիրոսեանը, Գայի դիւիզիայի վեթերան, գնդապետ Ե. Վորոնովը, գրող Ա. Դունաեւսկին, ՍՍՀՄ գրողների միութեան Մոսկուայի կազմակերպութեան քարտուղար Վ. Իլինը, բանաստեղծ Մ. Կրիւչկինը։

Հանդիսաւոր նիստը բացում է յոբելեանական յանձնաժողովի նախագահ, Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի քարտուղար Ռ. Խաչատրեանը։

— Յարգելի ընկերներ, — ասում է նա, — այսօր մենք հաւաքուել ենք այստեղ՝ կառավարութեան, մեր հանրապետութեան հասարակութեան և բոլոր աշխատաւորների անունից նշելու հայ ժողովրդի մեծ զաւակներից մէկի, հերոս Գայի՝ Հայկ Բժշկեանի ծննդեան 80ամեակը։

Այսօր, երբ սովետական ժողովուրդը հանրագումարի է բերում իր կէսդարեայ նուաճումները, մենք յատուկ ակնածանօով ենք յիշում առասպելական անունները այն հերոսների, որոնք կոփեցին մեր յաղթանակը՝ մեր երկունքի օրերին։

Մենք հպարտանում ենք նրանով, որ դիւցազնագրքի ոսկէ էջերում առյաւէտ գրուած է մեր ժողովրդի զաւակ Գայի անունը»։

Դահլիճում վեհօրէն հնչում են ՍՍՀՄ և Հայկական ՍՍՀ պետական հիմները։

Զինուորական քայլերգի հնչիւնների տակ զօրատեսակների ներկայացուցիչները ներս են բերում Գայի գնդերի փառաբանուած դրօշները, որոնք անցել են քաղաքացիական կռիւների բովով, ծակծուել գնդակներով, սակայն երբեք չեն խոնարհուել թշնամիների առջեւ։

Գայի կեանքի ու գործունէութեան մասին զեկուցում է պատմական գիտութիւնների դոկտոր, փրոֆեսոր Ար. Մնացականեանը։

Ամպիոնի մօտ է Ուլեանովսկի պատուիրակութեան ղեկավար, քաղաքային կոմիտէի քարտուղար Բ. Լանցովը։

— Մեզ՝ ուլեանովսկցիներիս համար առանձնապէս թանկ է լեգենդար Գայի անունը, — ասում է նա։ — 1918 թուականի Սեպտեմբերի 12ին Սիմբիրսկի դիւիզիան, որի հրամանատարն էր Հայկ Դմիտրիի Գայը, ջախջախելով հակառակորդի ուժեղ խմբաւորումը, սպիտակ գուարդիականների ու սպիտակ չեխերի զօրքերից ազատագրեց մեր քաղաքը՝ Լենինի ծննդավայրը։

Ուլեանովսկցիները սրբօրէն յարգում են լեգենդար հրամանատար Հայկ Դմիտրիի Գայի յիշատակը։ Նրա անունն է շնորհուել քաղաքի հարաւային մասում գտնուող պողոտային, թիւ 48 և թիւ 51 միջնակարգ դըպրոցների պիոներական դրուժինաներին, պիոներական շատ ջոկատներին։

Իր ելոյթում բանակի գեներալ Ի. Տիւլենեւը ասաց.

— Գայը երբեք չի նահանջել դժուարութիւնների առջեւ։ Նա օժտուած էր ռազմական անըսպառ տաղանդով։

Ժողովի մասնակիցներին ողջունեցին Երեւանի պիոներներն ու դպրոցականները։

Ելոյթ է ունենում Անդրկովկասի ռազմական օկրուգի զօրքերի հրամանատար, բանակի գեներալ Ա. Ստուչենկօն։

Խօսքը տրւում է Սամարաուլեանովեան, Բերդիչեւեան, Սուվորովի և Բոգդան Խմելնիցկու շքանշանակիր, կրկնակի կարմրադրօշ մոտո-հրաձգային Երկաթեայ դիւիզիայի ներկայացուցիչ Գ. Եաշկինին։

— Թանկագին ընկերնե՛ր, — ասում է նա, — մենք արեւաշող Հայաստան, Գայի հայրենիք ենք եկել Սովետական Միութեան արեւմտեան սահմաններից, որտեղ գտնւում է նրա իսկ ստեղծած Սամարա-ուլեանովեան դիվիզիան։

Գ. Եաշկինը ժողովի նախագահութեանն է յանձնում Վ. Ի. Լենինի մեծ դիմապատկերն ու Գայի դիմանկարը, որ փայտի վրայ փորագրել են դիւիզիայի զինուորներ։

Գնդապետ Ե. Վորոնովը իր յիշողութիւնները պատմեց նրանց մասին, ովքեր մարտնչել են Գայի հետ։

«Գայի հետքերով» հանրայայտ գրքի հեղինակ Ա. Դունաեւսկին յայտարարեց, որ երջանիկ է ներկայ գտնուելու լեգենդար դիւիզիայի հրամանատարի ծննդեան 80ամեակին նուիրուած Երեւանի հանդիսաւոր նիստին։

Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների սովետի նախագահի տեղակալ Լ. Ստեփանեանը հրապարակում է հանրապետութեան կառավարութեան որոշումը Գայի՝ Հայկ Դմիտրիի Բժշկեանի յիշատակը յաւերժացնելու մասին։

Ընթերցւում են ողջոյնի այն հեռագրերը, որոնք ուղարկել են ՍՍՀՄ պաշտպանութեան մինիստրի առաջի տեղակալ Մ. Զախարովը, Ս. Միութեան նաւատորմի ադմիրալ Հ. Իսակովը, Օդեսայի հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Հ. Բաբաջանեանը, ակադեմիկոս Ա. Բլագոնրավովը և ուրիշներ։

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Գեղեցկուհիների թագուհին բոցակէզ գինի ու համադամ խորտիկներ էր մատուցում դիւցազունների դիւցազունին։

Գիշերուայ կէսին ընկնում քնում էին քաջերն իրար ետեւից՝ գինուց ու յաղթանակից պարտըւած... Անհետացնել էր կայսրը, որ մասնակցում էր կայսրութեան փրկիչների մեծ խրախճանքին։ Անհետացնել էին նաև բաքոսուհիները։ Ու դաւադիր լռութիւն էր տիրում մարմարակերտ դահլիճում։

Այնժամ գեղեցկուհիների թագուհին մերձեցաւ սպարապետին, որ զգաստ էր միայնակ և հրաւիրեց հետեւել իրեն.

— Կարիք ունեմ քո օգնութեանը, ո՛վ արժէնների մեծ սպարապետ։

Հազիւ էին թողել սրահը, և անհետացել մութ կամարների տակ. երբ կայսեր դահիճները ներխուժելով՝ սրախողխող արեցին քնած քաջերին։

Գեղեցկուհիների թագուհին հմայուած Արարատ սպարապետի ուժով ու առնականութեամբ, բաց արեց նրա առջեւ կայսեր դաւադրութիւնը՝ քաջերի զոհուելը, և իր կամքը յայտնեց՝ մեծ գանձ վերցնել ու փախչել միասին դէպի հեռու-հեռաւոր երկրներ։

Արարատը փոթորկուեց սաստիկ, անհեզօրէն զայրացաւ։ Մերժեց գեղեցկուհու առաջարկը, հեծաւ հրեղէն ձին և լբրեւ մրրիկ, սլացաւ դէպի հայրենի երկիր։

Երբ իր քաջերի սխրանքի ու նենգ սպանութեան լուրը յայտնեց արքային ու չինականներին, դառնակսկիծ յառաջ անցաւ երկրով մէկ։ Վիշտը ամպացաւ ու թուխպը պատեց հայոց երկնակամարը։ Ալեզարդ թագաւորի խուրձ յօնքերը մռայլ ստուեր գցեցին աչքերին և նա անհեզաձայն որոտաց.

— Ո՛վ պիտի առնի հայոց վրէժը նենգաւոր կայսրից...

Արքայի ձայնն արձագանգեց լեռից լեռ ու ձորից ձոր, թնդեց հանեց բոլոր սրտերը։

Մի պա՛հ ծառ ու ծաղիկ, մարդ ու գազան քարացան։

Այդ միջոցին, ինչպէս լեռնային ամպրոպ, թնդաց անհեղաշ մի պատասխան.

— Ե՛ս...

Վրէժով ու արտասուքով լի հազար-հազար աչք սեւեռուեցին Արարատ սպարապետին...

* * *

Վերստին հաւաքեց սպարապետը երեսունինը յաղթաբազուկ մաճկալ ու խաչնարած, թուր կապեց մէջքին, ձեռքն առաւ հայկեան լայնալիճ աղեղն ու քաջերի գլուխն անցած՝ փրփրաբաշ ձին աշտանակեց դէպի Հռովմ։

Երեք օր, երեք գիշեր ամպրոպում էր երկինքը, օձագալար փայլատակում էին կայծակներն ու մխւում մթին ժայռերի ծոցը։

Շինական ժողովուրդը զոհ էր մատուցում Արեւ աստծուն։

Չորրորդ օրը լուսաբացին, խաղաղուեց երկինքը, արեւը ծիրանաւորեց հայոց դաշտավայրը և թեւաւոր ձիեր հեծած, գլուխները խրոխտ, երեւացին քաջերը։

Արարատ սպարապետը կայսեր թրահար գլուխը դրեց հայոց թագաւորի ոտքերի առաջ և յայտարարեց, որ ազատ է արձակել Հռովմի բոլոր ստրուկներին։

Արքայական պալատի ու սըրբազան մեհեանի առաջ հաւաքուեց չինական ժողովուրդը։ Եղաւ տօնախմբութիւն մեծ։ Ողջակէզների ծուխը բռնեց դաշտավայրն ու ամպածրար երկինք բարձրացաւ։

Քառասուն օր, քառասուն գիշեր տեւեց խնջոյքը։ Շինականները փառաբանում էին Արարատ քաջազնին ու նրա երեսունինը ֆտրիձներին։ Փառաբանում էին Արեւ աստծուն, որ ուժ և իմաստութիւն էր ընծայել հայոց երկրի պաշտպաններին։

* * *

Այնուհետեւ հաշտ ու խաղաղ էր ապրում չինական ժողովուրդը։ Մաճկալ ու սերմնացան, այգեպան ու խաչնարած տէր էին իրենց արդար վաստակին։ Իսկ քաջերի համբաւը հայոց երկրից հեռու էր վանում բարբարոս աւազակներին։

Անցան ժամանակներ ու մի օր էլ սպարապետը բոլորեց հարիւր տարին։ Թէեւ յաղթ էին դեռ բազուկները, խրոխտ՝ լայնալանջ կուրծքը, բայց ձիւն էր նստել գլխին և ... էր ... մարել էր արծ...նի ... ...ցքը։

Մի անգամ, երբ մենութեան մէջ նա փառաբանում էր Արեւ աստծուն, ճաճանչներով լցուեց շուրջ բոլորը և խաղաղ մի ձայն լսուեց խորին անդորրի մէջ։

— Արարա՛տ նահապետ, ըսպարապե՛տ հայոց, կամօքն Արեւ աստծոյ, ժամն է թողնել հողը հայրենի, հայկեան աղեղը լայնալիճ և թուրը հրաշագործ... Այսօր վախճանին է հասնելու քո կեանքը երկրային... Հայցիր Արեւ աստծուց քո աղերսը վերջին...

Սպարապետը ծունկ չոքեց հայրենի հողի վրայ, որն այլեւս երբեք չէր տեսնելու, համբուրեց սրտագին, համբուրեց կարօտով, իր հարիւրամեայ կեանքում առաջին անգամ արցունք թափեց, ապա վեր պարզեց բազուկները և աղերսեց.

— Տէ՛ր, լեռնացրու ինձ հայոց աշխարհում՝ ըստ արժանւոյն իմոյ... Եւ թող իմ քաջերն էլ լեռնանան...

Հազիւ էր արտասանել վերջին բառը, երբ արեգնաճանչ դաշտավայրի կենտրոնում լեռնացաւ Արարատը, լեռնացաւ, լեռնացաւ ու բարձրացաւ կապոյտի մէջ, լայնալանջ կուրծքը պարզեց աշխարհին և երկնակամարում մխրճեց ձիւնապսակ գլուխը... Ու նրա քաջերն էլ, որպէս իրենց սպարապետի բազուկներ, լեռնացան, պաշտպանութեան շղթայով ծածկեցին հայոց ամբողջ դաշտավայրը...

Եւ յաւիտեանս անխոցելի մնաց լեռնացած Արարատն ու երկիրը հայոց։ Մինչդեռ ախոյեանները նրա՝ դաշտային մեծազօր Ասորեստանն ու Բաբելոնը հզօր խապառ չքացան դարերի խորքում...

Լաց եղաւ չինական ժողովուրդը սպարապետի համար, և նրա արցունքից գոյացաւ Արաքսը որ սահեց առաջ, աշխարհին պատմելու փառքն ու յաւերժութիւնը ձիւնակատար ու արեգնասիրտ Լեռ հսկայի, որ ժողովրդեան կամքով կոչուեց Արարատ, իսկ երկիրը՝ աշխարհ Արարատեան։

* * *

Փրկարար լեռ դարձաւ Արարատը։ Սիրում է Արեւ աստուածը նրան, առաջինը նրա ճակատն է համբուրում լուսաբացին և վերջինը նրան է թողնում հեռանում հայոց աշխարհից։

Եւ արար աշխարհում յաւերժացաւ Արարատ հսկան ու նրա հովանու տակ յաւերժացաւ ժողովուրդը հայոց... Ս. Կ.

Երեւան

ԱՆԳԼԻԱ

ՓՐՈՖ. ԳԷՈՐԳ ԲՐՈՒՏԵԱՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Անգլիական համալսարաններու հրաւէրով ամիսէ մը ի վեր, Անգլիա կը գտնուի Երեւանի ռուսաց եւ օտար լեզուներու պետական Հիմնարկի փիլիսոփայական ամբիոնի վարիչ, Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի աւագ գիտական աշխատակից Փրոֆ. Գ. Բրուտեան։

Քառասունը մէկ տարեկան մեր հայրենակիցը աւարտած է Երեւանի պետական համալսարանն ու Պոլիտեխնիկ հիմնարկը։ Գիտական կոչում ստացած է Մոսկուայի Լոմոնոսովի անուան համալսարանէն։ Տոքթորայի աստիճան ունի Մոսկուայի համալսարանէն։ Բրուտեան երիտասարդ տարիքէն արժանացած է փրոֆեսորի կոչումին։

Փրոֆ. Բրուտեան խորհ. Միութեան փիլիսոփայական պատուիրակութեան կազմին մէջ մասնակցած է 12րդ համաշխարհային փիլիսոփայական համաժողովին 1958ին՝ Իտալիոյ մէջ, իսկ 13րդ համաժողովին (1963) Մեքսիկայի մէջ, ուր կարդացած է զեկուցումներ։

Փրոֆ. Բրուտեան շրջան մը Մոսկուայի համալսարանի հրաւէրով դասախօսութիւններ կարդացած է նոյն համալսարանի փիլիսոփայական ֆակուլտէտին մէջ։ Ան դասախօսութիւններ կարդացած է նաեւ Հարաւ Սլավիայի, Աւստրալիայի, Նոր Զելանտայի, Մեքսիկայի, Անգլիոյ եւ այլ երկիրներու համալսարաններուն մէջ։

Փրոֆ. Բրուտեանի ուսումնասիրութիւններն ու աշխատութիւնները հրատարակուած են Երեւան եւ Մոսկուա՝ թարգմանուած հրատարակուած են Միաց. Նահանգներու, Իտալիոյ, Մեքսիկայի, Անգլիոյ, Ռումանիոյ եւ այլ երկիրներու մէջ։ Հայ գիտնականը շուրջ 70 աշխատութիւններու հեղինակ է, որոնց մէկ մասը ստուարածաւալ մենագրութիւններ է՝ ինչպէս «*Տրամաբանութիւն*», «*Սեմանդիկեան փիլիսոփայութեան քննական վերլուծում*», «*Ընդհանուր Սեմանդիկայի իմացաբանութիւն*», «*Անգլօ-Ամերիկեան փիլիսոփայութեան վերլուծութիւն*», «*Կեանքը և փիլիսոփայութիւնը*» եւայլն։

Այժմ անգլիական համալսարաններու հրաւէրով Փրոֆ. Գ. Բրուտեան կը գտնուի Անգլիա, ուր անգլիացի գիտնականներ կազմակերպած են արդէն շարք մը ընդունելութիւններ ի պատիւ անոր։ Ընդունելութիւն կազմակերպած են Լոնտոնի համալսարանի, համալսարանական Գոլէճի դասախօսները, տնտեսագիտութեան եւ քաղաքական գիտութիւններու գոլէճի փրոֆեսորները, դասական ուսմանց հիմնարկի փրոֆեսորները եւայլն։

Փրոֆ. Գ. Բրուտեան այցելեց նաեւ Գամպրիճ՝ նոյն համալսարանի փրոֆեսորներու հրաւէրով։

ՀԻՆ ՀԱՅ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅՈՅՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փետրուար 10ին, Լոնտոնի համալսարանի դասական ուսմանց հիմնարկը կազմակերպեց Փրոֆ. Բրուտեանի դասախօսութիւնը, նուիրուած հին հայ փիլիսոփայութեան եւ յոյն փիլիսոփայութեան փոխ-յարաբերութիւններուն։ Դասախօսութեան կը նախագահէր Լոնտոնի համալսարանի յունագիտութեան փրոֆեսոր եւ դասական ուսմանց հիմնարկի տնօրէն Ուէպսթըրն-Ինկրէմը։ Դարձեալ նշուեցաւ, որ առաջին անգամ ըլլալով հայ խորհ. Միութենէն գիտնական մը դասախօսութիւն կու տար իրենց հիմնարկին մէջ։

Փրոֆ. Բրուտեան հանգամանօրէն խօսեցաւ հայ ժողովուրդի հնագոյն մշակութային կեանքի մասին, վերլուծեց Արիստոտէլի եւ յոյն այլ հռչակաւոր փիլիսոփաներու ուսմունքները՝ մասնաւորելով հայ փիլիսոփայական ուսմունքներու ունեցած կապը անոնց հետ։ Փրոֆ. Բրուտեան խօսեցաւ նաեւ այն կարեւոր դերի մասին, զոր կը կատարէ Երեւանի Մաշտոցի անուան Մատենադարանը իր հարուստ գանձերով համաշխարհային մշակոյթի պատմութեան եւ մասնաւորապէս փիլիսոփայութեան հարցերու լուսաբանման գծով։

Դասախօսութեան ներկայ էին Լոնտոնի համալսարանի նշանաւոր փրոֆեսորներէն շատեր, որոնք մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին Փրոֆ. Բրուտեանի զեկուցումը եւ բազմաթիւ հարցումներ ուղղեցին հայ փրոֆեսորին, եւ ցանկութիւն յայտնեցին, որ շարունակուի եւ աւելի ամրապնդուի երկու երկիրներու միջեւ գիտական համագործակցութիւնը։

Փետրուար 14ին Փրոֆ. Բրուտեան Օքսֆորտի համալսարանի հրաւէրով մեկնեցաւ Օքսֆորտ, ուր կը մնայ շուրջ մէկ ամիս, վերադարձին նախ քան հայրենիք մեկնիլը, Փրոֆ. Բրուտեան դարձեալ դասախօսութիւններ պիտի տայ Լոնտոնի համալսարանին մէջ անգլերէնով, իսկ «Հայ Տուն»ի մէջ՝ հայերէնով։

Լոնտոն *ԹՂԹԱԿԻՑ*

ՆՈԹԵՐ ԿԱՐՕՏԻ ԿՂԶԻԷՆ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

մէջ՝ ներսէն է ասիկա։ Ընտրութիւն չունի կինը, այդ նեղ անկիւնը՝ նեղ փէշիկին մէջ սեղմուած։ Ինչ ձեւ ալ նստի, նո՛յնն է։

Նոր կը տեսնեմ։ Առջեւի կարգի աթոռին կռնակը գրուած է. «Ազատարար գօտին կը գտնուի Ձեր աթոռին տակը»...։ Եկէք, անհանգիստ մը՛ ըլլաք։ Կը ստուգեմ դարձեալ. այո՛, հոն է փրկարար գօտին։

Պէ՞տք է մէջքիս քակեմ եւ միւսը վիզս անցընեմ...։ Չէ, կըրնան վրաս խնդալ։ ՎԱՐ կը նայիմ Յունաստանին կլորակ բացուածքէն՝ որուն մէջէն գլուխս կ'անցնի կամ չ'անցնիր։

Օհօ՜, աւելի լաւ է չմտածել — ի հարկին — դուրս նետուելու մասին...։ Մանուկին հետ մարդը պէտք է բաժնէ նո՛յն ճակատագիրը։

Պատմեմ։ Ամառը, ծովեզերքը — Աղեքսանդրիա՝ Սիտի Պիշր — մակոյկներու կամ ձկնորսի նաւակներու հին նաւամատոյցէն՝ երկու մեթր հազիւ բարձր, կը վարանիմ ծովին մէջ նետուելու։ Հազար կը չափեմ. մէկ անգամ ձեւելու համար եւ ջուրին մէջ՝ հերոս մը կը կարծեմ ես զիս։ Այժմ՝ քանիմէկ հազար ոտք բարձրէն — Արարատէն վեր ենք, կատակ չէ — ազատարար գօտի՞, թէ անկարգել պէտք է, նետուելու համար կապոյտին մէջ։ Ա. Տ.

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի)

Այս տարի եւս դպրոցական վերամուտը (1966-67) սկսանք Օգոստոսի 1ին։ Հակառակ մեր մտավախութիւններուն, ունեցանք սակայն բաւական թիւով աշակերտներ, կանոնաւոր ուսուցչական կազմ եւ կանոնաւոր դասաւանդութիւններ, կանոնաւոր դասացուցակի հիման վրայ։

Մեր վարժարանէն ներս, օրական աշխատանքը հինգ դասապահերու բաժնուած է, իւրաքանչիւր պահ 45 վրկ. տեւողութեամբ, առնել կէս ժամ զբօսանք՝ երեք պահերէ ետք։

Խարթումի Հայոց Ազգ. Վարժարանը կանոնաւոր նախակրթարան մը դարձած է այսօր իր Պարտամեան Մանկապարտէզով, նման մեր բոլոր նախակրթարաններուն։

Սուտանահայ աշակերտը, Ափրիկէի հեռաւոր ասպնջական ափերուն վրայ ոչ միայն իր նախապատրաստական ուսումը կը ստանայ, այլ՝ առաւել եւս կը շաղուի ու կը մեծնայ Հայկ Նահապետի, Քաջն Վարդանի, Ս. Մեսրոպի ու Զօրավար Անդրանիկի շունչով, ու միշտ հպարտութեամբ ու խանդավառութեամբ կը յայտարարէ.– ՀԱՅ ԵՄ ԵՍ։

Իր երկրորդական ուսումը շարունակելու համար երբ օտար վարժարան ալ կը յաճախէ, աղջիկ քացքին մէջ, կրնայ օրինակ հանդիսանալ ուրիշ գաղութներու, ինչպէս նաեւ իր եկեղեցասիրական բարեպաշտ վերաբերմունքով։

Գալուստ Կիւլպէնկեան Ֆոնտը եւս, ի տես այս բոլորին, պաշտպան կանգնեցաւ մեր վարժարանին ալ։

Անշուշտ գաղութը շատ բան կը պարտի իր գաղութային պատ. վարիչ մարմնին իմաստուն ու հայրական հսկողութեան ու ջանքերուն։

Ընդհանրապէս, մեր բոլոր ազգ. եւ եկեղ. տօներուն մեր աշակերտները վարժարան կը յաճախեն, բացառիկ տօները յարգելով միշտ, այն համոզումով որ ներկայ դարու կամ տղայ, բան մը սորված կ'երթայ, կը յաջողի, եւ չի մնար օտարէն ու առանց վարանումի իսկ կրնանք յայտնել թէ կը մրցի օտարին հետ, ամենուրեք։

Ամէն տարուան պէս, վարժարանիս վերամուտի բացումը կատարեց գաղութիս հոգեւոր հովիւ հոգեշ. Տ. Սուրէն վրդ. Չինչինեան, Ս. Գր. Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, յորդորելով ու խրատելով աշակերտները ուսումնական նոր շրջանին համար։

Աղօթքէն անմիջապէս ետք, աշակերտները բաժնուեցան իրենց դասարանները ու սկսան առաջին դասաւանդութիւնները։ Ցիշենք նաեւ որ մեր աշակերտները ամէն առաւօտ, դասաւանդութիւններէն առաջ, նախ եկեղեցի կը յաճախեն իրենց աղօթքը կատարելու։

Մեր աշակերտները, իրենց մանկապարտէզի շրջանէն արդէն կը սկսին ծանօթանալ հայերէն, անգլերէն ու արաբերէն լեզուներուն։

Խարթումի Ազգ. Վարժարանը ամբողջ գաղութիս գուրգուրանքին, խնամքին ու հոգածութեան առարկան է միշտ։ Հայ դպրոցը, հայուն աչքի լոյսն է ու հայ ուսուցիչը անոր սուրբ բարերարը։

Առանց վարանումի ու համարձակ կրնանք յայտարարել՝ թէ Սուտանահայ փոքր բայց ազնիւ գաղութը, որպէս օրինակելի ու սիպար գաղութ իր ազգասիրական ու Հայ մնալու նախանձախնդիր ընկերային ամենէն, Ապրիլի ամսուն։

×

Ցունուարի մէջ, տեղի ունեցաւ գաղութային մեծ տօնախմբութիւն։ Աւանդական, ընտանեկան տօնախմբութիւն մըն է որ կը կատարուի միշտ Նոր տարուան եւ Ս. Ծնունդի տօներուն առթիւ։

Այս հանդէսը տեղի կ'ունենայ, Հրանդ Մարզադաշտին մէջ, ուր առաջ պատրաստութիւններ տեսնուելէ ետք։

Խարթումի Հայոց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին, վարժարանը ու Հոգեւոր հովիւին բնակարանը

Վարժարանի աշակերտները և հոգաբարձու Պր. Ն. Բարձիկեանը (Քարտուղար-Գանձապահ), Նոր Տարուան հանդէսին բացումը կատարած պահուն

Առաջին հերթին ազգ. վարժարանն է, որ երեկոյեան, կը բերէ իր մասնակցութիւնը, գեղարուեստական ու թատերգական ներկայացումներով։ Առաջինը, մանկական թատերախաղ մէկ Արարով, Ա. Գրանեանի։ Երկրորդը, «Թամարի Ընծան կամ Խիղճը՝ որ կ'արթննայ», երեք արար, նախակրթարանի աշակերտներով. հեղինակ Փիրայր Ճէպէլեան։ Ի պատիւ մեր աշակերտներուն պէտք է ըսել թէ միշտ պատւով եւ յաջողութեամբ հանդէս եկած են։ Այս ամէնը անշուշտ, օրեր ու շաբաթներ տեւող տքնաջան աշխատանքներէ ետք ու անհատնում համբերութեամբ...։

Վարժարանի հանդէսէն ետք, ծնողներն ու ներկաները զոհ եւ ուրախ սրտով՝ ի տես իրենց սիրասուն զաւակներուն, կը մասնակցին հանդիսութեան Բ.րդ բաժնին, որ կը տեւէ մինչեւ առաւօտ։ Օրուան պատշաճ կարգադրութիւններով, զարդարանքներ ու գոյնզգոյն լոյսերու մէջ, հայ ընտանիքները կը բոլորուին իրենց սեղաններուն շուրջ ու ծայր կու տան խրախճանքն ու պարահանդէսը, որուն ընթացքին անպայման մաս կը կազմեն հայկական պարերն ու երգերը, առաջնորդութեամբ ընտիր նուագախումբի մը՝ որ կը ստեղծէ հաճելի ու խանդավառ մթնոլորտ ու բարձր տրամադրութիւններ։

Այս տարուան նուագախումբը Գահիրէէն էր եւ ուրախ ենք ըսելու՝ որ խումբին երկու կարեւորագոյն եւ առաջնորդող արուեստագէտները հայ երիտասարդներ էին, մեր աշակերտներէն, Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի։

Աշակերտներէն մաս մը՝ առաւօտեան երբ կ'աղօթեն Եկեղեցւոյ մէջ

Դեկտեմբեր ամսուան մէջ, մեր աշակերտները մասնակցեցան, Խարթումի «Քոմպոնի» գոլէճի միջդըպրոցական Ս. Ծննդեան ու Ամանորի հանդիսութեանց, հայկական երգեր ու շարականներ երգելով ու «Ս. Ծնունդի խորհուրդը» կենդանի պատկերով։ Օտարներուն հիացման առարկան են միշտ մեր հայ աշակերտները ամէն առթիւ, այնքան ատեն որ անոնք հայ վարժարանէն չեն հեռացած...։

Վարժարանիս մանրամասնեալ տեղեկագիրը պիտի տանք ուսումնական տարեշրջանի աւարտին, Ապրիլի ամսուն։

(Շար. տես էջ 6)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ՕԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
16 ՄԱՐՏ 1967

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՊԱՍՔԵԹ-ՊՈԼ

ԿԵԶԻՐԷ ԽՈՒՄԲԸ ԱՄԷ.Ի ԱԽՈՅԵԱՆ

Մրցումը սկսելուն պէս Կէզիրէի մարզիկները վստահելով իրենց արագ խաղարկութեան՝ յաջողեցան նշանակել կէտեր ու ցուցատախտակը կը ցուցնէր 12ով 0՝ ի նպաստ Կէզիրէի։ Սակայն ցնցեց Ջամալէքի մարզիկները, որոնք սկսան աւելի կուռ խաղարկութեան մը միևնոյն ժամանակ նշանակեցին կէտեր ու Ա. կիսախաղը վերջացաւ ի նպաստ Ջամալէքի՝ 28ով 24։ Բ. կիսախաղին 10 վայրկեան չափ Ջամալէքը կատարելապէս տիրապետած էր դաշտին, բայց իր լաւագոյն խաղացողներէն երկուքը դուրս ելան 5ական փաուլներով, Կէզիրէ աւելի օգտուելով սկսաւ խելացի խաղարկութեան ու դաշտ իջեցուց իր լաւագոյն մարզիկները, որոնք դուրսը պահեստիներուն կարգին անցած էին որովհետեւ 3ական և 4ական փաուլներ ունէին։

Մրցումին վերջէն 1 վայրկեան մնացած Ջամալէքի խումբը կը խաղար իր պահեստիներով ու 14 երկվայրկեան մնացած՝ 65ով 62 էր ի նպաստ իրեն և փաուլ մը սուլուեցաւ ի նպաստ Կէզիրէի, որ յաջողեցաւ նշանակել 3 կէտեր ու մրցումը վերջացաւ հաւասար՝ 65ով 65։ Յաւելուածական ժամանակ մը մը պիտի խաղցուէր և այս միջոցին Կէզիրէի խումբը ինքնավստահ էր, բայց Ջամալէքի պահեստիները ամէն ջանք ըրին բայց չյաջողեցան, ի վերջոյ պարտուեցան 77ով 79. ու Կէզիրէ չարունակաբար 8րդ տարին ըլլալով պահեց ախոյեանութիւնը։

... ա սարգութեան նախաբար Մոհամէտ Թալաաթ Խայրի բաժնեց երկու խումբերուն մետայլներ, Կէզիրէի ոսկեայ, իսկ Ջամալէքի արծաթեայ, որոնք ստացան իրենց մարզիչը՝ Ռաշիտի։

ՖՈՒԹ-ՊՈԼ

ԼԻԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ ՎԵՐՍԿՍԱՆ

ՋԱՄԱԼԷՔ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍՈՒԷԶ ԷԼ ՌԻԱՏԻԻ՝ 1ՈՎ 0

Երկու խումբերուն ալ խաղարկութիւնը միջակ էր՝ մանաւանդ Ա. կիսախաղին, որուն արդիւնքն եղաւ՝ 0ով 0։

Բ. կիսախաղին Ջամալէք անմիջապէս կ՚անցի յարձակողականի, և քանիցս կը սպառնայ Սուէզի բերդին։

Այս կիսախաղին երկու խումբերուն ալ խաղարկութիւնը կը փոխուի դէպի աւելի լաւը՝ մանաւանդ Ջամալէքինը, որ 18րդ վայրկեանին Օմար էլ Նուրի միջոցաւ կը նշանակէ Ա. և յաղթութեան կէտը։

ԻՍՄԱԻԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՏԱՄԻԵԹԻ՝ 2ՈՎ 0

Իսմաիլիի խումբը կը տիրապետէ մրցումին ու բաւական դիւրութեամբ կը յաղթէ Տամիեթի՝ 2ով 0։ Այս երկու կէտերը նշանակուեցան Ա. կիսախաղին Ա.ը 5րդ վայրկեանին Ռիոյի կողմէ իսկ Բ. կէտը նշանակուեցաւ 15րդ վայրկեանին Սայէտ Համէտի կողմէ։ Այս երկու կէտերէն ետք Իսմաիլիի մարզիկները աւելի հանգիստ և անհոգ խաղարկութիւն մը ունեցան։

Տամիեթի մարզիկները ասիթէն օգտուիլ ուզեցին ու քանիցս սպառնացին Իսմաիլիի բերդին բայց ապարդիւն։

ԹԵՐՍԱՆԱՅ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՕԼԻՄՓԻՔԻ 2ՈՎ 1

Երկու խումբերն ալ բաւական լաւ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին։

Անոնք առաջին վայրկեանէն իսկ անցան յարձակողականի և Օլիմփիքի կեդրոնական Մահմուտ Պաքր նշանակեց Ա. և միակ կէտը Օլիմփիքի 38րդ վայրկեանին՝ գլխու գեղեցիկ հարուածով մը։

Օլիմփիքի խումբը յաջողեցաւ Ա. կիսախաղը վերջացնել ի նպաստ իրեն՝ 1ով 0։

Թերսանայի խումբը Ա. կիսախաղին բոլոր փասերը կեդրոնացուցած էր Շազլիի վրայ, որ մինակը շատ մեծ դժուարութեան առջեւ գտաւ ինքզինքը. սակայն Բ. կիսախաղին Մուսթաֆա Ռիատ սկսաւ օգնել Շազլիի և յաջողեցաւ նշանակել հաւասարութեան կէտը՝ 18րդ վայրկեանին։

Այս կէտէն ետք երկու խումբերն ալ զօրացուցին իրենց յարձակողականները՝ մինչև մրցումի վերջաւորութեան վերջին երկվայրկեանին՝ երբ Շազլի նշանակեց Թերսանայի Բ. և յաղթութեան կէտը ու մրցումը վերջացաւ ի նպաստ Թերսանայի՝ 2ով 1։

ՍԵՔՔԱ ՀԱՏԻՏ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԵԶԱԼԼԱՅԻ՝ 1ՈՎ 0

Ա. կիսախաղին երկու խումբերուն ալ խաղարկութիւնը միջակ էր և երկու խումբերուն ալ յարձակողականները շատ դիւրութեամբ կը կասեցուէին։ Բ. կիսախաղին խաղարկութիւնը փոխուեցաւ երկուստեք շատ աւելի արագ, զօրաւոր և կազմակերպուած յարձակողականներու և վերջապէս Սեքքա Հատիտի մարզիկ Գարամ յաջողեցաւ 23րդ վայրկեանին նշանակել Ա. և միակ կէտը։

Մրցումը կը վերջանայ ի նպաստ Սեքքա Հատիտի՝ 1ով 0։

ԻԹԹԻՀԱՏ ՍԱՔԱՆՏԱՐԻ ԵՒ ՄԱՍՐԻ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 3ՈՎ 3

Իթթիհատի խումբը վստահ յաղթանակ մը կորսնցուց իր յետապահներու անհոգութեան պատճառաւ։

Իթթիհատի խումբը տիրապետած էր դաշտին մրցումին ամբողջ տեւողութեան և բոլոր կազմակերպուած յարձակողականները կը վերջանային ապարդիւն։

Մասրիի խումբը գրեթէ պաշտպանողական խաղարկութիւն մը ունեցաւ և վստահած էր իր հակայարձակողներուն, որոնք յաջողեցան նշանակել երկու կէտեր. Ա.ը՝ 15րդ վայրկեանին, Բ.ը՝ 24րդ վայրկեանին։

Բ. կիսախաղին Մասրի խաղաց նոյն ձեւով և կ՚ուզէր ամէն գնով հաւասար վերջացնել բայց 32րդ վայրկեանէն Շեհթա նշանակեց Իթթիհատի Գ. կէտը. երկու վայրկեան ետք Սպպատի նշանակեց հաւասարութեան կէտը ու մնացած 10 վայրկեանը՝ երկու խումբերն ալ չկրցան օգտագործել նշանակելու յաղթութ... կէտը ու մրցումը վերջացաւ 3ով 3։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Վահան Գըզըլեան, իրենց սիրելի եղբօր Սարգիս Գըզըլեանի մահուան Գ. տարելիցին և իրենց եղբօր կնոջ և ներոջ ոգբ. Զապէլ Գըզըլեանի մահուան Բ. տարելիցին առթիւ և անոնց քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	500
Նուպարեանի սանուց սեղանին	500
Գալուստեանի » »	500
Տիկնանց Այծեմնիկ Միութեան	500
Գահիրէի Աղքատախնամին	500
Արգարեան Դարմանատան	500
Հայ Կ. Խաչին	500
«Յուսաբեր»ին	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Ստանալ Գըզըլեան Հաստատութենէն։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ընկեր Հրաչ Գալընեան (Աղեքս.) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ հետեւեալներուն.—

Տիկ. Սիլվա Կապուտիկեանի (Երեւան)
ՊՊ. Հրանդ Գալընեանի (Պէյրութ)
Արմէն Պապիկեանի (Հալէպ)
Լեւոն Ներսէսեանի (Երեւան)
Եդուարդ Թոփչեանի (Երեւան)
Նայիրի Զարեանի (Երեւան)
Վախթանգ Անանեանի (Երևան)
Նուպար Գալընեանի (Երեւան)
Արթին Աբգարեանի (Երևան)
Ն. Նարկիզեանի (Հալէպ)
Ֆրիկ Գալընեանի (Երևան)

ԱՀԼԻ ԵՒ ԹԱԵԱՐԱՆ ՀԱՒԱՍԱՐ՝ 0ՈՎ 0

Մրցումը սկսաւ արագ խաղարկութեամբ մը Թաեարանին կողմէ, որ ստիպեց Ահլիի խումբը որպէս զի աւելի զօրացնէ իր խաղարկութիւնը և մասնաւորաբար իր յարձակումները։ Եւ իսկապէս զօրաւոր և տեւական յարձակողականներ կազմակերպեցին, բայց բոլորն ալ կասեցուեցան Թաեանի բերդապահ Հուշամի կողմէ՝ օգնութեամբ պաշտպանողական գիծին։

Թաեարանը միայն մէկ անգամ հակայարձակողական մը կազմակերպեց, որ քիչ մնաց Ահլիին պարտութեան մատնէր, բայց բերդապահ Մարաուան կրցաւ ազատել իր բերդը։

Ահլի փախցուց մէկէ աւելի առիթներ, որոնք շատ դիւրութեամբ կրնային կէտերու վերածուիլ։

Ահլիի խումբի խմբապետ Ռիֆաաթը և յետսապահ գիծի երկու կարեւորագոյն մարզիկներ Ապու Ղէ...ա և Էզզաթ Ապուլ Ռուս մաս չէին կազմեր այս մրցումին, և որոնց բացակայութիւնը զգալի էր։

Մրցումը վերջացաւ հաւասար և ոչ մէկ կէտ նշանակուեցաւ երկուստեք։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Ե. էջէն)

Նախորդ տարիներուն, համաձայն գաղութիս սովորութեան ու աւանդութեան, հանդէսին այս Բ.րդ բաժնին բացումը կը կատարէր գաղութիս յարգելի նախագահը՝ տիար Գրիգոր Պօտուրեան, ուղերձով մը, շնորհաւորելով նոր տարին եւ Ս. Ծնունդը ու ապա կը հրաւիրէր գաղութիս անդամները աւանդական հանգանակութեան ի նպաստ Ազգ. Վարժարանին։ Բայց այս տարի վերջ գտաւ այս հանգանակութիւնը, նկատի ունենալով որ գաղութս յետ մահու կտակով (1953) ժառանգած է մեծ հասոյթ մը մեծանուն բարերար ողբ. Յ. Ստեփանեանէ, որով ինքնաբար կը դառնայ գաղութիս եկամուտը։ Ի միջի այլոց յայտնենք նաեւ թէ (բարերարին փափաքին համաձայն) յետ այսօրիկ վարժարանս պիտի կոչուի իր անունով՝ «Ստեփանեան Ազգ. Վարժարան», իսկ մանկապարտէզը՝ Պարսամեան։ Աստուած մեր բարերարներուն յիշատակը օրհնէ միշտ եւ նոր բարերարներ ծնցնէ մեր ժողովուրդի ծոցէն։

Ժամը 12ին, կէս գիշերին ահա կու գայ կաղանդ պապան, որուն մինչ այդ մեր տղաքն ու փոքրիկները անքուն ու անհամբեր կը սպասէին եւ ուր ուրախութեան աղաղակներով եւ ծափերու տարափին տակ կը դիմաւորեն սիրելի կաղանդ պապան...։ Կաղանդ պապան առատ նուէրներ կը բաժնէ նախ վարժարանի աշակերտներուն ու ապա վարժարան չյաճախող փոքրիկներուն, այն խոստումով՝ որ յառաջիկային ազգ. վարժարան պիտի յաճախեն անոնք...։ Այս նուէրները ինչպէս նաեւ ուսուցիչներուն տրուածները, վարժարանիս պատ. հոգաբարձութեան կողմէ կը յատկացուին սիրայօժար կերպով։

Աւանդական այս նուիրական տօնահանդէսին կը նախագահէ գաղութիս հոգ. հովիւ Տ. Սուրէն վրդ. Զինչինեան, որ է երիտասարդ հովիւ՝ նախկին Անթիլիասական։

Տօնահանդէսին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն նաեւ գաղութիս ազնիւ ու ժրաջան Տիկնանց Բարեսիրաց Միութիւնը, որուն համադամ ուտելիքները օրեր առաջ պատրաստելով ու հայթայթելով։ Գաղութիս բոլոր հայ ընտանիքները սիրով կը մասնակցին այս համահայկական ձեռնարկին։ Տիկ. Եօժէնի Քիւրքճեան, նորակազմ Բարեսիրաց Տիկնանց Միութեան ատենապետուհին է։ Հ.Ե.Մ. եւս անմասն չի մնար աշխատանքի բաժնման մէջ։

(վերջը յաջորդով)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالاردن)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 172 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՄԱՐՏ 1967 | ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٧٢ - الخميس ٢٣ مارس ١٩٦٧

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՆՑ ՅԱՊԱՂՈՒՄԻ

(ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ)

Մեծ ուրախութեամբ կարդացինք Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան կողմէ հրատարակուած այն յայտարարութիւնը, ըստ որում արդէն իսկ գործի ձեռնարկուած է մօտ ապագային Աղեքսանդրահայ համայնքը օժտելու նոր Իշխանութեամբ մը, նկատի ունենալով՝ որ ներկայ կազմը արդէն իսկ բոլորած ըլլալով իր օրինական ժամանակաշրջանը, կը շարունակէ իր գործունէութիւնը պարզապէս փոխանցման շրջանի մը համար՝ մինչև նոր Թեմականի մը ընտրութիւնը։

Յայտնի է բոլորին՝ թէ ինչպիսի դժուարութիւններու առջև կը գտնուին ազգային բոլոր այն մարմինները, որոնք բոլորած ըլլալով իրենց շրջանը կը դատապարտուին կատարելու ընթացիկ գործեր միայն և իրաւասու չըլլալով առնելու օրուան պահանջքին համաձայն հիմնական որոշումներ, կրնան ապագայ շատ մը դժուարութիւններու և բարդութիւններու պատճառ հանդիսանալ։

Ուրախ երեւոյթ մըն է՝ երբ կ'իմանանք որ շատ մը ազգայիններ կը ցանկան մասնակցիլ Ազգ. Իշխանութեան կազմին։ Վստահ ենք որ այդպիսիները առաջնորդուած են լոկ ազգասիրական և մշակութասիրական զգացումներէ և ընաւ՝ փառամոլութենէ կամ ցուցամոլութենէ։

Անցած են այն ժամանակները՝ երբ աղայական կամ աբեղամայական զգացումներով համակուած հարուստ ջոջեր, ի գին ամէն նիւթական և բարոյական ճնշումներու կը գրաւէին մեր ազգային իշխանութեան երբեմնի աթոռները։

Այսօր Ա.Մ.Հ.ի մէջ չկան շահագործողներ և շարաշահողներ, որոնք իրենց ուժը հիմնած ըլլալով դրամատիրական և յետադիմական մտածելակերպի վրայ, ցուցամոլութեան, փառամոլութեան կամ շահամոլութեան տենչէ մղուած, կառչած մնան իրենց աթոռներուն վրայ։

Եգիպտահայը օրինակելով իր արաբ եղբայրը, մի անգամ ընդ միշտ իր ազգային մարմիններէն դուրս կը շպրտէ բոլոր անոնք՝ որոնք յետին նպատակներ միայն հետապնդելով կամ անձնական զանազան շիլ հաշիւներէ առաջնորդուած կ'ուզեն մուտք գործել Ազգային Առաջնորդարանէն ներս։

Ցաւով նկատեցինք սակայն՝ որ շաբաթներէ ի վեր յայտարարուած Աղեքսանդրիոյ նոր Թեմականի ընտրական աշխատանքները ոչ մէկ յառաջացում ցոյց կուտան, և ըստ մեր քաղուած տեղեկութիւններուն՝ ոչ մէկ դրական աշխատանք կատարուած է ցարդ՝ այդ առընչութեամբ։

Անհրաժեշտ կը գտնենք նկատողութեանը յանձնել առ որ անկ է, որ ամէն ուշացում բազմապիսի վնասներ կրնայ պատճառել մեր գաղութին, և ո՞վ է այն՝ որ պիտի ուզէ ստանձնել այդ կացութեան պատասխանատուութիւնը։

Աղեքսանդրիոյ Թեմականի նոր ընտրութեանց ուշացումը պատճառ կը հանդիսանայ նաև եգիպտահայ գաղութին կարգ մը խիստ կարևոր և կենսական հարցերու լուծմանց յետաձգման։

Ձենք խորհիր, որ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութիւնը որևէ նկատումէ առաջնորդուած կը դանդաղեցնէ այդ աշխատանքները, որովհետև կ'ուզենք հաւատալ՝ որ մեր Ազգային Իշխանութեան անդամները կը գործեն միայն ու միմիայն ազգին եւ գաղութին ծառայելու նպատակով։

Վստահ ենք որ արդէն իսկ անհրաժեշտ միջոցառումները սկսած են՝ անյապաղ և շուտափոյթ լրացնելու Թեմականի մը ընտրութեան համար պահանջուած բոլոր պատրաստութիւնները, որպէսզի մօտիկ ապագային Աղեքսանդրիոյ մեր համայնքն ալ օժտուի նոր, կենսունակ եւ զօրեղ կազմով մը եւ կարենայ դիմագրաւել օրուան պահանջած ստիպողական եւ կարեւոր պատասխանատուութիւնները՝ ի շահ համայնքին, յօգուտ սփիւռքահայութեան եւ ի փառս Հայաստանեայց Եկեղեցիին։

Այս է փափաքը բոլորին եւ մասնաւորաբար Աղեքսանդրահայութեան։

00083

ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԱՍԵՐ ԲԱՑՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Անցեալ Շաբաթ, 18 Մարտ, կ.ե. ժամը 6ին, Արաբ Ընկերվարական Միութեան կեդրոնին մէջ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը բացումը կատարեց Ա.Մ.Հ.ի արտադրութեան համաժողովին, որուն ներկայ եղան Ա.Ը.Մ. գերագոյն գործադիր կոմիտէն, Նախարարաց կազմը, պետութեան գերագոյն քննիչ յանձնախումբին անդամները, ինչպէս նաեւ հանրային բաժնի ընկերութեանց եւ մարմիններու վարչական խորհուրդներու նախագահները։

Վարչապետ պր. Սըտքի Սուլիմանի ելոյթէն ետք, Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը խօսք առնելով ընդգծեց հանրային մարզի այժմու պատասխանատուութիւնները, վարչական եւ քաղաքական տեսակէտէն։

Արտադրութիւնը աւելցնելու մասին խօսք առին եւ առաջարկներ ներկայացուցին նաեւ նախարարներն ու հանրային բաժնի պատասխանատուները։

ՄՈՐԿԱՆԻ ՔԱՐԻՒՂԻ ԴԱՇՏԻՆ ՊԱՀԵՍՏԸ

ԿԸ ԳՆԱՀԱՏՈՒԻ ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՏԱԿԱՌ

Յառաջիկայ ամսուն պիտի սկսի այս հանքին արտադրութիւններուն արտածումը։

Ա.Մ.Հ.ի ազգային տնտեսութեան համար մեծ կարեւորութիւն ունի վերջերս յայտնաբերուած Մորկանի քարիւղի պահեստը որ կը գնահատուի մօտ մէկ միլիառ տակառ։ Այս քանակութեան վրայ աւելցնելով վերջերս Կարմիր ծովու մէջ գտնուած քարիւղի նոր հանքերուն պաշարները, մեր երկիրը մեծ նպաստ կ'ունենայ իր ճարտարարուեստական այս կարեւոր շրջանին։

Շնորհիւ քարիւղի արտադրութեան՝ մօտ ատենէն Ա.Մ.Հ. ոչ միայն կ'ապահովէ օտար դրամանիշ, այլ եւ ազգային ճարտարարուեստի համար բաւարար ելեկտրուժ։

Արդէն արտասահմանէն բազմաթիւ ապսպրանքներ հասած են։

«ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՏՈՒՆ» ՄԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ՄԷՋ

Միացեալ Նահանգներու և Գանատայի արաբ ուսանողներու ընկերակցութիւնը զանազան արաբ պետութիւններու հետ հաղորդակցութեան մտած է՝ Ուաշինկթընի մէջ հիմնելու «Արաբական Տուն» մը, ուր պիտի կեդրոնանան թանգարան մը, մեծ գրապալատ մը եւ լրատուութեան կեդրոն մը բոլոր արաբական երկիրներուն համար։

Այս առթիւ ընկերակցութեան փոխ նախագահը պր. Հիշամ էլ–Քատումի, որ այժմ Գահիրէ կը գտնուի, երկու ամսուան ընթացքին պիտի շրջի Ամման, Պէյրութ, Դամասկոս, Պաղտատ, Քուէյթ, Թրիփոլի, Ալժէ եւ Ռապաթ։

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

"ՋԱՀԱԿԻՐ"

ՋԵՐՄՕՐԷՆ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ, ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

ԶԱՏԻԿ

Տե՛ս, գեղածիծաղ զարթել է բնութիւնը—
Թաւշեայ կանաչով ծածկուած են դաշտեր,
Թարմ կոկոններով ծառն է զարդարուն,
Լեռներից կայտառ վազում են ջրեր։

Ցնծութեան ձայներ լսւում են օդում.
Արեւը շողուն, երկինքն է վճիտ..
Բայց իմ վշտահար հոգին չէ խնդում.
Չէ փայլում դէմքիս բախտաւոր ժպիտ...

Փրկիչը յարեա՜ւ. ձմռան կապանքից
Բնութիւնն ազատուած տօնում է անես
Նորա յարութեան այս օր բերկրալից,
Սիրոյ յաղթութեան այս շքեղ հանդէս:

Բայց ի՞նչ է բերում այս օրն մեր կեանքին.
Ո՞ւր Փրկչի տուած այն խաղաղութիւն,
Որ լոյս պիտ' ձգեր մեր խռովեալ հոգին,
Որ պիտ' տարածեր սիրոյ ջերմութիւն...

Ա՜խ, ես կ'ուզէի հանգչէին կռւեր
Գէթ վերածնութեան այս վսեմ պահուն,
Երբ շողշողում են ոսկեվառ յոյսեր,
Թնդում են սրտեր ցնորքներով անհուն։

Կ'ուզէի տեսնել եղբայրն եղբօր հետ
Գեղեցիկ գործում ձեռք ձեռքի տուած,
Սէր եւ հաւատութիւն իրանց կարապետ,
Եւ սուրբ համբոյրով ի մի շաղկապուած...

Եւ այն ժամանակ կ'ասէի ուրախ.
Մեզ էլ ժպտեցաւ գարնան արեւիկ,
Ցրուեցան ամպեր — երկինքը խաղաղ —
Հայն էլ տօնում է ահա իր Զատիկ...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութիւն է մեզի յայտնել, թէ ամսոյս 11ին, առտուան ժամը 8,15ին, Լոնտոնի Սոթպի'զ ընկերութիւնը Պատրիարքարանիս ներկայացուցիչ Գերշ. Շահէ Եպիսկոպոսին յանձնեց իրենց մօտ վաճառքի դրուած 23 ձեռագիրները, ի ներկայութեան Արեւմտ. Եւրոպայի կաթողիկոսական պատուիրակ Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեանի և մեթր Շաւարշ Սեւյօնքեանի։

Ձեռագիրներու պայուսակը Ամմանի օդանաւակայանը հասաւ ժամը 8ին։ Ամեն. Պատրիարք Ս. Հայրը իր շքախումբին և պետութեան ներկայացուցիչ ոստիկանապետին հետ դիմաւորեց Տ. Շահէ Ս.ը և ստանձնեց ձեռագիրները։

Պատրիարքարանս որոշած է աննախընթաց այս գայթակղութեան բոլոր ծալքերը բանալ և անարգութեան սիւնին գամել այդ սրբապիղծ արարքին իրական պատասխանատուները։ Հայ Երուսաղէմի պատմութիւնը անցեալին մէջ քանիցս արձանագրած է կողոպուտներ, բայց երբեք այս կարգի արարք մը։

Կը վստահեցնենք, թէ շատ մօտ ապագային ի վիճակի պիտի ըլլանք յայտնաբերելու ամբողջ իրականութիւնը։

12 Մարտ 1967 ԴԻՒԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»— Հայ ժողովուրդը անհամբեր կը սպասէ Երուսաղէմի Պատրիարքարանի այս պաշտօնական հաղորդագրութեան մէջ նշուած յանձնառութեան, ըստ որում շատ մօտ ապագային պիտի յայտնաբերուի ամբողջ իրականութիւնը։

Վստահ ենք, որ յանցագործները ճեղքուելէ ետք, պատժական արդար միջոցներ պիտի առնուին անոնց հանդէպ, կանխելու համար նման ամօթալի եւ ցաւալի դէպքերու կրկնութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՀԻՐԷ

Հայրենի Հիւրեր Գահիրէի մէջ

ԱՆՈՒԱՆԻ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԳԷՈՐԳ ՔՈՉԱՐ ԵՒ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՃԱՐՏԱՐԱԳԷՏ ՋՐԱԵԼԵԿՏՐԱԳԷՏ ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՄԱՐԹԻՆՈՎ ԵԼՈՅԹ ՈՒՆԵՑԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ։

Երեքշաբթի 14 Մարտի կէսօրին, Գահիրէի Սովետական մշակութային կեդրոնէն ինչպէս նաև «Մենաթուր» ճամբորդական գրասենեակէն միաժամանակ հեռաձայնով խմբագրութեանս հաղորդուեցաւ ժամանումը հայրենի հիւրերու, որոնք նոյն օրն իսկ ստիպուած ըլլալով մեկնիլ Լուքսոր, այցելելու հնութիւնները, պիտի կարողանային իրենց վերադարձին՝ Հինգշաբթի օր միայն հանդիպում ունենալ գահիրէաբնակ իրենց եղբայրներուն հետ։

Նկատի ունենալով այս կարճ ժամանակամիջոցը՝ կարենալ ծանօթացնելու մեր անուանի հիւրերուն Գահիրէի հայ կազմակերպութիւններն ու հիմնարկները, իրենց վերադարձի վայրկեանէն իսկ կապ պահեցինք անոնց հետ, ու ջանացինք անոնց թանկագին և սուղ պահերը օգտագործել կարելի բոլոր միջոցներով և առաւելագոյն չափով՝ առաջնորդելով զանոնք մեր ազգային հաստատութիւններն ու հիմնարկները։

11 հոգիներէ բաղկացած այս խումբին մաս կը կազմէին Ս. Հայաստանէն ճարտարապետ Գէորգ Քոչար, ճարտարապետներու միութեան երբեմնի նախագահը և «Երեւան նախագիծ»ի գլխաւոր ճարտարապետներէն, դասախօս Երևանի համալսարանի ճարտարապետական ֆաքիւլթէի աւարտական դասարանին, պր. Վլատիմիր Մարթինով, Ս. Հայաստանի հանրապետութեան վաստակաւոր ճարտարագէտ-ջրաելեկտրագէտ և միաժամանակ ԱՌԹՍի վերահսկիչ յանձնախումբի անդամը եւ Թիֆլիսահայ Վերգինէ Գալեմքարեան, դաշնակահուհի—ուսուցչուհի։

Օր. Վերգինէ հարկադրուած ըլլալով նոյն երեկոյեան Գահիրէի Սովետական մշակութային կեդրոնին մէջ ելոյթ ունենալու երկար յայտագրով մը՝ բաղկացած մեծ երգահաններու դժուարին կտորներէ, ստիպուեցաւ յոգնեցուցիչ ճամբորդութենէն ետք հանգստանալ պանդոկին մէջ ու չկարողացաւ, հակառակ իր փափաքին, այցելել հայկական կազմակերպութիւնները։

Մեր հայրենի հիւրերը, ընկերակցութեամբ թերթիս խմբագրին, այցելեցին նախ Հելիոպոլիս։ Նուպարեան Ազգային վարժարանի մէջ անոնք ընդունեցան բազմամեայ տնօրէն պր. Տիգրան Պապիկեանի կողմէ, որ լայն բացատրութիւններ տուաւ

(Շար. տես էջ 6)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆԸ

Հայ Մշակութային Մարմնի (Հ.Մ.Մ.) կազմակերպած Երիտասարդական Ծաղկատօնը տեղի ունեցաւ անցեալ Կիրակի, 19 Մարտ 1967, կ.ե. ժամը 6.30ին Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, ուր հաւաքուած էր հոծ բազմութիւն մը։

Հանդէսին Նախագահն էր երիտասարդներու բարեկամ Պր. Արամ Օգնայեան։

Ծաղկատօնին կը մասնակցէին Հայ Գեղ. Միութեան, Հ.Բ.Ը.Մ.ի, Կոկանեան Սրահի, Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի Հ.Ա.Խ.ի երիտասարդ-երիտասարդուհիները եւ Նուպարեան Ազգ. Վրժ.ի աշակերտները։

Հանդէսէն ետք տեղի ունեցաւ Պարահանդէս-խրախճանք, որ տեւեց մինչեւ առաւօտեան առաջին ժամերը։

Մանրամասն տեղեկատուութիւնը՝ յաջորդ թիւով։

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Անցեալ Հինգշաբթի, 16 Մարտ 1967, երեկոյեան ժամը 9.30ին մշակութասէր բազմութիւն մը հաւաքուած էր Կոկանեան Սրահ՝ ունկնդրելու համար ծանօթ գրագէտ Արմէն Տատուրը, որ պիտի խօսէր Արշակ Չօպանեանի կեանքին ու գործերուն մասին։

Ներածական խօսքը ըրաւ պր. Հ. Գարայեան (Կոկանեան Սրահի Ատենապետ), որ օրուան հաւաքոյթին նպատակը պարզելէ և իր կարգին գրաւատալից արտայայտութիւններ ունենալէ ետք Չօպանեանի մասին՝ հրաւիրեց օրուան բանախօսը, որպէսզի իր «Սիրոյ ու յարգանքի» խօսքը ընէ։

Պր. Տատուր նախ ամփոփ գիծերու մէջ տուաւ Չօպանեանի կենսագրութիւնը, ապա ծանրացաւ անոր գրական-գեղարուեստական և թարգմանչական վաստակին վրայ։

«Արշակ Չօպանեան եղաւ իրական կուսակրօն վանական մը, նախկին վանականներէն, որ ամէն ինչ զոհեց ու անտեսեց նուիրուելու համար միա՛յն հայ մշակոյթին ու գրականութեան», ըսաւ ան։

Յարգելի բանախօսը անդրադարձաւ նաեւ Նարեկին ու Նորեկացիին լայն ճանաչման մէջ Չօպանեանի կատարած մեծ դերին մասին։

«Չօպանեան մեր բանաստեղծութիւնը նոր ձեւերով հարստացուց և բիւրեղացուց մեր լեզուն։ Անոր գրութիւնները ամբողջութեամբ արուեստ են, զգացում, ապրում, ատոր համար անոնք բնաւ պիտի չմեռնին։ Չօպանեանի ամբողջ գործը գեղօն մըն է հայ լեզուին»։

Մէջ ընդ մէջ եղան ընթերցումներ. պր. Յակոբ Համբիկեան խոր յուզումով և հաղորդական ոճով կարդաց «Մայրը» բանաստեղծութիւնն ու «Գեղօն ի պատիւ հայ լեզուին»ը։ Իսկ պր. Հայրօ Հինայէկեան յստակ առոգանութեամբ կարդաց «Աստուած պաշտն» արձակը։

Պր. Արմէն Տատուրի «Սիրոյ ու յարգանքի» այս խօսքը ներկայ ունկնդիրներուն մէջ արթնցուց նոր սէր ու յարգանք հանդէպ այն մեծ գրագէտին, որուն կատարած անչափելի գործը դժուար թէ կարենային իրագործել ամբողջ կազմակերպութիւններ։

Բանախօսութենէն ետք՝ ներկաները իրենց շնորհակալութիւններն ու գ...ական խօսքերը յայտնեցին ... բանախօսին։

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԵՐԳԻՉ ՄԱՆՈՒԷԼ ՄԷՆԷՆԿԻՉԵԱՆԻ ՆՈՐ ՁԱՅՆԱՊՆԱԿՆԵՐԸ

«Նոր Աստուած մը Փարիզի մէջ», խորագրին ներքև, Պէյրութի մեծագոյն շաբաթաթերթերէն «Լա Ռըվիւ Տիւ Լիպան» կը յայտնէ թէ լիբանանահայ էսթրատային երգիչ Մանուէլ Մէնէնկիչեանի հրապարակած նոր ձայնապնակները մեծ ընդունելութիւն գտած են

ամենուրեք։ Ինք՝ շուրջ մէկ տարիէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի և փորձեր կ'ունենայ տաղանդաւոր արուեստագէտներու հետ ու կը կատարելագործէ իր ձայնը։

Մանուէլի ձայնը մօտ ատենէն լսելի պիտի դառնայ նաև արեւմտեան նոր ֆիլմի մը մէջ, որուն դէպքերը տեղի կ'ունենան Լիբանանի մէջ։

Յոյսով ենք որ Մանուէլ յառաջիկային ինքզինք կը պարտադրէ որպէս նոր Աստղ մը։

ՀԱՅ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԿԱՌՈՒՑԱԾ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵԼԵԿՏՐԱՍԱՐՔԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Իրաքի Արդիւնաբերութեան նախարար Խալէտ Ալ-Շաուի, ելեկտրասարքեր ու գործարանին բացման առթիւ խօսք առնելով յայտարարեց. «Պաղտատի նոր գործարանը Իրաքի ու Սովետ Միութեան միջեւ բարեկամութեան խորհրդանիշը կը կազմէ»։

Ապա, գործարանին կառուցման մէջ Սովետ. Միութեան ընծայած օգնութեան համար ջերմօրէն շնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, Պր. Շաուի ըսաւ, թէ գործարանը Իրաքի ելեկտրական առարկաներու բոլոր կարիքներուն գոհացում պիտի տայ։

Նոր գործարանը ամբողջ Միջին Արեւելքի մէջ ելեկտրական սարքերու կարեւոր ձեռնարկութիւն մըն է։ Առ այժմ կրնայ 11 տեսակ առարկաներ արտադրել, ի միջի այլոց՝ հզօր թրանսֆորմաթէօրներ, շարժակներ, եւ այլն։ Գործարանը տասնեակներով ուրիշ առարկաներ ալ պիտի արտադրէ հետագային։

Ներկայիս գործարանին մէջ կ'աշխատին 300 անձեր, որոնցմէ շատերը դասընթացքներու հետեւած են Սովետ. Միութեան մէջ։

Ինչպէս ծանօթ է, կառուցումի աշխատանքները ղեկավարեցին Սովետական Հայաստանէն եկած խումբ մը մասնագէտներ։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խոր ցաւով կ'արձանագրենք, որ Ուրբաթ, 17 Մարտ 1967, իր բնակարանին մէջ մահացած է Գահիրէի Հայկ. Ընթերցասրահի անդամներէն եւ ծանօթ ազգային ԳԷՈՐԳ ՅԱԿՈԲԵԱՆ (ԵԱԳՈՒՊ)։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը։

Ազգասէր եւ օգտակար անձ մըն էր ողբ. ցեալ Գէորգ Յակոբեան, որուն կորուստին համար մեր ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք իր այրիին, զաւակներուն, ..., եղբայրներուն եւ համայն սգակիր պարագաներուն։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅ ԵՐԳՉՈՒՀԻՆ՝ ՓՐԱԿԱՅԻ ԵՐԳԻ ՓԱՌԱՏՕՆԻՆ

Երեւանի երաժշտանոցի աշակերտուհի Քնարիկ Մալունցեան, Սովետական Միութենէն չորս երգչուհիներէն մէկը՝ պիտի մասնակցի Փրակայի մէջ յառաջիկայ Մայիսին տեղի ունենալիք Գարնան Փառատօնին։ Ք. Մալունցեան մրցանակ շահած է Մոսկուայի մէջ, ուր հանդէս եկած է դժուար յայտագիրով մը՝ Փերկոլէսիի, Չայքովսկիի, Փուչչինիի, Հէնտըլի, Մասքանիի եւ Տվորակի գործերէն։

Գրեթէ անծանօթ մը այս մրցանքէն առաջ, Քնարիկ Մալունցեան հասակ նետած է երաժշտագէտներու ընտանիքի մը մէջ։ Ժողովրդային երգեր սորված է իր մեծ հայրիկէն՝ երգիչ Շարա Տալեանէն։ Հայրը Միքայէլ Մալունցեան՝ ուսուցիչ է Երեւանի երաժշտանոցին մէջ և գլխաւոր խմբավարը՝ ազգային սիմֆոնիք նուագախումբին, իսկ մայրը՝ քնար կը նուագէ։

Քնարիկ Մալունցեան անոյշ ձայնով օժտեալ, տրամաթիկ սոփրանօ մըն է։

ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ՝ ՃԱՓՈՆԵՐԷՆ

Ճափոնցի գրողներու նոր խումբ մը ժամանեց Հայաստան։ Խումբը կը բաղկանար ճափոնական գրականութեան ճետեւեալ ականաւոր դէմքերէն.— Սաւանոյ Հիսայո, Օգաւա Նորուո, Խոնդա Սուզոյ եւ Քիրանոյ Կեն։

Օգաւա յայտարարեց.— «Ճափոնցի գրողներու նախորդ խումբին անդամները հիացումով խօսեցան հնադարեան մշակոյթ ունեցող եւ այժմ աննախընթաց վերելքի մէջ եղող Հայկական Հանրապետութեան մասին։ Նախապէս կազմուած ծրագրով մը եկած ենք։ Գիտենք թէ ի՛նչ վայրեր պիտի այցելենք եւ ո՛ր դէմքերը պիտի տեսնենք։ Բերած ենք «Սին Նիքոն Բունդակու» (Ճափոնական Նոր Գրականութիւն) ամսաթերթին անցեալ Հոկտեմբերի թիւը, ուր զետեղուած են Յ. Յակոբեանի, Յ. Յովհաննէսեանի, Յովհ. Թումանեանի, Աւետիք Իսահակեանի, Եղիշէ Չարենցի, Նայիրի Զարեանի, Գէորգ Էմինի, եւ Սիլվա Կապուտիկեանի բանաստեղծութիւնները։ Սա սկիզբն է մեր բարեկամական յարաբերութեան։

Ցիշեալ բանաստեղծութիւններուն թարգմանիչն է Մինուրա Տացուցի։ Ան, իր ներածութեան մէջ կ'ըսէ.— Առիթ ունեցայ ճանչնալու հայ բանաստեղծներու գործերը՝ Մոսկուայի մէջ։ Ճափոնի մէջ մենք ծանօթ չէինք հայկական բանաստեղծութեան։ Սիրեցի հայ բանաստեղծները։ Եւ գոհունակութեամբ իմացայ՝ թէ հայերն ալ թարգմանած են եւ սիրած՝ ճափոն բանաստեղծները։

Գրականութիւնը, այսպէս, կը մօտեցնէ երկու ժողովուրդները՝ իրարու։

ԵՐԳՈՒՄ Է ԱՐՍԷՆԵԱՆԸ

Էստրադային երգիչ Սիրա Արսէնեանը Երեւանի հանդիսատեսին ծանօթ է ռատիոյի և հեռուստատեսութեան հաղորդումներից՝ Օ. Լունդստրեմի ղեկավարած էստրադային նուագախմբի հետ ունեցած ելոյթներով։

Սովետական Միութեան բազմաթիւ քաղաքներում, Չեխոսլովակիայում, Լեհաստանում ունեցած գաստրոլներից յետոյ նա նորից Երեւանում է, մեծ դահլիճում։

Համերգի ծրագրում՝ Ա. Բաբաջանեան, Ա. Տէրտէրեան, լատինո-ամերիկեան երգեր, էստրադային և ճազային ժամանակակից ստեղծագործութիւններ։

Արսէնեանին նուագակցում էր Մոսէստրադայի գործիքային անսամբլը (երաժշտական ղեկավար, արուեստի վաստակաւոր գործիչ՝ Ս. Մելիկ)։

ԲԻՒԶԱՆԴԱԳԷՏՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Գիտութեան Ակադեմիայէն լոյս տեսան Հայաստանի և հայերու մասին ուսումնասիրութիւններ՝ Զ. դարու ականաւոր բիւզանդացի պատմագիր, Փրոկոփիոսէ, որ ծնած է Կեսարիա։ Փրոկոփիոս՝ որ Յուստինեանոս Կայսեր պատմագիրն էր, ականատես եղած է Հայաստանի մէջ կարեւոր պատահարներու։

ԴԻԼԻՋԱՆ՝ ԲՈՒԺԱՐԱՆ-ՔԱՂԱՔ

Հայաստանի կեդրոնը լեռնային գեղածիծաղ հովիտի մը մէջ գտնուող փոքր քաղաք Դիլիջանը կը վերածուի բուժակայանի մը՝ իր մասնայատուկ տուներով ու գրօսաշրջիկային ճամբարներով։ Հայաստանի շատ մը ձեռնարկութիւններն ու պաշտօնատուները այժմ հանգստեան ... կը կառուցեն այնտեղ։

Ամառողներու թիւին յաւելումը նախատեսելով (Դիլիջան 15.000 բնակիչ ունի), կ'առաջադրուի այնտեղ կառուցանել սինեմա մը, 600 աթոռով, մշակոյթի պալատ մը, սրճարաններ ու ճաշարաններ։

ՆՈՐ ՍԻՄՖՈՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՄԸ

Հայաստանի երրորդ քաղաքին՝ Կիրովականի մէջ ստեղծուեցաւ սիմֆոնիք նուագախումբ մը, որ կը բաղկանայ 60 երաժիշտներէ, որոնցմէ շատերը երաժշտական վարժարաններու ուսուցիչներ են։ Նոր նուագախումբի յայտագրին մէջ կը մտնեն Արամ Խաչատրեանի, Էտուար Միրզոյեանի, Չայքովսկիի ու Մոցարտի գործերը։

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

ԵՐԿԻՆՔԸ ԾՈՎԷՆ Կ՛ԱՌՆԷ ԻՐ ԿԱՊՈՅՏԸ

Ու անգամ մը՝ չափելու համար միջոցը՝ վար կը նայիմ։ Չեմ հասկնար, աչքս կը շփեմ. երա՞զ, ի՞նչ է։ Չեմ հասկնար, չեմ հասկնար՝ թէ «վարը» իսկապէս «վա՞րն» է, թէ կապոյտ երազ...։ Ցնորք։ Ամպի ծուէններ, բամպակի հսկայ լեռներ՝ կապոյտին վրայ դիզուած։ Երկինքն է, ճի՞շդ եւ ճիշդ. անհուն կապոյտը՝ աւելի խորունկ, աւելի անոյշ, աւելի շքեղ։ Վեր կը դիտեմ. լոյսը շլացուցիչ է, կապոյտը՝ թեթեւ։

Ա՜հ, կ՛ըսեմ, ԳՏԱՅ։ԵՐԿԻՆՔԸ՝ որ իր կապոյտը ծովէն կ՛առնէ։ Երկինքը, իր կախարդական կապոյտով ու ծուէն ծուէն բամպակով՝ ոտքիս տակը։ Աստուածային բան մը կայ գիտութեան շնորհիւ սա յաղթանակին մէջ։ Կա՞յ ասկէ աւելի ԵՍը գգուող բան՝ երկրաբնակ մարդուն համար։ Սայլէն՝ Երկինք ու վազը՝ դէպի Լուսինն ու մոլորակները, աստղե՛ր...։

Ի՞նչպէս չհիանալ վրան տակաւին անոր՝ որ կը ԲԱԼԷ միջոցին մէջ։ Կը հասկնամ տառացի ալ իմաստը «Աստուած մարդացաւ, որպէսզի՝ աստուածանայ մարդը» խօսքին։

Ոչինչ, աննշան կէտ մը՝ անհունին մէջ, այս անգամ երազի կը վերածէ իրաւը. երախայի ճկոյթ մատնիկի մեծութեամբ սպիտակ շոգենաւը՝ փրփուրէ պոչ մը ետեւը. Դիտաւոր աստղը՝ «Երկինք»ի մէջ...։

Նո՛յն այս ճամբան քանի մը անգամ կտրեր եմ նաւով ու վայելեր՝ ծովին եւ բնութեան գեղեցկութիւնը, մայրամուտին ու արեւածագին հրավառ շքեղութիւնը։ Երկար երկար դիտեր՝ նաւէն քակուող կոհակներն ու ցռուկին ճեղքած ջուրերը, դելփիններուն հազար ու մէկ խաղը՝ նաւին ճամբորդներուն հաճոյքին համար .., ճայերուն մեզի «հիւր» գալը։ Բայց մանաւանդ ամեհի Ովկեանը՝ որուն զօրութիւնը խաղալիք կ՛ընէ մատներուն մէջ՝ նաւերը հսկայ։ Ծովը՝ որուն մէջ երկինքի ուժն ու որոտը կայ ամբողջ։ Կը զգաք ոչնչութիւնը մարդուն։

ՆԱԽԱՋ՝ ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ...

Առաջին ժպիտը կու գայ դէմքիս...։ Կը յիշեմ քսան տարի առաջ՝ երբ միս մինակս էի «Լուչինտա» պզտիկ զբօսանաւին ճաշարանին մէջ։ԲՈԼՈՐ ճամբորդակիցներս ծովախտէ կը տառապէին — նաւազներէն քանի մը հոգի ալ՝ անոնց հետ։ Բարեկամացայ նաւապետին։ Նաւազները զիս ընդունեցին իրենց ընկերութեան մէջ, իրենց մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ ըրին զիս։ Բերին ու բերին՝ ամենէն համեղ ճաշերը։ «Մարդ չկայ ուտող, ընկեր, կե՛ր», ըսին ինծի։ Փառաւոր ճաշեր առի։ Ախորժակս սրուեր էր անհաւատալի կերպով։

Անգա՛մ պահ մը մտածեցի նաւազ ըլլալ, շրջիլ աշխարհն ու կեանքս, տառացիօրէն վերածել — ճամբորդութեան։

Ժամանակ, ժամանակ, որ երէկի հերոսը կ՛ընես այսօր՝ վատ...։

Հերոսավայել չէ ընթացքս։ Ճաշի պահն է։ Ամէն մարդ կ՛ուտէ։ Հերոսութիւնը հասարակ է դարձեր այլեւս։ Ափսէներով ուտելիք կը բերեն եւ բոլոր ճամբորդներն ալ կ՛ուտեն։ Մինչեւ իմ կարգս գայ, կը մտածեմ թէ ո՞ւր պիտի սեղմուի սեղանը...։ Երբ հիւրընկալուհին կու գայ, դիմացի աթոռին կռնակի կոճակը կը կոխէ ու մոգական հպումով մը սեղանս կը բացուի առջեւս։

Ճաշարանին մէջն ենք։ Միայն մանկիկին մայրը կը մերժէ ուտել։ Տեւաբար պայուսակ կը բանայ, պայուսակ կը գոցէ և անուշահոտութեան սրուակը քիթին կը տանի, ափին մէջ կը սրսկէ ու տժգունած դէմքին կը քսէ։ Սկսած է ազդուիլ... օդախտէ։

ՄԱՆՈՒԿԸ՝ ՄԱՅՐԸ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ

Թեթեւ է ճաշը։ Չի բաղդատուիր շոգենաւին վրայ տրուածին հետ։ Ամէն մարդ կ՛ուտէ այստեղ։ Մէկ հոգի միայն չ՛ուտեր։ Նաւին վրայ՝ մէկ հոգի կը ճաշէր, միւսները...։Ծովա՛խտ։

Կը հաւաքեն ափսէները՝ աճապարանքով ու սուրճ կը բերեն։ Սուրճ՝ անուրջին մէջ՝ տեղ մը..։

Անզգաստնապահութիւն մը. ճաշս բերնէս վար չի սահիր դիւրաւ։ Կծկում կայ կոկորդիս մէջ։ Դուրսէն մարդ չի գուշակեր անշուշտ։

Ցանկարծ՝ քանի մը զօրաւոր ցնցում։ «Օդի տարբեր խառացումներու պատճառով», կը բացատրէ ինծի պարապ գաւաթս վերցնող հիւրընկալուհին և բարեձեւ սրունքով տիկինը մէկ կողմ կը դառնայ—օդա՛խտ։

Ճամբորդները իրար կ՛անցնին։ Սպասարկուհիները կը վազեն ջուր կը հասցնեն։ Եգիպտական հին մագաղաթի գոյն է առեր Տիկինին դէմքը։ Խղճալի՛ տեսարան։ Սրուակին անուշահոտութիւնը չի վաներ — օդախտը։ Կը դողան ծիւնաթոյր ծնօտներն ու տիկինը կը սրբէ իր ճակատն ու դէմքին պաղ քրտինքը։ Ամէնքը կը զբաղին հիւանդով։ Նայուածքները կը կեդրոնանան վրան՝ ոչ թէ անօգնական մը դիտելու համար, այլ հիացիկ զմայլանքով տեսնելու՝ թէ ի՞նչպէս — զուտ ենթադրութիւն՝ իմ կողմէս...— այո, ի՞նչպէս՝ տառապանքի մէջ անգամ՝ Գեղեցիկը կը մնայ Գեղեցիկ։

Ոչ մէկ ձայն՝ հրեշտակ մանուկէն, երկինքի միակ հրեշտակը՝ երկրէն...։ Անօգնական կարծըւած մանուկը՝ աւելի՛ տոկուն քան իր մայրը։ Մանուկը՝ մայրը մարդկութեան։

Օդանաւը՝ գոց տուփ մը Տիեզերքին մէջ։ Կը շարունակես դիտել. ամէն անգամ որ անցնին դառնան՝ հիւրընկալուհիները կանգ կ՛առնեն տանջուող տիկինին քովն ու կ՛ուզեն օգնե՛լ։ Չե՞ն տեսներ արդեօք վիճակը։

(Շար. տես էջ 4)

ԾԱՂՐԱՆՑՈՒՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

Բժշկի ընդունարանում էին ութ հոգի։ Բոլորն էլ անհամբեր իրանց հերթին էին սպասում։ Բոլորն էլ աշխատում էին մի բանով զբաղուել, որ ժամանակն աննկատելի անցնի։ Մէկը ինչ-որ շաբաթաթերթի նկարներն էր նայում, մի ուրիշը՝ պատի նկարները։ Երկու հոգի էլ նստած միմեանց մօտ իրանց հիւանդութիւնից էին խօսում։ Ամէն մէկն աշխատում էր մի բանով զբաղուել։

Եթէ բոլորն էլ այդպէս զբաղուած չլինէին իրանցով, երեւի բոլորի ուշադրութիւնը կը կենտրոնանար պատի տակ նստած պարոնի վրայ, որ ներս մտաւ, առանց ոչ ոքի նայելու, մօտեցաւ անկիւնում դրուած աթոռին, մօտի սեղանի վրայից մի գիրք վերցրեց, նստեց, բացեց գիրքը և մնաց անշարժ։

Դա մօտ քառասուն տարեկան մարդ էր կամ գուցէ աւելի երիտասարդ, բայց ժամանակակից աւելի վաղ ծերացած։ Նա շարունակ նայում էր ձեռքին բռնած գրքին, բայց չէր կարդում, որովհետեւ քառորդ ժամից աւելի էր, որ նա նոյն երեսին, նոյն տողին և գուցէ նոյն տառին էր նայում։

Երբեմն նա նեարդային կերպով շարժում էր իր ձեռքը, կարծես ձանձրացնող ճանճեր քշելու համար։ Աչքերի մէջ ձանձրոյթ թէ յոգնածութիւն կար, շրթունքների աջ անկիւնը միշտ վեր քաշած, նա երբեմն ինչ-որ անորոշ ձայներ էր հանում։

Երբ հերթը հասաւ նրան, նա արագ, նեարդային կերպով բարձրացաւ, բայց չշտապեց, մինչեւ բժիշկը երկրորդ անգամ չկրկնեց՝ «հետեւեա՛լը»։

Բժիշկը դիմեց նրան սովորական հարցով, թէ «ինչո՞վ կարող է օգտակար լինել», նա մի վայրկեան լուռ էր, կարծես ուզում էր ձայն հանել, մի բան ասել, բայց կարծես մոռացել էր խօսել. Նա մի անորոշ ձայն հանեց, որն աւելի խոզի, քան մարդու ձայնի էր նման։

Բժիշկը հրաւիրեց նրան նըստել, ինքն էլ նստեց և լուռ սպասում էր։

— Չգիտեմ... չգիտեմ ինչ ասեմ,— նեարդային կերպով մի քանի անգամ կրկնեց նա և էլի լռեց։— Ես հիւանդ չեմ,— շարունակեց նա,— ոչ մի տեղս չի ցաւում...

— Երեւի լաւ չէք քնում,— ընդհատեց բժիշկը։

— Ձեզ ո՞վ ասաց,— վախեցած հարցրեց նա։

— Այդ դժուար չէ գուշակել։ Պատմեցէք մանրամասն. ես ձեզ լսում եմ։

— Ես առողջ եմ, բոլորովին առողջ, լաւ ուտում եմ, խմում... բայց չեմ քնում...մի ամսից աւելի է, որ ես չեմ քնել.. հասկանո՞ւմ էք, բոլորովին... մի ամսից աւելի է, որ ես պառկում եմ և վեր կենում առանց քնելու։ Ինձ թւում է, թէ քունս տանում է, պառկում եմ, և քանի շատ եմ աշխատում քնել, այնքան աւելի հեռու է փախչում քունն աչքերիցս, և ամբողջ գիշերները լուսացնում եմ բաց աչքերով։ Երբեմն ինձ յաջողւում է, և թւում է, թէ ահա կը քնեմ, վերջապէս կը քնեմ... Սիրտս սկսում է աւելի կանոնաւոր բաբախել, ուղեղս դադարում է այնպէս փոթորկուել գանկիս մէջ և մի մտքից միւսը ցատկել, ուրախութիւնից քիչ է մնում ճչամ։ Այդ րոպէներին իսկապէս չգիտեմ քնա՞ծ եմ, թէ՞ արթուն... հազիւ մի քանի րոպէ մնում եմ այդ դրութեան մէջ և անհամբեր սպասում եմ, որ ահա կ՛ընկնեմ ինքնամոռացութեան մէջ, երբ գալիս է Նա... Նա...

Դողալով, նա կիսով չափ բարձրացաւ տեղից։

— Նա, այդ ճիւաղը, այդ հրէշը, որ հազար անգամ աւելի վատ է, քան անքնութիւնը... Ես պատրաստ եմ երբեք, երբեք չքնել միայն չլսեմ Նրա ձայնը, Նրա սոսկալի ձայնը... Նա գալիս է, ժամերով նստում է գլխաւերեւս և պատմում... պատմում է... և ըստիպում է ինձ լսել իրան...

— Ո՞վ, — ընդհատեց բժիշկը։

— Չգիտեմ, ես Նրա դէմքը չեմ տեսնում... Ես միայն Նրա ձայնն եմ լսում, Նրա նուրբ, մեղեդիկ ձայնը... որ շարունակ ճախարակի պէս միալար պատմում է... Ի՞նչ, չգիտեմ։ Ես Նրան չեմ հասկանում... Ժամերով նստում է ու պատմում... պատմում է և ինձ ստիպում է լսել։Յուսահատուած՝ ես ճչում եմ, չեմ ուզում լսել, փակում եմ ականջներս, բայց Նա պատմում է անվերջ, յամառ կերպով։ Ես վեր եմ ցատկում տեղիցս, յուսահատուած սկսում եմ պատից-պատ խփուել... Նա էլ դանդաղ վեր է կենում և կամաց-կամաց պատմելով անհետանում... Նրան չլսելու համար ես վախենում եմ անկողին մտնել... Չորս օր է՝ չեմ պառկել... Բժիշկ... բժիշկ, ես կը խելագարւեմ։ Փրկեցէք ինձ... փրկեցէք... ես այլեւս չեմ կարող տանել այս տանջանքները... ազատեցէք։

(Շար. տես էջ 4)

★ ՔԵՄԱՆՉԻՍՏ ՌՈՒԲԷՆԻ ★
ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԸ

Երեք ամսուան երաժշտական շրջապտոյտ մը կատարելէ ետք, Պէյրութ վերադարձաւ սիրուած և վաստակաւոր Քեմանչիստ Ռուբէն։

Դէպի սովետական երկիրներ, այս շրջ"պտոյտի ընթացքին, Քեմանչիստը տուած է 21 նուագահանդէս, դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկին Աղեքսանտրա Բուլիսի, որ մեր Քեմանչիստին ընկերացած է ամէն տեղ։

Մոսկուայի մէջ երաժշտական ձեռնարկներ կազմակերպող մասնաւոր մարմնին հրաւէրով սովետական երկիրներ հրաւիրուած Քեմանչիստ Ռուբէն, իր առաջին ելոյթը կ՛ունենայ Մոսկուայի մէջ, ուր կու տայ հինգ նուագահանդէս։ Ապա կ՛անցնի Լենինկրատ. կու տայ երեք նուագահանդէս։ Հոնկէ կ՛անցնի Երեւան։

Աւելորդ է ըսել, թէ իր հայրենի հողին վրայ մեր Քեմանչիստին քամանչային լարերը կը թրթռան առաւել թախիծով, նաեւ խանդով։ Երեւանի Ֆիլհարմոնիայի մեծ սրահին մէջ կը խմբուի ոչ միայն երաժշտասէր հասարակութիւն մը, այլ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը, բանաստեղծներ, գիտնականներ եւ արուեստի ականաւոր գործիչներ, ի մէջ այլոց Յովհաննէս Շիրազ, Պարոյր Սեւակ։ Երեւանի մէջ կատարած նուագահանդէսէն ետք, Յովհ. Շիրազ խանդավառուած հետեւեալ գիրը կը ձօնէ Քեմանչիստին.

«Ախ, ե՞րբ պիտի Մայր Արաքսը
Ցորից մեր քնա՛րը դառնայ,
Մասիսն ինքը մեր քեմանչի
ամենանոր քարը դառնայ.
Առանց Երանց ի՛նչ Հայաստան, ա՜խ,
Ռուբէն, յոյսիդ մեռնեմ,
Ա՜խ, ե՞րբ պիտի մեր աշխարհը,
Ցորից մեր աշխարհը դառնայ»։

Երեւանի հեռատեսիլէն եւ ձայնասփիւռէն եւս կը նուագէ Ռուբէն։

Վազգէն Ա. Կաթողիկոս Քեմանչիստը կը հրաւիրէ Էջմիածին, ճաշի, եւ ան կը նուագէ հոն եւս։ Ապա կ՛անցնի Լենինական, ուր կու տայ մէկ նուագահանդէս։ Հայաստանէն ետք կ՛երթայ Պաքու, կը նուագէ երկու անգամ եւ ելոյթ կ՛ունենայ նաեւ հեռատեսիլէն։ Թիֆլիսի մէջ երեք նուագահանդէս, եւ մէկ հեռատեսիլի ելոյթ։ Աշխապատի մէջ մէկ նուագահանդէս եւ մէկ հեռատեսիլի ելոյթ։ Հոս օփերայի վարիչը, որ նախկին քեմանչիստ մը եղած է, հանդէսէն ետք բեմին վրայ կը համբուրէ Քեմանչիստը եւ անոր կը նուիրէ ծաղկեփունջ մը, ի նշան գնահատանքի։ Ե, կու նուագահանդէս կու տայ Թաշքենտի մէջ, ապա կը դառնայ Մոսկուա։ Կրկին կը նուագէ հոն և Լենինկրատի մէջ Յունուարի 13ին կու տայ վերջին նուագահանդէսը։ Յունուարի 1?ին դարձեալ կը նուագէ Մոսկուայի երաժշտասէր հասարակութեան։ Հոս ներկայ կը գտնուին Արամ Խաչատրըեան, Սիլվա Կապուտիկեան եւ Սայաթ Նովայի ծոռը՝ (Թոռան Թոռը) Մարիա։ 21 Յունուարին Քեմանչիստ Ռուբէն Օտեսայէն կը նստի Արմենիա նաւը, որուն նաւապետն ու ճարտարապետը հայեր են։ Անոնց խնդրանքով նաւուն մէջ մեր արուեստագէտը կը նուագէ երկու ցերեկ և երկու գիշեր, ստեղծելով հեքեաթային մթնոլորտ։ Ուրբաթ՝ Յունուարի 27ին կը հասնի Պէյրութ։

Քեմանչիստը դեռ ծրագիրներ ունի։ Պիտի այցելէ Ամերիկա, ուր եւս լեզու պիտի տայ Սայաթ Նովայի սէրերուն՝ Սայաթ Նովայի քամանչայով...։

«Այգ» Ս. Գ.

Արամ Խաչատրեան, Սիլվա Կապուտիկեան ու Քեմանչիստ Ռուբէն, Մոսկուայի նուագահանդէսէն ետք, ջերմ զրոյցի մը ընթացքին

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԱՆՈՒԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՂՆԵՐԸ

ՃԱՆԱՊԱՐՀ՝ ԱՆՑԱԾ ՁՐԿԱՆՔՆԵՐԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԻ ՄԻՋՈՎ

Մայր Հայրենիքի թերթերէն «Աւանգարդ» իր 28 Փետր. 1967ի թիւին չորրորդ էջը («Միածան» թիւ 2) նուիրած է արտասահմանեան արուեստագէտներու եւ լուրերու։ Ուրախութեամբ նկատեցինք որ գլխաւոր տեղը տրուած է եգիպտահայ տաղանդաւոր նկարիչ ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ: Անոր ստեղծագործութիւններէն երեք նկարներ արտատպուած են («Թաւջութակահարուհին», «Օմար էպն էլ Խաթթապ» եւ «Գործաւորը») ինչպէս նաեւ ամփոփ գիծերով տրուած են անոր կեանքի ու ստեղծագործութեան մասին տեղեկութիւններ: Մեր զգացած ուրախութեան հաղորդակից դարձնելու համար մեր ընթերցողները՝ այդ յօդուածը կ'արտատպենք:

Իսկական արուեստագէտի կեանքը լի է ստեղծագործական տառապանքներով։ Դա ճիշտ է, արուեստագէտը պէտք է ունենայ տառապանքներ, բայց Սիմոն Սամսոնեանի կեանքի լի է ոչ միայն ստեղծագործական տառապանքներով։ Եգիպտահայ անուանի նկարիչին մենք ծանօթ ենք «Միածան»ի նախորդ նիւթերից։ Տեսել ենք նրա կտաւները «Ջահակիր» թերթում։ Բայց վերջերս մենք առիթ ունեցանք կապ հաստատել նրա հետ և աւելի մօտիկից ծանօթանալ։

«Թաւջութակահարուհին» — Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

Սիմոն Սամսոնեանը ծնուել է Թուրքիայում 1915ին։

Երկու տարի ապրել է Իգմիրի որբանոցում: Բազմաթիւ փոքր որբերի հետ, ինքն էլ չի յիշել իր ազգանունը, սակայն որբանոցի տետրակներում արձանագրել են Սամսոնեան՝ Սամսոն քաղաքից լինելուն համար։ Իզմիրից փոխադրուել է Պոլիս՝ 1922ին, իսկ մէկ տարի յետոյ՝ Յունաստան։

Յունաստանում է, որ առաջին անգամ զգացել է սէրը դէպի արուեստը։ Այնտեղի բնական տեսարանները, յունական հրաշագործ արձանները աւելացրին սէրն ու հակումները դէպի արուեստը: Յաճախ առանձնանում էր նա ու քարերի վրայ գծելով, կամ թիթեղի կտորներից շինուած դանակներով ընդօրինակում էր այդ հրաշալի արձանները:

Միաժամանակ յաճախում էր դպրոց՝ նկարչութեան մասնաւոր դասընթացքներին։ Յունաստանում մնացած վեց տարիները եղան մանկապատանութեան ամենայիշատակելի և ամենագեղեցիկ տարիները: Այդ ժամանակ էր, որ փոքրիկ Սիմոնը վերջնականօրէն որոշեց նկարիչ դառնալ։

1929ին նա փոխադրւում է Գահիրէ և հաստատւում Գալուստեան վարժարանում։

Տարիքով մեծ որբերից շատերն աշխատում էին։ Իսկ նա վախենում էր զրկուել սիրած գործից։ Բայց շուտով փափաքը կատարուեց և ինքն էլ՝ ուրիշների հետ սկսեց Գալուստեան ազգային վարժարանի դասընթացքներին հետեւել որպէս կանոնաւոր աշակերտ:

Հնարաւոր չէ նկարագրել այդ շրջանի աշակերտական ըզգացումները: Սիմոնն անիծում էր ճակատագիրը, որբերի ճակատագիրը։

Աւարտական հանդէսին, որին ներկայ էին Ազգային իշխանութեան բոլոր անդամները և վարժարանի երկսեռ աշակերտութիւնը, Սիմոնը չհամարձակուեց ներկայ գտնուել, որովհետեւ իր զգեստները շատ խեղճ էին, հնամաշ։ Ահա թէ ինչ է գրում նա:

«Թաց աչքերով երկրորդ յարկի սենեակի պատուհանէն հետեւցայ հանդէսի յայտագրին: Յանկարծ անունիս արտասանուիլը լսեցի... Դասարանիս երկրորդը հանդիսացած էի և բեմ կը հրաւիրէին մրցանակս ստանալու համար։ Տնօրէնը երկրորդ անգամ կարդաց անունս, սակայն ես գամուած մնացած էի տեղս: Արցունքները կը հոսէին աչքերէս։ Նախընտրեցի մրցանակ չստանալ՝ հանդիսականներու զըւարճութեան [illegible] չ(կ)անչութիւններու առարկայ [illegible]լու համար»։

Որբերին արգելուած էր ճաշել վարժարանի միւս աշակերտների հետ: Նրանց գնալուց յետոյ որբերը քաշւում էին մի անկիւն և պատուհանի փեղկերը ծածկում, որ միւս ընկերները չտեսնէին իրենց խղճուկ կերակուրը։

Ոչ նկարչութեամբ, բայց աթլետիզմի մրցումներում առաջնութիւն շահելու առիթով Սիմոնը գրաւում է ուսուցիչների ուշադրութիւնը:

Իսկ երբ նրանք նկատեցին տղայի հակումները դէպի նկարչութիւնը, քաջալերեցին ու վարժարանը աւարտելուց յետոյ նոյն վարժարանի «Ծրջանաւարտից միութեան» ծախսով ուղարկեցին տեղի Լեոնարդո դա Վինչի գեղարուեստից վարժարանը:

Երազն իրականացած էր:

Այդ ժամանակ ակադեմիայում իրենից զատ ուրիշ հայ ուսանող չկար։ Ու նա ամէն ջանք գործ դրեց ազգի անունը բարձր պահելու համար։ Ընդունելութեան ճակատագրական քննութիւններին 100 հոգի մասնակցեցին՝ Սիմոնը նրանց մէջ առաջինն էր։

Ակադեմիայի դասաւանդութիւնները մինչեւ կէսօր էին, իսկ կէսօրից յետոյ նա սկսեց աշխատել։

Ուսամեայ նկարչական դասընթացն աւարտելուց յետոյ Սիմոնը կազմակերպում է առաջին անհատական ցուցահանդէսը, որի համար ամբողջ ծախսերը ինքն էր տրամադրել, յոյս ունէր ինչ-որ ձեւով մխիթարուել։ Յուսախաբ եղաւ։ Որովհետեւ այն ժամանակ հայ հասարակութիւնը կարեւորութիւն չէր տալիս արուեստին։ Նոյնիսկ շատ յարգելի անձնաւորութիւններից մէկն է ասել երիտասարդ նկարիչին, «Մեղք, որ ժամանակդ ասանկ պարապ բաներու համար կը վատնես... Ասով չես կրնար ապրիլ»։

1950ին Սիմոն Սամսոնեանը մեկնեց Եւրոպա՝ մօտիկից ծանօթանալու Իտալիայի և Ֆրանսիայի արուեստի հին դպրոցներին և նոր նուաճումներին։ Եւրոպայից վերադարձաւ և սկսեց աւելի վստահ քայլերով շարունակել որոնումների իր ճամբան։

1961ին պատահեց հրաշքը, 40 տարիներից յետոյ Սիմոնը

(Շար. տես էջ 5)

ԾԱՂՐԱԾՈՒՆ

(Շար. Գ. էջէն)

Նա յուսահատ գլուխն առաւ ափերի մէջ:

Մի րոպէ հիւանդն էլ, բժիշկն էլ լուռ լին։

Ինչո՞ւ այսքան ժամանակ բժշկի չէք դիմել։

— Դիմել եմ։

— Կարո՞ղ էք բերել Նրա տուած դեղատոմսերը։

Նա գրպանից հանեց մի կոյտ ճմլտուած դեղատոմսեր և թափեց բժշկի առաջ։

— Չեն օգնում... բոլորը փորձել եմ։ Մի անգամ քիչ մնաց.. բայց փրկեցին, ի չարն էի գործ դրել տեղը։

Բժիշկը մի քանի րոպէ նայում էր դեղատոմսերին...

— Ձեզ հանգիստ է պէտք... Ձեր Նեարդերը չատ են թուլացած, ձեզ պէտք է հանգիստ կեանք, սնունդ, ճանապարհորդութիւններ, լաւ, ուրախ ընկերների շրջան... Իսկ բո[լորի]ն վրայ աւելացրէք, գուցէ տարօրինակ կը թուայ, բայց ես իմ հիւանդներից շատերին խորհուրդ եմ տալիս՝ յաճախել կրկէս։ Այնտեղ մի ծաղրածու կայ, որը ստիպում է մարդկանց սրտանց ծիծաղել... առողջ ծիծաղով... Իմ հիւանդներն էլ վկայում են, թէ ինչ լաւ ազդեցութիւն է անում նրանց վրայ այդ ծիծաղը... Ես ինքս էլ մեծ հաճոյք եմ ստանում նրան լսելով և շաբաթը երեք անգամ գնում եմ յատկապէս նրան լսելու։ Վերին աստիճանի սրամիտ և խելօք մարդ է։ Հազիւ են պատահում այդպիսի ծաղրածուներ, որոնք իսկապէս ստիպեն անկեղծ կերպով ծիծաղել։ Գուցէ պատահմամբ եղել էք և տեսել այդ ծաղրածուին։

Մի դառն ժպիտ խաղաց նրա դէմքի վրայ։

— Դուք փորձեցէք։

Նա լուռ վեր կացաւ, դրեց փողը սեղանի վրայ։ Նրա դէմքը աւելի մռայլուեց... Նա լուռ գնաց դէպի դուռը։

— Սպասեցէք։

Նա արդէն կամենում էր բանալ դուռը, բայց թողեց ձեռքը և յետ նայեց։ Մի վայրկեան նայեց բժշկին և շշնջաց.

— Այդ ծաղրածուն ես եմ:

Մ. Մ.

ՆՈԹԵՐ ԿԱՐՕՏԻ ԿՂԶԻԷՆ...

ՄԱՆՈՒԿԸ՝ ՄԱՅՐԸ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Կը հարցնեն աւելորդ կերպով՝ ինչպէս ըլլալը—իրենց հարցասիրութեա՞ն թէ պաշտօնին բերումով, կամ թէ մեզի ցոյց տալու համար, թէ որքա՜ն տոկալ գիտեն—ԻՐԵՆՔ...։

Ա՜հ, ո՞վ կրնայ կարդալ կնոջ միտքը։

ԱԹՈՌԻ ԿԱՌՉԻԼ...

Տեսակ մը ամօթով նստեր եմ աթոռիս վրայ, բրդեղէններու մէջ՝ անձրեւարգելով զրահուած...։ Խաշելու չափ տաքցած եմ, խորհելով թէ պէտք է ատիկա՝ անմիջապէս սառ չկտրելու համար, ոտքս գետին չդրած։

Արդ, ի՞նչ ըսել բարակ պլուզով օրիորդներուն...։

Վար կը նայիմ – լուսամուտէն դուրս և ճի՛շդ ատենին։ Կ'անցնինք կիպրական ծովեզերքին վրայէն: Մէկ ժամ քսան վայրկեանէն կտրեր ենք Միջերկրականն ու ցամաքի վրայ ենք դարձեալ: Վայրէջք։ Որքա՜ն անհամբեր եմ հիմա՝ հողի վրայ կոխելու։

Եւ ըսե՛լ թէ երկնային կեանքը յաւիտենական է...։

Տարօրինակ բան. լեռ ձոր չեմ տեսներ։ Կիպրոսը հարթ քարտէսի վրայ գծուած է, կարծէք թէ։ Հաւասար են՝ լեռ, ձոր, դաշտ ու հովիտ։ Ցատակ են օձապտոյտ գետերն ու ճամբաները: Գիւղերը՝ կարմիր երդիքով տուներով ու կեդրոնական մեծ եւ սպիտակ շէնքով՝ որ անպայման եկեղեցի է։ Բազմերանգ կանաչ թաւիշը պատեր է կղզին։ Ցնցումներ՝ քիչ մը անպիտան տեսակէն՝ բռներ են օդանաւին ծնկը ու թող չեն տար: Իմ կարգիս՝ ե՛ս ալ ամուր, ինչպէ՜ս ամուր, բռներ եմ աթոռս...։ Ինչ կ'ըլլայ, ինչ չ'ըլլար՝ վերջին պահուն։ Ա՜խ, ոտքս հողին վրայ դնեմ անգամ մը։ Պէ՛տք է շոգենաւով վերադառնամ—արքայի պէս...։

Խղճալի է տառապող կնոջ վիճակը։ Խե՛ղը անիծուած է։ Ձեռքերուն դողալը կը տեսնեմ՝ երբ կը սրբէ քրտնաթոր ճակատը, դալկահար դէմքը։ Մարդ չ'երթար քովը։ Հիւրընկալուհիները՝ իրե՛նք ալ գօտի կապած՝ նստեր են եւեւի շարքը՝ խելօքիկ մը։

ԿՈՏՐԱԾ Է ՍԱՌՈՅՑԸ

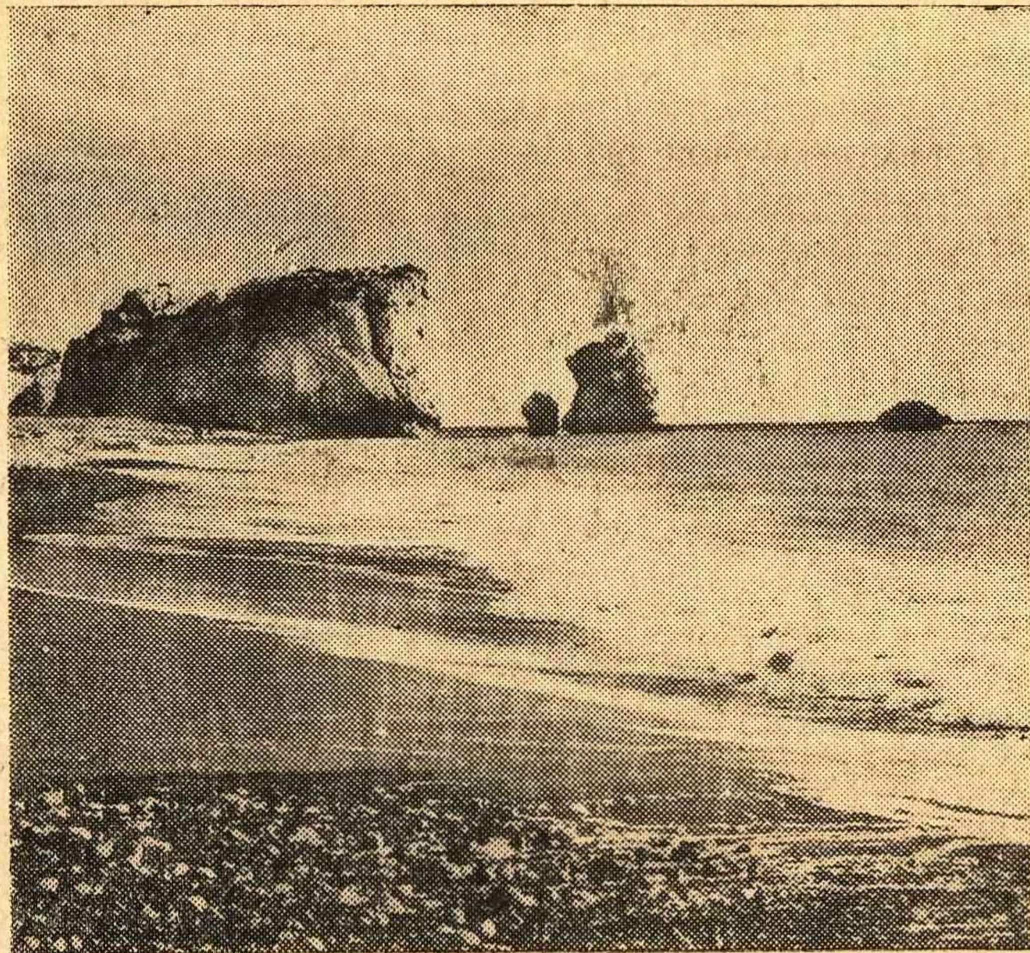
Կը նայիմ վար, կը տեսնեմ խաղալիք ինքնաշարժեր՝ ճամբաներու վրայ: Դաշտերուն մէջ արածող նախիրը՝ մրջիւնի մեծութեամբ: Կ'իջնենք օդանաւին անիւները՝ թեւերուն մէջէն։ Ահա՝ Նիկոսիոյ օդակայանը՝ վերջապէ՜ս: Գետինը կը սուրայ մեր տակէն։ Շունչս կը բռնեմ-աթոռս՝ արդէն չեմ ձգած...։ Սիրտս կամքէս անկախ՝ կը բաբախէ խենթի պէս՝ ուրախութենէն...։ Բարեբախտաբար ԵՍ միայն կը լսեմ սրտիս ձայնը։

Երկու ժամ չանցած՝ երկինքէն կը վերադառնամ օրհնեա՛լ աշխարհը: Դրաւ կը դնեմ որ երկրի վրայ է դրախտը, ոչ թէ երկինքի մէջ տեղ մը։ Որովհետեւ իրականութիւն է դրախտը, բնաւ երկինք մնալ չէք ուզեր—որքան ալ աշխարհ լեցուն ըլլայ պզտիկ տգեղութիւններով կամ տգե՛ղ պզտիկութիւններով։ Ծրջուա՛ծ պատկեր։

Նոյն ցուրտը՝ գրեթէ: Նոյն արեւը։

Տուն չհասած, կ'երթամ ընկերութեան գրասենեակն ու կ'ապահովեմ աթոռս՝ ճշդելէ ետք վերադարձիս թուականը՝ օդանաւով...։ Սառոյցը կոտրած է...։

Յունուար 1967 Ա.Տ.

Ռոմիոս ժայռը՝ ուր աւանդութեան համաձայն, ծներ է Գեղեցկութեան եւ Սիրոյ չաստուածուհին՝ Աստղիկ (Աֆրոդիտէ) ծովին փրփուրներէն...: (Նկար՝ Է. Թօրիկեանի)

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի)

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն և վերջ)

Եկեղեցիներու միութեան նուիրուած եկեղ. արարողութիւններ տեղի ունեցան այս տարի եւս Խարթումի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, Յունուարի 24 կ.ե. ժամը 7.30ին,

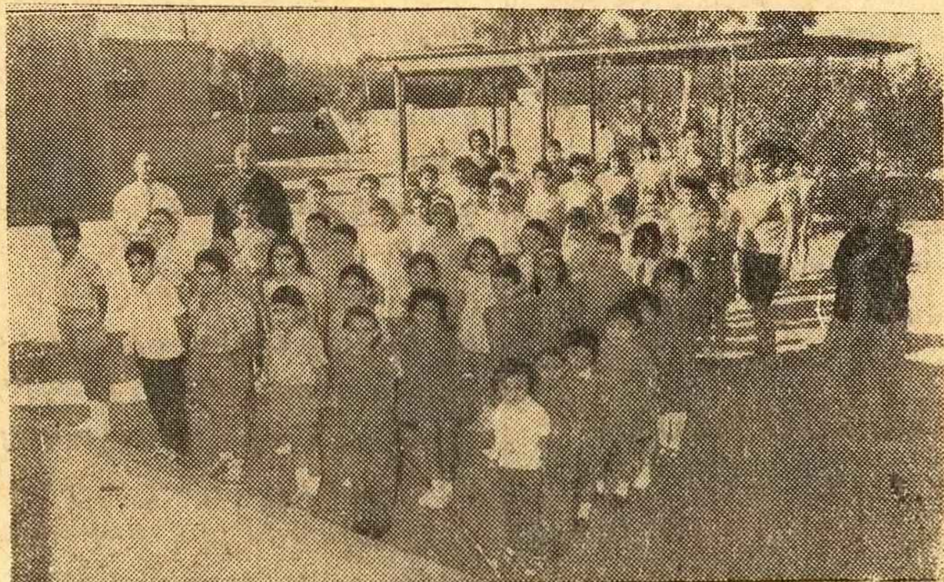
Խարթումի Ազգ. Վարժարանի աշակերտները (1967) *Նոր Տարուան և Ս. Ծնունդի հանդէսին*

ի ներկայութեան հոծ թիւով հայ եւ օտար հաւատացեալներու եւ քոյր եկեղեցիներու հոգեւոր պետերուն ու ներկայացուցիչներուն: Ս. Պատարագ մատոյց գաղութիս հոգեւոր հովիւը. երգեցողութեանց մասնակցեցան հայ տիկիններ ու օրիորդներ, երգեհոնի կատարմամբ տիկ. Մարի Վանեանի եւ ղեկավարութեամբ պրն. Օ. Գալուստեանի։ Այդ օրուան համար.— այս տողերը գրողը.— պատրաստած էինք նաեւ գրքոյկ մը, «ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ» անունով, օտարներուն բաժնելու, ճանչցնելու եւ ծանօթացընելու համար Հայուն հաւատքը եւ Հայոց Եկեղեցին։

Գաղութիս պատ. ազգ. վարչութիւնը սիրով արտօնեց մեր այս տաս համեստ ու չնչին աշխատանքը, եւ անոր հրատարակութիւնը քաջալերեց տիար Տիգրան Յարութիւնեան (քարտուղար ազգ. վարիչ մարմնի)։

Շնորհակալութեան ու երախտագիտութեան խօսք կը փափաքինք յայտնել նոյնպէս պատուական ու ազնիւ սուտանահայ ազգայիններ՝ Թէմպէքիճեան եղբարց, որոնք իրենց ազգասիրութեամբը եւ բարեպաշտ եկեղեցասիրութեամբը արդէն յայտնի, յանձն առին 600 օրինակ գրքոյկներուն մեկենասութիւնը: Միանգամայն շնորհակալութիւն բոլոր անոնց, որոնք դարձեալ ազգասիրաբար իրենց մասնակցութիւնը բերին գրքոյկին հրատարակման գործին։ (Մանրամասնութիւններ տես կողքին ետեւը գրքոյկին)։ Փափաքողաց կը տրամադրենք սիրով եւ ձրի։

Փետրուար 2ին, Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղ. մէջ, կատարեցինք Վարդանանց յիշատակին տօնակատարութիւնը։ Այդ օր, վարժարանը փակ էր եւ աշակերտութիւնը ներկայ էր արարողութեան: Պատարագեց եւ քարոզեց գաղութիս հոգեւոր հովիւը։ Սովորութիւն ունինք այս տօնին առթիւ, գրաւոր դիմել ու խնդրել օտար վարժարաններ յաճախող մեր հայ աշակերտ-աշակերտուհիներուն համար արտօնութիւն, ներկայ գտնուելու համար սոյն նուիրական, կրօնական ու ազգային մեծ տօնին։ Մեր խնդրանքը կը կատարուի միշտ։

Խարթումի վարժարանին աշակերտները առաւօտուն երբ կարգի կը մտնեն: Նկարին մէջ կ'երևին նաև ուսուցչական կազմը և գաղութին հոգևոր հովիւ Տ. Սուրէն Վրդ. Զինչինեան։

Փետրուարի 5ին, Խարթումի Հրանդ Մարզադաշտին մէջ, կազմակերպութեամբ Տիկնանց Բարեսիրաց Միութեան, տեղի ունեցաւ բարեկենդանի աւանդական տօնախմբութիւն, այլազան ծպտումներով փոքրիկներու եւ պատանիներու մասնակցութեամբ: Մրցանակներ եւ նուէրներ արժանացան բոլորն ալ։

Ի մօտոյ կը պատրաստուին ներկայացնել նաեւ, Մարուխանի, «Մենք Հայերէն չենք Գիտեր»ը, գաղութիս երիտասարդ սիրող արուեստասէրներու կատարմամբ։ Մանրամասնութիւնները յաջորդիւ:

Նախակրթարանի աշակերտներ մարմնակրթանքի պահուն

Փետրուար 13ին, կատարուեցաւ Հ.Բ.Մ.ի վարիչ մարմնի ընտրութիւնները, վերակազմակերպելու համար, մշակութային ու մարզական օժանդակ յանձնախումբերու գործունէութիւնը: «Միութիւնը Զօրութիւն է» նշանաբանով, յաջողութիւն կը մաղթենք նորընտիր անդամներուն, անկեղծութեամբ, սիրով ու հաւատքով գործելու համար։

Մարտի մէջ, կը կատարենք Ս. Զատկուան Եկեղեցական ու ընտանեկան հանդիսութիւններ:

Ապրիլի մէջ, Ապրիլ 24ի Ս. Պատարագ, հոգեհանգիստ եւ փառատօն։ Վարժարանի տարեվերջի հանդէս եւ արձակուրդ։

Այս առթիւ, միջանկեալ կը փափաքէինք խոնարհ գաղափար մը յայտնել եւ ուշադրութեան յանձնել մեր բոլոր կազմակերպութեանց եւ ազգ. մեր հաստատութեանց եւ ինչու չէ մեր Հայրենիքի պատասխանատու եղբայրներուն եւս, որ զանազան յիշատակութեան ու տօնակատարութեան արժանի ազգ. առիթներով, ծիրք ու արժանիք ունեցող անձինք եկեղեցական կամ աշխարհական, խորհին ուղարկել զանազան Հայ գաղութներ վերակենդանացնելու եւ խանդավառելու համար այդ գաղութներու հայութեան ազգ. գիտակցութիւնն ու զգացումները, նմանաւանդ մի քիչ հայկական կեանք տալու համար մեր նոր բայց անտեղեակ սերունդին.... Մեր Բարեգործական միութիւններուն եւ զանազան տեսակի ազգ. ֆոնտերուն միջոց ու կարելիութիւններ բնաւ չեն պակսիր....

Սուտանահայ գաղութէն, բազմաթիւ հայ ընտանիքներ մեկնեցան վերջնականապէս ու դեռ ալ ով գիտէ պատրաստուողներ կան մեկնելու, իրենց տեղին ու առանձին ձգելով սիրելիներ: Գաղութ մը, որ մէկ ընտանիքի անդամներու պէս կ'ապրէր: Մեկնեցան ու գացին տաստասերու նման օտարութեան, խորթութեան ու անորոշութեան մէջ խառնափնթելու....

Բաց աստի, ունեցանք նաեւ անդառնալի կորուստներ, մահեր եւս։ Ասոնցմէ էն ողբ. Արսէն Ճերենեան. «Եկեղեցւոյ կտակի բարերարութեամբ», Սարգիս Իզմիրլեան, 32 տարիներ եղած է Սուտանահայ գաղութի նախագահ, օգտաշատ գործունէութեամբ—եւ այլք, որոնց բոլորին ալ յիշատակը Սուտանահայ գաղութը օրհնութեամբ ու յարգանքով կը պահէ։

Սարգիս Իզմիրլեան, մեկենասն է Ս. Սիմոնեանի «Արեւմտահայ Գրականութիւն» մեծահատոր գիրքին, որ լոյս պիտի տեսնէ ի մօտոյ «Սեւան Տպարանէն», Պէյրութ:

Ս. Էջմիածնէն, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին յիշատակի նուէր

(Շար. տես. էջ 6)

ՍԽԱԼ ԸՄԲՌՆՈՒԱԾ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ըսուած է թէ անհատի մը արտաքին երեւոյթը, կերպարանքը կ'արտացոլացնէ անոր նկարագիրը, ներքին տիպարը։ Պէտք է խոստովանիլ, թէ այս օրերուն այս հաստատումը որոշ չափով դադրած է իրականութիւն դառնալէ։

Արդարեւ, հազուադէպ երեւոյթ չէ ներկայիս հանդիպիլ խիստ վայելուչ, տպաւորիչ արտաքինով, բոլոր առաքինութիւններով օժտուած ձեւացող անձերու, որոնք, իրականութեան մէջ, նիշդ հակապատկերն են իրենց արտաքին տեսքին։

Զանց ընելով այրերու պարագան, ցաւով ստիպուած ենք խոստովանիլ, թէ կանայք եւս —տիկիններ թէ օրիորդներ — իրենց ընթացքով, յաճախ ակամայ, յիշեալ իրողութիւնը ի զօրու կը դարձնեն տկար նկատուած սեռին համար եւս։

Խորքով անպարկեշտ, սակայն արտաքինով խիստ բարեկիրթ երեւցողներուն մաղթելով միայն որ իրենց ներքինը եւս արտաքինին համապատասխանը դառնայ՝ պիտի մատնանշենք յատկապէս պարագան անոնց, որոնք արդի երեւնալու մոլուցքէն տարուած, իրենց շրջապատին վրայ կրնան ձգել տարբեր տպաւորութիւն մը, իրենց մասին կրնան կազմել տալ բոլորովին տարբեր կարծիք մը քան այն՝ ինչ որ են իրականութեան մէջ. — պարկեշտ, ազնիւ, բարեկիրթ։

Առեւտրական նպատակներով եւ որոշ մտայնութեան մթնոլորտի մը ներքեւ ապրողներուն համար թերեւս շատ հարազատ թուող նորոյթներ պէտք է ընդունինք որ շատ յաճախ խորթ են տակաւին մեզի, արեւելքցիներուս, հայերուս աչքին: Դիմագծային արտառոց շպարներ, նոյնքան արտառոց վարսայարդարումներ, ամօթխածութեան ամէն զգացում բռնաբարող հագուստի ձեւեր, աննոռնի ու կանացի նրբութեան ու ազնուականութեան հակառակ շարժուձեւեր — պարել, ծխել, նոյնիսկ նիստուկաց — երբեմն վայել չեն եղած ու պիտի չըլլան իգական սեռին, որքան ալ այս կարծիքը բաժնողները «հին գլուխ», «ոչ-արդի», կամ «նեղմիտ» նկատուին։

Պարմանուհիներ, խորքին մէջ ըլլալով հանդերձ բարեկիրթ, կրնան չգիտակցիլ այս իրողութեան, արդիականութեան ու ազատամտութեան սխալ ըմբռնում մը ունենալ եւ իյնալ ախտաւոր ծայրայեղութեանց մէջ եւ, մինչեւ իսկ, սխալ հասկցուիլ շրջապատէն։ Սակայն, երբեմն ներելի պիտի չըլլար որ ծնողք եւ յատկապէս մայրեր այսօրինակ հակումներ արտօնեն իրենց աղջիկներուն, իսկ ոմանց համազօր պիտի ըլլար ազատամտութեան պատրուակին տակ այդ հակումները քաջալերել:

Արդի եւ գեղեցիկ երեւնալու ձգտումը շատ բնական է իգական սեռին մօտ, սակայն պայման է գիտնալ չափաւորել այս ձգտումը, զգուշանալ չափազանցութիւններէ, յարգե՛լ ու յարգել տալ գիտնալ կանացի արժանապատուութիւնը։

Ն. ՋՈԽԱՐԹ

ՄՈՆԻԳԱ, ՀԱՅ ՍԱՀԱՌՆՈՐԴՈՒՀԻՆ

Բարձրահասակ, համակրելի արտայայտութեամբ մը՝ որ կամքի ոյժ կ'ենթադրէ, բայց կարծր չէ, — ահա՛ Մոնիգա Աղազարեան, տիկինը՝ Գաբրիէլ Ռէյ Ռենտալլի («Միտլ Իստ Էյրլայնզ»էն)։

Մոնիգա եւս սահառնորդուհի է։ Համաշխարհային երկրորդ պատերազմի ընթացքին յայտնաբերած է իր ընդունակութիւնը։ Կի՛ն ըլլալ եւ վարել հսկայ սահառնակ մը: Կարելի՞ բան է: «Մանկութենէս ի վեր երազած եմ սահառնիլ՝ թռչուններու նման», կ'ըսէ Մոնիգա։ «Պատերազմի ընթացքին՝ պարտականութիւն էր նոր սահառնակները հասցնել՝ ռազմական կայաններու։ Վարեցի զանազան տեսա՛կ սահառնակներ: 250 հոգի էինք, 200ը՝ այր, 50ը՝ կին: Մենք, կիներս լաւ կը կատարէինք մեր պարտականութիւնը: Այս կերպով կը փարատէինք իգական սեռին հանդէպ՝ նախապաշարումները», կը յարէ Մոնիգա:

Պատերազմէն ետք՝ հայուհին կը հիմնէ սահառնակներու սեփական ընկերութիւն մը, «Այլենս Սրվիս» անունով։ Չորս սահառնակներով սպասարկութիւններ կը կատարուէին դէպի Եւրոպա։

Մոնիգա Աղազարեան սահառնորդուհին էր կանոնաւոր գծի մը: Ճամբորդները՝ ի տես իրեն՝ նախ կը վարանէին, ապա՝ կը համակերպէին, հուսկ՝ վստահութիւն կը յայտնէին:

Մոնիգա հինգ տարիներէ ի վեր չի սահառնիր: Իր ամուսինը կապուած ըլլալով «Միտլ Իստ Էյրլայնզ»ին, ինք ստիպուած է մնալ տունը։

Լիբանանի եւ այլ երկիրներու մէջ դժուար է հանդիպիլ կին սահառնորդներու:

Տիկին Մոնիգա Աղազարեան —Ռենտալլ այժմ զբաղած է իր զաւակներուն դաստիարակութեամբ: Կը սիրեմ սահառնակները, կ'ըսէ, «բայց զաւակներս աւելի կը սիրեմ», կը յարէ։ «Եթէ առիթը ներկայանայ, դարձեալ կը սահառնիմ», կ'եզրակացնէ։

«Մասիս»։ Դ. Է. Տ.

ՃԱՆԱՊԱՐՀ՝ ԱՆՑԱԾ ՉՐԿԱՆՔՆԵՐԻ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԻ ՄԻՋՈՎ

(Շար. Դ. էջէն)

գտաւ հարազատ քրոջը, որն ապրում էր Աղեքսանդրիայում։ Վերջին ցուցահանդէսը առիթ եղաւ, որ նա գտնի ե՛ւ քրոջը, ե՛ւ իր իսկական ազգանունը՝ Գէճեան:

Սիմոն Գէճեանը 1961-62ին մասնակցել է եօթ տարբեր ցուցահանդէսների, որոնցից երեք մրցանակ է շահել։

1965 Սիմոնն այցելեց Պէյրութ։ Առիթից օգտուելով՝ անհատական չորրորդ ցուցահանդէսը կազմակերպեց: Լիբանանի քննադատները մեծ գովեստով արտայայտուեցին նրա արուեստի մասին։ Տեղական գրեթէ բոլոր թերթերը՝ հայերէն, արաբերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն, գովեստի խօսքեր արձանագրեցին։ Յաջողութիւնն ու ճանաչումը ակնյայտ էին։

Կեանքում բազմաթիւ դժուարութիւններ ու խոչընդոտներ տեսած մարդը գտաւ իր իսկական ճանապարհը։ Ընտանիք ապրեցնելու եւ զաւակներին կրթութեան տալու համար ստիպուած էր չարաչար աշխատել։ Բայց նա յաղթահարեց այդ փորձութիւնները եւ դժուարութիւնների մէջ տեսաւ, զգաց ու հասկացաւ հասարակ մարդուն՝ իր հոգսերով, տառապանքներով, իր ազնիւ հոգով։ Հասարակ մարդը դարձաւ Սիմոն Սամսոնեանի ստեղծագործութեան իսկական հերոսը։

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
23 ՄԱՐՏ 1967

ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁ ՀՆՉԻՒՆՆԵՐ

Այսպես էր կոչւում ավանդական այն երեկոն, որ Ցունուարի 28ին կազմակերպել էր Հայաստանի երգահանների տան խորհուրդը:

Սփիւռքահայ երգահաններ Մ. Աբգարեանի, Լ. Բազիլի, Վ. Բեդելեանի, Ա. Ցովհաննէսի, Գ. Ղազարեանի, Բ. Կանաչեանի, Վ. Սվանեանի ստեղծագործութիւններից հնչեցին այդ օրը երգահանների տանը: Երգահաններ, որոնք ճակատագրի բերումով ցրուելով աշխարհի տարբեր ծագերում, ոչ միայն չեն մոռացել հայ երգն ու երաժշտութիւնը, այլեւ մեծ աշխատանք են տանում ազգապահպանման համար, հայ երգը սփիւռքի լայն զանգուածներին հասցնելու համար: Նրանցից շատերի կազմակերպած հայկական երգչախմբերը եւ խմբավարական աշխատանքը մեծապէս նպաստում են հայ երգի տարածմանն ու պահպանմանը։ Ունկնդիրներին մեծ հաճոյք պատճառեց արուեստագիտութեան թեկնածու, երաժշտագէտ Յ. Բրուտեանի ներածական խօսքը: Նա բնութագրեց սփիւռքահայ այն երգահաններին, որոնց ստեղծագործութիւններից կատարուեցին:

Մի տարուց աւելի է, որ երկիր հայրենին այցելեց ստեղծագործական անհելի ձիրքով օժտուած խոշորագոյն հայ երգահանը Ալան Ցովհաննէսը։ Երեւանցիները այդ այցելութիւնից յետոյ հնարաւորութիւն ու երջանկութիւն ունեցան լսելու տաղանդաւոր երաժշտի շատ երգեր, բայց «Սոնատ՝ գրուած տաւիղի համար» Հայաստանում առաջին անգամ կատարուեց այդ երեկոյին (տաւղահար Ն. Սարաջեւա)։

Առաջին անգամ հնչեցին Նաեւ իրանահայ երիտասարդ երգահան, ջութակահար, խմբավար Լիւդվիգ Բազիլի երգերը։ Սկզբնական կրթութիւնն ստանալով Թեհրանում, ապա ուսանելով Իտալիայում, Վիեննայում, յաջողութեամբ ելոյթներ ունենալով Թեհրանում, Իտալիայում, Աւստրիայում, Բազիլը վերադառնում է Թեհրան, կազմակերպում «Հայ երգ» երգչախումբը, որի հիմնական նպատակը Կոմիտասի ստեղծագործութիւնների կատարումն է։ Նա երգեր է գրել Կոմիտասի երիտասարդական շրջանի բանաստեղծութիւնների տեքստերի վրայ:

Որպէս դաշնակահար նա յիշեցնում էր Լիստին եւ Շոպէնին, ասում է Յ. Բրուտեանը՝ բանաստեղծ դաշնակահար ու երգահան Վահրամ Սվանեանի մասին։

Իսկ Սեպուհ Աբգարեանը, ապրելով ու ստեղծագործելով Կիպրոսում եւ օժտուած լինելով բազմակողմանի ձիրքերով, մեծ գործ է կատարում հայ երգի պահպանման ու տարածման համար։

Երեկոյին ներկայ էր Կոմիտասի սաներից Միհրան Թումաջանը, որը երկար տարիներ հսկայական աշխատանք է կատարել մեր ազգային երգերի ձայնագրութեան գործերում, դրանք հազարից աւելի երգեր են, որ այժմ տպագրութեան է յանձնել Երեւանում։

Համերգում, որին մասնակցում էին ջութակահարուհի Զ. Պետրոսեան, դաշնակահարներ Մ. Յարութիւնեանը, Հ. Փարաջանեանը, Զ. Պետրոսեանը, երգչուհիներ Ա. Թուրունջեանը, Տ. Վարդանեանը, Երեւանի Խ. Աբովեանի անուան մանկավարժական հիմնարկի երգչախումբը, հնչեցին հայրենաբաղձ հնչիւնները, առանց որոնց ճանաչման եւ ուսումնասիրման լրիւ չի կարելի պատկերացնել հայ երաժշտութիւնն ամբողջութեամբ։

«Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

«ԱՆՈՅՇ ՓՈՐՁԱՆՔ»Ի ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անգամ մը եւս առիթը ներկայացաւ փաստելու համար որ Փարիզի հայ գաղութը կը սիրէ թատրոնը։

Տէր եւ Տիկին Անտոնեաններ, Փարիզահայ երկսեռ դերասաններու հետ ներկայացուցին Մ. Ա. Ալեանաքեանի թարգմանած՝ ԱՆՈՅՇ ՓՈՐՁԱՆՔը անունով Բօլ Կավոյի Լա Փըթիթ Հոգոլաթիէռ անուն թատերգութիւնը, Ֆարայիք թատերասրահին մէջ։

Վարագոյրը բացուելուն՝ բեմի վրայ էին արդէն Միհրան Անտոնեան, Ալիս Թօփալեան, Նուրհան Մարգարեան եւ Վիքի Մոստիչեան՝ թղթախաղի սեղանի մը շուրջ։

Հետզհետէ բեմ եկան Զարուհի Անտոնեան, Սարգիս Մոստիչեան, Նազարէթ Փշտիկեան, Նորա Գալեան, Արտաշէս Գմբէթեան եւ Բիէռ Թէրզեան:

Իւրաքանչիւր դերասան տէրն էր իր դերին։ Իւրաքանչիւրը մարսած էր իր դերը եւ կատարելապէս տիրացած անոր։ Քաջալերութեան եւ գովասանքի արժանի էր՝ չարաճճի փոքրիկը՝ Վիքի Մոստիչեան, իր միամիտ խոստովանութեան եւ անմեղ արտայայտութեան համար: Օր. Լուսի Թօփալեան վարպետ դերասանուհիի մը տիտղոսին արժանացաւ իր բնական խաղացուածքով։

Երիտասարդ Սարգիս Մոստիչեան սիրահար կառավարի իր դժուարին դերին մէջ՝ ապացոյցը տուաւ վարպետ խաղացողի յատկութիւններուն։ Համակրելին Բիէռ Թէրզեան՝ իր ծպտուն գոմիքի միամիտ խաղացուածքով՝ փորձառու դերասանի յատկութիւնները պատկերացուց։

Գովասանքի չեն կարօտիր անշուշտ, արուեստով դերասան մեր երեք բարեկամները Արտաշէս Գմբէթեան, Նուրհան Մարգարեան եւ Նազարէթ Փշտիկեան, որոնցմէ իւրաքանչիւրը տիրապէս այլափոխուած՝ մարմնաւորուած էին իրենց դերերուն մէջ։

Գմբէթեան՝ իբր հարուստ վաճառական եւ շատ հարուստ հայրը Արփինէ Սիրունեանին, Նուրհան Մարգարեան, որ այլեւս իրեն գործ ըրած է դերասանութիւնը հայ շրջանակներէ դուրս՝ իր շատ բնական խաղացուածքով եւ Նազարէթ Փշտիկեան՝ իր տիրող գլուխով, ամէն դերի յարմար խաղացուածքով եւ ձայնով՝ տիրած իր դերին՝ դարձած է կատարեալ դերասան։

Անտոնեան ամոլը՝ Զարուհի եւ Միհրան՝ իրենց հասած օրէն, եղած են Փարիզահայ գաղութի գնահատուած ներկայացուցչութեան սիրուած դերասանները։ Փափաքելի է որ այս գ... հասկցող խումբը մշտական դառնայ։

Լ. Հ.

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ս. Ցարութեան տօնին առթիւ, Պր. Հրանդ Թուֆայեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրեցեալ եղբօր՝ Պր. Ցարութիւն Թուֆայեանի (Նիւ Ճըրսի, Մ. Ն.)։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տոքթ. և Տիկին Հանրի Բետրեան 100 ե. գ. կը նուիրեն, փոխան ծաղկեպսակի Ողբ. Գէորգ Ցակոբեանի կսկծալի մահուան առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Հրաչ Գալընեան (Աղեքս.) 500 ե. գ. կը նըւիրեն առ ի գնահատութիւն Սրահիս մշակութային, ազգապահպանման և հայրենասիրական՝ գործունէութիւններուն:

Ողբ. Գէորգ Ցակոբեանի մահուան տխուր առթիւ, փասն ցաւակցութեան, կը նուիրեն՝ ե. գ.

Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Պալաեան	100
» » *Նուպար Պալաեան*	100
» » *Ջաւէն Պալաեան*	100

Տէր եւ Տիկին Խորէն Իսկէնեան 100 ե. գ. կը նուիրեն Ընկ. Սարգիս Պօղիկեանի արկածէ մը անվնաս ազատելուն առթիւ։

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ստացած ենք՝ Խարթումի Ազգ. Վարժարանի տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեանի հրատարակած «Քրիստոնէութիւնը և հայերը» (անգլերէն լեզուով) գրքոյկը, որ կը բովանդակէ «յառաջաբան» մը՝ Պր. Գալուստեանի կողմէ և յատուածներ Դերենիկ Սրբազանի գրութիւններէն՝ հայ եկեղեցւոյ մասին: Տպուած են նաեւ հայ եկեղեցւոյ ճարտարապետութեան գլուխ գործոցներու նմոյշները։

Հայ Եկեղեցին օտարներուն ծանօթացնելու առաքելութեան ճամբուն վրայ օգտակար հրատարակութիւն մըն է այս գրքոյկը։

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(*Շար. Ե. էջէն*)

ստացանք, Հայաստանի տուֆ քարէն շինուած, շատ գեղեցիկ ու արուեստի ոճով կոփուած, հայկական խաչքար մը, Խարթումի Հայոց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ զետեղելու համար ի յիշատակ Ապրիլ 24ի բիւրաւոր նահատակներու հոգւոյն:

Այս առթիւ, մեր սիրեցեալ Հայրապետին կը յայտնենք Սուտանահայ գաղութին կողմէ որդիական մեր ջերմ երախտագիտական զգացումները ու անհատնում շնորհակալութիւնները, քաջառողջութեան ու արեւշատութեան լաւագոյն մաղթանքներով։

ՕՆՆԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Տնօրէն Ազգ. Վարժարանի
ի Խարթում

Խարթում, 20-2-967

ԿԸ ՓՆՏՌԵՄ

Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Գրիգոր Առստակի Սիմոնեան, որ ծնած է 1913ին Կիրովականի շրջանի Ջարագիւղին մէջ։ 1937ին տեղափոխուած է Թիֆլիս, իսկ 1938ին գիւղագրուած է։ 1941էն մինչև այսօր տեղեկութիւն չունինք իր մասին։

Հայրն է Առստակ Գրիգորի Սիմոնեան (ծ. 1891ին)։ Մայրը՝ Թարմինա Վասիլի Սիմոնեան (ծ. 1896ին)։ Եղբայրը՝ Սուրէն Առստակի Սիմոնեան (1928ին)։ Քոյրերը՝ Աղիզ և Բաւական Սիմոնեաններ. (բոլորս ալ ողջ ենք)։

Շատ կը խնդրեմ որ անոր մասին տեղեկութիւն ունեցողները իմացնեն հետեւեալ հասցէին.

Սուրէն Առստակի Սիմոնեան
Ջելեռսկինցներու փողոց, Թիւ 30 տուն, Կիրովական
Սովետական Հայաստան
(Արտասահմանեան թերթերէն կը խնդրի արտատպել։)

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Ուրբաթ, 24 մարտ 1967, երեկոյեան ժամը 9ին

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ
«ՋԱՀԱԿԻՐ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳԻՐ
ՊՐ. ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ
Նիւթ՝
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱՅՍՕՐ»

Ամեն ոք սիրով կը հրաւիրուի

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կ Ո Չ

Գահիրէի Ս. Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատանց Միացեալ Հոգաբարձութիւնը ներկայիս կը յայտարարէ թէ կարիքը ունի Արժանապատիւ քահանայ հայրերու կամ կրօնական ասպարէզի կոչում ունեցող և քահանայ ձեռնադրուելու տրամադիր անձերու, քահանայագործելու համար Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ։

Թեկնածուներէն կը խնդրուի գրաւոր դիմում կատարել Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի հասցէով,

179 Rue Ramses – Le Caire (Egypte).

Թեկնածուներ կ՚ընդունուին նաև բոլոր գաղութներէն:

Ե. Գ. Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

(Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել)

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԻՒՐԵՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

(*Շարունակութիւն Բ. էջէն*)

վարժարանի կեանքին ու գործունէութեանը մասին, միաժամանակ պտտցնելով զանոնք շէնքին բոլոր բաժիններըը:

Կոկանեան սրահը այդ պահուն տակաւին փակ ըլլալուն, հայրենի այցելուները բաւականացան դիտելով շրջափակի ցանկապատէն միայն, ապա ուղղուեցան Հ. Մ. Ը. Մ. Նուպարի մարզադաշտը, ուր զիրենք ընդունեցան գաղութիս սիրուած ազգայիններէն պր. Մարտիկ Թաթիկեան ու երիտասարդներու խումբ մը, որոնց հետ մտերմիկ հարցազրոյց ունեցան հիւրերը։ Երջագայելէ ետք մեծ կառոյցներով և բազմայարկ բնակարաններով նորակերտ Նասըր աւանին մէջ՝ անոնք վերադարձան Գահիրէ, եւ այցելեցին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին, ու ապա «Ջահակիր»ի խմբագրատունը։ Թերթիս խմբագրական կազմին հետ ունեցան խիստ հետաքրքրական զրոյց ազգային եւ հայկական զանազան հարցերու շուրջ։ Հիւրասիրուեցան ըմպելիներով ու կենացներ պարպեցին հայ շինարար ժողովուրդին եւ հայրենիքի կենացը, ողջոյնի խօսքեր եղան հայ եւ արաբ բարեկամութեան եւ փոխանակուեցան յուշանուէրներ:

«Ջահակիր»էն ետք անոնք այցելեցին «Արեւ» օրաթերթի խմբագրատունը ուր հաւաքուած բազմաթիւ ազգայիններուն եւ խմբագիրներուն հետ հայրենի հիւրերը ունեցան ջերմ հանդիպում։ Ժամը 9ին անոնք այցելեցին Հայ Գեղ. Միութեան սրահը, ուր ներկայ գտնուող երիտասարդաց մարմնի շաբաթական հաւաքոյթին եւ որուն ընթացքին խօսք առաւ ճարտարապետ Գ. Քոչար։

Սրահի զանազան բաժանմունքները այցելելէ ետք, խմեցին ակումբի գործունէութեան կենացը։

Հայրենի հիւրերը գիշերուան ժամը 10ին հասան Հայկական Ընթերցասրահ, ուր հաւաքուած հասարակութիւնը անհամբեր կը սպասէր յարգելի հիւրերուն։

Տեղի ունեցաւ ջերմ ընդունելութիւն եւ ապա ներկայ ժողովուրդին առջեւ խօսք առնելով անուանի ճարտարապետ Գէորգ Քոչար՝ ընդարձակօրէն խօսեցաւ Հայաստանի շինարարական մեծ աշխատանքներուն եւ ապագայ հսկայ ծրագիրներու մասին, որմէ ետք մոգական լապտերով ներկաներուն ցուցադրուեցան հայրենի շինարարութեանց գունաւոր նկարները, որոնց մասին լայն բացատրութիւններ տուաւ յարգելի դասախօսը:

Ներկաներու փափաքին ընդառաջելով՝ Ս. Հայաստանի ճարտարագէտներէն, ջրաելեկտրագէտ Վլատիմեր Մարթինով՝ որ ամուսնացած է հայուհիի մը հետ և 35 տարիներէ ի վեր կը ծառայէ մեր մայր հայրենիքիս մէջ, յստակ եւ մանրամասն մասնագիտական ծանօթութիւններ տուաւ Սեւանի ջրաելեկտրակայանի ծրագրին յղացման շուրջ, թէ ինչպիսի անհրաժեշտ պարագաներու բերմամբ այդ ծրագիրը իրագործուեցաւ եւ որուն իբր հետեւանք թէեւ Սեւանի ջուրերը պակասում ունեցան, սակայն այսօր շնորհիւ Ս. Հայաստանի հասած կազի քանակութեան ինչպէս նաեւ երկրին մէջ յայտնաբերուած եւ յայտնաբերուելիք քարիւղի հանքերուն, այսօր արդէն իսկ սկսուած է Արփա-Սեւան փապուղիի (թիւնէլ) հսկայ աշխատանքներուն, որոնց իրագործումը պիտի արժէ մէկ միլիառ ռուբլի եւ որուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ կրկին Սեւան վերադարձնել Որոտան գետին ջուրերը՝ կանխելու համար լճի մակերեսին փոքրացումը:

Մեծ ճարտարագէտին խօսքերը հայերէնի թարգմանեց ընկ. Գ. Քոչար։ Ներկաներէն ոմանք հետաքրքրական հարցումներ ըրին յարգելի բանախօսին, որոնց յստակօրէն պատասխանեց ան։ Այս խիստ շահեկան հաւաքոյթէն ետք՝ հայրենի հիւրերը իրենց յիշատակի տողերը արձանագրեցին Սրահի Ցուշամատեանին մէջ, որմէ ետք տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն մը եւ ներկաները համախմբուած սեղանի շուրջ խմեցին մայր հայրենիքի, հայ ժողովուրդի եւ սփիւռքահայ աշխատաւորներու կենացը ու ողջոյնի խօսքեր ըրին արաբ հիւրընկալ ժողովուրդին եւ հայոց հանդէպ անոր ցուցաբերած եղբայրական զգացումներուն:

Առաւօտեան ժամը 1ին հիւրերը առաջնորդուեցան պանդոկ, ուրկէ ժամը 2ին մեկնեցան օդանաւակայան ուղեւորուելու համար դէպի Ասմարա։

Բարի ճանապարհ եւ բարի վերադարձ մայր հայրենիք՝ մեր սիրելի հայրենակիցներուն։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز السيدة عايدة سيرونيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՑՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 173 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՄԱՐՏ 1967 | ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒԲԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ١٧٣ — الخميس ٣٠ مارس ١٩٦٧

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՔԱՐՈԶԸ
Ս. ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ

ԽՕՍՈՒԱԾ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԿԻՐԱԿԻ, 26 ՄԱՐՏ 1967ԻՆ

(Նոյն օրը երեկոյեան ձայնասփռուած Երեւանի ռատիոյէն)

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ: Ամէն։

«Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց»

Ամէն տարի Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին ցնծութեամբ կը տօնէ Սուրբ Զատիկը՝ յիշատակը մեր Փրկչի լուսափայլ Յարութեան։

Ամէն տարի գարնան լուսաբացին, վերանորոգեալ հաւատքով կ'ողջունենք աւետիսը Քրիստոսի յարութեան, իբրև լուսաբացը մեր հոգեկան աշխարհին։

Արդարև, բոլոր անոնց համար, որոնք կը դաւանին իրողութիւնը և ճշմարտութիւնը մարդկային հոգեկան աշխարհին, իրողութիւնը և ճշմարտութիւնը ոգեկան արժէքներուն, ու նաև բարոյական սկզբունքներուն, Քրիստոսի յարութիւնը առանցքը կը հանդիսանայ այդ հոգեկան աշխարհին, սկզբնաւորողը և բեղմնաւորողը ոգեկան արժէքներուն և վէմը և գերագոյն երաշխիքը բարոյական ճշմարտութիւններուն:

Յարութեան գաղափարը, մարդկային ընկերային պատմական կեանքի բազմահազարամեայ փորձի արգասիքն է՝ լիութեամբ ու պայծառութեամբ բիւրեղացած Քրիստոսի հրաշալի յարութեամբ ու հռչակուած Սուրբ Աւետարանի Աստուածաշունչ մատեանով, որ մարդկութիւնը ողողած է անսպառ լոյսով և լեցուցած զայն պանծալի իրագործումներով, ահա երկու հազար տարիներէ ի վեր։

Աստուած լիապէս ու ամբողջապէս յայտնուեցաւ մարդկային աշխարհին՝ Իր Միածին Որդւով՝ Քրիստոսով։

Քրիստոս, Իր ծնունդով, երկիր բերաւ խօսքը Աստուծոյ և Իր յարութենէն յետոյ Երկիր Թողուց շնորհաբաշխ Սուրբ Հոգին Աստուծոյ: Ահա թէ ինչու, Քրիստոսի յարութեան աւետիսը սկիզբն է հաւատացեալի բոլոր ուրախութիւններուն, ստուգութիւնը փրկութեան մեծ յոյսին, գերագոյն երաշխիքը հոգու անմահութեան:

Այսպէս է որ մեծ առաքեալը, իրաւամբ կը գոչէ՝ «Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ ընդունայն է քարոզութիւնն մեր. ընդունայն են և հաւատք ձեր» (Ա. Կորնթ ԺԵ. 14)։

Քրիստոսի յարութեան լոյսը ողողեց նաև աշխարհը Հայոց և յիշատակութեան արժանի իրագործումներով լեցուց պատմութիւնը մեր ազգին։

Այդ լոյսով մանաւանդ, մեր ժողովուրդը իր հոգին պեղեց, իր ինքնութիւնը գտաւ, ինքզինք կերտեց՝ սկսեալ չորրորդ դարու սկիզբներէն՝ հոգևոր, մշակութային և քաղաքական մեծ նուաճումներով։

Հոգևոր նուաճում՝ յաղթանակը նոր Ուխտի և Փրկչի Իշման տեսիլքը Ս. Գրիգոր Լուսաւորչին։

Մշակութային նուաճում՝ հայ տառերու գիւտը և հայերէն թարգմանութիւնը Աստուածաշունչ մատեանին։

Քաղաքական նուաճում՝ ճակատամարտը Աւարայրի։

Այսպէս ծնաւ ու կազմաւորուեցաւ հայ ժողովուրդը իբր և ոգեկան իմացական հաւաքականութիւն։

Այսպէս լուսաւորուեցաւ ու զարգացաւ անոր առաքելութիւնը պատմութեան ընթացքին։

Հայ ժողովուրդը, մեր օրերուն ալ, միշտ նոյն ոգեկան իմացական հիմքերու վրայ կը շարունակէ իր երթը քաղաքակիրթ ազգերու կողքին։ Ժամանակը և նորագոյն պայմանները կեանքի, ճապէս ոչինչ չեն խաթարած անոր հոգեկան աշխարհին մէջ, անոր ստեղծագործ խոյանքին մէջ, դէպի ապագան անոր հայրենաշէն սպասումներուն մէջ:

Տեսիլքը Սուրբ Լուսաւորչի, գիւտը Սուրբ Մեսրոպի և հրամանը կարմիր Վարդանի՝ կը մնան, հետզհետէ առաւել փայլատակումով, ոգեշնչողը բոլոր հայ սրտերուն, վերածնած մեր հայրենի Երկրին մէջ, ինչպէս և հայ սփիւռքի տարածքի վրայ, ուր մեր պանդուխտ զաւակները իրենց հոգիի բոլոր թելերով անքակտելի կերպով կապուած կը մնան իրենց քրիստոնէական հաւատքի գերագոյն կեդրոն, Աստուածակառոյց Սուրբ Էջմիածնին և Սուրբ—գրական Երկրին՝ Հայաստան։

Զատիկ է այսօր, սիրելի հաւատացեալներ։ Հաւատքի, լոյսի և յոյսի տօն է այսօր։ Որովհետև «յարեաւ Քրիստոս ի մեռելոց», որովհետև «մահուամբ զմահ կոխեաց» և «մեզ զկեանս պարգևեաց»։ Այո, ճշմարտապէս յարութիւն առաւ Քրիստոս, ճշմարտապէս յաղթեց մահուան, ու ճշմարտապէս կեանք պարգևեց մեզի։ Սակայն արթուն ըլլանք հոգիով, և չխորհինք թէ բաւական է լոկ հաւատալ այս ճշմարտութիւններուն ու գոհացում գտնել ինքնաբաւ կրաւորական կեցուածքի մը մէջ, կարծելով թէ ապահովուած են մեր հոգիներուս արդարացումը, մեր կեանքը, մեր փրկութիւնը։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՄԱՒՐԻՏԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՑԸ Ա.Մ.Հ.

Երկուշաբթի, 27 Մարտ, կ.ե. ժամը 4ին Գահիրէ ժամանեցին Մաւրիտանիոյ Նախագահ Մոխթար Ուալտ Տատա և տիկինը, որոնց կ'ընկերակցէր մեծ պատուիրակութիւն մը:

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր և տիկինը Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանին մէջ հանդիսաւորապէս ընդունեցան մեծ հիւրերը որոնք մէկ շաբթուան համար հրաւիրուած են Ա.Մ.Հ.ի կողմէ:

Բարի գալուստ մաղթելու եկած էին նաեւ մարաջախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր, փոխ-Նախագահներ, ազգային ժողովի Նախագահը և պետական ու զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

Պաշտօնական ընդունելութեան արարողութիւններէն ետք՝ մեծ հիւրերը առաջնորդուեցան Քուպպէի հանր. պալատը, ուր պիտի մնան իրենց այցելութեան ամբողջ տեւողութեանը։

Գիշերը Ապտինի պալատին մէջ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ մեծ հիւրին, որու ընթացքին երկու Նախագահները խօսք առին։

Երեքշաբթի 28 Մարտին սկսան պաշտօնական խօսակցութիւններ երկու Նախագահներու միջեւ և որուն մասնակցեցան պատուիրակութեան անդամները։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՓՉԵԱՆ
ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Մարտի 25ին Պէյրութի մէջ բացուեցաւ Ասիօ-Ափրիկեան երկիրներու գրողներու Գ. համաժողովը, որուն մասնակցեցան 45է աւելի երկիրներու գրողներ։

Հայաստանէն այս համագումարին մասնակցեցաւ գրողներու միութեան վարչութեան առաջին քարտուղար Եդուարդ Թոփչեան։

Համագումարի օրերուն տեղի ունեցան բազմաթիւ հանդիպումներ, գրական երեկոներ, քննարկուեցան տարբեր երկիրներու գրողներու և գրականութեան մերձեցման, ազգային-ազատագրական շարժման և այլ հրատապ հարցեր։

Անտրէյ Կրոմիքօ Գահիրէի Մէջ

Չորեքշաբթի՝ 29 Մարտին երեք օրուան պաշտօնական այցելութեան մը համար Գահիրէ ժամանեց Ս. Միութեան արտաքին գործոց Նախարար Անտրէյ Կրոմիքօ, ընդառաջելով Ա.Մ.Հ.ի արտաքին գործոց Նախարար Մահմուտ Ռիատի հրաւէրին։

Անտրէյ Կրոմիքօ իր այցելութեան ընթացքին պիտի ունենայ խօսակցութիւններ՝ զանազան հարցերու առնչութեամբ երկու երկիրներու փոխ յարաբերութեանց մասին և Ա.Մ.Հ.ի պաշտօնակիցին հետ պիտի քննարկեն միջազգային զանազան խնդիրներ:

★ 43-ՐԴ «ՍԱԼՈՆ ՏԻՒ ԳԷՌ»Ը ★
Տաղանդաւոր Նկարիչ Ս. Սամսոնեանի Նոր Դափնեպսակը

Երեքշաբթի, 28 Մարտ երեկոյեան ժամը 6ին՝ Մշակոյթի նախարար և փոխ Նախագահ Տոքթ. Սարուաթ Օքաշա բացումը կատարեց Եգիպտոսի Նկարչական մեծագոյն ընկերակցութեան՝ «Սալոն տիւ Գեռ»ի 43րդ ցուցահանդէսին, ուր մօտ 100 արուեստագէտներ (նկարիչ, քանդակագործ և փորագրիչ) ցուցադրած էին իրենց 146 գործերը։

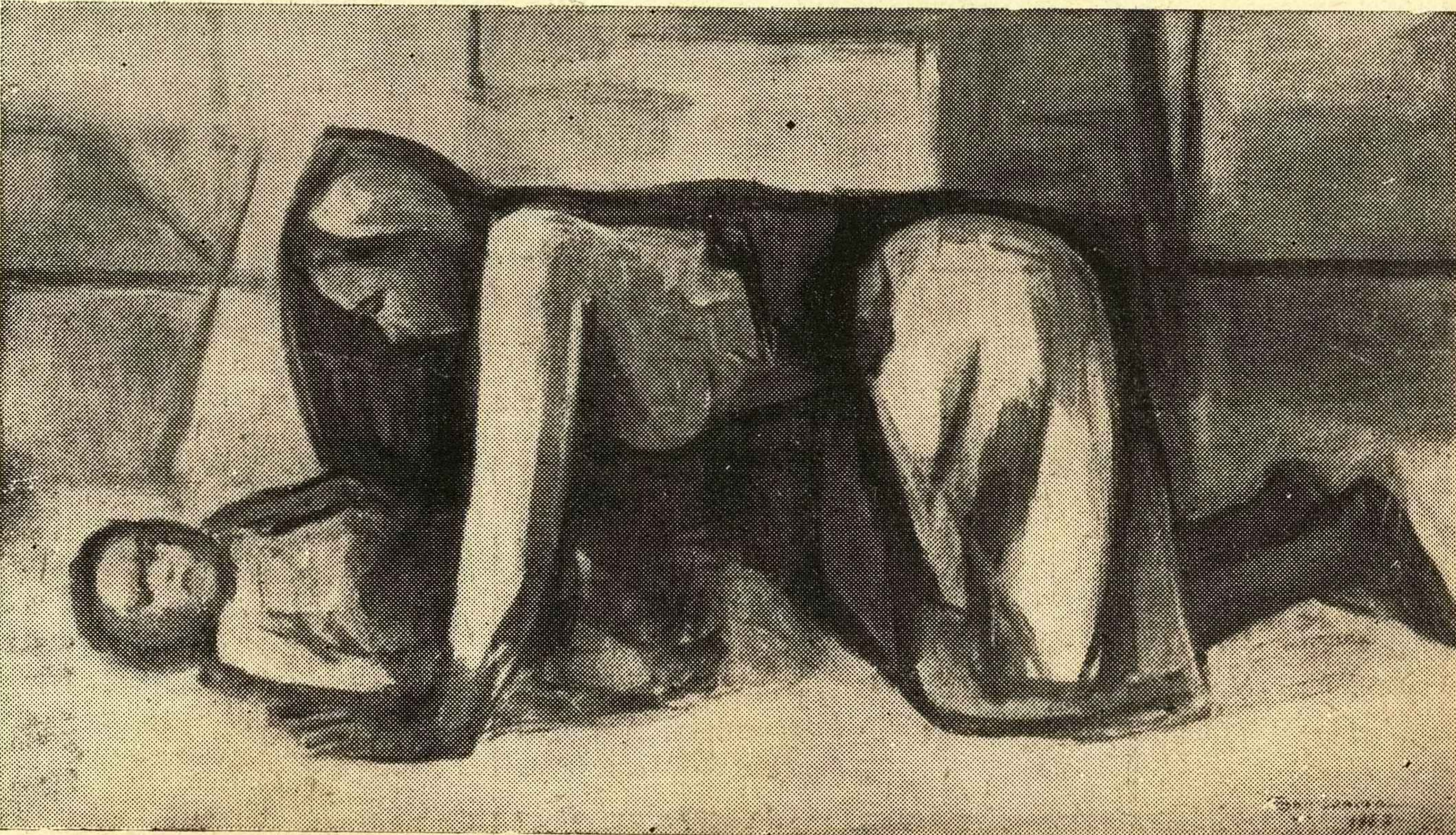
Այս ցուցահանդէսին, զոր կը հովանաւորէր ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, կը մասնակցէին եգիպտահայ բոլոր նկարիչները՝ պպ. Ա. Զօրեան, Ս. Սամսոնեան, Բ. Կոճամանեան, Ս. Շահրիկեան, Տիկնայք Ն. Իփէքեան և Է. Փարթամեան (առաջին անգամ ըլլալով):

Այս տարի մրցանակները բաժնըուած էին հետեւեալ ձեւով. Նիւթական քաջալերութիւն երիտասարդ նկարիչներու (2 հոգի), երկու Ոսկեայ մետալ եւ չորս արծաթեայ մետալներ։

Տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի «Մայրական Գուրգուրանք» պաստառը արժանացաւ Ոսկեայ Մետալի։ Միւս նկարիչն էր Նապիլ Սոլիման։

Հոս կ'արժէ արձանագրել՝ որ այս երրորդ Ոսկեայ մետալն է, որուն կ'արժանանայ մեր բարեկամը եւ տաղանդաւոր արուեստագէտը։

Սրտանց կը շնորհաւորենք մեր հայ արժանաւոր նկարիչը և արաբ մրցանակաւոր արուեստագէտները։

« ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԳՈՒՐԳՈՒՐԱՆՔ »
(Արժանացած Ա. մրցանակի՝ Ոսկեայ Մետալ)

Գործ՝ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

ՏՈՒՆԴԱՐՁ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ

Ուրախ ենք այսօր՝ Մայր Հայրենիք և Սփիւռք։

Մխսալիր ենք մեր ցնծութեան մէջ, որովհետև տէ՛րն ենք դարձեալ՝ դարերու խորերէն, արիւնի ու արցունքի ծովերէն, կրակի ու մոխիրի լեռներէն, մեզի ժառանգ հասած ու վաճառքի ճիրաններէն փրկուած Երուսաղէմի ձեռագիր անգին Մատեաններուն։

Չկայ հայ մը, որ չպահանջէ խստագոյն պատիժ սրբապիղծ և անորակելի այս Ոճիրին հեղինակին և անոր — կամ անոնց — մեղսակիցներուն։

Բուռն բողոքի և խոր ընդվզումի պոռթկումը՝ միահամուռ եւ աննախընթաց ուժով՝ ստիպեց աճուրդի արքաները՝ որ հայութեան վերադարձնեն անփոխարինելի մեր գանձերը։

Եւ այդ ամէնը՝ ժառանգ հասած մեզի հոգիի ու միտքի իբր լոյս՝ պիտի փոխանցենք մեր կարգին՝ ապագայ սերունդներուն՝ որպէսզի անո՛նք եւս ճանչնան ու ճանչցնեն հայը, հայուն հրաշակերտ հանճարը։

Ազգի՛նն է մեր հոգևոր ու նիւթական մշակոյթի ամէն նշխար։

Որոշ շրջանակի մը, հաստատութեան կամ սոսկ անհատներու չի պատկանիր ատիկա։

Ամէն գանձ՝ ԱԻԱՆԴ է մեզի՝ հիներէն։

Կատարեալ չէ սակայն մեր ուրախութիւնն այսօր, որովհետև խաղաղ չէ մեր միտքը, հանգիստ՝ մեր հոգին։

Եթէ կարելի ըլլայ իսկ հաստատել ինքնութիւնը խայտառակ խաչագողներուն, պատժել զանոնք քրէական յանցանքի համար ու յաջողիլ Դժոխք ղրկել անոնց սև հոգին..., դարձեա՛լ հայ ժողովուրդը չի կրնար հանգիստ քնանալ։

Հանդիսաւոր և պաշտօնական հաղորդագրութիւններն ու Մամուլին շնորհուած տպաւորիչ տեսակցութիւնները՝ թէ անգամ մըն ալ պիտի չկրկնուին նման անորակելի արարքներ՝ ոչինչ կը փոխեն իրականութենէն՝ որ կայ ու կը մնայ՝ հայութեան սիրտը խոցող՝ արիւնող դաշոյն իբրև։

Պարզ է. այն ինչ որ պատահեցաւ, կրնայ պատահիլ դարձեալ, կրկնուիլ՝ տարբերակով մը։

Ո՞վ կրնայ պնդել հակառակը, քանի գոյութիւն ունին մի և նոյն պայմանները՝ որ կարելի դարձուցին հայութեան հոգիին ու պատւին դէմ այդ Ոճիրը։

Ոչինչ փոխուած է։

Եւ արդէն՝ ամէն զգուշութիւն ձեռք առած ըլլալու է սատանաւիրտ և չափազանց հնարամիտ ու խորամանկ գողը, որպէսզի նոյն սխալը չգործէ երկրորդ անգամ...։

ԿԱՑ, տխուր է չեշտելը, այդ կարելիութիւնը, այդ հաւանականութիւնը՝ որքան ալ արթուն պահակներ գտնուին աշխարհի վրայ՝ Հայրենիք թէ Արտասահման։

Կրնա՞նք վստահ ըսել թէ այն որ տեղի ունեցաւ ԱՌԱՋԻՆՆ է ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ...։

Արդ, ստիպողական է որ ճանչնանք ու կշռենք հայ Մշակոյթի խիստ սակաւաթիւ փշուրներուն սպառնացող մահաբեր ՎՏԱՆԳԸ։

Երուսաղէմի ձեռագիր մատեաններուն ճակատագիրն ունին արտերկրի մեր մշակոյթի ԲՈԼՈՐ նշխարները՝ ուր ալ ըլլան անոնք, ինչ տեսակ և քանի զոյգ բանալիով գանձարկղի մէջ պահուած։

Անգա՛մ պաղպատէ արկղերուն՝ չի կրնար վստահիլ այլևս հայ ժողովուրդը՝ իր գանձերը։

Անոնք ալ հայուն պէս պիտի փճանան, հալին օր մը, փշուր ու փոշի դառնան՝ անխուսափելի, անդիմադրելի կերպով։

Յոռետեսութիւն չեն այս խօսքերը՝ որ քաղուեր են աշխարհի առջև պարզուող դէպքերէն։ Ըսենք՝ լաւատեսութեամբ. հայը պիտի տևէ Սփիւռքի մէջ՝ ատեն մը. ո՛չ յաւիտեան, ինչպէս պիտի ապրի հայրենաբնակ մեր ժողովուրդը։

Պիտի ապրի արտերկրի հայը՝ Հայրենիքով, բայց դարձեալ՝ ատեն մը։

Ինչո՞ւ սպասել մինչև այդ օրը։

Ամէն հայու բաղձանքն է՝ որ անդարմանելին տեղի չունենցայ՝ ապահովագոյն վայրին մէջ համախմբուին և պահ դրուին աշխարհի չորս ծագերուն մէջ գտնուող մեր հին մշակոյթի վերջին բեկորները։

Ունինք հզօր պետութիւն, բարձր մշակոյթով Մայր Հայրենիք՝ ուր գիտական վերջին մեթոտներով կը պահպանուին մեր աչքի լոյս գանձերը։

Հայրենիքի մէջ՝ Արարատին պէս անսասան Հայաստանի մէջ միայն նոր կեանք և լոյս կը ստանան մեր սուրբ Մատեանները՝ գուրգուրոտ ձեռքերու մէջ, հեռու՝ ամէն տեսակ ՈՐԴԷ ՈՒ ՑԵՑԷ՝ որ կը կրծեն հայը, հայուն հանճարին հրաշահամ պտուղները...։

Հայ ժողովուրդին համար կենսական է, Հայրենադարձին չափ կենսական, Տուն Դարձը՝ մեր Մշակոյթի փշուրներուն։

Ասիկա՝ յաջորդ և անմիջական քայլը՝ Երուսաղէմի ձեռագիր անգին Աւետարաններուն աճուրդին Գայթակղութենէն ետք առնելիք՝ համազգային կամքով և նո՛յնքան ուժեղ պոռթկումով։

Բարի՛ հայրենադարձ...

25 Մարտ, 1967 — *ԱՐՄԷՆ Տ. ՏՕՈՒՐ*

«ԶԱՐԹՕՆՔ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ ՊՐ. ԳԵՐՍԱՄ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆՍ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 28 Մարտ, կէսօրէ ետք ժամը 4ին հաճո՛յքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու այցելութիւնը Պէյրութի «Զարթօնք» օրաթերթի խմբագրապետ Պր. Գերսամ Ահարոնեանի, որ մէկ շաբթուան համար կ'այցելէ Գահիրէ, ծանօթանալու եգիպտահայութեան հետ։ Յարգելի հիւրին կ'ընկերակցէին ՊՊ. Մեսրոպ Գուլումճեան և Սարգիս Փափազեան։

Խմբագրական կազմին հետ ազգային և գաղութային հարցերու մասին հետաքրքիր զրոյց ունենալէ ետք, Պր. Գ. Ահարոնեան և իրեն ընկերակցող ազգայինները այցելեցին խմբագրատանս զանազան բաժիններն ու հանդիսասրահը ու մեկնեցան խիստ գոհ տպաւորութիւններով։

Բարի գալուստ կը մաղթենք մեր յարգելի պաշտօնակիցին։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՌԱՏԻՈԿԱՅԱՆԸ ԱՃՈՒՐԴԷՆ ՓՐԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Լոնտոնի ձայնասփիւռը՝ 27 Մարտ 1967ի իր հաղորդագրումներուն մէջ տուաւ Երուսաղէմէն հայութեան համար խիստ կարևոր լուր մը՝ թէ Յորդանանի ընդհ. դատախազը երևան բերած է թէ Լոնտոն աճուրդի հանուած հայկական ձեռագիր մատեանները ՈՒԹԸ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԳՈՂՑՈՒԱԾ են Երուսաղէմի հայկական Մայր Տաճարի գանձարկղէն և թէ ոճիրին հեղինակին ներում շնորհուած է, 1965ին հրատարակուած ընդհանուր ներումի օրէնքի մը հիման վրայ...։

«ՋԱՀԱԿԻՐ».— Մեծագոյն վերապահութեամբ կու տանք այս լուրը՝ մինչեւ որ մեզի հասնի Երուսաղէմի Պատրիարքարանին պաշտօնական հաղորդագրութիւնը՝ որ վստահ ենք պիտի չուշանայ։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

Թերթիս ուղարկուած գրութիւնները չհրատարակուելու պարագային իսկ չեն վերադարձուիր:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խոր ցաւով տեղեկացանք մահը մեր աշխատակից եւ բարեկամ ՄԿՐՏԻՉ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆի, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 24 Մարտ 1967, առաւօտեան ժամը 5ին Տար Էլ Շեֆա հիւանդանոցին մէջ՝ յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Հանգուցեալը սիրուած ու յարգուած ազգային մըն էր եւ լաւ արհեստաւոր:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի այրիին եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն:

×

Մեծ ցաւով իմացանք մեր բարեկամ եւ սիրուած ասամնաբոյժ Տոքթ. ՅՈՎՍԷՓ ԹԻՐԻԱՔԵԱՆի յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 24 Մարտ 1967, կ.ե. ժամը 4ին իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 25 Մարտ 1967, առաւօտեան ժամը 11ին Ս. Գր. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Մեր զգա՛ծուած ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք հանգուցեալի այրիին, դստեր եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն:

Ս. ԶԱՏԻԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Անցեալ Կիրակի, 26 Մարտ 1967, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տօնուեցաւ Ս. Զատիկը բացառիկ շուքով մը։ Օրուան պատարագիչն էր Հոգշ. Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ. Կարպիսեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Պէյրութէն։

Յատուկ պատճառի փառք մը խօսեցաւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան, որ հրաւիրուած էր Երուսաղէմէն՝ մասնակցելու Գահիրէի Ս. Զատկուան տօնակատարութեանց:

Երգեցողութիւնները ներդաշնակօրէն կատարուեցան «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ քառաձայն՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի։

Ներկայ էր Նախագահ Կամալ Ապտել Նասէրի ներկայացուցիչ՝ զնդապետ Մոհամէտ Կամիլ Ուահպին։ Եկեղեցին լեցուն էր հաւատացեալներով:

Արարողութենէն ետք տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն եւ շնորհաւորանքի ընդունում Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան Նախագահի ներկայացուցիչին, ազգային ժողովականներու, դասախօսներու, Մամլոյ ներկայացուցիչներու եւ հիւրերու: Խօսք առաւ Գահիրէի Առաջն. Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, յայտնեց թէ Վեհ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոս նամակով մը իր շնորհաւորութիւնները եւ օրհնութիւնները յղած է Գահիրէի հայութեան. շնորհաւորեց բոլոր ներկաները, արեւշատութիւն մաղթեց մեր սիրեցեալ Հայրապետին, ԱՄՀի ժողովուրդին եւ իր մեծ Առաջնորդ Կամալ Ապտէլ Նասէրին։ Խօսք առաւ նաեւ Քաղաք. Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան, որ յանուն Գահիրէի հայութեան, շնորհակալութիւնները յայտնեց երկու հիւր վարդապետներուն՝ որոնք իրենց մասնակցութեամբ փայլը աւելցուցին Ս. Զատկուայ տօնակատարութեանց։

Պր. Կարօ Ներսէսեան արաբերէնի թարգմանեց խօսքերը եւ յանուն ներկաներուն շնորհակալութիւն յայտնեց Նախագահի ներկայացուցիչին եւ խնդրեց անկէ՝ որ իր կարգին Նախագահին ներկայացնէ երգիպտահայերու երախտագիտական զգացումները։

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՔԱՐՈԶԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Աստուածորդին՝ Քրիստոս, պատմականօրէն մէկ անգամ յարութիւն առաւ, այո, և ընդմիշտ յաղթեց մահուան, կեանք պարգևելով մարդուն, սակայն որպէսզի մեզմէ ամէն մէկը արժանի ու մասնակից դառնայ այդ շնորհներուն, պէտք է տևապէս իր կեանքի ընթացքին՝ զՔրիստոս կրէ իր սրտին մէջ, տևապէս մաքառի մեղքին դէմ, տևապէս բարին գործէ, կարենալ հասնելու համար յարութեան ապրումի բարձունքին։ Մահուան արմատը չարն է, անոր սկիզբը՝ մեղքը։ Չարին յաղթելով, մեղքը խափանելով է, որ ամէն մէկուս հոգեկան աշխարհին մէջ Քրիստոս կրնայ յարութիւն առնել: Մեր հաւատքով, մեր կեանքի բարի ու արդար գործերով, չարիքին դէմ մեր արիութեամբ, պիտի կարողանանք արժանանալ Քրիստոսի յարութեան ապրումին, անոր շնորհներուն։ Պօղոս առաքեալ կը վկայէ՝ «արդ ազատացեալք ի մեղացն ծառայեալք Աստուծոյ՝ ունիք զպտուղ ձեր ի սրբութիւն, և վախճան նորա կեանք յաւիտենից։ Զի թոշակ մեղաց մահ է. այլ շնորհք Աստուծոյ կեանք յաւիտենից ի Քրիստոս Յիսուսի ի Տէր մեր» (Հռոմ. Զ. 22—23)։

Եւ այն, ինչ ճշմարիտ է մեր ազգի զաւակներուն ամէն մէկուն համար առանձին, ճշմարիտ է նաև մեր ամբողջ ազգին համար, իբրև հաւաքական ամբողջութիւն, իբրև Եկեղեցի և ժողովուրդ: Հայ ժողովուրդը իր կրօնական հաւատքով, իր մայր Եկեղեցիով, իր մշակոյթով ու մեր օրերու իր ազգային—հայրենական վերածնունդով, հոգևոր, մշակութային, բարոյական ամբողջ մըն է, ապրող, աճող ու ստեղծագործող մարմին մը՝ ոչ միայն նիւթեղէն, այլ մանաւանդ հոգեկան։

Այդ հաւաքական հոգին է, որ պիտի պահենք Քրիստոսի յարութեան լոյսին մէջ, Աւետարանի ոգեկանութեան շողակաթումին ներքոյ, որպէսզի մեր ժողովուրդը շարունակէ ուղիղ գծով ընթանալ մեր լուսաբնակ նախնեաց ճամբով:

Դարերը կ'անցնին, ժամանակները կը փոխուին, սերունդներ կու գան ու կ'երթան, արտաքին նոր պայմաններ կեանքի կը կոչուին, սակայն վաւերական ազգի մը հոգին, ինքն ալ թէև յարաշարժ ու մշտանորոգ, կը պահէ ու կը պահպանէ իր սկզբնական անհատականութիւնը, ըլլալու և գործելու իր սեփական ոճը, կեանքն ու աշխարհը ընկալելու իր ուրոյն կերպը, այնպէս ինչպէս դարաւոր կաղնին. թէև ամէն տարի իր ոստերն ու տերևները կը փոխէ, բայց իր աւիւնը միշտ կը ստանայ իր միևնոյն արմատներէն։ Ժողովուրդի մը պատմութիւնը, խորքին մէջ պատմութիւնն է՝ իր հոգեկան ուժերը կենսագործելու անսահմանօրէն այլազան կերպերուն:

Արդ, սիրեցեալ զաւակներ մեր, աղօթեցէք և արթուն մնացէք, և գործեցէք այնպէս, որ Քրիստոս չմեռնի ձեր հոգիներէն ներս, որ Քրիստոս չմեռնի մեր ժողովուրդի գիտակցութեան ու պատմութեան մէջ։ «Զհոգին մի շիջուցանէք» կը պատգամէ մեզի Պօղոս առաքեալ: Քրիստոսի յարութեան ստուգութեամբ, Քրիստոսի յարութեան լոյսով յաւէտ վառ ու անշէջ պիտի պահենք մեր հոգիները: Զի «յորժամ Քրիստոս յայտնեսցի՝ կեանքն ձեր, յայնժամ և Դուք ընդ նմա յայտնեսջիք» (Կողոս. Գ. 4)։

Զատիկ է այսօր, սիրելի հաւատացեալ ժողովուրդ, տօնը Քրիստոսի լուսափայլ յարութեան, մխիթարութիւնը և ուրախութիւնը մեր, կենարար յոյսը մեր լինելիութեան ու յաւերժութեան։

Ամուր փարած Ձեր առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին, և Ձեր սրտերուն մէջ վառ ու պայծառ պահած անմար ջահը հայութեան հոգիին, աճեցէք, բազմացէք ու զօրացէք Աստուծոյ օրհնութեան ներքոյ:

Եւ այսօր, զատկական այս լոյս առաւօտեան, բերկրեալ հոգիներովն բարձր երգեցէք ու փառաբանեցէք Արարիչը լուսոյ և առաջին Լոյսը մեր՝ զյարուցեալ Փրկիչն մեր Քրիստոս:

«Փառք հրաշափառ յարութեան Քո Տէր»։

Լոյս եւ խաղաղութիւն համայն աշխարհին, բոլոր ժողովուրդներուն։

Լոյս եւ խաղաղութիւն մեր հարազատ ժողովուրդին ու նոր կեանքի կոչուած վերաշինուող ու կենսուրախ մեր Մայր Երկրին, արեւաշող, յաւերժական Հայաստանին։

Լոյս եւ խաղաղութիւն եւ շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ այժմ եւ յաւիտեան։ Ամէն։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Գ. ՄԱՀԱՐԻ

ՔԱՆԴԱԿՆԵՐ

ՍՐՏԻ ԵՒ ՑՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

Սենեակում ցուրտ է: Ինչ-որ տեղ աւելի ճիշդը, ներքնայարկում, կաթսայարանը, ինչ որ բան վատ է աշխատում։

Քննեցին, տեսան, որ սարքերը կարգին են, յետոյ մտածեցին, որ գուցէ հնոցապանի սի՞րտն է վատ աշխատում։

Այդպէս էլ կար։

Ուրեմն միայն ցուրտը չէ, որ ազդում է սրտի վրայ: Կարող է սիրտը ազդել ցրտի վրայ:

Ես կողմնակից եմ, որ առաջին հերթին մարդու սիրտը լաւ աշխատի։ Որովհետեւ՝

Որովհետեւ մրսած սրտի ցաւը կարելի է տանել, իսկ սրտի ցուրտը՝ երբեք:

ԹԵՄԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ցուցափեղկում դրուած իրերի նման բոլոր թեմաները չեզոք են։ Երբ գնորդը գնում է իրերից մէկը կամ երբ արուեստագէտը դնում է իր ձեռքը որեւէ թեմայի վրայ, նրանք դադարում են չեզոք լինելուց։

Այս մասին ես մտածեցի վերջերս, երբ կարդացի Ալբերտո Մորավիայի «Արհամարհանք» վէպը՝

Արհամարհանք, — առաջին հայեացքից՝ վէպի համար՝ չնչին, արհամարհելի մի թեմա։ Բայց ահա գրողը կարողացել է խախտել թեմայի չեզոքութիւնը եւ բարձրացնել այն մի բարձրութեան, որի առաջ անհնարին է գլխարկը չհանել։

Գլխարկը հանել արհամարհանքի առա՞ջ։— Այո՛, արուեստն է հրամայում։

ԿԱՐՃԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թիթեռնիկի կեանքի ամբողջ տեւողութեան ընթացքում ես նրա հետ ընկերութիւն արի։ Ամբողջ տեւողութեան ընթացքում ասելով՝ մի օր, որովհետեւ ինչպէս յայտնի է, թիթեռնիկը մի օր է ապրում։

Երբ նա չափահաս դարձաւ, այսինքն կէսօրուայ մօտերը, սկսեց ճախրել աւելի բարձր, գլխիցս վեր եւ ասաց, որ ինքը արծուից էլ բարձր է թռչում. ես նրան հասկացրի, որ թիւրիմացութեան մէջ է եւ որ նա թիթեռնիկի թռիչք ունի եւ այդ վատ չէ, մինչեւ անգամ շատ լաւ է թիթեռնիկի համար։

Մեր վէճը տեւեց մինչեւ երեկոյ։ Իրիկնային աղջամուղջում կորաւ նա, եւ ես մնացի մենակ, անընկեր:

Օրեր անցան։ Մի անգամ այգում զբօսնելիս ես ծոծրակիս ըզգացի մի սուր խայթ։

Ետ նայեցի։ Թիթեռնիկն էր։

— Այդ դո՞ւ ես։

— Ես եմ։

— Բայց չէ՞ որ թիթեռնիկը՝

— Ի՞նչ թիթեռնիկ լաւ նայիր…

Նայեցի ուշադրութեամբ՝

Բոռ էր, չարքային, գազազած բոռ։

ՅՈԲԵԼԵԱՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԹՈՒԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Երկիրը տօնում է Հոկտեմբերի 50 ամեակը։

Հարուստ թուական է 1967ը, մեծ ու արգասաւոր։

Մեծ Հոկտեմբերի յիսնամեակի հետ, հայ ժողովուրդը այս տարի տօնում է՝ աւագութեան կարգով՝

Ներսէս Շնորհալու 865 ամեակը (փորձէք ապրել…)։

Սայաթ-Նովայի 255ամեակը։

Տերենցի 145ամեակը:

Յակոբ Պարոնեանի 125ամեակը:

Պետրոս Դուրեանի 115ամեակը։

Արշակ Չօպանեանի 96ամեակը:

Եղիշէ Չարենցի 70ամեակը։

Հարուստ զուգադիպութիւնների մեծ տարի: Հազար ապրի այս տարին…։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ «ԱՐԴԱՐ» ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Թերթեր հաղորդեցին, որ երկրաբաններն ու հետախոյզները Մասսի ընդերքում գտել են ոսկու մեծ պաշարներ։

Մասիսը մեզ համար սոսկ աշխարհագրական անուն չի եղել եւ չի, Մասիսը մեզ համար խորհուրդ է եւ պետական նիշ, աւանդութիւն է եւ պատմութիւն։

Մենք երգել եւ կարօտել ենք նրան ու պիտի երգենք, կարօտենք անմար կարօտով:

Իսկ նրանց համար Մասիսը մի ոչինչ չասող, աշխարհագրական միաւոր է եւ հիմա միայն նրանց աչքով ստանում է առանձին նշանակութիւն, որովհետեւ այնտեղ ոսկու պաշարներ են գտել։

Նրանք նոյնպէս յետայսու պիտի «գքաղուեն» Մասիսով։

Այնուհետեւ էլ՝ աշխատանքի բաժանում։

Մենք պիտի երգենք ու ողանք Մասիս լերան անուան վրայ, իսկ նրանք պիտի փորփրեն նրա կողերը եւ կողոպտեն։

Այս երեւի այն է, ի՛նչ կոչւում է աշխատանքի «արդար» բաժանում։

ՍՈԽԱԿՆ ԱՆՏԱՌՈՒՄ

Անտառում երգում էին զանազան թռչուններ զարմանազան ձայներով։ Ամառային առաւօտը, արեւով պսակուած՝ անցնում էր թառուտից թառուտ եւ ասես հարբած թռչնային այս յախուռն համերգով՝ ինքն էլ էր երգում։

Ու յանկարծ ամէն ինչ լռեց։

Սկզբում ես մտածեցի, որ իմ ներկայութիւնը փչացրեց գործը եւ այն է, ուզում էի ետ դառնալ եկածս ճանապարհով, երբ ականջիս հասաւ սոխակի ոգեշունչ մեղեդին։

Անտառային հանդիսաւոր լռութեան մէջ երգում է երկոտանի փետրաւոր վարպետը եւ լսում էր նրան հիացմունքից ուշաթափ՝ անտառային առաւօտը եւ լսում էր կախարդուած անտառն իր թեւաւոր երգիչներով:

Սոխակը լռեց, նա վերջացրեց իր երգը, եւ ս մի րոպէ եւ անտառը լցուեց զանազան թռչուններ զարմանազան երգերով։

Ես հասկացայ, որ անտառային երգիչները լռեցին, որպէսզի չխանգարեն սոխակին եւ լսեն նրա երգը։

Չէ՛ք գտնում, որ մարդկային հասարակութեան մէջ այս գործը մի քիչ այլ կերպ է դրուած եւ որ երաժշտական նախանձը փետրաւոր երկոտանիների մօտ գոյութիւն ունի… առայժմ։

ՓԱՆՋՈՒՆԻՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Մեծատաղանդ Օտեանի Փանջունին երբ փոքր էր, սովորութիւն ունէր ամէն բան ջարդելու, երբ հայրը բարկանում էր,—«այդ ինչ ես անում»…— Փանջունին անխռով պատասխանում էր.— «Շինում եմ»:

Այս զարմանալի Փանջունուն եմ յիշում վերջերս ամէն օր, երբ կարդում եմ չինական կուլտուրական յեղափոխութեան մասին։

Զարմանալի կուլտուրական յեղափոխութիւն: Փշրել արուեստի կոթողներ, Շեքսպիրին, Պուշկինին, Դոստոեւսկուն յայտարարել օրէնքից դուրս, ժխտել սեփական եւ աշխարհի նկարչութիւնը, քանդակագործութիւնը, երաժշտութիւնը եւ անունը դնել… «կուլտուրական յեղափոխութիւն»։ Ոչընչացնել պետական-կուսակցական կադրերը եւ անունը դնել…

Զարմանալի՜ յեղափոխութիւն։

Եւ ի՜նչ լաւ է, որ սովետական մարդը իրաւունք ունի ոչ միայն զարմանալու, այլեւ ծիծաղելու չինական փանջունիների վրայ…։

ԱՆՄՈՌԱՑՈՂ ԴԷՄՔԵՐ

ՂԱԶԱՐՈՍ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Անցեալ Երեքշաբթի, 21 Մարտ 1967, եգիպտահայութիւնը հողին յանձնեց բազմամեայ դպրապետ եւ երգի ուսուցիչ Պր. Ղազարոս Ղազարոսեանը։ Ճիշդ է, որ ծերութեան պատճառաւ, ան տարիներէ ի վեր հանգստեան կոչուած էր ու Հելուանի առանձնացած կը մնար,

Ղ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
(երիտասարդ տարիքին)

բայց իր առողջական վիճակը իր շուրջիններուն կը յուսադրէր՝ թէ աւելի երկար ժամանակ պիտի ապրէր ու ժողովուրդը տակաւին վայելք պիտի ունենար ստէպ զինք ունկնդրելու մեր եկեղեցիներուն, վերյիշել տալով այն օրերը, ուր Ղազարոսեան կը փայլէր որպէս դպրապետ ու ղեկավար մեր զոյգ եկեղեցիներուն մէջ։

Այդ յիշատակելի ու երջանիկ օրերը անցան գացին, ու այժմ, իր մահուամբ, վարագոյրը կ'իջնէ վերջնականապէս, պատմութեան փոխանցելով մօտաւորապէս քառասուն տարուան շրջան մը, ուր Ղազարոսեան Գահիրէի մեր եկեղեցիներէն ներս կը վերակենդանացնէր մեր երջանկայիշատակ հայրապետներու շարականներն ու մեղեդիները, հոգ տանելով կարգ կանոնին ու եկեղեցական ժամակարգութեան անթերի գործադրման։

Իր անունը այս մարզէն ներս համազգութային համբաւի հասած էր ու հեռաւոր գաղութներէ Գահիրէ այցելող եկեղեցական ու աշխարհական անհատներ հետաքրքրութեամբ կը փնտռէին Ղազարոսեանը ու սրտի երանութեամբ կ'ունկնդրէին իր երգեցողութիւնները կամ իր ղեկավարած դպրաց դասն ու երգչախումբը:

Այս ուղղութեամբ իր ունեցած հմտութիւնը անգերազանցելի էր։ Իր ժամանակակիցներուն մէջ, ոչ մէկ անձ հասած է այն բարձր գնահատանքին՝ որ Ղազարոսեան իր ողջութեան բարձրացաւ։ Անշուշտ այս հաստատումը կ'ընենք համազգութային արժէքով եւ ոչ թէ մեր գաղութը միայն ի մտի ունենալով:

Իր ունեցած հմտութեան ու անփոխարինելի արժէքին փոխարէն՝ ան համեստ էր ու ինքնամփոփ։ Չունէր հաւակնութիւններ թէ ինք շատ բան գիտէ, ամենագէտ է, թէեւ լռելեան, իր գործունէութեամբ իսկ կը հաստատէր թէ ինք արժանաւոր մըն էր իր ասպարէզին մէջ ու արժանի՝ գնահատանքի ու գուրգուրանքի։ Չէր ուզեր խօսիլ ինքն իր մասին, կ'ուզէր որ ուրիշներ ըմբռնէին իր արժէքը ու բուն այնմ արտայայտուէին։ Կը փափաքէր շուքին մէջ մնալ, իր պարտականութեանց անթերի կատարումով՝ խինդը հանդարտ:

Ողբացեալին անունը անքակտելիօրէն կապուած է գաղութիս պատմութեան հետ որպէս երկարամեայ դպրապետ մեր եկեղեցիներուն եւ երգի ու երաժշտութեան ուսուցիչ մեր ազգային վարժարաններուն։ Իր հասցուցած աշակերտներէն ոմանք այսօր համբաւի տիրացած երաժշտագէտներ են ու երգիչներ։

Ան ծնած էր 21 Հոկտ. 1884ին Ռոտոսթոյի (Թէքիրտաղ) մէջ, թէեւ իր ծննդեան վկայականը կը կրէ 1886 թուականը: Հայրը արհեստով կօշկակար, փոխադրուած է Չորլու, փոքրիկ Ղազարոսը ձգելով իր մեծ հօր՝ Տէր Անդրէաս քահանայի մօտ։ Մեծ հայրը եղած է իր առաջին ուսուցիչը, որ իրեն սորվեցուցած է թէ՛ մայրենի լեզուն եւ թէ եկեղեցական երգեցողութիւնները։ Ան երախտագիտութեամբ կը յիշէր իր մեծ հայրը, ամէն անգամ որ առիթը ներկայանար: Փոքր տարիքէն սկսեալ, Ղազարոսեան ծառայած է Ս. Եկեղեցիին։ Աշակերտած է իր ծննդավայրի, Ս. Խաչ Թաղի Ցիսուսեան նախակրթարանը:

Տէր Անդրէասի մահէն ետք՝ ան փոխադրուած է իր ծնողաց մօտ՝ Չորլու, ուր յաճախած է Ս. Գէորգեան երկսեռ վարժարանը, Աբրահամ Հայրիկեանի (Պոլսոյ Արդի Վարժարանի հիմնադիր, նահատակ 1915ին) տնօրէնութեան օրով։ Շրջանաւարտ ելլելէ ետք (1899) ստանձնած է քաղաքին Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ դպրապետութիւնը եւ համանուն վարժարանին երաժշտութեան օգնական ուսուցչի պաշտօնը։ Այս թուականէն սկսեալ, մինչեւ իր հանգստեան կոչուիլը ձեռնհասօրէն վարած է այս պաշտօնները ո՛ր քաղաքը որ գտնուած է:

1906ին փոխադրուած է իր ծննդավայրը, ուր մնացած է մինչեւ 1910, որպէս դպրապետ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ եւ երգի ուսուցիչ Ցիսուսեան վարժարանի մէջ, Գէորգ

(Շար. տես էջ 4)

ՇՈՒՄԱՆԻ ՏԱՆ ԱՐԾԱԹԷ ՊԱՐԳԵՒԸ

Ցվիկաու։ Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետութեան ոչ մեծ քաղաքներից մէկը, Ռոպերտ Շումանի ծննդավայրը։ Այստեղ չորս տարին մէկ անցկացւում է դաշնակահարների Շումանի անուան միջազգային մրցանակաբաշխութիւն։ Աշխարհի շատ երկրներից այստեղ հաւաքւում են մեծ ռոմանտիկի կրքոտ, պոէտկուն եւ միեւնոյն ժամանակ երազկոտ երաժշտութեամբ գերուած երիտասարդ հրաժիշտները՝ առաջնութիւնը վիճարկելու համար։

Այս անգամ Շումանի տունը մտնելու եւ մրցանակաբաշխութեանը մասնակցելու «յանդգնութիւնն» ունեցաւ դեռ քսան տարին չբոլորած մի հայ աղջիկ, որը մանկութիւնից արդէն մի ներըմբռնողական մղումով սիրել է Շումանի արուեստը, ընդամէնը 14-15 տարեկան հասակում յափշտակուած նուագել է «Գարնավալ» եւ «Սիմֆոնիկ էտիւդներ» դաշնամուրային դժուարագոյն ստեղծագործութիւնները: Աստիճանաբար ձեւաւորւում եւ գիտակցուած է դառնում նրա վերաբերմունքը դէպի Շումանի երաժշտութիւնը եւ տարիներ յետոյ մրցանակաբաշխութեան ժիւրիի անդամների հարցին, թէ ինչո՞ւ որոշեցիք մասնակցել, իր վերաբերմունքն ու յոյզերը արտայայտում է այսպէս.

— Շումանը իմ ամենասիրելի կոմպոզիտորներից է, նրա երաժշտութիւնը մօտ է իմ սրտին, մարդկային զգացմունքների խոր հոգեբանական բացայայտումը, տրամադրութիւնների բազմազանութիւնը, հակադրութիւնները, մասշտաբայնութիւնը վաղուց գրաւել են ինձ։

Այդ աղջիկը Երեւանի կոնսերվատորիայի երրորդ կուրսի ուսանողուհի Սվետլանա Նաւասարդեանն է։ Նա երաժշտութեամբ սկսել է պարապել հինգ տարեկան հասակում, Սայաթ-Նովայի անուան երաժշտական դպրոցն աւարտելուց

Սվետլանա Նաւասարդեան

յետոյ, 12 տարեկան աղջիկը ընդունւում է երաժշտական ուսումնարան, հանրապետութեան վաստակաւոր մանկավարժ Վաչէ Ումր-Շատի դասարանը։

Հմուտ մանկավարժը անմիջապէս նկատում է աշակերտուհու բացառիկ տուեալները եւ ամենայն հոգատարութեամբ, քայլ առ քայլ մշակում ոճական ճիշդ զգացողութիւնը, երաժշտական կերպարների բացայայտման ունակութիւն, տեխնիկա, որ հետագայում վիրտուօզութեան է հասնում:

— Սվետլանա Նավասարդեանը, — ասում է նրա դասատուն, — ունի փայլուն տեխնիկա, լեգուն եւ փափուկ հնչիւն, լաւ գիտէ կոմպոզիտորական տարբեր դպրոցների, ուղղութիւնների ոճական առանձնայատկութիւնները։ Նա հաստատակամ է, արժանիք, որ շատ մեծ նշանակութիւն ունի մենանուագող երաժշտի համար, յատկապէս մրցանակաբաշխութիւնների ժամանակ:

13 տարեկան հասակում Սվետլանան տուել է իր առաջին ինքնուրոյն համերգը, որտեղ կատարել է Պախի բոլոր ինվենցիաները։ Արդէն այս համերգում նա դրսեւորում է պոլիֆոնիկ ոճի տակաւին ինտուիտիւ զգացողութիւն, որը տարիներ յետոյ վերաճում է հասուն պոլիֆոնիկ մտածողութեան եւ Շումանի մրցանակաբաշխութեան երկրորդ տուրում Շոստակովիչի պրելիւդները եւ ֆուգաները նուագելուց յետոյ նշւում ժիւրիի անդամների կողմից։ Բոննի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, ժիւրիի անդամ Ձիլինչը ասում է. «Նավասարդեանը հիանալի նուագեց Շոստակովիչի պրելիւդներն ու ֆուգաները: Նա պոլիֆոնիկ ոճի զարմանալի զգացողութիւն, պոլիֆոնիկ աւարտուն մտածողութիւն ունի»։

Մրցութեանը մասնակցում էին ՍՍՀՄ, ԳԴՀ, ՉՍՍՀ, ԱՄՆ-ի, Անգլիայի, Իտալիայի, Ճապոնիայի, Ֆրանսիայի, Բուլղարիայի, Լեհաստանի ներկայացուցիչները»։

Ժիւրիի կազմում էին երաժշտութեան պատկառելի պրոֆեսորներ՝ բազմաթիւ երկրներից։

Ծրագիրը շատ ծանր էր, ամէն տուրում պէտք է նուագել գրեթէ մէկ ժամ։ Նավասարդեանը առաջին տուրում կատարեց Մենդելսոնի «Լուրջ վարիացիաները»,

(Շար. տես էջ 4)

ԱՌԱՋԻՆ ՁԻՒՆԸ

Մարդիկ Իմաստութիւնը կապած են գլուխի ձիւնին հետ։ Ու գլուխս ձիւն չէ իջած տակաւին․․․։ Տեսած եմ շատեր՝ որ ատոր իբր հետեւանք՝ սառած ուղեղ ունին, ու կը յուսա՞ն, գործը գործէ անցնելէ վերջ՝ թէ օր մը անպայման իմաստութիւնն ալ կու գայ․․․։

Քառասուն տարի—մոռնա՛նք աւելին — սպասելէ ետք՝ թէ կը ձիւնէ անապատին մէջ և կ'օծէ գլխ՝ ձիւնաձոյլ իմաստութեամբ, ա՛լ սկսեր էի յուսահատիլ․․․։

«Այստեղ չի ձիւներ», վստահեցուցին ինծի բնիկներ՝ տարիներու բեռը թեթեւօրէն շալկած իրենց տոկուն կռնակը։ Անոնք հասարակ բնակիչներ էին, իրենց կեանքը կրելով անցուցեր ու կը կրէին դեռ՝ իրենց անգիտութեան պատճառով՝ չոր հացի մը համար։

Տասը տարին անգամ մը հազիւ կարկուտ կը տեղայ Եգիպտոսի մէջ։ Տակաւին քանի մը ամիս առաջ՝ հաւկիթի մեծութեամբ կարկուտ հարուածեց մեզ։ Փճացան լուսագիրեր, փշրուեցան ապակիներ ու ջախջախուեցան քանի մը չոր գլուխ․․․։

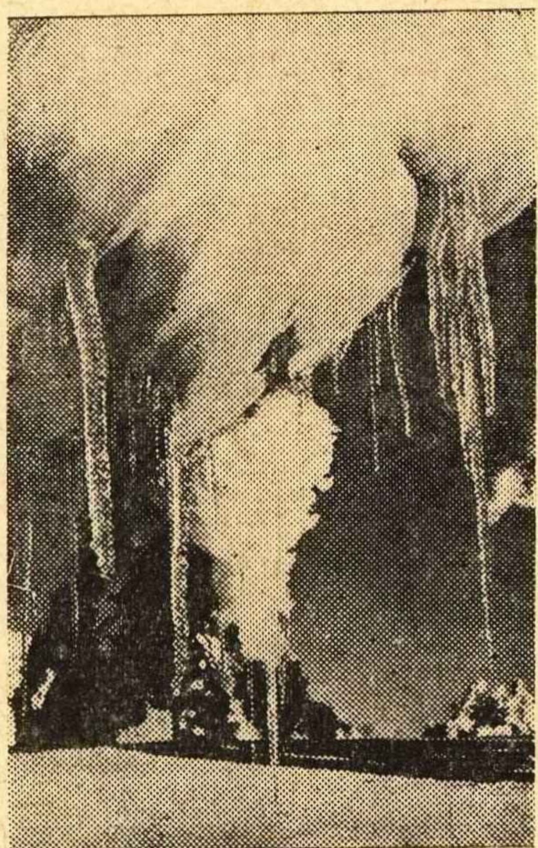
Իմաստուն կարգադրութիւն մը՝ ապահովաբար — Երկինքէն․․․։

Ա՜հ, ալեփառ Արարատ, յաւիտենական ձիւնով կոթողացած Իմաստութիւնը՝ հայութեան։

Այնքա՜ն հեռու է սակայն Արարատը, այնքա՜ն հեռու՝ անապատէն․․․։

Իսկ ամենէն մօտիկ երկիրը ուր կրնամ ճանչնալ ձիւնը՝ Կիպրոսն է։ Ճանչնալ թէ ի՞նչ տեսակ երկնային պարգեւ է այն՝ որ ձիւն կը կոչենք։ Ի՞նչ համ ունի, ի՞նչ կշիռ՝ տեսակարար ծանրութիւն — խելքին պէս — եթէ օրինակ՝ բուռ մը առնեմ ու գլուխիս վրայ դնեմ․ ի՞նչ կ'ըլլամ, ի՞նչ կը զգամ։

— Դեկտեմբեր կէսն ենք։ Օդն ալ յարմար։ Կրնանք Թրոտոս լեռը բարձրանալ և ձիւն գտնել, ըսաւ զարմիկս՝ ինքնավստահ։ Երթանք, տեսնենք։

Թրոտոսի ձիւները երբ հալին, կը կազմեն հեքիաթային շքեղութեամբ շթաքարեր-սդալագմիտ—որոնցմէ հալող ջուրի կաթիլները կը սառին դառնալով՝ պաղէն. բիւրեղեայ ջահեր կազմելով մէկ մէկ։
(Նկար՝ Է․ Թորիկեան)

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ ճամբան։ Ձի՞ւնը։

— Երթանք, տեսնենք։

— Գահիրէ մարդ կը ճանչնամ որ բուրգերը չէ տեսած։

— Առտուն ժամը իննին Ակումբին առջեւ սպասէ։ Կէս օրէ վերջ կը վերադառնանք։

Լուսին երթալու պէս բան մըն էր ասիկա ինծի համար։ Լուսինը կը տեսնէի հեռուէն, իսկ ձի՞ւնը․․․։

ԱՆՀԱՄԲԵՐ ԳԻՇԵՐԷ ՄԸ ԵՏՔ

Յաջորդ առտու կանուխ։ Անհամբեր գիշերէ մը ետք՝ պատրաստութիւն առաջին ձիւնիս։ «Սեպենք թէ Սիպերիա կ'այցելեմ, ըսի ես ինծի, լուսինը — արուեստական լուսիններն ալ — ձգելով բանաստեղծ գիտուններուն։ Խաղալիք չէ․ վեց հազար չորս հարիւր ոտք ծովէն բարձր՝ Ողիմպոսը․․․։ Կը հագնիմ իրարու վրայ ինչ որ ունիմ իբր ներքնազգեստ, բրդեղէն։ Մինչեւ ականջներս կը փաթթեմ շալս ու այս ամէնուն վրայ՝ անձրեւարգելս՝ օձիքը վեր դարձուցած։ Չեմ ուզեր քիթ կամ ականջ վրայ տալ։ Ի՞նչ է արժէքը մարդուն, հայ մարդուն՝ առանց քիթի — խոշոր քիթի մանաւանդ և առանց ականջի — պզտիկ ականջի։ Թէեւ ծայրայեղութեան կ'երթանք եւ ականջ բնա՛ւ չենք ունենար յաճախ՝ որեւէ բան լսելու․ ․։ Ոտքիս կ'անցընեմ մոյկերս եւ հետս կ'առնեմ նայլըն տոպրակ մը՝ ձիւն բերելու համար տուն։ Կը վախնամ թէ կրնան չհաւատալ ըսածիս։

ՄՏԱՀՈԳ ՄԱՐԴԸ

Ժամադրութենէս կէս ժամ առաջ արդէն՝ Ակումբին դրան առջեւը․ զրահուած կը սպասեմ, կ'երթեւեկեմ։ Կիրակի է, դուռը՝ գոց։ Միայարկ վիլլային սանդուխներէն ուղղակի վեռանտա կ'ելլեմ ու կը սպասեմ։ Կը յիշեմ․ «Երէկ՝ այստեղ, այս նոյն վայրը, նիհար, բարձրահասակ մարդ մը կար․ վերարկու, գլխարկ, խաժ աչք, խոշոր քիթ, դէմքը բաւական մտահոգ»։

«Զորս հազարնոց գաղութին միացորդացէն այս մէկն ալ պիտի մեկնի դէպի Աւստրալիա․ կ'ուզէ միանալ զաւակին», կ'ըսէ ինծի սրտացաւ հայ մը՝ յուզումով։ Կը մօտենամ այդ մարդուն։

— Ձեր զաւակին քո՞վ պիտի երթաք, հայրենակից։ Կու գամ Եգիպտոսէն։

— Այն տեղէն ալ մեծ թիւով կը մեկնին, այնպէս չէ՞․․․։

— Այո․ Աւստրալիա, Գանատա․․․։ Տխուր է։

— Վայրկեան մը, կ'ըսէ մեկնելու պատրաստուողը։ Վայրկեան մը․ ու իր վերարկուին գրպանէն դուրս կը բերէ երկու պահարան, կը բանայ մէկը, կը հանէ թուղթ մը․ Կարդացէք, խնդրեմ.

— Կարդացէ՛ք․․․։

Իր պատասխանն է ինծի։ Աւստրալիական դեսպանատունէն նամակ մը՝ որ կ'ըսէ — ինք կը բացատրէ որ տղան Պէյրութ կը գտնուի — զաւակը պէտք է ստորագրէ այս թուղթը՝ թէ պատրաստ է զինուորական ծառայութիւն ընելու՝ իբր նախապայման Աւստրալիական քաղաքացի դառնալու համար։

— Կը հասկնամ, կ'ըսեմ՝ թուղթը իրեն վերադարձնելով։ պիտի ստորագրէ՞, կը խորհի՞ք։

— Ի՞նչ ընեմ, կ'ուզէ երթալ։

— Գիտէ՞ք ՈՒՐ, կը հարցնեմ սա հայուն՝ որ Վիեթնամ կը ղրկէ իր զաւակը։ Գիտէ՞ք ՈՒՐ։

Երեսս կը նայի պահ մը ու կ'ըսէ մէկ բառ. «Գիտեմ»։

Ինծի կու տայ երկրորդ պահարանի մը մէջէն ուրիշ թուղթ մը։

Նամակ մըն է բազմագրուած՝ դարձեալ Դեսպանատան կողմէ։ Այս թուղթին տակը պէտք է ստորագրէ ինք, այս հայը և հայրը՝ և յանձն առնէ ՁԵՐԹԱԼ ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ․․․։

Երկրորդ անգամ կը կարդամ համաձայնագիրը՝ այնքան առեւտրական՝ ձեւով, սառնասիրտ՝ բովանդակութեամբ և ոգիով, նո՛յնքան ոճրային՝ էութեամբ։

— Շնորհակա՛լ եմ․․․։

— Ի՞նչ կը խորհիք։

— Պիտի ստորագրէք հարկաւ։ Աւստրալիան շուտով մտնեց ինք զինք։ Ահա թէ Ո՞ՒՐ տանելու համար կը բանայ մեր առջեւ իր դուռները՝ յուսոյ, ազատութեա՞ն Աւստրալիան․․․։

— Դուք ի՞նչ կը խորհիք։

ՍԻՐԵՑԻՆՔ ԵՐԳԸ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

(ՅՈՒՇԵՐ ՂԱԶԱՐՈՍ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԷՆ)

Ճանչցայ զինք՝ առոյգ, ժպտադէմ, կատակասէր մեր երգի ուսուցիչը երբ առաջին դասարանն էի։ Կը յիշեմ այսօր յուզումով մեր առաջին երգի դասը․

«Արեւ բացուեց բուխ ամպերեն
Կաքաւ թռաւ կանաչ սարեն,
Կանաչ սարեն, սարի ծերեն
Բարեւ բերաւ ծաղիկներեն,
Սիրունիկ, սիրունիկ նախշուն կաքաւիկ...

Երգեց անոյշ, մանկական թեթեւութեամբ և աշխուժութեամբ, իր գլուխը աջ ու ձախ թեթեւօրէն ճօճելով և իր կլորիկ ձեռքերով օգնելով մեր երեւակայութեան հետեւելու թռչող կաքաւին շարժումներուն։ Շուտով սորվեցանք երկրորդ տունն ալ և երգեցինք իրեն հետ, զուարթ ու երջանիկ։

Ամէն դասի նոր երգ մը կար լուսնակին մասին, լորիկին և ծիծեռնակին մասին, ընկերներու և դպրոցի մասին։

Մեծցանք և մեր երգացանկը ճոխացաւ ազգային հին երգերով։ «Հարուստ ժառանգորդներն էք այս աղուոր երգերուն. սորվեցէք, տղաք, հիմա որպէսզի օր մըն ալ դուք սորվեցնէք․․․ ուրիշներու», կ'ըսէր ու կը ժպտէր բարի բարի հիանալով մեր անմեղութեան վրայ։

Հայրենիքէն սկսեր էին հասնիլ նոր երգեր․ անոնք ալ մտան մեր ցանկէն ներս։

«Մըել է արտս
Ծփում է արտս
Կոտել է դարդս, ջան․․․
Ցետոյ
Սուրը կտրուկ հայկական բանակի
Ջօրեղ պաշտպան մեր հայրենիքի․․․

Մեր երգի պահերը կ'ըլլային յաճախ գրականութեան դաս՝ կը բացատրէր նոր երգը տող տող, բառ կը մատնանշէր աղուոր պատկերները, եղանակին յարմարութիւնը, պարզութիւնը, գեղեցկութիւնը եւայլն։

Կը բարկանա՞ր․․․ ո՜հ այո, բոլոր երգի ուսուցիչներուն պէս դիւրաբորբոք էր, կը զայրանար, կը յանդիմանէր բայց շուտով կը վերագտնէր իր լաւ տրամադրութիւնը ու եթէ մէկը վիրաւորած էր ինք կ'ըլլար առաջինը ցաւ յայտնող և չէր ձգեր որեւէ դառնութիւն թէ իր՝ թէ աշակերտին սրտին մէջ։

Երբեք չյաջողեցաւ անգլերէն լեզուին «W» գիրը ճիշդ հնչել։ Մենք՝ պզտիկ անգլիագէտներ կը ձեւանայինք և կը մարէինք խընդալէն երբ «վիլ եու» կ'ըսէր փոխան «ուիլ եու» ըսելու։ Չէր վըշտանար, միայն կ'ըսէր, «ես վիլ ըսեմ դուք ճիշդ հնչեցէք, հա՞ տղաքս... ես անգլերէն չեմ գիտեր»։

Մեր երգի ուսուցիչը Կիրակի օրերն ալ եկեղեցին կը հանդիպէինք, բայց այս անգամ կատակները ծալած, լրջախոհ դպրապետի դերին մէջ, սպիտակ շապիկով, լայն ուսերուն վրայ և կարճ ուսին շուրջ կարմիր օձիքով։ Կը հիանայի իր յիշողութեան վրայ․ ի՞նչպէս կրնար այսքա՜ն շարական, այսքան տող գոց գիտնալ, կառավարել դպիրները, երգեհոնը, խորանին երգիչները, երբեմն ալ նոյնիսկ պատարագիչ քահանան։

Ինչպէս որ ալ երգած ըլլայինք, եկեղեցին աւարտելու մօտ կուգար իւրաքանչիւրիս քով, մաս կը դնէր մեր ափին մէջ, «Ապրիս» շշնջելով և աւելցնելով․

«Գալ Կիրակի ալ կուգաս ու կը շէնցնես Հայաստանեայց Եկեղեցին և եթէ նորէն լաւ երգես, քեզի նշխար մըն ալ կու տամ»։

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

21 Մարտ, 1967

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱԶԱՐԷ աւելի ոստիկաններ և քարապինիէրներ, որոնք մասնաւորապէս մարզուած էին լեռնային ռազմական գործունէութեանց համար, ղրկուեցան Սարտինիա։ Անոնք զրահուած են յատուկ զէնքերով և պիտի կռուին աւազակախումբերու դէմ, որոնց գործունէութիւնը իտալական այդ կղզիին մէջ վերջերս շատ զօրացած է։

* * *

ՍԱՅԿՈՆԻ իշխանութեանց խոստովանութեան համաձայն, անցեալ տարի խրտուիլակային բանակէն մօտաւորապէս 117 հազար մարդիկ դասալիք եղած են։ Համեմատելով 1965 թուականին հետ, երեք հազարով աւելցած է դասալիքներու կարաւանը։

* * *

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ Ֆրենտ Լոնիճ մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց՝ որ աւելի նախընտրելի է իրեն համար բանտախուցը՝ քան թէ Վիեթնամի ռազմաճակատը։

24ամեայ երիտասարդը աւելցուց՝ որ Վիեթնամի պատերազմը դաժան և անբարոյական պատերազմ կը նկատէ։

Լոնիճ՝ որ վերջերս բանակ կանչուած էր՝ ռազմական ծառայութեան համար, հրաժարեցաւ և չներկայացաւ։

* * *

ԳՈՆԿՈՑԻ (Պրազավիլ) հաղորդագրութեան նախարարութիւնը խստօրէն արգիլեց ամերիկեան «Թայմզ» և «Լայֆ» պարբերաթերթերուն ներածումն ու վաճառումը երկրէն ներս։ Հարուած հարուածի վրայ կ'ընդունի դրամատիրական աշխարհի յետադիմական մամուլը։

* * *

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ իմփերիալիզմը տարիներ շարունակ խաւարի և անգրագիտութեան մէջ ձգեց Թունուզի ժողովուրդը։ Եւ հիմա, տեղւոյն կառավարութիւնը համազգային հրաւէրով մը կ'ուզէ վերջ դնել անգրագիտութեան։ Եւ ատիկա պիտի կատարուի յառաջիկայ հինգ տարիներու ընթացքին։

Քաղեց ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Միլան

ՇՈՒՄԱՆԻ ՏԱՆ ԱՐԾԱԹԷ ՊԱՐԳԵՒԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

որ պարտադիր էր բոլոր մասնակիցների համար, Մոցարտի Տոմաժոր սոնատը և Շումանի «Սիմֆոնիկ էտիւդները»։

Ժիւրիի անդամների միաձայնութեամբ Մոցարտի սոնատի Նավասարդեանի կատարումը համարուեց լաւագոյնը ողջ մրցանակաբաշխութեան ընթացքում։

Երկրորդ տուրում Նաւասարդեանի ծրագրում էին Շոստակովիչի երեք պրելիւդը և ֆուգան, Շումանի «Կարնավալը» և որպէս պարտադիր երկ՝ գերմանական ժամանակակից կոմպոզիտոր Օտմար Գերստերի «Ֆանթազիան», որ մրցանակաբաշխութեան կազմկոմիտէն մասնակիցներին էր ուղարկել ընդամէնը մէկ ամիս առաջ։

Սվետլանա Նաւասարդեանը իր ուսուցչի Վաչէ Ումր—Շաճի հետ

Երրորդ տուրում Նավասարդեանը Ցվիկկաուի նուագախմբի հետ՝ դիրիժոր Հանս Շտորկի ղեկավարութեամբ նուագեց Շումանի Լամինոր կոնցերտը։

Շումանի անուան 1966ի մրցանակաբաշխութեանը Սվետլանա Նաւասարդեանը շահեց երկրորդ մրցանակ (արծաթ մեդալ), սովետական երեւելի դաշնակահարուհի Ելիսօ Վիրսալաձէից անմիջապէս յետոյ։ Մեծ յաջողութիւն։

Կ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

Քառասուն տարիներ անընդհատ ծառայած եմ հայ բեմին։ Աղքատութեան, թշուառութեան, հիւանդութեանց մէջէն, քրտնաջան աշխատանքով տարած եմ այդ նուիրական գործը, ի հարկին բոլորովին առանձին։

Սիրած եմ հայ բեմը։

Բեմը կեանքս եղած է, երջանկութիւնս, իմաստը ապրելուս։

Իւրաքանչիւր ներկայացումէ ետք ինծի ուղղուած են անկեղծ սրտերէ բխած գնահատական խօսքեր, զորս ընդունած եմ շատ պարզօրէն՝ առանց ես ինծի հովեր տալու։ Եղած են նաեւ քննադատութիւններ, առողջ և չինիչ քննադատութիւններ. և պէ՛տք է որ ըլլան։ Սակայն այն մէկը, զոր կարդացի «Արեւ»ի 14 Փետր.ի թիւին մէջ՝ բացառիկ էր իր տեսակին մէջ...

Ո՞Ռ «Արամազդ» «Օրը օրին» սիւնակին մէջ Վարտալապամպայի վարագոյրին ետին ազատ լեզուող և ոգիով կը քննադատէր Հայկ. Ընթերցասրահին մէջ ներկայացուցած Ա. Պենլեանի «Հարս ու կեսուր» ներկայացումս, զայն անուանելով «հարս ու կեսուրի գռեհիկ տեսարաններ»։

Հարցում մը կ'ուզեմ ուղղել։ Ո՞ւր էր պր. «Արամազդը» երբ մօտ ինը ամիսներ առաջ իր պատկանած սրահներէն մէկուն մէջ կը ներկայացուէր «Վարտալապամպան» և իր թերթին մէջ գովաբանական արտայայտութիւններ կ'արձանագրուէին։ Ո՞ւր էր պր. «Արամազդը» երբ նոյն սրահին մէջ «Թիւ 5 խելագարը» կը խաղցուէր և յաջորդ օրերուն նոյն թերթին մէջ ամբողջ էջ մը կը նուիրուէր անոր նկարագրութեան, և աւելի՛ն՝ կը տպուէին յորմար թէ անյարմար լուսանկարներ...

Եւ այսօր ան մեզի յորդոր կը կարդայ։ Կը յիշէ «Սիտ»ն ու «Օլտ վիքս»ը, մոռնալով որ անոնց կողքին ֆրանսական ինչպիսի գռեհկութիւններ ներկայացուած են ու կը ներկայացուին տակաւին ամէն օր...

Մենք ի՞նչ ըրինք։ Ջանացինք ներկայ հանդիսականներու դէմքերուն վրայ քիչ մը ծիծաղ յառաջացնել, ուրախութիւն և զուարթութիւն պատճառել անոնց. և առանց... գռեհիկ տեսարաններու։

Տեղին կը գտնեմ գոնէ անգամ մը համար սփիւռքահայ դերասաններու պարագան պատկերել։

Մենք, սփիւռքի մէջ, ներկայացումներ կուտանք յոգնատանջ աշխատանքներով, մեր տան կարասիները բեմ տանելով, հագուստները շինելով, տեգորները մեր ձեռքերով պատրաստելով. մենք ենք թարգմանիչը, դերուսոյցը, բեմադրիչը, բեմայարդարը, բեմավարն ու դերակատարը։ Իսկ ներկայացումներէն ետք՝ բեմի պիտոյքները շալկած՝ տուն կը վերադառնանք...

Ահա այսպիսի պայմաններու մէջ է որ ծառայած եմ հայ բեմին. ասիկա կը յայտարարեմ հպարտօրէն. և 40 տարիներու ընթացքին ներկայացուցած եմ 300է աւելի թատերախաղեր:

Թուեմ անոնցմէ մաս մը.

Քամելիազարդ Տիկինը, Մարիամ Մագտաղենացի, Վարժապետին Աղջիկը, Ցարութիւն, Քառամազով Եղբայրներ, Մատամ Սան-Ժէն, Արտաշէս Աշխարհակալ, Գաթերին Հովարտ, Սանդուխտ Կոյս, Մատամ Պըթըրֆլայ, Դաւաճանութիւն, Մարուող Ճրագներ, Խորտակուած Ընտանիքը, Առիւծը, Տորեան Կրէյ, Մեծերը, Տէրունական Աղօթք, Խաչագողները, Մարիա տէլ Գառմէն, Մարօ, Արշալոյսի Կինը, Գարնան Անձրեւ, Երեւկոյեան Շեփորը, Կայսրը, Սայաթ Նովա, Աննա Քրիսթի, Թոսքա, Ֆետորա, Ռոմանս, Սոնիա, Ռեպեքա, Նամուս, Հովհարտ, Ջար Ոգի, Գիքոր, Փորձութիւն, Համլեթ, Օթելլօ, Օշին Պայլ, Կալլայթ, Պէպէքս, Եւգինէ, Մարիթանա, Գոռատօ, Տրիլբի, Պէպօ, Ռոզիկ, եւ այլն։

Եգիպտահայ Թատերասէր հասարակութեան կը ձգեմ իմ՝ ներկայացմանս մասին եղած այդ քննադատութեան արդար կամ անարդար ըլլալը ճշդելը։

ԱՐԱՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆ

Հաղորդագրութիւն

Ի գիտութիւն Աղեքսանդրիոյ մեր համայնքի յարգելի անդամներուն՝ հրատարակութեան կուտանք Առաջնորդարանիս 1966 տարեշրջանի Մատակարարական հաշիւը, նկատելով որ Թեմական Ժողովը կորսնցուցած ըլլալով իր օրինական մեծամասնութիւնը հնարաւորութիւն պիտի չունենայ գումարուելու և մամլոյ թղթակիցներու միջոցաւ հանրութեան սեփականութիւնը դարձնել յիշեալ շրջանի Մատակարարական հաշիւը։

Տեղեկատու Դիւան
Աղեքսանդրիոյ Ազգային Առաջնորդարանի

ԱՐԱԲ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԱՀՄԷՏ ՌԱՍԻՄ

1) Կուժ եւ սափոր եթէ չփշրուին՝ ի՞նչպէս բրուտը ապրի:
2) Անօթին «հարիսա» վաճառ կ'երազէ։
3) Պատշաճ սուտ մը՝ քան ծուռ ու մուռ ճշմարտութիւն։
4) Անարդարութեան մէջ եթէ բոլորը հաւասար են՝ այդ ալ արդարութիւն մըն է:
5) Իմաստունին վարանումը՝ քան տխմարին վճռակամութիւնը:
6) Հաւկիթի գողը ուղտ ալ կը գողնայ:
7) Հազար թշնամի տունէդ դուրս՝ քան մէկ հատ տանդ մէջ։
8) Մաղին մէջէն չտեսնողը՝ կոյր է:
9) Ուրիշին նախատինքը քեզ հաղորդողն է որ իսկապէս քեզ կ'անարգէ։
10) Նաւազին նման, նաւաբեկութեան ժամանակ միայն Աստուած կը կանչէ:
11) Եթէ մեռել ունի կը հրաւիրուիք, բայց կը մոռցուիք երբ կայ հարսանիք:
12) Պատերը խենթերու տետրակներն են։
13) Մի՛ կաղար երբեք կաղի մը առջեւ:
14) Միջնորդողին վարձատրութիւնը՝ հագուստներուն պատռտուիլը։
15) Անոյշ խօսքը՝ բարկութիւնը կը ջախջախէ։

Աղեքսանդրիա 17-3-67 Թրգմ. ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՄԱՆՈՒԿ ԲԱՐԻՔԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԿ ԲԱՐԻՔԵԱՆԻ

ՋՈՒԹԱԿԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մենք միշտ մեծ եւ անխառն հաճոյքով է որ ունկնդրած ենք Բարիքեանի պարբերական իւրաքանչիւր ելոյթը 1955էն ի վեր։ Մեր բաւարարութիւնը աւելի ամբողջացած եղած է ի տես եւ ի լուր Բարիքեանի ինքնիրմով չգոհանալուն։ Արդարեւ, իւրերայաջորդ իւրաքանչիւր ելոյթով ան իր աւելի ինքնազարգացումին եւ ճաշակին կատարելագործումին ապացոյցն է որ տուած է:

Կիրակի, 12 Մարտ 1967ի երեկոյեան, Ջէբըլի մէջ իր հրամցուցած կատարումներն ու մեկնաբանութիւնները՝ իր ինքնակատարելագործման անդադրում ջանքերուն պսակումը կարելի է նկատել անվարան։ Տարբեր ներշնչումներու ազդեցութեանց տակ գրուած ստեղծագործութեան հաւասար յաջողութեամբ կատարումը շողշողուն փաստն է այդ պսակումին. Ահա թէ ինչու իր աղեղին ուժն ու իր մատներուն ճարտարութիւնը փոխանակ ունկնդիրները շլացնելու, նուագուած գործերուն գեղեցկութիւնն ու անուշութիւնը առաւելագոյն առատութեամբ հոսեցնելու և ճառագայթեցնելու կըցաւ ծառայեցնել Բարիքեան, բան մը՝ որուն տակ են մեծերը միայն։

Ցայտագրի տարբեր շունչով հեղինակուած գործերուն մեկնաբանութիւններէն նախընտրութիւն մը ընելը խիստ է որ դժուար է, և այդ անոր համար, որ Պախի, Հենտըլի, Մոցարթի և Շուպերթի դասականներուն մէջ որքան վեհ ու գեղեցիկ, Պրահմսի վիպային ռաբսոտիներուն մէջ որքան սրըտառուչ ու հաղորդական, Պարթոքի ստեղծագործութեան մեկնաբանման մէջ այնքան նոր, բորբ ու յաղթելու վճռակամութեամբ էր որ մեզի կը ներկայանար Բարիքեան։

Ունկնդիրներու բուռն փափաքին ընդառաջելով՝ արուեստագէտը կտոր մը եւս նուագեց՝ Տեպիւսիի «Լա ֆիյ օ շըվէօ տը լէն»ը, գողտրիկ ու քնքուշ գործ, որ թափանցիկ նրբութեամբ մը մատուցեցաւ։ Տաղանդաւոր ջութակահարին դաշնամուրով կ'ընկերակցէր Պր. Ջեսքինով, որուն նուագակցութիւնը երեկոյթի փայլին վրայ բան մը աւելցուց անկասկած։ Եզրակացնելով անմիջապէս ըսենք, թէ անցեալ Կիրակի ունկնդրեցինք նուագահանդէս մը, որուն հաւասարը շատ քիչ անգամ կը տրուի մեզի ունկնդրել, և որուն կատարողը՝ մեծ արուեստագէտ ջութակահար Մանուկ Բարիքեան, պատիւ կը բերէ մեր ծնող ժողովուրդին:

ՅՈՎՀ. ՋԸՄՊՏԵԱՆ

«Ցառաջ»

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ — ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1966 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ

(1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1966 — 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966)

ԾԱԽՔ	Ե.Ո. միլ.	
ԿԵՆՍԱԹՈՇԱԿ	1488. —	
ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՑԱՏԿԱՑՈՒՄ	246.750	
		1734.750
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱԽՍԵՐ		
ԴԻՒԱՆԱԿԱՆ	1068.845	
ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ	1364.059	
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ	1316.375	
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱԿԱՆ	2885.133	
ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ	2700. —	
ՊԱՆՔԻ ԾԱԽՍԵՐ	4.030	
		9338.442

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՈՇԱԿՆԵՐ

	ԹՈՇԱԿ	ՄՈԱՍԱՍԱՑԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ		
ՎԱՐԺԱՐԱՆ	5727.627+	1014.126=	6741.753	
ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆ	3085.472+	565.830=	3651.302	
ԵԿԵՂԵՑԻ	869.160+	161.724=	1030.884	
ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ	600.968+	138.180=	739.148	
				12163.087

ՉՆԱԽԱՏԵՍՈՒԱԾ ՄԱՏԱԿԱՐԱԿԱՆ ԾԱԽՍ (Հոգ. Մամբրէ Սրբ.ի եւ հոգ. Գէորգ քհն.ի Մոասասայի հատուցումի տարբերութիւնը)		711.990
		23948.269
1966 տարեշրջանի Մատկ. հաշուի աւելցուկ		45.022
		23993.291

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ	Ե.Ո. միլ.	
ԴԻՒԱՆԱԿԱՆ	642.401	
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ	2549.845	
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱԿԱՆ	3054.097	
ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ	17551.085	
ԿՏՐՈՆ ԵՒ ՏՈԿՈՍ	195.863	
		23993.291
		23993.291

Ի ԴԻՄԱՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ
ԱՏԵՆԱՊԵՏ — ԳԱՆՁԱՊԱՀ
Ցարութիւն Ամատունի — Տիգրան Գուլթինեան

ՔՆՆՈՒԱԾ ԵՒ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
ՀԱՇՈՒԵՔՆՆԻՉ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ
Հայկ Կարինեան

Աղեքսանդրիա, 1 Մարտ 1967

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
30 ՄԱՐՏ 1967

ԳԱՀԻՐԷ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՕՆԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 19 Մարտ 1967, երեկոյեան ժամը 6.30ին խուռներամ բազմութիւն մը համախմբուած էր Հայկ. Ընթերցասրահ՝ ներկայ գտնուելու համար Հայ Մշակութային Մարմնի կազմակերպած Երիտասարդական Ծաղկատօնին:

«Արտաւազդ Բ.» թատերախաղէն տեսարան մը

Այս հանդէսի յայտագրին կը մասնակցէին Հ.Գ.Միութեան, Հ.Բ.Ը.Մ.ի, Կոլանեան Որբանոցի, Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի Հ.Ա.Խ.ի երիտասարդ երիտասարդուհիները եւ Նուպարեան Ազգ. Վրժ.ի արենոյշները։

Ներածական խօսքը ըրաւ Հ.Մ.Մ.ի ատենապետ ընկ. Թագւոր Արապեան եւ խօսքը փոխանցեց օրուան նախագահ՝ երիտասարդներու բարեկամ Պր. Արամ Օգնայեանի:

Յարգելի նախագահը իր խօսքին մէջ ի միջի այլոց ըսաւ.

«Այսօր ես շատ ուրախ եմ, որ մեր Ընթերցասրահի երիտասարդները նախաձեռնարկ հանդիսացան այսպիսի գեղեցիկ հանդիսութեան մը, նպատակ ունենալով՝ արժանի փայլով տօնել Ծաղկազարդը:

«Իրապէս քաջալերելի եւ գնահատանքի արժանի է այս ձեռնարկը, որ առիթը կ'ընծայէ թէ՛ պատանիին, թէ՛ երիտասարդին եւ թէ երէցին հրճուիլ, կազդուրուիլ զարնանամուտի գոյնզգոյն ծաղիկներով, բնութեան պարգեւներով, նոր յոյսերով եւ նոր աւիւնով՝ շնորհիւ նոր բողբոջած ու բացուած դիւթական մեր իրական ծաղիկներուն:

«Շատ յաճախ կրկնուած նախադասութիւն մըն է.— Ապրե՛ք երեխէք, բայց մեզ պէս չապրէք։ Ես պիտի ըսեմ մեր երիտասարդներուն .— Կեցցէ՛ք ու ապրի՛ք տղաք, ու մեզ ալ ձեզի հետ ու ձեզի պէս ապրեցուցէք»։

Պր. Արամ Օգնայեանի այս գովասանական ու քաջալերական խօսքերէն ետք սկսաւ յայտագրի գործադրութիւնը։

Փոքրիկ ասմունքող Նուպար Պահատրեան ինքնավստահ եւ խանդավառիչ ոճով արտասանեց «Մայրերու օր»ուան ձօնուած ոտանաւոր մը։

Նայիրի Փարթամեան յաջող կերպով նուագեց Խաչատրեանի մէկ կտորը:

Հայկական հեզաճկուն մենապարով հանդէս եկաւ Հերմինէ Պալաեան։

«Լը Պօ Տանիւպ Պլէօ»ն դաշնամուրի վրայ նուագեց Մայտա Պալաեան։

Հ.Բ.Ը.Մ.ի սկաուտներու կողմէ Արա Ոսկերիչեան, Արթօ Արթինեան եւ Խաչիկ Չէօփնեան ներկայացուցին զուարճալի սքեչ մը։

«Հնարանիտ վարձակալը» մէկ արարով զաւեշտը յաջող խաղարկութեամբ ներկայացուց Հ.Բ.Ը.Մ.ի Երիտ. Մշակ. Մարմինը: Գործող անձերն էին Սոնա Սարգիս, Պերճ Գոզորեան, Յակոբ Ճիհանեան եւ Գեղամ Գոզորեան (յուշարար՝ Լիլա Կերիկեան)։

Նուպարեան Ազգ. Վարժ.ի արենոյշներուն «Նաւաստիներու պար» խմբապարը կրկնուեցաւ ներկաներուն բուռն ծափերուն ընդառաջելով։ Պարուսոյցն էր Սաթօ Պալաեան, խումբին անդամներն էին՝ Մարօ Ոսկերիչեան, Մարի Գաբրիէլեան, Մատլէն Թաթիկեան, Վարդուհի Շահպէնտէրեան, Արուսեակ Աստուրեան, Մարի Քէշիշեան, Անայիս Համբիկեան եւ Հերմինէ Պալաեան։

Փոքր դադարի մը ընթացքին Հայկ. Ընթերցասրահի վարչական ընկեր Նուպար Պալաեան քանի մը խօսքով արտայայտուեցաւ Երիտասարդական Փառատօններու շուրջին ստեղծած խանդավառ մթնոլորտին մասին եւ մաղթեց որ այդ շարժումը անարգել շարունակուի:

Գալուստեան Ազգ. Վարժ.ի ուսուցիչներէն Պր. Արամ Մովսէսեանի հեղինակած Արտաւազդ Բ. պատերախաղը (երկու պատկեր) ներկայացուցին Հ.Մ.Մ.ի անդամները։ Գրութիւնը երիտասարդներու շատ յարմար եւ բարոյական ու ազգային ոգի արտացոլացնող պատմական դրուագ մըն էր։ Բեմադրիչն էր նոյն ինքը՝ հեղինակը:

Բոլոր դերակատարները կրցան դրսեւորել իրենց դերերը եւ ունեցան տպաւորիչ խաղարկութիւն մը:

Գործող անձերն էին Գուրգէն (Արտաւազդ Բ.), Ս. Պալաեան (Վարդուհի թագուհին), Գ. Գոզորեան (Սեպուհ իշխան), Եղ. Կրպոյեան (Մաժակ իշխան), Ա. Մովսէսեան (Արշակ իշխան), Մարօ Պալաեան (Կղէոպատրա թագուհի), Թ. Արապեան (Անտոնիոս հռոմանատար), Ժոզէֆ Հանէքեան (հռոմայեցի սպայ), Յակոբ Ճիհանեան (հայ զինուոր)։

Ընկ. Թ. Արապեան իր փակման խօսքին մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան նախագահին, մասնակցող միութեանց եւ կազմակերպութեանց, յայտագրին բոլոր մասնակցողներուն, Պր. Արամ Մովսէսեանին եւ բոլոր ներկաներուն։

Այս հանդիսականները խմբուեցան սեղաններու շուրջ եւ նուագախումբի ստեղծած խանդավառ մթնոլորտին մէջ շարունակեցին իրենց խրախճանքը՝ մինչեւ առաւօտեան ժամը երկու։

Կը շնորհաւորենք կազմակերպիչ մարմինը «Ծաղկատօն»ի այս բացառիկ յաջողութեան համար եւ կը մաղթենք, որ միութիւններու եւ կազմակերպութեանց այս համերաշխ ոգին շարունակուի եւ եգիպտահայ հասարակութեան ներկայացուին նման յաջող ու խանդավառ ձեռնարկներ։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պէյրութի յարգելի անձնաւորութիւններէն Ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի մօր՝ Այրի Տիկին Կատարինէ Մերմերեանի մահուան տխուր առթիւ, «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի զաւակներուն եւ ազգակից բոլոր պարագաներուն։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Թադէոս Յարութիւնեան (Պոսթոն) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր զաւկին՝ Խորէն Յարութիւնեանի (Երեւան)։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց սիրելի սանին՝ Պր. Օննիկ Գալուստեանի (Խարթում) ազգային, մշակութային եւ կրթական գործունէութեան առ ի գնահատութիւն, Տէր եւ Տիկին Զարեհ Սագայեան կը նուիրեն 500 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Իր շատ սիրելի թոռնիկին՝ Անիի ծննդեան 4րդ տարեդարձին առթիւ՝ Տիկին Սրբուհի Պետիկեան կը նուիրէ 100 ե.դ.։

Նոյն առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Յակոբեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Օր. Անայիս Տեմիրճեանի ընդ Պր. Գրիգոր Չնմէնեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Ջաւէն Պալեան կը նուիրեն 100 ե.դ.

Ողբ. Ղազարոս Ղազարոսեանի մահուան տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկին Խորէն Իսկէնեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

Շաբաթ, 13 Մայիս 1967
Կիրակի, 14 Մայիս 1967
ՍԵԴԻ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր Հինգշաբթի, 30 Մարտ 1967, կ.ե. ժամը 8ին
Ս. ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ - ՀԱՒԿԹԱՍԵՂԱՆ
պատրաստուած
Հ.Մ.Մ.ի Մարտ ամսուան յանձնախումբին կողմէ
Պատուասիրութիւն Ծաղկատօնի յայտագրին մասնակցողներուն
Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Աղեխանդրիոյ մեր աշխատակից Մկրտիչ Անդրանիկի աղեխանդրահայ կեանքի թղթակցութիւնները վերջին պահուն հասած ըլլալով, պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով:

«Ջահակիր» Մարզական-Երիտասարդական Ամսօրեայ յաւելուածի Մարտի թիւը լոյս կը տեսնէ վաղը Ուրբաթ, Մարտի 31ին:

Փնտռել ցրուիչներէն։

ՂԱԶԱՐՈՍ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Մեսրոպի օրով։ 1910ին անցած է Ադրիանապոլիս՝ նոյն պաշտօններով։

Ղազարոսեան, 1908ին, Օրմանեան Պատրիարքէն ստացած է վկայագիր մը (1 Մայիս 1908, թիւ-համար 709), որ զինք կը հաստատէր իր այս պաշտօններուն մէջ, զայն յանձնարարելով Պոլսոյ եւ գաւառներու ազգ. իշխանութեանց որպէս որակաւոր եւ վկայեալ դպրապետ եւ եկեղեցական երգեցողութեան եւ ձայնագրութեան ուսուցիչ։

Իր Ադրիանապոլիս (Էտիրնէ) գտնուած շրջանին՝ Սուլթան Րէշատ կ'այցելէ այս քաղաքը: Այս առթիւ, վարժարաններու երգչախումբերը (թուրք, յոյն, հայ, պուլկար, եւայլն) կը մասնակցին պաշտօնական հանդիսութիւններու: Ղազարոսեանի երգչախումբը այնքան կը գնահատուի, որ զինք կը հրաւիրեն որպէս ուսուցիչ քաղաքին թուրք վարժապետանոցին եւ իթթիհատի հիմնած երկսեռ վարժարանին: Այս պաշտօնը ան կը վարէ մինչեւ 1913 Մարտ 13, երբ, Պալքանեան պատերազմին հետեւանքով քաղաքը կը գրաւուի պուլկարներէն: Քաղաքը թուրքերու կողմէ վերագրաւուելէ ետք՝ Ղազարոսեան վերստին կ'անցնի Ռոտոսթօ ու պաշտօններ կը ստանձնէ հայկական եւ թրքական վարժարաններէ ներս։

1915ին, իր գերդաստանի անդամներուն հետ կ'աքսորուի դէպի Տէր Զօր: Մեսքենէի մէջ կը կորսնցնէ իր ծնողքը եւ իր ազգականները (1916), որոնք զոհ կ'երթան բծաւոր տիֆի: Ինք ալ կը վարակուի այս հիւանդութեամբ, բայց կը յաղթահարէ անոր ու դիպուածով մը կ'ազատի իր տառապալից ուղեւորութենէն ու կ'անցնի Հալէպ։ Այնտեղ, աքսորականներու համար աւելի նպաստաւոր պայմաններ կային։ Ան կը ստանձնէ քաղաքին Ս. Քառասուն Մանկանց եկեղեցւոյ դպրապետի պաշտօնը: Ոստիկանական հալածանքէ զերծ մնալու համար՝ գործաւոր կ'արձանագրուի զինուորական աշխատանոցի մէջ։ Թրքական երաժշտութեան մէջ իր ունեցած հմտութեան շնորհիւ՝ սիրելին կ'ըլլայ իր մեծաւորներուն։

Զինադադարէն ետք, Հալէպի նորաբաց որբանոցներուն եւ Ազգ. վարժարաններուն մէջ կը պաշտօնավարէ որպէս երգի ուսուցիչ (1918-1920)։ Յետոյ կ'անցնի Ատանա, ուր կը պաշտօնավարէ մինչեւ 1921ի վերջաւորութիւնը։

Թորգոմ Սրբազանի առաջարկով, 1922 Յունուարին կը փոխադրուի Գահիրէ, ուր կը վարէ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ դպրապետի եւ Գալուստեան Վարժարանին երգի ուսուցչի պաշտօնը: Պաշտօնավարած է նաեւ Նուպարեան վարժարանէն ներս։

Իր պաշտօններուն կողքին, ան կազմած է նաեւ երգչախումբեր, որոնք հանդիսաւոր օրերու մասնակցած են յայտագիրներու։ Համերգներ ալ տուած է։ Գահիրէի մէջ ալ կազմած է երգչախումբ մը, որ հանգ. Մամբրէ Սրբ. անուանած է *Շնորհալի*, որ երկար տարիներու գործունէութիւն մը ունեցած է, եկեղեցական եւ հանրային գետնի վրայ։

1960ին, Ազգ. Իշխանութեան յատուկ կարգադրութեամբ ան հանգստեան կոչուեցաւ։ Արդէն 80ի մօտ՝ առողջութիւնը խանգարուած էր ու այլեւս հանգիստի պէտքը ունէր։

Հանգստեան կոչուելէ ետքն ալ հանդիսաւոր օրերուն կուգար եկեղեցի ու իր կարելիութեան սահմաններուն մէջ կը ջանար օգտակար ըլլալ Ս. Եկեղեցւոյ, որուն բարգաւաճման համար ամբողջ իր կեանքը կապած էր Անոր։

Աւելի քան 65 տարի, Ղազարոսեան անձնուիրօրէն ծառայեց Հայց. Եկեղեցւոյ ու Հայկ. Վարժարաններուն, հասցնելով բազմաթիւ աշակերտներ, որոնք այսօր ցրուած ի սփիւռս աշխարհի, երախտագիտութեամբ կը յիշեն իր անունը եւ որպէս տիպար ու սիրուած ուսուցիչ՝ նորահաս սերունդին պիտի փոխանցեն անոր յիշատակը։

Հանգիստ իր յոգնաբեկ ոսկորներուն։

×

Ողբ. Ղ. Ղազարոսեանի ազգ. յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 21 Մարտ, երեկոյեան ժամը 4ին: Թաղմանական թափօրին կը նախագահէր Հոգեշնորհ Տ. Ն. Վրդ. Բապուճեան, որ քաղաքս ժամանած էր Աւագ Շաբթուայ տօնակատարութեանց առթիւ։ Դագաղը շրջապատուած էր քահանայից դասով եւ դպիրներով: Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը, որ եկած էր իր վերջին տուրքը մատուցանելու:

Եկեղեցւոյ մէջ խօսք առաւ Տ. Սահակ Խաչակիր աւագ քհնյ. Տաքարեան, իսկ բակը՝ յաջորդաբար խօսք առին պր. Ն. Թաշճեան, պր. Տիգրան Քափիկեան եւ մօ. Եդ. Յակոբեան, դրկուած էին բազմաթիւ ծաղկեպսակներ:

ԳՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

26-3-67